2005
3-4

[mb] ...magazin bibliologic

2005, nr.3-4

În acest număr

- Alexe RĂU
- Nicolae FILIP
- Radu MOȚOC
- Ion MADAN
- Iurie COLESNIC
- Alexandru BUDIŞTEANU
- Thomas WILHELMI
- Zinaida STRATAN
- Elena HARCONIȚA
- Valeriu CABAC
- Ludmila CORGHENCI
- Vasile SECRIERU
- Anişoara NAGHERNEAC
- Larisa ROŞCA
- Vera OSOIANU
- Elena STRATAN
- Liuba SURLARU
- Dora CADUC
- Lina MIHALUȚA
- Silvia CIOBANU
- Elena CRISTIAN
- Marcela BORDENIUC
- Natalia CULICOV
- Elena SCURTU
- Adela CUCU
- Galina BELCOVSCHI
- Valentina TOPALO
- Maria FOTESCU
- Elena ȚURCAN
- Natalia LUNIC
- Lilia MELNIC
- Edwin WOLF
- Gabriela MORARU

Teorie şi Practică

Agora

Bibliosofie

Sym

Bibliofutur

niv

magazinbibliologic

2005, nr.3-4

Număr coordonat cu concursul Elenei Harconița şi consacrat aniversării
a 60-a a Bibliotecii Ştiințifice a Universității „Alecu Russo" din Bălți

Editori:
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Asociația Bibliotecarilor
Societatea Bibliophililor

Colegiul de redacție:

Redactor-şef:
Alexe Rău

Vera Osoianu (redactor-şef adjunct), Iurie Colesnic,
Pavel Balmuş, Dragoş Popa-Miu, Nina Negru, Natalia Cheradi,
Eugenia Bejan, Ludmila Corghenci

Lector: Neli Cantер
Redactor: Vlad Pohilă

Procesare computer: Oxana Plugaru
com. nr. 12, Imprimeria B.N.R.M.

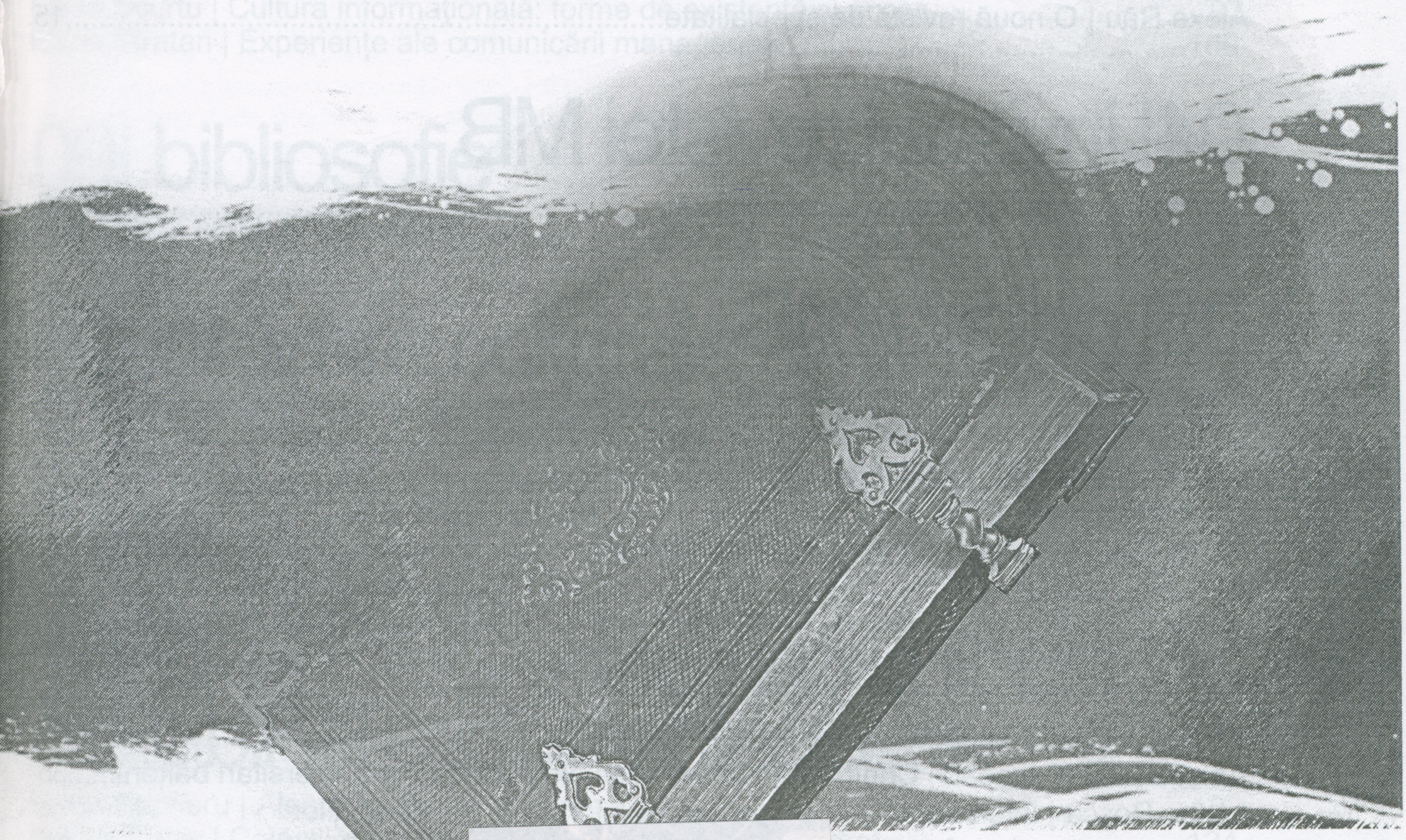

RV-15548

BIBLIOTECA DE BIBLIOLOGIE

Biblioteca națională a Republicii Moldova
Exemplar legal Moldova

RV-15548

sumar

01| agora

Alexe Rău | Efectul nordului în biblioteconomie.....5

02| magna cum laudae

Nicolae Filip | Biblioteca mea.....7
Radu Moțoc | Biblioteca universitară „Alecu Russo” din Bălți.....9
Ion Madan | Bibliografia constituie un prestigios domeniu de activitate ştiințifică şi practică.....11
Iurie Colesnic | O bibliotecă de unicat.....12
Alexandru Budişteanu | La a 60-a aniversare a BŞU din Bălți.....13
Thomas Wilhelmi | La a 60-a aniversare a BŞU din Bălți.....14
Zinaida Stratan | La aniversare.....14

03| premieră

Alexe Rău | O nouă revistă de specialitate.....15

04| invitatul revistei MB

Elena Harconița | Biblioteca şi oamenii săi.....18

05| galeria MB

Valeriu Cabac | Elena Harconița – 50.....25
Ludmila Corghenci | Omul care deține cheia succesului.....26
Iurie Colesnic | Un paznic de comori – Elena Harconița.....27
Gura dulce a colegilor.....28
Alexe Rău | Luminile destinului pot fi reaprinse.....30

06| studii şi cercetări

Vasile Secrieru | Aspecte privind cartea religioasă.....32
Anişoara Nagherneac | Contribuțiile academice ale profesorilor universitari bălțeni.....35
Larisa Roşca | Interesele de documentare şi informare ale studenților şi profesorilor de la Facultatea Limbi şi Literaturi Străine.....39
Vasile Secrieru | Aspecte privind publicațiile tinerilor creştini ortodocşi din Basarabia (1918-1940).....42
Vera Osoianu | Cartea şi lectura în viața lui Benjamin Franklin.....44

07| remember

Elena Harconița | Faina Tlehuci – spirit activ, molipsitor, ofensiv.....50
Vasile Secrieru | Emanoil Bucuța – reprezentant de seamă al bibliologiei româneşti.....53
Vasile Secrieru | Petre Andrei şi universul cărții.....55

08| teorie şi practică la BŞU „Alecu Russo”

Elena Stratan | Managementul personalului în paradigma schimbărilor.....57
Liuba Surlaru | Organizarea şi conservarea colecțiilor: realități şi deziderate.....62
Dora Caduc | Particularități actuale de dezvoltare a colecției.....65
Lina Mihaluța | Catalogarea în contextul integrării bibliotecilor moderne.....70
Silvia Ciobanu | Utilizatorul – elementul fundamental în circuitul şi transferul informației.....73
Elena Cristian | Calitate şi valoare în serviciul împrumut la domiciliu.....76
Larisa Roşca, Marcela Bordeniuc | Direcții şi strategii de dezvoltare a ofertei specifice serviciului Literatură în limbi străine.....80
Natalia Culicov | Referințele sunt fața publică a bibliotecii.....84
Silvia Ciobanu | Promovarea accesului liber la raft în BŞU din Bălți.....87
Elena Scurtu | Serviciul documentare şi informare bibliografică.....89
Adela Cucu | Tezaur cultural.....91
Galina Belcovschi | O sală de lectură pentru viitorii jurişti şi economişti.....95
Elena Scurtu | Cultura informațională: forme de existență şi acces.....97
Elena Stratan | Experiențe ale comunicării manageriale.....100

09| bibliosofie

Alexe Rău | Aleph în fața oglinzii (5).....102

10| difuzare culturală ca la Bălți

Valentina Topalo | Permanență şi diversitate în popularizarea cărții – principii de politică culturală a Bibliotecii.....105
Elena Scurtu, Maria Fotescu | Imaginea Universității prin bibliografii create de bibliotecari.....111
Elena Țurcan | „Ceea ce e important în artă, e să vibrezi tu însuți şi să-i faci pe alții să vibreze”.....114
Valentina Topalo | Exigențe şi experiențe ale Mediatecii.....117

11| bibliofilie „septentrionară”

Vasile Secrieru | Alecu Russo – iubitor al cărții.....122
Natalia Lunic | Colecții speciale: carte rară şi carte cu autograf.....124
Larisa Roşca, Lilia Melnic | Arta cărții.....133
Natalia Lunic | Donația bibliofilului Iulius Popa.....137
Vasile Secrieru | Două lucrări valoroase de muzică religioasă din colecțiile BŞU „A.Russo”.....141
Edwin Wolf | Reconstituirea bibliotecii lui Benjamin Franklin.....143

12| colaborări internaționale

Valentina Topalo | Centrul de Documentare ONU de la Bălți.....148
Gabriela Moraru | Filiala Bibliotecii Institutului Goethe la Bălți.....152

13| fiat lux

„Adevărata istorie a principalei biblioteci a Basarabiei îşi mai aşteaptă autorul...”
Dialog cu istoricul Sânvăsiu Donbraviuc, profesor la Universitatea din Leipzig.....153
Addenda: din arhiva lui Petru Ganenco: o scurtă istorie a Bibliotecii Publice din Chişinău publicată în anul 1890.....161

14| clio şi biblon

Trei articole ale bibliologului bălțean Vasile Secrieru:
Mitropolitul Nectarie Cotlarciuc al Bucovinei şi Biblioteca Universității din Cernăuți.....164
Contribuții privind viața şi activitatea Mitropolitului Visarion Puiu (1879-1964).....167
Revista „Misionarul” – repere istorice.....171

15| clubul BiblioSpiritus de la BŞU „A.Russo”

Şedința inaugurală, avându-i ca „actori” pe Elena Harconița, Alexe Rău, Valentina Topalo, Elena Scurtu, Maria Şleahtițchi, Nicolae Leahu, Vasile Secrieru, Elena Stratan, Anişoara Nagherneac, Ina Lupan, Doina Rusu, Silvia Ciobanu, Stela Garas.....172

16| aniversări culturale

Iurie Colesnic | Reîntoarcerea pribeagului.....182
Iurie Colesnic | Vladimir Cavarnali.....186

Efectul nordului în biblioteconomie

Alexe Rău

(La aniversarea a 60-a a Bibliotecii Ştiinţifice a Universităţii "A. Russo" din Bălţi)

Încă în toamna anului trecut ajunsesem la o înţelegere cu dna Elena Harconiţa să pregătim, în 2005, un număr special al revistei "Magazin bibliologic" consacrat bibliotecii universitare bălţene. A trecut anul şi iată că într-o bună zi dumneaei soseşte la Chişinău având asupra-i portofoliul împlinit. Pe o filă aparte a scris mare cuprinsul, însă primul punct al acestuia nu era încă specificat, fiind notat în dreptul lui doar numele subsemnatului, semn că se aşteaptă de la mine un mesaj festiv, bineînţeles – unul ce s-ar circumscrie genericului Magna cum laudae. Şi chiar purcesem la conceperea aşa-numitei "adrese", însă dna directoare mi-a adus nu doar portofoliul cu articole, ci şi numărul inaugural al revistei "Confluenţe bibliologice", fondată de bibliotecarii bălţeni cu prilejul jubileului. Răsfoind-o, mi-am răscolit amintirile şi impresiile despre universitara din "capitala nordului", despre întâlnirea de neuitat pe care am avut-o cu bibliotecarii şi cu studenţii de la Bălţi, despre incomparabila Faina Tlehuci, despre noblеţea fără soţ (vorba lui Eminescu) a actualei diriguitoare a instituţiei, şi mi-am zis că un tradiţional mesaj de felicitare ar fi, vizavi de ţinuta acestor oameni, un lucru banal şi butaforic. E cazul, mi-am zis, să facem din acest templu al cărţii (vorba dnei Harconiţa) un caz, unul ce ar merita să fie abordat la rubrica „Agora", să i se facă un prim-plan instantaneu în circuitul de idei şi valori biblioteconomice de la noi. Un raccourci cu ea plasat după intervenţiile unor cunoscuţi bibliologi bucureşteni şi americani şi după reflecţiile despre lectura postmodernă ale lui Patapievici, ori, mai bine spus, situat în acelaşi context cu aceştia, ar fi urarea cea mai demnă.

A face caz din ceva înseamnă a-i evidenţia şi a prezenta trăsăturile-i singulare. BŞU bălţeană le are din plin, ele fiind legate la ea, aşa cum mi-am dat seama, de ceea ce filosofii şi savanţii subînţeleg prin conceptul de "efect al nordului". Conotaţiile acestei idei vizează nu doar şi nu atât polaritatea geografică (punct cardinal, steaua polară, pol magnetic spre care se îndreaptă acul busolei etc.), cât pe cea mentală. Aşa cum se comportă diferenţiat faţă de poli părţile fiinţei (exemplul tulpinei copacului find unul reprezentativ pentru întreaga natură), la fel se diferenţiază mentalitatea, polarizarea ei fiind caracteristică pentru planetă, pentru fiecare ţară şi chiar pentru aşezări (să ne amintim de diferenţele dintre cartierele sudice şi nordice ale Buenos Airesului, demonstrate de Borges). În metafizică, nordul simbolizează infinitul, tinereţea spiritului, copilăria lumii, existând în mentalitatea omenirii, în inconştientul ei o nostalgie a septentrionarului ("Aş vrea să fugim în Hiperboreea, să te nasc viu…", citim în elegia a noua a lui Nichita Stănescu, poem în care el dă expresie dorului subiacent şi, probabil, congenital al fiinţei româneşti pentru Dacia Hiperboreeană).

Diferenţele de cultură, civilizaţie şi mentalitate dintre nordul şi sudul Basarabiei sunt lesne de sesizat şi lucrul acesta l-au remarcat mai mulţi oameni de cultură şi de ştiinţă, ba chiar toată lumea. Iar din comparaţii se conturează profilul singular al fiecărui pol.

Dintre aspectele ce caracterizează nordul basarabean şi care se răsfrâng şi asupra felului de a fi al universitarei bălţene, aş remarca în primul rand spiritul construcţiei, acesta referindu-se nu doar la edificarea caselor (deşi diferenţa la acest capitol faţă de sud este apucătoare de ochi). „A construi înseamnă a gândi, zice Heidegger, iar acolo unde nu există construire nu există nici gândire". Întrucât cei de la nordul Moldovei construiesc temeinic şi frumos (până la „perestroikă" ei erau chiar unicii în acest

sens), la fel sunt şi gândurile şi cutumele, tradiţiile şi obiceiurile lor. Întruchiparea acestui spirit a fost, la BŞU "Alecu Russo", Faina Tlehuci, directoarea care a reuşit să obţină resursele necesare pentru a ridica frumosul edificiu al Bibliotecii. În plus, ea a fost, într-un fel, şi un arhitect, căci a făcut parte din echipa de proiectanţi, fiind distinsă ulterior cu o diplomă a Uniunii Arhitecţilor din Moldova (caz rarisim în biblioarhitectura noastră). Graţie acestui fapt, sediul bălţean este, sub aspectul funcţionalităţii biblioteconomice, până la ora actuală, unul din cele mai, dacă nu chiar cel mai reuşit din republică. Acelaşi spirit s-a manifestat şi se manifestă în organizarea bibliotecii, în concepţia ei, în felul de a construi sistemul de management, dna Harconiţa extinzând această tradiţie de la clăditul în piatră la clăditul cu idei, din exterior în interior.

O altă trăsătură distinctă a nordicilor noştri rezidă în cununarea (confundarea) demnităţii cu ideea de progres. A fi în rând cu lumea e, la ei, un fel de imperativ categoric. Dar a fi în rând cu lumea rămânând ei înşişi, eludând imitarea oarbă. Bibliotecarii de la BŞU bălţeană sunt, în mare, la fel. Nimic din ce este nou în biblioteconomie nu le este străin, iar vederile largi ale rectorilor, înţelegerea de către ei a rostului bibliotecii sunt chezăşia unei acoperiri financiare pe potrivă. Colegii noştri bălţeni făuresc şi ei o hibryd library, sunt printre fruntaşii informatizării, au implementat un şir de inovaţii şi de formule noi de activitate, însă toate acestea se fac la ei nu ştiu cum mai altfel decât în alte biblioteci mari de la noi. De ce? Probabil pentru că aici îşi spune cuvântul şi o altă faţetă a fiinţei nordice, aceea de a-ţi păstra cumpătul şi echilibrul în faţa evenimentelor şi fenomenelor fără a fi totuşi sceptic, de a-ţi ţine treaz spiritul critic fără a-l afişa. Spre deosebire de alte centre biblioteconomice, în activitatea bălţenilor aproape că nu există nimic demonstrativ, etalat, epatat, altfel spus, celebra fudulie este concediată, în locul ei fiind angajate seriozitatea, cumînţenia, liniştea şi altruismul. O urmăresc de mai multă vreme pe dna Elena Harconiţa atunci când vine la Chişinău să asiste la unele acţiuni zgomotoase şi laudative, şi sesizez cum, privind calm la toate câte i se arată, îşi păstrează neînclinată cumpăna emoţiilor, nu calcă pragul uimirii necontrolate, intempestive şi schiţează un zâmbet abia perceptibil, dar extrem de sugestiv. Comparaţia cu Gioconda se strecoară, iată, printre rânduri, noi însă nu o vom aşeza în şir, ci o vom ţine la distanţă, dat fiind că actuala directoare bălţeană, ca şi predecesoarea ei, este singulară. Bibliotecarele bălţene fac ceea ce fac nu pentru a arăta cuiva că fac, ci fac pentru că aşa trebuie să facă.

La moldovenii de la nord se remarcă o conjugare a congenitalei lor propensiuni spre calitate cu eticul. A fi sau a nu fi bun gospodar echivalează la ei cu hamletianul a fi sau a nu fi. Când fac un lucru, ei se gândesc nu la sine, ci la alţii (la urmaşi mai ales, dar şi la comunitate, la faţa ei). Nordicii sunt ca nişte misionari, ei lucrează nu pentru prezentul propriu ci pentru viitorul altora (al copiilor în primul rând). Şi mi se pare că este ceva din această trăsătură a locului şi în felul de a fi al universitarei bălţene. Încă de la începutul carierei Fainei Tlehuci, biblioteca universitară o lăsa tot mai mult în umbră pe cea municipală ori judeţeană, surclasând-o la toate capitolele. Dar conştiinţa superiorităţii, firească, a trecut cu timpul într-un simţ al răspunderii faţă de toate bibliotecile din oraş, iar apoi şi pentru cele din zonă. BŞU este ca un centru metodologic pentru bibliotecile din raioanele de nord.

În acest context, cred că BŞU "A. Russo" trebuie să devină o bibliotecă-hibrid nu doar din punct de vedere al resurselor, ci şi din acela al destinaţiei. Impactul ei asupra bibliotecilor publice, şcolare şi de alt tip din zonă, ar trebui să se extindă şi asupra categoriilor de cititori din afara cadrului universitar. Ar fi o experienţă unicală în biblioteconomia basarabeană.

De altfel, vectorul evoluţiei acestei instituţii e orientat tocmai spre o astfel de finalitate. De exemplu, înfiinţarea în cadrul ei a Centrului de Documentare ONU destinat nordului Moldovei, o circumscrie deja acestei strategii. Ar putea contribui la aceasta şi alte iniţiative, cum ar fi aceea a înfiinţării Depozitului Legal universitar şi conferirii BŞU funcţiei de Agenţie Bibliografică Universitară. Păi de la acest gest până la asumarea rolului de Bibliotecă Naţională a Ţării de Sus a Moldovei calea nu e chiar atât de lungă!

Universitara bălţeană dă dovadă de temeinicie în treburi şi face casă bună cu performanţa, fără a face din aceasta un scop în sine. La cei şaizeci de ani ai săi, ea a ajuns de abia în zona primei tinereţi, dar e o "tânără" înţeleaptă şi experimentată. E clar că în epoca globalizării, când totul e supus uniformizării, diferenţele, trăsăturile singulare la care m-am referit aici sunt tot mai puţine, iar cele care mai rămân stau să estompeze şi ele. Cu atât mai mult trebuie să ne ocrotim singularitatea, pentru a nu ne pierde identitatea, căci altfel vom deveni statistică pură. BŞU de la Bălţi reuşeşte să se integreze, rămânând ea însăşi. Poate că unele din calităţile evidenţiate mai sus se întâlnesc nu numai la protagonista noastră. Dacă-i aşa, atunci urmează să conchidem că la mijloc e nu atât impactul globalizării, cât faptul că efectul nordului ne contaminează, ne cucereşte treptat, aşa cum e dominată conştiinţa colectivă de nostalgia hiperboreeană. Biblioteca bălţeană e unul din punctele cardinale ale biblioteconomiei basarabene, fără de care orientarea în domeniul nostru ar fi una parţială, chiar obturată. Tocmai de aceea mă văd nevoit acum să încalc un pic rigorile rubricii „Agora" şi să mă adresez frumoasei echipe condusă de Elena Harconiţa cu felicitări fireşti şi cu urări de continuitate, de durată ascensională.

Biblioteca mea

Nicolae Filip
Rectorul Universității de Stat "Alecu Russo"
din Bălți, doctor habilitat, profesor universitar, academician

Aniversarea a 60-a a Bibliotecii Ştiințifice constituie un eveniment semnificativ pentru comunitatea universitară, or biblioteca reprezintă acel cadru instituțional indispensabil procesului ştiințifico-didactic şi educațional universitar, care pe parcursul anilor şi-a sporit prestanța, a obținut realizări notabile, impunându-se ca un promotor în competiția modernizării, elaborând/implementând proiecte majore, îmbunătățind considerabil managementul bibliotecii.

Este una din primele biblioteci care a utilizat tehnologii informaționale moderne, schimbarea fiind prioritară în extinderea şi tehnologizarea proceselor bibliotecare. Acest segment de existență îl putem aprecia ca un bilanț onorific, instituția bălțeană parcurgând inevitabilul drum al succesului, marcat de eforturile susținute ale colectivului de bibliotecare harnice, tenace şi inteligente.

Parte integrantă a procesului educațional şi ştiințific, a culturii instituționale universitare, exercitând misiunea nobilă de ***portal spre cunoaştere***, ***gândire şi cultură***, Biblioteca Ştiințifică sincronizându-se/racordându-se cu procesele biblioteconomice europene şi globale îşi solicită din plin tot potențialul uman creativitatea, inventivitatea bibliotecarilor prin promovarea/diversificarea serviciilor informaționale, prin implicații majore în procesul de edificare a Societății Informaționale, impunându-se ca o forță inovatoare, model de excelență pentru tot arealul bibliologic. Antrenată în cursa informatizării, Biblioteca perseverează continuu, îşi extinde aria informațională, amplificând actul de instruire/formare a studentului. Incluziunea bibliotecii cu comunitatea universitară a evoluat prin diverse programe, proiecte ştiințifice consistente: ***Zilele Bibliotecii la Facultăți***, ***Noul beneficiar***, ***Promotorii cărții***, ***Cultura informației a beneficiarului***, ***Saloanele Literar***, ***Muzical***, ***Pridvorul casei***, ***Clubul de discuții ONU*** – sunt câteva dimensiuni care alimentează/fructifică plenar demersul educațional şi cultural.

Apreciez mult meritele acestei instituții pe care o numesc ***Biblioteca mea***. Zic ***Biblioteca mea*** şi văd/savurez/realizez edificiul sobru/ splendid, sălile spațioase, echipamentul modern, designul original, confortul şi disponibilitatea bibliotecarilor, forfota ce domină pe scări, sutele de studenți care mişună zilnic prin cele 17 puncte de servicii, dar mai presus de toate, o spun asta cu fermitate, buna/excelenta organizare a activității bibliotecare: calitatea/pertinența serviciilor, actualitatea/diversitatea colecțiilor. Cu multă plăcere vorbesc despre Biblioteca Ştiințifică, o prezint, în primul rând, tuturor oaspeților care vizitează Universitatea şi care rămân impresionați de design-ul organizațional, promovat cu mult profesionalism de către regretata Faina Tlehuci, care 40 de ani a fost directorul acestei biblioteci şi care a devenit membru de onoare al Senatului Universității. Actualul director general, dna Elena Harconița, bun manager, practician iscusit, dotată cu capacități profesionale autentice, aflată în fruntea bibliotecii de numai câțiva ani prin stilul vizionar, abilități de comunicare deschisă, ştie să valorifice şi să mobilizeze un potențial de 85 de angajați, să promoveze insistent imaginea Bibliotecii, prestigiul şi valorile profesiei. Țin să menționez activitatea prodigioasă a directorului adjunct Dora Caduc, a directorului adjunct Informatizare Igor Afatin, eforturile cărora au contribuit la evoluarea/modelarea unei Biblioteci excelente – mediu informațional modern de diseminare informațională

ştiinţifică şi culturală. Utilizarea managementului performanţei, implementare pe scară largă a tehnologiilor informaţionale, explorarea eficientă a potenţialul creativ al echipei, amplificarea conceptului de instruire continuă a personalului - constituie prioritățile de activitate zilnică în instituţia bălţeană a cărţii.

Omagiu meu de recunoştinţă şi mulţumire se îndreaptă către temerara echipă de bibliotecari, indispensabile studentului, cadrului didactic în activitățile de studiu cotidiene. Demonstrînd alese calităţi de generatoare de idei, documentarişti, manageri ai cunoştinţelor, pedagogi şi psihologi dotaţi îşi onorează cu abnegaţie misiunile de informare, asistenţă, ghidare, consultanţă, instruire. Cu plăcere remarc în acest sens şi apariţia primei publicaţii de specialitate ***Confluenţe bibliologice***, director Elena Harconiţa, cu participarea bibliotecarelor Valentina Topalo, Elena Stratan, Silvia Ciobanu, care vine să dea noi dimensiuni actului biblioteconomic bălţean.

În această zi aniversară sunt cu inima şi sufletul alături de biblioteca mea, dorindu-vă, dragi bibliotecare, multă sănătate, prosperitate, noi forţe creatoare, entuziasm profesional, să fiţi tari, insistenţi, inventivi, fideli profesiei nobile de bibliotecar, să promovaţi schimbarea, adaptând continuu biblioteca la cerinţele societăţii moderne, în contextul obiectivelor Procesului de la Bologna.

Vă mulţumim pentru munca şi dăruirea depusă, fiţi mereu alături de noi, tinere, pline de elan spiritual, fericite în viaţa personală şi profesională

Mulţi ani!

Biblioteca universitară "Alecu Russo" din Bălți

Radu Moțoc
Membru de Onoare al Senatului Universității de Stat "A. Russo",
secretarul Asociației Pro Basarabia şi Bucovina, Filiala "Costachi Negri", Galați

Lumea cărților şi a locului unde este ea depozitată – Biblioteca – este o lume fascinantă şi universală, încât nu poate fi cuprinsă într-o singură frază, ea constituindu-se într-o instituție de mare prestigiu.

Cea mai veche bibliotecă este fără îndoială cea din Ramesseum (templul din Theba), dar prima menționată de istorie este biblioteca publică fondată de Pisistrate la Atena, în anul 540 î. Hr. Mai târziu, în 298 î. Hr., Ptolomeu Soter înființează la Alexandria vestita bibliotecă a antichității care conținea peste 200.000 de volume.

Se pot cita marile colecții din Roma Antică care aparțineau lui Lucullus, Varron, Atticus şi a lui Cicero. Augustus a înființat bibliotecile publice Palatine şi Octaviene, iar Traian, biblioteca Ulpia. În această perioadă, la Roma, capitala Imperiului Roman, se puteau număra 28 biblioteci publice şi un mare număr de colecții private.

Biblioteca din Constantinopol, fondată în anul 355 d. Hr. de către împăratul Constantin, număra peste 120.000 volume, care au fot arse parțial de către iconografi, în secolul al VIII-lea. Constantin Porfirogenetul restabileşte biblioteca până la căderea Imperiului Bizantin. Sub Mahomed al II-lea, aceasta este conservată şi păstrată în palatul sultanilor. Musulmanii stăpâneau importante biblioteci la Alexandria şi la Cairo şi dacă dăm crezare scrierilor arabe, ultima conținea peste 4.600.000 volume. Pe timpul ocupației musulmane, Spania poseda 70 de biblioteci publice, iar cea din Cordoba conținea 400.000 volume.

În Occident, aproape toate bibliotecile aparțineau până în secolul al XIV-lea instituțiilor bisericeşti. Odată cu Renaşterea, începe o eră nouă, este vorba de epoca principalelor biblioteci europene din Praga, Paris, Viena, Vatican şi cea din Florența, înființată de Lorenzo de Medici.

Invenția tiparului creează posibilitatea formării a numeroase colecții în oraşele din Germania, Italia şi Franța. Cele mai importante biblioteci din Europa şi din America în sec. al XIX-lea erau:

- Națională din Paris, fondată în 1350, cu 2.100.000 vol. şi 150.000 manuscrise;
- Bodleiană din Oxford, fondată în 1598, cu 335.000 vol. şi 30.000 manuscrise;
- Royale din Munich, fondată în 1660, cu 900.000 vol. şi 22.000 manuscrise;
- Imperială din Viena, fondată în 1440, cu 600.000 vol. şi 20.000 manuscrise;
- Biblioteca din Vatican, fondată în 1378, cu 105.000 vol. şi 25.000 manuscrise;
- Imperială din St. Petersburg, fondată în 1714, cu 1.100.000 vol. şi 35.000 manuscrise;
- cea a Universității Harvard din SUA, fondată în 1638, cu 200.000 vol.

În țara noastră primele biblioteci publice au fost înființate la Bucureşti şi Craiova în anul 1836. Doi ani mai târziu, în 1838, se deschide şi la Iaşi o bibliotecă publică. Ion Ghica şi C. A. Rosetti înființează la Paris în anul 1845 „Societatea studenților români", iar în scurt timp deschid o bibliotecă românească destinată studenților care militau pentru unitatea politică a țărilor române. În 1864, potrivit „Regulamentului pentru bibliotecile publice", Biblioteca Colegiului Național Sf. Sava, devine Biblioteca Centrală din Bucureşti, iar Biblioteca Universității din Iaşi, Biblioteca Centrală din Iaşi – Academia Română îşi înființează propria bibliotecă în anul 1867, care primeşte prima donație de documente istorice din partea lui V. A. Urechia. Numai în anul 1898 această bibliotecă devine publică pentru cercetători.

Legea „depozitului legal", prin care fiecare tipografie este obligată să trimită câte trei exemplare din fiecare tipăritură bibliotecilor din Bucureşti, Iaşi şi Bibliotecii Academiei Române, intră în vigoare la 13 aprilie 1885. În anul 1890 începe construirea clădirii Bibliotecii Centrale Universitare din Bucureşti, după planurile arhitectului Paul Gottereau. La 14 martie 1895, în prezența regelui Carol I s-au desfăşurat solemnitățile de inaugurare a Bibliotecii Fundației Universitare Carol I.

Duminică, 11 noiembrie 1890, are loc la Galați inaugurarea Bibliotecii Publice „V. A. Urechia" cu sediul la Liceul „Vasile Alecsandri". În discursul inaugural V.

A. Urechia rosteşte următoarele cuvinte: „Cărțile nu sunt făcute pentru anume om, ci pentru toți delaolaltă, că, precum văzduhul nu-l închide omul numai pentru sineşi, ci din el trăiesc cu toții, aşa şi din carte, cadese a se împărtăşi tot neamul românesc”.

Pe fondalul acestei tradiții culturale nu este de mirare faptul că la Bălți, în Republica Moldova, se acordă o deosebită atenție necesității unei biblioteci universitare de primă mărime, care să garanteze buna funcționare a universității conform principiului enunțat de John Christi: „Biblioteca este cheia de boltă a sistemului de studiu independent...”.

Biblioteca este fondată în anul 1945 pe lângă Institutul de Învățători, în incinta clădirii fostului liceu de fete „Domnița Ileana” şi capătă o importanță deosebită în 1992, odată cu obținerea statutului de universitate a fostului institut. La 1 septembrie 1986 Universitatea din Bălți inaugurează noua clădire a bibliotecii universitare „Casa albă” având ca director pe F. A. Tlehuci, care a participat la elaborarea proiectului şi a tehnologiei specifice unei biblioteci funcționale, implementând tehnica de calcul, poşta pneumatică şi transportul pe bandă rulantă care face legătura dintre depozit şi secțiile cu public.

Ca vizitator eşti impresionat de structura robustă a bibliotecii care se armonizează fericit cu un alt monument, Catedrala Sfinților Constantin şi Elena din vecinătate. Atmosfera de curățenie şi de bună aerisire te frapează de la intrare datorită unui bun obicei care denotă o grijă deosebită pentru cititor dar şi hărniciei personalului. Scările impozante te dirijează spre o galerie a domnitorilor Moldovei care te readuce cu gândul la istoria zbuciumată a acestui teritoriu. La acelaşi etaj, parcă pentru a contempla spațiul grație unui luminator ingenios plasat, îți este oferită posibilitatea de a te aşeza într-un fotoliu, ca să meditezi sau să răsfoieşti o revistă sub privirea atentă a unor dascăli surprinşi de un pictor pentru a defini ctitoria acestui lăcaş. Acum cititorule ai de ales una dintre frumoasele săli cu literatură națională şi străină sau pentru audiție muzicală. Poți să poposeşti la standul dedicat preotului basarabean Igor Jechiu, care a inițiat primele legături ale gălățenilor cu biblioteca universitară din Bălți.

Trecerea de la scrierea chirilică la cea latină şi decretarea limbii naționale, au ridicat probleme deosebite pentru conducerea universității şi a bibliotecii universitare. Completarea cu literatură de specialitate în limba română a fost una din cele mai dificile probleme de rezolvat, poate mai dificilă decât construirea edificiului nou al bibliotecii. Presiunea cadrelor didactice asupra conducerii bibliotecii de a achiziționa cărți de specialitate şi literatura indicată în bibliografie, era enormă. Aici este momentul să amintim de personalitatea de excepție a celei care a avut ca sarcină această grea misiune, Faina Tlehuci care, cu competență şi enorm de multă perseverență, a ştiut să mobilizeze toate relațiile interne şi externe şi să convingă conducerea universității de necesitatea unor fonduri importante financiare pentru achiziționarea celor necesare. Şi miracolul s-a întâmplat! Într-un timp relativ scurt a fost asigurat strictul necesar de literatură de specialitate, printr-o excepțională colaborare între Senatul Universității şi conducerea ei pe deoparte şi conducerea bibliotecii universitare de cealaltă parte.

Fondurile de carte sunt alimentate cu mult discernământ ținând cont de cerințele catedrelor şi posibilitățile financiare. Ceea ce impresionează este reacția Bibliotecii la nevoile permanente ale noilor specialități din cadrul Universității. Înființarea Facultății de Economie şi a Facultății de Drept, a constituit o piatră de încercare pentru specialiştii din cadrul bibliotecii universitare. Dezvoltarea inspirată a Universității din Bălți cu o nouă facultate – Facultatea de Ştiințele naturii şi Agroecologie, a făcut ca neastâmpărul bibliotecarilor să nu se liniştească, o nouă specialitate, o nouă documentare la care trebuie să facă față specialiştii din cadrul bibliotecii universitare. În acest timp se desfăşoară un proces foarte important şi util de înregistrare pe suport electronic a cărților pentru a putea fi accesate uşor de către cititori. Poate este cea mai spectaculoasă acțiune de modernizare a procesului de informatizare. Demnă de remarcat este acțiunea inedită a pregătirii studenților din anul I, pentru a se descurca în evidența pe calculator a fondurilor de carte.

Indiferent de sursa de proveniență: fundație, asociație culturală, ambasade sau achiziție propie, cartea intrată în biblioteca universitară poartă cu ea pecetea sursei şi numărul de inventar.

Dar Biblioteca Universitară este şi un centru cultural cu mai multe valențe: face lansări de cărți, patronează expoziții de pictură, audiții muzicale şi simpozioane.

Toate aceste activități sunt rodul efortului unor specialişti cu înaltă răspundere profesională, care caută permanent o structură mai adaptată necesităților vieții universitare în permanentă schimbare. Şi cum competența este rodul unor personalități care sfințesc locul, se impune să amintim câteva nume care au contribuit decisiv la performanța de care se bucură în țară şi peste hotare, biblioteca universitară din Bălți. Ctitor şi clarvăzător al fenomenului care impulsionează o bibliotecă universitară, a fost Faina Tlehuci, care, putem spune, că şi-a dat viața pentru a aduce la cel mai ridicat nivel din republică, biblioteca universitară din Bălți, numele ei va fi legat în veci de această bibliotecă. Dar cum totdeauna există o echipă, trebuie să amintim de cele mai apropiate colaboratoare: Elena Harconiță, care continuă cu deosebit succes restructurarea impusă de necesitățile noi ale universității, în calitate de director general, Dora Caduc, Valentina Topală şi Lucia Zadiraico prin mâna căreia trec toate cărțile noi intrate în Bibliotecă.

Putem spune cu certitudine că biblioteca universitară din Bălți este de un nivel european, care va contribui cu siguranță la efortul intelectual necesar pentru integrarea în marea comunitate a statelor europene.

Bibliografia constituie un prestigios domeniu de activitate ştiinţifică şi practică

Ion Madan
doctor în istorie,
Om Emerit al Republicii Moldova

Bibliografia constituie un prestigios domeniu de activitate ştiinţifică şi practică, educă precizie, absolută, erudiţie şi temeinicie. Bibliografia reflectă imaginea şi nivelul de creativitate ale unui popor, realizările acestuia fixate în tiparuri.

Bibliografia publicaţiilor corpului didactic al unei universităţi este oglinda aportului acestuia la dezvoltarea ştiinţei, economiei naţionale, a culturii şi învăţământului în ţara respectivă. Ea fixează informaţii despre documente pentru a le transmite în timp şi spaţiu.

Sunt binevenite aceste variate şi frumoase bibliografii. Colaboratorii Bibliotecii Universitare din Bălţi, în deplin acord cu catedrele respective, şi-au prezentat investigaţiile în cartea de volum *Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Limbi şi Literaturi Străine*, facultate care a dăruit republicii, şi nu numai, savanţi de prestigiu, cărturari, profesori etc. Lucrarea redă truda universitarilor bălţeni de la această Facultate atât în plan cantitativ, dar mai ales în realizări calitative. Cred că gruparea materialului după catedre, iar în cadrul fiecăreia din ele în ordine strict cronologică, e cât se poate de reuşită. Lucrarea *Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Economie* se doreşte a fi un util instrument de informare pentru oricine ar vrea să se documenteze asupra preocupărilor ştiinţifice ale universitarilor bălţeni ajunşi la un deceniu de activitate. Bibliografia *Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Muzică şi Pedagogie Muzicală*, prilejuită de a 25-a aniversare a facultăţii, propune peste 500 monografii, studii, manuale, suport real în edificarea unui centru metodico-ştiinţific în sprijinul profesorilor de muzică.

Bibliografia *Alecu Russo* e un aport demn la Bibliografia Literară Naţională, un omagiu sincer adus marelui nostru înaintaş.

Urmează apoi patru bibliografii consacrate unor reputaţi savanţi bălţeni – *Nicolae Filip*, *Valeriu Cabac*, *Ion Manoli*, *Vladimir Babii*, *Simion Băncilă*. Acestea constituie tablouri vii şi de folos deosebit în informarea şi documentarea utilizatorilor privind viaţa şi opera acestor personalităţi de la Universitatea de Stat „A. Russo” şi contribuţia lor la modernizarea învăţământului superior în Moldova. Structura e foarte reuşită, de asemenea şi textele în mai multe limbi (engleza, franceză, germană). Lucrările merită a fi expediate în unele din marile biblioteci din lume. Merită atenţie şi prezentarea în culori a mai multor fotografii, ce aduc în prim-plan momente din viaţa savanţilor. *Gh. Popa*, *Elena Belinschi*, *Ion Gagim* sunt titlurile altor biobibliografii, care vin să încununeze o muncă asiduă, competentă şi entuziastă a bibliotecarelor de la Nord. Structuri bine închegate, însoţite de indexuri de nume, de titluri, iconografie adecvată, rubrici originale – incită şi captivează cititorul.

În sfârşit, fascicula a II-a a bibliografiei *Cartea rară în limba română din colecţiile bibliotecii*. Am citit această carte cu o deosebită plăcere şi am trăit un sentiment de mândrie pentru Patrimoniul Naţional tipărit, păstrat în Biblioteca Universităţii de Stat „A. Russo” din Bălţi. Şi e foarte bine că acest Patrimoniu sporeşte, e păstrat şi promovat cu atâta dragoste. Sunt laconice, substanţiale şi bine documentate adnotările care însoţesc cărţile prezentate.

O reuşită plasare în timp este *Harta literară a scriitorilor – profesori bălţeni*.

Toate lucrările menţionate se deosebesc printr-o înaltă ţinută ştiinţifică şi bibliologică, constituind totodată un material didactic pentru studenţii Facultăţii Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării, specialitatea Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională.

Prin aceste ediţii Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii „A. Rusoo” se plasează printre marile centre biblioteconomice din Moldova. Elaborarea unor lucrări bibliografice destinate studenţilor, profesorilor sau altor categorii de beneficiari implică profesionalism, cunoştinţe veritabile, precum şi darul intuiţiei.

Aceste calităţi, plus atitudinea de pedagog şi psiholog, eleganţa muncii finale îi caracterizează pe bibliografii, redactorii şi traducătorii bibliotecii în cauză. Munca lor cu dăruire şi dragoste, mai cu seamă a dnei E. Harconiţă, animatorul, redactorul şi prefaţatorul acestor frumoase şi cinstite cărţi, merită o înaltă apreciere şi preţuire.

7 ianuarie 2005

O bibliotecă de unicat

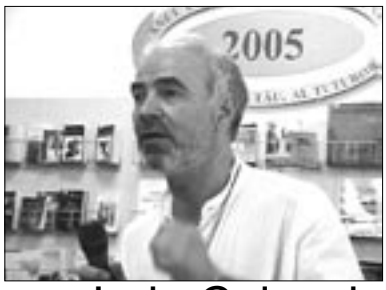

Iurie Colesnic
cercetător, scriitor, editor,
Doctor Honoris Causa

Konstantin Stanislavski afirma pe bună dreptate că teatrul începe de la garderobă. Noi însă vom spune prin analogie că o instituție de învățământ începe de la bibliotecă.

Moldova astăzi are mai bine de 38 de instituții de învățământ superior, dar nu sunt sigur că dacă am aduna la un loc cărțile depozitate în bibliotecile lor, am reuşi să adunăm o bibliotecă bună.

Formarea unei biblioteci universitare presupune nu numai aranjarea pe rafturi a unor cărți, ci, în primul rând, o delicată selecție a acestor cărți şi desigur o lungă perioadă de acumulare prin moştenire.

De ce europenii se mândresc că au mari universități? Profesura se trece, se schimbă, dar instituțiile lor au o singură constantă – tradiția formată prin bibliotecă. Întrebați-i pe tinerii care studiază în Apus şi vă vor spune clar că biblioteca este locul unde ei poposesc de câteva ori pe zi, este locul unde se împrumută informația, dar se şi procedează ca la şcoală, lecturile câteodată sunt verificate de bibliotecar.

Aceasta este arta formării unui specialist de înaltă calificare. Orice alte procedee țin de şcoala de amatori. Am venit, am prezentat o prelegere, am luat sau nu nişte notițe şi cu o brumă de cunoştințe mă duc la examen să cerşesc o notă profesorului, descriindu-i în culori sumbre viața grea a familiei mele şi multe alte istorioare pline de năzbâtii.

Nu sunt sigur că vom avea o şcoală superioară în viitor. Această temere mi-o întemeiez de gândul că o şcoală adevărată nu se face prin reforme, ci prin tradiții. Iar tradiția i-o asigură numai biblioteca. Fiindcă acolo este depozitată munca şi aspirațiile generațiilor care au fost până la noi.

Iar dacă ignori această comoară, crezându-te tu cel mai deştept din lume, fii sigur că eşti un învins.

În Republica Moldova, Universitatea „Alecu Russo" din Bălți este unica instituție care a proiectat şi a construit pe lângă universitate o bibliotecă. Meritul îi aparține rectorului de atunci al acestei universități, Boris Coroliuc, şi directoarei Tlehuci Faina, o femeie care şi-a dedicat viața acestei biblioteci.

Era prin '92 când pentru prima oară am văzut această instituție în parametrii modernului imaginat de noi, în condițiile noastre, fiindcă în Apus bibliotecile apar un pic altfel. Şi totuşi felul de a aranja cărțile, mulțimea de săli de lectură, viteza deservirii studenților, elanul cu care păreau să lucreze bibliotecarele, îmi părea cel mai nefiresc pentru vremurile noastre. Şi pe atunci salariile bibliotecarilor erau foarte mici, căldura se dădea târziu în bibliotecă, exista un singur număr de fax la rectorat şi multe alte probleme care păreau să nu se mai termine. Dar, această poveste materialistă se termina aici, fiindcă la acea conferință pe care am avut-o prima oară la Bălți am simțit sincera dorință a bibliotecarilor bălțeni de a fi nu pur şi simplu păstrători de carte, ci animatorii unui proces de culturalizare pe calea comunicării. Cu plăcere am făcut în 1993 lansarea *Basarabiei necunoscute*, chiar la primul volum, moment care l-am repetat cu volumele ulterioare, fiindcă credeam şi cred sincer că Bălțiul poate deveni o veritabilă capitală în Nordul Basarabiei. Biblioteca universitară îi creează aceste premise.

De la editura *Museum* fac achiziții doar trei universități: „Creangă", Agrară şi „Alecu Russo" din Bălți, restul 35 de universități n-au nevoie de cărțile noastre. Aceste cărți Biblioteca Națională le foloseşte în loc de valută pentru schimbul internațional, fiindcă sunt căutate de către toate marile biblioteci ale lumii, lucru de care s-au convins bibliotecari, moldoveni, ajunşi în Biblioteca Congresului SUA, unde au descoperit volume ale editurii *Museum*, iar responsabilul pentru Europa a acestei biblioteci, aflat în vizită la Chişinău, a ținut cu tot dinadinsul să se întâlnească ca să ne mulțumească pentru cartea valoroasă pe care noi o editățm. Martor al acestei întrevederi a fost dna Vera Osoianu, responsabilă de relații internaționale a Bibliotecii Naționale.

Ştiu că de câțiva ani de zile directoarea Bibliotecii universitare din Bălți a devenit Elena Harconiță, care mulți ani a fost pe postul de adjunct al directorului. Ştiu că ea de mult dorea să facă unele schimbări în felul de gestionare a bibliotecii, fiindcă fiecare generație vrea să plaseze câteva accente şi este firesc să o facă, din ambiția şi dorința de a-şi fixa identitatea, de a-şi manifesta potențialul de creație.

Nu ştiu dacă există posibilități de a difuza experiența bălțenilor de muncă cu cititorii, cu autorii; eu, unul, de fiecare dată accept şi aştept să păşesc pragul acelei biblioteci unde într-una din sălile de lectură voi întâlni nişte oameni dornici de o discuție sinceră, pe îndelete şi pe şleau. Nu ştiu cum este Universitatea din Bălți în interiorul ei, nu m-am interesat niciodată, fiindcă interesul meu a fost satisfăcut plenar de biblioteca acestei instituții.

La a 60-a aniversare a BŞU din Bălți

Alexandru Budişteanu
Doctor Honoris Causa al Universității
"Alecu Russo" din Bălți,
Ofițer al Ordinului "Serviciul Credincios"
al României, preşedinte al ESU - România

Stimată Doamnă Director,

Ştiu că în anul 2005 vă pregătiți să sărbătoriți, odată cu Universitatea "Alecu Russo", 60 de ani de la înființare. Cu acest prilej mă adresez Dv. pentru a vă felicita pentru activitatea atât de fructuoasă şi necesară, pe care o desfăşurați, în calitatea Dv. de director al importantei Biblioteci a Universității de Stat "Alecu Russo" din Bălți, cea mai prestigioasă instituție de învățământ superior din nordul Republicii Moldova.

În vizitele pe care le efectuez anual la Bălți, incluzând Universitatea "Alecu Russo", nu pierd niciodată prilejul să vizitez şi Biblioteca Universității. Este o adevărată plăcere să constat cadrul adecvat, dotarea ridicată şi activitatea intensă, care se desfăşoară în această veritabilă vatră de cultură. Studenții şi studentele, precum şi elevii Liceului teoretic universitar "Ion Creangă" beneficiază de importantul fond de carte, care le stă la dispoziție, permițându-le să consulte, fără să se deplaseze în altă parte, cărțile şi documentele de care au nevoie. Impresionează mult, de asemenea, expozițiile tematice, pe care le organizați, prezentând cărți de artă şi rare, pe teme, care îmbogățesc orizontul cultural nu numai al studenților şi profesorilor, dar şi al vizitatorilor din afară, inclusiv al străinilor, care pot să constate că în Republica Moldova cultura scrisă şi tipărită se găseşte la loc de cinste, situându-se pe o traiectorie ascendentă.

Doresc în acelaşi timp să subliniez opinia mea, dar şi a altor vizitatori cu care am stat de vorbă, că aceste realizări nu au venit de la sine. Ele au în spate efortul neprecupețit al unor oameni de bine şi cărturari, adevărați patrioți ai pământului lor, Dumneavoastră situându-vă în fruntea lor. Fără munca, energia şi dăruirea Dumneavoastră, îndrumând colectivul pe care îl conduceți cu atâta pricepere, aceste rezultate nu ar fi fost posibile, iar Biblioteca Universității „Alecu Russo" nu ar fi ajuns să aibă nivelul prezent de excelență.

Felicitându-vă încă o dată pentru ceea ce faceți, vă urez aceeaşi putere de muncă şi încă mulți ani de succese în continuare.

Cu deosebită stimă!

La a 60-a aniversare a BŞU din Bălți

Thomas Wilhelmi
Basel /Heidelberger, Elveția

Contactul meu cu Universitatea „Alecu Russo“ s-a înfiripat în mod destul de miraculos, dat fiind că nu are nici o legătură cu activitatea mea profesională din Heidelberg şi Basel. În anul 1994, în timp ce petreceam câteva săptămâni la Cluj-Napoca dând cursuri de germanistică la Facultatea de Litere, am făcut cunoştință cu un student din Bălți. El m-a convins să merg la Bălți cu scopul de a face şi pentru universitatea de acolo ceea ce realizasem înainte pentru cea din Cluj-Napoca, anume să încerc să obțin sprijinul financiar al oraşului meu natal Basel spre beneficiul universității.

Pe parcursul anilor am fost la Bălți în repetate rânduri pentru a negocia cu partea moldoveană şi pentru a preda cursuri la catedra de Filologie Germană. În decursul acestor vizite am reuşit să cunosc din ce în ce mai bine personalul şi situația financiară a universității. Multe aspecte mi-au atras atenția, părându-mi-se noi şi neobişnuite. Dar treptat am început să mă aclimatizez şi să înțeleg ceea ce mă surprinsese la început. Am avut parte de contacte cu persoane deosebit de competente, active şi curajoase, care în pofida unor împrejurări adesea puțin favorabile îşi desfăşoară activitatea cu multă dedicație şi pasiune.

În timpul vizitelor mele la Bălți, şi mai ales datorită diverselor contacte cu Rectoratul, Decanatul Facultății de Limbi Străine, cu doamnele profesoare, domnii profesori de la Catedra de Filologie Germană, cu studente şi studenți, şi nu în ultimul rând cu doamnele bibliotecare, am început să înțeleg mai bine munca şi problemele cu care se confruntă universitatea.

De-a lungul anilor am reuşit să intermediez între “Fondul cantonal pentru dezvoltare” din Basel şi Universitatea din Bălți, care s-a bucurat în acest fel de ajutoare financiare substanțiale în urma acestei cooperări fructuoase: menționez îndeosebi aparatura şi cărțile de germanistică, cu care azi se poate mândri Serviciul de limbi străine al Bibliotecii Universitare, care le îngrijeşte în mod competent şi le dă în folosință. Multe dintre aceste cărți sunt de mare folos profesorilor şi studenților, după cum reiese din statistici. Acest lucru mă bucură foarte mult şi mă încurajează să-mi continuu eforturile de a mobiliza şi pe mai departe fonduri. Am speranța că, în măsura posibilităților, vom reuşi să completăm eventuale goluri care mai există în inventarul de cărți de germanistică, dar şi de romanistică, şi că în timp vom completa sau înnoi aparatura tehnică a Facultății de Limbi Străine (aparatul Xerox, proiectoare, aparatură de înregistrat şi radio, fax etc.).

La aniversare

Zinaida Stratan

Stimați colegi
Cu acest minunat prilej

aniversarea celei mai frumoase Biblioteci din învățământul superior al Moldovei

venim către dvs. cu alese cuvinte de felicitare şi urări de bine!

Grație experienței, competenței, profesionismului, devotamentului necondiționat, dvs. Vă îndepliniți destoinic misiunea – păstrați şi transmiteți cunoştințele şi moştenirea culturală generațiilor viitoare. Sunteți pentru lumea bibliotecară acel Far situat la înălțimea tuturor valorilor umane la care tindem să ajungem. Biblioteca universitară bălțeană ne oferă un exemplu de împlinire în toate domeniile de activitate bibliotecară. Ne impresionează modul de afirmare, integritatea profesională, stilul organizațional inedit. Prin performanțele atinse sunteți un exemplu de bibliotecă de excelență.

Dorim să Vă ştim întotdeauna deschişi, binevoitori, receptivi, creativi, plini de idei inovatoare şi să ne bucurați în continuare cu realizări şi performanțe deosebite!

Cu profund respect,

Colectivul Bibliotecii
Universității Tehnice a Moldovei

O nouă revistă de specialitate

Alexe Rău

În ajunul aniversării a şaizecea de la înființarea Bibliotecii Ştiințifice a Universității de Stat „A. Russo” din Bălți, echipa acestei prospere instituții ne face o surpriză talentată, scoțând de sub tipar exemplarul zero al revistei de biblioteconomie şi ştiința informării „Confluențe bibliologice”. Numărul are o tentă programatică apucătoare de ochi. Începând cu primul cuvânt din titlu, care înseamnă, literalmente, locul unde se întâlnesc două ape, sugerându-ni-se astfel că universitara bălțeană se autoconsideră parte egală în drepturi şi ca valoare cu celelalte „ape” care fac împreună „fluviul” bibliologiei naționale, iar tradiționala diferențiere centru-periferie se estompează. Nu e întâiaşi când bălțenii, din spirit de frondă dar mai mult din demnitate şi din propensiunea congenitală a nordicilor spre calitate, produc valori culturale competitive (în unele aspecte – chiar surclasante). Revista „Semn” a literaților din „capitala nordului”este, în acest sens, un exemplu relevant, iar „Confluențele bibliologice” îi calcă pe urme. Nu mai puțin relevantă este şi o altă semnificație a acestui cuvânt din titlu – aceea care scoate în vileag tendința /dorința/voința bibliotecarilor de la „A. Russo” de a transforma instituția lor într-un loc de convergență a celor mai avansate idei bibliologice bălțene, naționale şi internaționale, lucru care le stă în puteri şi le reuşeşte.

Redactor-şef al revistei este cunoscutul om de cultură, profesorul universitar bălțean Anatol Moraru, care într-un editorial împletit din „apologii necesare”, invocă exemplara tradiție încetățenită în spațiul cultural românesc odată cu apariția „Daciei literare”, conform căreia primul număr al unei publicații culturale trebuie să conțină numaidecât un program, un manifest, un corpus de intenții. Drept care, articolul de fond al său este unul programatic prin excelență. În viziunea Domniei Sale, noua revistă se doreşte a fi una „pentru minte şi inimă” (vorba lui Kogălniceanu), iar primul număr al ei e conceput ca „un film despre ce a fost şi ce este la ora actuală Biblioteca Ştiințifică”. Dintre apologiile pe care le face domnul redactor-şef, am reținut o definire inedită a cărții ca pe o „catedrală din cuvinte”. Biblioteca aniversată este văzută prin aceeaşi prismă „cultică”, or, menționează el, „dacă intri în campusul universitar pe poarta de lângă blocul 6 şi priveşti spre bibliotecă, poți observa această splendidă şi extraordinar de sugestivă suprapunere: turla Catedralei „Sf. Constantin şi Elena”, din imediata vecinătate, guvernează înălțimile lăcaşului Cărții. Cum să nu defineşti Biblioteca Ştiințifică a Universității „Alecu Russo” – Catedrală a Cărții?” (CB, p. 7). De fapt, dacă ne amintim că anterior însăşi cartea a fost definită ca o catedrală din cuvinte, biblioteca este, în consecință, o catedrală a catedralelor. Bibliocatedrala septentrionară – iată titulatura ce-mi vine şi mie în minte. Visul dlui Moraru este ca Biblioteca să ajungă a fi considerată cea mai importantă structură în cadrul Universității.

Directorul noii reviste este dna Elena Harconița, conducătoarea Bibliotecii, prezentă în numărul zero cu câteva articole. În primul din ele, ea îi atribuie o nouă anvergură bibliotecii, definind-o ca pe un templu al cărții. Dar un templu de o sacralitate laică şi încadrat în timp, în evoluția progresului, căci echipa bibliotecii are, zice ea, „apetență spre inovație”, reuşind să transforme instituția „într-o adevărată hibrid library”, îmbinând eficient „serviciile tradiționale cu oportunitățile de acces la o infrastructură informațională națională şi globală”. Autoarea ne descrie drumul impresionant parcurs de instituție în cei şaizeci de ani, subliniind temeinicia de durată a ei şi ascensiunea tehnologică (fapt dovedit vizual şi de un exponat muzeal neaoş – primul calculator al bibliotecii) şi invocând cu generozitate nume din toate generațiile de bibliotecari. Atâta cât valorează biblio-

tecarul, zice dna Harconița parafrazându-l pe un savant francez, exact atâta valorează şi biblioteca.

Ceea ce face ca acest număr al revistei să fie într-adevăr unul pentru inimă, aşa cum îşi dorea dl redactor-şef, pata de culoare a lui este articolul dnei Harconța consacrat celei care de curând a plecat în lumea amintirilor, fostei directoare a Bibliotecii Ştiințifice, Fainei Tlehuci. O scriitură vibrantă, marcată de sentimente de generozitate, recunoştință şi compasiune creştinească, de o atitudine care face cinste urmaşei ce scrie despre înaintaşa sa. Pentru Elena Harconița, ca şi pentru întreg colectivul bibliotecii, Faina Tlehuci este ctitorul, cea care a pus ființă în biblioteca bălțeană, dăruindu-i patruzeci de ani din viață, ani în care „s-a aflat la timonă". Nicolae Iorga spune, în „Istoria lui Ştefan cel Mare", că o nouă stare a lucrurilor se întemeiază întotdeauna prin doi stăpânitori: unul clădeşte, celălalt, venind la rândul său, apără. Ei bine, acest postulat creştinesc îşi are ilustrare vie şi în cazul celor două directoare bălțene: FainaTlehuci a clădit, dna Harconița ocroteşte ce-a fost făcut până la ea, aducându-şi contribuția sa de modernitate şi de progres. Experiența renumitei predecesoare o inspiră, iar când îşi aminteşte de ea, dnei Harconița îi vin expresii cu tentă aforistică: „Când întemeiezi biblioteci, pregăteşti hambare publice, strângi rezerve menite să preîntâmpine o iarnă a spiritului". Dna Elena este un veritabil biograf al antecesoarei sale.

După acest grupaj programatic, istoric şi pomenitor, „filmul" ne prezintă, secvență cu secvență, ceea ce este şi ce vrea să fie universitara bălțeană, în calitate de autori producându-se, în special, şefele compartimentelor bibliotecii. Elena Stratan, diriguitoarea serviciului Ştiință şi Cercetări, ne propune o cronică a evenimentelor importante în care a fost şi este implicată instituția. Din articolul ei aflăm, între altele, că BŞU este vizitată zilnic de peste două mii de cititori, că este constituită aici o echipă de promotori ai cărții, că BŞU şi-a asumat misiunea de Agenție Bibliografică Universitară (instituindu-se la Bălți Depozitul Legal Universitar!), că funcționează în bibliotecă lectoratul „Cultura informației" (mai mulți bibliotecari sunt lectori prin cumul la Catedra electronică şi informatică, unde au promovat în 2004 peste două sute de ore de cultură a informației pentru studenții anilor III-IV). Directoarea instituției remarcă în cel de-al doilea articol al său că astăzi activitatea bibliotecară este atât de complexă, încât nu mai poate fi vorba, ca înainte, despre un post de bibliotecar ca despre o sinecură. Iată însă că modernizarea îi permite, iar nivelul salarizării îi impune bibliotecarului bricolajul.

Lilia Zorilo ne prezintă „Mediateca", iar un grup de studenți îşi expun gândurile şi opiniile despre biblioteca lor.

Elena Harconița revine, la rubrica „Aniversări", cu o trecere în revistă a datelor memorabile din cadrul universității şi a lucrărilor bibliografice editate de bibliotecă cu acest prilej.

Valentina Topalo, argintul viu al bibliotecii, ne povesteşte, în două materiale, despre două compartimente ale căror şef este: Centrul Activități Culturale şi Centrul de Documentare al ONU, iar în alte două – despre activitățile pedagogice ale BŞU şi despre colecția sadoveniană de la Bălți, aducând un omagiu „Ceahlăului prozei româneşti" cu prilejul „Anului Sadoveanu" declarat de UNESCO.

Lina Mihaluță ne dezvăluie secretul (rețeta) succesului pentru bibliotecarii de la catalogare şi clasificare, iar Dora Caduc şi Elena Stratan publică un fel de jurnal (pe două voci) al participării lor la cursurile de reciclare pentru bibliotecarii din comunitățile de români din țările vecine cu România organizate în perioada 29 mai – 4 iunie la Constanța, de către Institutul Cultural Român. Rânduri vibrante despre nişte întâlniri de suflet şi conferințe revelatoare, autoarele neuitând să-i aducă un modest omagiu şi dlui Horia-Roman Patapievici, noul preşedinte al institutului.

Gălățeanul Radu Moțoc, secretarul filialei „Costachi Negri" al Asociației Pro Basarabia şi Bucovina, omul care a căutat şi a găsit resurse financiare pentru a aduce o contribuție fără de preț la îmbogățirea colecțiilor BŞU bălțene, ca şi acelor ale Bibliotecii Naționale, de altfel, cu carte românească, e prezent şi el în acest număr inaugural al revistei cu un eseu despre cel care a fost părintele Igor Jechiu (1918-1992), cărturarul care a condus mulți ani filiala gălățeană şi a făcut nişte vizite memorabile atât la BŞU, cât şi la BNRM (în fața sediului căreia a sădit doi brazi, „pentru a străjui intrarea acesteia de-a lungul vremii, ca martori ai veşniciei poporului român pe aceste meleaguri"). Un aforism de Igor Jechiu se reține: „Nu există dragoste mai mare decât dragostea de Dumnezeu şi dragostea de carte".

Valentina Topalo revine cu un al cincilea articol, despre expoziția „Biblioteca şi Proprietatea Intelectuală", desfăşurată în colaborare cu AGEPI, reuşindu-i şi o interesantă trecere în revistă a sistemului de organizare şi protejare a activităților inovaționale în Moldova.

Expunerea bibliografică a publicațiilor realizate de colectivul Bibliotecii în anii 2000-2005 întregesc imaginea ei de instituție ştiințifică, agenda activităților culturale consacrate lui Sadoveanu – pe aceea de centru comunicativ şi de difuzare culturală în cadrul universitar, iar Harta literară a scriitorilor-profesori bălțeni face dovada roadelor pe care le poate da, prin cititorii săi, o bibliotecă de prestigiu.

Da, să nu uit. Bibliotecarele de la Bălți au simțul umorului, „aşchiile" lor, culese şi îngrijite de Silvia Ciobanu, şefa sălilor de lectură, împlinind rubrica „Umorul bibliotecomanilor". Oare nu cumva lucrul acesta se datorează impactului postmoderniştilor de la Bălți şi liderului grupului „Semn" Nicolae Leahu, care e şi un inveterat cititor al acestei biblioteci. Se vede că pixul, al cărui fecior se declară deschizătorul mişcării browniene în poezia basarabenească, adică Leahu, se află pe mâna unor bibliotecare...

Viziunea grafică a Silviei Ciobanu este una sărbătorească, iar imaginea decorativă a bibliotecarei prototip, care este un fel de ştietot şi îşi etalează erudiția în cadrul unei rubrici improvizate gen „ştiați voi oare că... ", e ca a unei crainice. În cadrul sărbătorescului de stil nordic, ea este, să zicem aşa, ca o druşcă mare. Iar amfitrioana Elena anticipează ivirile periodice ale crainicei, întâmpinându-ne dintr-un medalion sobru şi nobil.

Lectorul revistei, Elena Botnarciuc, aproape că n-a scăpat nici o greşeluță.

Nu mi-a scăpat nici un nume? Pare că nu. Şi dacă sunt toți, să începem ospățul. Un ospăț literar-bibliologic, desigur. Un ospăț ca la nord. Iar la nord se serveşte la masă tărie. Am în vedere tăria spiritului, desigur.

Revista „Confluențe bibliologice" fondată de bibliotecarii bălțeni bucură mintea, ochiul (căci e o publicație color), mirosul (de tipăritură proaspătă) şi chiar pipăitul (e tipărită pe o hârtie superbă). Revista „Confluențe..." e o apariție remarcabilă, o făgăduință şi un zvon de contribuție septentrionară la creşterea bibliologiei basarabene. Mă uit la ea şi mă simt, vine vorba, ca un herald ori ca un vornic însărcinat să aducă ulciorul pentru a cinsti truda colectivului redacțional şi a-i mulțumi, dar şi pentru a invita (pofti) stirpea bibliotecară la lectură.

Să fie într-un ceas bun!

septembrie 2005

Biblioteca şi Oamenii săi

Elena Harconița
director general

Cel care vine pentru prima dată la Universitatea de Stat "Al. Russo" din Bălți este dus neapărat la Biblioteca Ştiințifică. Devenită de mult o "carte de vizită" a universității, Biblioteca impresionează atât prin forma sa – un adevărat templu al cărții, cât şi prin conținutul său – surse documentare, tehnologii bibliotecare avansate şi mai ales colaboratorii Bibliotecii, susține prim-prorectorul Universității , dr Valeriu Cabac.

Cu adevarat, imaginea semnificativă a instituției bibliotecare de la Bălți se poate contura doar datorită oamenilor, care timp de 60 de ani au trudit cu multă pasiune şi dăruire la edificarea uneia din cele mai mari biblioteci universitare din Europa de Est, autentic centru infodocumentar modern, parte integrantă a sistemului național de biblioteci, care găzduieşte în spațile sale Centrul de Documentare al ONU şi Filiala Bibliotecii Institutului Goethe din Bucureşti.

Temelia Bibliotecii de azi a fost pusă de către prima şefă, care se numea Natalia Ghenațchi (1945-1947), în acel îndepărtat an de după război, când la Bălți se deschidea Institutul Învățătoresc conform Hotărârii Consiliului Comisarilor Poporului, din 12 iunie 1945. Inițial biblioteca se localiza în demisolul blocului fostului Liceu de fete "Domnița Ileana" (actualul bloc al rectoratului) şi ocupa doar 36,6 m2, o sală de lectură cu şase locuri. Colecția de 101 exemplare se constituia cu precădere din cărți la biologie, geografie, filologie, deoarece primele facultăți deschise erau Istorie / Filologie şi Ştiințele naturii / Geografie. La început erau doar 4 catedre, 13 profesori, 12 aule de studiu, un singur cabinet de instruire. Anul 1947 a dat țării deja 88 de tineri învățători – absolvenți ai instituției bălțene, la formarea profesională a cărora au contribuit predecesorii noştri bibliotecari, care deserveau în 1948 – 611 cititori, iar în 1955 deacum 2 147 de cititori. Cel mai important aspect pe acele timpuri, ca şi astăzi de altfel, era consituirea şi dezvoltarea colecției. În anul 1955, biblioteca număra deja 57 210 documente, colecția sa continuând să crească, cu precădere din donații. În acest an, 1955 se constată 42 940 de împrumuturi.

În anii 1950-1953 biblioteca era condusă de A. Vozjenicov, iar din 1953 până în 1962 – Mara Grinberg–Cațaf. Istoria nu a păstrat multe detalii despre acesti oameni care încercau să ajute procesul de instruire cu modestele posibilități de care dispuneau pe atunci. La 13 august 1953, Consiliul de Miniştri al Moldovei adoptă Hotărârea privind reorganizarea Institutului de învățători din Bălți în Institut Pedagogic. În acest an se suspendează activitatea Institutului de învățători din Soroca, o parte din fondurile bibliotecii de acolo sunt transmise la Biblioteca institutului bălțean, secția de Limbă şi Literatură Moldovenească de la Tiraspol şi Facultatea de Limbi Străine de la Chişinău s-au transferat de asemenea la Bălți. În aşa fel se completau colecțiile şi se extindeau funcțiile bibliotecarilor de atunci. În anul 1959 lucrau deja 7 salariați (1 şef şi 6 bibliotecari).

Veni anul 1962, care avea să deschidă o pagină cu totul nouă în istoria biblioteci. La conducerea ei este invitată Faina Tlehuci, tânără specialistă, absolventă a Institutului de cultură din Moscova (1955-1960), cu o bogată experiență de lucru: 1941-1943 – instructoare superioară de pionieri în

regiunea Taşkent; 1943-1949 – brigadier al gospodăriei auxiliare a combinatului regional de producție din Taşkent; 1953 – şefă a bibliotecii Palatului pionierilor din Bălți; 1953-1962 – şefă a sălii de lectură a bibliotecii pentru copii din urbe. O fire puternică, optimistă, bun organizator, ambițioasă, tânăra şefă a structurat biblioteca în corespundere cu Regulamentul-tip al bibliotecii instituției superioare de învățământ şi în anul 1964 biblioteca este trecută la categoria a 3-a. A început sa se îmbunătățească baza materială a bibliotecii, la dispoziția celor 10 817 cititori în anul 1966 erau trei săli de lectură pentru 290 locuri, un punct de împrumut la domiciliu cu o colecție de 70 000 ex., serviciul bibliografic asigurat cu prețioase surse de referință, un aparat informativ-bibliografic bine pus la punct. *Cursul de cultură a informației*, pe care astăzi bibliotecarii îl promovează ca parte a cursului de Informatică Aplicată în volum de 30 de ore, îşi are începutul încă în acel îndepărtat an 1966: *Cunoştințele bibliotecar-bibliografice* erau promovate pentru toți studenții din anul întâi (facultativ), învățându-i să lucreze cu cartea. În acelaşi an sunt inițiate lucrările de organizare a aparatului informativ-bibliografic, colecția număra deja 387 605 unități.

Inepuizabila forță de muncă a directoarei, disciplina impusă de ea, aspirația spre valorificarea celei mai avansate experiențe din domeniu, au adus în anul 1967 titlul de *Bibliotecă a muncii excelente*, trecând-o la categoria a 2-a, aşezând-o printre bibliotecile ştiințifice (1978) după volumul şi calitatea lucrărilor/ serviciilor îndeplinite. În raportul directoarei de la finele anului de învățământ 1966-1967 se menționează: *Colectivul bibliotecii este în creştere, prietenos şi iubitor de muncă, predomină spiritul creator, colaboratorii se află mereu în căutarea unor forme şi metode noi în vederea optimizării şi raționalizării activității Bibliotecii. Toți salariații sunt responsabili de realizarea calitativă şi eficientă a obligațiilor de serviciu, în centrul atenției lor este grija pentru servirea excelentă a cititorilor*.

De când s-au scris aceste înduri au trecut 40 de ani, dar până în prezent valorile principale ale bibliotecii au rămas să fie sursele documentare / informaționale, utilizatorii, bibliotecarii. Formele şi metodele de lucru – unele tradiționale, dezvoltate

în continuare, perfecționate, precum sunt expozițiile, revistele bibliografice, Zilele Informației, buletinele asupra recentelor intrări difuzate la catedre, servirea promptă şi exhaustivă a cititorilor, acestea însă fiind realizate cu noile instrumente – calculatoarele, cu noile tehnologii, rețelele informaționale, bazele de date, accesul la informațiile globale ş.a.

În anul 1973 împreună cu colectivul său, directoarea confirmă din nou titlul de Bibliotecă a muncii excelente, iar în 1977 Secretariatul Comitetului Sindical din fosta u.r.s.s. a recomandat experiența de muncă a bibliotecii Institutului Pedagogic bălțean privind sistemul elaborat de îndrumare a lecturii tineretului în anii de studenție, pentru difuzare şi aplicare în bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din spațiul ex-sovietic.

Forța de convingere, insistența, capacitatea de a iniția şi a menține relații cu persoanele abilitate cu forță de decizie, au ajutat-o pe Faina Tlehuci să promoveze mai întâi ideea, apoi şi proiectul noii clădiri al bibliotecii La 1 septembrie 1986 comunitatea universitară, bibliotecarii, conducerea urbei şi oaspeți din capitală sărbătoreau deschiderea noului edificiu "Casa Albă", construit conform unui proiect individual, avându-i printre autori pe A. Zolotuhin, P. Teajco, T. Dima – arhitecți, **F. Tlehuci, directorul bibliotecii** – tehnolog. Prezentat la concursul republican pentru cea mai reuşită construcție arhitecturală, proiectul este distins în anul 1989 cu **Diploma Uniunii Arhitecților din Moldova**. "Trebuie să vezi giuvaerul arhitectural al Bibliotecii Universitare din Bălți, să te uimeşti cu adevărat, căci prin descriere nu se poate reda. Construit acum câțiva ani, cu oberlihturi enorme în tavanul holului de intrare, giuvaierul mereu pare nou, sclipitor. Liniştit, cum i se cuvine unei biblioteci, îmbietor pentru miile de studenți care intră zilnic aici. Este un unicat blocul bibliotecii de la Universitatea din Bălți" (Leonid Busuioc. "*Valorile se modifică*" // Făclia, 1993, 19 noiembrie). Amplasată pe patru nivele, cu o suprafață de circa 6 000 m2, cu o înzestrare tehnică modernă, biblioteca oferă spații şi

condiţii comode de lucru, acces la o colecţie enciclopedică în 42 de limbi şi la o bogată infrastructură informaţională, servicii modernizate în realizarea misiunii sale principale de acoperire informaţională şi documentară a procesului de studiu şi cercetare ştiinţifică universitară.

Prin ordinul nr. 111 din 4 mai 1990 al Ministerului Ştiinţei şi Învăţământului bibliotecii ştiinţifice din Bălţi în anul 1991 i se conferă categoria I-a, numărul diviziunilor a crescut de la 8 la 12. În anul 1992, când Institutul Pedagogic de Stat "Alecu Russo" este reorganizat în Universitatea de Stat "Alecu Russo", când s-a înfiinţat Şcoală Normală, Biblioteca devenise un autentic laborator de muncă intelectuală cu o colecţie de 1 308 788 unităţi materiale. Al treilea an se ţine catalogul electronic în formatul MARC, sunt create premisele desfăşurării viitorului Proiect de Informatizare al Bibliotecii.

Multe din cele ce a văzut şi a însuşit în vizitele sale de documentare în bibliotecile din fosta URSS, din România, Germania, Olanda, directoare a aplicat în biblioteca noastră, la finele anilor optzeci molipsindu-i pe toţi de fierbinţeala informatizării, pentru ca în anul 1998 să câştige Proiectul ABUB – SOROS – 98 şi să deschidă o altă etapă în istoria Bibliotecii. În anul 1999 urmează **informatizarea bibliotecii** cu implementarea **Soft-ului Integrat de bibliotecă TINLIB-280**, din octombrie 1999 versiunea TINLIB -300 cu 12 module.. În 2001 se realizează Proiectul "**Extinderea accesului la informaţie**", susţinut de Fundaţia SOROS, prin care au intrat în bibliotecă 4 PC, un server performant şi s-a produs conectarea la INTERNET a 15 staţii de acces. Este procurată baza de date "**MoldLex**", care oferă informaţii şi full textele privind legislaţia Republicii Moldova, începând cu anul 1990.

Biblioteca intră în cel mai mare Consorţiul de biblioteci din lume, utilizatoare a publicaţiilor pe suport electronic **eIFL-Direct (EBSCO Publiching)** şi oferă acces la **5 000** titluri periodice ale celor mai importante edituri din lume (full-texte, abstracte, bibliografii cu traducere în limbile franceză, germană, spaniolă).

În anul 1992 se înfiinţează Facultatea de Economie şi Drept. Se deschide Liceul Regional "Ion Creangă". Biblioteca perfecţionează politicile de completare a colecţiilor, introduce noi servicii, se produc schimbări în structura organizaţională, este deschisă sala de lectură specializată **Ştiinţe socio-umanistice şi economice**.

În anul 2002 continuă implicaţiile bibliotecii în proiectele naţionale şi internaţionale: Dezvoltarea colecţiilor pe diverse domenii, subsidate de Fundaţia SOROS – Moldova, SOROS – Moscova (Dezvoltarea colecţiei pe domeniul „Administraţie publică şi politici publice"; The East and Central European Journal Donation Project "Social Research" – SUA; Megaproiect Biblioteca Puşkin) au adus timp de 14 ani un beneficiu (cărţi, abonamente la publicaţii periodice, hard, soft) în valoare de circa $ 70 000.

Dialogul bibliotecar-student este amplificat prin lansarea programului **Noul Beneficiar** şi constituirea grupului Bibliotecar-contact, care cuprinde un şir de acţiuni privind integrarea studenţilor din anul I în comunitatea cititorilor: ture ghidate prin spaţiile funcţionale de către bibliotecari, ***eliberarea permiselor de intrare laminate cu coduri de bare***.

În urma aprobării cursului "***Bazele culturii informaţionale***" prin Hotărârea nr.1/9 din 08.11.2002 a Colegiului Ministerului Educaţiei, în Universitatea bălţeană cursul respectiv (prin decizia Senatului din 14.05.2003, proces-verbal nr.6) este inclus în cadrul ***Cursului Informatică aplicată*** şi promovat de către bibliotecari în volum de 30 de ore: în anul I – 16 ore; în anul III-IV – 14 ore, fapt înregistrat şi în ***Buletinul Rectoratului***, 2003, nr. 1, iunie-august, p. 4.

În vederea popularizării/difuzării eficiente a noilor intrări, implicării active în promovarea Zilelor Informării şi Zilelor Catedrelor, s-a constituit Echipa de bibliotecari „PROMOTORII CĂRŢII".

Se desfăşoară Zilele Bibliotecii la facultăţi, activităţi de anvergură prin care se aduce la cunoştinţa comunităţii universitare despre oportunităţile de care se pot bucura la Biblioteca Ştiinţifică.

Anul 2002 intră în analele istorice ale bibliotecii şi prin inițierea colaborării cu recunoscutul bibliofil şi colecționar, omul de cultură, publicistul **Iulius Popa**, colaborator la săptămânalului „Literatura şi Arta". La Bibliotecă este organizată o excepțională expoziție de carte veche şi rară „Perle din colecția bibliofilului Iulius Popa", printre exponate aflându-se **Biblia de la Blaj de la 1795**. După aceasta au urmat şase expoziții, una mai incitantă decât alta din aceeaşi colecție.

În anul 2003 se deschide ***Facultatea Ştiințele Naturii şi Agroecologie***. Biblioteca este preocupată de reorganizarea spațiilor, se creează colecții adecvate noii facultăți în sala de lectură nr. 3, Ştiințe psiho-pedagogice, naturii, reale, arte. Se organizează sala de lectură Ştiințe Filologice. Tot aici este inaugurată galeria foto "***Scriitori basarabeni***".

Continuă reorganizarea structural-organizațională a Bibliotecii, formându-se două subdiviziuni: Serviciul săli de lectură şi Serviciul Împrumut la domiciliu cu un impact benefic asupra servirii utilizatorilor

În octombrie 2003 se deschide ***Filiala Institutului Goethe – Bucureşti***, Pe lângă cele 143 de institute în 78 de țări e şi Filiala Bibliotecii Institutului Goethe de la Biblioteca Ştiințifică "A. Russo" din Bălți.

Utilizând softul integrat TinLib, bibliotecarii au reuşit să creeze un catalog electronic, care înmagazinează peste 200 000 informații (inclusiv 75 000 informații analitice), ceea ce reprezintă 50 % din toate titlurile deținute. Informatizarea Bibliotecii evoluează prin testarea/ aplicarea versiunii-410 TinLib, elaborarea programelor aplicative: ***Anuar***, ***Permis***, ***Cadre***; ***Statistica***, ***Dotarea lectoratelor***, crearea bazei de date proprii ***Cuprins/sumar digitizat***, actualizării paginii www a Bibliotecii, crearea CD-ul despre Bibliotecă, expunerea catalogului electronic on-line; ***rețeaua locală de comunicare Intranetul-Mapa Generală*** ca mijloc eficient de comunicare în echipă şi management modern; ***prezervarea discurilor de vinil şi CD în format MP-3; digitizarea Ghidurilor didactice de studiere a limbilor străine însoțite de CD; elaborarea programului privind transferul de mesaje electronice prin rețeaua locală de comunicație (mesaje, circulare, referate, documente de serviciu)***. Instituirea poştei electronice pentru şefii de servicii şi subdiviziuni. Crearea şi realizarea ***sistemului de derulare a videoclip-urilor pentru utilizatorii Bibliotecii – TELEINFORMAȚII***, (colaj informațional de promovare a activităților culturale şi ştiințifice în BŞU).

Integrarea Bibliotecii în spațiul informațional şi biblioteconomic național şi internațional

are loc prin implicații în calitate de membri ai consorțiilor: EBSCO, SIBIMOL, TINLIB, Programului Național de consolidare a rolului bibliotecilor în edificarea Societății Informaționale în RM, Programului *Memoria Moldovei*, "*Strategia de dezvoltare a bibliotecilor din învățământ 2005-2010*" şi a *Programului de realizare*. A fost benefică participarea noastră la Congresul Bibliotecarilor din RM care a trasat noi obiective în activitatea bibliotecilor şi bibliotecarilor – actorii principali ai procesului de edificare a Societății Informaționale în RM.

Accelerarea / implimentarea schimbărilor şi modernizărilor în domeniul tehnologiilor, serviciilor, accesului la informație, dezvoltării colecțiilor în scopul optimizării servirii informațional – bibliotecare a procesului de studiu şi cercetare au determinat în anul 2005 necesitatea *modificării structurii organizațional-funcționale a Bibliotecii*, crearea a 14 servicii /centre împreună cu Centrul managerial, coordonat de directorul general, asistat de doi directori adjuncți conform nomenclatorului de funcții pentru o bibliotecă în afara categoriei (*Mediateca, Referințe bibliografice, Serviciul Documentare Informare bibliografică, activități culturale şi promoționale, cultura Informațională*).

Comunicarea profesională a evoluat prin Inaugurarea *Clubul Bibliotecarilor universitari bălțeni Biblio Spiritus*, primul invitat fiind Alexe Rău, directorul Bibliotecii Naționale.

Biblioteca continuă să exercite funcția de Agenție Bibliografică Universitară (Depozit legal universitar), prin colaborare cu Secția Ştiință şi Centrul editorial universitar în vederea extinderii bazei de date Universitaria, colectarea informațiilor privind publicațiile noi apărute sub egida USB, materialelor referitoare la USB, contribuțiile ştiințifice ale profesorilor universitari, biobibliografiile cadrelor didactice etc. În 2004 au fost inițiate lucrările de retroconversie a informației ce țin de producția ştiințifică a profesorilor universității începând cu anul 1945. Această bază de date constituie reperul principal în vederea editării bibliografiilor (în mai

multe fascicole pe Facultăți) *Ştiința universitară bălțeană timp de 60 de ani*.

La aniversarea a 25-a de la fondarea Facultății Muzică şi Pedagogie Muzicală s-au elaborat bibliografiile *Contribuții ştiințifice ale profesorilor Facultății Muzică şi Pedagogie Muzicală* şi biobibliografiei *Ion Gagim*, dedicată decanului Facultății MPM. La cea de-a 10-a aniversare a Facultății Economie a apărut bibliografia *Contribuții ştiințifice ale profesorilor Facultății Economie*. Cu ocazia jubileului Facultății Limbi şi Literaturi Străine a fost editată bibliografia *Contribuții ştiințifice ale profesorilor* de la facultatea respectivă, precum şi biobibliografia decanului facultății, dl dr Ion Manoli. S-au mai editat biobibliografiile: *Alecu Russo*, *Valeriu Cabac*, *Simion Băncilă*, *Gheorghe Popa*, *Elena Belinschi*, *Vladimir Babii*, *Iulius Popa*.

Pe masa de lucru a bibliotecarilor se găseşte următoarea ediție a biobibliografiei dlui rector, academician Nicolae Filip, a academicianului Silviu Berejan, a decanului Facultății Pedagogie, Psihologie şi Asistență Socială – dr Lidia Stupacenco, a decanului Facultății Filologie Maria Şleahtițchi, un dicționar biobibliografic al universitarilor bălțeni, *Contribuțiile ştiințifice* ale profesorilor Facultății de Filologie ş.a.

În cadrul concursurilor anuale organizate de către Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, Biblioteca Ştiințifică a Universității de Stat "A. Russo" de fiecare dată se regăseşte printre bibliotecile de succes din Moldova, oamenii ei fiind menționați cu Diplome şi premii prestigioase.

S-a schimbat bibliotecarul. În anul 1976 când venisem să lucrez la Biblioteca Institutului Pedagogic, îi puteai număra pe degete pe acei bibliotecari care posedau dexterități de dactilografiere (doar cei din secțiile bibliografice, catalogare şi câțiva de la achiziții). Astăzi n-ai nevoie de nici un deget pentru a-i număra pe cei care nu pot opera pe calculator, nu este nimeni care să nu poată naviga prin OPAC, Internet.

…Oamenii Bibliotecii. Timp de 60 de ani prin această Bibliotecă au trecut peste 500 de

salariați, unii consacrându-se integral instituției din care şi-au făcut o a doua casă, zidindu-se în memoria Bibliotecii şi cărților care le-au simțit mâinile gingaşe şi grijulii ori privirea ochilor obosiți de asupra.

Faina Tlehuci (1923-2005) – Membru de Onoare al Senatului Universității de Stat "Al. Russo", Om Emerit al Culturii; Eminent al Învățământului Public din R.S.S.M., Eminent al Culturii din U.R.S.S., decorată cu medalia *Meritul Civic* (1995) – 40 de ani a fost directoare a bibliotecii. A muncit cu multă abnegație şi cu o pasiune molipsitoare, cu un spirit creativ şi competitiv. A atins înalte performanțe profesionale, formându-şi echipe de bibliotecari cu care a edificat una dintre cele mai bogate şi performante biblioteci de învățământ din Republica Moldova.

Galina Nikitin (1925-1981), Eminent al Culturii din U.R.S.S.; Eminent al Culturii din R.S.M.M. – şefă a serviciului de comunicare a colecțiilor, a învățat câteva generații de bibliotecari să iubească cartea, cititorul, să deprindă servirea utilizatorului cu multă răbdare şi înțelepciune.

Elena Talanov (1944-1995) – şefa serviciului de comunicare a colecțiilor de literatură ştiințifică şi beletristică, a dovedit multă tenacitate, disciplină, consecvență în acțiuni, a fost o excepțională organizatoare a activităților culturale. Era foarte îngăduitoare cu cititorii care îi răspundeau cu multă dragoste şi respect.

Elisaveta Mihailov (1932-2005), medalia Pentru vitejie în munca; Eminent al Culturii din U.R.S.S.; Veteran al Muncii – a lucrat în calitate de bibliotecar superior până în ultimele zile ale vieții. Disciplinată, meticuloasă, foarte modestă şi sensibilă, cu un deosebit simț al responsabilității, sociabilă, bună şi fidelă bibliotecară.

Marina Eremeev (a activat în anii 1968-1985), prim director adjunct (odată cu modificarea structurii Bibliotecii în anul 1979). Atentă, disciplinată, respectuoasă, după doi ani de activitate a adunat

zeci de Diplome şi mulţumiri pentru buna activitate profesională. Concediată în legătură cu plecarea din ţară.

Maria Donighevici (a activat 1972-1996) – bibliotecar superior, şef serviciu, director adjunct (1985-1996), revine la bibliotecă în calitate de administratoare în anul 2004. Eminent al Culturii din U.R.S.S. Absolventă a Facultăţii Filologie, a rămas să lucreze la bibliotecă, slujind cu fidelitate şi multă dăruire tineretul studios, organizând la un înalt nivel procesul de servire a cititorilor cu cartea, educaţia lor spirituală.

Valentina Şişkin (a activat 1963-1986), Eminent al Culturii R.S.S.M. – de la simplu bibliotecar a ajuns sa fie responsabilă de o colecţie ce număra peste 1 mln de documente, a fost un şef de depozit foarte exigent, uneori chiar dur, nu suferea o atitune neglijentă faţă de carte, controla aşezarea lor în raft din toate subdiviziunile, cerîndu-le tuturor ordine şi corectitudine în toate.

Nina Melinic, **Eugenia Suhomlinova**, **Nina Colenda**, **Larisa Preadco**, **Saida Tcaci**, **Maria Bragari**, trecute în neant, şi **Chilea Tabac**, **Gabriela Gorodnaia**, **Tamara Maţchevici**, **Irina Romanov**, **Ela Soroţkaia** – aceştia au fost camarazii cei mai consacraţi ai **Fainei Tlehuci**, oamenii care au contribuit în mod deosebit în evoluţia Bibliotecii universitare bălţene.

Un cuvânt pios avem de spus despre bibliotecarii veniţi din acelaşi Mileniu 2, dar care până în prezent îşi aduc obolul la asigurarea proceselor de învăţământ şi cercetare ştiinţifică universitară:

Elena Scurtu (în bibliotecă din anul 1967), şef Serviciu Documentare Informare bibliografică, alcătuitoare a 20 de lucrări editate de bibliotecă, tenace şi consecventă, bine informată, are meritul de a culege cu acribie şi a ordona pe criterii temeinic ştiinţifice cataloage, bibliografii şi biobibliografii, care înscriu o pagină valoroasă în patrimoniul bibliografiei naţionale.

Lucia Zadiraico (în bibliotecă din anul 1968), Eminent al Culturii din R.S.S.M., şef serviciu *Achiziţii. Evidenţa colecţiilor*. Milioane de cărţi au simţit mâinile şi ochii ei atenţi care au ştiut întotdeauna să le aprecieze la justa lor valoare. Generoasă, prea cuminte, onestă şi exigentă, continuă să-şi onoreze funcţiile conducând una din cele mai importante şi strategice subdiviziuni.

Liuba Surlaru (în bibliotecă din anul 1980), absolventa Facultăţii de Limbi Străine, după câţiva ani de experienţă pedagogică a venit să lucreze în bibliotecă, unde a rămas pentru totdeauna. În 1986 a fost una dintre cele mai responsabile persoane de trecere a colecţiei bibliotecii din câteva blocuri ale campusului universitar într-o singură clădire. A structurat fondul, divizându-l în fond principal, colecţii speciale şi colecţii uzuale. Fiind la baza creării catalogului topografic, mai bine decât oricine poate răspunde care este situaţia colecţiei de ieri şi de azi, cunoaşte foarte bine cărţile şi le gestionează cu cea mai mare dragoste şi competenţă.

Larisa Roşca (în bibliotecă din 1982), absolventa Facultăţii de Limbi Străine, a îmbrăţişat profesia de bibliotecar, ajungând la funcţia de şef serviciu Literatură în limbi străine, de fapt fiind una din întemeietoarele acestei structuri bibliotecare. Inteligentă, de o cumsecădenie rară, a însuşit în scurt timp toate subtilităţile profesiei, devenind un bun specialist şi înţelept manager.

Maria Fotescu (în bibliotecă din anul 1973), bibliograf superior, absolventă a Facultăţii de Matematică, s-a integrat plenar în munca meticuloasă de bibliotecă, devenind unul din cei mai activi şi exigenţi alcătuitori ai publicaţiilor bibliografice.

Valentina Topalo (în bibliotecă din anul 1981), absolventă a Facultăţii de Limbi Străine a îndeplinit mai multe funcţii, inclusiv şef oficiu, astăzi fiind şef centru de Documentare al ONU şi Şef al Centrului de Activităţi culturale şi promoţionale. Cu rafinament şi mult har se apropie de orişice misiune, acţiune pe care o transformă într-un adevărat spectacol teatralizat. *Salonul Literar*, *Salonul Muzical*, *Pridvorul Casei*, *Club ONU Nord* – toate au pornit la drum fiind iniţiate şi ghidate de bibliotecara, pe care o cunosc toţi profesorii şi studenţii celor opt facultăţi universitare, Liceul şi Colegiul „Ion Creangă", precum şi cititorii Centrului ONU din Nordul Republicii.

Silvia Ciobanu (în bibliotecă din anul 1986), absolventă a Institutului de Cultură din Moscova, şefa serviciului Săli de lectură, a învăţat cu o capacitate uimitoare posibilităţile calculatorului, astăzi devenind de neînlocuit în ale designului materialelor promoţionale şi ale revistei *Confluenţe bibliologice*, teleinformaţiilor din holul parterului. Curajoasă, mereu în ofensivă, generatoare de noi idei (Zilele

Bibliotecii la Facultăți, Clubul BiblioSpiritus, redeschiderea accesului liber la raft) – reprezintă tipul bibliotecarului mileniului 3 sub toate aspectele.

Lina Mihăluță (în bibliotecă din anul 1989), absolventă a Facultății de Biblioteconomie şi Bibliografie, s-a integrat uşor, adaptându-se cerințelor şi exigențelor Bibliotecii, acumulând cunoştințe şi experiență a promovat la postul de şef Serviciu Catalogare/ Clasificare, devenind reprezentantul nr. 1 al Bibliotecii în SIBIMOL Competentă, exigentă, cu o capacitate mare de muncă…

Elena Cristian (în bibliotecă din anul 1988), absolventă a Facultății Pedagogie şi Psihologie, şefa Serviciului Împrumut la domiciliu, integrându-se în echipă demonstrează capacități manageriale adecvate activităților de servire a clienților, precum şi instruirii continue a personalului.

Elena Stratan (în bibliotecă din anul 1990), absolventă a Facultății de Filologie a îndeplinit mai multe funcții până a ajunge şef Serviciu Studii şi cercetări. Asistență de Specialitate.

Coordonatoare a Centrului Cultura Informației. Cu timididate şi-a început cariera bibliotecară pentru a ajunge să se manifeste astăzi ca un specialist de forță în toate domeniile, un cercetător meticulos şi îndrumător generos pentru tinerii bibliotecari.

Dora Caduc (în bibliotecă din anul 1991), absolventă a Facultății de Biblioteconomie şi Bibliografie a lucrat mai mulți ani în Muzeul ținutului natal, ca după zece ani să vină la Bibliotecă, să avanseze la postul de director adjunct şi cu multă competență să ghideze problemele de achiziții, catalogare şi clasificare, informatizare, evidență statistică, servirea utilizatorilor.

Igor Afatin (în bibliotecă din anul 1989) , a venit odată cu începutul informatizării. Absolvent al Facultății Discipline Tehnice, Matematică, a avansat până la postul de director adjunct Informatizare. Datorită cunoştințelor profesionale, insistenței şi dorinței de a implementa noile tehnologii în munca bibliotecailor, fidelității sale, astăzi Biblioteca se poate mândri cu o bună funcționare a sistemului TinLib, obținerea rapoartelor solicitate, cu o administrare eficientă a rețelei, cu accesarea Internetului, cu elaborarea şi menținerea mai multor programe aplicative în vederea raționalizării proceselor bibliotecare.

Ana Skutnițki, **Emilia Țurcanu**, **Ala Gunico**, **Galina Sapogovski** sunt bibliotecarele care măsoară cea mai veche experiență de muncă, aducându-şi contribuția la multe şi diverse realizări bibliotecare.

Activitatea Bibliotecii actuale se sprijină în mare măsură pe cCei mai buni bibliotecari, nominalizați în Topul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova din ultimii ani: **Liuba Surlaru**, **Larisa Roşca**, **Valentina Topalo**, **Dora Caduc**, **Elena Scurtu**, **Lina Mihăluță** şi **subsemnata**.

Cu multă dăruire şi abnegație lucrează **Iurie Pogrebneac**, **Anişoara Nagherneac**, **Liuba Pohilă**, **Marcela Bordeniuc**, **Lilia Melnic**, **Adela Cucu**, **Polina Spânu**, **Galina Belkovschi**, **Mira Gore**, **Natalia Culicov**, **Taisia Aculov**, **Natalia Lunic**, **Lina Cruglov**, **Ludmila Răileanu**.

Predecesorii bibliotecarilor de azi nu au avut norocul să se bucure de condițiile şi performantele tehnologiilor actuale. Ei s-au dăruit cu entuziasm cărților, adunându-le în timp, s-au dăruit cititorilor, asigurându-se necesitățile intelectuale. Biblioteca Universității bălțene păstrează cu recunoştință numele celor care au trudit cu dăruire în această instituție, trecându-i în Muzeul Bibliotecii cu genericul memorii peste timp.

Aceste rânduri îi valorifică şi pe actualii bibliotecari, care întâmpină anual peste 10 000 de cititori, le asigură condiții optime de studii în vizitele ce le efectuează de 550 000 de ori pe an, oferindu-le pentru consultație peste 1 250 000 de documente.

Nu poate fi concepută activitatea studenților, cadrelor didactice fără apelul permanent şi major la carte, bibliotecă, bibliotecari – experți între câmpul nemărginit al informațiilor şi utilizatorul individual, care încearcă să identifice şi să transforme aceste informații în cunoştințe personale şi profesionale. Niciodată nu s-a admis absența bibliotecii din procesul didactic, perfecționarea profesională şi morală. Dimensiunile academice europene, calitatea studiilor care se impune astăzi în Moldova, nu se vor putea obține niciodată fără biblioteci bine organizate, cu o bază documentară variată şi valorificată intens, o bibliotecă care ar asigura accesul operativ la sursele informaționale şi documentare – toate acestea fiind asigurate de către competenții bibliotecari.

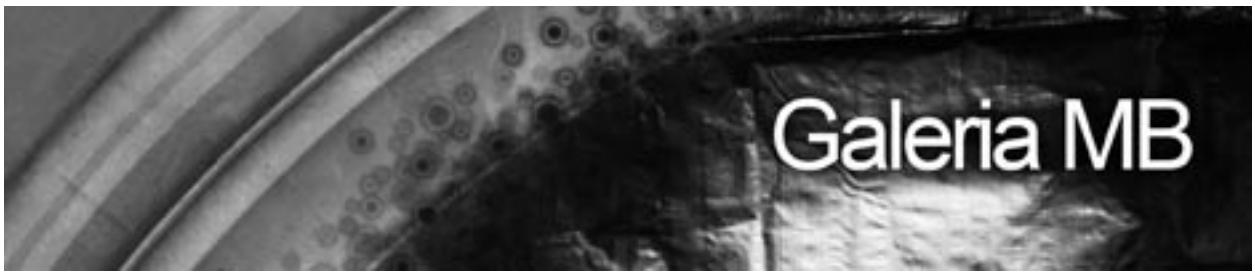

Elena Harconița – 50

Valeriu Cabac
prim-vicerector,
preşedintele Consiliului Bibliotecar.

VALOAREA NU AŞTEAPTĂ ANII

Mi-ar plăcea să o văd pe dna Elena Harconiță în curând în postul de decan al bibliotecii universitare…

Cel care vine pentru prima dată la Universitatea de Stat „Alecu Russo" este dus neapărat la Biblioteca Ştiințifică. Devenită de mult o „carte de vizită" a universității, biblioteca te impresionează atât prin forma sa – un adevărat templu al cărții – cât şi prin conținutul ei – surse documentare, tehnologii bibliotecare avansate şi, mai ales, colaboratorii bibliotecii.

Fără a hiperboliza, se poate afirma cu certitudine că biblioteca universitară bălțeană este „opera de o viață" a unui om cu totul deosebit – Faina Tlehuci. Prin străduința acestei intelectuale, pe care anii parcă o ocoleau, la Bălți a fost construită şi amenajată una dintre cele mai mari biblioteci universitare din Europa de Est, clasată de Guvern în afara categoriei. Faina Tlehuci a ştiut să integreze în jurul ideii de a face la Bălți „o Regină a Cărții" o mulțime de oameni: miniştri şi rectori, diplomați şi scriitori, oameni de afaceri şi bibliofili.

Ştiam că dna Faina Tlehuci o să plece cândva la odihna binemeritată. Dar când la începutul lui noiembrie 2001, ea a depus cererea respectivă, am rămas întru câtva derutat: se va găsi oare un schimb destoinic la postul de director al bibliotecii? Înțelegeam prea bine, că o a doua Faina Tlehuci nu va mai fi: conştiincioasă la maximum, fără limite de timp în activitate, cinstită, deschisă, cu un tact înnăscut şi cu *multe alte calități omeneşti*.

Candidatura dnei Elena Harconiță pentru postul de director al Bibliotecii Ştiințifice universitare a fost propusă chiar de Faina Tlehuci şi aprobată de rectorul Nicolae Filip. Argumentele principale: profesionistă (studii biblioteconomice la Universitatea de Stat din Moldova), experiență de muncă (a trecut toate „treptele" activității bibliotecare – de la bibliotecar până la director adjunct), capacitate înaltă de muncă (activitatea metodică în bibliotecă mult timp a fost condusă de dna Elena Harconiță), sociabilă (poate stabili contacte la fel de bine ca şi Faina Tlehuci).

În primul an de lucru activitatea directoarei Elena Harconiță era comparată (volens-nolens) cu activitatea fostei directoare Faina Tlehuci. Se poate spune că „examenul de directorie" dna Elena Harconiță l-a susținut pe „10", însă acest examen este fără sfârşit.

În activul noului director se poate înscrie: completarea considerabilă a fondului didactic cu literatură juridică, economică, perfecționarea şi extinderea sistemului automatizat al bibliotecii, conlucrarea mai strânsă cu facultățile şi catedrele universitare, stabilirea de noi relații internaționale, conlucrarea cu alte biblioteci universitare, includerea bibliotecii în diferite programe naționale şi internaționale, deschiderea Filialei Institutului Goethe - Bucureşti (2003) şi multe altele.

Deşi a devenit recent bunică, ziua de lucru a directorului Elena Harconiță începe devreme şi se termină târziu (problemele principale pot fi discutate cu rectorul Nicolae Filip numai după ora 18). Fără multă pompă şi fără multă vorbă, biblioteca îşi schimbă treptat funcțiile: de la o subdiviziune de servire a studenților şi cadrelor didactice la o structură care creează condiții optime de studiu independent pentru studenți. Mi-ar plăcea să o văd pe dna Elena Harconiță în curând în postul de decan al bibliotecii universitare.

Omul care deține cheia succesului

Ludmila Corghenci
director adjunct DIB ULIM

Iată-ne apropiați de perioada când poate chiar inconştient, ne întrebăm: „Am folosit la maximum fiecare clipa şi fiecare moment? A meritat tot ce am făcut?”. (Aceste întrebări, de fapt, ar trebui să ni le adresăm permanent, conştientizând că timpul trece foarte repede). Răspunsurile le vom căuta nu pentru a ne „culca pe lauri” ori pentru a ne complăcea, ci pentru a construi în continuare propriile succese, a explora noi provocări. Vorba lui Thomas Edison: “Arată-mi un om pe deplin mulțumit şi îți voi arăta un ratat”.

Este important să căutăm fiecare, în mod individual, răspunsurile la întrebările menționate. Dar cred că cineva dintr-o parte ar fi mai convingător, mai exigent, mai plin în argumente. Subsemnata se consideră în drept de a face acest lucru, dat fiind colaborarea, dar poate chiar mai mult - prietenia, trecuta prin multe „bune şi mai puțin bune”.

Deci, cine este dna Elena Harconița pentru comunitatea profesională, dar îndeosebi pentru mine personal ? Voi încerca sa răspund aplicând tehnica “6 litere ale SUCCESULUI”, aparținând scriitorului, editorului si publicistului american Peter Colwell.

Străduința Elenei Harconiță. Prima îşi găseşte expresie reală în capacitatea de a găsi un echilibru în țelurile personale şi profesionale, de a le alege pe cele potrivite. Totdeauna îşi asumă răspundere pentru acțiunile şi implicațiile sale. La acest capitol ar mai fi de adăugat trei cuvinte-cheie: integritate, respect de sine (pentru /din partea celor din exterior) şi reputație impecabilă.

Unicitatea Elenei Harconiță. Totdeauna am admirat capacitatea ei de a decide ce vrea, de a analiza la calm situația şi numai apoi de a acționa. Îşi cunoaşte bine punctele forte şi cele slabe, fiind eficientă şi productivă în majoritatea cazurilor. Gingăşia şi omenia sunt îmbinate organic cu severitatea si statornicia, manifestate la locul potrivit şi în cazurile potrivite.

Creativitatea Elenei Harconiță. A parcurs calea de la „timiditate la îndrăzneală” (profesională), cea din urmă fiind rezultatul acceptării inevitabilului schimbărilor, ce țin de profesiunea noastră.

Condiționarea. Realizările obținute (cineva ar contesta această afirmație?) sunt rezultatul valorificării unui potențial puternic, legat de propriile credințe şi şanse materializate.

Expectativa Elenei Harconiță. Viziuinile şi valorile Domniei Sale totdeauna au fost /sunt compatibile cu ale celor din preajmă, oferind şanse de confort şi comunicare efectivă. Oare al cui ar fi meritul? În primul rând, al Colegei si Prietenei mele, care ştie să-şi creeze o viziune, să o revizuiască în caz de necesitate (dar fără a renunța la valorile stabilite), să o apere şi să o împlinească.

Capacitatea de savurare a Elenei Harconiță. Realizările şi succesele Elenei sunt rezultatul interesului, dăruirii, creativității, inițiativei sale. Dar este Omul, care ştie să adune şi să unească eforturile bunilor profesionişti, fără ajutorul, susținerea şi încurajarea cărora nu ar fi materializat şansa oferită. Este vorba despre „echipa de la Bălți”, care de mult timp deține poziția de lider în comunitatea profesională. Bibliotecarii – balțeni ştiu să trăiască bucuria împlinirilor, inspirându-i şi provocându-i pe alții la noi realizări.

Spunea cineva că succesul e un drum aflat mereu în construcție. În acest sens, cred că cea mai necesară urare, azi, pentru Doamna Elena Harconiță, ar fi: să ai putere personală pentru a continua ceea ce a fost început pe tărâm personal şi profesional, dar mai ales pentru a fi în continuare! Căci noi avem nevoie de Elena Harconiță! Vorba aceluiaşi Peter Colwell: „Fiecare ființă omenească e o poveste despre succes care aşteaptă să se întâmple”.

VIVAS ! CRESCAS ! FLOREAT !

Un "paznic de comori" – Elena Harconița

Iurie Colesnic
Doctor Honoris Causa

Dacă ar trebui să dăm o definiție profesiunii de bibliotecar aş asemăna-o, în primul rând, cu omul care ocroteşte focul din vatra culturii.

Toată existența omenirii este proiectată pe evoluția cărții şi toată existența omenirii datorează foarte mult cărții.

Bibliotecarii sunt poate profesioniştii cei mai inițiați şi cei mai modeşti, cei mai oropsiți, cei mai neluați în seamă. Dar dincolo de această ignoranță publică trebuie să recunoaştem că ei sunt paznicii eternelor comori. Internetul nu este ultima fază a progresului tehnologic informațional, cartea, însă, a fost şi va fi.

Elena Harconiță face parte din generația care într-o vreme de tranziție şi-a asumat nobila misiune de ocrotire a unor valori. În drumul ei profesionist de la bibliotecar până la director al bibliotecii universitare ea s-a călăuzit de o simplă şi amplă formulă: *Cartea este pentru cititor lucrul cel mai de preț, iar biblioteca nu este un depozit de carte, este un sanctuar de cărți*.

Am cunoscut-o în toate aceste ipostaze, făcând lansări de carte la Bălți şi de fiecare dată m-a surprins faptul că dragostea pentru carte este de fapt dorința ei secretă de a ajuta tineretului să se cultive, să se civilizeze, să se culturalizeze.

Deci, în fiecare individ încerca să trăiască Omul prin magia cărții. Nu ştiu în ce măsură i-a reuşit, eu, însă, pun preț pe gestul în sine. Un om de cultură este obligat să facă totul ca lumea să devină mai bună, mai frumoasă, mai deschisă pentru alte generații.

Nu ştiu, îmi vine greu să explic cauza, dar întotdeauna i-am privit cu pietate pe oamenii care stau în preajma cărții, pe bibliotecari, ca şi cum aureola cărților ar face nimb şi asupra lor. Şi de aceea consider că, la acest jubileu, Elena Harconiță vine nu numai ca o directoare a Bibliotecii Universității *Alecu Russo* din Bălți, dar şi cu nimbul nevăzut al paznicului de comori.

Gura dulce a colegilor

Mult stimată Doamnă
Elena Harconița

Cu prilejul frumoasei vârste a împlinirilor, suntem onorați să vă adresăm cele mai sincere felicitări şi să vă urăm mulți ani frumoşi şi fericiți, noi realizări profesionale, imense bucurii şi fecțiunea celor dragi Dumneavoastră, să aveți şi în continuare aceeaşi energie, aceeaşi inspirație spre bine.

Directorul General al Bibliotecii Ştiințifice Universitare bălțene, Elena Harconița, provine dintr-o familie de muncitori de origine bălțeană, născută la 15 martie 1955 în oraşul Bălți, fiind al doilea copil al părinților Varvara şi Anton Rotaru.

Mediul copilăriei se caracterizează prin sănătate morală şi hărnicie, printr-o limbă viguroasă şi colorată şi prin cunoaşterea unei mari bogății de tradiții plăsmuite în sânul acestei familii, lăsând, în anii copilăriei, o profundă impresie asupra fiicei.

A moştenit pe tata şi pe mama: ei i-au lăsat cuvânt despre viață şi onestitate; a deprins tot ce-i mai bun, luând ca punct de plecare munca asiduă şi învățătura. A însuşit cunoştințe variate la şcoală, apoi la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Biblioteconomie şi Bibliografie. Străbate toți anii de studiu pentru a-şi dezvolta darurile şi talentul cu care a înzestrat-o natura.

Între anii 2001-2005 trăieşte o frământată, dar şi fructuoasă perioadă. Bogăția sufletească, cultura întinsă şi stăpânirea profundă a profesiei, lucrul zilnic de o originalitate aparte şi adâncă semnificație morală şi socială, i-au permis să se realizeze în toate direcțiile.

Credința ei este că pentru a se clădi o bibliotecă de succes este nevoie de multă trudă, întru asigurarea utilității maxime a bibliotecii şi a serviciilor ei, fiindcă biblioteca se vrea un centru metodologic, un laborator intelectual, o Bibliotecă a Mileniului III, o sursă permanentă de informație în diverse domenii. Iar pentru ca aceste obiective să fie o realitate este nevoie de o muncă excepțională şi eficientă. A preconizat din altă perspectivă noul impact pe care îl poate avea Biblioteca asupra dezvoltării şi îmbunătățirii activității ei în condițiile informatizării şi automatizării, asumându-şi un mod de gândire organic din care rezultă necesitatea înscrierii activităților şi a funcțiilor bibliotecii în standardele naționale şi internaționale. Pe parcursul a 30 de ani de activitate,

Elena Harconița a demonstrat abilitatea de a se adapta la imperativele profesionale şi culturale ale bibliotecii: activitatea personalului să fie racordată spiritului performanței, mobilității profesionale ce presupune soluții adecvate, practice şi teoretice, pentru îmbunătățirea permanentă a serviciilor acordate de bibliotecă.

În calitatea ei de "Doamnă Director", prin tăria voinței Elena **Har/Conița**, sau **Conița cu Har**, rămâne o doamnă cu duioşie de părinte, cuceritoare prin glumele sale, gânditoare în tot ce întreprinde ca o adevărată Bibliotecară, Cercetătoare, Bibliolog şi Manager de forță. Ocroteşte şi îndrumă, drămuieşte meritele şi greşelile cu dreapta. E un ghem de emoții care generează în permanență idei. Are un singur cusur: nu ştie să-şi facă timp liber pentru sine. Pentru ea, profesia este un *modus vivendi*, conştientizând că viața de bibliotecar nu are doar nuanță roză, dar şi cenuşie, albastră, roşie, indigo… Nici nu ar fi interesant altfel, căci fiecare culoare are farmecul şi intensitatea sa. Doar gustând din bucurii şi din tristeți poți fi cu adevărat împlinită.

Îndrăgostită de Carte şi Bibliotecă, înzestrată cu capacități profesionale autentice, Dumneavoastră valorificați şi configurați substanțial posibilitățile Instituției bălțene, amplificându-i imaginea şi sporindu-i competitivitatea. Dominată de perfecțiune în tot ceea ce realizați, implicată într-o cursă perpetuă a schimbărilor, vă stimulați potențialul creativ întru realizarea *Crezului profesional: excelență în tot şi în toate*. A persevera şi a învinge – acesta este imboldul care vă însoțeşte şi care vă ghidează în tot ceea ce vă propuneți.

Transformarea Bibliotecii într-o instituție care instruieşte continuu, antrenarea echipei în procese decizionale, delegarea responsabilităților, angajamentul colaboratorilor sunt *Prioritățile* pe care ştiți

să le definiți şi să le aplicați cu prisosință. Formând o echipă de profesionişti, fideli bibliotecii şi clientului, puneți accente constante pe motivarea, instruirea şi promovarea carierei bibliotecarilor.

Fire inteligentă, dezinvoltă, corectă şi tactic-coasă, apelați la o politică flexibilă, prietenoasă şi receptivă. Răspunderea personală, cooperarea în echipe, schimbul de informații, feedback-ul deschis şi pozitiv – acestea vă sunt dimensiunile de comunicare profesională şi managerială.

Vă considerăm un lider şi vă apreciem calitățile adecvate: stilul vizionar, valorificarea profesiei, abilități de comunicare clară şi deschisă, încredere în sine şi în echipă, acordarea de credite colegilor.

Ca Director de Bibliotecă ați fost şi sunteți principalul bibliotecar al schimbărilor, protagonista progresului, fiindcă aveți resursele şi voința necesară pentru aceasta, găsiți soluții pentru problemele comune ale bibliotecii şi ale bibliotecarilor. Doar astfel reuşiți să deveniți o forță care poate schimba lumea, poate face viața mai interesantă.

Valoarea Bibliotecii este determinată de valoarea celui care o slujeşte. Prestigiul, ținuta se construieşte şi se obține cu migală, răbdare şi cu mult efort. Dumneavoastră, distinsă Doamna Elena Harconița, reuşiți să conferiți valoare Profesiei alese, să promovați Imaginea Bibliotecii dincolo de perimetrul ei, slujind-o cu sinceritate şi fidelitate timp de 30 de ani, dintre care patru ani pe post de director.

Prestanța, activitatea impecabilă, conduita adecvată, Vă aduce respectul, stima colegilor şi a corpului profesoral-didactic, nu în ultima instanță a tuturor îndrăgostiților de carte.

V-ați crescut cu multă dăruire fiicele iubite Angela şi Lilia, acum o adorați pe nepoțica Andreea, pilula miraculoasă şi dragă inimii, care vă îmbunătățeşte zilnic starea sufletească.

Căldura şi afecțiunea soțului sunt acea oază de linişte pe care o aveți, credem, numai în afara bibliotecii şi a tumultului universitar.

De trei decenii munciți pentru Bibliotecă, pentru utilizatorii ei, rămâneți a fi o personalitate distinsă în Comunitatea Universitară şi în Republica Moldova. Munca Dumneavoastră a fost de nenumărate ori apreciată cu mulțumiri din partea rectoratului, a administrației bibliotecii, a Ministerului Educației: *Diplomă de Onoare(1985), Premiul Mare Profesional „Cel mai bun bibliotecar al anului 1993 şi 1995”*.

Ne bucurăm de împlinirile de până acum ale Dumneavoastră, de faptul că avem astfel de *personalitate-valoare care nu aşteaptă anii*.

Aşa sunteți, aşa vă cunoaştem, aşa vă dorim alături mereu: frumoasă, tandră, atentă, elegantă, sobră, mărinimoasă şi enigmatică.

Cu aleasă considerație,
colegii Bibliotecii Ştiințifice

Luminile destinului pot fi reaprinse

Alexe Rău

(Drum bun, doamnă Faina, bună dimineaţa, doamnă Elena)

Existenţialistul care a scris că destinul, drumul omului e ca un şir lung de lumânări aprinse, pe care, înaintând, le stingem una câte una, până la ultima, până când nu mai avem, nici înainte şi nici în urmă, decât întuneric, decât noapte, era cuprins probabil de un fior letal pe care a intenţionat să ni-l insufle şi nouă. Dacă cei care percep această viziune sunt nişte egocentrici, nişte solipsişti, individualişti, impactul poate fi într-adevăr unul fatalist. Dacă însă aceştia sunt nişte oameni trecuţi prin exerciţiul uitării de sine, nişte altruişti ce şi-au contopit viaţa cu o cauză comună, se văd pe sine ca pe o verigă în lanţul generaţiilor, răsfrângerea asupra lor va fi cu totul alta. Pentru că dacă tu îţi stingi lumânările ce le traversezi, cel ce vine după tine ca să continue ceea ce ai început, le va reaprinde, cu amintirea, le va reînvia.

Mi-a venit acest gând în timp ce mă aplecasem asupra unui text ce urma să-l consacru semicentenarului dnei Elena Harconiţa, directoarea BŞU „Alecu Russo" din Bălţi. Un text pe care, până la urmă, a trebuit să-l regândesc, să-l modific substanţial, tocmai pentru că destinul de directoare al Elenei nu poate fi conceput decât ca o continuare a destinului de directoare al Fainei Tlehuci. Destinele lor sunt ca două monade de la temelia aceleiaşi construcţii. Aşa se face că articolaşul meu despre dna Haconiţa îl încep cu câteva amintiri despre predecesoarea ei. Însă mă voi referi, în cele ce urmează, nu atât la activitatea profesională a lor (acestui aspect fiindu-i consacrate, în acest număr special al revistei „Magazin bibliologic" şi în alte publicaţii aniversare, mii şi mii de semne), cât la nişte momente/întâmplări sufleteşti, care varsă lumină asupra felului lor de a fi ca oameni, au deschis parcă fiinţele lor întru a le cunoaşte mai bine.

Pe Faina Tlehuci o cunoşteam încă de pe când abia îmi începusem activitatea de muncă, lucrând în calitate de „mladşii metodist" la Biblioteca Republicană „N. K. Krupskaia". Faima ei de manager o făcuse bine-cunoscută în întreaga comunitate bibliotecară a republicii. Cu timpul, am tot urcat treptele ierarhice, am mers nu o dată în deplasare la Bălţi, cu diferite misiuni şi la diferite reuniuni biblioteconomice, ne-am întâlnit tot mai des şi la Chişinău, mai cu seamă după ce fusesem desemnat pe post de director al BNRM, dar, cu toate acestea, o cunoşteam, să zic aşa, la nivelul platitudinilor, oarecum formal. Iată însă că am câştigat amândoi, în 1997, o finanţare de la Fundaţia SOROS pentru a participa la sesiunea generală IFLA şi am petrecut împreună o săptămână la Copenhaga şi, la calea întoarsă, la Bucureşti. Apropierea dintre noi s-a produs în stil cehovian. De la mersul pe jos prin capitala daneză, dumneaei începuse să aibă probleme serioase cu un menisc, iar eu aveam cu mine un unguent anti-bătături, şi, periodic, ne opream undeva, îi dădeam unguentul şi ea îşi oblojea durerea, iar între timp ne povesteam unul altuia bucuriile şi necazurile vieţii. Mi s-a dezvăluit atunci parcă o altă fiinţă, una fragilă, simplă, compătimitoare. Îi murise soţul, fiul se afla şi el în altă parte, iar naţiunea lor se ţine, precum se ştie, pe cultul familiei. Suferea de un fel de dor care o măcina. Mi se destăinui-se că simte că se prăbuşeşte, că nu are pe nimeni care să-i acorde un sprijin moral şi nu ştie ce să facă. Am învăţat atunci de la ea multe lucruri simple, dar care pentru mulţi constituie secretul succesului unui manager (de la cum trebuie să te pregăteşti de o deplasare într-o anumită ţară, localitate, la cum să înveţi a citi sufletul unui om după semnalmentele exterioare, astfel încât să nu calci împotriva firii şi demnităţii lui şi în acelaşi timp să-l faci să fie performant în activitatea-i, de la tainele psihologiei unui colectiv la cum să-mi aşez mai bine viaţa personală). Într-o seară, la hotel, învăluind-o iar nostalgia, îmi spuse că se gândeşte să plece de la Bălţi. Dar biblioteca,

am întrebat-o? Există, mi-a spus ea, în colectivul BŞU o tânără doamnă pe care o are de mai mulți ani „în vizor” (şi o are în vedere nu numai ea ci şi cei de mai sus), pe care a pus-o de mai multe ori la încercare şi care va fi, cu siguranță, urmaşă la directorie: o cheamă Elena Harconița... Faina Tlehuci a plecat nu doar de la Bălți, ci şi din astă viață, ca şi cum ar fi urmat chemarea acelui dor până la ultima consecință.

Pe Elena o remarcasem de asemenea cu mai mulți ani în urmă, dar ne-am cunoscut mai bine după 1990, când ea a început să se manifeste mai activ în viața comunității bibliotecare naționale, evoluând cu interesante comunicări la simpozionul „Anul bibliologic” şi la alte activități cultural-ştiințifice, propunându-ne articole de calitate pentru revista „Magazin bibliologic”, arătându-se a fi un bibliotecономist bine informat şi deschis noului în timpul comunicării vii. Şi totuşi, o cunoşteam oarecum vag. Au trebuit să survină şi în relațiile cu ea câteva momente deschizătoare de ființă, ca să ştiu cine este omul Elena Harconița. Prima deschidere s-a produs în 2002, în timpul suitei de acțiuni cultural-ştiințifice consacrate aniversării a 170-a a BNRM. Am remarcat atunci întâiaşi felul ei de a fi ca la nord (pe care l-am descris în eseul „Efectul nordului în biblioteconomie”) şi, fiind născut şi crescut la nordul Moldovei, am simțit o afinitate care m-a făcut să vibrez. A venit apoi, peste câțiva ani, momentul întâlnirii cu bibliotecarii şi studenții de la Universitatea „A. Russo”, în timpul căreia am cunoscut-o dintr-un alt unghi, cel directorial, surprins de cum ştie ea să păstreze tradițiile manageriale rămase de la Faina Tlehuci, prelungindu-le însă într-un fel

care să-i permită să-şi manifeste şi ea personalitatea, apartenența de etnos şi tinerețea spiritului. Al treilea moment a fost cumva asemănător cu cel ce l-am avut cu Faina Tlehuci. În toamna lui 2004 am trecut printr-o mare cumpănă, iar dna Harconița m-a surprins prin felul în care ştie să fie receptivă şi săritoare la nevoie.

La cei 50 de ani ai săi, dna Harconița este o personalitate remarcabilă, un biblioteconomist aşezat şi un om „rodit lăuntric ca un pom cu roşii mere”, vorba lui Grigore Vieru. Cinstind memoria şi ocrotind moştenirea lăsată de predecesoarea sa, ea a reaprins luminile acesteia, încât Faina Tlehuci îşi continuă calea printre noi, numai că în alt chip. Iar lumânările destinului dnei Elena nici nu au când să se înşire de-a lungul drumului vieții spre a fi stinse, căci trebuie să ardă toate împreună, rânduite rotund pe tortul festiv al său şi al bibliotecii a cărei diriguitoare este. Rotund şi luminos ca Soarele dimineața.

Bună dimineața, dnă Elena!

Drum bun, dnă Faina.

Aspecte privind cartea religioasă din Basarabia (1918-1940)

Vasile Secrieru
Preot

În această perioadă, cartea religioasă s-a răspândit la fel de mult ca şi cea artistică, didactică sau ştiinţifică. Ea a fost, este şi va fi mereu solicitată, lecturată şi apreciată de către cititori, constituind acel nectar duhovnicesc de care sufletele noastre nu se pot lipsi.

Alături de Tipografia Eparhială, au fost înfiinţate mai multe biblioteci şi librării care au contribuit la popularizarea şi difuzarea cărţilor cu caracter religios.

O prodigioasă activitate, în acest sens, a desfăşurat-o Biblioteca Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti din Chişinău, Basarabia. A fost întocmit şi un catalog de cărţi, de care dispunea biblioteca până în anul 1924, "Catalogul Bibliotecii Societăţii Istorico-Arheologice Bbisericeşti basarabene din Chişinău" (Tipografia Eparhială, Chişinău, 1925. – 75 p.). Societatea s-a adresat cercurilor eparhiei cu rugămintea de a desemna persoane care trebuiau să aducă la cunoştinţa Comitetului informaţii despre obiectele bisericeşti aflate în parohiile lor, sau transportarea acestora la muzeul sau biblioteca Societăţii. Nu numai cei desemnaţi, dar şi unii preoţi, au trimis obiecte vechi bisericeşti, în special cărţi în limbile română şi slavonă. La aceasta, în mod deosebit, şi-au adus obolul preoţii: I. Belodonov, M. Popov, D. Busuioc, G. Gobjilă, N. Bolboceanu şi mulţi alţii. Mai multe cărţi, broşuri şi reviste în limba română s-au primit de la profesorii: N. Iorga, A. Lepădatu, Şt. Ciobanu, C. Tomescu, G. Ghibănescu, S. Zotta ş.a.

În anul 1912, biblioteca şi-a îmbogăţit colecţia cu încă 92 cărţi şi fotografii, iar în cursul anului 1930 s-au adus şi înregistrat 50 cărţi, dintre care menţionăm: o copie exactă din 1889 după *Evanghelia Ostromir* de la 1056 – 1057; *Explicarea parabolelor* de arhiepiscopul Silvestru de Astrahan de la 1822; *Călotorie în Palestina* de arhimandritul Porfirie Uspenschi, Barschi, Norov; un *Nou Testament* din anul 1651; manuscrise din biblioteca arhiepiscopului Neofit; *Biblia* format folio în limba slavonă de la 1821 ş.a.

Unii din membrii Societăţii au întreprins deplasări istorico-arheologice prin Basarabia, vizitând unele biserici din judeţele Hotin, Soroca, Bălţi şi Cetatea Albă, dar şi mănăstirile de pe malul Nistrului. Astfel, în comuna Vadul lui Vodă, protoiereul M. Ceachir şi secretarul Societăţii I. Zelinschi au vizitat bogata bibliotecă a renumitului arheolog şi numismat I. Suruceanu, văduva căruia a donat bibliotecii Societăţii mai mult de 100 exemplare cărţi în limba română, slavă veche, rusă, franceză şi germană.

Conform Catalogului bibliotecii Societăţii istorico-arheologice bisericeşti basarabene din Chişinău (Tipografia Eparhială, Chişinău, 1925), până în anul 1924 colecţia bibliotecii constituia 1041 de unităţi. Fondul acestei biblioteci era alcătuit din 22 secţii, afară de ele o secţie era însemnată cu litera "A", în care se păstrau cărţile exclusiv în limba română, aproape toate fiind editate de Academia Română, şi anume: *Documente privitoare la istoria românilor*, precum şi *Suplimente la aceste documente*; *Acte şi documente relative la istoria renaşterii României*; *Analele Societăţii Academiei Române şi altele*, în total peste 100 de exemplare. În secţiile Nr.1-5, erau trecute cărţile: *Sfintei Scripturi*; cărţile rituale; *tâlcuirea Sfintei Scripturi*; predicile; învăţătura creştină şi morală. În secţia a cincea se păstrau documentele privitoare la istoria generală; istoria mănăstirilor; istoria Moldovei şi Basarabiei; biografiile unor personalităţi din Moldova şi Basarabia; vieţile sfinţilor; descrierea antichităţilor; istoria şi completarea rascolului şi sectantismului. Secţia a şasea punea la dispoziţia cititorilor lucrările societăţilor arheologice; dările de seamă; descrierea oraşelor; broşurile cu caracter istoric; manuale şi cărţi de învăţătură; hrisoave; decrete, scrisori; enciclopedii şi dicţionare; cataloage şi descrierea muzeelor; albume şi fotografii; manuscrise şi arhiva. Biblioteca mai dispunea

de un număr considerabil de cărți referitoare la arta şi istoria bisericească. Se găseau de asemenea manuscripte române şi slave, frumos ornamentate şi legate în piele. Dintre vechile tipărituri româneşti aflate în bibliotecă amintim: *Biblia* (1688); *Biblia de le Petersburg* (1819); *Cazania mitropolitului Varlaam* (1643); *Viețile Sfinților ale mitropolitului Dosoftei*; *Evanghelia de la Râmnic* (1784); *Octoih* (1763); *Liturghier de la Bucureşti*. Tipăriturile slave erau într-un număr mai mare, unele reprezentând rarități, proveneau din oraşele: Lemberg, Kiev, Moscova sau Petersburg. Dintre manuscriptele slave a fost predată Bibliotecii Academiei Române şi o copie a Evangheliei de la Arhanghelsk (1092). În biblioteca Societății mai puteau fi găsite gramote, ucazuri, decrete şi circulare emise către populația Basarabiei de către țarii, guvernatorii şi arhiereii ruşi. Academia Română a donat colecția completă de Documente Hurmuzache. Au depus mult sârg la menținerea şi buna funcționare a muzeului şi bibliotecii mai multe personalități: arhiepiscopul Gurie Grosu, arhimandritul Visarion Puiu, protoiereul Constantin Popovici, protoiereul Serghie Bejan, profesorul Iosif Parhomovici, Theodor Inculeț ş.a.

În toamna anului 1925, biblioteca Societății a participat cu un set de cărți vechi, albumuri, documente istorice, la expoziția generală din Chişinău, unde s-a bucurat de un mare succes.

Mai mulți vizitatori din țară şi străinătate au rămas profund încântați de organizarea şi activitatea Societății istorico-arheologice bisericeşti din Chişinău, deci, inclusiv a bibliotecii.

Un rol important în difuzarea cărții religioase, în Basarabia, i-a revenit Societății misionare Frățimea Naşterii lui Hristos, cu sediul în Chişinău, inființată la 28 decembrie 1899 din inițiativa Chiriarhului. Scopul ei era : răspândirea luminării religioasă-morală în popor după spiritul Bisericii Ortodoxe şi implementarea adevărurilor doctrinare creştine; atragerea tuturor creştinilor ortodocşi la activitatea misionară a societății; ajutorarea cu mijloace şi conlucrarea cu sfaturile şi cercurile misionare din eparhie; lupta împotriva sectelor religioase.

Societatea îşi atingea scopurile prin biblioteca creată la Chişinău, în Casa preoțimii, cu un mare fond de carte şi publicații misionare, naționale şi literare. În provincie, au fost înființate şi alte biblioteci pe lângă biserici sau şcoli, acolo unde era posibil. Au fost deschise mai multe depozite de carte religioasă cu prețuri reduse sau chiar şi gratuit. Această societate misionară mai edita şi răspândea foi şi broşuri cu conținut apologetic; avea mai multe comisii care aveau datoria de a lectura şi a cerceta cărțile, broşurile apărute, recomandând difuzarea acelora cu conținut folositor; tipărirea şi comercializarea cărților de ritual pentru biserici; răspândirea Bibliei, cărților de rugăciune şi Noul Testament, pe care le-a editat încă din 1916, în limba română cu litere slavone; susținea convorbiri şi dispute pe teme de credință şi morală în public şi în biserici; publica, ca anexă la revista eparhială *Luminătorul*, în fiecare lună, pagini misionare.

În anii ’20, Societatea misionară *Frățimea Naşterii lui Hristos* a înființat o bibliotecă populară în parohia Văncicăuți, județul Hotin; a tipărit peste 20 de numere foi misionare în limba română şi rusă, în cel puțin 5000 exemplare fiecare număr; a ținut 20 de conferințe, peste 100 convorbiri şi dispute cu sectanții; prin corespondență şi personal, membrii Sfatului căutau să-i convingă pe editori şi depozitari de a nu mai vinde cărți sau broşuri cu un conținut imoral; în primăvara anului 1922, societatea a editat, în 1500 exemplare, un manual antisectant, în limba rusă, volum de 232 pagini.

O rodnică activitate, în vederea răspândirii cuvântului relegios tipărit, a înregistrat-o Librăria clerului ortodox din Basarabia, aflată sub jurisdicția Casei preoțimii, fiind condusă de către Societatea misionară *Frățimea Naşterii lui Hristos*, având drept scop adunarea şi comercializarea literaturii cu caracter misionar. Congresul General Eparhial, care şi-a desfăşurat lucrările în anul 1922, a hotărât deschiderea Librăriei clerului ortodox din Basarabia, votând pentru aceasta suma de bani necesară funcționării în condiții normale. Consiliul Uniunii clericilor şi-a asumat datoria de a aranja librăria. Ea trebuia să asigure cu manuale şi rechizite toate şcolile eparhiale. Librăria punea la dispoziția cumpărătorilor publicații în diferite limbi cu caracter religios-moral, cărți de predici, ştiință teologică, misionare, biblii, literatură românească şi străină, ziare şi reviste teologice. Pe lângă librărie a existat şi o bibliotecă mare care cuprindea toate publicațiile din domeniul istoric, apologetic şi ştiințific. Cărțile erau oferite cititorilor spre lectură într-o sală special amenajată din Casa preoțimii.

Informații prețioase privind starea şi circulația cărții religioase în provincia românească dintre Prut şi Nistru, anii 1918-1940, le aflăm din lucrarea *Folclor şi tradiții populare* (vol. II, Chişinău, Ed. Ştiința, 1991), semnată de către reputatul folclorist Petre V. Ştefănucă.

În luna august 1936, Institutul Social Român din Basarabia a întreprins o amplă cercetare monografică în satul Nişcani, județul Lăpuşna. Au fost studiate bibliotecile pe care şi le-au format locuitorii acestui sat, procurând cărți din proprie inițiativă pentru a-şi satisface nevoile spirituale. Trebuie remarcat faptul că majoritatea cărților ce constituiau bibliotecile țărăneşti de la Nişcani, erau cu caracter religios. Acest fapt s-a constatat nu numai în această localitate ci, practic, în toate satele din Basarabia. Cartea, îndeosebi cea religioasă, n-a lipsit din casele țăranilor înstăriți dar şi ale celor mai săraci din punct de vedere material. Astfel, Petre V. Ştefănucă ne relatează că “în primele zile ale cercetărilor noastre, am găsit, intrând prin casele mazililor, foarte multe cărți religioase cu scoarțele negre de fum şi de vreme”.

Conform datelor studiului monografic de la Nişcani, mai mult de jumătate din cărțile ce făceau parte din bibliotecile sătenilor aveau un conținut religios : religioase – 480 cărți sau 58,26%; literare – 190 cărți sau 23,15%; ştiințifice – 95 cărți sau 11,43%; calen-

dare şi almanahuri – 34 sau 4,12%; ziare şi reviste – 25 exemplare sau 3,04%. Cărțile religioase cu caracter apocrif au fost trecute în categoria cărților literare. Dacă se grupează cărțile poporane cu fond religios-apocrif şi moral cu cele religioase propriuzise, rezultă un număr de 581 cărți, mai mult de 2/3 din totalul cărților aflate în sat. Aceste cărți formau hrana spirituală a locuitorilor din Nişcani, acelaşi lucru se poate afirma despre toate aşezămintele rurale din Basarabia.

Cărțile religioase erau cele mai numeroase şi nu lipseau aproape din fiecare casă. Cel mai frecvent erau întâlnite: *Cărticica de rugăciuni*, *Viețile sfinților*, *Evanghelia*, *Ceaslovul*, *Psaltirea*, *Acatistul* ş.a. Cărțile descoperite la Nişcani au fost tipărite la Iaşi, Bucureşti, Râmnic, Buzău, Sibiu, Mănăstirea Neamț. Acest fapt ne arată existența unor relații culturale între românii din Basarabia şi cei din Vechiul Regat şi Transilvania, a existat astfel o intensă circulație a cărților vechi bisericeşti între aceste provincii româneşti.

Un rol important la răspândirea tipăriturilor religioase, în Basarabia, le-au avut mănăstirile: Răciula, Hârboveț, Hârjauca, Frumoasa, Țigăneşti şi Capriana. Ocazii prielnice pentru propagarea cărților religioase erau hramurile mănăstirilor şi bisericilor, atunci când se întâlneau creştini din localitățile învecinate pe o rază de 20 – 50 km. La aceste sărbători boccegiii vindeau iconițe, cărți de rugăciuni şi apocrife: *Epistolia*, *Visul Maicii Domnului*, *Oglinda sufletului*, *Cele 24 vămi ale văzduhului* ş.a. De la călugări puteau fi procurate şi cărți mai scumpe, aşa cum erau cele de ritual.

Tipăriturile religioase mai puteau fi găsite şi la călugării colportori, care cutreierau satele adunând jertfe de la credincioşi pentru mănăstirile din țară sau străinătate. Alte tipărituri ajungeau în localitățile rurale cu prilejul procesiunii sfintei icoane făcătoare de minuni ale Maicii Domnului de la Mănăstirea Hârboveț. Cărțile religioase nu lipseau nici de la târguri şi iarmaroace. În bocceaua cu cercei, mărgele, tămâie şi pomelnice a negustorilor ambulanți, se găseau gromornice, zodiere, calendare, acatiste, cărți de rugăciuni şi altele.

Cărțile apocrife şi cele bisericeşti erau citite la sărbători şi duminica dimineață, când preoții săvârşeau în biserici Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie, dar îndeosebi iarna, când țăranii nu sunt antrenați la muncile câmpului. Cei care din anumite motive nu puteau să participe la slujba religioasă, considerau că este o datorie a lor de a citi acasă cărți bisericeşti.

Țăranii refuzau să vândă cărțile sfinte, considerând că aceasta este un mare păcat. Cărțile erau moştenite din generație în generație, iar în cazul când urmaşii nu ştiau carte, ele nu se înstrăinau, ci erau păstrate cu o mare sacralitate, crezându-se că aceste cărți apără casa şi gospodăria de toate nenorocirile. Uneori, la zestrea tinerilor căsătoriți se adăugau şi din cărțile pe care le aveau părinții lor în casă. Şi aici, în Basarabia, s-a păstrat mult timp tradiția însemnărilor marginale la cărțile religioase, care consemnau naşterea unui nou membru al familiei, un eveniment social mai important sau fenomen meteorologic.

Acelaşi distins folclorist, Petre V. Ştefănucă, în urma cercetării monografice de la Nişcani, din anul 1936, arată: "Putem urmări astăzi două curente la Nişcani: un curent puternic de cultură religioasă, reprezentând structura sufletească a generațiilor mai în vârstă şi altul, cu un pronunțat caracter literar şi ştiințific, către care se îndreptau generațiile crescute în spiritul şcolii româneşti de după Unirea din 1918".

Biserica, prin intermediul bibliotecilor, librăriilor şi depozitelor de carte, a promovat valorile spiritual-moral, contribuind astfel la ridicarea nivelului de cultură al populației din Basarabia interbelică. Este necesar ca şi astăzi Biserica Ortodoxă să depună eforturi mai mari pentru a publica o carte religioasă calitativă, atât după formă cât şi conținut. Biserica, împreună cu alte instituții de cultură ale Statului trebuie să se îngrijească de tipărirea şi răspândirea cărților sfinte.

BIBLIOGRAFIE:

1. Anuarul Eparhiei Chişinăului şi Hotinului (Basarabia), Chişinău, Tipografia Eparhială, 1922, P. X-XI şi XXVI.
2. Chişinău. Enciclopedie. – Chişinău : Ed. Museum, 1997.– 516 p.
3. Ciobanu, Ştefan. Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă. – Chişinău : Ed. Enciclopedică "Gh. Asachi", 1992. – 272 p.
4. Ganenco, Petru. Societatea istorico-arheologică bisericească din Basarabia // Magazin bibliologic, 2002, nr.3, p.126-134.
5. Gusti, Dimitrie. Opere, vol. I. – Bucureşti : Ed. Republicii Socialiste România, 1968. – 562 p.
6. Idem. Opere, Vol. V (Fragmente autobiografice. Autosociologia unei vieți 1880-1955). – Bucureşti, Ed. Republicii Socialiste România, 1971. – 436 p.
7. Idem. Opere, Vol. VI. – Bucureşti: Ed. Republicii Socialiste România, 1977. – 271p.
8. Luminătorul, Chişinău, anul LXIV, nr.14-15 din 15 iulie 1931. – p.750-751.
9. Mihail, Paul. Mărturii de spiritualitate românească din Basarabia. Aşezăminte, scrieri, personalități. – Chişinău : Ed. Ştiința, 1993. – 406 p.
10. Moraru, Anton. Istoria românilor. – Chişinău: Ed. Universul, 1995. – 559 p.
11. Negru, Nina. Bibliotecile Basarabiei şi ale Transnistriei şi conştiința de comunitate, Chişinău : Imprimeria BNRM, 2002. – 191 p.
12. Păcurariu, Mircea. Basarabia. Aspecte din istoria bisericii şi a neamului românesc, Iaşi: Ed. Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei. – 1993.
13. Ştefănucă, Petre V. Folclor şi tradiții populare, Vol. II. – Chişinău: Ed. Ştiința, 1991. – 503 p.

Contribuţii academice ale profesorilor universitari bălţeni

Anişoara Nagherneac
bibliotecar principal

Civilizaţia modernă s-a statornicit şi s-a afirmat prin contribuţia importantă a învăţământului universitar. „Cetăţile universitare” – aceste lăcaşe şi nuclee de elită ale societăţii, fiind implicate în mod direct în viaţa ţării, contribuie la evoluţia economică, culturală, ştiinţifică, constituind pivotul sistemului de educaţie permanentă şi de formare a potenţialului intelectual al unei naţiuni. Astăzi în şcoli, licee, în aulele instituţiilor de învăţământ se formează viitorul nostru – oamenii care în anii ce vor urma vor dirija economia, ştiinţa, cultura, tehnica, procesele sociale, vor purta responsabilitatea deplină pentru soarta poporului şi a statului nostru.

Rolul decisiv, forţa constructivă în activitatea unei instituţii superioare îi revine profesorului. El este intelectualul de marcă, implicat în procesul de studiu şi de cercetare ştiinţifică, cel ce contribuie la formarea şi pregătirea tineretului studios pentru a rezista la intemperiile vieţii, îi deprinde pe discipoli a activa într-un mediu concurenţial, în societatea bazată pe cunoştinţe, libertate şi responsabilitate.

Omenirea a perpetuat în timp graţie ştiinţei şi instruirii. Rolul ştiinţei şi al învăţământului în formarea omului ca personalitate rămâne decisiv. În condiţiile multiplelor dificultăţi cu care se confruntă în prezent statul, cuvintele marelui savant francez Louis Pasteur sunt deosebit de actuale: „În secolul nostru ştiinţa este sufletul prosperării naţiunilor şi sursa de viaţă a oricărui progres”. Ştiinţa şi învăţământul reprezintă podul dintre prezent şi viitor.

Orice instituţie de învăţământ superior nu poate fi performantă fără o activitate de cercetare ştiinţifică. O verigă importantă în activitatea ştiinţifică universitară o constituie şi munca de cercetare a savantului, profesorului universitar, aportul acestuia în dezvoltarea ştiinţei, economiei naţionale a culturii şi învăţământului din ţară.

Activitatea multiaspectuală, creativă a profesorului universitar îşi găseşte locul binemeritat pe paginile unor lucrări valoroase – bibliografii şi biobibliografii elaborate de bibliotecarii şi bibliografii instituţiilor bibliotecare de diverse categorii, printre ele evidenţiindu-se cele universitare.

Bibliografiile publicaţiilor corpului didactic ale unei universităţi au drept scop a fixa informaţiile despre patrimoniul documentar elaborat în timp, pentru a informa beneficiarul şi a le transmite altor generaţii, aducând în prim-plan realizările, succesele obţinute pe parcursul întregii activităţi profesionale.

Un obiectiv important al Bibliotecii Ştiinţifice a Universităţii de Stat „A. Russo” din Bălţi este întocmirea diverselor *Bibliografii*, elaborarea bazelor de date privind bibliografia publicaţiilor corpului profesoral în format electronic. Biblioteca universitară continuă tradiţia de bibliografiere a publicaţiilor cadrelor didactice şi ale colaboratorilor, a căror editare a fost iniţiată în anii ‘70 ai secolului XX.

Ciclul de fascicule apărute în **1974** (1945-1969), **1983** (1970-1980), **1992** (1980-1990), **1995** (1990-1995), **2001** (1995- 2000), întregesc şi popularizează aria de cercetare, preocupările ştiinţifice şi literare ale universitarilor bălţeni. Investigaţiile ştiinţifice fundamentale şi aplicate sunt prezentate în comunicări, referate, la diverse manifestări ştiinţifice (congrese, colocvii naţionale şi internaţionale, conferinţe, sesiuni, simpozioane, seminare, reuniuni) cu publicarea acestora mai apoi pe paginile unor volume, culegeri, anale ştiinţifice, reviste de specialitate. Ne face o deosebită plăcere să afirmăm a câta oară în ultimul timp, că lucrările bibliografice ale bibliotecarilor universitari bălţeni se regăsesc în colecţiile celor mai mari biblioteci din ţară şi străinătate, inclusiv în Biblioteca Congresului (SUA), fiind un bun prilej al cunoaşterii şi apropierii între popoare.

Prima lucrare: **Библиографический указатель печатных работ профессорского – преподавательского состава института 1945-1969** vede lumina tiparului în 1974. Bibliografia scoate pe prim-plan truda şi realizările ştiinţifice ale universitarilor bălţeni, într-o perioadă destul de îndelungată

(timp de 24 de ani). Pe parcursul acestei perioade profesorii au semnat peste 1000 de lucrări, inclusiv 17 monografii, 31 manuale, 917 articole. O bună parte a acestor lucrări au fost publicate pe paginile analelor ştiinţifice, tezele conferinţelor anuale, culegeri, reviste de specialitate, ziare.

Sunt remarcabile succesele din diverse domenii: **Filologie**, **Matematică**, **Astronomie**, **Fizică**, **Tehnică**, **Limbi Străine**, **Istorie**, **Artă**. Referindune la contingentul de autori, trebuie să menţionăm numele binecunoscuţilor profesori universitari: M. Benicovici, G. Berman, E. Blanc, A. Bondarenco, I. Borşevici, I. Buzdugan, I. Ciornâi, E. Ciornaia, E. Gleibman, I. Evtuşenco, L. Eşan, N. Filip, A. Meilihzon, L. Novac, B. Papandopolo, S. Sulimovscaia, E. Botezatu, E. Haham, A. Rotari, G. Rusnac, N. Iavorschi, A. Ghebos.

Ion Borşevici, personalitate remarcabilă în domeniul învăţământului public, al culturii şi politologiei din Republica Moldova. În perioada anilor 1967-1975 îşi desfăşoară activitatea la timona Pedagogicului „Alecu Russo" din Bălţi. A marcat o pagină de neuitat în istoria şi cultura ţării noastre. A semnat peste 300 de lucrări: monografii, articole ştiinţifice în domeniul sociologiei, filosofiei, lucrări didactice, publicistică, cronică ştiinţifică. Ion Borşevici rămâne a fi şi până în ziua de azi un inveterat al sistemului de învăţământ de la noi din Moldova.

Eliza Botezatu, remarcabil om de ştiinţă şi de cultură, distins critic literar şi profesor universitar, între (1961-1975) a fost lector superior, conferenţiar, şef de catedră la Institutul Pedagogic „A. Russo" din Bălţi. Este perioada când E. Botezatu, prin lucrările sale, promovează perseverent adevăratele valori naţionale, contribuie enorm la educarea şi creşterea spirituală a multor generaţii de elevi, studenţi, profesori.

Ion Ciornâi, doctor în filologie, filolog dotat, profesor universitar competent. Între 1954-1971 activează la Institutul Pedagogic „Alecu Russo" din Bălţi deţinând funcţia de rector. Activitatea ştiinţifică a profesorului I. Ciornâi pe parcursul anilor prezintă un substanţial aport la studierea bazelor ştiinţifice ale problemelor de gramatică actuală şi istorică a limbii române, relaţiile lexico-semantice, preocupările dialectologice. Fiind un experimentat pedagog, prof. I. Ciornâi, a semnat circa 150 de lucrări ştiinţifice, 6 monografii şi broşuri, a publicat multe articole în diferite culegeri şi reviste de specialitate, a participat în calitate de coautor şi la scrierea şi editarea manualelor de limbă română (pentru şcolile medii şi cele superioare), programelor, culegerilor de exerciţii, unor dicţionare etc. Profesorul Ion Ciornâi a lucrat şi a trăit pentru societate, pentru prosperarea culturii noastre (în primul rând, a învăţământului).

Nicolae Filip, academician, doctor habilitat, profesor universitar, rector al Universităţii de Stat „Alecu Russo". Opera ştiinţifică a savantului N. Filip include mai bine de 200 lucrări, inclusiv 5 monografii, puse la dispoziţia cercetătorilor în cele mai prestigioase biblioteci din lume, printre ele şi cea a Bibliotecii Congresului din SUA. Mai multe articole, interviuri N. Filip le dedică reorganizării universităţii bălţene ce a fost realizată conform concepţiei Domniei sale.

Anatolie Ghebos, doctor în ştiinţe psihologice, unul dintre primii psihologi de forţă din Moldova. A muncit cu devotament şi dăruire, responsabilitate vădită, desfăşurând o activitate prodigioasă pe „ogorul" ştiinţei psihologice de la noi din republică. A semnat peste 70 de lucrări: 11 monografii, 62 de articole ştiinţifice, care se disting printr-o evidentă orientare pedagogică şi psihologică având o problematică actuală, devenind bine cunoscute şi înalt apreciate de psihologi şi pedagogi.

Cea de-a doua fasciculă: **Библиография трудов 1970-1980**, apare în 1983. Îşi propune să înregistreze publicaţiile profesorilor bălţeni, apărute în presa vremii timp de 10 ani. Indicele include monografii, manuale, autoreferate, disertaţii, broşuri, articole, recenzii. Materialele sunt aranjate după catedre, în ordinea alfabetică a numelui de autori ori a titlului publicaţiei. Anexa cuprinde indicele de nume, care orientează cititorul spre numărul de ordine al descrierii bibliografice a documentului căutat. Fascicula cuprinde 1539 de titluri. Printre autori găsim nume care au marcat realizări considerabile în toate domeniile ştiinţifice: V.N. Mighirin, I. Manole, M. Ioniţă, E. Mohorea.

În anul 1992 Biblioteca Ştiinţifică editează ce-a de-a 3-a fasciculă cu titlul: **Indice bibliografic al lucrărilor profesorilor şi colaboratorilor 1980-1990**. Deopotrivă cu publicaţiile profesorilor din perioada respectivă sunt incluse şi lucrări care din anumite motive n-au intrat în ediţiile precedente. Se fac şi unele modificări de structură. Materialul este prezentat pe facultăţi, apoi pe catedre, la început plasându-se materialul în limba română, apoi în rusă. Materialele incluse în acest indice oglindesc descrierile bibliografice ale monografiilor, manualelor, materialelor didactice, autoreferatelor de disertaţii, broşurilor, articolelor din cărţi şi periodice, recenzii, apărute în anii 1980-1990.

Bibliografia **Lucrările profesorilor şi colaboratorilor 1990-1995**, apărută în 1995, este o continuare a celor trei serii precedente. Este un indice distinctiv al activităţii cadrelor didactice universitare, menit să reflecte activitatea ştiinţifică, didactică, educativă, realizările obţinute în diverse domenii de cercetare: radiofizică, filosofie, pedagogie,

psihologie, recunoscute departe de hotarele țării noastre grație relațiilor intense de colaborare cu o serie de instituții europene: Institutul de Ştiințe ale Educației (Bucureşti), Fachhochschule (Düsseldorf), Institutul de Geodinamică al Academiei Române (Bucureşti), Universitatea „Al. I. Cuza" (Iaşi), Universitatea Tehnică „Gh. Asachi" (Iaşi), Institutul de Inventică (Iaşi), Universitatea Politehnică (Bucureşti), Universitatea „Dunărea de Jos" (Galați), Universitatea „Ştefan cel Mare" (Suceava), Institutul de Magnetism Terestru şi Propagare a Undelor Radio al A. Ş. din Rusia (Moscova), Institutul de Radiofizică din Nijni Novgorod (Rusia) ş.a.

Următorul indice bibliografic, **Lucrările profesorilor şi colaboratorilor 1995-2000**, apărut în 2001, reflectă un segment important al activității profesorilor bălțeni cuprins în intervalul de timp 1995-2000. Investigațiile ştiințifice de amploare, rezultatele obținute de către comunitatea universitară sunt plasate pe paginile unor monografii, manuale, programe de studiu, articole din reviste şi ziare, culegeri şi seriale, teze de referate şi comunicări ştiințifice, opere şi critici literare în limbile română, franceză, engleză, germană, rusă şi ucraineană. Este o datorie a profesorului de a-şi împărtăşi gândurile, de a transmite în timp, informațiile, rezultatele investigațiilor ştiințifice, creațiile sale literare, şi ale altor cercetători, colegi, discipoli.

Din 2000 încoace producția ştiințifică este bibliografiată în ediții anuare, care mai apoi se vor întruni în colecția tradițională 2000-2005. Anuarul îşi are avantajele sale, protagoniştii îşi analizează contribuțiile ştiințifice de la an la an, intervenind cu schimbări, modificări, în domeniu. Şi apoi anuarele constituie baza în elaborarea ediției de cinci ani. În viața unei instituții sunt momente (e vorba de mari aniversări), când se vor evidenția în mod aparte succesele realizate. Din aceste considerente Biblioteca Ştiințifică sub egida directoarei dnei E. Harconița, a decis de a elabora ediții speciale, care pun în lumină contribuțiile ştiințifice ale profesorilor de la o facultate sau alta.

Prima bibliografie din această serie: **Contribuții ştiințifice ale profesorilor Facultății Limbi şi Literaturi Străine**, apărută în 2004, este un „omagiu bibliografic" adus profesorilor şi studenților celei mai prestigioase facultăți a universității noastre - Facultatea Limbi şi Literaturi Străine, care în 2004 şi-a sărbătorit frumosul jubileu de 50 ani. Este Facultatea care a dăruit țării cadre ştiințifice de înaltă calificare, atingând performanțe în diverse domenii de activitate atât în țară, cât şi departe de hotarele ei. Bibliografia conține titluri de monografii, studii, anale ştiințifice, culegeri, ghiduri, dicționare, cursuri universitare, referate de autor, articole cu caracter ştiințific şi social, teze de licență / magistru, coordonate cu mult profesionalism şi competență de către profesorii facultății. Un capitol aparte e destinat lucrărilor cu caracter general, apoi urmează publicații structurate pe catedre, orânduite în ordine cronologică şi alfabetică a autorilor şi titlurilor, tezele de magistru, licență. Considerăm că bibliografia în cauză s-a încadrat în contextul actual al exploziei informaționale şi al valorii pe care o capătă astăzi informația în societatea noastră prin cele 1179 de unități documentare. Este un material de referință extrem de util filologilor, studenților din țară şi din străinătate. Modul de abordare a diverselor aspecte lingvistice şi literare în limbi de circulație internațională: engleză, franceză, germană, rusă, – dar, firește, şi în română –, profunzimea şi originalitatea expunerii conferă bibliografiei o înaltă ținută ştiințifică şi bibliologică.

Anul 2005, anul aniversării a 25-a a Facultății Muzică şi Pedagogie Muzicală. Bibliografia **Lucrările profesorilor Facultății Muzică şi Pedagogie Muzicală**, apărută în 2005 vine să încununeze activitatea ştiințifică a profesorilor timp de un sfert de secol. Lucrarea întruneşte patrimoniul scris pe parcursul a unui sfert de veac al profesorilor de la această facultate. Remarcabile sunt succesele Facultății în pregătirea generațiilor de profesori de muzică, înzestrați cu har şi tact pedagogic, buni cunoscători ai obiceiurilor şi tradițiilor acestui meleag. Elevii şcolilor din Republica Moldova învață astăzi arta muzicală, din manualele şi metodicele elaborate de profesorii de la această Facultate: Ion Gagim, Sergiu Croitoru, Anton Popov. Indicele semnalează circa 500 documente: monografii, studii, manuale, articole, materiale didactice tipărite de către profesorii universitari.

În 2005 îşi sărbătoreşte aniversarea (un deceniu) şi Facultatea Economie, una din cele mai tinere de la Universitatea „A. Russo" din Bălți. Activitatea ştiințifică a profesorilor este bibliografiată în fascicula **Contribuții ştiințifice ale profesorilor Facultății Economie**. Scopul urmărit de lucrare este de a ține evidența şi de a înregistra toate aparițiile editoriale în domeniul economiei în vederea asigurării bunei desfăşurări a procesului de instruire şi cercetare ştiințifică universitară. Bibliografia (400 de poziții): monografii, studii, manuale, materiale didactice, articole, teze de licență – pune în evidență contribuții valoroase în edificarea învățământului şi ştiinței în această zonă a țării. Materialele sunt ordonate alfabetic după numele autorului ori al titlului publicației în cadrul a două catedre: Catedra Economie şi Management; Catedra Finanțe şi Contabilitate. Al treilea compartiment îl constituie tezele de licență care, de asemenea, respectă ordinea alfabetică.

Indicele de nume şi cel de titluri al lucrărilor înlesnesc mult utilizarea lui. Sunt aplicate normele şi

metodele speciale de descriere bibliografică, standardele internaționale cunoscute şi utilizate cu responsabilitate şi multă competență de către bibliotecarii Universității de Stat „A. Russo”. Această lucrare bibliografică se doreşte a fi un util instrument de informare pentru oricine vrea să se documenteze asupra domeniului respectiv. Ediția dată „constituie una din multiplele întreprinderi în demersul nostru de cuprindere şi valorificare a potențialului creator de la Bălți, care se formează, se dezvoltă şi progresează în mare măsură beneficiind de oportunitățile Bibliotecii Ştiințifice”.

Şi în prezent lucrătorii bibliotecii continuă activ munca de elaborare a altor bibliografii ce vor înveşnici activitatea ştiințifică a profesorilor de la alte facultăți: Filologie, Pedagogie, Psihologie şi Asistență Socială, Tehnică, Fizică, Matematică şi Informatică.

Succinta prezentare a activității desfăşurate în acest răstimp (1945-2005) înfățişează eforturile întreprinse de întreaga noastră comunitate universitară, mărturie convingătoare a înțelegerii marilor răspunderi pentru destinul învățământului național, pentru formarea specialiştilor de mâine, a generațiilor care vor edifica Republica Moldova modernă a sec. XXI.

BIBLIOGRAFIE:

1. Hulban, Horia. Tehnica cercetării ştiințifice. Iaşi: Ed. Graphix, 1994, 187 p.

2. Melnic, Boris. Învățământul universitar – generator al progresului şi dezvoltării durabile a Republicii Moldova. Chişinău: CE USM, 2003, 63 p.

3. Moscalenco, Sveatoslav. Ştiința nu poate exista fără bibliotecă // Biblioteca Academică 1928-2003 (Istoric, evoluție, personalități). Chişinău, 2003, p. 170-173.

4. Rabinovschi, Carl; Matcovschi, Ilarion. Universitatea „Alecu Russo” din Bălți. Semicentenar // Revista de lingvistică şi ştiință literară, 1996, nr. 1, p. 126-127.

Interesele de documentare şi informare ale studenţilor şi profesorilor de la Facultatea Limbi şi literaturi Străine

Larisa Roşca
şef serviciu Literatură
în Limbi Străine

Utilizatorii constituie elementul fundamental în circuitul de transfer al informaţiei şi biblioteca este aceea care îşi adaptează în permanenţă activităţile pentru ca produsele şi serviciile pe care le oferă să corespundă nevoilor şi aşteptărilor clienţilor săi.

Utilizatorii de informaţie întotdeauna au fost pentru noi o imensă zonă de investigaţie. Pentru a şti ce servicii şi produse doresc beneficiarii noştri, atât din punct de vedere al conţinutului, cât şi al modului de furnizare a acestora, în Bibliotecă se practică mai multe metode de studiu: interviuri, colectarea de date privind utilizarea diferitelor servicii, boxa de idei.

În ultimii ani studenţilor şi profesorilor le-au fost difuzate circa 12 tipuri de chestionare. Prezentul studiu se bazează pe analiza chestionarelor (100 ex.) care au cuprins 9 întrebări şi care au fost difuzate în Serviciul de Literatură în Limbi Străine şi Mediatecă pentru studenţii şi profesorii de la Facultatea Limbi şi Literaturi Străine în mai 2004, cu ocazia deschiderii Zilelor Bibliotecii la Facultate. În cadrul cercetării am urmărit principalele aspecte vizând nevoile de informare ale utilizatorilor: produsele şi serviciile de informare la care se apelează; motivaţiile şi atitudinile utilizatorilor legate de procesul de informare; gradul de satisfacţie a utilizatorilor şi soluţiile propuse.

Cea mai mare pondere o constituie răspunsurile studenţilor care frecventează biblioteca zilnic – 66% şi 21% o dată pe săptămână, deci cei care apelează în mod frecvent la serviciile bibliotecii şi au deja o experienţă acumulată.

În ceea ce priveşte rolul Bibliotecii Universitare în procesul de studiu, 53% din respondenţi o consideră ca partener în studiu şi cercetări; 20% – îndrumător; 19% – intermediar între utilizator şi carte. 53% (partener), 20% (îndrumător) e o apreciere măgulitoare şi o încredere deplină în personalul Bibliotecii. Atare concluzie era de aşteptat atunci când fondurile Bibliotecii se completează şi mereu se actualizează exact în domeniile de interes al utilizatorilor.

Am solicitat aprecierea utilizatorilor noştri asupra colecţiei de carte pentru fiecare limbă străină în parte, obţinând rezultatele:

Aprecierea fondului de carte in limbi străine

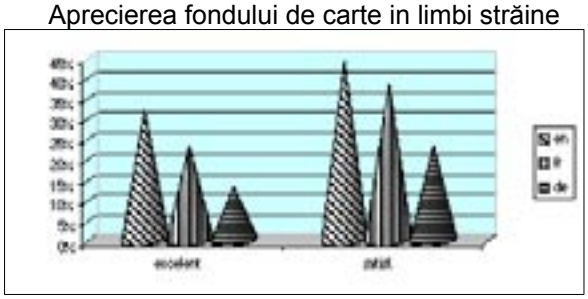

"Excelent", engleza (en.) – 32%, franceza (fr.) – 23%, germana (de) – 13%.

"Satisfăcător" engleza (en.) – 44%, franceza (fr.) – 38%, germana (de) – 23%.

Nesatisfăcute sunt doar 2 persoane

Asigurarea cu literatură în limbi străine este considerată satisfăcătoare de majoritatea utilizatorilor (77%), 39% – în mare măsură şi 22% consideră că sunt insuficient asiguraţi cu literatură.

Dintre subiecţii investigaţi privind calitatea fondului de literatură în limbi străine şi asigurarea cu carte s-au făcut următoarele obiecţii:

"Excelent, calitativ, de mare folos Filiala Bibliotecii Institutului Goethe".

Şi de alt gen: "Nu sunt luate în considerare preferinţele individuale" E normal ca o Bibliotecă ştiinţifică să nu prevadă unele preferinţe individuale, dar e surprinzător, că unii din investigaţi au neglijat intrările din ultimii ani în limba germană (Filiala Bibliotecii Institutului Goethe, Fondul de carte Wilhelmi – ediţii recente din diferite domenii, toate în acces liber); intrările în limba franceză – cărţi procurate la Caligrama, atât ştiinţifice cât şi beletristică; cu documente în limba engleză ne-am completat procurând

literatură la filiala librăriei "*Educational Center*" din Chişinău, ce se află în incinta Bibliotecii noastre, la editurile *Polirom*, *Teora* ş.a. şi totuşi s-a menționat că "lipsesc ediții moderne, literatură artistică din perioada modernă şi postmodernă".

În serviciul Literatură în Limbi Străine fondul de periodice constituie 10852 ex., 528 titluri, consultat de 50968 ori (circulația 5). Cu 10 ani în urmă aveam doar 300 de titluri în 4970 ex., consultate de 16 748 ori (circulația 3).

Pentru calitatea şi conținutul publicațiilor periodice răspunsul a fost solicitat pentru fiecare limbă în parte. **Pe primul loc s-au situat periodicele în limba engleză cu 44% – bună, 24% – potrivită şi 5% – nesatisfăcător. Pe al doilea loc periodicele în limba franceză cu 24% – bună, cu 36% – potrivită şi 4% nesatisfăcător. Şi pe ultimul loc, al treilea, periodicele în limba germană cu 16% – bună şi 16% – potrivită, 5% nesatisfăcător**.

Calitatea şi conținutul publicațiilor periodice

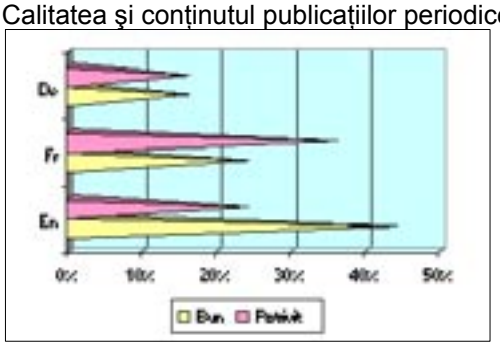

Utilizatorul nostru simte prezența unui abonament de valoare în limba engleză, îndeosebi pentru cercetări ştiințifice. Cu regret, nu toate publicațiile pot fi regăsite în sala de lectură. Ele sunt în cabinetele universitare, pe lângă catedre, dar care au ore reduse de muncă, pe când utilizatorii noştri – studenți de la diferite facultăți simt insuficiența periodicelor recente în limbile franceză şi germană, pentru care am obținut un abonament doar la câteva titluri, cu susținerea Alianței Franceze şi a Ambasadei Germaniei în Moldova.

În ceea ce priveşte motivul pentru care se citeşte sau, mai bine zis, este folosită informația, majoritatea (78%) vizează cunoaşterea, instruirea, apoi 45% – cercetarea, 32% – curiozitatea.

Poetul M. Beniuc a observat foarte exact: "Cartea e de o mie de ori mai prețioasă dacă lângă ea, aproape de ea, stă o călăuză, bibliotecarul. El o ştie pe cea mai bună pentru tine, pe cea mai prețioasă, pe cea care ştie a răspunde tocmai la întrebările tale".

Pentru a obține informația 70% din utilizatori preferă să se adreseze bibliotecarului, 52% folosesc catalogul electronic, 30% – catalogul tradițional, 20% – expoziții, argumentând: "Bibliotecarul, deoarece e competent în ceea ce face, te ajută, nu pierzi timp mult, este mai familiar, ştie ce-ți trebuie, oferă o informație 99% corectă şi concretă." Şi cu toate că doar 20% obțin informația adresându-se expozițiilor, totuşi activitatea expozițională a fost elogios apreciată:

foarte bună – 25%, bună – 50%, suficientă – 10%

Pentru autoinstruire:

foarte bună – 32%, bună – 30%, suficientă – 13%

Pentru îmbogățirea orizontului cultural:

foarte bună – 32%, bună – 37%, suficientă – 13%

S-a argumentat, că expozițiile contribuie la cunoaşterea mai aprofundată a operei unui scriitor, poți găsi ceva de existența căreia nu ştiai, căci expozițiile au un nivel multilateral de îmbogățire a cunoştințelor.

În 2004 în serviciul LLS au fost vernisate 28 de expoziții, la care au fost expuse 1024 documente, consultate de 5547 ori (circulația 5).

Utilizatorii noştri se mai află influențați de magia cărții, de suportul hârtie, dar totodată sunt incitați de noile modalități de organizare a informației.

În privința tipurilor de documente solicitate, pe primul loc se plasează consultarea documentelor pe suport hârtie (78%) motivând: "Contact direct, poate fi xeroxat, împrumutat, se lucrează mai uşor, este recomandat de profesori." 23% – sunt interesați de documente AV, casete audio-video, dischete; CD, DVD – 14%; Internetul accesează 70%.

În Biblioteca universitară bălțeană Consorțiul EBSCO Publishing a deschis noi posibilități de studiu şi cercetare. Cu câțiva ani în urmă (2002) aveam doar două calculatoare cu acces EBSCO ce se aflau în serviciul nostru, însă din 2003 accesul s-a extins: pentru fiecare sală de lectură avem un calculator, în centrul ONU – 2 calculatoare, serviciul bibliografic – 2 calculatoare, în serviciul LLS – 2 calculatoare. La sfârşitul anului 2004 s-a deschis o sală specială – Mediateca, cu 25 calculatoare, acces Internet. A fost numit un specialist care lucrează după un plan bine determinat şi răspunde de şcolarizarea noilor angajați în utilizarea EBSCO.

Printre tipurile de servicii de informare folosite au fost menționate: de 27% consultarea bazei de date EBSCO, Resource Center – 33%, Bazele de date ONU – 16%

Cele mai apreciate aspecte legate de activitatea Bibliotecii, menționate de utilizatori:

- buna organizare a serviciilor
- disponibilitatea, amabilitatea şi profesionalismul personalului

- accesul rapid la informaţii
- posibilitatea accesului la Internet
- condiţii de studii deosebite\

Cele mai frecvente sugestii şi comentariul bibliotecarului:

- xeroxuri ieftine în Bibliotecă
- mai multe calculatoare
- o calitate mai bună a traficului Internetului
- acces la cutia poştală

Toate serviciile Bibliotecii au fost completate cu calculatoare. Pentru lucrul individual al utilizatorilor au fost rezervate 37 locuri speciale. Calitatea şi viteza Internetului sunt bune. Deschiderea cutiei poştale nu este un moment utilizabil în Biblioteca Universitară.

- Extinderea programului de lucru până la ora 21

Programul de lucru e suficient, în orele târzii de seară avem mai puţini utilizatori, consider că e o preferinţă strict individuală.

- Să se mărească numărul de reviste de specialitate în limbile moderne

Abonamentul la reviste este durerea noastră. Facem tot posibilul ca să obţinem mai multe.

- Să se achiziţioneze mai multe documente actuale şi în mai multe exemplare

Din puţinul pe care îl avem ţinem st completăm fondul cu documente actuale, acoperind programele de studiu din Universitate. Azi nu este cazul să procurăm carte în multe exemplare.

- Să se deschidă în Bibliotecă o filială a Mediatecii Alianţei Franceze

O filială a Mediatecii Alianţei Franceze în Universitatea Bălţeană e o doleanţă mai veche, însă nu ştim dacă e şi realizabilă.

Lipsesc în Bibliotecă:

1. Queneau R. „ Exercices de style”
2. Lejeune „Je suis un autre”

Preferinţele individuale au uneori în vedere documente aduse de profesori sau studenţi ce vin de peste hotare şi nu sunt pe piaţa noastră.

4. DAF Germană

O revistă de intensă solicitare, dar pentru care n-am reuşit să obţinem un abonament.

5. Autori moderni

Luând în considerare bugetul auster, totuşi se procură din ceea ce apare pe piaţa cărţii în Republica Moldova şi România.

6. Der Spiegel
7. Die Zeit

De la 1/01/ 2005 le primim cu sprijinul Institutului Goethe.

8. Elle

Unul din cele mai faimoase săptămânale pentru femei, dar nu ne putem permite aşa abonament când cu mari dificultăţi obţinem doar 1 titlu.

Concluzii:

Rezultatele obţinute în urma difuzării acestui chestionar arată că Biblioteca Universităţii Bălţene reuşeşte, în mare măsură, să-şi îndeplinească misiunea şi să răspundă nevoilor de informare a utilizatorilor. Anchetele ne-au demonstrat că nu toţi utilizatorii cunosc bine sursele de informare şi facilităţile oferite. Din partea noastră, a bibliotecarilor, se cere o informare mai detaliată şi familiarizarea utilizatorilor cu noile tehnologii, pentru ca cititorul să-şi mărească abilităţile în căutarea informaţiei utile.

Să se acorde mai multă atenţie familiarizării beneficiarilor cu problemele de achiziţie şi completare a fondurilor în scopul ca ei să observe că li se acordă atenţie, se iau în considerare doleanţele lor, încât să preţuiască la justa valoare ceea ce se face pentru ei.

Aspecte privind publicaţiile tinerilor creştini ortodocşi din Basarabia (1918-1940)

Vasile Secrieru

În această perioadă, instituţiile de învăţământ teologic din Basarabia, dar şi din alte provincii româneşti, scoteau reviste proprii, unde elevii şi studenţii aveau posibilitatea să-şi publice creaţiile, să-şi pună în valoare talentul lor literar şi publicistic.

Liceul Eparhial de Fete din Chişinău, cu sprijinul Societăţii Culturale „Iulia Hasdeu", publica revista literară Ghiocelul, care a fost înfiinţată în ianuarie 1934 (apărea de 2 ori pe an). S-a editat până în 1938 inclusiv, după care, din lipsa de fonduri, şi-a restrâns activitatea. A reapărut cu numărul din ianuarie-aprilie 1940, dar pentru o scurtă perioadă de timp. Publicaţia a apărut la Chişinău, lunar (aprilie 1934 – martie 1935), sub conducerea unui comitet, alcătuit din directoarea Şcolii Eparhiale, Maria Dumitrescu, şi profesoarele: E. Nemirovschi, E. Muhanov, A. Rădulescu, S.Nichita; redactori: V. Beahovschi şi A. Pătraşcu. Era redactată de către profesoarele de limba şi literatura română Elena Muhanov şi Ecaterina Nemirovschi. Revista apărea la tipografia „Tiparul Moldovenesc", avea un format de 17x24 cm.

Ghiocelul reflecta activitatea literară a Societăţii Culturale „Iulia Hasdeu", având drept scop încurajarea tinerelor talente. Pe paginile revistei au fost publicate versuri, proză şi articole semnate de elevi şi eleve, între care şi Magda Isanos (schiţa „Creionări", nr. 2/1934 şi poezia „Maicii", nr. 3/1934). Elevele Şcolii Eparhiale erau susţinute de Societatea de stat „Tinerimea Română", premiantele fiind stimulate moral şi material.

În mai 1934, Şcoala Eparhială de Fete şi-a sărbătorit 70 de ani de existenţă. Acestui eveniment i-a fost închinat numărul 3 al revistei şcolii *Ghiocelul* (s-a numit şi *Ghiocei*). La aniversarea a 75-a de la înfiinţarea Şcolii Eparhiale de Fete (1939), directoarea Maria Dumitrescu intenţiona să scoată un anuar. În şedinţa Consiliului profesoral din 26 septembrie 1938 (procesul-verbal nr. 39), s-a decis formarea unei comisii pentru realizarea acestei idei, propunându-se să se ceară sprijinul fostei directoare, Elena Alistar. Din motive necunoscute, anuarul nu a mai apărut.

Seminarul Teologic din Chişinău a avut o revistă care se numea *Limba noastră*, după modelul poeziei omonime a preotului-poet Alexei Mateevici, fost elev şi profesor al acestui Seminar. Publicaţia era condusă şi redactată de elevi. Responsabil cu scoatera revistei a fost desemnat profesorul Teodor Suruceanu. La această publicaţie au debutat poetul Sergiu Matei Nica şi scriitorul Alexandru Bardieru.

La sudul Basarabiei, în Ismail, a apărut revista Luceafărul a Seminarului Teologic.

Facultatea de Teologie din Chişinău (înfiinţată în toamna anului 1926) a avut o publicaţie proprie, *Studentul*: Revista Studenţilor în Teologie din Chişinău. Apărea la Chişinău, lunar (în afară de vacanţe), la Tipografia Eparhială "Cartea Românească", în formatul 250x190mm, cu un volum de 16-24 pagini. Suportul financiar al publicaţiei l-a constituit sprijinul acordat de către Secţia Culturală a Consiliului Eparhiei din Chişinău, abonamentele, precum şi contribuţiile personale ale profesorilor şi studenţilor Facultăţii de Teologie.

Revista *Studentul* a început să apară din anul 1928, sub directoratul studentului Paul Mihail şi sub patronajul Mitropolitului Gurie Grosu al Basarabiei. Publicaţia s-a editat şi datorită sprijinului venit din partea Societăţii culturale "Petru Movilă", al cărei iniţiator a fost Paul Mihail, unul din pleiada cea mai strălucită de cercetători ai trecutului Basarabiei. Preoţii de astăzi au un model demn de urmat, cel al preotului cărturar Paul Mihail. Revista a avut un caracter creştinesc pronunţat, dar nu lipsea nici folclorul, poezia laică şi proza de mici proporţii, în special cea a lui V. Isăilă, fiind destinată tuturor studenţilor din Basarabia. În primii doi ani de existenţă, directorul acestei publicaţii a fost Paul Mihail, prim-redactor Petru Ulinici şi redactor Leonid Barbăroşie, iar din septembrie 1930 conducerea revistei a fost preluată de un comitet de studenţi în frunte cu Nicolae Isăilă şi Vasile Ţepordei.

În 1930, Vasile Ţepordei, fiind student în anul 2 la Facultatea de Teologie din Chişinău, a condus, în calitate de director, revista Studentul (1930-1932) a Facultăţii de Teologie din Chişinău, respec-

tiv, mai exact, a Societății culturale "Petru Movilă" a studenților teologi din Chişinău, cu Vasile Trofim - redactor şi Vasile Prisăcaru - secretar-casier, "cei trei Vasile" cum li se mai spunea.

Vasile Țepordei, în ancheta culturală "Să luăm aminte!" (*Studentul*, 2, 16, octombrie-noiembrie-decembrie 1930, P. 2-11), arăta situația reală, politică, socială şi culturală din Basarabia. El făcea apel la unire, frăție şi muncă pentru remedierea situației dificile din Basarabia. S-a referit, în cea mai mare parte, la tineretul universitar, căruia îi recomanda să învețe cât mai mult pentru a fi cât mai folositor Patriei. Articolul se sfârşea astfel: "Aceasta ne este chemarea, aceasta ne e strigătul zilei şi aceasta ne e datoria".

În următorul număr al revistei (*Studentul*, 4, 1-2, ianuarie-februarie 1931), V. Țepordei publică editorialul "Ce este şi ce trebuie să fie ?". Şi în acest articol autorul tratează mai multe probleme cu care se confruntă tinerii şi soluția muncii: "Cine nu munceşte, nu poate spune că trăieşte, fiindcă un parazit nu cunoaşte plăcerea produsă de muncă".

Publicistul Vasile Țepordei a semnat în *Studentul* diverse articole despre viața studenților teologi, pregătirea şi îndrumarea lor, precum şi însemnări din viața politică, de exemplu, cursivul "Mulțumire" (*Studentul*, 2, 16, octombrie-noiembrie-decembrie 1930, P. 1); nota "Literatura în serviciul credinței" (*Studentul*, 2,16, octombrie-noiembrie-decembrie 1930, P. 1) şi altele.

Dintre colaboratorii permanenți ai revistei *Studentul* îi amintim pe Paul Mihail, Tatiana Găluşcă, Vasile Țepordei, Mitropolitul Gurie Grosu al Basarabiei, arhimandritul Scriban, Arhimandritul Daniil Cibotaru, Anton Luțcan, Gheorghe Ştefănescu, Laura Sciban ş.a.

În unul din numerele acestei publicații se menționa faptul că "Biserica trebuie să reînvie căminele culturale prin Cuvântul Răstignitului Proroc din Nazaret, ridicându-le la gradul menirii lor. Se spune că, după ce a închis uşa bisericii, preotul trebuie s-o deschidă pe cea a parohienilor. Or, căminul cultural e cea mai potrivită locuință, afară de biserică şi şcoală, în care preotul ar putea avea contact cu sătenii, povățuindu-i".

Se impune, în final, concluzia că, pe teritoriul Basarabiei, în perioada 1918-1940, a circulat o presă a tinerilor creştini ortodocşi de o înaltă calitate.

BIBLIOGRAFIE:

1. Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută, Vol. 3. – Chişinău: Ed. Museum, 2000. – 300 p.
2. Chişinău. Enciclopedie. – Chişinău: Ed. Museum, 1997. – 516 p.
3. Crizantema de la frontieră. Proză scurtă interbelică din Basarabia. – Bucureşti: Ed. Fundației Culturale Române, 1996. – 288 p.
4. Cunescu, Gheorghe. Tribun al Basarabiei // Basarabia, 1993. – Nr. 2. – P.145.
5. Idem, P. 155.
6. Grossu, Silvia. Presa din Basarabia în contextul sociocultural al anilor 1906-1944. – Chişinău: Ed. Tehnica-INFO, 2003. – 222 p.
7. Hangiu, I. Dicționarul presei literare româneşti (1790-1990). Ediția a 2-a rev. şi compl. – Bucureşti: Ed. Fundației Culturale Române, 1996. – 676 p.
8. Mihail, Paul. Mărturii de spiritualitate românească din Basarabia. Aşezăminte, scrieri, personalități. – Chişinău: Ed. Ştiința, 1993. – 406 p.
9. Moraru, Anton. Istoria românilor. – Chişinău: Ed. Universul, 1995. – 559 p.
10. Negru, Nina. Biblioteca Basarabiei şi conştiința de comunitate. Bibliotecile căminelor culturale între 1923-1939 // Biblioteca, 1999. – Nr. 9-10. – P. 277.
11. Presa basarabeană de la începuturi până în anul 1957. Catalog. – Chişinău: Ed. Epigraf, 2002. – 619 p.
12. Secrieru, Vasile. Aspecte privind presa bisericească din Basarabia (1918-1940) // Magazin bibliologic, 2003. – Nr. 4. – P. 70-72.
13. Secrieru, Vasile. Contribuții privind istoricul Bisericii Ortodoxe Române din Basarabia (1918-1940). Alba Iulia, 1998.
14. Țepordei, Vasile. Drumul Golgotei. – Bucureşti: Ed. Eminescu, 1995. – 258 p.
15. Vieru-Işaev, Maria. Alexandru Cristea (1890-1942). Viața şi activitatea reflectate în timp. – Chişinău: Ed. CIVITAS, 2001. – 366 p.

Cartea şi lectura în viaţa lui Benjamin Franklin

Vera Osoianu

Despre rolul cărţii şi al lecturii în devenirea personalităților s-a scris, la diferite etape, enorm de mult, dar încă insuficient pentru a scoate în evidență acest miracol, în toate aspectele lui. S-a vorbit că pot să dispară şcoli, universități, alte instituții de valoare, dar atât timp cât rămân bibliotecile cu tot ce a creat omenirea mai de valoare, tezaurizat în ele, încă nu este totul pierdut.

Presa americană de specialitate din ultimii ani defineşte tot mai insistent bibliotecile ca „universități de la colțul străzii", iar diferite programe federale, statale şi locale investesc enorm în proiecte ce au drept scop afirmarea bibliotecilor ca centre de instruire pe tot parcursul vieții.

Subiectul acestui studiu îl constituie Benjamin Franklin – o mare personalitate a secolului XVIII, numit „Gloria națională a Americii", „Campion al lumii şi al luminii", unul dintre „părinții fondatori" ai Americii, fiind printre personalitățile care au redactat Declarația de Independență, unul dintre cele mai importante acte politice ale Lumii Noi, şi Constituția SUA, prin care se întăreşte puterea centrala, statele păstrându-şi independența numai în problemele locale. Benjamin Franklin a fost unul dintre cei mai mari reprezentanți ai iluminismului american din secolul XVIII-lea, geniu universal comparat cu Leonardo da Vinci, un cunoscător al tuturor ştiințelor ca Leibniz, diplomat şi om politic care a jucat un rol important în revoluția americană, primul scriitor important al Americii, omul care străluceşte peste toate generațiile ca unul dintre cele mai luminoase exemple şi despre care s-a spus că „a pus în balanță lumea nouă pentru a restabili echilibrul lumii vechi".

Franklin a întemeiat la 1743 prima societate americană de filozofie, a fost director general al poştelor pentru colonii, prin autoinstruire a reuşit să dobândească cunoştințe temeinice în domeniul ştiinței şi politicii din acele vremuri. Cele mai mari satisfacții i le-a adus munca pe tărâmul obştesc, avea slăbiciunea muncii pentru binele colectivității indiferent de originea, credința sau rasa membrilor acestei comunități. A redactat statutul primei Academii din America (1741) şi apoi, timp de 41 de ani, a făcut parte din consiliul de conducere al Academiei din Philadelphia, a ajutat la formarea primului serviciu de salubrizare din America, la crearea primei asociații a pazei de noapte din America, a primei asociații de pompieri şi apoi a asociației de asigurare contra incendiilor etc.

Această personalitate elucidează mai bine decât oricare alta puterea cărții şi a lecturii care au făurit dintr-un om cu o instruire formală de doi ani cel mai instruit om al timpului său, savant multilateral, care a urcat până la cea mai înaltă treaptă pe care a putut-o urca un om în secolul său, căruia 24 din cele mai vestite universități şi societăți ştiințifice din lume i-au acordat titlul de Doctor Honoris Causa sau pe cel de membru de onoare pe când se afla încă în viață şi care a avut reputație internațională ca om de ştiință şi diplomat, devenind unul dintre cei mai venerabili şi mai importanți reprezentanți ai poporului american din acel timp. La aniversarea de 250 ani din ziua naşterii, la propunerea Consiliului Mondial al Păcii, Benjamin Franklin a fost sărbătorit în toate țările lumii.

Secolul XVIII, când a trăit şi a activat Benjamin Franklin, era al doilea secol de colonizare a Americii şi deoarece mulți colonişti veniseră în America din motive religioase era natural pentru colecțiile bibliotecilor publice şi personale să dețină în cea mai mare parte cărți cu caracter religios.

Mai târziu, fondurile de cărți religioase au dezvoltat tendința către informația pe alte subiecte. Bibliotecile de împrumut au ajutat la acoperirea acestor necesități. Prima bibliotecă de acest fel a fost Library Company din Philadelphia, fondată în 1731 de către Benjamin Franklin şi membrii societății Junta, concepută ca un club de perfecționare reciprocă. Asociația Junta a activat timp de 40 de ani, reprezentând cea mai bună şcoală de filozofie, morală şi politică ce a existat în vremea aceea în America, care se afla departe de cultura şi ştiința Europei în plină ascensiune. A avut o mare influen-

ță în educarea maselor populare americane. Aşa cum cărțile erau foarte rare şi destul de scumpe Franklin propune membrilor clubului să aducă fiecare cărțile pe care le au ca să poată fi consultate de către toți. Colecțiile adunate în acest mod îi oferă lui Franklin posibilitatea de a se perfecționa sistematic, lucrând aici zilnic. „Această bibliotecă, scria Franklin, mi-a dat posibilitatea să mă cultiv prin studiu permanent, căruia îi rezervam o oră sau două în fiecare zi, reuşind astfel să îndrept într-o anumită măsură lipsa acelei învățături înalte căreia tata mă hărăzise cândva". Pentru el, biblioteca este cel mai important mijloc de instruire. Cititul va rămâne pentru el cea mai mare plăcere pe tot parcursul vieții. Biblioteca de împrumut organizată de Franklin a fost primul proiect public al acestuia şi mai târziu avea să servească drept exemplu pentru alte oraşe americane, unde în curând au fost înființate biblioteci publice. După cum menționează Franklin în *Autobiografie*, „aceasta a fost muma tuturor bibliotecilor cu abonament din America de Nord. A devenit ea însăşi o instituție foarte importantă şi continuă să crească. Aceste biblioteci au îmbunătățit vorbirea generală a americanilor, i-au făcut pe meşteşugarii şi fermierii de rând tot atât de luminați ca şi majoritatea gentilomilor din alte țări şi au contribuit, poate, într-o anumită măsură, la hotărârea atât de neabătută cu care coloniile noastre şi-au apărat privilegiile". Biblioteca era deschisă o zi pe săptămână pentru împrumut abonaților, care se angajau în scris să plătească de două ori valoarea dacă nu vor înapoia cărțile la timp.

Bibliotecile de împrumut din timpurile celea se ocupau mai mult de lectura populară uşoară decât de cărți cu caracter informațional sau teologic.

De obicei, cititorul trebuia să depună contravaloarea cărții care îi era restituită când aducea cartea la bibliotecă, cu excepția unei taxe mici care servea pentru a acoperi cheltuielile de întreținere. Cărțile din prima bibliotecă publică a Americii, erau alese în aşa fel, încât conținutul lor să fie axat pe ideile cele mai progresiste ale timpului.

Ideea lui Benjamin Franklin despre folosirea în comun a resurselor era la 1731 cu adevărat o idee revoluționară. În acea perioadă încep să apară şi cercurile de lectură şi croşetare pentru femei. Una dintre doamne citea cu voce tare în ritmul zgomotului ácelor de cusut.

Tot în acea perioadă apar şi primele biblioteci medicale. Spitalul Pennsylvania din Philadelphia, creat de Thomas Bond şi Benjamin Franklin, găzduieşte şi prima bibliotecă medicală americană.

La 1743 Franklin creează Societatea Americană de Filozofie, iar la 1780, la Boston este creată Academia Americană de Arte şi Ştiințe, care aveau şi biblioteci.

Pe la începutul secolului XVIII cărțile erau rare şi foarte scumpe. Puținele tipografii care existau în America erau specializate în tipărirea ziarelor, almanahurilor, formularelor oficiale şi cunoşteau într-o măsură mai mică arta fină a reproducerii cărților. O carte bună, la vremea ceea, putea fi găsită foarte rar şi numai din întâmplare. La 1775 Benjamin Franklin scria: „Deocamdată muzele abia dacă vizitează aceste regiuni îndepărtate". Puținii autori americani, care câştigaseră renume literar, considerau că este foarte greu să ajungi la situația financiară necesară pentru a tipări cărțile în colonii.

Până la revoluția americană, când legăturile cu țara-mamă au fost întrerupte, coloniştii preferau cărțile importante din Anglia celor tipărite în America.

Odată cu dezvoltarea tiparului, pe parcursul secolului XVIII, cu creşterea comerțului cu cărți şi odată cu stabilirea identității naționale după dobândirea independenței, cărțile americane devin mai populare şi au avantajul de a fi mai rapid accesibile. Spre sfârşitul secolului XVIII, americanii apreciază tot mai mult rolul bibliotecii în dezvoltarea cunoştințelor.

Născut la 17 ianuarie 1706, Benjamin Franklin şi-a început viața într-o casă aproape lipsită de cărți. Cititor al Bibliei de la vârsta de cinci ani, Benjamin Franklin a regretat mult că în casă nu erau mai multe cărți care să-i stea în cale. Educația oficială a lui Benjamin Franklin a durat doi ani. Doar doi ani, pentru un om care mai târziu avea să devină cel mai

instruit om al timpului său. În *Autobiografie*, considerată capodoperă a literaturii universale şi care, deopotrivă cu proza scrisă i-a asigurat un loc onorabil în istoria culturii americane, Benjamin Franklin avea să mărturisească că era îndrăgostit de lectură de mic copil şi puţinii bani care-i nimereau în mână se transformau în cărţi. În concepţia lui Franklin „cărţile permiteau minţii să dezvolte idei nobile şi măreţe".

Primele lucrări citite de Franklin au fost operele lui John Bunyan şi colecţiile istorice ale lui R. Burton. Când părinţii s-au convins că Benjamin n-are vocaţie de preoţie l-au încurajat spre lectura laică. Mai târziu citeşte din colecţia tatălui său *Vieţile paralele* de Plutarh, *Păreri despre închipuiri* de Defoe şi *Păreri despre arta de a face bine* de Matther, cărţi care au avut o influenţă puternică asupra felului său de a gândi şi asupra comportamentului său de mai târziu.

În anii când lucrează ca ucenic de tipograf citeşte foarte multe cărţi, împrumutându-le de la clienţii tipografiei. Citea mai ales noaptea, în orele prânzului, dimineaţa devreme ori duminicile. Tot în această perioadă cunoaşte pe Matthew Adams, care avea o bibliotecă frumoasă şi trecea des pe la tipografie. Observând înclinaţia lui Franklin pentru lectură, acesta îl invită să-i vadă biblioteca personală şi cu toată amabilitatea îi împrumută cărţile pe care adolescentul dorea să le citească.

Pe la vârsta de şaisprezece ani citeşte o carte scrisă de un oarecare Tryon, care recomandă o dietă vegetariană şi se hotărăşte s-o urmeze. În felul acesta face şi unele economii pe care le foloseşte la cumpărarea cărţilor.

Tot în această perioadă citeşte *Aritmetica* lui Cocker, cărţile de navigaţie ale lui Seller şi Shermy, lucrarea lui Locke *Asupra intelectului uman* şi *Arta gândirii* a învăţaţilor de la Port Royal.

Un rol important în formarea culturii sale l-a avut lucrarea lui Xenofon *Memoriile despre Socrate*, ale cărei precepte le adopta în cercetările sale viitoare, în special pe cele privind modestia şi concesiile. Această lucrare l-a influenţat enorm pe Franklin şi a fost un izvor pentru multe dintre concepţiile viitoare mai ales cele ce ţin de toleranţă, arta convingerii etc.

Franklin a făcut debutul ştiinţei americane. Cercetările asupra electricităţii, paratrăsnetul, cercetarea a nenumărate ştiinţe l-au făcut celebru în toată lumea. Geniul şi puterea de muncă l-au ajutat să se afirme în numeroase domenii.

Referindu-se la puterea de muncă a lui Benjamin Franklin, C. A. Rosetti scria în *Calendariu popularu pentru 1852*: „Cu descrierea vieţii lui Franklin am voit să dau o pildă acelora ce nu cred în puterea cea mare şi sfântă a muncii... Cela ce va voi să fie om întreg, cela ce va voi să fie cinstit şi fericit, cela care va dori ca talentele cu care l-a înzestrat pe el natura să-i fie folositoare lui şi omenirii întregi, să ia de pildă munca şi strădania lui Franklin şi conformându-se cu natura şi aprecierile sale, să-şi facă singur un alt plan, potrivit cu dânsul, şi să meargă înainte cu credinţă şi statornicie, sigur fiind că nu este nici o stavilă pe care n-o biruie până-n sfârşit virtutea, credinţa şi munca..."

În timpul şederii sale în Franţa, în calitate de ambasador, a exercitat o foarte mare influenţă asupra orientării politicii şi ştiinţei. Franklin s-a aflat în primele rânduri ale ştiinţei noii epoci şi s-a alăturat din toată inima ţelurilor filozofilor, adăugându-le spiritul democraţiei şi simţul practic pe care acestea nu-l aveau.

Un extras din *London Journal* l-a impresionat mult şi se pare că l-a călăuzit mai apoi întreaga viaţa: „Fără libertatea gândirii nu se poate obţine înţelepciune, fără libertatea cuvântului nu există libertate publică. Acestea sunt drepturi esenţiale pentru oameni...".

În timpul primei vizite la Londra (1724) face cunoştinţă cu librarul Wilcox, care avea o imensă colecţie de cărţi vechi. Aşa cum la acea vreme nu erau biblioteci publice care să împrumute cărţi, colecţia librarului i-a fost de mare ajutor. Din lectura cărţilor lui Wilcox, Franklin acumulează un bagaj masiv de cunoştinţe.

Cultivându-se, treptat, Franklin a ajuns să fie cel mai informat dintre cetăţenii tânărului stat. Cunoaşterea lumii cărţilor i-a adus lui Franklin mulţi prieteni. Încă din prima tinereţe interlocutorii deveneau mai sociabili şi prietenoşi de îndată ce descopereau că a citit câte ceva.

Benjamin Franklin a păstrat pasiunea pentru lectură până la sfârşitul vieţii, şi cu trecerea anilor, obiceiul pentru lectură devenea puţin excentric, fiind privilegiul unui om bătrân.

În corespondenţă cu prietenii săi, pe parcursul ultimilor ani Franklin vorbea despre bucuria de a fi în societatea prietenilor şi a cărţilor şi despre încântarea şi vraja oferită de cărţi. Lectura nu era pentru el un mijloc de a-şi petrece timpul liber, ci mai degrabă un mijloc de satisfacere a setei de cultură.

Reputaţia sa de om al cărţii s-a răsfrânt în multe consultaţii despre cărţi. Oameni remarcabili ai timpului îi solicitau sugestiile pentru bibliotecile personale.

Conform afirmațiilor doctorului Johan Jones nici accesele dureroase care însoțeau ultima boală a lui Franklin nu îl puteau ține departe de cărți.

Mary Stevenson Hewson, fiica proprietarei casei din Londra, unde a locuit Franklin, când se afla acolo, descrie vizita sa în ultimele zile de viață a lui Franklin:

„Nu voi uita niciodată o zi petrecută cu prietenul nostru vara trecută. L-am găsit în pat în totală agonie; dar când agonia a cedat puțin, l-am întrebat dacă ar vrea să-i citesc. A spus, da, şi prima carte care era la îndemână a fost *Viețile Poeților* de Johanson. Am citit viața lui Watts, care era autorul favorit a lui Franklin şi lectura în loc să-l liniştească şi să-l adoarmă, i-a provocat o manifestare puternică a memoriei şi rațiunii. A repetat câteva poeme lirice ale lui Watts şi a vorbit mult despre splendoarea lor şi despre piosul autor".

Lectura era la fel de naturală pentru Franklin, ca şi respirația, şi el n-a lăsat cărțile din mână până la sfârşit.

Mai presus de toate, Benjamin Franklin era un om practic, experimentat şi inventiv, a devenit aşa când a atins arta lecturii.

În 1786 Franklin a inventat un dispozitiv numit „Brațul Lung" pentru a recupera cărțile de pe rafturile înalte. Pentru biblioteca personală a inventat scaune cu destinație specială.

Jefferson scria în una din lucrările sale: „Dr. Franklin obişnuia să spună că atunci când era tânăr, şi avea timp să citească, nu avea cărți, şi acum, îmbătrânind, are cărți, dar nu are timp". Aşa se întâmplă că, mulți oameni, odată cu avansarea în vârstă şi bunăstare, descoperă tot mai multe lucruri şi evenimente de care nu au avut timp să se bucure, dar continuă să trăiască cu speranța de a ajunge la anii de aur când în final, ajunşi la vârsta pensionării, să se poată bucura de lucrurile respinse sau amânate anterior. Dar Franklin niciodată nu s-a pensionat cu adevărat după ce a renunțat la munca activă, s-a implicat în serviciul public şi a rămas acolo până a fost țintuit de boală la pat.

Tânărul Franklin trebuia să ia cu împrumut cărți, tipograful începător nu-şi putea permite să procure prea multe cărți până nu a scăpat de datorii şi aşa a fost concepută ideea bibliotecii de împrumut. După ce şi-a lărgit librăria, Franklin fără îndoială îşi constituie biblioteca personală din cărțile care nu erau vândute.

Câteodată Franklin uita cui a împrumutat cărțile din biblioteca personală şi publica anunțuri în *Pennsylvania Gazette* pentru a-şi recupera cărțile.

Franklin era preocupat de mai multe activități şi uneoi comanda cărțile numai examinând titlurile acestora. În iunie 1746 comandă un exemplar al lucrării lui Samuel Johanson *Ethices Elementa sau Principiile Filozofiei Morale*. Patru ani mai târziu Franklin îl vizitează pe autor în Boston şi insista (dar fără succes) ca acesta să accepte conducerea Academiei din Philadelphia.

În iunie 1747 Franklin comandă două cărți cu tematică militară, *Memorii istorice şi militare*, de Marques de Feuquieres (Londra, 1736, 2 volume) şi *Memorii despre cele mai remarcabile tranzacții militare între anii 1683-1718*, de căpitanul Robert Parker (Londra, 1747).

În 1748 Peter Collinson îi trimite lui Franklin primul volum din *O relatare despre călătoria pentru descoperirea trecătorii din nord-vest din Hudson Strights*. Cinci ani mai târziu Franklin şi alții organizează prima expediție americană pentru explorarea Arcticii şi trimite corabia *Argo* din Philadelphia să caute trecătoarea din nord-vest.

În iulie 1750 el cumpără de la propria firmă Anatomia de Winslow, *Farmacia* de Stah şi *Chirurugia* de Sharp. Zece luni mai târziu Franklin împreună cu Tomas Bond autorizează spitalul din Pensylvania.

Începând cu 1746, când efectuează cele mai active cercetări legate de electricitate, prin inter-

mediul lui Peter Collins caută constant cărțile noi editate în Europa ce au ca temă electricitatea.

În 1751 Franklin cumpără *Istoria celor cinci națiuni indiene*, de Cadwallader Colden. Doi ani mai târziu participă la conferința de la Carlisle, Pennylvania, unde au fost dezbătute probleme legate de amerindieni, iar în 1754 formulează planul său privind unirea coloniilor, bazat parțial pe unirea triburilor de indieni sălbatici. În noiembrie 1750 el cumpără *Spiritul justiției*, de Montesquieu. În august, anul următor, îşi ocupă locul de membru ales în Parlamentul Pennsylvaniei. Franklin avea darul şi priceperea de a selecta cărțile care îl pregăteau pentru viitor.

Din lecturile despre diferite virtuți Franklin extrage câteva care să-l ajute să devină un om cu o morală cât mai aproape de perfecțiune: sobrietatea, tăcerea, ordinea, hotărârea, economia, munca, sinceritatea, dreptatea, cumpătarea, curățenia, liniştea, castitatea, smerenia.

Personalitate atât de multilaterală şi, ceea ce-i mai important, preocupat atât de mult de binele obştesc, Franklin nu putea să nu aibă ideile proprii privitor la colectarea de fonduri obşteşti sau *foundrising*, cum i-am spune acum. Menționăm că la începuturile statului american cele mai importante lucrări se făceau cu ajutorul fondurilor obşteşti. Când reverendul Gilbert Tennent îi cere sfatul în această privință, Franklin îi răspunde: „În primul rând, vă sfătuiesc să vă adresați mai întâi celor despre care ştiți că vor da ceva; apoi celor despre care nu ştiți sigur dacă vor da sau nu, şi să le arătați lista celor care au dat; iar la urmă nu-i omiteți nici pe cei despre care ştiți cu siguranță că nu vor da nimic, pentru că v-ați putea înşela cu unii dintre ei". Aceste concepte sunt perfect acceptabile şi în zilele noastre.

Colecția personală a lui Benjamin Franklin conținea şi cărți pentru organizarea timpului liber. Fiind un mare amator al jocului de şah, el colecționa şi cărțile de acest gen. În timpul şederii în Anglia (ca reprezentant al Parlamentului Pennsylvaniei), a început să-şi reconstituie istoria arborelui genealogic şi să compare numele de familie şi datele pe care le găsea pe lespezile de morminte din Anglia cu numele întâlnite în cartea lui Cotton *Mather Magnalia Christi Americana*, o istorie ecleziastică a Noii Anglii.

Probabil cele mai multe cărți din biblioteca personală Franklin le-a cumpărat din Anglia. Această țară avea cele mai diverse surse de cărți, iar Franklin a petrecut acolo, în calitate de agent colonial, aproape cincisprezece ani. Multe cărți au fost cumpărate în timpul călătoriilor în Germania, Olanda, Franța, Scoția, Irlanda, Belgia etc. Franklin considera că diversele cunoştințe pe care le conțineau cărțile îi vor fi de mare ajutor la întoarcerea în America.

În timpul şederii în Franța, între anii 1776-1785, a acumulat un număr mare de cărți, în special din cadouri. El continua să corespondeze cu savanți din alte țări şi primea cópii ale ultimelor lucrări ale acestora. În această perioadă cunoaşte mari personalități ale timpului. La 27 aprilie 1778 apare în public alături de Voltaire, la şedința Academiei Regale de Ştiințe din Paris, unde participa elita oamenilor de ştiință, artă şi litere din Franța. Îmbrățişarea dintre cele două mari personalități a fost epocală pentru că a doua zi presa din întreaga Europă scria că „Solon şi Sofocle" s-au îmbrățişat. Referindu-se la Benjamin Franklin, filozoful francez Turgot, care l-a cunoscut tot în această perioadă, scria: „El a smuls fulgerul din cer şi sceptrul din mâna tiranilor".

Serviciile aduse Americii de către Franklin în Franța sunt la fel de importante ca şi serviciile aduse de Washington pe pământul american. Prea bătrân ca să mai lupte în Războiul de Independență, a adus țării sale ultimul şi poate cel mai important serviciu al său ca ambasador în Franța. A obținut sprijinul Franței, care s-a dovedit hotărâtor în acest război.

Biblioteca personală, care la 1787 număra 4276 exemplare de păstrare şi era cea mai mare si cea mai bună bibliotecă din Americă acelor timpuri, conținea cărți ştiințifice, în special despre electricitate şi magnetism, fizică, chimie, botanică; dar erau de asemenea şi cărți despre călătorii, istorie, tipar, clasici, dicționare, enciclopedii şi un număr imens de pamflete. Biblioteca lui Franklin reflectă un interes particular asupra formelor politice de guvernământ, legislație, toleranță religioasă, filozofie morală şi umanitarism. Franklin n-a avut înclinație pentru doctrina religioasă, dar avea mulți prieteni printre clerici de diferite credințe, lucrările cărora le citea şi le colecționa. În ultimii ani de viață era preocupat de abolirea sclavagismului şi adunase multe pamflete la acest subiect.

Benjamin Franklin s-a născut într-o lume şi într-un timp sărace în cărți şi biblioteci. Ca tipograf, însă, el şi-a dezvoltat o imensă dragoste pentru cărți, care l-a stimulat să acumuleze una dintre cele mai mari biblioteci ale timpurilor coloniale. Meritele lui pentru lumea bibliotecara sunt incontestabile. A organizat Universitatea din Pennsylvania, a contribuit la fondarea bibliotecilor de la Harward şi Yale. A fondat, cu ajutorul unui program de schimb biblioteca Societatii Filozofice Americane. A ajutat la fondarea spitalului din Pennsylvania, gazda primei biblioteci medicale din America. A comandat în toată Europa materiale pentru biblioteca Parlamentului Pennsylvaniei şi Congresul Statelor Unite din America. A ajutat la fondarea şcolilor de caritate pentru imigranții germani în Pennsylvania şi pentru

negri în toate coloniile. În 1744 a înființat „Societatea filozofica", care a influențat enorm dezvoltarea culturii americane.

Cea mai semnificativa contribuție la dezvoltarea bibliotecilor din secolul XVIII a fost promovarea imaginii publice şi a rolului bibliotecii în făurirea unei națiuni instruite, a importanței limbilor moderne şi a cunoştințelor folositoare (ştiință, agricultură, comerț, geografie etc). La 27 de ani Franklin se hotărăşte să învețe câteva limbi străine. În scurt timp ajunge să cunoască aproape perfect: franceza, italiana, spaniola, germana, latina (de care avea nevoie la cercetarea lucrărilor ştiințifice). Cunoaşterea limbilor străine îi pavează calea pentru însuşirea unei culturi foarte vaste şi profunde.

Inteligența sa vie, caracterul ferm şi statornic, perseverența în acțiune şi dorința permanentă de a face bine îl va ridica pe culmile gloriei, asigurându-i admirația contemporanilor şi a posterității.

Cu prilejul numirii sale ca ambasador pe lângă curtea regală din Franța, John Adams, scria că reputația lui Franklin „era mult mai universală decât acea a lui Leibniz ori Newton, Frederick sau Voltaire, iar persoana lui era mult mai iubită şi mai respectată decât a oricărui dintre ei".

Franklin a fost printre cele cinci persoane care au redactat Declarația de Independență a Americii. Proclamarea Independenței are loc în oraşul Philadelphia, iar la 4 iulie 1776 se petrece unul din cele mai importante evenimente ale istoriei: America devine independenta.

Munca sa pe plan politic culminează la 25 mai 1787 când, la vârsta de 81 de ani, alături de Jefferson, Washington ş.a. îşi începe activitatea în Convenția delegaților tuturor statelor americane în vederea redactării Constituției Statelor Unite. Sugestiile lui privind organizarea Congresului Statelor Unite ale Americii, acceptate atunci, se mai aplica şi acum, după mai bine de două secole.

Benjamin Franklin a murit la 17 aprilie 1790, la vârsta de 84 de ani. Congresul Pennsylvaniei a purtat doliu timp de o lună de zile, iar statul i-a organizat funerarii naționale, în semn de recunoştință pentru serviciile inegalabile pe care le-a adus patriei.

Ceremonii funerare i s-au organizat şi în Franța, unde cei mai de seamă savanți şi oameni de stat i-au adus ultimul omagiu, exprimându-şi astfel sentimentele de profund respect şi aprecierea pentru descoperirile ştiințifice şi pentru meritele deosebite în obținerea independenței Statelor Unite ale Americii.

Solicitând Adunării Naționale a Franței, după moartea lui Benjamin Franklin, decretarea a trei zile de doliu, marchizul Mirabeau, părintele oratorilor revoluționari francezi, îl numea „geniul care a eliberat America şi care a vărsat asupra Europei torente de lumină! Omul pe care îl solicitau două lumi, înțeleptul care a îmbogățit atât de mult istoria şi alte ramuri ale ştiinței". Mirabeau mai adăuga: „Antichitatea ar fi ridicat un altar acestui imens şi puternic geniu care, îmbrățişând în mintea sa cerul şi pământul, a ştiut să îmblânzească fulgerul şi tiranii. Franța luminată şi liberă trebuie să aducă o mărturie de regret şi de amintire unuia dintre cei mai mari oameni care au servit vreodată filozofia, ştiința şi literatura".

REFERINȚE

***

Franklin, Benjamin Autobiografie / Trad. de Florin Ionescu: Pref. şi note explicative de Georghita Dumitru. - Bucureşti: Univers, 1976. - 227 p. - (Corespondențe. Memorii. Jurnale).

Bernal, J.D. Benjamin Franklin // Bernal, J.D. Ştiința în istoria societății . – Bucureşti, 1964. – P. 373-374, 436-437.

Edwin Wolf. At the Instance of Benjamin Franklin. – Philadelphia, 1976. – 56 p. Grigorescu, Dan. Benjamin Franklin // Grigorescu Dan. Literatura americană. – Bucureşti, 1977. – P. 37-38, 39-42, 48-49.

Nanu, Ion Sava. Benjamin Franklin. – Bucureşti: Ed. Şt., 1967. – 192 p.

***

Bartlett Richard. Franklin and the genius of everyman // The journal of library history. – 1967 (October). – Vol. II, Nr. 4. – P. 329-335.

Benjamin Franklin // Aniversări culturale. – Vol. I. – 1981. – P. 31-50.

Edwin Wolf. The reconstruction of Benjamin Franklin Library // The papers of bibliographical society of America. – New York. – 1962. – Vol. 56, Nr. 1. – P. 1-16.

Cernovodeanu, Paul. Benjamin Franklin: Ecouri în presa română din secolul trecut // Magazin istoric. – 1990. – Nr. 2. – P. 25-26, 53.

Comşa, Ioan. Benjamin Franklin în memoria românilor // Secolul 20. – 1975. – Nr. 7. – P. 34-45.

Korty Margaret. Benjamin Franklin and eighteenth – century American libraries // Transactions of the American philosophical society. – Philadelphia. – 1965. – Vol. 55, Nr. 9. – P. 3-82.

Korty Margaret. Franklin's world of books // The journal of library history. – 1967 (October). – Vol. II, Nr. 4. – P. 271-326.

Faina Tlehuci – spirit activ, molipsitor, ofensiv...

Elena Harconița

A plecat în lumea amintirilor Faina Tlehuci, fosta Directoare a Bibliotecii Ştiințifice, la timona căreia s-a aflat timp de 40 de ani, Membru de Onoare al Senatului Universității de Stat “Alecu Russo”

S-a stins cuminte, sfâşiată de dureri insuportabile, nemaiconştientizând realitatea în ultima săptămână de existență.

Nu s-a gândit nici o clipă că va părăsi Bălțiul, de aceea, în cimitirul evreiesc, alături de mormântul soțului, se află încă unul, iar de pe lespedea de granit a rămas să ne privească o doamna mereu tânară, frumoasa, zâmbitoare, fericită, alături de un bărbat care a ştiut s-o aprecieze.

La televizorul din holul Bibliotecii rulează documentarul realizat la şedința Senatului Universității din 11 octombrie 2001, când comunitatea universitară şi-a delegat reprezentanți pentru a exprima directorului Bibliotecii, Fainei Tlehuci, care decisese să plece la fiul său, la Volgograd, toată gratitudinea şi admirația. Nu pleca să se odihnească, mergea cu gândul de a se angaja la biblioteca regională din oraşul de pe Volga, se vedea expert în procesul de informatizare a bibliotecii date, vroia să-şi împărtăşească noilor colegi bogata experiența acumulată. Atît cât era acasă, aici, la Universitatea şi Biblioteca sa, era puternică, plină de forțe şi de idei temerare. Destinul, însă, este uneori necruțător şi decide altfel. În doar trei ani de zile vigurosul copac, smuls din solul fertil al Bălțiului, a început să tânjească şi, nici ajungând la 23 februarie - zi când ar fi împlinit 82 de ani, să dispară. A plecat în grădinile Domnului la 21 ianuarie 2005... Noi însă o simțim mereu alături Făptura Fainei Tlehuci a rămas pictată în memoria oamenilor care au cunoscut-o, a cărților pe care le-a mângâiat cu mâinile şi sufletul.

Bilioteconomistă, manager în biblioteconomie, Faina Tlehuci s-a născut la 23 februarie 1923, în oraşul Ungheni. În 1933-1937, este elevă la Gimnaziul mixt “Mihai Eminescu” din Ungheni, apoi, în 1954 -1956, studiază la Şcoala de iluminare culturală din Soroca, secția biblioteconomie. Îşi va continua studiile la Institutul de Stat de Biblioteconomie din Moscova (1955-1960). De asemenea, a avut stagieri în Germania, Olanda, Rusia şi România.

În anii 1941 - 1943, a lucrat ca bibliotecară, conducătoare de pionieri într-un sat din Uzbekistan, apoi, brigadieră la combinatul regional de producție Taşkent (1943-1949). Revenind în Basarabia, activează, în 1949-1953, în calitate de bibliotecară şi educatoare la Casa de copii din Bălți, apoi, pe parcursul a 10 ani, este şefa a sălii de lectură în Biblioteca orăşenească pentru copii.

La 27 martie 1962, este angajată în funcția de director al Bibliotecii Institutului Pedagogic “Alecu Russo” din Bălți, aflându-se pe acest post până în octombrie 2001. Preluând cârma unei biblioteci cu un fond de 162 mii de cărți, amplasată într-un sediu ce nu corespundea cerințelor şi având doar 7 angajați, Faina Tlehuci şi-a mobilizat toate forțele şi cunoştințele pentru a o transforma într-un veritabil

laborator intelectual de studiu şi cercetare ştiinţifică pentru multe generaţii de studenţi şi cadre didactice.

În 1983, când Faina Tlehuci rotunjea frumoasa vârstă de 60 de ani, ziarul *Pedagogul* găzduia articolul "Jiti - eto rabotati", în care era remarcată prestanţa deosebită a directorului Bibliotecii, aflată în plină ascensiune profesională şi energie creatoare. Fondurile Bibliotecii catalogau mai bine de un milion de documente, iar colectivul era constituit din 57 de bibliotecari. În 1967, instituţiei din Bălţi i s-a conferit înaltul titlu de *Bibliotecă a muncii excelente*, iar experienţa Bibliotecii privind orientarea, cultivarea lecturilor studenţilor, una din cele mai importante activităţi în acele timpuri, a fost recomandată, începând cu 1977, pentru aplicare bibliotecilor din învăţământul superior al fostei Uniuni Sovietice.

Obsedată în permanenţă de ideea creării de condiţii confortabile cititorilor, cărţilor şi bibliotecarilor, directoarea a folosit cu toată energia capacităţile native de manager şi arta de a stabili relaţii durabile cu factorii de decizie, reuşind, de fiecare dată, să obţină sprijinul financiar necesar, realizându-şi unul dintre cele mai frumoase vise - edificarea unui Templu al Cărţii la Universitatea din Bălţi. Având deplina susţinere a rectorului de atunci, profesorului Boris Coroliuc, şi a prorectorului pentru ştiinţă, profesorului Nicolae Filip, actualul rector al Universităţii, Faina Tlehuci s-a dedat cu toată fiinţa elaborării şi realizării proiectului Bibliotecii. Trebuie să vă reamintim că nu se prea construiau localuri pentru instituţii de cultură nici atunci, în anii optzeci, aşa încât a fost nevoie de utilizarea unei strategii aparte. Astfel, în toate actele oficiale viitoarea clădire a bibliotecii figura drept anexă a blocului de învăţământ nr. 6. Practic, la fiecare adunare a bibliotecarilor, directoarea considera necesar să-şi informeze colegii despre cum se desfăşoară lucrările de construcţie. Sincer vorbind, erau destul de mulţi universitari care nu credeau că acest proiect va deveni realitate. Optimismul doamnei Tlehuci era însă atât de mare, încrederea atât de puternică, vorbea mereu atât de convingător, încât a reuşit să-i contamineze pe toţi de dorinţa de a vedea Biblioteca edificată.

Şi a sosit acel 1 septembrie 1986, când s-au deschis larg uşile noii Biblioteci în faţa cititorilor dornici de carte şi condiţii excelente de muncă intelectuală. Până atunci, colectivul a depus eforturi considerabile pentru a transfera întreg fondul de carte, depozitat în câteva blocuri răzleţe, şi a amenaja peste un milion de documente în depozitele şi sălile de lectură ale noului edificiu. Astăzi, îi putem număra pe degete pe bibliotecarii care au participat nemijlocit la reaşezarea Bibliotecii. În curând, se vor împlini 20 de ani de când activăm în aceste largi şi luminoase săli, birouri, spaţii unde se simt bine cărţile, cititorii şi bibliotecarii, precum şi-a dorit dintotdeauna doamna Faina Tlehuci. Personal, am avut mai multe ocazii să văd şi să vizitez clădiri, special proiectate şi construite pentru biblioteci în alte ţari, dar nu m-au impresionat, nu am simţit o atât de pronunţată grija pentru oameni, pentru acele resurse umane care asigură activitatea, randamentul, imaginea, dacă vreţi, a unei instituţii. Foştii şi actualii mei colegi sunt oameni cu suflet mare, care, având salarii mai degrabă simbolice, participă cu dăruire la realizarea procesului didactic şi ştiinţific universitar, contribuie efectiv la cultivarea noilor generaţii de specialişti pentru republică.

În inima campusului universitar se înalţă Biblioteca, un edificiu cum nu-l mai are până în prezent nici o bibliotecă din R.Moldova. Pentru contribuţia la realizarea proiectului Bibliotecii, Faina Tlehuci a fost distinsă cu o Diplomă specială a Uniunii Arhitecţilor din republică. Au trecut anii, s-au schimbat şi tehnologiile activităţii bibliotecare, s-au diversificat şi au sporit şi necesităţile utilizatorilor bibliotecii. Tinzând spre sincronizarea cu modelele europene performante, la începutul anilor 90, Biblioteca universitară bălţeană, printre primele în republică, a declanşat procesul implementării informatizării. Am auzit, nu o singură dată, opiniile a numeroşi experţi, care susţineau că, dacă conducerea nu este interesată şi implicată în modernizarea instituţiei, situaţia se va schimba foarte lent. Doamna directoare a operat cu entuziasm, dar şi cu suficientă atenţie schimbarea instrumentarului, precum şi a Mentalităţii, a registrului de atitudini ale subalternilor. Participând, în 1998, la concursul lansat de Fundaţia SOROS, Proiectul de informatizare, prezentat de Biblioteca Universităţii bălţene (directorul Proiectului Faina Tlehuci), a fost apreciat şi acceptat integral. Doar câteva biblioteci din Moldova, printre care şi cea bălţeană, au câştigat 42 000 de dolari SUA pentru procurarea hardului şi a softului TinLib (program intergrat de bibliotecă elaborat în Marea Britanie). Pornind de la un singur calculator (care se află astăzi la "pensie" şi se "odihneşte" în

Muzeul Bibliotecii), cu care s-a inițiat crearea catalogului electronic, Biblioteca are în prezent 100 de calculatoare şi o bază de date de peste 200 000 informații, ce reflectă 50 % din colecția totală a Bibliotecii. Funcționează o nouă gamă de servicii pentru beneficiari, servicii despre care ştiam, la finele secolului trecut, doar din publicațiile de specialitate occidentale. Calculatoare, poşta e-mail, navigare Internet, fax, aparate xerox, televizoare cu antenă satelit ce captează programe internaționale, documente electronice - toate au "venit" la bibliotecă cu implicarea directă a doamnei Directoare.

Forța de convingere, exigența, severitatea şi, uneori, duritatea Fainei Tlehuci au aşezat Biblioteca pe temeliile organizării moderne. O învățătoare dintr-o şcoală din Bălți, când a venit timpul să se pensioneze, spunea că nu va rămâne acasă, ci va veni să lucreze la bibliotecă. Îşi închipuia (mai persistă şi azi acest stereotip) că la Bibliotecă se împrumută două – trei cărți şi apoi bibliotecarul toată ziulica citeşte ziare, reviste, cărți, adică "se odihneşte". Cunoscând, însă, îndeaproape bucătăria bibliotecară, doamna în cauză nu a mai vrut să obțină un locuşor călduț la Biblioteca universității. Niciodată acest organism complicat – Biblioteca – nu s-a oprit din prog-resie, niciodată slujitorul ei n-a fost un şoarece de bibliotecă, lipsit de perspective şi personalitate.

De-a lungul anilor, la Bibliotecă au activat peste 500 de salariați, unii cu adevărat s-au consacrat acestei nobile profesiuni, alții au tranzitat doar prin Bibliotecă, motivân-du-şi abandonul prin faptul că nu au putut rezista cerințelor, atmosferei de disci-pli-nă impusă, tenacității Directorului. Timp de 40 de ani, Faina Tlehuci şi-a dăruit inima şi gândul acestei Biblioteci, aceasta devenindu-i destinul vieții. Avea, neîndoielnic, dreptate cineva spunând inspirat: "Când întemeiezi biblioteci, pregăteşti hambare publice, strîngi rezerve menite să preîntâmpine o iarnă a spiritului". Mereu s-a îngrijit directoarea Faina Tlehuci de pregătirea "hambarului" pentru mii de spririte tinere care au studiat la instituția de învățământ superior din Bălți. Mereu receptivă la nou, Directoarea şi-a canalizat toate eforturile spre a nu permite "iernii" să locuiască spiritele cititorilor, ştiind să adune cu asiduitate o impunătoare colecție de carte ştiințifică, didactică, beletristică, de publicații periodice cu grad sporit de utilitate.

Autor a peste 70 de lucrări în domeniu, Faina Tlehuci a participat la numeroase conferințe şi simpozioane ştiințifice naționale şi internaționale. Aceste întruniri şi vizite de documentare aveau finalitate, de regulă, în activitatea practică de acasă. Atîta cât valorează bibliotecarul, întocmai atâta valorează şi biblioteca, spunea un savant francez. Doamna directoare, cultivându-şi mereu propriile calități, ne învăța să nu fim mulțumiți niciodată de performanțele obținute, să aspirăm mereu spre noi înălțimi. Să ne consacrăm eforturile pentru a cunoşte cât mai multe şi pentru a le transmite cititorilor. Satisfacția, bucuria cititorului – iată înalta apreciere a muncii noastre.

Cea mai dificilă bucată de pâine în exercițiul de conducere sunt oamenii, recunoştea Directoarea, afirmând că acesta este şi cel mai important element strategic în management. Avea un deosebit har de-a înțelege oamenii, uneori chiar dintr-o singură discuție. Ştia să trezească, să formeze şi să educe energii şi capacități profesionale şi care, ulterior, şi-au găsit rostul vieții în acestă nobilă şi necesară profesiune de bibliotecar. Ştia să ne convingă, cerîndu-ne în toate abnegație, ordine, meticulozitate, inițiativă, cultură. Lucrând o viață întreagă cu multă dăruire, Faina Tlehuci şi-a construit o frumoasă carieră profesională, cu merite incontestabile, numele ei devenind cunoscut în cultura republicii. Faina Tlehuci e prezentă alături de alte 665 de personalități notorii în Enciclopedia *Femei din Moldova* (Chişinău: Museum, 1999); în *Calendarul Național – 2003*; despre activitatea ei prodigioasă au fost scrise multe articole în ziarele şi revistele *Făclia*, *Pedagogul*, *Magazin Bibliologic*, *Gazeta bibliotecarului*, *Accent Provincial*, *Vocea Bălțiului*, în documentele consacrate istoriei culturii naționale, Universității şi Bibliotecii Ştiințifice din Bălți.

Om Emerit al Culturii, Eminent al Învățământului Public din R.S.S.M., Eminent al Culturii din U.R.S.S., decorată, în 1995, cu medalia "Meritul Civic", Faina Tlehuci este un nume care va scapă de uitare atâta timp cât va există Biblioteca pe care a ctitorit-o.

Emanoil Bucuța – reprezentant de seamă al bibliologiei româneşti

Vasile Secrieru

Unul dintre cei mai mari bibliografi ai României, Emanoil Bucuța s-a născut la 3 iulie 1887, la Bolintinul din Deal, jud. Giurgiu. Cursurile primare şi liceale le face la Bucureşti (Liceul *Sf. Sava*), urmează apoi Facultatea de Litere, licențiat în filologie modernă (1912). A întreprins mai multe călătorii în țară şi în străinătate, devenind unul dintre cei mai importanți călători contemporani români. A fost o pasiune care i-a marcat destinul. În 1918, a devenit membru al „Asociației pentru Studiul şi Reforma Socială". A publicat versuri şi proză, devine funcționar superior (subdirector şi director al Casei Centrale a Meseriilor), secretar general la Ministerul Cultelor şi Artelor (între 1932-1933 şi 1939-1940); a editat publicația *Ideea Europeană* (împreună cu C. Rădulescu-Motru, în anii 1919-1928), fondează revista *Boabe de grâu* (1930-1935), a fost unul dintre redactorii *Căminului Cultural* (1934-1947) şi al altor publicații. Începând cu anul 1925, are un rol important în organizarea şi conducerea Fundației *Principele Carol*. Predă la Şcoala Superioară de Asistență Socială. Membru corespondent al Academiei Române (1941). A trecut la cele veşnice în 7 octombrie 1946, la Bucureşti.

Scriitor şi publicist remarcabil, s-a apropiat şi s-a integrat Şcolii sociologice de la Bucureşti. Este membru fondator al Asociației pentru Studiul şi Reforma Socială şi principalul redactor al publicației acesteia timp de peste 15 ani. A luat parte activă la cercetările sociologice de teren, contribuind la realizarea primelor filme sociologice despre localitățile: Drăguş (1929), Cornova (1931) şi Şanț (1936). Face parte dintre teoreticienii şi inițiatorii politicii culturale de masă susținute de Şcoala sociologică de la Bucureşti. În această perspectivă a editat revista *Căminul Cultural*. În cadrul Institutului Social Român, a organizat şi condus secția de bibliologie, editând un buletin al secției în care au fost publicate mai multe studii despre legislația în domeniu, organizarea şi funcționarea sistemului bibliologic în alte state şi realizează bibliografia operelor unor membri ai Şcolii sociologice de la Bucureşti. Este considerat întemeietorul sistemului bibliografic sociologic.

Lucrările sale rămân şi astăzi un punct valoros: *Fuga lui Şefki* (1927), *Maica Domnului de la mare* (1930), *Capra neagră* (1938), eseuri şi publicistică despre „pământ şi oameni de la noi" ori „din alte părți", despre „arta cărții şi arte plastice", „cultură socială", în volumele *Crescătorul de şoimi* (1928) şi *Pietre de vad* (I-IV, 1937-1944).

În cadrul Institutului Social Român a fost înființată secția de bibliologie, în care s-a urmărit, în primul rând, organizarea temeinică a bibliotecilor ştiințifice, precum şi a celor populare. Totodată s-a studiat problema depozitului legal, care reprezintă punctul de plecare pentru întocmirea celor mai bune, complete şi metodice biografii. De aici, necesitatea creării de şcoli de bibliotecari, buletine de informare ştiințifică, manuale de tehnică bibliologică. Inițiativa pe acest tărâm a aparținut lui E. Bucuța, prin reviste, conduse cu mult har de el, numeroase articole şi prin publicarea unui manual intitulat *Biblioteca satului*.

„Cartea e o marfă, de o esență mai subțire, care are însă nevoie ca şi cea obişnuită de publicul cumpărător. Ca atare, se cuvine a fi descoperiți cumpărătorii, cu gesturile lor, adică numărul de cititori din fiecare ținut şi felul lecturii lor. Mijlocul e oferit de statistică". E. Bucuța este primul în România care utilizează statistica în comerțul de carte. S-a trecut la alcătuirea de hărți, în care era cuprinsă repartiția cărților: „Trebuie să se ajungă la harta țării pe regiuni de absorbție culturală. Ea va avea schițate cu roşu şi marile drumuri ale cărții, pe care editorii şi librarii vor porni cu nădejde să le lărgească, să le îmbunătățească şi îndrepte". „Bibliotecarul este într-adevăr un organizator al cărții. El o descoperă, o aşează şi o pune la îndemâna cititorului, care, altminteri, n-ar avea sau n-ar şti unde s-o caute. În mâinile lui stă toată cultura păstrată în scris a unui popor şi a omenirii, şi acest

mare Portar de Cetate a Minții trebuie înconjurat de toată luarea-aminte cuvenită”.

A iubit Cartea şi Biblioteca care au fost prezentate foarte frumos în revista pe care a condus-o, *Boabe de grâu*. A prețuit cartea frumos tipărită, cu o înfățişare exterioară îngrijită. A fost un ambițios şi un sever, pretențios intelectual, de unde şi dăruirea pentru munca de informare ştiințifică. Dovadă, acțiunea sa pentru organizarea publicației *Buletinul cărții*, revistă excelentă de bibliografie, biblioteconomie, bibliologie. A avut un mare respect pentru tot ce este frumos şi veşnic, în special pasiunea pentru artă, făcând-o cunoscută prin descrierile de muzee în revista *Boabe de grâu*, având relații amicale cu cei mai buni pictori ai generației sale.

Aportul său la dezvoltarea bibliologiei româneşti este esențial prin contribuțiile la publicațiile: *Buletinul cărții*, *Boabe de grâu* şi *Biblioteca satului*. E. Bucuța a fost cel care a adunat pe bibliotecari într-o asociație a lor, cu scopul de a crea o breaslă recunoscută de organele legale de stat, căutând să le ofere drepturi şi prestigiul pe care-l meritau din plin.

„Cărțile sunt nişte înaintaşi păstrați în această alcătuire, cari te împresoară, te învață meşteşugul şi te înlesnesc să mergi mai departe. Ele te privesc din rafturi şi aşteaptă, când eşti om de cercetare şi de condei, să urci şi tu alături, în chip de alte cărți asemenea lor şi înmulțindu-le. Este o adunare de nemuritori printre cari îți faci veacul şi aştepți să intri şi tu. Sunt bibliotecile fiecăruia dintre noi, locuri de cufundare în lume şi în sine, la o parte de toți ochii. Omul nu mai poate trăi decât avându-şi tot trecutul lângă el. Foile acestea l-au prins pentru totdeauna în chilioarele negre ale literelor şi ni-l pot pune oricând la îndemână”.

„Cartea însăşi este viață, care şi-a pierdut vremelnicia. Cititorul o trage spre el şi o face de astăzi. Trebuie s-o vezi atunci când cartea îl trage pe cititor spre ea şi îl face puțin de ieri, aşa cum este însăşi ...”.

A admirat Biblioteca Universitară Carol I, Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Centrală de la Blaj, Biblioteca de Stat din Berlin, Biblioteca de la British Museum ş.a.

„Biblioteca este tot trecutul, şi mai mult decât atât, al spiritului omenesc. Mai mult decît atît, pentru că, desfăcându-se de el, spiritul omenesc, şi rezemându-se de acest trecut, călăuzeşte lumea spre noi şi noi idealuri”.

Pentru a demonstra încă o dată interesul lui E. Bucuța pentru carte şi biblioteci amintim doar unele din articolele sale, publicate în diverse broşuri, volume colective, publicații periodice ale vremii: *Biblioteca satului*, Bucureşti, Fundația culturală „Principele Carol”, 1936, cuprinde o expunere asupra bibliotecilor, fără a se opri asupra normelor de organizare. Lucrarea prezintă un elogiu adus bibliotecilor săteşti şi tradițiilor româneşti în acest domeniu de activitate. Un imens material găsim în revistele: *Buletinul cărții*, *Boabe de grâu* (1930-1934), precum şi în cele patru volume intitulate *Pietre de vad* (1940-1944).

BIBLIOGRAFIE:

1. Dicționar enciclopedic, vol. I (A-C). – Bucureşti: Ed. Encicl., 1993. – 510 p.
2. Dicționarul scriitorilor români (A-C). – Bucureşti: Ed. Fundației Culturale Române, 1995. – 615 p.
3. Sociologi români. Mică enciclopedie. Cristea Ş. şi al. – Bucureşti: Ed. Expert, 2001. – 494 p.
4. Theodorescu, Barbu. Istoria bibliografiei române. – Bucureşti: Ed. Encicl. Română, 1972. – 432 p.

Petre Andrei
şi universul cărţii

Vasile Secrieru

Născut la Brăila, în 29 iunie 1891. A urmat liceul din localitatea natală, apoi Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Iaşi, pe care a absolvit-o cu calificativul „Magna cum laude" în anul 1914. Audiază cursuri de sociologie, logică şi filosofie la Universitatea din Berlin şi la cea din Leipzig. Şi-a susţinut teza de doctorat la Universitatea din Iaşi, cu tema „Filosofia valorii". A ocupat catedra de sociologie şi etică la aceeaşi universitate, pe care o deţine până în anul 1940. A luat parte activă la lucrările Seminarului condus de reputatul sociolog Dimitrie Gusti la Iaşi, după care a efectuat un stagiu de documentare în Germania, la Berlin şi Leipzig, în perioada 1914-1915.

Petre Andrei face parte dintre acele puţine personalităţi care a fost format de universităţile româneşti. Filosof şi om politic român, reprezentant al aripei de stânga a Partidului Naţional-Ţărănesc, ministru în mai multe rânduri. Persecutat de legionari, s-a sinucis în anul 1940.

Distinsul cercetător român Traian Herseni îl aprecia astfel pe Petre Andrei: „Cel dintâi sociolog format în ţară, într-o universitate românească", „cel dintâi şi până astăzi cea mai mare mândrie a învăţământului sociologic din România". Şi-a adus contribuţia la dezvoltarea învăţământului românesc, activând ca profesor universitar la Universitatea din Iaşi.

Sistemul său sociologic este bazat pe o concepţie integralist-deterministă (*Sociologie generală*). Contribuţii în domeniul axiologiei, eticii şi al sociologiei cunoaşterii (*Filozofia valorii, Problema fericirii, Die soziologische Auffassung der Ekenntniss*). Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

A fost membru şi colaborator al Institutului Social Român, o instituţie cu un rol deosebit de important în viaţa socială, politică şi culturală a României interbelice. Petre Andrei a avut totuşi unele rezerve faţă de sociologia monografică a Şcolii sociologice de la Bucureşti. În perioada 1927-1930, a condus revista culturală *Minerva*. A deţinut în mai multe rânduri portofoliul de ministru, având şi nişte vederi antilegionare.

Toată viaţa sa Petre Andrei a fost alături de carte şi de bibliotecă. Astfel, încă în timpul studenţiei i s-a încredinţat biblioteca Seminarului de sociologie. Aceste activităţi i-au oferit prilejul să-şi pună în valoare încă de pe atunci calităţile profesionale, interesul pentru ştiinţă, priceperea pentru înzestrarea bibliotecii cu lucrări de mare valoare. Ceva mai târziu, în 1922-1927, a fost numit directorul Bibliotecii Centrale din Iaşi. S-a încadrat în climatul perioadei în care tinerii şcoliţi la universităţile din străinătate aduceau un suflu nou universităţii şi bibliotecii ieşene. Rapoartele sale către rectorul universităţii şi ministrul Educaţiei, în care arăta situaţia dificilă în care se afla biblioteca universitară, duceau toate spre concluzia: Îmbunătăţirea bibliotecii e tot una cu reorganizarea fundamentală. În vizorul său au stat mereu şi nevoile cu care se confruntau salariaţii instituţiei pe care o conducea, pentru care solicita autorităţilor locale şi centrale gradaţii, echivalarea statutului de bibliotecar cu cel de profesor secundar, de la care observă „un fel de grevă pasivă" (mai ales la funcţionarii definitivi). Biblioteca şi-a sporit colecţiile de publicaţii, intră acum donaţia de carte a fostului director I. Caragiani, iar pe plan extern, relaţiile cu instituţiile din străinătate nu numai că sunt păstrate, dar şi extinse.

În anul 1916, la Biblioteca Centrală Universitară din Iaşi s-a trecut la separarea dintre cărţi şi reviste, s-a introdus sistemul catalogului pe fişe scrise de mână. S-a încercat întocmirea unui catalog unitar pe sistem Borgeaud (105/118 mm), dar care a fost abandonat după o scurtă perioadă.

Lucrările de reorganizare de după primul război mondial au avut drept scop punerea la punct a acestor cataloage. Fişele erau scrise alfabetic pe autori şi la catalogul pe materii. Această stare deplorabilă a fost sesizată, în anii 1924-1925, de către directorul Bibliotecii, Petre Andrei, care într-o scrisoare către Comisiunea bibliotecii, pe lângă alte neajunsuri, adăuga: „…În al treilea rând, trebuie să vă aduc la cunoştinţă că procedându-se mereu cu sistemul cârpelor nu vom ajunge niciodată să avem o bibliotecă organizată – n-am ajuns să avem complet fişate toate cărţile din bibliotecă şi nici fişele vechi în întregime corectate, şi constat că fişele deja scrise au început să se rupă".

Petre Andrei s-a preocupat şi de amenajarea localului Bibliotecii. Sălile bibliotecii, în care an de an trebuiau să fie aşezate tot mai multe cărți şi periodice intrate, mai ales prin depozitul legal extins şi asupra provinciilor reunite, deveneau tot mai neîncăpătoare.

În anul 1924, acelaşi director, descria astfel situația într-o întâmpinare către Comisia Bibliotecii şi Rectorat: „Biblioteca a devenit neîncăpătoare şi aş putea spune improprie pentru funcționare. În primul rând cu tot aranjamentul nou de cărți (făcut pe două rânduri) în Bibliotecă nu se vor mai putea depozita cărți decât cel mult trei ani. După trecerea acestui interval nu va mai fi absolut nici un loc pentru depozitare".

În colecțiile Bibliotecii Ştiințifice Universitare bălțene se păstrează mai multe lucrări semnate de Petre Andrei. Cea mai valoroasă este *Sociologie generală* (Craiova, Ed. Scrisul Românesc, 1936. – 590 p.). Ediția a 2-a a acestei lucrări a văzut lumina tiparului la Bucureşti, 1970, 452 p.

Managementul personalului în paradigma schimbărilor

Elena Stratan
şef serviciu Studii şi cercetăriări.
Asistența de specialitate.
Perfecționare profesională

Sistemul de integrare, formare şi perfecționare profesională în Biblioteca Universității din Bălți

Motto: Oamenii, pentru a da măsura capacității lor, trebuie încurajați, motivați, făcuți să se simtă necesari.

Personalul BŞU - echipa de bibliotecari constituie punctul nostru forte. Ea întruchipează capitalul nostru de idei şi capacitatea noastră de performanță. Angajamentul şi colaborarea reprezintă pentru noi importante valori comune. Bibliotecarul BŞU este deschis la schimbări, are un înalt grad de implicare activ-creativă în procesul de asistență, este flexibil, receptiv la nou, încadrându-se în conceptul de bibliotecar proactiv.

Succesul, gradul de competitivitate a unei bibliotecii depinde tot mai mult de calitatea resurselor umane, de nivelul de creativitate al acestora, oamenii constituind “bunul cel mai de preț”, adevăr subliniat şi de cunoscutul proverb “Omul sfinţeşte locul”. Globalizarea, informatizarea societății impune noi competențe, noi aptitudini, or investiția în instruirea / modelarea personalului este prioritară şi profitabilă. “Factorul uman” este recunoscut astăzi unanim ca element decisiv în conducerea eficientă a unei instituții. Succesul îl putem obține prin folosirea maximală a potențialului angajaților. Biblioteca Ştiințifică din Bălți, ca orice instituție competitivă, este o structură organizată pe criterii de instruire, profesionalism şi de performanță. Procesul de învățare perpetuă este o constantă indispensabilă activității informațional-bibliotecare. De-a lungul anilor în BŞU acest proces a evoluat, adaptându-se noilor exigențe/provocări informaționale. Astăzi BŞU dispune de un sistem complex de dezvoltare a personalului: Programul de integrare/adaptare a noului angajat, Programul de perfecționare profesională, Program de evaluare/promovare/carieră a personalului.

Integrarea noului angajat, facilitarea adaptării, promovării în cariera profesională este segmentul primordial în relația manager-resurse umane. Programul de integrare urmăreşte asimilarea persoanei nou angajate în mediul profesional şi adaptarea la cultura grupului din care face parte. Integrarea desemnează procesul de interiorizare care-i permite unui individ să reacționeze conform normelor, valorilor ce guvernează grupul. Adaptarea personalului are următoarea structură: planificarea, realizarea, evaluarea. Planificarea corectă a orientării noilor angajați aduce bibliotecii multe avantaje: se reduce mobilitatea profesională a angajaților, creşte motivația şi satisfacția în muncă, loialitatea față de instituție, eficiența muncii etc. Obiectivele integrări sunt:

- Susținerea noilor angajați în procesul de familiarizare cu noile condiții de muncă;
- Facilitarea acomodării noului angajat cu grupul de muncă;
- Crearea unei atmosfere de siguranță, confidențialitate şi de apartenență.

Orice angajat este pus în situația de a se adapta necontenit la munca sa, pentru a face față schimbărilor care apar în conținutul profesiei. La întocmirea unui program trebuie avut în vedere faptul că motivațiile, cerințele şi comportamentul potențialilor angajați sunt în continuă schimbare. Neîncrederea generală față de organizație şi de

valorile ei tradiționale, dorința de siguranță şi de promovare rapidă, aspirația de a fi util şi de a pune în practică cunoştințele, sinceritatea în raporturile cu alte persoane sunt aspectele de care trebuie să se țină cont. Rezultatele cercetărilor psihologice ne conduc la concluzia că unul dintre sentimentele cele mai importante pentru om este recunoaşterea celorlalți. Şi aici este oportună afirmația lui Thomas Murphy: „Trebuie să încercăm să tratăm oamenii în modul în care dorim şi ne place să fim noi înşine tratați, întrucât va fi bine atât pentru individ, cât şi pentru organizație". Parcurgând etapele de integrare: adaptare, asimilare, participare, angajatul se familiarizează cu sarcinile, responsabilitățile şi competențele care-i revin; dobândeşte aptitudini şi deprinderi necesare pentru onorarea atribuțiilor, interiorizarea normelor de comportament, a valorilor şi a misiunilor bibliotecii, dobândeşte identitate organizațională. Este important ca angajatul să se simtă bine venit în echipă. De calitatea şi de modul în care se efectuează procesul de integrare depinde impresia pe care angajatul şi-o va face despre bibliotecă şi despre membrii săi. Lăsând la voia întâmplării sau în sarcina noului venit integrarea, nefacilitând acomodarea şi acceptarea acestuia poate avea consecințe negative asupra imaginii bibliotecii din exterior.

În mod practic, integrarea profesională în BŞU se realizează prin diverse metode.

Procesul de integrare este monitorizat de Serviciul Studii şi cercetări, asistența de specialitate care deține aceste responsabilități. Pentru noul angajat se pregăteşte un program facil de adaptare, utilizându-se:

- Scrisoarea de bun venit;
- Vizita în bibliotecă, prezentarea colegilor, serviciilor, spațiilor bibliotecare; CD-ul ***Prezentarea bibliotecii***;
- Oferirea ***Ghidului bibliotecarului*** (ediție promoțională), care înglobează informații-sinteză (actualizate anual) privind structura, patrimoniul, resurse, facilități, program de lucru, telefoane, adrese e-mail ale colaboratorilor bibliotecii etc.;
- Conversație-descoperirea bibliotecii (viziune, filosofie, misiune, valori);
- Oferirea ***Mapei documentare*** (suport imprimat şi electronic) - informații grupate conform secțiunilor: *Strategia Bibliotecii* (misiune, scopuri, obiective); *Cultura organizațională* (istoric, valori, imagine, simboluri, tradiții); *Documente de reglementare* (Regulamentul de organizare şi funcționare a Bibliotecii, Regulamentul de ordine interioară a Bibliotecii, Regulamentul privind drepturile şi obligațiile utilizatorilor), *documente privind protecția muncii, responsabilitatea materială, acte normative care vizează activitatea bibliotecii* (Legea RM cu privire la biblioteci, Regulament-cadru de organizare şi funcționare a bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior, Declarația de la Glasgow privind bibliotecile, serviciile de informare şi libertatea intelectuală, Declarația IFLA despre biblioteci şi libertatea intelectuală, Manifestul IFLA pentru Internet, Codul Etic al bibliotecarului din RM, Statutul Asociației Bibliotecarilor din RM, Strategiile de dezvoltare a bibliotecilor din instituțiile de învățământ (2005-2010) etc.;
- Pagina angajatului, fişier cu informații utile plasat în Mapa generală a bibliotecii la care are acces fiecare bibliotecar de la locul de muncă utilizând parola respectivă;
- Oferirea de informații necesare bunei îndepliniri a sarcinilor; Fişa postului;
- Desemnarea unui mentor (mentoring), un coleg mai experimentat care-l ajută şi-l ghidează pe noul angajat în înțelegerea activității, sarcinilor, îl încurajează, demonstrându-i propriile calități şi aptitudini. El este simultan şi instructor, şi observator, şi exemplu de urmat. Relația mentor – angajat constituie un parteneriat în cadrul căruia ambii urmăresc cu perseverență atingerea aceluiaşi obiectiv. Discutînd cu el va degaja stresul şi încordarea, îl va face să se simtă bine venit. Va adopta o poziție prietenoasă, relaxantă, optimistă şi se va abține de a critica sau a face aprecieri defavorabile despre noii săi colegi. În acelaşi timp mentorul va căpăta noi experiențe manageriale;
- Rotația pe post (maximum o săptămână) urmăreşte achiziționarea de competențe multiple, dezvoltarea capacității de a lucra în echipă; depistarea activităților în care persoana realizează cea mai înaltă performanță, asigurarea armoniei în cadrul instituției.
- Crearea motivației pentru instruire, stagierea. Programul de stagiere propune stagiu de probă de trei luni şi, respectiv, 12 luni. Şcoala noului angajat oferă posibilități de instruire conform curriculumului la modulele: Istoria cărții şi a scrisului. Biblioteci. Sisteme informaționale; Surse de informare în bibliotecă/Sistemul informațional al Bibliotecii; ABC-ul informatizării (Programul integrat de bibliotecă TINLIB, Internet, baze de date, programe aplicative). Pentru fiecare modul angajatul va susține un test de verificare.
- ***„Botezul" sau promovarea în profesie***. Tradițiile/ ritualurile bibliotecii, componente indispensabile ale culturii instituționale, înglobează un eveniment deosebit pentru echipa BŞU – ***Inițierea în profesie a noului angajat***, raportată de obicei la Ziua Bibliotecarului. Conform ritualului, noii an-

gajaţi sunt felicitaţi şi primiţi în rândurile comunităţii bibliotecare, oferindu-li-se documentul/paşaportul de aderare/ incluziune în echipa BŞU USB, urmate de felicitările de rigoare şi alte acţiuni complementare. Bunăoară, tinerele Marina Vatamaniuc, Natalia Luchianciuc, Stela Garas s-au integrat de curând în echipă, înţelegând că n-au greşit când au decis să îmbrăţişeze o profesie nouă.

• ***Stabilirea/menţinerea feed-back-ului permanent între manager şi angajat pe parcursul tuturor etapelor adaptării***. Integrarea ia sfârşit atunci când este capabil să îndeplinească în mod corect sarcinile postului. Aceasta se poate întâmpla după câteva luni sau chiar un an de la angajare. Eficienţa integrării este evaluată prin urmărirea/ monitorizarea feed-backului integrării care se realizează prin chestionare, discuţii în grup, interviuri periodice etc. Este recomandabil ca şi după depăşirea acestei etape tânărul specialist să fie monitorizat în continuare, pentru a se identifica ritmul în care progresează, aspiraţiile, gradul de implicare şi participare la realizarea obiectivelor.

Formarea şi dezvoltarea personalului

Biblioteca Ştiinţifică este instituţia care se perfecţionează continuu

Realizarea obiectivelor de natură strategică nu pot fi concepute astăzi în afara formării continue. Activitatea de dezvoltare a personalului se realizează prin diverse forme şi metode: centre şi alte forme de instruire continuă (Şcoala de Biblioteconomie din Moldova, fondată în 2001);

- Reuniuni profesionale (simpozioane, ateliere, seminare, conferinţe, şedinţe) – naţionale şi locale;
- Pregătirea profesională la locul de muncă (şedinţe lunare în serviciu /subdiviziuni, ora discuţiilor profesionale, zilele informării de specialitate);
- Programul de perfecţionare profesională al BŞU;
- Şedinţe de producere lunare, trimestriale, anuale;
- Şedinţe ale Consiliului Administrativ/ Coordonator, şedinţe operative;
- Vizite de documentare, schimb de experienţă;
- Specializări;
- Seminare la Şcoala de Biblioteconomie din Moldova;
- Clubul bibliotecarilor *BiblioSpiritus*;
- Autoinstruirea (implicarea conştientă a angajaţilor pentru acumularea de noi cunoştinţe).

Colecţia de specialitate, amplasată în serviciul Studii şi Cercetări, oferă bibliotecarului circa 3000 publicaţii în domeniul şi înglobează colecţii de *Standarde biblioteconomice în vigoare, cărţi, publicaţii periodice, planuri/rapoarte anuale, mape*

documentare, seturi anchete sociologie, documente de reglementare/metodice, colecţia de referinţă, ediţii promoţionale etc. Anual sunt înregistrate 800 vizite, fiind consultate/împrumutate cca 2000 documente.

În cadrul serviciului metodic sunt organizate expoziţii *Surse de inspiraţie pentru bibliotecari, Importante surse de informare, Zilele informării de specialitate* cu scopul de a valorifica documentele de specialitate, experienţa bibliotecilor din ţară şi de peste hotare, promovarea noului, schimbarea, de a oferi informaţii relevante din viaţa bibliotecii de ieri şi azi.

Oportunităţile de instruire în BŞU se axează pe studierea/prevederea necesităţilor de instruire, elaborarea Programului în conformitate cu Planul anual de activitate, utilizarea formelor şi metodelor interactive: prelegeri, studiu de caz, discuţii, teste, lucrul în echipă. Dialogurile de instruire sunt susţinute de suporturi educaţionale (texte, lecţii, scheme, mostre etc.), tradiţionale şi electronice (Intranetul Mapa Generală). Genuri de activităţi promovate: lecţii, dezbateri, conferinţe, seminare, traininguri, şedinţe ale Clubului bibliotecarilor .

Şedinţele de instruire din subdiviziuni urmăresc însuşirea perfectă a tuturor proceselor de lucru efectuate. În 2004 a fost promovat ciclul de lecţii având ca tematică: Prelucrarea tehnică a publicaţiilor; Tabelul CZU. Indici principali şi auxiliari; Elementele componente ale cărţii; Ora bibliotecarului; Nou pe paginile revistelor de specialitate.

Sunt oportune întâlnirile de lucru şi autoanaliză lunară cu membrii colectivului, care promovează noutăţile apărute în metodologiile de lucru, în regulamente şi în literatura de specialitate, în vederea promovării managementului schimbării.

Şedinţe de perfecţionare profesională la nivel de echipă se ţin în scopul valorificării potenţialului fiecărui angajat, motivării personalului, antrenării în procesul decizional, stimulării creativităţii şi competitivităţii, comunicarea şi munca în echipă. Numai într-un an au fost realizate **20 acţiuni de instruire profesională** la nivel de bibliotecă. Comunicarea profesională a evoluat prin promovarea subiectelor:

– Descrierea publicaţiilor monografice în versiune tradiţională şi electronică conform standardelor în vigoare (prelegeri, aplicaţii practice);
– Biblioteci virtuale: sinteză de idei şi tehnologii (prezentare: sunet, text, imagine); Introducerea informaţiei pe calculator (laborator);
– Catalogarea resurselor electronice (prelegere);
– Metode de identificare bibliografică a documentelor (Prelegeri, aplicaţii practice); „O insulă de stabilitate într-o mare de realitate” (*e-books*) (prelegere, lucru în echipe, teste);
– Indexarea în RAMEAU (aplicaţii practice);
– Ora bibliotecarului (reviste informative asupra noilor intrări de profil, publicaţii periodice, surse de referinţă, însoţite de discuţii).

Programul de instruire pe anul 2005 este orientat spre utilizarea metodelor:

discuţii;
jocuri manageriale;
traininguri;
lecţii.

Pentru a prevedea/anticipa necesităţile de instruire se efectuează (prin Intranet) investigarea personalului vizavi de opţiunile de instruire pentru anul în curs. Pentru anul 2005 s-au solicitat următoarele subiecte:

Evidenţa colecţiilor de bibliotecă; Managementul resurselor umane - ergonomia locului de muncă în Bibliotecă; Cultura instituţională; Deontologia profesională; Managementul resurselor umane - munca în echipă; Conservarea colecţiilor, colecţii speciale; Evidenţa şi prelucrarea documentelor pe suport electronic (videocasete, CD-rom, dischete, baze de date); Tehnica muncii intelectuale a tinerilor bibliotecari; Prelucrarea informaţiei documentare primare; Managementul performanţei; Evoluţia şi arta cărţii pe parcursul secolelor; Etica şi cultura comunicării în relaţiile cu publicul; Comunicarea - funcţie strategică pentru biblioteci; Aspectul didactico-psihologic al servirii bibliotecare; Tehnoredactare, formatare, machetare computerizată; Profesia de bibliotecar şi competiţia pentru identitatea profesională (masă rotundă a tinerilor bibliotecari).

Şcoala de informatizare

Prioritar pentru instituţia informaţională este perfecţionarea deprinderilor de operare cu noile tehnologii. În bibliotecă funcţionează Şcoala de informatizare care promovează cicluri de lecţii de şcolarizare a personalului (modulul TIC, formatori I. Pogrebneac, M. Bordeniuc, S. Ciobanu, E. Stratan) privind subiectele actuale: Utilizarea resurselor electronice: baza de date EBSCO; Baze de date disponibile prin proiectul INTAS-PERI. Servirea în regim automatizat: Modulul Circulaţie, Baza de date Cititorul, Tehnoredactarea documentelor în Word, Excel etc.; Noul sistem de evidenţă în regim automatizat (Excel); Metodologia operării în Intranet-ul Mapa Generală, Internet, alte programe aplicative automatizate.

Asistenţa de specialitate, instruirea personalului privind întreţinerea/configurarea echipamentelor în regim automatizat a decurs în anul 2004 prin promovarea a **cca 100 de întruniri profesionale** cu echipe mici din fiecare subdiviziune.

Clubul bibliotecarilor universitari bălţeni Biblio Spiritus, inaugurat recent, şi-a propus drept obiectiv redimensionarea conţinutului şi funcţiilor bibliotecii şi bibliotecarului în mileniul III, promovarea valorilor şi tradiţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu. Şedinţa de inaugurare a clubului a avut loc sub genericul *Există şi un Dumnezeu al Bibliologiei*, cu lansarea cărţilor dlui Alexe Rău, director General al Bibliotecii Naţionale a RM. Bibliotecarii, studenţii şi profesorii au avut prilejul de a savura dialogul poetic, filosofic, biblioteconomic, trecându-se în revistă activitatea multidimensională a neobositului bibliolog A. Rău prin intervenţii/ sinteze/recenzii incitante

Participarea la seminare, reuniuni, conferinţe, simpozioane.
Şcoala de Biblioteconomie din Moldova

Bibliotecarii universitari au posibilităţi nelimitate de a participa la diverse seminare de instruire inclusiv în cadrul Şcolii de Biblioteconomie, şcoală meritorie care promovează cu succes conceptul de instruire profesională continuă.

La acţiunile de instruire în cadrul ŞBM de la fondarea ei, în anul 2001 până în 2005, au participat **circa 50 bibliotecari**, care au diseminat cunoştinţele acumulate la locul de muncă, prin şedinţe de calificare / implementare / profesionalizare. Lansând conceptul instruirii continue, ŞBM oferă bibliotecarilor posibilităţi strategice de perfecţionare, de a-şi spori performanţele şi competenţele bibliotecare, oferind un model de comunicare / monitorizare / diseminare profesională. Abordarea oportună a subiectelor, expunerea clară a temelor, utilizarea tehnologiilor moderne, aplicarea suporturilor informaţional-educative, a formelor interactive de predare – toate astea confirmă necesitatea / viabilitatea / actualitatea şcolii, susţin colaborarea / schimbarea de atitudine. Cine a asistat cel puţin la o acţiune de instruire în cadrul şcolii căuta noi întâlniri, or echipa de formatori este alcătuită din entuziaşti, animatori, deschizători de noi valenţe, noi dimensiuni ale profesiei noastre. Şcoala de Biblioteconomie, fără îndoială, prezintă un model de şcoală prospectivă care promovează noua educaţie / instruire, scop final al căreia este formarea bibliotecarului proactiv, capabil să prevadă / anticipeze necesităţile / viitorul.

Evaluare/promovare, cariera personalului

Valorificarea potenţialului creativ, stimularea performanţelor, motivarea echipei sunt argumentele noii politici de evaluare a personalului de specialitate. La început de an a fost modificată politica de evaluare menită să creeze un cadru instituţional adecvat condiţiilor actuale pentru aprecierea performanţelor profesionale ale salariaţilor, asigurarea sistemului motivaţional, identificarea necesităţilor de instruire şi perfecţionare. În baza politicii a fost elaborat regulamentul Stimularea Inovaţională. Metodele şi tehnicile de evaluare utilizate sunt: fişa postului, test, discuţii, formularele de autoevaluare, de evaluare a angajatului. La început de an, în urma evaluării au fost promovaţi în post, dezvoltându-şi cariera profesională bibliotecarii: Igor Afatin, director adjunct, Tehnologii şi Automatizare; Iurie Pogrebneac, şef serviciu Automatizare; Lucia Zadiraico, şef serviciu Dezvoltarea Colecţiilor; Lilia Zorilo, şef serviciu Mediatecă; Natalia Culicov, şef serviciu Referinţe bibliografice; Snejana Zadainov, bibliotecar superior; Galina Belcovschi, bibliotecar principal; Lilia Iavorschi, bibliotecar superior; Natalia Lunic, bibliotecar superior; Cătălina Puşcă, bibliotecar categoria I.

Activitatea inovaţională, creativitatea bibliotecarilor este susţinută de rectoratul Universităţii prin alocarea unui fond de stimulare suplimentară. De aceste premii beneficiază bibliotecarii care manifestă performanţe la locul de muncă, creativitate, idei inovaţionale implementate etc.

Elementele competitive caracterizează şi concursurile profesionale anuale: *Cel mai bun bibliotecar al BŞU*, *Cea mai îngrijită şi corect gestionată colecţie uzuală*. Lina Mihăluţă, Ana Nagherneac, Silvia Ciobanu au fost nominalzate în topul *Cel mai bun bibliotecar al anului 2004*.

Suntem o echipă şi în acest sens este important pentru noi petrecerea unor sărbători împreună, precum sunt 8 martie, 5 Octombrie – Ziua Bibliotecarului, Crăciunul şi Anul Nou. În alte ipostaze decât serviciul, se cunosc altfel oamenii, devin mai apropiaţi, se îmbunătăţeşte climatul psihologic, care influenţează benefic procesul de muncă. La Ziua Bibliotecarului, sunt apreciaţi cei mai merituoşi bibliotecari cu Diplome autorizate de rectorul Universităţii, preşedintele Consiliului Bibliotecar, directorul Bibliotecii.

Formând o echipă, împărtăşim aceleaşi idei, suntem interesaţi de activitatea în comun, suntem predispuşi să ne sacrificăm timpul şi forţele în numele succesului bibliotecii.

BIBLIOGRAFIE:

1. Emilian, R. ş.a. Conducerea resurselor umane. Bucureşti: Expert , 1999. – 350 p.
2. Gamov, Igor. Managementul personalului. Ch.: Evrica, 2004. – 263 p.

Organizarea şi conservarea colecţiilor: realităţi şi deziderate

Liuba Surlaru
şef serviciu Organizarea/
conservarea colecţiilor

„Numai bibliotecarul în afară de faptul că ştie, are dreptul să umble prin labirintul cu cărţi, singur el ştie să le găsească şi unde să le pună la loc, numai el răspunde de păstrarea lor. Bibliotecarul apără cărţile nu numai de oameni, ci şi de natură, îşi închină toată viaţa lui acestei lupte împotriva forţei uitării, duşmană a adevărului".

(Umberto Eco, „Numele trandafirului")

Deşi pare surprinzător, despre bibliotecă şi creatorul ei – bibliotecarul s-a scris mult, dar cuvintele pe care le-am citat mai sus sunt foarte apropiate de sufletul nostru, ne caracterizează pe deplin, pe noi, managerii de colecţii în tot ceea ce facem zilnic cu dragoste şi dăruire.

Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii „Alecu Russo" din Bălţi este perfect structurată, fiind formată din 14 servicii/centre. Unul din cele 14 servicii/centre ale bibliotecii noastre este serviciul Organizarea şi Conservarea Colecţiilor, care a luat fiinţă în a doua jumătate a anului 1967. Primul manager al colecţiei a fost Valentina Şişchin, căreia îi datorăm un respect profund, ca şi bibliotecarilor care au lucrat de-a lungul deceniilor trecute şi a căror supremă creaţie se regăseşte în biblioteca de astăzi. Nu în zadar a spus cineva că anume bibliotecarii determină conţinutul şi înfăţişarea unei biblioteci, ei o personalizează.

Depozitul spaţios, cu montante ce sunt întretăiate de supanta metalică, structurându-l pe două niveluri, posedând un sistem de termoficare la primul nivel, şi ferestre - la cel de-al doilea nivel, asigură un microclimat adecvat pentru conservare - cu temperaturi joase stabile şi o umiditate a aerului optimă - în scopul prelungirii duratei de existenţă a documentelor. Legătura cu sălile de lectură este realizată prin intermediul a două lifturi şi cu ajutorul poştei pneumatice. Toate spaţiile au fost bine gândite, în aşa fel, încât să ofere funcţionalitate maximă, confort, intimitate, dar şi transparenţă. Putem spune cu certitudine că avem o bibliotecă sănătoasă, curată, corect plasată şi bine înzestrată. De asemenea, depozitul e dotat cu instalaţii noi, moderne antifoc şi antifurt.

Baza serviciilor oricărei biblioteci o constituie fondul, cu alte cuvinte, colecţia de documente, care se găsesc, parte în depozit, parte în subdiviziunile uzuale ale Bibliotecii Universitare, menite să fie comunicate cu promptitudine utilizatorilor la solicitarea lor. O atare organizare a fondului bibliotecii s-a sintetizat în timp, a fost subiectul gândurilor managerilor şi a bibliotecarilor, care au muncit cu dăruire de sine şi care continuă să-şi aducă contribuţia la organizarea judicioasă a colecţiilor din mai multe perspective. În aşa fel în depozitul BŞU fondul de carte în limba română e plasat în prim plan, în imediata apropiere de punctul de servire, căci în ultimii 15 ani cartea în limba română e solicitată mai des (e „regină" la ea acasă). Amplasarea fondului de carte în limba rusă la fel e realizată conform criteriului frecvenţei solicitării de către utilizatori: domeniile cele mai solicitate sunt la îndemâna bibliotecarului pentru o servire mai promptă.

În organizarea fondului de carte încercăm să punem accentul pe următoarele atribute iminente ale lui:

- selectiv (nu tot ce se publică se colecţionează)
- persistent (destinat păstrării/arhivării pe o perioadă cât mai îndelungată, în funcţie de valoarea documentului)
- destinat folosirii de către utilizatori (uzual, frecvent utilizat)

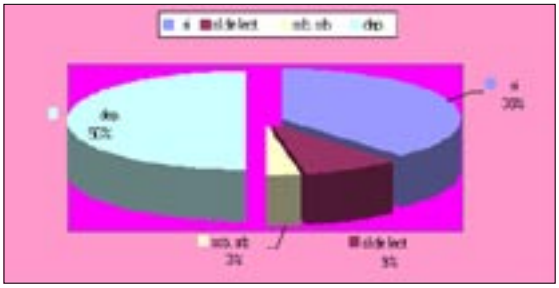

Dispunem de o colecţie considerabilă, variată şi coerentă. În depozit sunt amplasate ~ 50% din

numărul total de cărți (existente la 1.01.05 în BŞU). Iată cum este repartizată, pentru comparație, colecția de carte a BŞU în diversele ei subdiviziuni:

Este evident faptul că cea mai mare parte a fondului se află în Serviciul de Organizare şi Conservare a Colecțiilor, nouă revenindu-ne deci cel mai mare lucru cu cartea.

Modalitatea eliberării cărților din depozit s-a experimentat prin mai multe variante timp îndelungat. Buletinul de cerere, pe baza căruia este îndeplinită comanda, constituit inițial din două părți, era costisitor şi nerațional. Varianta actuală a acestui buletin este una din cele mai potrivite, fiind optima, ea aflându-se în lucru ultimii 15-20 de ani.

Serviciul nostru este deținătorul cataloagelor topografice ale BŞU, care au fost constituite în 1988 şi care sunt documentele fundamentale, esențiale ce impun o responsabilitate materială directă deținătorilor de colecții auxiliare. Orice document intrat în bibliotecă trece neapărat prin serviciul nostru. Aici deținătorii de colecții auxiliare intră în posesia intrărilor recente, semnând fişa topografică însoțitoare. Orânduirea fişelor în topocataloage este similară celei a cărților în raft, fapt care simplifică verificarea. Gestionarea topocataloagelor este grija permanentă a personalului serviciului nostru. În fiecare vară anume serviciul nostru poartă responsabilitate pentru organizarea verificării colecțiilor uzuale, având în posesie un astfel de instrument indispensabil cum este catalogul topografic. Datorită acestui catalog putem asigura integritatea şi securitatea colecțiilor.

Fiind o parte integrantă a BŞU, nu putem omite nici procesele de retroconversie şi barcodare care se efectuează şi în serviciul nostru la fel de plenar ca şi în celelalte subdiviziuni. Astăzi baza de date locală OPAC oferă mai bine de 50 % de informație din toate titlurile deținute în bibliotecă. Dacă ne referim la serviciul nostru, am preconizat să supunem retroconversiei tot fondul de carte, punând pe calculator titlurile omise. Acest proces va fi însoțit desigur de cel de barcodare. Informația deținută în baza de date locală e găsită mai repede de cititorul informat şi deprins cu lucrul la calculator. Barcodarea tuturor documentelor ne va înlesni şi servirea, care va putea fi făcută cu ajutorul scanerului.

Fondul de publicații periodice de care dispunem conține reviste şi ziare începând cu anul 1861 până în prezent:

- în limba română – 735 de titluri,
- în limba rusă – 1095 de titluri
- în limba ucraineană – 52 de titluri
- în alte limbi străine – 751 de titluri.

În total, BŞU deține 2 633 de titluri, partea cea mai mare aflându-se în depozit, unde se face şi evidența numerelor primite.

Încă din antichitate exista, în mod explicit, grija socială de a proteja cu responsabilitate valorile culturale. De pildă, pe o inscripție rupestră din Imperiul Persan, un decret al împăratului Darius se încheia cu formula: „Nu şterge şi nu distruge nimic; păstrează-le intacte până când timpul nu va mai exista pentru tine". Acest mod de gândire, preluat şi continuat în timp, ne îndeamnă să păstrăm cu pietate creațiile culturale ale umanității, în special Cartea, cea mai mare realizare a geniului uman, de miracolul şi de farmecul căreia nu ne mai dăm seama. Înarmându-ne cu sloganul: „*În era cunoaşterii şi a tehnologiilor informaționale prin prezervarea şi conservarea colecțiilor*", prin tot ce se realizează în această subdiviziune încercăm să ştergem praful uitării de pe această latură a cunoaşterii.

Sigur că o bibliotecă universitară este şi trebuie să fie, în primul rând, un spațiu al informării, un instrument eficient şi un prestator de servicii necesare demersului de învățământ şi cercetare, dar şi un „muzeu" al celor mai valoroase documente, reflectând istoria ştiinței, culturii şi artei. Protejarea şi conservarea documentelor, securitatea şi integritatea lor constituie un scop major al activității noastre. Echilibrăm, deci, cele două acțiuni realizate de serviciul nostru în activitatea de fiecare zi, **utilizarea şi păstrarea**: utilizarea să nu împiedice păstrarea, iar în procesul cel dintâi să nu degradeze uneori valori incontestabile, care pot deveni irecuperabile. Este esențial să conştientizăm că avem datoria să servim cititorul cu documente adecvate, informație eficientă, ținând cont totodată de acest echilibru sănătos între acces şi necesitatea prezervării pentru posteritate.

„A pregăti viitorul nu este altceva decât a întări temelia prezentului".
(A. de Saint-Exupery)

Conservarea colecțiilor îmbină două laturi intrinseci ale acestui proces:

– *conservarea activă* sau restaurarea documentelor deteriorate;

– *conservarea preventivă*, adică asigurarea condiţiilor pentru prelungirea vieţii documentelor deţinute.

Aceste două obiective sunt permanent în vizorul activităţii noastre. Desigur că accentul îl punem pe prevenirea şi/sau încetinirea deteriorării colecţiilor, aspect prin care conservarea devine cu adevărat o componentă integrată organic a managementului colecţiilor. Strategiile folosite de bibliotecari includ controlul spaţiilor de depozitare pentru menţinerea temperaturii şi umidităţii, protecţia faţă de lumină, instruirea personalului asupra modului de mânuire a materialelor fragile, pregătirea personalului şi a utilizatorilor privind îngrijirea şi folosirea documentelor, manipularea la raft (scoaterea şi introducerea cărţilor din şi în raft), transportarea în interiorul clădirii, înlocuirea originalelor cu xerocopii. Regula de bază în activitatea noastră este să nu provocăm daune prin folosirea unor tehnici improprii (de exemplu, lipirea paginilor cu scotch).

Prima prioritate a planificării pentru conservare este o evaluare sistematică a condiţiilor existente şi a necesităţilor ce se impun. Prin evaluare înţelegem luarea în considerare a criteriului valoric, a oportunităţii colecţiei în raport cu misiunea subdiviziunii şi a bibliotecii în întregime.

Biblioteca unei instituţii de învăţământ superior deţine, cu preponderenţă, carte didactică, ce degradează rapid (atât fizic, cât şi moral), dar avem şi carte ştiinţifică, monografii, dicţionare şi enciclopedii. Acestea din urmă pot fi obiect de achiziţie a bibliotecii o dată sau de două ori pe parcursul existenţei acesteia. Ce se întrepride pentru a le păstra? Şi sunt oare suficiente eforturile depuse ori mai rămân rezerve în îmbunătăţirea calităţii muncii noastre?

În timpul aranjării cărţilor pe raft, bibliotecarul examinează cu atenţie şi grijă documentele, observă semnele de fragilizare, degradare, de distrugere a legăturilor şi de infestare cu insecte sau mucegaiuri, acţionând în vederea înlăturării neajunsurilor depistate. Pentru menţinerea sănătăţii colecţiilor se organizează de două ori pe an desprăfuirea şi igienizarea lor. Iar în anul 2004, pentru prima dată în 18 ani de existenţă şi funcţionare în acest lăcaş, am reuşit, printr-o implicare totală, reorganizarea întregului fond de carte a depozitului, rezultat în urma reparaţiilor generale efectuate. Acest eveniment de mare importanţă îl datorăm bunăvoinţei şi disponibilităţii sporite a administraţiei noastre de a sprijini toate modificările şi renovările care au un singur scop - menţinerea ecologiei colecţiei.

În cadrul serviciului nostru funcţionează sectorul de restaurare şi copertare, care în ultimii doi ani şi-a extins personalul şi are ca obiectiv reparaţii simple de cărţi cele uzuale.

O funcţie specifică a serviciului nostru este eliminarea documentelor ca operaţie prin care cărţile degradate fizic şi moral, superflue, dar şi cele nesolicitate de către utilizatori sunt retrase din colecţiile bibliotecii. Grija pentru fondul de carte e permanentă, iată de ce colecţia de documente o menţinem în pas cu evoluţia realităţii, cu exigenţele utilizatorilor, cu dezvoltarea ştiinţei şi necesitatea informării continui. Dar mai deţinem încă publicaţii de conjunctură inactuală care nu pot fi eliminate definitiv, pentru că unele, cel puţin, vor putea fi consultate de cei ce vor dori să reconstituie fenomene devenite istorie. În ultimul timp, în literatura de specialitate se întâlneşte tot mai des şi se face tot mai vizibil apelul de a se revizui crezul „totul şi pentru totdeauna”.

Astăzi, tehnicile informaţionale se instalează tot mai confortabil în spaţiile destinate cărţii, dar acest lucru nu ne deranjează defel, căci calculatorul nu va înlocui niciodată cartea.

„...Biblioteca va dăinui: iluminată, solitară, infinită, perfect imobilă, înarmată cu tomuri preţioase, inutilă, incoruptibilă, secretă” – spune Borges într-o definiţie plină de contraste, ca realitatea însăşi.

Particularităţi
actuale de dezvoltare a colecţiilor

Dora Caduc
director adjunct

Impactul informaţional reclamă noi tonalităţi şi ritmuri în dezvoltarea colecţiei unei biblioteci universitare. O politică bazată pe *anticipare, inovare, tehnologizare, colaborare, coerenţă* intră în aria de investigare a managementului colecţiilor, care urmăreşte în ultima instanţă organizarea şi modelarea unei colecţii pertinente, dezvoltarea unui patrimoniu informativ şi cognitiv adecvat demersului academic al universităţii.

Susţinerea activităţii de cercetare prin surse documentare, baze de date şi servicii ale BŞU, direcţionarea achiziţiei către publicaţiile electronice şi on-line, corelarea activităţii de completare a colecţiei bibliotecii cu programele de studiu ale facultăţilor şi catedrelor Universităţii, implicarea continuă a cadrelor didactice în politicile de selecţie a publicaţiilor necesare procesului de învăţământ şi cercetării ştiinţifice, realizarea unei colecţii valoroase şi actuale - nivel de cercetare la USB, nivel de studiu, masterat, doctor printr-o selecţie riguroasă şi pertinenta, organizarea programelor de cercetare sociologică a nevoilor de informare şi studiu ale clienţilor BŞU, monitorizarea deziderateloe beneficiarilor (sondaje, anchete tematice, observaţii, interviuri, statistici de utilizare, feed-back), utilizarea IT cu impact calitativ privind prospectarea pieţii editoriale şi rentabilizarea proceselor biblioteconomice - sunt componente / orientări de preocupare zilnică în agenda *Serviciului de Dezvoltare a colecţiilor.*

În această subdiviziune îşi fac datoria patru bibliotecari, care veghează ritmul şi calitatea dezvoltării unei colecţii cu statut enciclopedic, constituită din cărţi, cursuri universitare, manuscrise (teze de licenţă, master, doctor), autoreferate, materiale grafice, documente de muzică tipărită cu o capacitate de **1 036 116** ex. în 42 de limbi, în valoare de **14 649 642** lei (01. 07. 05), inclusiv **140 mii** unităţi de publicaţii periodice, **2 471** documente AV, 370 CD, DVD.

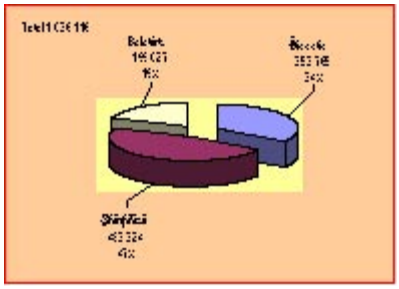

Structura colecţiei după categorii de documente şi limbi:

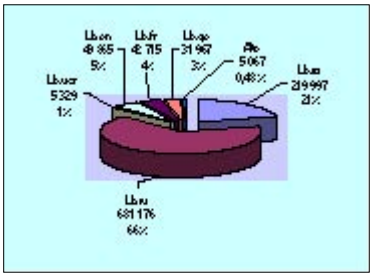

Până în anii ’90 documentele în limba română alcătuiau doar 5%. Astăzi vorbim despre 21%, fapt realizat datorită susţinerii bibliotecilor din România şi Asociaţiei Culturale Pro Basarabia şi Bucovina, Filiala “Costachi Negri” Galaţi, secretar Radu Moţoc, cu sprijinul cărora, a crescut calitativ şi cantitativ colecţia de carte în limba română. Colecţia de documente în limbile străine este actualizată în ultimii ani cu susţinerea Ambasadelor străine în Moldova, Fundaţiei SOROS Moldova, Alianţei Franceze, Institutului Goethe – Bucureşti.

Procesele de achiziţie sunt asistate prin intermediul a 2 calculatoare, 1 imprimantă, 1 scaner, alte resurse. Programe informatice utilizate:
– softul integrat de bibliotecă TINLIB, modulul Achiziţie (parţial) baza de date Furnizori;
– resurse/infrastructura Internet;
– Mapa Generală a Bibliotecii (comunicare internă, acces comun la documente), fişierele Comenzi, Cereri neonorate;
– programul aplicativ Buget-Achiziţii etc.

Facilităţile moderne creează noi avantaje, amplifică dialogul bibliotecar - furnizor, bibliotecar - client, bibliotecar - bibliotecar. Selecţia documentelor de bibliotecă graţie tehnologiilor computerizate, este efectuată calitativ, utilizându-se următoarele facilităţi:
– Exploatarea tehnologiilor moderne (situri Internet) în depistarea informaţiilor privind noile apariţii: Librării virtuale, paginile www ale editurilor, cataloagele bibliotecilor on-line;
– Stabilirea relaţiilor directe cu furnizori, comunicarea optimă prin poşta electronică;
– Depistarea/accesarea rapidă a ofertelor;

– Informarea privind producţia editorială, recepţionarea de la furnizori prin fax, e-mail a ofertelor;
– Expedierea comenzilor la edituri;
– Informarea catedrelor universitare prin poşta electronică;
– Informarea bibliotecarilor prin MG privind comenzile de la edituri etc.

Informarea privind noile apariţii este axată pe exploatarea instrumentelor de selecţie variate: piaţa editorială, *Universul cărţii, Bibliografia Naţională a Moldovei, Bibliografia României*, recenzii ce apar pe paginile unor publicaţii periodice, site-uri Internet, librării virtuale, pagini web ale editurilor, cataloagele bibliotecilor online.

În etapa de selecţie bibliotecarul introduce informaţia din prais-liste, oferte, cataloage în mapa **Comenzi**, plasată pe site-ul intern al Bibliotecii - Mapa Generală, care a fost gândită în mod special pentru a da posibilitate bibliotecarilor să ia cunoştinţă de ofertele editurilor, noile apariţii din diverse domenii, să facă o selecţie calitativă, eficientă, expunându-şi opiniile vis-a-vis de titlurile necesare disciplinelor de profil şi numărul de exemplare. Bibliotecarii-contact, responsabili de selecţie, de la cele 20 puncte de servire ale bibliotecii, lucrează cu aceste oferte, fiecare la locul său de lucru tastând numai iconul Mapei generale (parola de conectare numai pentru lucrătorii Bibliotecii). Pentru fiecare punct de servire participant la selecţie este afişată rubrica corespunzătoare, unde se înregistrează opţiunile. Bibliotecarul-contact va putea rapid să vadă opţiunile profesorilor experţi, confruntând cu disponibilul şi gradul de circulaţie a documentului comandat. Mapa Comenzi este transmisă prin e-mail ori prin intranetul universitar pentru informarea şi selectarea de către corpul profesoral-didactic, cu precădere a şefilor de catedre şi decanii, careşi expun opţiunile, ei fiind şi experţi în materia dată. Această informaţie este sintetizată de către bibliotecarul responsabil din serviciul Dezvoltarea colecţiilor, într-un timp minim, datele verificându-se cu disponibilul, analizându-se cantitatea de titluri/ exemplare: conform principiilor:

- Rulajul documentelor;
- Diversitatea de titluri;
- Importanţa pentru instituţie;
- Fondurile existente.

Comanda, revizuită riguros de directorul general al bibliotecii, urmează a fi expediată prin poşta electronică la edituri, furnizori. Aceste oportunităţi amplifică procesul de selecţie, oferindu-i operativitate, calitate şi feed-back.

Achiziţii. Reperele principale în procesul de achiziţii sunt programele şi planurile de studiu, analizele statistice ale disponibilului, rata de utilizare a colecţiilor, analiza cerinţelor neonorate, boxa de deziderate, completarea suplimentară. Pe parcursul anului de studii 2004-2005, la cele 26 de catedre ale Universităţii au fost **prezentate 102 oferte / 24 358 titluri** (pe cale tradiţională şi on-line) pentru determinarea comenzilor de achiziţie de la circa 25 furnizori cu care colaborează Biblioteca (*Vector, Pro-Noi, Cartier, Civitas, Cartea, Litera, Caligrama, Editura USM, Asociaţia Contabililor, ATIC, Exteel, Polisalm* etc.). E de menţionat că comunicarea cu furnizorii este deosebit de complexă, unii dintre ei fiind deosebit de cooperanţi şi flexibili, alţii, cu părere de rău, neonorându-şi obligaţiile faţă de clienţi.

O importantă sursă de completare este filiala librăriei *Educational Center* (Oxford University Press), localizată în spaţiile bibliotecii, care ne oferă posibilitatea de a selecta de visu documente pasibile procurării ulterioare. În anul 2004 au fost procurate 166 exemplare în valoare de 10 752,40 lei (96 ex. în valoare de 7785,79 lei din contul arendei).

Prin soft-ul Tinlib, Modulul Achiziţie se oferă posibilitatea organizării şi întreţinerii bazei de date Furnizori. Acumularea tuturor datelor despre furnizori în câmpurile: adresă, telefon, persoane de contact - permit stabilirea/dezvoltarea unor relaţii mai eficiente mai ales astăzi când a crescut considerabil numărul producătorilor de carte.

Biblioteca lucrează şi cu **fişa-comandă**, pe care se indică *semnalele/sugestiile* personale din partea profesorilor vis-a-vis de titlurile noi apărute sau cele care lipsesc în colecţie, pe care se înscriu datele referenţiale ale cărţii, disciplina în cadrul căreia se va studia, contingentul pentru care este destinată, cantitatea definită pentru achiziţie şi semnătura profesorului.

În procesul de achiziţii se urmăreşte împrospătarea echitabilă a tuturor domeniilor de interes, accentul fiind plasat pe disciplinele noi. Trebuie remarcată constituirea unor colecţii reprezentative în ultimii zece ani pentru facultăţile Drept - peste 11 000 documente; Economie – mai mult de 5 000 unităţi; Ştiinţe ale Naturii şi Agroecologie - peste 4 000 documente, ele fiind cele mai favorizate în ceea ce priveşte accesul la cea mai tânără colecţie de carte. Utilizând măsurătorii de specialitate s-a determinat că rata de împrospătare a colecţiei integrale este de 75 de ani, iar a colecţiei de carte din domeniul Drept - circa patru ani (IFLA recomandă o rată de împrospătare până la 10 ani).

Intrările de documente se efectuează din trei surse de baza: **buget**, **donaţii** şi **schimb**. Gradul de contribuire a surselor la intrarea materialelor

este diferit. Pe parcursul ultimilor cinci ani, cea mai mare pondere o deţin **donaţiile**, cărora le revin în medie 62% din toate intrările, ele fiind urmate de alocaţii bugetare - 34% şi de schimb - 4%.

Donaţiile de carte în limba română au fost iniţiate în anul 1992 de către Asociaţia Culturală Pro Basarabia şi Bucovina, filiala "Costachi Negri" Galaţi, ca mai apoi să urmeze şi altele:

- Fondul de carte Galaţi (filiala Galaţi a Asociaţiei Culturale "Pro Basarabia şi Bucovina");
- Donaţia editurii *Humanitas*;
- Donaţia românilor din Australia, constituită din iniţiativa dnei dr. Veronica Gonţa, soţia regretatului istoric basarabean Alexandru Gonţa şi a lui Victor Jechiu;
- Donaţia Bibliotecii "V.A. Urechia", Galaţi;
- Donaţii de la Biblioteca Academiei Române;
- Donaţii de la Biblioteca Judeţeană „Octavian Goga", Cluj;
- Colecţia Wilhelmi;
- Donaţii de la biblioteci, edituri, scriitori, oameni de cultură, cadre didactice.

O cale de completare a colecţiilor este **schimbul naţional şi internaţional de carte**. Austeritatea financiară, preţurile exorbitante pentru serviciile poştale, au redus numărul de parteneri până la 22 de biblioteci din Moldova, România, Rusia, Ucraina. Cu aceleaşi ţări se colaborează şi în vederea împrumutului interbibliotecar. Printre cei mai fideli parteneri îi menţionăm pe cei din România: Biblioteca Centrală Universitară Bucureşti, Biblioteca Naţională Bucureşti, Biblioteca Naţională Pedagogică Bucureşti, Bibliotecile Centrale Universitare Cluj, Timişoara, Craiova, Suceava, Iaşi, Galaţi. Din partenerii locali: Biblioteca Naţională, Biblioteca Academiei de Ştiinţe, Biblioteca Centrală Universitară USM, Biblioteca ASEM, DIB ULIM, Biblioteca Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice. Astfel, în medie anual sunt expediate 150 documente, primite 300.

O altă sursă de completare în ultimii ani au devenit **Proiectele subsidate de către Fundaţia SOROS** şi care au adus în Bibliotecă importante cărţi pe diverse domenii: drept, economie, administrare publică, învăţământ artistic, multimedia, abonamente la publicaţii periodice, acces la publicaţii periodice electronice (e - IFL Direct), în valoare de circa $ 30 000.

Anual colecţia se completează cu **10 000 /12 000 documente noi** şi abonamente la **450 titluri de publicaţii periodice**. În ultimii cinci ani colecţia bibliotecii s-a îmbogăţit semnificativ, cu 21 844 titluri în 60 919 exemplare pe diverse domenii:

Intrări (titluri şi domenii) în anii 2000-2005:

Total titluri	Ştiinţe Socio-umanistice şi economice	Ştiinţe Reale	Ştiinţe Filologice	Artă
21844	7070	4141	8782	1851
%	32 %	19%	40%	9%

Această structură a documentelor nou achiziţionate corespunde cu ponderea pe care o au diversele genuri de literatură în lectura programată a cititorilor noştri, media de exemplare per titlu este de aproape 3. În continuare am putea urmări indicatorii de performanţă la capitolul **Achiziţia documentelor**, care ne demonstrează sugestiv evoluarea colecţiei în condiţiile unui buget modest şi cu preţuri înalte ale producţiei editoriale:

	Colecţii documente	Anul 2004	Anul 2003	Anul 2002
1.1.	Documente stoc total	1038727	1065513	1107841
1.2.	Titluri adăugate stocului	2944	3270	4414
1.3.	Titluri adăugate stocului per utilizator activ	0,27	0,46	0,54
1.4.	Exemplare adăugate stocului:	9283	9894	12527
	Per utilizator	0,83	1,38	1,53
	Per student	1,00	1,33	1,94
1.5.	Exemplare adăugate per titlu adăugat	3,15	3,02	2,84
1.6.	Cheltuieli pentru achiziţii:			
	Per utilizator	36,98	33,71	24,59
	Per student	44,19	32,56	31,09
1.7.	Asigurarea cu cărţi			
	Per titlu	26,72	35,24	38,72
	Per exemplar	112,27	149,06	171,65
1.8.	Circulaţia colecţiei	1,45	1,33	1,27

Tabelul este foarte elocvent pentru cantităţi achiziţionate în scădere, cheltuieli per utilizator în creştere, circulaţia cărţii sporită.

Oportunităţi moderne de evidenţă a bugetului Achiziţii ne oferă Programul aplicativ buget-achiziţii, elaborat de colegii de la Automatizare, care conţine câmpurile:
– Furnizorul;
– Informaţii privind semnarea contractului de achiziţii publice;
– Suma prevăzută în pontract;
– Cheltuieli efectuate,
– Dispoziţia de plată privind transferul efectuat;
– Exemplare în stoc;
– Titluri noi;
– Total titluri.

Graţie acestui program obţinem informaţia la zi privind suma de bani conform contractelor semnate, suma cheltuielilor efectuate conform conturilor bancare, soldul.

Evaluarea periodică a bazei documentare pe domenii şi tipuri de documente în vederea asigurării dezvoltării echilibrate a acesteia; completarea lacunelor şi eliminarea documentelor perimate, evaluarea sistematică a calităţii colecţiilor sub aspectul corespunderii necesităţilor beneficiarilor – sunt elemente definitorii în constituirea fondului echilibrat şi exhaustiv. În acest sens se efectuează studii / evaluări (anuale, lunare) ale colecţiei, utilizându-se diverse forme şi metode:
• Dotarea lectoratelor (la cererea catedrelor, de Zilele Facultăţilor la Bibliotecă, acreditarea facultăţilor / specialităţilor);
• Bibliografiile obligatorii şi facultative (la solicitarea profesorilor, catedrelor);
• Sugestiile personale ale cadrelor didactice;
• Cerinţele utilizatorilor, refuzuri de documente;
• Sondajele / interviurile / anchetele / sociologice în rândurile utilizatorilor;
• Boxa de deziderate.

Programul aplicativ în sistem automatizat **Dotarea lectoratelor**, elaborat de Serviciul Informatizare al bibliotecii, permite determinarea asigurării documentare a procesului de studiu cu cărţi, publicaţii periodice, surse analitice, documente electronice; selectarea şi contorizarea surselor pe discipline de studiu, tipuri de documente, pe limbi. Informaţiile obţinute sunt utilizate pentru analiza cantitativă a colecţiilor pe domenii, direcţionarea achiziţiilor, utilizarea raţională a resurselor financiare, amplificarea proceselor de popularizare a unor părţi de colecţii, întocmirea bibliografiilor pentru cursurile universitare. Aceste statistici sunt utilizate şi în procesul de evaluare şi acreditare a Universităţii. Analizele privind dotarea lectoratelor la facultăţile *Economie, Drept, Ştiinţele Naturale şi Agroecologie; TFMI; Filologie; Limbi şi Literaturi Străine; Pedagogie, Psihologie şi Asistenţă Socială, Muzică şi Pedagogie Muzicală* demonstrează că nu există nici o disciplină la care să nu fie literatură ştiinţifică ori didactică. De exemplu, pentru Facultatea Tehnică, Fizică, Matematică, Informatică, în baza de date se regăsesc informaţii despre 35 000 de documente, numai la Informatica generală fiind depistate 88 titluri de literatură ştiinţifică şi 143 titluri de manuale. Rezultatele studiilor demonstrează că astăzi biblioteca dispune de 47 manuale / metodici şi 70 de volume ştiinţifice per utilizator - student.

Din anchetele (500) difuzate studenţilor şi cadrelor didactice în anul 2004 recunosc rolul de partener al bibliotecii în procesul de studiu şi cercetare - 53 %; relevanţa informaţiilor este completă pentru 57 %; oferta de documente pentru procesul de instrure este foarte bună pentru 56 % şi bună pentru 35 %. Studenţii continuă să opteze pentru documentul tipărit – 79%.

Cereri neonorate. În contextul noilor tehnologii s-a modificat şi sistemul de gestionare a cerinţelor neonorate. Bibliotecarii din serviciul de Comunicare a colecţiilor, recepţionează zilnic refuzurile de carte, înregistrându-le în fişierul Cerinţe neonorate din Mapa Generală. Înregistrarea conţine toate datele bibliografice ale documentului stabilit lipsă în bibliotecă, precum şi ale celor suprasolicitate, deţinute în cantităţi insuficiente. Documentul înregistrat trebuie să corespundă caracterului enciclopedic al colecţiei Bibliotecii şi profilului Universităţii. Bibliotecarul-completator verifică zilnic fişierul urmând să efectueze completarea retrospectivă şi monitorizând feed-back-ul solicitărilor în compartimentul Realizări. Acest fel de comunicare economiseşte din timpul preţios al bibliotecarului dedicat activităţii de servire, difuzează prompt cererea clientului.

Deselecţia sau **eliminarea** capătă proporţii mai accentuate, chiar răsturnând principiul că ieşirile nu ar trebui să depăşească intrările. Conform normelor stabilite, cantitatea ieşirilor nu trebuie să depăşească cantitatea intrărilor, or acest cataliza-

tor este compromis total prin decontări fabuloase dar benefice, care stabilesc un climat adecvat al colecției (întinerind radical stocul). Dacă anual în medie intră 10-12 mii documente, sunt excluse cca 30-40 mii documente cu uzură fizică, superflue, perimate moral - intelectual, cu circulație redusă. În 2003 au fost eliminate 52 mii documente (uzură fizică, morală, superflue - 50 685 ex., pierdute de utilizatori - 606, transfer 932 ex.) În 2004 au fost casate 36 mii 69 documente în valoare de 51 mii 271, 83 lei (35 292 - uzură fizică, morală, superflue, 594 - pierdute de utilizatori, 183 - transfer). Aceste deselecții contribuie la decongestionarea depozitului general (peste 500 mii volume) şi crearea de noi spații disponibile pentru viitoarele achiziții. Materiale selectate sunt oferite altor biblioteci prin transfer, pentru care aceste documente reprezintă valoare, adresându-se altor categorii de beneficiari. La Casa Copilului din Bălți, şcoala din s. Zăbriceni s-au transferat cca 900 ex. carte, cărți în limbile străine s-au transferat la multe şcoli din mun. Bălți, la Biblioteca Universității Pedagogice “Ion Creangă”.

Toți aceşti factori semnificativi în procesele de dezvoltare a colecției ne conduc la unele concluzii. Ne dorim o colecție exhaustivă şi faptul că creşterea circulației integrale a colecției de la 0,89, în

anul 1995, până la 1,47 în 2005, ne îndeamnă să ne aventurăm în noi proiecte: să insistăm asupra bugetelor statale (din anii ’90, foarte mici, doar unele donații de la Ministerul Educației), să aplicăm fundrasingul, să menținem relațiile vechi şi să ne facem noi pentru schimbul interbibliotecar, să-i sensibilizăm în continuare pe editorii şi autorii, care produc noi titluri.

Constituirea unei colecții reprezentative nu este o sarcină deloc uşoară. Se presupun abilități practice, profesionalism, capacități decizionale, spirit de echipă, pasiune. Este un proces care nu se termină niciodată, care rămâne dincolo de actualitatea imediată.

Catalogarea
în contextul integrării bibliotecilor moderne

Lina Mihaluța
şef Serviciu Catalogareşi Clasificare

Integrarea Bibliotecii Universitare bălțene în circuitul colaborării interbibliotecare la nivel național şi internațional presupune înfăptuirea unor transformări radicale în sfera serviciilor tehnice. O structură biblioteconomică ce se doreşte flexibilă şi conectată la tendințele de evoluție manifestate pe plan mondial nu se poate situa în afara alinierii la Standardele Internaționale curente. Cum era de aşteptat, unul din serviciile cele mai vizate este catalogarea, domeniul în care se operează cu normele şi regulile internaționale extrem de stricte: ISBD (Descrierea Bibliografică Standart Internațională), AACR 2 (Reguli de Catalogare Anglo-Americane) şi formatul bibliografic UNIMARC.

În efortul său de a determina schimbări de esență în politica de catalogare Biblioteca Universitară din Bălți a beneficiat de sprijinul calificativ al unor experți şi catalogatori din alte biblioteci din țară, prin participarea la acțiunile promovate de către Şcoala de Biblioteconomie în probleme de catalogare. Păşim acum pe o cale pe care multe biblioteci mari din lume au parcurs-o deja, de aceea nu ne vom complica inventând noi reguli de catalogare. Dorim numai să preluăm şi să adoptăm instrumentele de lucru testate şi utilizate de alții într-un mod adecvat propriilor cerințe actuale.

Procesul de catalogare este modulul de bază care înregistrează informațiile referitoare la conținutul documentelor. De calitatea sau modul de introducere a informației depinde eficiența căutării şi regăsirii informațiilor în OPAC.

Biblioteca Universității bălțene dispune de un complex de cataloage, care se constituie din:

- cataloage clasice
  - catalog alfabetic
  - catalog sistematic C.B.B
  - catalog sistematic C.Z.U.
  - catalog analitic sistematic
  - catalog topografic
- catalogul electronic
  - baza de date Materiale AV
  - baza de date Cărți
  - baza de date Publicații seriale
  - baza de date analitice (reviste, ziare, culegeri)

După 1990, strategia de dezvoltare a Bibliotecii a înscris ca obiectiv prioritar modernizarea activității şi serviciilor oferite utilizatorilor. Implementarea tehnologiilor noi oferă un şir de oportunități ce țin nemijlocit de calitatea serviciilor informaționale prestate utilizatorilor. Procesul de informatizare se desfăşoară la începutul anilor ’90 ai secolului trecut în baza formatului specializat de bibliotecă MARC, care acoperă parțial funcțiile specifice bibliotecii: catalogare, abonare, achiziții, OPAC, organizând un sistem modern polifuncțional. Inițial se implementau modulele achiziții şi catalogare. Ca rezultat al aplicării MARC-lui, biblioteca pune temelia catalogului electronic. Mai târziu se va beneficia de o versiune mai avansată a formatului MARC, care face posibilă formarea unei rețele locale în bibliotecă. Aplicând Modulul Catalogare, s-a creat o bază de date care includea 101 822 documente catalografiate.

Managerii bibliotecii întotdeauna au fost în căutarea unui program mai avansat, dotat cu variantă de rețea integrală. După mai multe cercetări şi eforturi, grație Proiectului de automatizare a bibliotecii, prezentat la concursul lansat de Fundația SOROS, la finele anului 1998 se înscrie printre primele biblioteci din Moldova dotate cu hardware şi software TINLIB – versiunea 280.

Informatizarea serviciilor de bibliotecă este un proces de mare complexitate şi performanță pentru specialişti, întrucât biblioteca este o instituție a informației cu documente, procese specifice de prelucrare complicate şi activități variate. Convertirea bazei de date creată în software MARC a creat un şir de situații dificile care necesitau o rezolvare cât mai urgentă. Este de menționat faptul că baza de date a fost convertită mai întâi în TINLIB-280, apoi în TINLIB-300, în urma acestora fiind nevoie de noi şi noi corectări ale erorilor depistate. După mai multe intervenții şi experimentări, în baza de date oricum mai rămân multe imperfecțiuni şi probleme de rezolvat. Atenția catalogatorilor / clasificatorilor s-a axat mereu pe redactarea oportună a înregistrărilor convertite:

- Inițial nu au fost pasibile convertirii notițele bibliografice privind xerocopiile, documente parte-carte;
- Nu s-a convertit informația din Modulul Control Seriale;
- Urma să se redacteze notițele din câmpurile: *Autori; Mențiuni de responsabilitate; Editori; Titlul paralel* etc.;
- redactarea şi completarea cu informații adecvate a câmpurilor: Mediu; Tip publicație; Funcții;
- selectarea publicațiilor AV în baza convertită şi trecerea /crearea Bazei de date Materiale AV;
- redactarea fişierelor de autoritate: vedete de subiect şi autori-persoană fizică: Cadre didactice ale Universității de Stat „A. Russo" etc.

Fişierele de autoritate au o deosebită importanță, mai ales vedetele de subiect, care îşi probează utilitatea prin rata crescută de înregistrări şi răspunsuri pertinente. Construirea vedetelor de subiect este o inițiativă a serviciilor respective din biblioteci, ghidați de dorința de a oferi utilizatorilor o modalitate cât mai rapidă de regăsire a informațiilor după conținut, mai facilă şi mai flexibilă. Clasificarea Zecimală Universală constituie modalitatea de indexare a informațiilor pe domenii. Indexarea pe domenii (subiecte) poate fi considerată ca o metodă complementară şi nu o alternativă a modalității tradiționale C.Z.U. Suntem conştienți de imperfecțiunile soluțiilor noastre, de aceea încercăm prin diferite metode să le corectăm. Simțim necesitatea elaborării sau traducerii unui vocabular controlat, repertoriu național de subiecte a unui instrument util tuturor catalogatorilor de biblioteci.

Nu mai puțină importanță o are şi fişierul de autoritate *autori persoană fizică*. Pentru colectarea informațiilor - date personale, s-a difuzat o anchetă către cadrele didactice universitare, care conținea câmpurile fişierului de autoritate pentru autori. Astfel fişierul "Personalități Bălți" conține următoarele date: forma uniformă a numelui autorului; formele nepreferate ca vedetă a numelui autorului; date biografice ale autorului; domeniul de activitate, titluri profesionale şi onorifice, lucrări publicate, locul de exercitate a profesiei, naționalitatea autorului.

Opțiunea bibliotecii pentru informatizarea operațiilor de catalogare, care a fost motivată în primul rând de importanța creării bazei de date pentru documentele cu ponderea cea mai mare în colecțiile bibliotecii, bază de date ce constituie punctul de plecare pentru abordarea altor procese şi activități. Paralelismul catalogare curentă, catalogare retrospectivă continuă. Fondul de circulație al subdiviziunilor – săli de lectură este introdus integral în baza informatizată, parțial fondul sălilor de împrumut. Informația introdusă prin Modulul Circulație cu atribuirea unui simbol pentru înregistrările necatalogate sunt recepționate ce către Serviciul de Catalogare pentru a fi redactate pe deplin în baza fişei-matcă.

Din totalul de titluri de 247 246 s-au introdus 118 259, care reprezintă circa 50% din titlurile fondului de bază.

Baza de date locală constituie 202 123 înregistrări bibliografice: titluri cărți - 118 259; AV - 1324; titluri seriale - 1 953; analitice muzicale - 1 680; analitice din ziare, reviste, culegeri - 78 907.

Actualmente biblioteca este preocupată de problemele catalogării noilor tipuri de documente purtători de informație. Modulul Catalogare în programul TINLIB oferă posibilitatea de catalogare şi indexare automatizată a documentelor nu numai monografii ci şi a resurselor electronice, publicații seriale, la fel şi redactarea informațiilor convertite prin listarea listelor de validare, care ne dă posibilitate să extragem înregistrările necesare şi să nu mai creăm înregistrări duble. Un specific pentru Biblioteca universitară bălțeană este că ne-a reuşit să evităm transliterația şi să menținem catalogarea documentelor cu caractere chirilice.

Programul oferă condiții adecvate de export al informației prin utilizarea "Machetei de căutare QBF – Titluri cărți" (vedete de subiect, cuvinte-cheie, divizionara). Serviciul de catalogare contribuie nemijlocit la realizarea procesului de analiză a dotării lectoratelor cu literatură disponibilă în bibliotecă. Practic, toate disciplinele de studiu au fost supuse unei cercetări minuțioase în scopul evidențierii nivelului de asigurare cu literatură atât ştiințifică, cât şi didactică (manuale, programe, metodici). Paralel cu analiza statistică am realizat pentru unele catedre, facultăți buletine informative tradiționale şi în format electronic. Studiul efectuat este şi o modalitate de dezvoltare a colecției în direcțiile necesare. Tot prin utilizarea Machetei de căutare QBF (RMF intrare), o dată în două luni, catalogatorii serviciului elaborează şi difuzează, prin metoda de export, buletinul "*Intrări recente"*, informația fiind grupată pe cele patru domenii: "*Ştiințe socio-umanistice*", "*Ştiințe reale*", "*Ştiințe filologice*" şi "*Artă*".

O grijă mare ne fac pierderile sau dispariția unor date din unele câmpuri. Nesiguranța sistemului trezeşte neîncrederea catalogatorilor că se va păstra munca depusă. Au fost cazuri când pierderea informației era depistată mult mai târziu. În aşa situații ne amintim imediat de arhivarea zilnică pe care o produc informaticienii şi care ne ajută să restabilim informația.

Cunoaşterea efectelor în plan uman ale informatizării bibliotecilor a dus la concluzia că introducerea noilor tehnici de comunicare a informațiilor este dificilă, ca orice proces de tranziție, dar absolut necesară în contextul progresului actual al societății. Nu putem, totuşi, să nu recunoaştem că automatizarea proceselor de biblioteconomie face munca bibliotecarului mult mai interesantă şi mai confortabilă. Cu perseverență, cu respect pentru profesia noastră, vom încerca să găsim soluții pentru toate problemele care apar, în contextul în care întreaga activitate bibliotecară îşi caută un echilibru nou, mereu cu fața către omul veacului nou.

Un obiectiv important pentru biblioteca noastră este integrarea activă în construirea Catalogului Național Colectiv, realizarea Proiectului SIBIMOL, coordonat de Biblioteca Națională. Numai realizarea definitivă a acestui program va duce la schimbarea radicală a activității bibliotecilor din țară. În perspectivă catalogatorii bălțeni vor contribui la valorificarea strategiilor de dezvoltare a programului integrat, de aceea catalogarea publicațiilor necesită o calitate impecabilă, un profesionalism înalt. Profesionalismul şi experiența acumulată se datorează activităților de instruire/formare, care conduc la dezvoltarea catalogului electronic şi al catalogării colective.

Utilizatorul – elementul fundamental în circuitul şi transferul informaţiei

Silvia Ciobanu
şef serviciu Săli de Lectură

În acest secol al tehnicii şi informatizării, informaţia joacă rol de generator de cunoştinţe. **Biblioteca Ştiinţifică** a Universităţii de Stat „Alecu Russo", în acest context, nu este o simplă custodie, ci un „**organism viu**", mereu în schimbare, mereu în căutare de noi şi performante modalităţi de furnizare a informaţiei. Elementul fundamental în circuitul şi transferul informaţiei este **Măria sa Utilizatorul**. Prin obiectivele, programele şi proiectele ştiinţifice, prin formele de implicare în procesul de studiu încercăm să fim cât mai utili comunităţii universitare. Întru a satisface imperativele de informare, se promovează produse şi servicii care pledează pentru o corespundere integrală aşteptărilor utilizatorilor. Modernizarea permanentă a tehnologiilor informării şi comunicării conduc la schimbarea comportamentului utilizatorilor, nivelului de educaţie al acestora, barierelor întâlnite în procesul de informare.

Biblioteca sprijină procesul de studiu şi cercetare, contribuie la dezvoltarea socială şi culturală, are un rol deosebit de important în satisfacerea nevoilor de informare a viitorilor specialişti şi în procesul de instruire privind cultura informaţiei.

Biblioteca Ştiinţifică Universitară constituie principala sursă la care aceştia apelează. Studenţii - utilizatori au necesităţi fixe, clar definite, ale căror nevoi de informare sunt uşor de identificat, deoarece ele-s determinate de activitatea de instruire şi ştiinţifică a Universităţii de Stat „A. Russo" – patron al biblioteci. Biblioteca este o forţă polarizatoare ce atrage în jurul ei pe toţi cei interesaţi, devenind un câmp deschis al relaţiilor intelectuale. Valoarea activităţii bibliotecii se raportează în indici cantitativi semnificativi la ritmul în care pulsează viaţa universităţii însăşi.

Pentru a putea ridica calitatea serviciilor oferite, suntem obligaţi sa explorăm mai în profunzime nevoile de informare ale utilizatorilor în momentul actual de dezvoltare tehnologică: acces nelimitat la resursele globale şi furnizare cât mai rapidă a documentelor, respectiv, a informaţiilor.

Pentru a-şi îndeplini cât mai bine misiunea de diseminare a informaţiilor şi a cunoştinţelor, pentru a oferi servicii şi produse de calitate utilizatorilor, se întreprind diverse acţiuni prin care se încearcă identificarea nevoilor utilizatorilor, depistarea factorilor care influenţează comportamentul acestora în cadrul procesului de informare. Paşii întreprinşi ajută la proiectarea unor servicii şi produse documentare mai agreabile, la îmbunătăţirea activităţii subdiviziunilor, care contribuie la creşterea gradului de satisfacere a nevoilor de informare documentară ale utilizatorilor. Studiul promovat de curând în bibliotecă se bazează pe analiza chestionarelor, respondenţi fiind studenţii anilor superiori de studiu (85%), apoi masteranzi, doctoranzi, cadre didactice universitare (25%).

Prin acest sondaj am dorit să constatăm aspectele nodale şi necesităţile de informare ale utilizatorilor: mijloacele, produsele, serviciile solicitate, predilecţiile utilizatorilor în cadrul procesului de informare, argumentele utilizatorilor şi atitudinile lor faţă de acest proces, nivelul de satisfacţie a utilizatorilor şi soluţii propuse pentru ameliorarea eventualelor probleme.

Majoritatea celor care au participat la acest studiu apelează în mod frecvent la serviciile bibliotecii: 62 % din respondenţi susţin că frecventează biblioteca în fiecare zi, 37% - uneori, 1% - foarte rar.

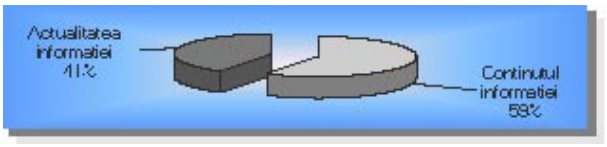

Este de remarcat faptul că cititorul este interesat cu precădere de conţinutul informaţiei, dar şi de actualitatea ei.

Nivelul în care biblioteca reuşeşte să răspundă nevoilor de informare, studiu, cercetare ale utilizatorilor este de 50% la sută. Acest fapt ne îndeamnă să concepem noi modalităţi, noi metode în servirea cititorilor, mereu să manifestăm creativitate,

căci celelalte 50% de respondenți sunt satisfăcuți parțial. Nici un utilizator n-a semnalat că n-a găsit nici un document sau nici o informație din cele căutate.

În ceea ce priveşte rapiditatea obținerii informației solicitate de către utilizator, aceasta este considerată acceptabilă: imediat - 75%. 23% - aşteaptă 30 min.; 2% declară că aşteaptă o oră şi mai mult. Din cele relatate constatăm că utilizatorii sunt mulțumiți de timpul în care li se pune la dispoziție informația.

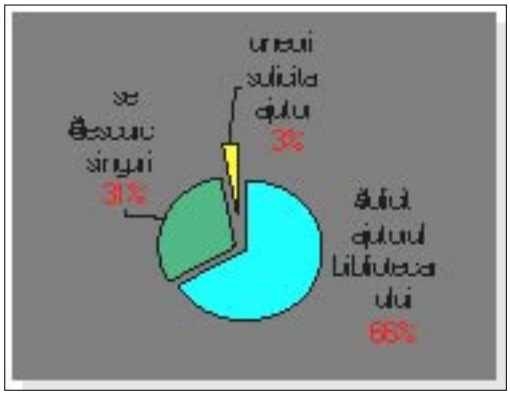

66% dintre utilizatorii chestionați fac apel la ajutorul bibliotecarului. 31% din ei afirmă că se descurcă singuri. 3% susțin că uneori au nevoie de ajutorul unui profesionist.

Modalitățile prin care utilizatorii iau cunoştință de colecțiile şi serviciile oferite de bibliotecă s-au stabilit în felul următor: 84% dintre utilizatori află despre ele frecventând biblioteca, 50% - de la profesori, colegi sau prieteni, 27% - vizitând expozițiile de documente, 28% - consultând materialele promoționale (ghidurile Bibliotecii Ştiințifice, buletinele informative), 11% - în timpul turelor ghidate de bibliotecar, 4% - la orele de cultură informațională. Din cele relatate rezultă că în genere calitatea promovării serviciilor este la un nivel înalt.

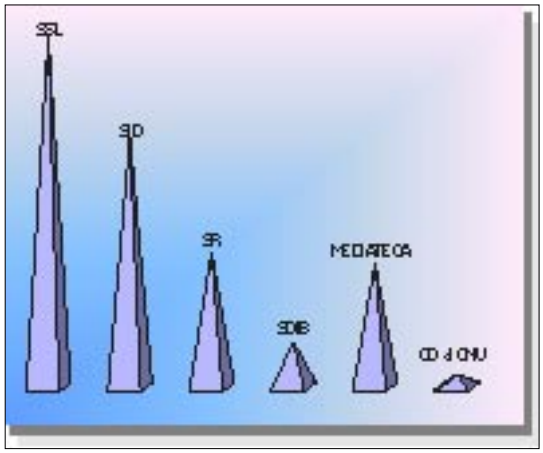

Este îmbucurător faptul că majoritatea respondenților (89%) apelează la serviciile sălilor de lectură, unde se stochează toată informația necesară studiului (70% din colecția bibliotecii). Consultarea documentelor în sălile de lectura reprezintă principalul serviciu oferit de bibliotecă şi folosit de utilizator. La împrumutul de documente la domiciliu apelează 63% dintre respondenți. 35% - apelează la serviciul Referințe bibliografice, 34% - la serviciile acordate în MEDIATECĂ, 11% - în serviciul Documentare şi Informare bibliografică. Aceste date afirmă că biblioteca este o instituție modernă, care oferă servicii de calitate şi este un furnizor eficient de informații saturate.

Constatăm că *utilizatorii bibliotecii, în marea lor majoritate, frecventează biblioteca din proprie dorință (84%)*. 16% sunt încurajați şi îndemnați de profesori.

În privința tipurilor de documente consultate sau a serviciilor la care utilizatorii apelează: 90% optează în special pentru consultarea cărților, 34% - pentru publicațiile periodice şi 19% - pentru sursele electronice. Deşi în prezent utilizatorul profită în mare măsură de noile tehnologii informaționale, cartea rămâne căpătâiul acumulării cunoştințelor în bibliotecă.

Cât priveşte variantele preferate de căutare a informațiilor, utilizatorii optează pentru *căutarea mixtă* (*acces liber la raft şi căutare asistată de calculator*) *a informațiilor - 51%, cu asistența calculatorului - 32%*. Numai 17% preferă căutarea în acces liber la raft. Este evident că solicită variante moderne, rapide, eficiente, mobile.

Necesitatea asistenței bibliotecarului în procesul de căutare a informației este solicitată de 83% din respondenți. Aceasta motivează faptul că feed-backe-ul bibliotecar - utilizator în biblioteca funcționează calitativ şi eficient. Odată cu timpul creşte cantitatea de informații. Şi pentru a naviga în acest ocean de informații este nevoie de un *mediator*, un *atotştiutor*, abil să acorde ajutor prompt şi calitativ. *15% consideră că nu au nevoie de aşa serviciu, fapt care dovedeşte că mai există unele carențe în comunicarea interpersonală sau poate că cititorul puțin câte puțin acumulează cunoştințe în urma aplicării calitative a programelor elaborate de bibliotecă în vederea dezvoltării culturii sale informaționale prin diferite metode*.

În ultimul timp majoritatea surselor se stochează în sălile de lectură. Biblioteca oferă diverse facilități utilizatorilor, care practică frecvent xerocopierea unor surse pentru a putea lucra în afara bibliotecii. În urma sondajului am aflat că: în sala de lectură preferă să consulte sursele tradiționale (cărți, publicații periodice) 79% din chestionați, 36% - să acceseze sursele electronice şi numai

19% preferă să xerocopieze sursele tradiționale. După cum vedem, rostul frecventării bibliotecii noastre este de a căpăta cunoştințe vaste şi eficiente în spațiile comode ale sălilor de lectură.

Oportunitățile Bibliotecii Ştiințifice au fost apreciate de către utilizatori după importanță: *utilizatorii, aproape unanim, au clasat pe primul loc accesul la multitudinea surselor de informare, şi apoi: disponibilitatea şi amabilitatea bibliotecarilor, buna organizare a serviciilor, accesul rapid la informație, posibilitatea accesului la INTERNET, condiții de studiu deosebite, echipament modern şi performant*.

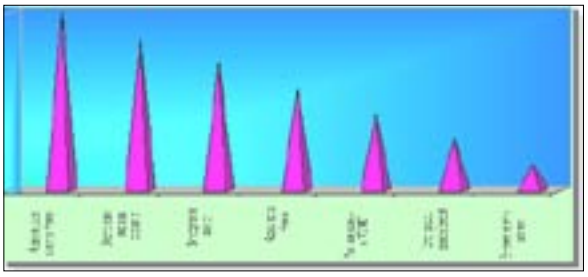

În toamna anului 2004 a fost promovat un nou serviciu - TELEINFORMARE, instalat în holul de la parter. Prin intermediul acestui serviciu, utilizatorii, chiar de la intrarea în bibliotecă, iau cunoştință cu diverse informații: un film despre Bibliotecă, informații actuale ce prezintă interes la zi, informații succinte despre evenimentele culturale şi promoționale care vor avea sau au avut loc în Bibliotecă etc. *Utilizatorii au apreciat serviciul astfel: modern şi performant; Fashion; o bună sursă de informare; o invenție reuşită; o revoluție informațională; mă informez adăugător; este un gest de modernizare; este cartea Dvs. de vizită, receptivă la nou; informație interesantă, rapidă, actuală; este binevenit ca ghid al Bibliotecii*.

Mai puțin sunt apreciate următoarele aspecte legate de activitatea bibliotecii: insuficiența documentelor pentru împrumut la domiciliu; imposibilitatea autodeservirii în sălile de lectură; amabilitatea bibliotecarilor; nu este comodă completarea buletinului de cerere (ar fi bine fără de el); nu toate sursele sunt disponibile imediat la cerere; program de funcționare (unii solicită nonstop); prezentarea permisului la intrare; mai multe persoane la vestiar; acces limitat la INTERNET (1 oră); insuficiența surselor noi, de specialitate, mai ales în limbi străine; numărul mic de exemplare pentru unele documente foarte solicitate.

La întrebarea cum apreciază confortul (amenajarea mobilierului, ordinea, curățenia) spațiilor bibliotecii şi dacă mediul de studiu corespunde aşteptărilor, 75% au răspuns - **Da**, apreciind condițiile în felul următor: *mă mândresc de faptul că beneficiez de serviciile bibliotecii Dvs; spații comode, amenajate cu gust, cu posibilități de a studia la nivelul cel mai înalt; aranjarea meselor în sălile de lectură este foarte comodă; un anturaj plăcut de lucru; e linişte şi confort abil; biblioteca este foarte confortabilă şi este o vastă sursă de informare, fiind foarte bine dotată; este o atmosferă favorabilă pentru a studia cu o mare plăcere; design deosebit care vizează un mediu performant de studiu; o bună organizare a serviciilor; o ambianță convenabilă; o îmbinare de util şi plăcut ce sporeşte dorința de a cunoaşte*.

Cei care au considerat acest mediu necorespunzător – 25%, indică printre cauze: iluminarea uneori slabă, ce creează disconfort (25%); aranjarea meselor (11%); frigul din sălile de lectură în timp de iarnă (25%); mobilierul vechi (15%).

94% susțin că informațiile importante şi pertinente pentru studiu şi cercetări ştiințifice le primesc de la Biblioteca Ştiințifică universitară şi doar 6% indică alte surse: Biblioteca Municipală, filiala Alianței Franceze, TV, radio, BNRM, profesorii universitari. E o dovadă în plus că biblioteca noastră reuşeşte aproape deplin să-şi îndeplinească misiunea şi să răspundă nevoilor de informare ale utilizatorilor.

Sondajul a permis să privim biblioteca, toate oportunitățile ei cu ochiul atent al utilizatorului, să tragem unele concluzii, să revedem mai atent toate posibilitățile de a-i crea cititorului un mediu ştiințific, comod, confortabil, transparent, care să-l călăuzească învăluindu-l cu "fire" purtătoare de informații concrete, succinte, actuale, moderne. *Să creăm în continuare pentru utilizator o ambianță de ştiință şi plăcere*.

Citesc cu satisfacție: "*Mă mândresc de faptul că beneficiez de serviciile bibliotecii Dvs*". Şi eu sunt mândră de faptul că nu în zadar am dedicat 16 ani anume acestei biblioteci. E plăcut să auzi de la foştii utilizatori, care au fost peste hotare, deschizând uşile altor biblioteci, că regretă că au neglijat cândva serviciile şi colecțiile Bibliotecii Ştiințifice din Bălți. Important e ca utilizatorul să conştientizeze că serviciul care i-a fost oferit este soluția optimă atât prin importanță, valoare, cât şi prin conținut.

Calitate şi valoare în serviciul împrumut la domiciliu

Elena Cristian
şef serviciu Împrumut la domiciliu

Unul din factorii implicaţi în funcţionarea complexă a bibliotecii îl reprezintă punerea în circulaţie a colecţiei noastre prin Serviciul împrumut de publicaţii care, prin structura sa, precum şi prin resursele/ produsele disponibile **asigură împrumut de publicaţii la domiciliu**. În anul 2003, în scopul facilitării accesului la colecţiile bibliotecii şi în contextul deschiderii noilor facultăţi şi specialităţi au fost reorganizate spaţiile bibliotecare, creându-se noi posibilităţi, condiţii optime de informare. Astfel s-au constituit două servicii de comunicare a colecţiilor: Săli de lectură şi Împrumut la domiciliu care, prin eforturi comune, au marcat un început destul de promiţător.

Serviciul împrumut la domiciliu are în structura sa trei subdiviziuni: Documente ştiinţifice/beletristică (Sala de împrumut nr. 1); Materiale didactice şi metodice (Sala de împrumut nr. 2); Documente muzicale (Sala de împrumut nr. 3 şi Sala de lectură nr. 5). Pentru împrumut se propune o colecţie de circa 267 917 mii de documente.

La sala împrumut nr. 1 - 45 583 documente
La sala împrumut nr. 2 - 167 671 documente
La sala împrumut nr. 3 - 54 663 documente.

Structura colecţie după limbi: documente în limba română - 171 792 exemplare (64%), fiind şi cea mai solicitată de beneficiari -146 606 tranzacţii de împrumut în anul 2004 (85 %), în limba rusă – 94 110 documente (35 %), în limba ucraineană - 1 913 volume, în alte limbi - 102 ex.

Pentru prestarea unor servicii de calitate, la dispoziţia clienţilor, la 8 pupitre de servire, stau 9 bibliotecari, dispunând de abilităţi de organizare a comunicării colecţiilor, de orientare a utilizatorilor în accesarea serviciilor de bibliotecă, posedă o atitudine creativă privind valorificarea/ furnizarea resurselor informaţionale către beneficiari, este disponibil să utilizeze tehnologii noi, e deschis pentru integrare şi cooperare.

În anul 2004 a fost difuzat chestionarul *Activitatea Serviciului împrumut de publicaţii*. Din 100 de respondenţi la întrebarea: *Cum consideraţi, schimbările care s-au produs la bibliotecă sunt astăzi mai alerte, prompte decât în trecut*, a) **da** au răspuns 87%, b) **nu** - 2%, c) **nu ştiu** - 11% .

La întrebarea *Care este impactul activităţii Serviciului asupra necesităţilor de studii*, a) pozitiv -91% b) îndoielnic – 8%. Studenţii au mai menţionat, că Serviciul ţine pasul cu schimbările din societate - 85%, le devansează - 3%, rămâne în urma lor - 4%, nu ştiu - 6%.

Aşadar, observăm că beneficiarii manifestă interes pentru schimbările din Serviciu, menţionează rolul bibliotecii în activitatea de studii ca necesar şi important.

În chestionarul difuzat, utilizatorii au mai fost întrebaţi dacă ei consideră importante, de un real folos consultaţiile primite de la bibliotecarii din sălile de împrumut, la care s-a răspuns:

- da - 98%
- nu - 2%.

❋ Opinii ale respondenților: *Consider foarte importante cunoştinţele pe care le-am primit şi le mai primesc anume de la bibliotecarii de la împrumut*.

Serviciul împrumut de publicații se orientează spre extinderea şi diversificarea serviciilor oferite, e deschis spre colaborare şi cooperare, capabil să satisfacă necesitățile şi interesele de informare ale tuturor beneficiarilor. Câteva răspunsuri din anchetele studenților: *Serviciile la sălile de împrumut sunt oferite*: activ-creativ 93%, pasiv-adaptiv 6%.

Circa 3 % din colecțiile serviciului le constituie publicațiile periodice, care acoperă o bună parte din solicitările beneficiarilor şi aduc cititorilor informația cea mai actuală din diferite domenii. Cele mai solicitate sunt revistele: *Universul pedagogic, Magazin istoric, Limba Română, Didactica Pro, Mediul ambiant, Actualitatea muzicală, Muzica, Искуство в школе*.

Un rol important, în ansamblul formelor de popularizare şi promovare a colecției bibliotecii îl dețin şi expozițiile de carte, revistele bibliografice informaționale. În anul 2004 au fost organizate 81 de expoziții, din ele 49 tematice, documente expuse/împrumutate 3 098/7260, 32 expoziții informative, documente prezentate/împrumutate 788 / 916 ex. Reviste bibliografice informative - 30, prezentate 345 u.m. Un impact deosebit l-au avut expozițiile: *Experiența didactică, pedagogică şi creativitatea* (organizată în ajutorul practicii pedagogice) - expuse/ împrumutate 270/ 1823 u.m., *Pagini din istoria națională şi universală*, expuse/ împrumutate 50/945 documente, *Metode noi de învățare*, expuse/ împrumutate 24/125 documente.

În sondajul promovat, utilizatorii au menționat că *expozițiile sunt modalități de*:
- popularizare a fondului 25%
- selectare a literaturii pentru studii 58%
- cunoaştere a documentelor colecției Bibliotecii 43%
- recreare 11%

Activitatea expozițională este necesară:
Foarte bună bună suficientă insuficientă
- pentru procesul de învățământ 48% 45% 2% 1%
- pentru autoinstruire 55% 36% 10% 2%
- îmbogățirea orizontului cultural 70% 24% 5% 1%

Alte impacte menționate de studenți: *contribuie la descoperirea fondului bibliotecii, conduce spre o cunoaştere multilaterală, ne familiarizează cu viața culturală*.

Servirea beneficiarilor este funcția primordială a Serviciului, principala atribuție fiind stabilirea echilibrului între colecții şi circulația lor. Serviciul are ca misiune de bază comunicarea şi valorificarea, punerea colecțiilor în circulație, în valoare la dispoziția utilizatorilor, în funcție de solicitările manifestate de public, confirmând şi evaluând politica adecvată de dezvoltare a colecțiilor, corelația/ corectitudinea catalogării şi clasificării.

Anual în sălile de împrumut se înregistrează în medie circa 160 mii vizite (zilnic – 700), 235 mii tranzacții de împrumut (zilnic - 1000). Cele mai solicitate compartimente sunt: Literatura - 25,3%, Ştiințele Reale - 9,4%, Lingvistica - 7,3%, Pedagogia - 7,3%, Psihologia - 3,7%.

Categoriile de clienți serviți în cadrul Serviciului: studenți, profesori, cercetători, masteranzi, cadre didactice, elevi, cititori externi, reprezentând comunitatea Universitară. Datele personale ale fiecărui utilizator sunt înmagazinate electronic în baza de date *Cititorul*, modulul *Circulație*, fapt ce ne permite a verifica datele cititorului, în orice situație creată. În ultimii ani se extinde segmentul de utilizatori înscrişi la bibliotecă. În Serviciu se înscriu anual în jur de 2000 de cititori. Calitatea şi promptitudinea activității servirii cititorilor se realizează prin asigurarea condițiilor de bază:
- Menținera ordinii exemplare în colecții.
- Cunoaşterea /studierea colecțiilor disponibile.
- Consolidarea deprinderilor de operare perfectă în modulele OPAC, Circulație, Cititorul.
- Evidența statistică, vizite, împrumut, în regim EXCEL.
- Asigurarea respectării eticii şi culturii în relațiile cu publicul.

Comunicarea cu cititorii este susținută de diverse programe de formare/informare a utilizatorilor. De câțiva ani funcționează Programul *Noul Beneficiar*, cu un set de acțiuni privind facilitarea integrării studentului din anul 1 în spațiile bibliotecare. În cadrul Programului are loc completarea bazei de date Cititorul cu informații noi, organizarea şi promovarea excursiilor ghidate de bibliotecari, eliberarea permisului de intrare, distribuirea şi eliberarea unor seturi de documente, promovarea de servicii şi materiale promoționale.

Un alt program, care amplifică integrarea bibliotecii în viața cultural-ştiințifică a facultăților, *Zilele Bibliotecii la Facultăți*, cuprinde un set de activități printre care am remarca expozițiile desfăşurate pe discipline de studiu, expuse în acces direct, însoțite de prezentări ale bibliotecarului-contact. Comunicarea, dialogul în cadrul acestor întâlniri dezvoltă relații de parteneriat bibliotecar-beneficiar-profesor.

În ceea ce priveşte, aprecierea unor aspecte ale împrumuturilor la domiciliu, ca:

Oferta de carte în domeniul interesat - 56% dintre utilizatori o apreciază foarte bună, 35% – bună.

Amabilitatea bibliotecarilor, în proporție de - 71% foarte bună, 24% – bună.

Competența bibliotecarilor - 72% foarte bună, 26% – bună.

Amenajarea spațiilor - 51% foarte bună, 43% – bună.

Orarul de funcționare - 45% foarte bun, 45% – bun.

Sala de împrumut nr.1, Documente ştiințifice / beletristică, nucleul bibliotecii, ce dirijează publicul spre ansamblul serviciilor prestate de bibliotecă, asigură primul contact direct bibliotecar-client, prin înscrierea tuturor categoriilor de cititori la bibliotecă, în baza ordinelor primite de la rectorat, ținând o strictă evidență în mod automatizat, atât a cititorului înscris, cât şi a celui real. Datele despre fiecare cititor sunt introduse în baza de date, apoi se fixează modificările intervenite pe parcurs, ceea ce permite a vedea situația cititorului de la orice punct de servire.

Sala deține o bogată, vastă şi diversă colecție de publicații, oferă acces la o gamă largă de servicii, menite să satisfacă nevoile de informare, documentare ale utilizatorilor. Publicul este atras prin atmosfera elevată din sală, comportamentul amabil al personalului, cultura servirii.

Sala de împrumut nr.2 Documente didactice / metodice, centru de comunicare cu studenții de la secția de zi şi studenții cu frecvență redusă, dispune de un fond cu caracter didactic şi metodic, ceea ce o face să fie solicitată de cei mai mulți utilizatori ai Bibliotecii.

Această sala de împrumut asigură servirea beneficiarilor cu seturi de manuale la început de an de învățământ, pentru 1-2 semestre de studii. La baza activității sălii de împrumut stau criteriile: comunicarea cu publicul, servirea promptă şi calitativă a beneficiarilor, gestionarea corectă a literaturii, îmbinarea metodelor tradiționale de lucru cu tehnologiile informaționale noi, activități de marketing.

Ca şi în toate bibliotecile universitare, Serviciul împrumut publicații la domiciliu se confruntă cu unele probleme. Una din cele mai acute este munca cu cititorii restanțieri, care rețin publicațiile împrumutate, nu le restituie la timp. Pentru a le recupera, anual bibliotecarii întreprind mai multe acțiuni: cititorii din oraş sunt avizați prin telefon privind restanțele lor; la domiciliu li se expediază somație unică cu anexă, completată cu informații de la toate sălile de împrumut unde are datorii, avizată de către rectorul Universității şi directorul bibliotecii. Regretăm faptul că din multiplele somații expediate, revin să restituie literatura doar 20-25% din cei avertizați.

O altă categorie de restanțieri sunt cititorii curenți care nu respectă Regulamentul Bibliotecii de a restitui literatura împrumutată la timp. În perioada în care cititorul este restanțier la o sală de împrumut, el nu are acces la bibliotecă şi este pedepsit/ lipsit de dreptul de a împrumuta literatură – de la o lună până la şase luni din ziua achitării.

Se susține că în societatea informațională problema principală nu o constituie clădirile de bibliotecă, cărțile sau calculatoarele, ci bibliotecarii. Fiind navigatori în marea de informații, pedagogi şi consultanți pentru utilizatori bibliotecarii trebuie să fie specialişti instruiți cu aptitudini creative în informarea beneficiarilor, cu aptitudini pentru cercetare, capabili să folosească tehnologii informaționale moderne, deschişi pentru integrare şi cooperare.

Baza profesionalismului depinde de pregătirea profesională a personalului. În Biblioteca Universității se acordă o atenție deosebită formării şi perfecționării bibliotecarilor, în scopul dobândirii de cunoştințe şi aptitudini necesare, pentru a putea utiliza aplicațiile de comunicare şi tehnologia informației în domeniul necesar. Personalul Serviciului participă la toate formele de pregătire profesională organizate în Bibliotecă:

- Ore de pregătire profesională continuă
- Audiera revistelor bibliografice informaționale
- Studierea şi discutarea lucrărilor de specialitate
- Comunicarea, colaborarea, instruirea în Intranet (Mapa generală)
- Participarea la şedințe, seminare, conferințe, comunicări, lansări de carte.

Pornind de la ideea că bibliotecarul trebuie să posede o formație profesională deosebită, am realizat un studiu pentru bibliotecarii Serviciului. Studiul a fost inițiat pentru a afla părerea personalului, despre calitatea serviciilor îndeplinite în sălile de împrumut.

Bibliotecarii unanim (100%) consideră că schimbările structural organizaționale au influențat pozitiv calitatea şi eficacitatea muncii în Serviciu. În totalitate (100%), bibliotecarii sunt satisfăcuți de condițiile de muncă pe care le au, argumentând că organizarea spațiilor funcționale pentru public şi personal poartă o pronunțată amprentă a modernizării. Circa 90% din bibliotecari menționează că climatul psihologic în bibliotecă, şi în subdiviziunea în care îşi onorează serviciul, este bună, 10% susțin că este chiar foarte bună. Putem afirma că relațiile dintre personalul Bibliotecii, sunt relații de colaborare, cooperare, conlucrare.

Cunoştințele, abilitățile necesare pentru îndeplinirea funcțiilor, atribuțiile de post, au fost autoapreciate de bibliotecarii ca: foarte bune - 33%, nu se pot autoaprecia - 11%, să mi le aprecieze colegii - 44%. Reiese, că bibliotecarii dețin competență, pregătire profesională, dar şi modestie.

Munca prestată în sălile de împrumut a fost specificată ca o muncă la nivel profesional, de tot personalul Serviciului (100 %), argumentele: fiecare bibliotecar cunoaşte ce are de făcut; bibliotecarii îşi îndeplinesc funcțiile de post cu plăcere etc.

Relațiile de comunicare, interacțiunea cu beneficiarii sunt excelente – la 22%, bune – la 80% din bibliotecari.

Din gama de servicii variate/diverse, promovate în cadrul Bibliotecii, bibliotecarii au determinat, că cea mai mare plăcere o au din comunicarea cu beneficiarii - 100%, din gestionarea literaturii - 88%, lucrul cu calculatorul - 66%, organizarea expozițiilor - 88%, colaborarea cu profesorii - 55%, ghidarea studenților prin bibliotecă - 11%, promovarea revistelor bibliografice informaționale - 11%.

Pentru a deveni buni profesionişti, bibliotecarii afirmă că doresc să-şi îmbunătățească calitatea muncii prin studierea literaturii de specialitate – 100%, participarea activă la orele de pregătire profesională continuă – 88%, cercetare Internet – 55%, audierea revistelor bibliografice informaționale – 77%, participarea la seminare, conferințe ştiințifice, şedințe – 22%, elaborarea şi prezentarea comunicărilor – 22%, participarea la implementarea inovațiilor – 22%.

Bibliotecarii sunt astăzi actori ai vieții intelectuale şi în activitatea personală îi motivează (numerotând după priorități): dorința de a lucra, relațiile cu utilizatorii, necesitatea comunicării, salariul, beneficiile de care se bucură, aşteptările şi posibilitățile legate de post.

Recomandările din sondaj denotă interesul pentru Serviciu în care muncesc. În fiecare recomandare se simte dorința de a îmbunătăți calitatea muncii. Studierea instrucțiunilor de muncă, participarea activă la orele de pregătire profesională continuă, sporirea procurării marerialelor AV, CD, schimbarea mobilierului, angajații noi să fie primiți cu termen de încercare, acestea sunt opiniile şi propunerile colegilor.

CONCLUZII:

* Ideea principală, care se deduce din comunicarea prezentată, este că Serviciul împrumut de publicații la domiciliu se încadrează armonios în activitatea bibliotecii şi încearcă, prin activitatea specifică pe care o desfăşoară, să fie o sursă puternică de informare, instruire, documentare, consultare, ghidare a beneficiarilor.

* Aspectele care au fost expuse în comunicare reflectă un amplu şi integral proces de schimbare a activității în societatea informațională, îmbinarea cu succes a servirii tradiționale cu posibilitatea de acces şi utilizare a noilor tehnologii informaționale, accesul la orice informație indiferent de forma de prezentare a acesteia şi de suportul ei.

Direcţii şi strategii de dezvoltare a ofertei specifice serviciului Literatură în limbi străine

Larisa Roşca
şef serviciu Literatură în Limbi Străine
Marcela Bordeniuc
şefa sălii de lectură LLS

Misiunea serviciului: Acțiunea majoră de a gera şi comunica documentele necesare învățământului şi cercetării în Universitate, de formare continuă a utilizatorilor pentru folosirea cât se poate de largă a noilor tehnici de acces la informația ştiințifică.

Obiective prioritare ale serviciului: calitate înaltă a serviciilor de bibliotecă, acces nelimitat la informație, cooperare, modernizare.

Resursele noastre:
Umane - 7 salariați
Materiale - 5 calculatoare, un printer, 2 scanere pentru citirea barcodei, xerox.

Surse de informare – Fondul de carte şi periodice în limbi străine – o colecție multilingvă, disponibilă pentru împrumut şi consultare în sala de lectură: metodici de studiere a limbilor străine, dicționare, ghiduri de conversație, baze de date online, colecția "Filiala Bibliotecii Institutului Goethe", "Fondul de carte Wilhelmi"; baza de date "EBSCO", baza de date "Sumare digitizate", Internet, Tinlib.

Serviciul Literatură în limbi străine a fost înființat odată cu trecerea în blocul nou, în toamna anului 1986.

În biblioteca de altădată, literatura în limbi străine era difuzată către cititor de la împrumutul nr. 1 - Literatură ştiințifică şi beletristică, de la împrumutul nr. 2 - Literatură didactică. Sala de lectură

nr.1 din blocul 3 al Universității, pe atunci încă Institut Pedagogic, avea în componența sa patru săli cu destinație specială, toate cu acces liber la raft: una din ele era completată cu literatură in limbi străine. Odată cu trecerea în blocul nou al bibliotecii, literatura în limbi străine este selectată din fondul general şi formează baza unui nou serviciu: serviciul Literatură în limbi străine. În structura serviciului au intrat depozitul de carte în limbi străine, legat direct cu sala de împrumut la domiciliu nr. 4, sala de lectură nr. 4 - Literatură în limbi străine şi sala nr. 8 - pentru cadrele didactice. Pentru legătura cu alte servicii intervine poşta pneumatică, destinată pentru trimitera şi primirea buletinelor de cerere, ascensorul care leagă serviciul cu depozitul principal, rețeaua de telefoane interne şi rețeaua de calculatoare (softul TinLib, Mapa Generală).

Această structură oferă clienților noştri 66 ore pe săptămână acces în sala de lectură şi 48 ore pe săptămână acces în sala de împrumut, 6 zile din 7, de la 1 septembrie până la 15 iulie.

Am început lucrul în serviciu cu 4 persoane şi un fond de carte şi periodice de 121000 documente, care a fost divizat în *fond activ* şi *fond pasiv*. Pentru fondul pasiv a fost rezervată o încăpere specială. Pe parcursul mai multor ani împreună cu cadrele didactice de la facultate am selectat şi transferat literatură superflue din *fondul pasiv* în şcolile din municipiu (nr. 1, nr. 2, nr. 5, nr. 6, nr. 13, nr. 16, nr. 17, nr. 18) la Liceul B.-P. Hasdeu din Drochia, la

şcoala din Bilicenii Vechi, şcoala din Măgdăceşti, Şcoala Normală din Soroca, Biblioteca Universităţii Pedagogice de Stat "Ion Creangă", Chişinău. În total, au fost transferate peste 3 000 documente. *Fondul pasiv* este în permanentă mişcare, completându-se cu documente superflue din activ – unele documente se exclud, altele se transferă în pasiv, mai rar când se solicitată din pasiv vreun document pentru consultare.

La 1 ianurie 2005, colecţia de literatură în limbi străine însumează 148818 documente. Fondul activ constituie 107 349 (circulaţia 1,4). Cel pasiv întruneşte 41 469 documente. Exemplare în stoc per capita (numai partea activă) – 18 un. Fondul cu acces liber la raft constituie 12 801 documente (75% din fondul sl 4).

Principalele date statistice în comparaţie:
1987 2004 dif
Cititori 3047 8344 +5297
Frecvenţe 37836 97485 +59649
Împrumut 90528 207579 +117051
Curbe de variaţie asociate

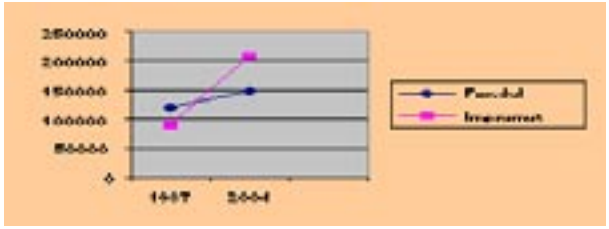

Curbele de variaţie asociate ne permit să facem o comparaţie între numărul cărţilor împrumutate şi fondul de carte. În perioada anilor 1987-2004, fondul a crescut cu 24818 diferenţa - 14%, împrumutul cu o diferenţă de 129%. Aceste rezultate ne-au incitat să analizăm şi alţi indici: la indicele cititor constatăm o diferenţă de plus 174%, la frecvenţe plus 158%, în schimb documentele împrumutate per utilizator activ aproape că se egalează: în 2004 – 25 ex., în 1987 – 29 ex., ceea ce demonstrează pertinitatea colecţiei de documente în limbi străine, în coraport cu intrările ce sunt în scădere şi numărul de utilizatori, în creştere.

Din colecţia de documente în 42 de limbi prioritatea în consultare o obţine limba engleză – 45%, urmată de limba franceză – 26%, limba germană – 24%. Pentru celelalte limbi (latina, italiana, spaniola ş.a.) revin doar 5%.

Colecţia de carte pe limbi

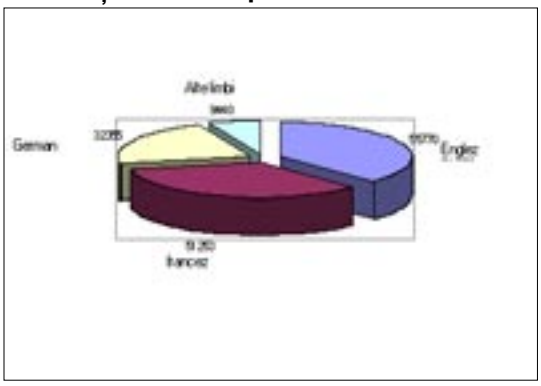

Din cercetările anuale efectuate în serviciu intrările coincid cu cerinţele utilizatorilor - 53% sunt în limba engleză, 30% în limba germană. Pentru limba franceză au revenit doar 10% din intrări, dar fondul în limba franceză a fost completat mai activ pe parcursul anilor precedenţi.

Ţinând cont de extinderea profilului Universităţii, deschiderea unor noi specialităţi de studiere a limbilor străine la facultăţi ca Tehnică, Fizică, Matematică, Informatică şi limba engleză aplicată, Filologie română şi limbi străine, Filologie rusă şi limbi străine, Pedagogia învăţământului primar şi limbi străine, colecţia de carte în limbi străine respectă politica de informare ştiinţifică, acoperind tot evantaiul domeniilor ştiinţifice solicitate. Ponderea cea mai mare o au desigur domeniile ce ţin de studierea limbilor: lingvistica, filologia, literatura, ştiinţa literaturii (78%). Prioritatea în celelalte domenii aparţine lucrărilor de referinţă generale, publicaţiilor seriale, inclusiv periodicelor, civilizaţie, cultură.

Consultarea literaturii ştiinţifice, didactice, beletristice în SLLS în comparaţie, anul 2004:

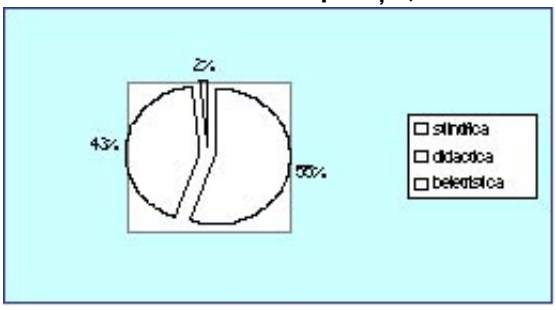

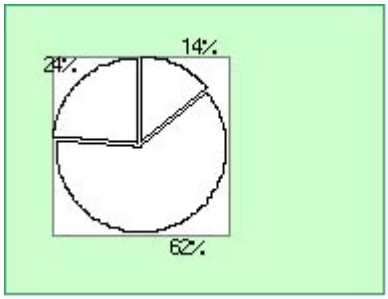

Sala de lectură Sala de împrumut

Cifrele din diagrame ne dovedesc o consultare mai activă a documentelor ştiinţifice anume în sl4 – 55% sau 82 894 documente consultate din acest domeniu, în comparaţie cu 1994 mai mult cu 125% sau 36783 documente consultate.

Orice cercetare preferă o informaţie promptă, amplă şi nu în ultimul rând – recentă, pentru a putea răspunde noilor cerinţe ale învăţământului şi cercetării. 63,5% din tot fondul sălii de lectură 4 şi 8 îl constituie serialele (circulaţia 5). Obţinerea unor abonamente la periodice străine ne preocupă pe parcursul a mai mulţi ani, participând la elaborarea de proiecte de abonare la presa străină în colaborare cu SWETS Moscova, Fundaţia Soros Moldova, Alianţa Franceză – Chişinău, Ambasada Germaniei în Republica Moldova, analizând fondul existent de periodice, difuzând chestionare, făcând sondaje în scopul cunoaşterii dorinţei de documentare a clienţilor noştri, a calităţii şi cantităţii periodicelor. Aş menţiona importanţa primordială a periodicelor în limba engleză, intrate graţie JDP (Jurnal Donation Project) SUA, din punct de vedere cantitativ şi calitativ, de care beneficiem deacum 9 ani. În total, graţie acestui proiect au intrat în bibliotecă 129 titluri reviste, sau 24% din toate titlurile de reviste în limbi străine.

Diagrama consultării revistelor în sl 4 şi sl 8 (pe limbi), anul 2004

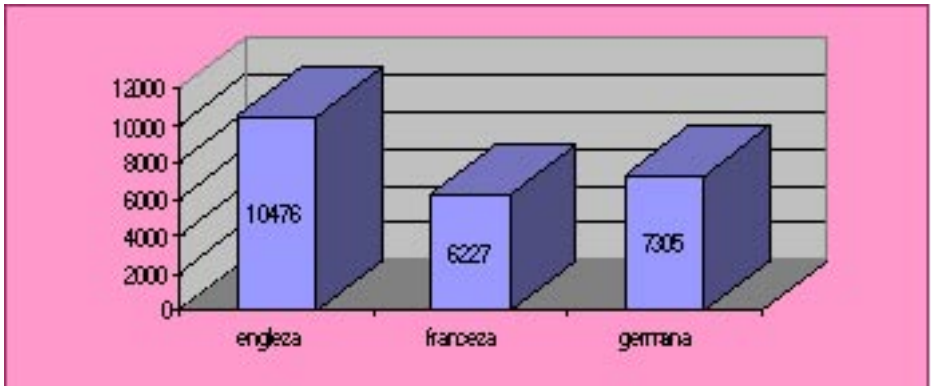

Specificul servirii în SLLS îl formează un contingent variat de utilizatori: studenţi, profesori, cercetători, formatori, cititori externi etc. Dacă elevii de la Colegiul Pedagogic, studenţii din primii ani de studiu vor totul şi imediat, apoi cercetătorii şi profesorii au cerinţe foarte exacte. Ne punem întrebarea cum îi putem servi într-o manieră mai eficace, participând la reuşita în studiere şi cercetare.

Analizând posibilităţile existente, identificând cererea, personalul sălii de lectură selectează articole din diferite baze de date şi le plasează în Mapa Generală (Intranetul local). În 2003 au fost selectate 95 articole, pe parcursul anului 2004 au fost selectate 103 articole, pentru cercetătorii din domeniile: drept, economie, logică, marketing, management, dreptul familiei, drept internaţional. Pentru cercetătorii de la Facultatea LLS au fost create cinci mape cu tematica solicitată.

Pentru:
Catedra filologie engleză - 20 articole
Catedra filologie franceză - 2 articole
Catedra filologie germană - 3 articole
Catedra limbă engleză - 18 articole
Catedra limbă franceză - 3 articole.

Titlurile articolelor au fost repartizate la catedrele respective.

Anticipând cererea, şi în scopul extinderii accesului la vaste resurse informative, în ultimii ani au fost descrise şi puse pe calculator peste 900 articole din 7 titluri seriale în limba franceză şi engleză.

În scopul facilitării căutărilor utilizatorilor noştri, în anul 2003, în colaborare cu serviciul Automatizare se înfiinţează baza de date *Cuprins digitizat*, pentru început cu 50 de cărţi în limba engleză, care în 2004 s-a completat cu documente în limba germană, şi 445 reviste - 14 titluri, în limba engleză - 313, franceză - 24, germană - 23, *ИЯШ* - 85 exemplare. A fost modelată accesarea acestei baze de date, căutările efectuându-se separat în cărţi şi reviste. În 2004 utilizatorii noştri au efectuat 591 căutări.

Accesul la Internet a deschis noi posibilităţi în serviciul nostru. Masa de informaţie disponibilă din reţea creşte, dar fără o garanţie de calitate, informaţia găsită nu este automat pertinentă, nici validată, nici ştiinţifică. Bibliotecarul de la servire e acel care orientează utilizatorul în varietatea şi obţinerea informaţiei, fiind tot mai des solicitat în calitate de expert şi el este acel ce subordonează tehnicile pentru difuzarea culturii şi circulaţia ideilor în societatea de mâine.

Situri consultate în Internet în 2003 - 5833
2004 - 5841.

Baza de date EBSCO a fost accesată de 655 ori - 2004, 640 ori - 2003, 285 ori – 2002. Din şapte

puncte de acces EBSCO din bibliotecă cele mai active sunt sl 4 şi sl 8 – 298 conectări, SŞB – 229 conectări.

Toți membrii echipei serviciului Literatură în limbi străine îşi pun capacitățile lor în scopul facilitării studierii, formării, stimulării imaginației şi creativității, pentru a studia limbile străine, pentru a cunoaşte valori ce aparțin omenirii.

Cronologie selectivă a evoluției serviciului Literatură în limbi străine

1986 – 1987 Formarea Serviciului limbi şi literaturi străine (SLLS).

1992 Biblioteca Ştiințifică a Institutului Pedagogic „A. Russo" devine Bibliotecă Ştiințifică Universitară.

1994 Proiectul JDP, SUA.

1994 Donații de valoare: Artur Carlson, SUA – „Britanica" în 29 volume.

1997 Donație: Proiectul „Tempus-Tacis".

1998 Şcolarizarea în softul Tinlib.

1998 Abonarea la presa periodică străină, donație Literatură de referințe, Dezvoltarea colecției în limba germană - toate subsidate de Fundația SOROS.

Începe retroconversia literaturii intrate în Bibliotecă până în 1995.

1999 Extinderea spațiului de servire în sala de lectură prin adăugarea unei săli. Crearea unei ambianțe mai plăcute.

Donație de valoare: Programul "100 000 cărți pentru Republica Moldova", cu susținerea Alianței Franceze din Moldova

2000 Internet. Baza de date EBSCO Publishing eIFL Direct (Proiect Fundația SOROS).

2001 În SLLS Extinderea accesului la informație, proiect subsidat de Fundația SOROS. În serviciu se înscriu 3 calculatoare.

2002 Donații de valoare:

- Fondul de carte Wilhelmi (Elveția);
- Programul de asistență umanitară SUA;

Este lansat programul „Noul beneficiar";

Calculatoare (2) cu acces Internet.

2003 Baza de date locală *Sumare digitizate*.

2004 Deschiderea filialei Bibliotecii Institutului Goethe - Bucureşti.

2004 Continuarea dezvoltării colecției Wilhelmi.

Referinţele sunt faţa publică a bibliotecii...

Natalia Culicov
şef serviciu

Literatura de specialitate recunoaşte importanţa serviciului de referinţe din cadrul unei biblioteci – serviciu care ilustrează adecvat funcţia bibliotecii de intermediar între informaţii şi beneficarii acestora. În definirea lui Bill Katz, serviciul de referinţe este un serviciu care răspunde la întrebări. Este una din cele mai cuprinzătoare definiţii dată în urmă cu mai bine de 30 ani dar care este valabilă/ actuală şi în prezent. O formulare clară a funcţiilor serviciului de referinţe o oferă "Encyclopedia of Library and Information Science". Conform acestei surse, patru obiective rămân esenţiale în executarea respectivei funcţii a bibliotecii şi ele constituie atât o argumentare fundamentală pentru serviciile de referinţe, cât şi o bază conceptuală pentru dezvoltarea lor până în zilele noastre:

- Asistarea utilizatorilor;
- Dezvoltarea rolului bibliotecii ca instituţie educaţională;
- Sprijinul acordat utilizatorilor în efectuarea celei mai bune selecţii în universul informaţiilor înregistrate;
- Justificarea existenţei bibliotecii prin demonstrarea valorii ei în faţa celor care o susţin.

Referinţele includ relaţia "profesionist-client", în cadrul căreia contactul cu utilizatorul bibliotecii este direct, motiv pentru care referinţele sunt "faţa publică" a bibliotecii.

(Brian Nielsen)

Astăzi persistă două opinii diferite privind rolul instruirii bibliografice a studenţilor în vederea localizării informaţiilor, fiind pusă sub semnul întrebării necesitatea intervenţiei bibliotecarului de referinţe. În cele din urmă a câştigat o poziţie de compromis, prin care bibliotecile academice trebuie nu numai să ofere azi instruire bibliografică, dar şi informaţie, economisind astfel timpul utilizatorului. Cea mai bună instruire, susţin specialiştii, nu o realizează cursurile, întrunirile cu studenţii sau difuzarea unor ghiduri, ci chiar bibliotecarul de la pupitrul de referinţe, de la care beneficiarul învaţă "pe viu" cum să procedeze. Iată de ce pentru a da calitate şi relevanţă serviciilor prestate, bibliotecarii care asigură asistenţa şi consultanţa în sala de cataloage (parte a Serviciului de referinţe bibliografice) sunt selectaţi din mai multe structuri ale Bibliotecii: Catalogare/Clasificare, Săli de lectură, Săli de împrumut. Experienţa lor (cunoaşterea bună a conţinutului colecţiilor, a solicitărilor frecvente ale cititorilor, a psihologiei studenţilor) este oportună în realizarea cu succes a dialogului bibliotecar-utilizator. Serviciul de referinţe bibliografice întruneşte o echipă de profesionişti ce realizează funcţiile de informare, instruire, consultare, ghidare. Nouă bibliotecari efectuează tura de serviciu în sala Cataloage, iar trei prestează servicii în Sala de referinţe.

Apariţia acesteia a fost condiţionată de un nou concept al Serviciului de referinţe, o formulă modernă - obiect al discuţiilor din cadrul mai multor şedinţe ale Consiliului administrativ şi metodic al Bibliotecii. Mai întâi s-a propus proiectul oficiului Asistenţă informaţională, s-a elaborat cadrul de funcţionare, a fost instituită o nouă echipă. Dar satisfacerea completă a clientului cerea imperios combinarea serviciilor de asistenţă cu răspunsul la întrebări. După o analiză şi proiectare judicioasă, colecţia de referinţă aflată de ani de zile în Serviciul ştiinţifico-bibliografic (et. 1) a fost reamplasată la parter, într-o sală special construită (alături de sala de cataloage), amenajată cu un mobilier adecvat şi "botezată" Serviciul referinţe bibliografice. Începând cu februarie 2005 în structura organizaţional-funcţională a Bibliotecii se integrează plenar acest Serviciu de referinţe bibliografice cu acces direct la sursele de referinţă tipărite (documente secundare, terţiare), posibilităţi de cercetare a cataloagelor clasice, OPAC, Internet; baza de date Legislaţia RM, baze de date ale Centrului de resurse informaţionale ale Ambasadei SUA, baze de date de reviste electronice *EBSCO, INASP-PERI, Springer Link Journals, Oxford Journals, Mary Ann Liebert,inc, Royal Society Journals*, prin 15 PC. Cu asistenţa bibliotecarului de referinţă sunt oferite utilizatorului informaţii:

- factografice (rapide)
- bibliografice (sau secundare)
- topografice (sau de orientare)

Funcționarea eficientă a serviciului de referință se bazează pe:

- prezența personalului profesionist;
- oferirea accesului la posturi pentru o consultare rapidă a surselor online, care răspund la întrebări factografice;
- disponibilitatea unei colecții de referințe pentru utilizator şi pentru bibliograf;
- organizarea activităților de informare a utilizatorilor.

În ultimele decenii ale sec. XX, în bibliotecile din Occident (franceze, finlandeze etc.) noile proiecte ale bibliotecilor oferă loc şi spații deosebite pentru informare. În bibliotecile din nordul Europei (ne spun revistele de specialitate) fiecare sală este dotată cu un punct de informare. Aceasta este important deoarece reprezintă primul contact cu biblioteca, oferă asistență în investigarea informației, în acelaşi timp având şi statut de orientare. Serviciul nou format în Biblioteca universității bălțene este amplasat la parter, în două săli spațioase şi confortabil în care se reunesc două subdiviziuni: *Sala de cataloage şi Sala de referințe şi care oferă*:

- Acces la sursele de informare cu valoare adăugată ale Bibliotecii: cataloagele clasice (alfabetic, sistematic, analitic sistematic, CBB), 40 locuri în sala Cataloage ;
- Catalogul Electronic BŞU: informații privind 50% din toate titlurile deținute (250 mii titluri), inclusiv o bogată bază de date analitică - 75 000 notițe bibliografice; 10 stații de lucru pentru conexiuni OPAC;
- Acces online la cataloagele şi documentele altor instituții informațional-bibliotecare;
- Tipărirea buletinelor de cerere la comandă şi a listelor tematice direct din OPAC;
- Accesare Internet, baze de date (trei stații de lucru pentru utilizatori în această sală, celelalte - în Mediatecă, CD al ONU, săli de lectură);
- Efectuarea înregistrărilor pe dischetă (gratuit), imprimări la solicitare din baze de date, Internet;
- Baza de date **Juristul**, Legislația Republicii Moldova din 1990 până în prezent cu textele integrale ale documentelor legislative;
- Acces direct la colecția de referință care însumă circa 3 000 de publicații tipărite (enciclopedii, dicționare, bibliografii, ghiduri). Consultarea documentelor se face pe loc, în condiții optime de lucru, sala fiind amenajată cu echipament şi mobilier modern;
- Consultanță/ghidare/orientare realizată de bibliograful din tură;
- Promovarea orelor de cultură a informației.

Tipuri de referințe pe care le oferim:

- referințe tip-indicații – acestea includ consilierea şi îndrumarea utilizatorilor privind colecția bibliotecii;
- referințe factuale – informații accesibile, simple, care implică anticiparea întrebărilor utilizatorilor, oferirea rapidă a informațiilor utilizându-se colecția de referințe;
- referințe tematice – nivel "intermediar", care include oferirea surselor de cercetare pe anumite teme, subiecte, însoțirea utilizatorilor în cercetare;
- referințe complexe – nivel de cercetare vastă, multiplă sau detaliată, cu un grad mare de dificultate, care cere implicarea tuturor surselor de informare, precum şi a colecției generale a bibliotecii.

Domeniile prioritare în activitatea SRB sunt:

- Organizarea/dezvoltarea/întreținerea colecției de referință;
- Asigurarea asistenței de specialitate pentru căutare în fond, cataloage tradiționale, baze de date, Internet;
- Realizarea relației directe cu clienții Bibliotecii;
- Valorificarea informațiilor (expoziții info-tematice);
- Formarea culturii de informare a studenților, cadrului didactic (cursul "Bazele culturii informației");
- Aplicarea serviciilor de consultanță/ intermediere pentru clienți, cu implicarea/ orientarea în procesul de căutare, selectare şi găsire a informației.
- Organizarea bazei de date analitică a bibliotecii;
- Gestionarea fişierului (pe masa de lucru a bibliotecarului la PC) referințelor complexe;
- Optimizarea asistenței informaționale relevante. Facilitarea accesului la resursele info-documentare naționale/globale.

Realizând un sondaj al activității pe prima jumătate a anului 2005, am constatat realizări bune, care justifică din plin remanierile efectuate. De la începutul anului, celor 24 594 vizitatori ai

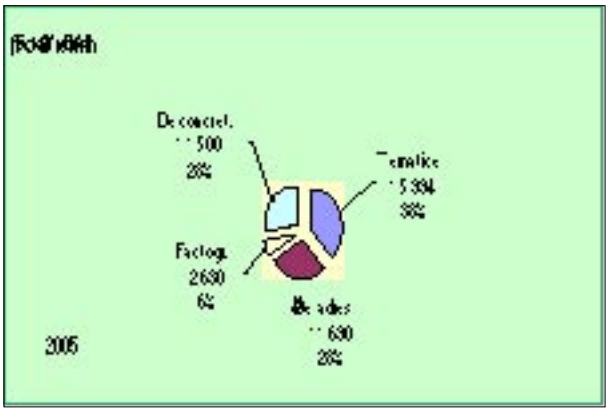

serviciului le-au fost oferite 41 814 referinţe (52% în regim automatizat), 11 829 buletine de cerere, 136 (3 545 notiţe) liste tematice obţinute din OPAC, 4 046 consultaţii. În Catalogul electronic utilizatorii au efectuat 12 766 cercetări bibliografice.

Odată cu apariţia şi introducerea noilor tehnologii în biblioteci, apare şi întrebarea: “S-a schimbat cu adevărat rolul bibliotecarului de referinţe sau se va schimba în viitor?” Bibliotecarii de referinţe, în esenţă, continuă să fie ceea ce erau şi până acum, cei care determină nevoile de informare ale utilizatorilor şi care intermediază relaţia utilizator-resurse, fiind în stare să satisfacă nevoile de informare. În fine, rolul bibliotecarului rămâne acelaşi, se schimbă doar metodele, tehnologiile şi instrumentele cu care operează bibliotecarul, care îl ghidează pe utilizator mereu şi îi formează abilităţile de orientare în spaţiile informaţionale.

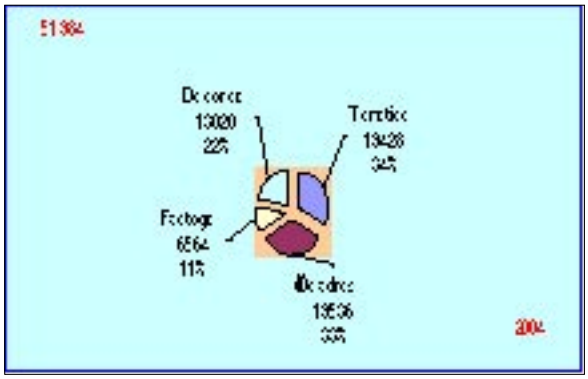

Promovarea accesului liber la raft în Biblioteca Ştiinţifică Universitară din Bălţi

Silvia Ciobanu
şef serviciu Săli de Lectură

"Aspectul dinamic al informaţiei poate schimba în mod hotărâtor polarizarea acţiunilor individuale, echilibrând nevoia de trecut cu nevoia de viitor"

Ion Stoica

Pentru o Bibliotecă Universitară este important modul de organizare şi funcţionare a depozitelor de informaţii. Munca în Biblioteca modernă se organizează în raport cu cerinţele timpului, cu necesităţile utilizatorului. În Biblioteca Universităţii din Bălţi ele sunt organizate după domenii de ştiinţă, sunt furnizoare de informaţii recente, moderne. 70% din literatura solicitată beneficiarii Bibliotecii Ştiinţifice o consultă în cele 13 săli de lectură. Dar există un "**nu**" care trebuie reformat în "**da**". Schimbările din societate, cerinţele înaintate studenţilor de a studia în mod individual, de sine stătător, au creat necesitatea de a lărgi accesul liber pentru utilizatori în special în sălile de lectură. Accesul direct prezintă avantaje importante atât pentru bibliotecar cât şi pentru utilizator, asigură realizarea dreptului fundamental al omului la informaţie şi constituie una din condiţiile de baza ale democratizării societăţii.

Organizarea colecţiilor în sistem de acces liber la raft, cu posibilitatea de consultare directă şi realizarea unui echilibru optim între documentele tradiţionale şi cele pe suport electronic, ilustrează unele dintre aspectele care trebuie reaplicate în Biblioteca Ştiinţifică Universitară din Bălţi. De asemenea, îmbunătăţirea serviciilor pentru utilizatori şi aplicarea designerului mobilierului mai comod şi mai raţional pentru consultarea materialelor ilustrează adaptarea la noile cerinţe impuse de timp, organizarea condiţiilor de muncă în corespundere cu schimbările sociale.

În mod integral noua organizare înlesneşte mult accesul la informaţie, sporeşte nivelul de satisfacere a necesităţilor utilizatorului. Accesul liber este, în primul rând, în beneficiul utilizatorului, dar acesta are nevoie în majoritatea cazurilor de îndrumare, orientare şi ghidare din partea bibliotecarului. De aici rezultă asigurarea sălilor de lectură cu cadre competente.

Biblioteca a lucrat în regim de acces direct din anul 1967 până în anul 1992. Colecţiile a cinci săli de lectură şi parţial (40%) a patru săli de împrumut erau deschise pentru cititor. 12% din colecţie erau expuse periodic la expoziţiile tematice şi informative. Răsfoind albumele cu fotografii din istoria Bibliotecii îţi provoacă o deosebită plăcere imaginile cu aspecte de lucru ale cititorilor în sălile de lectură: spaţii largi, deschise, atmosferă degajată, utilizatori dispuşi spre a cunoaşte… Dar din cauza că cu fiece an se depistau pierderi de carte tot mai mari (200 - 250 unităţi sustrase anual), cărţile devenind scumpe iar alocaţiile bugetare mici, prin hotărârea Consiliului Administrativ al Bibliotecii Ştiinţifice în vara anului 1992 s-a decis suspendarea accesului liber la colecţiile uzuale. Astăzi sunt disponibile în acces liber circa 11% din fondurile Bibliotecii: colecţiile de publicaţii periodice, ziare, parţial reviste, colecţia de beletristică (sala de împrumut nr. 1) grupată pe teme de solicitare (istorie, aventuri, Love Story, Super Fiction, cărţi pentru copii, eseuri etc.)

În 2004 a fost lansat Proiectul de trecere la acces liber orientat spre satisfacerea cerinţelor de informare ale beneficiarului în condiţii de organizare-îndrumare bazate pe relaţia bibliotecar-utilizator-informaţie. Proiectul va avea sorţi de izbândă deoarece extinde posibilităţile muncii de informare-documentare, măreşte maximal oportunităţile educative ale bibliotecii, în sensul că, printr-o nouă strategie de stimulare şi perfecţionare a factorilor lecturii, se obţine mai mult timp liber care se redistribuie în activitatea de studiu/informare, făcând să crească numeric şi calitativ actele destinate

instruirii şi educaţiei. Au loc unele remanieri în activitatea bibliotecară: colecţiile sălilor devin mai active, dinamice, se produc selecţii pe criterii valorice, tematice şi de actualitate, colecţiile sunt prezentate în funcţie de interesele beneficiarului, se valorifică nemijlocit informaţia nouă prin diverse forme recent intuite de către bibliotecarii în exerciţiu.

Oricât ar fi bibliotecarul de instruit, erudit, competent, iniţiat, el nu este în stare să ţină piept la toate solicitările. Din practica de lucru ştim că beneficiarii cer informaţia în mod diferit, şi nu întotdeauna titlul cărţii solicitat corespunde cererii sau materialului expus în documentul solicitat. Beneficiarul, cunoscând mai bine obiectul său de studiu sau de cercetare ştiinţifică, "navighează" în marea de informaţii mai uşor, constrânge timpul şi extinde posibilităţile de regăsire a informaţiei, totodată mai răsfoind şi alte surse. În sistemul accesului liber bibliotecarul obţine valenţe ale cercetării ştiinţifice şi ale vocaţiei didactice, bibliotecarul devine promotor competent al noilor idei în ştiinţă, tehnică, cultură, al obiectivelor instructiv-educative ale învăţământului şi ale beneficiarului, se autoperfecţionează continuu, dezvoltă şi perfecţionează capacităţile comunicative, cooperează fructuos cu utilizatorul în vederea dezvoltării calitative a colecţiilor, dezvoltă proeminenţe ale tactului pedagogic, atât de necesar în conversaţie. Utilizatorul, la rândul lui, obţine: apropiere de fondurile Bibliotecii şi o mai rapidă orientare în colecţia de documente expuse în raft. Prin contactul direct cu raftul de carte, utilizatorul descoperă sursa solicitată în ansamblul altor lucrări, aşteptarea este redusă la maximum. Impactul accesului liber la raft asupra utilizatorului este: beneficiarul nostru - partenerul nostru, care presupune o nouă mentalitate, posibilităţi mari de a cunoaşte, acces nelimitat la informaţie, interdependenţă.

Persistă efecte dificile ale accesului liber la raft: siguranţa şi integritatea fondului, probleme psihologice de comunicare, probleme ce ţin de mentalitate, unele probleme care limitează accesul liber la raft (unicatele, păstrarea liniştii, deteriorarea documentelor, îmbrăcămintea).

Trecerea la accesul liber la raft presupune unele schimbări. Dat fiind faptul că în colecţiile uzuale din sălile de lectură se păstrează unicate din colecţia de bază a Bibliotecii (depozitul principal) s-au întreprins următorii paşi: delimitarea fişierului-indicator al colecţiei deţinute în două compartimente: unicatele şi restul fondului; marcarea unicatelor cu culoarea oranj şi a exemplarelor care se dublează cu culoarea galbenă, organizarea colecţiei de documente: fond de bază (unicatele), fond cu acces liber la raft (celelalte documente), aranjarea documentelor în raft în ordine sistematico-alfabetică, în baza CZU pe domenii; a publicaţiilor periodice în ordine alfabetică, invers cronologică); reamplasarea mobilierului; reamplasarea punctelor de recepţie a bibliotecarului; reamenajarea spaţiilor, reinstalarea reţelei de calculatoare, grija permanentă pentru protecţia fondului de publicaţii şi evitarea sustragerii documentelor. Instruirea bibliotecarilor, delegarea responsabilităţilor şi atenţionarea asupra Instrucţiunii privind securitatea şi protecţia bunurilor materiale; asigurarea posibilităţii de orientare în fond şi de valorificare a acestuia (indicatoare la raft, materiale promoţionale, locuri speciale pentru documentele utilizate); orientarea beneficiarului de către bibliotecar în sistemul aranjării publicaţiilor în raft, atenţionarea asupra respectării Regulamentului de ordine interioară.

Desigur, poate la început efectele nu sunt cele dorite, se cere mult efort din partea bibliotecarilor, dar până la urmă ambele părţi vor fi în câştig.

Serviciul Documentare şi Informare Bibliografică

Elena Scurtu
şef Serviciu Informare
Documentare Bibliografică

Comunicarea informaţiei în epoca revoluţiilor tehnologice capătă noi dimensiuni şi înţelesuri, care trebuie bine gândite şi structurate pentru a fi transmise utilizatorilor.

Noile tehnologii avansate utilizate în bibliotecile contemporane în toate procesele de activitate: achiziţie, catalogare, difuzare a informaţiei; fluxul informaţional în creştere (omul însă rămânând acelaşi) impun transformări şi în structura bibliotecilor, oferind în felul acesta facilităţi benefice pentru accederea la informaţie.

Unele schimbări structurale ce ţin de informarea uzerilor au intervenit în biblioteca noastră chiar anul acesta. Secţia bibliografică a fost divizată în două servicii: cel de referinţă şi informare / documentare bibliografică.

Activitatea incipientă a ultimului va constitui subiectul acestei comunicări.

Varietatea serviciilor pe care le realiza secţia bibliografică în lumea de azi, care tinde spre specializare redusă şi impecabilă, nu permitea o servire informaţională totală, rapidă şi eficientă. Ca urmare, rămânea să desăvârşim la maximum funcţiile serviciului nou format.

Şase luni serviciul îşi trăieşte viaţa într-o curbă de ascensiuni şi căderi, liniile de ascensiune fiind totuşi mai evidenţiate.

Suntem serviciul de informare şi evident că am situat pe prim plan informarea profesorilor şi studenţilor. Ţinând cont de particularităţile activităţii acestora, am conturat, am schiţat direcţiile de activitate a noului serviciu, combinând armonios şi eficace, după părerea noastră, desigur, formele şi metodele ce urmau a fi utilizate:

1. Informare audiovizuală

Comunicarea documentelor intrate în bibliotecă constituie şi în epoca revoluţiilor tehnologice misiunea cea mai importantă a unei biblioteci. Nu am renunţat la metodele şi formele "seculare": expoziţii şi reviste bibliografice, dar au intervenit cu unele schimbări, modificări:

1.1. Expoziţiile publicaţiilor recente îşi continuă existenţa, dar, deopotrivă cu cartea nouă găzduiesc şi revistele, analele ştiinţifice, CD intrate în bibliotecă în ultimul timp. În felul acesta punem la dispoziţia cititorului absolut tot ce intră în bibliotecă;

1.2. A fost modificată şi modalitatea de prezentare a revistelor bibliografice. Considerăm că cuvântul viu cu impactul său psihologic şi informativ este de neînlocuit. Un orar stabilit în concordanţă cu şefii catedrelor şi grupelor studenţeşti permite o audiere sistematică (o dată sau de două ori în lună, în funcţie de numărul intrărilor) a revistelor informative. Alături de cărţi se prezintă şi publicaţiile periodice, evidenţiindu-se articolele cele mai relevante. În seturi aparte se prezintă documentele cu destinaţie didactică (manuale, broşuri metodice) şi cele cu destinaţie ştiinţifică. Cunoscând bine problemele de cercetare ştiinţifică a fiecărui profesor se pune accent pe documentele distinctive. Deci, prin vizualizarea şi audierea în grup comunicăm cititorilor noştri informaţia despre toate intrările recente în bibliotecă. Dacă documentul în viaţa lui viitoare nu va fi solicitat, valorificat, nu va fi vina noastră.

Câţiva indici cantitativi care ilustrează necesitatea modificărilor produse. În şase luni de activitate numărul celor care au frecventat expoziţia este de 2 922, a documentelor împrumutate de 16 116, contra 884 frecvenţe şi 7012 împrumuturi ale perioadei respective din 2004. O diagramă ar fi şi mai convingătoare.

O problemă care se cere a fi discutată este cea a evaluării activităţilor sus-numite. N-am efectuat

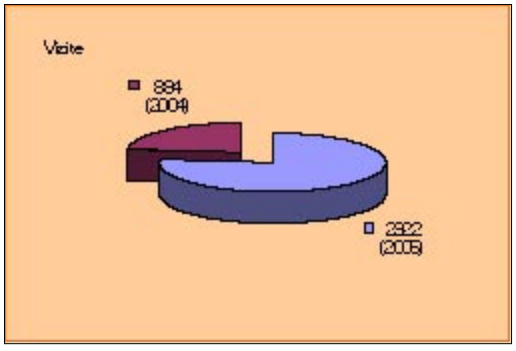

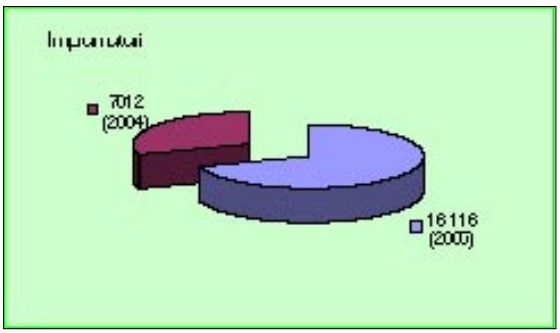

un sondaj special, dar afirmaţiile imperative ale cititorilor vin să sublinieze necesitatea lor: “Revistele bibliografice sunt absolut necesare în informarea noastră documentară curentă. Ele constituie şi un moment de relaxare sufletească” (A. Trusevici, decanul Facultăţii Economie); “Revistele şi expoziţiile informative ne protejează din punct de vedere informaţional, sunt un popas intelectual care ne înzestrează cu cele necesare în activitatea noastră” (A. Mariţ, şef catedră Facultatea Drept); “Cu o plăcere deosebită audiez revistele informative prezentate de lucrătorii Bibliotecii, ele nu ne permit relaxări informaţionale” (L. Stupacenco, decanul Facultăţii Pedagogie şi Psihologie).

2. Informarea electronică ocupă terenul cel mai vast în munca noastră. Am iniţiat un dialog “utilizator-bibliograf” care include:

2.1. Diseminarea informaţiei personalizate la cerere pentru profesorii universitari, necesară în procesul didactic prin reţeaua INTRANET (reţea universitară). Informaţia solicitată este selectată in INTERNET, resurse tradiţionale. Cererile sunt variate: bibliografii selective la teme, informaţii de adresă, factografice.

2.2. Acoperirea informaţională a temelor de cercetare ştiinţifică a profesorilor. Numărul de teme pentru 2005 este de aproape 100, numărul de profesori fiind de peste 250. N-am reuşit încă să cuprindem toate temele, dar credem că în anii apropiaţi le vom acoperi pe toate. Pentru cele 100 de teme au fost selectate şi difuzate în 6 luni peste 1 500 titluri, numărul documentelor de substituţie fiind de aproape 450, numărul de pagini 2 500. Difuzarea informaţiei se face în mod electronic.

Pentru managerii universitari se întocmesc liste speciale ce cuprind informaţie documentară la pedagogia şi psihologia şcolii superioare o dată în trei luni. Informaţia este culeasă din resurse tradiţionale, bazele de date naţionale şi globale.

2.3. Întocmim la cerere bibliografii ale publicaţiilor profesorilor. În majoritatea cazurilor listele sunt destinate pentru participare la diverse concursuri. În 2005 am elaborat peste 25 bibliografii, care cuprind peste 640 titluri.

Cealaltă cotă din activitatea noastră este ocupată de documentarea bibliografică. În direcţia aceasta am preconizat elaborarea unor bibliografii şi biobibliografii.

Bibliografierea publicaţiilor profesorilor universitari (acumularea publicaţiilor, catalogarea lor electronică, elaborarea bibliografiilor în mod tradiţional) este datoria noastră sfântă. Elaborăm anuare, (ediţii operative), structurându-le pe facultăţi şi catedre. Pentru comoditate şi economisire de timp în utilizare se întocmesc bibliografii cincinale, păstrând structura anuarelor, redactându-le şi adăugându-le în cazurile necesare.

La date remarcabile pentru universitate (de exemplu anul 2005) elaborăm ediţii bibliografice speciale cu informaţie despre contribuţiile ştiinţifice ale profesorilor facultăţilor de la întemeiere până la ora actuală. Am elaborat deja patru: Filologie (2460 titluri) Limbi şi Literaturi Străine (1179 titluri), Economie (443 titluri), Muzică şi Pedagogie Muzicală (486 titluri).

Încă o ediţie bibliografică cu care ne mândrim (prima de felul acesta) este dicţionarul biobibliografic ***Universitari bălţeni***, care conţine informaţie despre activitatea didactică şi ştiinţifică a peste 260 profesori, sistematizată astfel: fotografia profesorului, nume, prenume, studii, posturi didactice, funcţii administrative, arii de cercetare cu informaţie despre cele mai esenţiale publicaţii, stagii ştiinţifice, participare la foruri ştiinţifice, cunoaşterea limbilor străine, distincţii, varia şi personalia. Are traducere în limba engleză.

Până în prezent s-au întocmit 12 biobibliografii. Prima noastră biobibliografie, apărută în 2 ediţii este dedicată marelui clasic Al. Russo (universitatea bălţeană purtându-i numele) cuprinde mai multe aspecte ce ţin de viaţa şi activitatea scriitorului: file de biografie, o concisă analiză a creaţiei sale, bibliografia operei şi literaturii critice, materiale metodice. 11 au ca protagonişti cele mai distincte personalităţi universitare bălţene cunoscute prin rodul muncii lor nu numai în ţară dar şi peste hotarele ei: academician, rectorul N. Filip; prim-prorectorul V. Cabac; prorectorul S. Băncilă; decanii: I. Manoli, I. Gagim, L. Stupacenco, M. Şleahtiţchi; profesorii: academician S. Berejan, Gh. Popa, E. Belinschi, Iulius Popa.

Contribuim şi la formarea informaţională a cititorilor noştri prin: promovarea lecţiilor de cultură a informaţiei (anual cursul integral cuprinde circa 1 400 ore); consultaţii individuale în vederea prezentării listelor bibliografice la teze de curs, de licenţă, de masterat, de doctorat; atribuirea indicelui CZU lucrărilor de masterat şi doctorat; întocmim de materiale promoţionale (ex. “În ajutorul licenţiatului” cu indicaţiile necesare la descrierea bibliografică a diverselor tipuri de documente, prezentarea bibliografiei utilizate pentru teza ştiinţifică, a citărilor).

Este un început promiţător, cel puţin aşa credem noi. O perioadă mai îndelungată de timp îşi va spune cuvântul definitiv, dacă am procedat corect sau nu.

Tezaur cultural

Adela Cucu
bibliotecar principal

Foarte complexă etalarea importanței unei asemenea instituții cum este biblioteca: existentă din Antichitate, se va îmbogăți, pe durata sutelor şi miilor de ani, cu noi şi noi valori, ajungând să adăpostească un veritabil tezaur cultural.

Cunoscută drept un templu al sufletului şi al cunoaşterii care a stat față în față cu istoria, biblioteca îşi continuă misiunea şi răspunde celor mai controversate cerințe ale cititorilor.

Valoarea bibliotecilor rezidă nu numai în bogăția şi varietatea colecției lor, în structura lor, construită şi diversificată în timp conform unor exigențe generale şi specifice ale strategiei de completare, ci şi în gradul de valorificare a potențialului lor informațional, întrucât menirea fiecărei instituții bibliotecare este accesul rapid şi eficient al utilizatorilor la documente pentru consultare, cercetare, lectură.

"Ce este literatura de nu chiar expresia vieții unei nații?", se întreba Alecu Russo. Şi chiar dacă la ora actuală pe mapamond se vorbeşte despre literatură în stil hip-hop şi clasic, sala de lectură a ştiințelor filologice, prin prestația sa, încearcă şi (credem) că reuşeşte să impună cititorului o mentalitate modernă asupra lecturii şi informării, să contribuie la procesul de învățământ şi cercetare, şi totodată să vină în întâmpinarea cerințelor bibliografice tot mai diverse ale cititorilor în devenire intelectuală şi profesională.

Anul 2005 este anul jubiliar al Facultății de Filologie care rotunjeşte vârsta de 60 de ani. Aceeaşi vârstă o are şi colecția cu profil filologic. Pentru o colecție, 60 de ani este o vârstă încă tânără, dar la care se poate face un bilanț semnificativ.

După 60 de ani, beneficiarii găsesc în sala de ştiințe filologice o colecție care conține un adevărat "arsenal literar internațional", alcătuit din publicații de specialitate din următoarele domenii: istorie şi critică literară, folcloristică, etnologie, lingvistică, filologie, la care se adaugă operele marilor scriitori români şi străini, publicații periodice specifice colecției cu precădere în limbile română, rusă şi ucraineană. Oferă cititorilor săi şi un spațiu destul de confortabil capabil să înlesnească accesul nestingherit la colecție cu o capacitate de 160 locuri.

Valorificarea potențialului documentar este oglindit de frecventarea sălii de către cca 75 600 de cititori, care consultă anual cca 239 000 publicații. Zilnic sala de lectură serveşte în medie 350 cititori, cărora le împrumută în medie 1 200 publicații.

Colaboratorii sălii de lectură (SL) oferă informații bibliografice în regim de cerere şi ofertă.

Acordă utilizatorilor săi şi asistență de specialitate pentru utilizarea instrumentelor de informare tradiționale sau în sistem informatizat - baza de date TINLIB – şi asigură accesul direct al cititorului la baza de date TINLIB prin modulul OPAC, acces la baza de date EBSCO, oferă diferite liste de site-uri Web pe temele din literatură şi lingvistică (www.liternet.ro, www.e-carti.ro, http://www.online-literature.com, http://www.bibliomania.com, http://www.philology.ru, http://www.slovesnik.ru, http://www.gumilev.aha.ru, http://www.lib.ru, http://www.proza.ru, http://www.mir-slova.boom.ru ş.a.), puse la acces liber şi utilizate la căutarea materialelor din Internet de la calculatorul sălii, organizează şi acordă consultații beneficiarilor (individual, în grup), servire rapidă în SL a documentelor aflate în depozit (printr-un lift de carte), realizează activități de comunicare a colecțiilor sub formă de expoziții, vitrine tematice. În anul 2004 s-au organizat 31 de expoziții, unde au fost expuse şi prezentate 1260 publicații, de la care au fost împrumutate - 2239. De o popularitate deosebită s-au bucurat expozițiile: "*Scriitori străini în limba română din Biblioteca Polirom, Cartier, Litera, Aula, Paralela 45*", "*Parada publicațiilor de cultură*", "*Cărți premiate cu diverse premii literare naționale şi internaționale din colecția Bibliotecii*", "*Multicolorul Limbilor*" (de Ziua Europeană a Limbilor), "*Revista Fondațiilor Regale – 70 de ani de la apariție*", "*Un simbol peste veacuri – Ştefan cel Mare şi Sfânt în literatură, artă şi folclor*". La vedere permanent este profesionalismul cu care se oferă serviciile, precum şi ambianța cât mai armonioasă.

Întreaga colecție a sălii face parte din fondul de bază al Bibliotecii, fiind destinată exclusiv împrumutului în condițiile sălii de lectură.

Conform datelor statistice colecţia sălii oferă spre studiu şi cercetare 12 500 volume în limba română din peste 18 colecţii şi edituri: ***Cartier, ARC, Litera, Ştiinţa, Prut Internaţional, Humanitas, Aula, Paralela 45, Polirom***.

Sistematic se completează colecţia cu noi şi noi achiziţii de carte, însă o sursă a completării sunt şi donaţiile. Anume din donaţie s-a format în special fondul de carte în limba română care, după volum şi conţinut, este cel mai important din colecţie. Numărul mare de titluri de carte în limba română se datorează donaţiilor oferite de ***Asociaţia Culturală Pro Basarabia şi Bucovina, filiala "Costache Negri" Galaţi***, donaţiilor valoroase din partea marilor biblioteci din România şi Republica Moldova: Biblioteca Naţională Pedagogică, ***BCU Bucureşti, BCU "M.Eminescu" Iaşi***, precum şi donaţiilor subsidate de ***Fondaţia SOROS-Moldova***.

Cartea de vizită a culturii naţionale în dialogul ei cu alte culturi a constituit-o, prin tradiţie, literatura beletristică. Colecţia are circa 1400 volume de mari scriitori români de ieri şi de azi, numeroase colecţii: *Poeţi români contemporani, Prozatori români contemporani, Eseuri, Moştenire, Romanul de dragoste, Fundamente, Colecţia Rotonda* (coordonată de Em. Galaicu-Paun). Literatura beletristică constituie aprox.15 % din împrumutul anual. Însă domeniile mai solicitate rămân istoria şi critica literară cu 43%, lingvistica cu 39%.

În posesia sălii sunt şi foarte multe cărţi cu adevărat valoroase: Eminescu, M. Opere: în 16 vol./ Ed. critică îngr. de Perpessicius. – Bucureşti: Ed. Academiei Române.: Vol. IV: Poezii postume. Anexe,1952.-561 p.; Vol. VI: Literatura populară, 1963. – 755 p.; Vol. VIII: Teatrul original şi tradus. Traducerile de proză literară. Dicţionarul de rime, 1988. - 1195 p.; Vol. XII: Publicistica. 1 ianuarie – 31 decembrie 1881, 1985. - 666 p.; Vol. XV: Fragmentarium. Addenda ediţiei: Cu reproduceri după manuscrise, reproduceri şi presă, 1993. - 1472 p.; Vol. XVI: Corespondenţă. Documentar, 1989. - 850 p.; Dulcea mea Doamnă / Eminul meu iubit: Corespondenţă inedită Mihai Eminescu – Veronica Micle / Scrisori din arh. fam. Graziella şi Vasile Grigorcea. - Iaşi: Polirom, 2000. – 503 p.; "Mioriţa" străbate lumea sau 123 de traduceri ale colindei şi baladei /semnate de Rafael Alberti, Rodica Albu, Vasile Alecsandri… şi orânduite, cu studiu introductiv şi bibliografie, într-o singură carte de Ion Filipciuc. – Câmpulung: Biblioteca "Mioriţa", 2001. –512p.; Dacia literară: [Revistă] vol.1 Ianuarie-Iunie 1840 / Sub. red. M. Kogălniceanu. – Bucureşti: Minerva, 1972. – 556 p. (don. Fil. As. „Pro Basarabia" şi Bucovina); Diaconescu, M. Istoria literaturii dacoromane. – Bucureşti: Ed. Alcor Edimpex, 1999. – 830 p., ş.a.

După numărul de documente consultate anual pe limbi 62% sunt publicaţii în limba română, 25% în limba rusă, 13% în limba ucraineană.

Secţiunea de limbă şi literatură rusă este reprezentată de 6110 volume menite unei profunde înţelegeri atât a complexităţii literaturii ruse, dar şi a modului de gândire şi exprimare a slavofililor din ţara noastră. Colecţia dispune de cărţi de la cele mai prestigioase edituri din Federaţia Rusă: Москва: Просвещение, Издательский центр «Академия», Аспект Пресс, Русское слово, ACADEMIA, Издательство Флинта, Наука.

Din anul 2000, de când biblioteca face parte din Consorţiul instituţiilor care îşi completează colecţiile prin Megaproiectul "Biblioteca Puşkin", desfăşurat de Institutul "Societatea deschisă" din Moscova, colecţia de carte în limba rusă a fost îmbogăţită cu 82 volume de carte foarte valoroasă din domeniul literaturii, printre care sunt: "Семь веков французской поэзии в русских переводах", "Михаил Лермонтов: Pro et contra", "Владимир Набоков: Pro et contra", Иосиф Бродский "Стихотворения и эссе", Владимир Набоков "Комментарии к Евгению Онегину", Юрий Лотман "О поэтах и поэзии", "О русской литературе", "Современное американское пушкиноведение" ş.a.

În ordinea descrescătoare urmează colecţia în limba ucraineană. Deşi s-a început cu doar câteva titluri, colecţia s-a lărgit cu peste 1746 volume datorită sprijinului necondiţionat şi voluntar al mai multor persoane şi organizaţii, astfel încât azi colecţia posedă un valoros fond de documente în limba ucraineană. Un număr considerabil de publicaţii au fost donate de către Asociaţia Culturii Ucrainene, Consulatul Republicii Ucraina în Moldova, Institutul Naţional "I. Franko" din Lvov, ş.a.

Unul dintre aspectele care individualizează sala îl constituie o colecţie reprezentativă de publicaţii periodice de literatură, limbă, ştiinţă, cultură, artă şi civilizaţie în limbile română, rusă şi ucraineană. Publicaţiile periodice constituie aprox. 33 % din împrumutul anual al sălii.

Ediţiile periodice influenţează în mare măsură calitatea colecţiilor deoarece aduc spre cititor informaţia cea mai proaspătă, şi tot odată completează şi răspund solicitărilor zilnice ale beneficiarilor. Informaţia din periodice este comunicată rapid cititorilor prin organizarea accesului liber la numerele curente.

Revistele reţin atenţia nu numai prin aspectul grafic îmbogăţit dar şi prin calitatea textelor, care se citesc cu mult interes şi cu o reală plăcere, sumarul

bogat şi util tuturor propun o suită de articole cu profil literar, cultural, recenzii ale cărților apărute în ultimul timp, unele care nu au ajuns încă la librării, amănunte surprinzătoare din biografiile diverselor talente, personalități, însoțite de fotografii unele până azi necunoscute, referiri la diverse probleme de cultură din țară şi din străinătate.

Aceste publicații sosesc cu regularitate şi îşi aşteaptă rândul spre a fi răsfoite şi citite de toți cei interesați de literatură, de istorie literară, cultură cât şi pentru tematica documentării. Au caracter de colecție completă revistele ***Limba şi literatura română, Limba română, Studii şi cercetări de lingvistică, Revista de lingvistică şi ştiință literară, Contrafort, Semn, Basarabia, Вопросы языкознания, Филилогические науки, Русский язык в школе, Вопросы литературы, Диво слово, Київ, Слово і час*** ş.a.

Repertoriul actual al publicațiilor seriale constituie 138 titluri de abonamente în limba română, 33 în limba rusă, şi 34 titluri de reviste şi ziare în limba ucraineană. Utilizatorii beneficiază de acces liber la 52 titluri de ziare şi 16 titluri de reviste(3200 vol.).

Cititorul nostru este studentul-filolog, un cititor permanent, activ, uneori prea exigent, dar în acelaşi timp fidel, el este şi un cercetător foarte harnic. Cu toate acestea vasta colecție a sălii prezintă interes deosebit şi poate satisface exigențele unui public larg de la iubitori de literatură şi artă, dornici să îşi lărgească orizontul cultural şi până la specialiştii în domeniu, care pot efectua aici documentări pentru studii aprofundate. Manifestările culturale au impact asupra publicului şi creează o imagine benefică a instituției şi o prezență vie a bibliotecii în viața culturală şi spirituală. În permanență sala este gazda unor activități culturale desfăşurate împreună cu profesorii de la Facultatea de Filologie şi Centrul de Activități Culturale şi Promoționale (lansări de carte, întâlniri cu scriitori, personalități ştiințifice şi culturale, editori, critici literari, omagierea unor personalități).

Chestionarul Utilizatorii Bibliotecii Ştiințifice, studenții şi cadrele didactice de la Facultatea Filologie: sugestii şi doleanțe

Utilizatorul este punctul de plecare şi punctul de sosire al oricărei activități de bibliotecă. Necesitățile informaționale ale utilizatorilor se iau în considerație în procesul de completare a colecțiilor noastre prin organizarea sondajelor de opinii. În baza datelor obținute se alcătuiesc liste de literatură, se concretizează tematica, literatura lipsă în colecția bibliotecii ş.a.

În dezvoltarea colecțiilor se ține cont în mare măsură de tendințele actuale din lume, oferindu-se prioritate varietății de titluri şi nu cantităților de exemplare. Se face opțiune nu numai pentru publicațiile tipărite (carte, publicații periodice), dar şi pentru cele electronice.

În acest sens, ne-am propus să aflăm care este eficiența acestui proces şi cum este utilizată colecția şi serviciile oferite, şi am conceput un chestionar ”Utilizatorii Bibliotecii Ştiințifice - studenții şi cadrele didactice de la Facultatea Filologie: sugestii şi doleanțe”, la care au avut amabilitatea să răspundă 97 de studenți şi profesori. Au fost obținute următoarele rezultate:

- Studenții au fost rugați să aprecieze indicele de împrospătare a colecției de documente oferind variante de răspuns: *Rapid, Potrivit, Lent*. Cea mai mare parte au susținut varianta a doua, „Potrivit” 69 %, restul au optat pentru variantele ”Rapid” 27 % şi numai 6 % au ales varianta a treia “Lent”.

- Considerați că ritmul de împrospătare a colecției corespunde necesităților actuale ale: „Procesului de învățământ?”, “De cercetare ştiințifică?”, “De formare culturală?”. Observăm că pentru varianta “Procesul de învățământ” au optat 68%, “De formare culturală” 56%, “De cercetare ştiințifică” 34%.

Din experiență şi din observații putem afirma că majoritatea beneficiarilor noştri frecventează biblioteca pentru studiu şi lecturi recomandate cu titluri de obligativitate.

- Ne-am propus să aflăm dacă colecțiile de documente deținute în circa 42 de limbi acoperă astăzi necesitățile de formare şi documentare în domeniile:

	În mare măsură	Potrivit	Nesatisfăcător
Psihologie	22%	24%	0%
Pedagogie	18%	20%	3%
Filologie română	43%	23%	4%
Filologie rusă	23%	18%	2%
Filologie engleză	21%	19%	3%
Filologie franceză	14%	15%	3%
Filologie germană	10%	14%	1%

Din domeniile cele mai preferate se citeşte cel mai mult beletristică 53%, cultură, artă 49%, ştiință literară preferă să citească 39%, alte domenii18%. Se pare că literatura îşi găseşte drum spre inima cititorului aşa cum, de alt fel, reiese şi dintr-o altă întrebare în care am cerut să fie indicate titlurile cărților, autorii preferați.

• Cartea preferată, autorul preferat: Hugo “Mizerabilii”, Eco “Numele trandafirului”, Eminescu, Bacovia – lirică, Proust “În căutarea timpului pierdut”, Cărtărescu “Levantul”, Garcia Marquez “Un veac de singurătate”, Зюскинд «Парфюмер», Шолохов «Тихий Дон», Распутин ş.a.

• Referitor la genul de carte preferat respondenții au punctat cu precădere romanul de dragoste – 57%, roman social – 41%, preferă să citească poezie 37%, roman istoric 27%, eseuri 25 %, alte genuri sunt mai neglijate 5%.

• Literatura epocii care prevalează în studiu este cea modernă cu 62% şi marii clasici cu 51%, literatura postmodernă însă ocupă un loc modest în răspunsurile obținute cu 17% şi epoca veche 7%. Este evident că lectura ocupă un rol important în preocupările celor care au participat la sondaj.

• 63 % din utilizatori sunt satisfăcuți de perenitatea titlurilor de publicații periodice pe care le pot consulta, 33% parțial, nu 0%.

• Din resursele electronice 73% acordă prioritate INTERNET-ului, baza de date EBSCO – 27%, CD, DVD – 8%, audiocasete –18%, Videocasete –17%.

• Pentru 72% din cei chestionați noile tehnologii informaționale sunt deopotrivă importante în formarea profesională , “Parțial”-16 %, “Nu” 0%.

• Sunt satisfăcuți de serviciile oferite 92 %, nesatisfăcuți numai 5%.

Dintre cei care au participat la sondaj 81 % vizitează zilnic biblioteca, o dată pe săptămână 16%, şi ne bucură faptul că nu sunt studenți care frecventează biblioteca numai o dată în lună sau în timpul sesiunii.

Realizarea acestui sondaj a fost binevenită, deoarece datorită lui am aflat cum este privită colecția (activitatea) noastră în acest moment de către utilizatori. Acest sondaj ne oferă o imagine de ansamblu, deoarece el a fost realizat pe un eşantion reprezentativ, selecționat dintre cei mai fideli utilizatori ai bibliotecii. Astfel am realizat pretențiile tot mai crescânde ale utilizatorilor, precum şi să aflăm totul despre utilizatorul actual şi potențial şi a pune activitatea bibliotecii în concordanță cu preferințele şi interesele lui.

Prin întrebările formulate am urmărit aflarea părerilor utilizatorilor, pentru ca biblioteca să se ridice şi în continuare la nivelul aşteptărilor lor.

Ne bucură, că majoritatea utilizatorilor sunt satisfăcuți de faptul cum se dezvoltă colecțiile Bibliotecii Universitare, şi că acestea corespund cerințelor contemporane în procesul de învățământ, de cercetare, de informare.

Cu zece ani în urmă şi-a început activitatea Sala de lectură de Economie, drept şi ştiinţe socio-umanistice

Galina Belcovschi
bibliotecar principal

Biblioteca universitară ocupă unul din cele mai respectabile locuri în structura ştiinţifică, educaţională şi informaţională a instituţiei de învăţământ. Ea trebuie să corespundă nivelului cerinţelor tuturor categoriilor de cititori, să caute noi forme, metode şi tehnologii de activitate, păstrând-le totodată şi pe cele tradiţionale.

Anul 2005 este unul jubiliar atât pentru Universitatea de Stat "A. Russo", cât şi pentru Biblioteca Ştiinţifică. În timp de şase decenii ea s-a metamorfozat în una din cele mai de vază biblioteci nu numai din Republica Moldova, dar şi din Estul Europei.

Cu zece ani în urmă şi-a început activitatea sala de lectură Nr. 1, adică sala de Economie, drept şi ştiinţe socio-umanistice. Căci odată cu deschiderea facultăţilor de Economie şi Drept ale Universităţii, a apărut şi necesitatea iniţierii unei săli de lectură adecvată.

Astfel Biblioteca şi-a pus în faţa ei o nouă însărcinare – de a forma şi completa fondul de carte şi fondul ediţiilor periodice cu tematici specifice disciplinelor studiate la aceste facultăţi, ceea ce ar permite formarea unei săli de lectură moderne.

Un ajutor important în completarea şi finanţarea literaturii l-a acordat rectoratul, profesorii de la catedrele de Economie şi Drept. Mulţi din profesorii de la Universitate împreună cu bibliotecarii au mers în România, pentru a alege din librării literatura potrivită acestor discipline. Metodele de completare a fondului de carte au fost şi rămân programele şi proiectele elaborate de profesorii universitari.

În anul 2003 biblioteca şi-a îmbogăţit colecţia de carte datorită proiectului "Drept", de la fundaţia SOROS. Astfel am primit 570 de exemplare - 81 de titluri în sumă de 2569 de dolari. În aşa mod biblioteca noastră este partener activ în aceste proiecte.

În 2002, datorită Fundaţiei SOROS Biblioteca a câştigat un grant în sumă de 2241 dolari şi încă 2061 dolari pentru îmbogăţirea colecţiei din domeniul "ADMINISTRAŢIA PUBLICĂ şi POLITICI PUBLICE ".

Datorită Megaproiectului "ПУШКИНСКАЯ БИБЛИОТЕКА" am primit o parte din documente în limba rusă (400 de exemplare) cu o reducere de 25%, 50%, 75% şi 77 de titluri în 98 de exemplare din domeniul economiei şi încă 25 de titluri în 35 de exemplare din domeniul dreptului. Astăzi în fondul sălii de lectură se conţin peste 27 500 de documente în limba română, rusă, engleză, poloneză.

În fiecare an sala se abonează la peste 30 titluri de ziare şi 60 titluri de reviste, astfel colecţia fondului se îmbogăţeşte în medie cu 2000 de documente. În fondul de carte este foarte pe larg reprezentată literatura ştiinţifică şi didactică, enciclopediile, dicţionarele, ghidurile, programele în funcţie de disciplină. În sala de lectură sunt create toate condiţiile, pentru ca cititorul să poată primi o servire informaţională operativă. La fel în această sală se mai află şi o poştă pneumatică, cu ajutorul căreia într-un timp foarte scurt (maximum 15 minute) literatura solicitată din depozit poate fi adusă în sală.

Înzestrarea cu tehnologie modernă a sălii facilitează studenţilor şi profesorilor universitari

căutarea informației dorite. Tot aici sunt instalate computere ce permit navigarea pe Internet sau în baza de date MoldLex cu ajutorul căreia se pot depista toate legile, actele normative, decretele începînd cu anul 1990.

Una din principalele direcții ale activității sălii de lectură este servirea completă şi operativă a informației pentru toate categoriile de cititori ai Universității. Lucrul în această sală de lectură îmbină diferite forme de activitate:

1. Acordarea serviciilor informaționale complete în baza computerizării proceselor bibliografice.
2. Acordarea ajutorului consultativ cititorilor în timpul lucrului cu baze de date ale Bibliotecii, Internetului şi bazele de date MoldLex şi EBSCO.

3. Fomarea / completarea fondului de carte.
4. Organizarea expozițiilor de carte informative şi tematice.
5. Asigurarea realizării cursului Cultura Informației.

Sala este mare şi luminoasă, expusă pentru 116 locuri, zilnic deserveşte în mediu 350 de persoane cu livrarea a 1200 de documente, totodată cantitatea frecvențelor şi livrarea cărților creşte în fiecare an. Circulația fondului timp de un an e de 3,5 ori. Această cifră ne comunică despre faptul că cerințele studenților, profesorilor în obținerea informației e mult mai ridicată la momentul actual, decât în trecut. De aceea colaboratorii sălii fac tot posibilul, ca să satisfacă cerințele sporite ale cititorului.

Cultura informaţională: forme de existenţă şi acces

Elena Scurtu
şef serviciu

În contextul epocii contemporane abilităţile şi modalităţile cele mai eficiente de a fi informat reprezintă un deziderat cu valoare socială prioritară. Problemele care vizează informaţia devin tot mai pregnant momente de referinţă în diverse rapoarte economice, politice, culturale ce tratează probleme globale ale umanităţii.

Informaţia ştiinţifică posedă o existenţă obiectivă în afara societăţii şi a omului. În lipsa unui cercetător capabil de a o valorifica informaţia rămâne inertă fără circulaţie.

Informaţia ştiinţifică va pătrunde în istorie numai dacă va atinge o anumită concentrare în spaţiu şi timp.

Gândirea fiecărui om se formează şi se îmbogăţeşte prin contactul şi confruntarea cu ideile altor oameni. I. Newton spunea: "Dacă am văzut ceva mai departe decât alţii, e din cauza că am stat pe umerii unor giganţi".

Prin dezvoltarea sa necontenită informaţia ştiinţifică se diversifică intrând în noi conexiuni pe diferite ramuri care se află într-o interdependenţă.

Revoluţia informaţională este marcată, la ora actuală, prin creşterea fără precedent a fluxului de informaţie ştiinţifică. Care cercetător ar putea face faţă avalanşei de literatură? Nici unul din ei n-ar putea traversa noianul informaţional, dacă n-ar poseda o cultură informaţională, care presupune un ansamblu de cunoştinţe ce ar permite identificarea unei necesităţi informaţionale.

Cultura informaţională devine condiţia primordială a profesionalismului şi succesului profesional.

Necesitatea promovării culturii informaţionale este determinată de diversitatea tehnologiilor de informare, schimbarea rapidă a instrumentelor de căutare, diversitatea modalităţilor de acces.

Utilizatorii sunt obligaţi să ţină piept unei producţii de informaţii în continuă creştere. Cultura tehnologică şi cea informaţională au devenit obligatorii.

Viitorul va selecta nu pe "cei ce învaţă, ci pe cei ce ştiu cum să înveţe".

Se afirmă tot mai frecvent că bibliotecile din instituţii auxiliare ale procesului de învăţământ sunt percepute ca terenuri ideale de formare a deprinderilor cerute de civilizaţia informaţională contemporană. Ele îşi pun drept scop de a ajuta utilizatorul să cunoască ofertele bibliotecii, instrumentele de informare şi cercetare documentară, resursele ei informative, tehnologiile informaţionale.

Menţionăm două categorii de factori care contribuie la promovarea culturi informaţionale: factorii stimulativi şi factorii formativi.

Factorii stimulativi (atractivitatea şi constrângerea implicită) derivă chiar din informatizarea bibliotecii.

O bibliotecă informatizată reprezintă o seducţie pentru tineri, devenind un factor motivant de însuşire a cunoştinţelor electronice.

Până la urmă şi cititorii recalcitranţi sunt constrânşi să însuşească abilităţile necesare de utilizare a calculatorului, altfel nu vor beneficia integral de serviciile bibliotecii şi apoi le va fi tot mai greu să rămână diferenţiaţi de marea majoritatea a cititorilor.

Biblioteca Universităţii "A. Russo" este biblioteca care îşi poate încânta beneficiarii: arhitectura clădirii, săli de împrumut şi de lectură specializate, dotate cu calculatoare care pun la dispoziţie catalogul electronic cu informaţie despre literatura din

colecţia bibliotecii, baza de date "Cuprins/sumar digitizat" cu noi modalităţi de informare privind cărţile, publicaţiile periodice în limbile engleză, franceză, germană din bibliotecă; acces INTERNET cu bazele de date: EBSCO, INASP, OXFORD UNIVERSITY PRESS, MARY ANN LIEBERT INC, THE ROZAL SOCIETY OF LONDON, BIBLIOTECA VIRTUALĂ; baza de date Mold Lex; Mediateca, o subdiviziune nouă în structura bibliotecii cu o gamă largă de servicii; Centrul de documentare ONU cu acces la bazele de date ONU şi agenţiile ei.

Factorii formativi sunt reprezentaţi de un veritabil program de instruire a utilizatorilor:

- **Formare în grup:**

Ture/vizite prin bibl.	Lecţii de cultură a informaţiei	Materiale promoţionalae

- **Formare individuală:**

Asistenţă cotidiană de orientare	Consultaţii: prezentarea bibliografiei	Consultaţii: atribuirea indexului CZU

Ture/vizitele prin bibliotecă se promovează cu studenţii-începători (an. I). Pe parcursul lor studenţii sunt familiarizaţi cu istoria bibliotecii, colecţiile şi spaţiile ei funcţionale, regulile de utilizare şi comunicare. În fiecare an se realizează aproximativ 130-140 ture ghidate:

Biblioteca Universităţii "A. Russo" a elaborat o paletă de materiale promoţionale ce scot pe primplan serviciile oferite de bibliotecă, oportunitatea şi modul în care pot fi valorificate. De exemplu, indicaţiile metodice "**În ajutorul licenţiatului**", cu mostre de descriere bibliografică în funcţie de normele ce se conţin în standardele de bibliologie, informare şi documentare în vigoare, procedeele de indicare a surselor de inspiraţie (citările).

Suportul teoretic şi practic necesar pentru orientare în fluxul informaţional modern îl oferă lecţiile de cultură informaţională.

Istoria promovării lecţiilor de cultură informaţională la Universitatea "A. Russo" ("Bazele biblioteconomiei şi bibliografiei" pe atunci) îşi deapănă firul de la mijlocul anilor '60 (sec. XX). A fost un început modest, doar 2 ore teoretice ce se predau unei serii de 100-120 studenţi, ridicându-se mai apoi până la 6 în urma unei decizii lansate de Senatul Institutului Pedagogic: 4 revenind lecţiilor practice. A fost elaborat un program, seturi de lecţii, însărcinări practice individualizate.

Ne aducem aminte şi acum de elanul şi pasiunea cu care studenţii de atunci realizau absolut

toate însărcinările practice: căutări la cataloagele clasice, surse bibliografice universale şi de domeniu: unionale şi naţionale: Cronica presei RM, Книжная летопись, Летопись журнальных статей, Летопись газетных статей, издания ИНИОН АН СССР…

Jumătatea a doua a anilor '80. Reforma învăţământului. Noi intervenţii în promovarea "Bazelor biblioteconomiei şi bibliografiei": 14 ore hărăzite cursului au fost divizate: 8 pentru studenţii anului I (parte componentă a cursului "Introducere în specialitate") şi 6 pentru studenţii din anii II-III (parte componentă a cursului "Bazele muncii de cercetare ştiinţifică"). Modificări în program, cursuri, însărcinări practice.

Reactualizarea programului şi cursurilor se mai face pe la mijlocul anilor '90, când biblioteca procură calculatoare şi întocmeşte catalogul electronic.

Ultimele transformări, am putea spune chiar revoluţionare, s-au produs cu doi ani în urmă: cursul "Bazele culturii informaţionale" este inclus în planurile de studiu ale Universităţii conform deciziei Senatului Universităţii, creşte numărul de ore până la 30, este elaborat un program nou (10 module), având la bază cel aprobat de Colegiul Ministerului Educaţiei prin hotărârea Nr.1/9 din 8.11.2002, se formează un lectorat nou din 12 persoane care este angajat la catedra Electronică şi Informatică în urma unui examen-discuţie cu şeful catedrei.

Se elaborează un set de prelegeri în concordanţă cu compartimentele programului:
- Cultura informaţională şi componentele ei;
- Resurse tradiţionale de informare şi documentare (cataloagele clasice: alfabetic şi sistematic);
- Resurse electronice locale (OPAC);
- Resurse electronice naţionale şi internaţionale (INTERNET);
- Bibliografii. Dicţionare. Enciclopedii;
- Sisteme informaţionale: structuri, servicii, resurse;
- Genuri de documente;

- Metode de identificare a documentelor;
- Prelucrarea informaţiei documentare primare;
- Aspecte informativ-bibliografice ale studiului ştiinţific.

Cursurile actuale de cultură informaţională cultivă studenţilor cunoştinţe referitor la sistemele informaţionale din ţară şi din străinătate, la categoriile resurselor de informare şi documentare (resurse electronice: locale, naţionale, internaţionale, precum şi imprimate), la metodele de identificare a documentelor, la instrumentele de informare privind resursele instituţiilor informaţionale, la formele de prelucrare a informaţiei documentare, la modalităţile de realizare a studiului ştiinţific.

La fiecare oră studenţii rezolvă teste; efectuează însărcinări individualizate: căutare la cataloage (tradiţionale, electronice), surse de referinţă; întocmire a bibliografiilor (conform standardelor în vigoare), a adnotărilor, referatelor.

Câteva exemple de însărcinări individualizate:

Modulul I. Cultura informaţională şi componentele ei:

Test: cuprinde 10 probe, propunem trei:

1. *Primele cărţi tipărite se numesc*:

a. Manuscrise c. Codexuri
b. Incunabule d. Manuduceri

2. *Cea mai veche bibliotecă a antichităţii*

a. Roma c. Atena
b. Pergam d. Alexandria

3. *Cine a zis: „Dacă am văzut ceva mai departe decât alţii, e din cauza că am stat pe umerii unor giganţi”?*

a. Newton c. Faraday
b. Galilei d. Edison

Modulul 3: Catalogul electronic OPAC: modalităţi şi posibilităţi de utilizare:

Însărcinări practice (pentru studenţii de la Facultatea Economie):

Completaţi buletine de cerere **pentru**:

1. cartea Patriche, D. Economie comercială.– Bucureşti: Ed. Inst. Naţional “Virgil Madgearu”, 1993;
2. articolul Turcu I. Activitate bancară;
3. carte şi articol semnate de Ion Druţă
4. cărţi (2) şi articole (2) la tema (vedeta de subiect) Drept concurenţial;
5. o carte şi un articol la cuvântul-cheie Audit.

Modulul 9. Prelucrarea informaţiei documentare primare:

Calcularea vitezei lecturii:

Se utilizează formula V (viteza) = C (numărul de cuvinte): T (timpul)

Rezultatul evaluării:

175-210 c/m - insuficient
211-230 c/m - acceptabil
231-270 c/m - mediu
271-230 c/m - bună
321-400 c/m - foarte bună
peste 400 c/m – excelent

Numărul total de ore ce se promovează într-un an e de aproape 1500; 1000 revenind studenţilor anului I şi 500 celor din anii III-V.

În urma audierii cursului “Bazele culturii informaţionale” studenţii sunt capabili să beneficieze efectiv de serviciile instituţiilor informaţionale; să selecteze informaţii necesare în activitatea didactică şi cea ştiinţifică; să utilizeze adecvat metodele de informare şi documentare; să utilizeze operativ tehnicile şi tehnologiile informaţionale.

Asistenţa de fiecare zi este acordată de bibliotecari de înaltă calificare la toate posturile de serviciu din bibliotecă în momentele de comunicare cu cititorii, fiind sprijiniţi la rândul lor de specialişti din serviciul Automatizare. Consultanţa individuală referitor la prezentarea bibliografiei la finele unei lucrări ştiinţifice şi atribuirii indexului CZU sunt oferite de salariaţii serviciului Documentare şi Informare Bibliografică.

Biblioteca Universităţii „A. Russo” beneficiază de toate condiţiile: stimulative şi de organizare pentru ca utilizatorii ei să fie cei “ce ştiu să înveţe”.

Experienţe ale comunicării manageriale

Elena Stratan
şef serviciu

Comunicarea managerială în cadrul instituției bibliotecare este influențată benefic de tehnologiile informaționale. O instituție care tinde să-şi realizeze scopurile trebuie să dispună de mai multe resurse de comunicare care ar armoniza legătura între personalul angajat, ar forma un climat organizațional bazat pe încredere, angajament şi suport motivațional adecvat.

A asigura aceeaşi informație personalului poate deveni o sarcină dificilă astăzi în afara procedurilor computerizate de acces şi procesare. Tehnologiile moderne schimbă esențial conceptul de informare/profesionalizare a angajaților într-o bibliotecă, oferind rețele speciale de comunicare şi difuzare informațională. Elocvent în acest sens este Intranetul bibliotecar ***Mapa Generală***, implementat în Biblioteca Ştiințifică mai bine de un an de zile, devenit un mijloc eficient de comunicare şi management modern.

Site-ul intern Mapa Generală (Banca de informații a Bibliotecii Ştiințifice), prin conectarea utilizatorilor-bibliotecari oferă posibilități de acces comun la documentele interne, vizualizare / redactare şi distribuire a conținutului, partajare a informațiilor. Fiind plasată pe biroul electronic al fiecărui calculator, loc de muncă al bibliotecarului, a devenit un suport eficient de comunicare pe verticală şi orizontală, ceea ce conduce la un feed-back care include informarea, corectarea / întărirea şi recunoaşterea mesajului.

Politica Bibliotecii, scopuri strategice, obiective, argumentări, rapoarte, fişe de post, regulamente, pagini de lucru, procese-verbale, sugestii / propuneri, infoghiduri, full-texte salvate, bibliografii arhivate pe teme frecvent solicitate, schimbări de program, articole, felicitări, avize – toate se găsesc în Mapa Generală şi oferă angajatului şansa de a se informa şi afirma, a se instrui, a răspunde provocărilor actuale.

Modalități de acces: Mapa Generală este destinată numai pentru colaboratorii bibliotecii, utilizându-se un nume de conectare şi parola corespunzătoare. Accesul se face de la orice subdiviziune de pe orice calculator conectat la rețeaua locală, tastându-se iconul Mapa Generală. Pentru a se evita distorsiunile, lucrul în Intranetul local începe de la Instrucțiunea *Bine ai venit în Mapa Generală,* prin care se solicită colaborarea, participarea, angajarea în dialoguri profesionale, folosind resursele ei în mod responsabil şi etic; algoritmul procedurilor de accesare/copiere/salvare etc., precum şi o privire de ansamblu asupra structurii, restricțiilor, conținutului.

Scopul MG: Folosirea în comun a informațiilor.
Obiectivele:

- Armonizarea / creşterea gradului de comunicare între angajați;
- Accesul rapid la informație al angajaților;
- Diseminarea / avizarea / informarea promptă a bibliotecarului;
- Creşterea impactului noilor tehnologii.

Organizare / funcționare / conținut

Conținutul MG este creat şi gestionat de utilizatorii-bibliotecari ai Bibliotecii. Pentru 85 angajați sunt disponibilizate 36 PC. Fiecare subdiviziune / centru şi-a deschis fişiere de lucru nominale unde îşi plasează toată informația profesională. Un şir de fişiere sunt gestionate de serviciul Studii şi Cercetări. Asistență de specialitate: *Regulamente - Instrucțiuni, Şcoala de Biblioteconomie, Cultura*

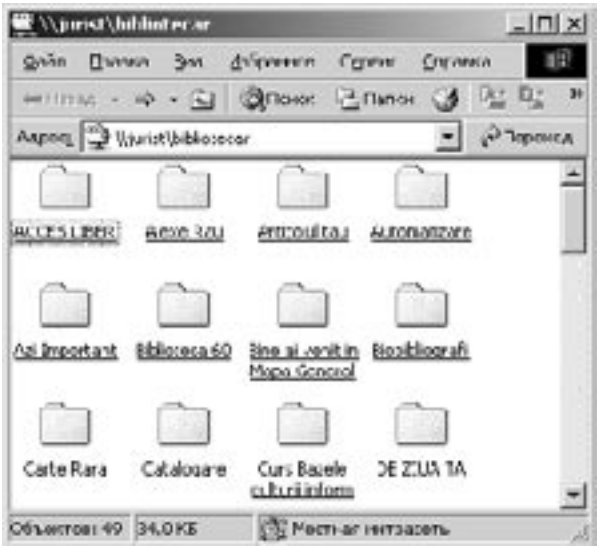

Informațională, Ghidul angajatului, Fişa postului, Important în această zi, Perfecționare profesională, Glosar bibliologic, Adunări de producere. Alte fişiere sunt organizate conform opțiunilor angajaților legate de anumite procese/activități, ca, de ex.: Biobibliografii, *Dotarea lectoratelor, Sondaje, Biblioteca-60, Teleinformații, Noul beneficiar, Decizii, Materiale promoționale, Comunicări, Zilele Bibliotecii la Facultăți, Buletin sindical* etc. Câteva detalii despre Teleinformații. În acest fişier se include şi mapa DE ZIUA TA, în ajunul zilelor de naştere ale colaboratorilor bibliotecii. Se scanează fotografia omagiatului şi se adresează felicitări şi urări din partea colegilor.

Angajații bibliotecii sunt consumatori şi producători nemijlociți în crearea conținutului, participă la elaborarea/redactarea instrucțiunilor, promovarea conceptelor etc. MG este un prieten nedespărtit al bibliotecarului universitar. Ea descoperă talente, măsoară „pulsul" bibliotecii, incită/stimulează creativitatea în rubricile: *Articolul tău, Recomandați-ne, Proiecte*. Astăzi fiecare angajat al bibliotecii îşi gestionează o pagină personală ce înglobează un CV electronic cu foto, experiența profesională, participarea la conferințe, stagii, simpozioane, diverse comunicări, personalia, bibliografia etc.

Comunicarea în bibliotecă este esențială pentru eficacitatea întregului proces managerial. În această ordine de idei ***avantajele unui intranet bibliotecar sunt***:

- Armonizează comunicarea profesională şi managerială;
- Dezvoltă managementul participativ, implicații în procese decizionale;
- Facilitează comunicarea între utilizatorii-bibliotecari;
- Înlesneşte folosirea în comun a documentelor;
- Stimulează colaborarea şi accesul rapid la date;
- Încurajează angajații să-şi împărtăşească ideile şi să lucreze în echipă;
- Permite vizualizarea, redactarea şi diseminarea diverselor conținuturi;
- Ține la curent cu toate documentele de reglementare/tehnologice şi acțiunile / evenimentele / activitățile promovate în plan local şi global;
- Amplifică fluxul comunicării pe toate direcțiile în jos, în sus, şi pe orizontală;
- Dizolvă bariere create de pereții separatori ai subdiviziunilor bibliotecii;
- Nivelează structura ierarhică, optimizează participarea în procesul decizional;
- Reduce volumul documentelor pe hârtie.

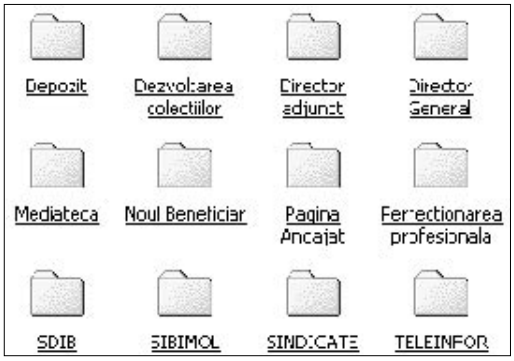

Impactul: Facilitățile acestei Mape: educarea managementului, capacitatea de informare promptă a angajatului, antrenarea în discuții, valorificarea potențialului creativ, dezvoltarea spiritului de echipă, implicarea în procesul decizional - sunt acele dimensiuni care dezvoltă un bibliotecar proactiv, capabil să se adapteze şi să anticipeze schimbarea.

Din experiența de mai bine de un an de zile am putea afirma cu certitudine că oportunitatea electronică MG este indispensabilă echipei bibliotecii, rentabilizează activitatea informațional-bibliotecară, amplifică comunicarea profesională şi este un suport real de dirijare/management instituțional. Angajatul bibliotecii participă la discuții, redactează instrucțiuni, analizează concepte, propune sugestii, participă în top-uri, sondaje, anchete, fără a-şi părăsi locul de muncă. Conceptul inovativ MG este profitabil pentru întreaga echipă, economisindu-se din timpul celor aflați în procesul de comunicare cu clienții. Într-un timp relativ scurt s-au studiat: Proiectul Strategiei de dezvoltare a bibliotecilor din instituțiile de învățământ (2005-2010); s-a realizat sondajul: Programul de perfecționare 2005, investigarea opiniei angajaților vis-a-vis de subiectele şi noile modalități de instruire; s-a discutat proiectul Accesului liber la raft, iar planurile şi rapoartele sunt stocate în rubricile respective pentru analiză, monitorizare şi realizare.

Din experiență s-au stabilit deja unele priorități: ziua de lucru începe cu verificarea conținutului fişierului ***Azi important*** care plasează / grupează avize, invitații, atenționări, dispozițiile administrației la data curentă, la care sunt ataşate documentele pentru informare/ studiere (locale, naționale, salvate din INTERNET etc.). Pregătirea şedințelor, consiliilor, adunărilor, volantele sunt dirijate/coordonate prin acest mediu.

Am relevat doar un segment din oportunitățile de comunicare a bibliotecarilor universitari de la Bălți prin utilizarea facilităților Intranetului, care sunt mereu într-o competiție a calității, consumă şi produc or, Mapa Generală este succesul unei echipe bine informate.

Aleph
în fața oglinzii (5)

Alexe Rău

Gândurile despre efectul umbrei, din Aleph (4), nu pot fi încheiate înainte de a face din nou o paralelă cu ordinatoarele, cu computerul. Cine are poştă electronică, n-a putut să nu observe că, atunci când iniţiezi procedura de redactare şi de expediere a unui mesaj, e suficient să accesezi o singură literă din e-mail-ul adresatului, că apare, umbrită (deci ca din umbră) întreaga compoziţie a acestuia. Borges recurgea şi el, atunci când îşi începea o conferinţă, sau când avea de a-şi reaminti expresiile şi cuvintele unei limbi străine, la profilul „gravat"în memorie al unor litere, care aduceau după sine întregul lanţ de informaţii, imagini, idei de care avea nevoie pentru moment. Dar oare nu am sesizat şi noi cum un singur detaliu actualizat în conştiinţă aduce după sine, reconstituite filmic, tablouri întregi din anii rămaşi în urmă? Şi nu constituie oare aceste similitudini între dasein şi computer încă o dovadă a înaintării noastre în stil platoniano-heideggerian, din viitor spre esenţele ascunse în noi şi în natură la începuturi? Umbra e partea ascunsă a fiinţei noastre, a universului. Dar poate că din ea vine către noi şi Dumnezeu, care, în acest fel, e ca un revers al oglinzii...

Să revenim acum la scriere, la această fiinţogramă, daseinogramă care este, aşa cum am început să desluşim în windows-ul precedent, o sursă a conştiinţei (în sensul apercepţiei kantiene) şi o cale de cunoaştere a fiinţării omului. O reflectare a căii parcursă de conştiinţa umană în evoluţia sa. Segmentul geometric al daseinogramei reprezintă perioada în care omul se afla cuprins în intuiţia divină. Faza imediat următoare în trezirea conştiinţei a însemnat îndepărtarea (retragerea) treptată a divinului, a sacrului, lăsând loc intuiţiei pure, care a fost un fel de etapă intermediară între intuiţia divină şi raţionalitate. O etapă de tranziţie de la inconştient la conştient, de la iraţional la raţional. Intuiţiei pure îi corespunde segmentul sintetic al daseinogramei, în special pictografia. De fapt, acest fel de intuiţie se face sesizat încă din segmentul geometric, mai ales spre sfârşitul acestuia. Şi e firesc să fie aşa, pentru că intuiţia pură a ieşit din intuiţia divină (Bergson, în lucrarea „Intuiţia filosofică", pare să confunde chiar aceste două stări ale fiinţării). Kant a descris, în „Critica raţiunii pure", în mod exhaustiv, determinantele intuiţiei pure, ca şi geometrul-filozoful Platon. Într-adevăr, graniţa dintre aceste două feluri de intuiţie este greu de trasat. Probabil că este vorba, în acest caz, mai mult de o întrepătrundere decât de o delimitare. Totuşi, trezirea treptată a conştientului, trecerea de la alogic la logic în mesajele scrise este evidentă. Dacă la început pictogramele se amplasau în corespundere cu un fel de „compoziţie", treptat desenele acestea au început a fi aranjate în aşa fel, ca succesiunea lor să aibă un sens logic, să exprime un gând, un enunţ. Astfel a apărut segmentul logogramelor, apoi acel al ideogramelor.

Se observă în această evoluţie a formelor de scriere de până la alfabet o esenţializare treptată, una ca aceea din creaţia lui Brâncuşi. Pictogramele sunt spectralizate consecutiv până ajung să fie nişte semne. În acelaşi timp, are loc o depăşire a uniformităţii globale din epoca lui homo geometricus şi o diferenţiere tot mai accentuată a specificului scrierii sintetice, analitice şi apoi fonetice, a unui specific etnic mai ales, diferenţiere care, odată cu apariţia alfabetului, trece într-o polarizare antinomică. Alfabetul generează bifurcarea daseinogramei, iar cele două continuări (ramificări) ale ei reflectă

împărțirea lumii în două părți deosebite, ba chiar opuse. Tot aşa cum sunt împărțite în două emisfere semința, hipotalamusul şi alte ființe, lumea terestră se împarte în două emisfere culturale, în două tipuri de civilizație şi amândouă aceste tipuri nu doar se reflectă în daseinograma bifurcată, ci şi invers - formele de scriere se răsfrâng asupra mentalității, asupra stilului ființial al fiecărei emisfere. Aceste două componente ale lumii se opun una alteia, dar se şi întrepătrund precum yin-ul şi yang-ul. E ca şi cum daseinul ar avea un avers şi un revers, ca şi cum ar exista, în interiorul lui, două subdaseinuri în opoziție unul față de celălalt.

În fundamentalul său eseu „DAO. Calea ca o curgere de apă" (apărut în traducere românească la „Humanitas" în1996), filosoful şi teologul Alan Watts surprinde diferențele dintre Orient şi Occident generate de scriere, de formele de scris tradiționale într-o emisferă şi în cealaltă. Orientul, precum se ştie, nu a trecut la alfabet. El a rămas credincios scrierii ideografice, ieroglifice. Aceste forme de scriere sunt aproape de natură, or fiece semn este, de fapt, o stilizare a unui obiect sau a unui concept. Elementele acestor forme de scriere au fost, la origini, desene, semne convenționale, care apoi, trecute pe hârtie, pe mătase au devenit „figuri". Scrierea orientală se contopeşte cu universul natural, care „presupune o infinitate de variabile interacționând simultan, astfel încât ar fi necesar un număr incalculabil de eoni pentru a traduce măcar un moment din operațiile în limbaj linear alphabetic" (Watts, p. 32). Scrierea aceasta presupune, atât la scris cât şi la citit, interpretare, alegerea variantelor, iar aceasta din urmă tocmai şi înseamnă gândire vie. „Creierul însuşi, ca organ al inteligenței, sfidează orice descriere lingvistică, chiar una făcută de cei mai mari neurologi" (Watts, p. 34). Prin urmare, avem în scrierea orientală o dublă apropiere de natură: una prin apropierea vizuală de imaginea obiectelor redate şi alta prin adaptarea la felul de a fi al hipotalamusului. A scrie cu ideograme înseamnă de fapt a desena, ori a te juca de-a desenatul, de unde şi uşurința cu care copiii însuşesc scrisul. La Universitatea din Pennsylvania a fost efectuat un experiment cu un grup de copii din clasa a doua care erau înapoiați la citirea alfabetică şi s-a constatat că acei copii au putut cu uşurință să învețe a citi în chineză şi chiar să construiască propoziții simple în numai patru săptămâni (ştire publicată în „Science" din 26 martie 1971).

Această parte a daseinogramei reprezintă vizibilul. Orientul e, în fond, o civilizație a ochiului.

Occidentul, fiind marcat de scrierea alfabetică, care e un semnificant al sunetelor, e o civilizație a urechii. S-a constatat ştiințific că urechea nu poate detecta în acelaşi timp atâtea variabile ca ochiul, pentru că sunetul este o vibrație mai lentă decât lumina. De aici, liniaritatea limbajului occidental, care e o îndepărtare, dacă nu chiar un fel de abatere de la natura omului.

Pentru a citi/interpreta în scrierea ideografică trebuie să dai frâu liber imaginației. Iar imaginația este adevăratul resort al vieții spirituale, aşa cum a remarcat Imanuil Kant în „Critica facultății de judecare". Există, spune el, două feluri de judecată. Primul este judecata determinativă, înțeleasă ca subsumare a conceptelor particulare sub unul general, universal. Aici judecata e constrânsă de realitatea obiectivă, ea nu poate ieşi din armătura conceptelor intelectului. Există însă şi judecata de apreciere, judecata reflexivă, care scapă de teroarea intelectului, ocolindu-i conceptele şi legile logice. Finalitatea, zice filosoful, e principiul judecății reflexive: aceasta înseamnă că fără a putea măcar pătrunde secretele lui Dumnezeu, suntem convocați la o aventură a rațiunii, care e anabasys-ul judecății reflexive. Primul fel de judecată e numai structurare, al doilea e construcție arhitectonică. În primul caz mişcarea se produce de sus în jos, adică de la categorie, prin „curățirea ei de coajă", cum mai numeşte Kant analiza, spre specii şi spre indivizi. În cel de-al doilea caz, în constituirea unui sistem arhitectonic al naturii, mişcarea are loc de jos în sus, adică de la legi particulare deja stabilite datorită aplicării conceptelor, spre legi din ce în ce mai generale, în direcția unui principiu al unității diversului care nu ne este cunoscut. Cu alte cuvinte, prima operează sub un orizont conceptual dat, cealaltă se află mereu în căutarea orizontului. Ideii de judecată care nu-şi schematizează conceptele decât în conformitate cu consemnele dictatoriale, dinainte date ale intelectului, i se opune cea a unei judecăți „fără pre-judecată" (fără ceva aprioric) care, în avântul său liber spre o universalitate repusă mereu în discuție, reprezintă adevăratul resort al unei vieți spirituale. Iată aici se manifestă magistral Imaginația, zeița libertății în împărăția spiritului. Goethe a fost atât de entuziasmat de această descoperire a lui Kant, atât de impresionat de această a treia „Critică" (în care îşi găsea justificarea propriilor strădanii), încât le spunea prietenilor că „Bătrânul de la Königsberg" ca şi cum i-a redat tinerețea...

Cu alte cuvinte scrierea ideografică a orientalilor este reflectarea dar şi sursa unei spiritualități precumpănitoare.

Alfabetul, prin liniaritatea sa, reprezintă judecata îndreptată în jos, el limitează câmpul de acțiune al imaginației, ne încorsetează în armătura conceptelor, presupune o reacție mai mult la materie decât la spirit.

Aşa se face că cele două ramificări ale daseinogramei noastre condiționează şi reflectă două

emisfere, doi poli diferiți: spiritualismul oriental şi materialismul occidental. Diferența dintre ele e ca dintre ochi şi ureche. Ochiul, prin contactul său direct cu natura, mai înseamnă şi realism spiritual. Urechea este născătoare de iluzii, iar iluzia prezintă pentru ființare un pericol fatidic (să ne amintim de „războiul" declarat de hinduşi mayei (iluziei), dar şi de pericolul iluziei exprimat genial de Ion Creangă prin groapa cu foc în care se va prăpădi lupul din „Capra cu trei iezi". Apropo, lupul se gonea după ceva material!).

Scrierea ideografică e o lucrare a sufletului, a spiritului, e o creație a lor. Alfabetul e o tehnică (aşa cum spune Platon în „Phaidros"), o tehnologie care trebuie învățată pe de rost şi aplicată mecanic. Dar el este în acelaşi timp mai democratic în sensul că poate fi însuşit mai repede şi de mai mulți oameni. Şi iată aici şi-a spus cuvântul, pentru prima dată, pericolul iluziei ascunsă în alfabet ca focul în groapa caprei cu trei iezi. Până la inventarea alfabetului dialectica dintre mase şi elite părea imperturbabilă, căci pentru a deveni cărturar trebuia să ai har şi să depui o muncă de sacrificiu. În Egipt, de pildă, instruirea unui cărturar-bibliotecar începea de la vârsta de cinci anişori. Şi dintr-o dată – alfabetul. Iluzia maselor că ele pot fi la fel de docte ca şi învățații. Revoluțiile. Teroarea majorităților. Desigur, prin asta nu se diminuează importanța acestei geniale invenții care este alfabetul. El, alfabetul, poate fi considerat, într-un fel anume, unul din părinții, dacă nu chiar născătorul democrației. Dar scoatem pe tapet şi aceste aspecte negative pentru a ne feri de pericole. O societate armonioasă e posibilă numai dacă între elite şi mase există un echilibru armonios. Încălcarea acestui echilibru, cu atât mai mult scoaterea din joc a elitelor nu pot conduce la altceva decât la dezastru. În „Întrebarea cu privire la tehnică", Heidegger ne previne limpede asupra acestui pericol apocaliptic.

Şi mă întreb: dacă o emisferă reprezintă civilizația ochiului, iar cealaltă – civilizația urechii, nu ar însemna oare că avem de a face cu două părți neîmplinite, unilaterale? Oare nu cumva, pentru a deveni oameni întregi pe acest pământ, trebuie să găsim un echilibru între aceşti doi poli, o cale de întrepătrundere a lor, încât ochiul şi urechea să se regăsească într-un întreg? Interesul, sau valurile de interes față de spiritualitatea orientală manifestate de occidentali sunt, poate, consecințe ale unei necesități subiacente care se developează, iese în evidență în mod periodic, ciclic. Dar de aceeaşi necesitate s-ar putea să țină şi pătrunderea în viața orientalilor a unor elemente de progres occidental. Nu sunt sigur, însă că această polaritate ar putea fi depăşită vreodată definitiv, căci ea nu e decât o roticică în mecanismul infinitei şi iminentei oglindiri universale. Fiecare din cele două tipuri de scriere este ca şi cum imaginea în oglindă a celeilalte, negativul şi în acelaşi timp imaginea developată a celeilalte.

Şi fiindcă ne-am referit iarăşi la efectul oglindirii, ce-ar fi să revenim la metafizica oglinzii schițată de Mircea Vulcănescu? Ziceam într-un window că, ghidându-ne de concluziile lui Vulcănescu, am putea determina forma universului după felul cum omul (daseinul) amplasează semnele scrierii pe suport material. Să luăm de exemplu semnul M. Dan Brown face dovada, în „Codul lui Da Vinci" (Bucureşti, RAO, 2004), că acest semn e de fapt traiectoria descrisă de planeta Venus în perioada unei precesiuni. Pe durata acestei perioade Galaxia face o rotație în jurul Polului Nord Ceresc, iar în timpul rotației semnul M îşi schimbă poziția, de la configurația M, trecând prin diferite poziții, până la configurația W. Faptul că un şir de semne grafice au fost copiate după natură, este de asemenea o certitudine ştiințifică. La fel s-a întâmplat şi cu schimbarea poziției lui A (de la A obişnuit până la unul răsturnat) şi a altor semne. Aceste poziții-traiectorii erau „fotografiate" de conştiința umană şi apoi reproduse, exteriorizate pe suport material. După felul cum a reflectat conştiința aceste poziționări, sau, mai exact, după succesiunea pozițiilor, se poate conchide că ființa umană s-a aflat şi se află ca şi cum între nişte oglinzi concave, sau în interiorul unei oglinzi sferice. Aşadar, forma cvasisferică a universului dedusă de Einstein prin calcul matematic, putea fi demonstrată şi pe baza analizei evoluției scrierii. Şi nu numai forma universului, ci şi esența ființării. În punctul B al „Prodromului..." său, Mircea Vulcănescu notează despre efectele oglinzilor concave şi convexe că ele produc astfel de efecte ca „focul lui Arhimede", „globul din grădină", „existența iluzorie – reflexia". Adică, adăugăm noi, între ele îşi fac jocul atât viziunile ideografice, cât şi iluziile alfabetului.

Scrierea, aşadar, e o daseinogramă prin excelență, ea este cu adevărat sursa conştiinței şi o cale de cunoaştere a invizibilului ființării umane. Ba chiar mai mult de atât – ea este o universogramă (sau o cosmogramă, cum zice Leo Butnaru), căci reflectă dinamica creşterii şi descreşterii lumii.

Permanență şi diversitate în popularizarea cărții – principii de politică culturală a Bibliotecii

Valentina Topalo
şef Centru Activități Culturale

Creşterea calitativă a prezenței Bibliotecii Ştiințifice în viața culturală din comunitatea universitară în vederea modelării spirituale a beneficiarului a fost şi este obiectivul prioritar al bibliotecarilor bălțeni. De fapt, acest obiectiv s-a realizat şi se realizează în două direcții de bază: perfecționarea permanentă a serviciilor culturale şi exercitarea funcției prin acțiuni de popularizare a cărții. Acțiunile culturale sunt fondate pe câteva criterii de concepție şi organizare, ce asigură pe orizontală comunitatea universitară, pe verticală – toate straturile beneficiarilor bibliotecii. Aceasta *am redescoperit-o la maturitatea bibliotecii*, purtându-mi ochii prin „documente cu texte de pe vremuri" care au înregistrat devenirea ei ca focar cultural, subliniindu-se activitatea bibliotecii prin cifre, scrise aidoma unor manuscrise păstrate pentru alții şi niciodată sortite publicării.

Câteva sute de pagini ne permit să ne facem o imagine asupra întregului ce a reprezentat, acum şase decenii, una dintre cele mai faimoase biblioteci din sud-estul Europei.

În Bibliotecă s-a acumulat cuantumul de evidență multilaterală, valoroasă, migăloasă, care permite studierea promovării manifestărilor culturale, vizitele cititorilor şi cerințele lor de lectură.

Funcționalitatea sectorului „muncă educativă pentru cercurile largi ale studenților", apoi „munca educativ-ideologică cu studenții", era înaltă, implicate fiind toate secțiile bibliotecii. V-ați întreba câți cititori frecventau acest sector în cursul anilor totalitari? În ce măsură s-a reuşit permanentizarea lecturii? Azi fiind critici sau democratizați, ne dăm seama bine că s-au îndeplinit foarte multe în activitatea de organizare a culturii în bibliotecă, în special prin ignorarea sau supravegherea experienței culturale universale, nemaivorbind de cele moştenite de la înaintaşii noştri. Revenind la întrebările existențiale cu rezonanță în straturile adânci ale sectorului cultural, implică un dialog cu rapoartele de activitate şi cu tine însuți. Ne lipseşte informația şi culoarea lor din filele anilor 1945-1961 ce au un tonus problematic, mai bine zis lipsesc.

Împrejurarea merită amintită, fiindcă biblioteca se mai conducea de principiul hipocratic: *primum nil nocere! / în primul rând să nu dăunezi!*

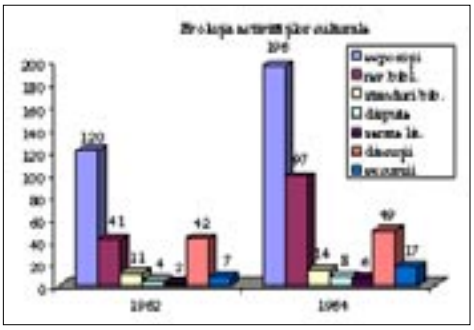

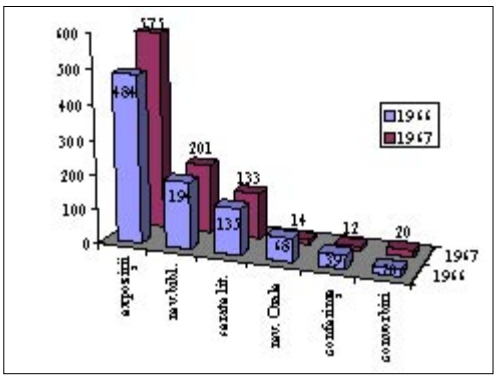

Perioada analizată: 1962-1970 şi evoluția activităților culturale:

Se poate spune că sectorul cultural a realizat la nivel corespunzător cerințele de adresabilitate şi de eficiență. Elocvente sunt sintetizările efectuate de bibliotecarele: E. Gurevici, R. Fişman, A. Bronştein A. Grinberg, F. Tlehuci. Se mai scria că numărul de activități culturale se menținea grație informațiilor acumulate din lectura cărților, respectiv din temele promovate în cadrul spectacolelor: Laureații Premiului de Stat în literatură şi artă, 1967, 68, 69, 70, întâlniri cu poeții Dumitru Matcovschi, Anatol Ciocanu, Grigore Vieru, conferințe după cărțile lui Liviu Damian, Gheorhe Madan etc.

În anul 1980 se schimbă numele sectorului cultural în sectorul *acțiuni educative-ideologice cu cititorii*, coordonatori Ana Scutnițchi şi Faina Tlehuci, apoi Raisa Pavlova, Efimia Țurcanu. În practica sectorului (activitate centralizată de coordonare a manifestărilor culturale) se utiliza fişierul grupelor-instrumente de investigație sau baze de date care depozitau şi furnizau informații necesare legate de permanentizarea lecturii cititorilor pe de o parte, iar pe de altă parte pentru proiectarea tematică a acțiunilor cultural-educative, reflectându-se desfăşurarea manifestărilor de anvergură, asistență metodică în promovarea lor atât pentru bibliotecarii-curatori ai grupelor studențeşti cât şi studenților pentru a continua planificarea activităților următorului an. Utilitatea lor ar fi justificată de faptul că astfel de fişiere prezintă oglinda statistică în evoluția de la începutul participării grupei de studenți la activități până la absolvirea facultății - iată un model de formare a viitorului învățător şcolar, mod de orientare pentru activitatea extraşcolară.

Biblioteca constituie de la începuturi un laborator esențial de muncă şi de pregătire pentru viitorii specialişti - absolvenți ai Institului Pedagogic de Stat „A. Russo”, apoi din 1992 pentru Universitatea de Stat „Alecu Russo”. Participarea la activitățile culturale era o condiție fundamentală de formare a viitorului specialist. Rapoartele anilor 1962-1992 menționează că sectorul activități culturale reprezenta pentru studenți un izvor de informație bine gândit. Interesul cititorilor față de bibliotecă şi activitățile organizate reprezintă o structură a interesului lor: completarea cunoştințelor lor predate la curs, înțelegerea şi clarificarea unor teme, aprofundarea cunoştințelor predate, deschiderea către noutate, actualitate, oferirea de repere practice, aplicative, fixarea şi asimilarea cunoştințelor.

Merită a fi consemnată ponderea participării bibliotecarilor în documentarea studenților pe următoarele teme: *Planificarea complexă în perspectivă a muncii culturale de masă, Orientarea lecturii - condiție necesară pentru educația unei poziții civice active în viața studenților, Rolul bibliotecii din învățământul superior în educarea patriotică, morală, estetică, a studenților*.

Biblioteca a fost şi rămâne un factor important de formare, ea fiind complementară procesului de învățământ. Atunci exista un număr mare de studenți carye se declarau mulțumiți, subliniindu-se existența sectorului respectiv, ireproşabil sau poate un anumit conformism detectabil, mai ales în anii 70-89. Interesante sunt datele referitoare la numărul de activități în anumite perioade şi tipul de manifestări:

exp. rev.	bibl. confer.	serate lit.	dispute rev.	orale	lecții-concerte
1970	247	247	13	76	22
1979	214	367	11	11	72

Este de reținut o idee formulată în 1991, redactată de administrația bibliotecii, referitor la activitatea culturală şi anume: *în urma anchetării beneficiarilor bibliotecii, în 1991 metodica promovării manifestărilor culturale s-a schimbat în favoarea calității lor, desfăşurându-se numai pentru studenții anului 1, 2 de către 2 bibliotecari (A. Scutnițchi, E. Țurcanu) cu susținerea cadrelor didactice de la cinci facultăți: Filologie, Fizică, Discipline Tehnice, Limbi Străine, Pedagogie şi Psihologie, Muzică şi Pedagogie Muzicală*. Până atunci fiecare bibliotecar avea în funcție promovarea unei activități culturale de anvergură pe an, invitând la participare câteva grupe de studenți.

În anii 1980-1991, colecțiile bibliotecii s-au popularizat prin intermediul a 100-120 expoziții, s-au promovat 30-35 teme de reviste bibliografice, 13 conferințe literare, 7 dispute şi 7 lansări de carte.

Printre cele mai interesante activități din aceşti ani amintim: întâlniri cu colegiile de redacție al săptămânalului *Glasul Națiunii* şi revista *Basarabia*. Cluburile de interese îşi continuau activitatea: *Întâlniri interesante, Salonul Muzical*, *Făclia*, *Amatori de cinema.* Tematica de bază a activităților este modelată de la an la an. O să schițezi o retrospectivă fotografică tematică, cu mențiunea că orice activitate cu cartea în bibliotecă – întâlniri cu scriitorii, dispute, discuții, serate literare, muzicale, reviste orale, au fost însoțite mereu de expoziții de carte gen: *Istoria Moldovei şi a neamului român, Tineretul din alte țări, Etica vieții conjugale, Sănătatea dumneavoastră este în mâinile Dumneavoastă, Închinare la Luceafăr, V. Alecsandri - poet al latinității, Ştefan cel Mare şi Sfânt – Domn al Moldovei, D. Cantemir şi Descrierea Moldovei (220 de ani de la prima publicare a lucrării)*.

În anii 1991-2001 s-a optat pentru forme dinamice de lucru cu cartea, capabile să activeze beneficiarul, să-l abilitize în receptarea mesajelor, în decantarea (limpezirea) semnificațiilor şi a valorilor noi comunicate de biblotecari.

Fugit ireparabile tempus! spune proverbul latin, poposind în alt Mileniu cu titlul oficiu Activități culturale, apoi din 2004 Centrul Activități culturale şi promoționale.

Centrul continuă şi în etapa actuală să formeze studentului deprinderi temeinice de lectură prin expoziții de carte, prin diverse reviste bibliografice, discuții, reviste orale, medalioane literare, spectacole literare şi muzicale.

Întreaga activitate a Centrului este integrată în cadrul anilor decretați de UNESCO: ***Anul Eminescu, Anul Caragiale, Anul D. Cantemir, Anul Ştefan cel Mare şi Sfânt – 500 de ani de la trecerea în eternitate, Anul M. Sadoveanu, George Enescu, Zilele Bibliotecii la facultăți, Ziua Bibliotecarului, Zilele Tineretului***. Calendarul activităților culturale cu cartea pentru anii 2001-2004 a inserat o structură tematică echilibrată de 220 de expoziții în cadrul bibliotecii, cu accentul cuvenit pe popularizarea literaturii ce ține de activitatea unor personalități ca: *M. Eminescu, I.L. Caragiale, D. Cantemir, Voievodul Ştefan, A. Russo, M. Sadoveanu, G. Enescu*. S-a deplasat centrul de greutate al activității expoziționale în holurile bibliotecii, asigurând popularizarea colecției prin expozițiile eveniment, prezentate fiind documente din colecțiile bibliotecii precum şi volume inedite ale bibliofilului Iulius Popa şi lucrările pictorului Ştefan Florescu. Biblioteca a propus titluri de expoziții, care sugerează un schimb de idei între vizitatori şi titlurile inserate în fiecare vitrină. Unele din ele argumentează ***imposibila întoarcere***, altele afirmă că acum în anii de studiu ***nu vei reveni***, aici s-a trăit momentul divin – dialogul cu cartea: *Eminescu: poet al timpului modern* (154 de ani de la naştere); *M. Eminescu, 150+5 de ani de la naştere; Perle din colecția bibliofilului Iulius Popa; Carte, Franța, Napoleon şi… Moda; Latina, Germana, Rusa... şi un pic de Basarabie Țaristă; Carte despre carte. Artă şi Frumos; Aducându-vă aminte de franceză, iubiți şi alte limbi* - 7 expoziții din colecția bibliofilului Iulius Popa, corespondent al săptămânalului "Literatura şi Arta"; *Lucrările artistului plastic Ştefan Florescu - 70 de ani de la naştere; Alecu Russo - 185 de ani de la naştere; Cărți aniversare - 2005; Iubim Cartea şi Trăim prin Ea* - 5 octombrie - Ziua Bibliotecarului; 12 octombrie - *Ziua Universității; Democrația şi Drepturile Omului* - 10 decembrie - *Ziua Internațională a Drepturilor Omului; La Renaşterea Anului: Colinde şi Urături de Anul Nou*.

Expozițiile din holuri au ținută ştiințifică, documentele fiind alese cu multă grijă pentru că fiecare îşi îndeplineşte condiția sa: să fie în legătură cu cerințele zilei de azi, să răspundă necesităților de infodocumentare ale beneficiarilor, să fie acoperite

de anumit număr de cărți, documente interesante şi nu în ultimul rând - alegerea citatelor, machetarea titlului expoziției, design cât mai atrăgător, vinietele şi textele semnificative explicate bine, pretarea (potrivirea) ilustrațiilor audio-video bogate şi intrigante, coloana sonoră, conferindu-le astfel o dimensiune şi calitate nouă în activitatea lor de educare şi instruire.

Astăzi beneficiarul comunității universitare trăieşte din plin Mileniul imaginii aşa-numita civilizație a privirii: televizorul, afişul, fotografia – **forme ale Culturii popularizate vizual de bibliotecă**.

Standul de **Informații** prin zeci de fotografii urmărea să influențeze *reacțiile şi comportamentul beneficiarului contemporan*. Începând cu septembrie 2004 (s-a instalat un televizor în holul Bibliotecii) teleinformația aparținând teritoriului privirii, al mesajului receptat vizual, are pondere deosebită la cititori, având ținta nobilă nu doar de a-l informa, ci şi a-l forma în rubricile: *Expoziții aniversare şi In memoriam, Lansări, Club ONU Nord, Cenaclul Contur, Salon Literar, Salon Muzical, Pridvorul Casei, Zilele Bibliotecii la Facultăți, Musafirii Bibliotecii* (Biblioteca este cuprinsă în protocolul delegațiilor universitare, municipale, republicane), anunțând utilizatorii despre aceste activități desfăşurate în cadrul bibliotecii şi să atragă 2000-2400 de vizitatori zilnici ai bibliotecii, să le accentueze sentimentul că se află într-un adevărat lăcaş de cultură, capabil să le aducă satisfacții intelectuale, estetice şi morale.

Nu în ultimul rând contează şi materialele promoționale: Ghidul Bibliotecii, al împrumuturilor, a sălilor de lectură, forme de atragere a utilizatorului în bibliotecă: titluri de expoziții cu afişele trimestriale, lunare, săptămânale ale acțiunilor cu cartea, standul **Onoarea cu Cartea**, standul cu organigrama şi indicatorii de performanță ale Bibliotecii.

Centrul Cultural, având o experiență bogată, metode şi forme de manifestări cu cartea, totdeauna şi-a găsit audiență în rândul cititorilor comunității universitare. Ultimii zece ani, Biblioteca a construit, a modelat, a gândit soluții pentru desfăşurarea cu succes a Saloanelor Literar şi Muzical, a Pridvorului Casei, după un deceniu încercăm să rememorăm momente de început şi potecuțe presărate cu satisfacții şi insatisfacții profesionale.

Să vedem cum au pornit la drum, Saloanele nu înainte de a le caracteriza din punct de vedere biblioteconomic şi a spune că la baza acestor forme de lucru cu cartea stă *fenomenul cunoaşterii* (*a obține cunoştințe pe baza lecturii*), fiind un concept-cheie în dezvoltarea personalității viitorului specialist. Ce urmăreşte Biblioteca desfăşurând activitatea acestor Saloane, Pridvorul? Un lucru simplu – să transforme calitățile intelectuale ale utilizatorilor, să folosească intelectul fiecărui participant în toate formele de lucru cu cartea şi să le particularizeze. Orice participant direct în cercetarea şi valorificarea colecțiilor bibliotecii îşi creează o bază bună de-a cunoaşte subiectele propuse de bibliotecar sau preferate de ei. Centrul promovează înnoirea cunoaşterii, diseminarea ei, schimbul de cunoştințe între grupele tematice ale Saloanelor şi a Pridvorului. Sarcinile-cheie sunt: colectarea noilor materiale, selectarea, cunoaşterea surselor tipărite/electronice, înțelegerea subiectelor, analiza lor, îndrumarea şi instruirea de către bibliotecar, actualizarea informației pe parcursul pregătirii activităților (pregătirea lor durează de la o lună la două) şi în final demararea activității. Parteneriatul, început în 1945 continuă azi cu cele opt facultăți, Liceul şi Colegiul Pedagogic “Ion Creangă”.

În Parteneriat s-au stabilit politicile desfăşurării activităților culturale şi metodele care alimentează învățarea temelor în echipă. Se extrage, se filtrează şi se diseminează cunoaşterea documentelor împreună cu profesorii, studenții, elevii. Se proiectează scenarii, acestea fiind, de fapt, platformele culturale de introducere în temă, bibliotecarul rămânând mediatorul/edificatorul promovării lor.

Salon 1994-2004	
Literar	
Şedințe	111
Lansări de carte	69
Participanți	13724

Muzical	
Şedințe	29
Participanți	2943
Pridvorul casei	
Şedințe	24
Participanți	2935
Total	
Şedințe	213
Lansări	69
Participanți	19602

Salonul Literar ia naştere în 1994, din inițiativa bibliotecarului şi a profesoarei de la Facultatea Filologie, actualmente decanul, dr. Maria Şleahtițchi. Viața culturală universitară însumează nu numai spectacole literare în limba română, ci şi în limbile rusă, engleză, franceză, TVC-uri, victorine, reviste orale literare, medalioane, seminare, dezbateri, discuții, conferințe, lansări de carte, *zig-zag cafe*. Începând cu anul 2000 s-au desfăşurat *manifestări având caracter omagial*: Anul 2000 - Anul Mihai Eminescu, 2001 - Anul European al Limbilor, 2002 - Anul Ion Luca Caragiale, 2003 - Anul Dimitrie Cantemir, 2004 -Anul Ştefan cel Mare şi Sfânt, 185 de ani de la naşterea scriitorului Alecu Russo, 290 de ani de la naşterea lui M. Lomonosov, 430 de ani de la naşterea lui W. Shakespeare, 105 ani de la naşterea poetului S. Esenin, 200 de ani ai scriitorului F. Tiutcev, I. Druță - 75 de ani de la naştere. Apoi, la 5 octombrie 2001, *pentru prima dată în Republica Moldova, la bibliotecă s-a sărbătorit Ziua Bibliotecarului, Zilele Bibliotecii la Facultăți*, în noiembrie - Zilele Tineretului în municipiul Bălți, Ziua Personalităților Bălțene, 580 de ani de atestare documentară a oraşului Bălți.

Lansările de carte cu participarea autorilor, editorilor, dialogurile pe probleme specifice cărții au reunit un număr mare de personalități bălțene, din țară şi de peste hotarele ei.

E de remarcat faptul că scriitorii bălțeni au fost şi rămân paznicii cuvântului scris, iar naşterea a 30 de volume artistice, aducerea lor în fața cititorului e un moment sărbătoresc. Scriitorii bălțeni: Nicolae Leahu, Maria Şleahtițchi, Margareta Abramciuc-Curtescu, G. Calamanciuc, Lucia Țurcanu, A. Ciubotaru, A.Moraru, scriitori din Chişinău: Călina Trifan, Iurie Colesnic, Mihai Cimpoi, Emilian Galaicu-Păun, Nichita Danilov, Alexandru Corduneanu, Vitalie Ciobanu, Vasile Gârneț, Dumitru Crudu au fost cunoscuți de beneficiarul din nord prin cartea fiction-informare culturală sigură şi de neuitat. Botezul ştiințific, sociologic, didactic şi metodic a avut-o cartea-monografie, cartea-manual scrisă de profesorii: Vladimir Babii, Ion Gajim, Valeriu Capcelea, Maria Şleahtițchi, Illarion Matcovschi, Ggeorghe Popa, Ion Manoli, V. Pânzaru, Eduard Boiştean, Efim Mohorea, Vitalie Rusu.

Efervescența culturală care a urmat a fost prezența prietenilor cărții din România. Sociologii: Adrian Neculau, Stelian Chelcea, dialectologul Ion Mărgărit, inginerul Gheorghe Cârțu, revista *Observatorul cultural* cu I. Lefter şi G. Crăciun.

Lansările a 63 de cărți au fost utile, eficiente, reprezentative, oportune: utile - pentru că oferă studentului lămuriri informaționale necesare; eficiente-pentru că este o metodă clară, simplă şi precisă pentru a comunica un bagaj de informații semnificative practice; reprezentative - pentru efortul, tendința de optimizare a organizării servirii cititorului cu aceste volume ; oportune - pentru că aceste volume au fost difuzate într-o perioadă când o bună parte din beneficiarii comunității universitare simt necesitatea să facă lectură.

Ce a adus 2004 în Salonul Literar… Manifestări cultural-artistice dedicate lui Ştefan cel Mare şi Sfânt. Revista orală "Închinare lui Ştefan Vodă"-500 de ani de la trecerea în eternitate (14 aprilie 1457 - 2 iulie 1504). Cele două pagini ale revistei

orale au avut proprietatea să încălzească entuziasmul studenților, elevilor, profesorilor, musafirilor din Chişinău şi să le ghideze energiile spre gânduri frumoase precum că Moldova a avut în istoria sa fapte măreţe. Pe de altă parte a fost un moment de observaţie că eroul neamului acţionează veşnic în istorie. S-a vorbit despre viaţa şi activitatea Voievodului, s-a subliniat, că Viteazul Erou a fost numit încă în timpul vieţii de înţeleptul neam „cel Sfânt", iar la 21 iunie 1992 Biserica Ortodoxă Română l-a canonizat pentru ziua de 2 iulie. Activitatea a fost interactivă, utilizându-se cu succes mediile noi, organizându-se proiecţii de filme documentare despre Voievod, cetăţile de pe Nistru. A fost creată o ambianţă sonoră permanentă, menită să dea temei abordate un plus de originalitate şi atractivitate. Activitatea a luat nota maximă din partea Comisiei de evaluare şi acreditare a Ministerului de Educaţie, venită la Colegiul Pedagogic "Ion Creangă".

Salonul Muzical - reinaugurat în 1994, rămâne pentru cititorii noştri unul regal nu numai prin valoarea artistică a programelor, ci şi prin calitatea lor interpretativă. Să ne amintim despre acţiunile ce au trecut cu emoţii prin 10 ani . Beneficiarii au ascultat recitaluri de muzică clasică de la Bach până la Eugeniu Doga, CD-uri muzicale. 28 de şedinţe au fost un florilegiu din cele mai frumoase cântece clasice, lirice, romanţe, cântece lăutăreşti, jazz, muzică pop şi muzică modernă nouă. S-au audiat piese muzicale ale compozitorilor: G. Haendel, W.A. Mozart, J.S. Bach, L. van Beethoven, Chopin, Skreabin, Rahmaninov, J. Strauss, C. Debussy. În 2004 am sărbătorit DECENIUL, omagiindu-l pe compozitorul şi interpretul basarabean Ion Aldea - Teodorovici - 50 de ani de la naştere. Profesorii, elevii Liceului, Colegiului "Ion Creangă", profesorii Facultăţii Muzică şi Pedagogie Muzicală au vorbit despre muzicantul, compozitorul, interpretul de forţă, autorul a 500 de cântece de estradă şi pentru copii, menţionându-se că în cadrul muzicii mondiale compozitorul s-a consacrat ca unul de excepţie. Într-un deceniu 2887 de vizitatori şi-au format orizontul cultural, primind o doză de informaţie privind muzica naţională şi universală .

Inaugurat în 1994, Pridvorul Casei a ieşit în lume în toamna aceluiaşi an, ca să facă cum spune Lucian Blaga, *schimb de taine cu strămoşii*, propunând Şcolii Normale un scenariu folcloric, selectat, scenografia cu genericul *Busuioc - dar al pământului*, prezentat la Concursul Naţional Folcloric, premiat cu locul doi, apoi tot acest scenariu a fost prezentat la Televiziunea Naţională în cadrul emisiunii Matinal. Tot din Pridvor a fost prezentat la radioul local scenariul „Cinel-Cinel", iar în 1995 după scenariul Bibliotecii, *Pe toloaca satului*, Liceul şi Colegiul Pedagogic "Ion Creangă" s-au prezentat la concursul folcloric, municipal, ocupând locul I. A fost o perioadă de susţinere în îndeplinirea programului extracurricular liceal, de colegiu şi universitar. Întrucât nevoile spirituale obiective şi forţa creatoare a poporului nostru sunt vii, în cadrul Pridvorului s-au desfăşurat ceremonii teatrale, spectacole dinamice folclorice, cu ziceri de obiceuri de Anul Nou, Crăciun, de tradiţii, ritualuri, nume de locuri, nume de oameni ce se sting şi se pierd în timp. Se cuvine apreciată activitatea studenţilor, bibliotecarului, profesorilor de la Filologie, Colegiul Pedagogic, Pedagogie şi Psihologie, Asistenţă Socială, a tuturor celor care au făcut descoperiri pe teren, au cules, au cercetat şi au valorificat materiale preţioase. S-au depus eforturi la cercetarea temelor: *Sfinţenia bobului de grâu, Olăritul in Moldova, Obiceiuri şi tradiţii ale Anului Nou, Umorul - armă de apărare şi de atac în faţa existenţei, Oftatul Ţăranului (proverbele satului), Cântecele Bunicii, Cât de mult mi-aş dori o romanţă*. 23 de şedinţe pentru cei 2 887 de cititori au fost ca un testament-crezul strămoşilor noştri pentru următorul veac. La şedinţa decenială a Pridvorului s-a sărbătorit venirea Noului An, apoi s-a produs un dialog cu meşterul popular Sofia Drăgălin despre croşetare şi împletit, prezentând în acelaşi timp o frumoasă expoziţie de articole confecţionate de mâinile dibace ale ei, cunoscute azi în Republică, SUA, Germania, Grecia. Apoi s-a prezentat costumul naţional din zona nordică, transmis de la bunica de către eleva Liceului "Ion Creangă" Corina Cosmescu.

Toate manifestările s-au promovat în condiţiile parteneriatului cu facultăţile: Filologie, Limbi şi Literaturi Străine, Pedagogie şi Psihologie. Asistenţă Socială, Ştiinţele Naturii şi Agroecologie, Tehnică, Fizică, Matematică, Informatică, cititorul-cheie, totuşi, rămânând de la Liceul şi Colegiul Pedagogic "Ion Creangă" – dovadă vivacităţii activităţilor culturale, care de 10 ani încoace Cartea, Biblioteca ocupă o poziţie stabilă în sufletul Cititorului.

Cuantumul decenial de şedinţe promovate în Saloane şi în Pridvorul Casei constituie 160, multe din ele fiind mediatizate de *TV Nord, TV-6, Decapress, ziarele locale: Accent Provincial, Generaţia Pro, Golos Bălți*, publicul fiind informat despre activitatea Bibliotecii Ştiinţifice. Saloanele şi Pridvorul au reuşit să se impună în comunitatea universitară ca echilibrate, dar şi dorite, solicitate, justificând întru totul anvergura politicii culturale a bibliotecii.

Din politica culturală a bibliotecii, promovată de 60 de ani, s-ar putea reţine o definiţie dată culturii particulare a unei astfel de instituţiei: *...un beneficiar cult, în acest Mileniu, nu este cel care are un anumit volum de cunoştinţe, ci acel deschis perspectivelor de cunoaştere, iar calea spre cunoaştere o oferă Biblioteca*.

Politica Culturală nu mai este o cantitate, ci o funcţie spirituală de deschidere spre cunoaştere.

Imaginea Universității prin bibliografii create de bibliotecari

Elena Scurtu
şef serviciu Documentare Informare Bibliografică
Maria Fotescu
bibliograf principal

O instituție de învățământ superior la ora actuală, este implicată în mod direct în viața țării, contribuind la evoluția ei economică, culturală, ştiințifică.

O instituție de învățământ superior reflectă timpul şi civilizația în care există, deschizând drumuri spre colaborare intelectuală internațională.

Figura-cheie, forța constructivă în activitatea unei universități este profesorul, Homo Academicus, antrenat în procesul didactic şi cel de cercetare ştiințifică, realizând funcții de formator şi de savant.

Activitatea polivalentă şi creatoare a profesorului universitar este prezentată foarte intens la ora actuală pe paginile unor lucrări meritorii – biobibliografii, elaborate de biblioteci de categorii diferite, evidențiindu-se cele universitare.

Biobibliografiile îşi pun drept scop de a participa la conturarea unei imagini avantajoase a instituției în țară şi peste hotarele ei, de a populariza rezultatele cercetărilor din domeniul în care activează profesorul, de a păstra pentru generațiile viitoare imaginea celor mai distinse celebrități universitare din perioada contemporană nouă.

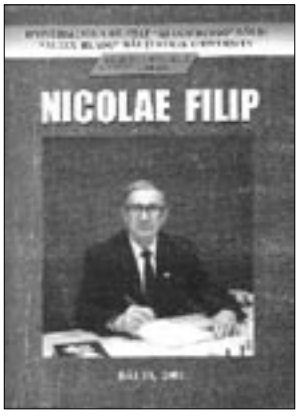

Biobibliografiile aduc pe prim-plan, într-o formă de sinteză, rezultatele obținute de profesori în activitatea didactică, contribuțiile lor la dezvoltarea ştiinței, a învățământului, inclusiv cel superior.

Biobibliografiile includ şi mărturiile, aprecierile altor savanți, colegi, discipoli expuse pe paginile publicațiilor periodice, în discuții, interviuri.

Rubrica “Curriculum vitae” permite oricui să cunoască traseul parcurs de profesorul-savant spre culmile atinse la moment, alte pasiuni, anturajul, inclusiv cel familial, poziția pe care o deține în lumea ştiințifică şi cea socială.

Biblioteca Universității „Alecu Russo” a inițiat lucrările de elaborare a biobibliografiilor în 1995. Prima a fost consacrată cunoscutului savant-academician, doctor habilitat în fizică şi matematică, profesor universitar, rector al Universității de Stat “A. Russo” **Nicolae Filip**. Faima de savant a lui N. Filip este cunoscută departe de meleagurile Moldovei.

În 2001 vede lumina zilei ediția a 3-a a biobibliografiei N. Filip. Este anul jubileului său de 75 de ani şi aniversarea decernării Premiului de Stat al Republicii Moldova pentru contribuții în studiul propagării undelor radio prin ionosfera anizotropă şi a sistemelor moderne de comunicații radio.

Opera ştiințifică a savantului N. Filip include mai bine de 200 lucrări, inclusiv cinci monografii, puse la dispoziția cercetătorilor în cele mai prestigioase biblioteci din lume, printre ele şi cea a Bibliotecii Congresului din SUA.

Mai multe articole, interviuri N. Filip le dedică reorganizării universității bălțene, care a fost realizată conform concepției Domniei sale.

În anul 2003 noua directoare a bibliotecii, dna Elena Harconița, inițiază seria “***Personalități universitare bălțene***” pentru biobibliografiile ce urmau a fi editate. În această serie au văzut lumina zilei opt biobibliografii: ***Valeriu Cabac***, ***Ion Manoli***, ***Vladimir Babii*** (2003); ***Simion Băncilă***, ***Gheorghe Popa***, ***Elena Belinschi*** (2004), ***Ion Gagim*** (2005), ***Iulius Popa*** (2005). Bibliografiile enume-

rate au fost apreciate la justa lor valoare, deținând locuri de cinste la concursul organizat de Asociația Bibliotecarilor din Moldova "Cele mai bune biobibliografii – 2003" şi "Cele mai bune biobibliografii – 2004".

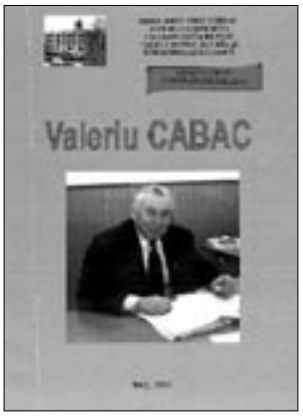

Valeriu Cabac – doctor în fizică şi matematică, prim-prorector, savant, manager, profesor. Primele cercetări ştiinţifice le consacră algebrei. Primul articol este publicat pe paginile "faimoasei" reviste unionale „Успехи математических наук". Urmează publicaţii la domeniul "Informatizarea învăţământului", printre ele manuale şi indicaţii metodice. În centrul atenţiei ultimelor investigaţii este problema evaluării în învăţământ. Rodul acestor investigaţii îl constituie mai multe articole şi monografia de o autentică valoare "Evaluarea prin teste în învăţământ". Valeriu Cabac este unul din autorii concepţiei învăţământului în Republica Moldova. Este considerat o "enciclopedie ambulantă" în probleme de învăţământ, inclusiv cel superior.

Ion Manoli, doctor habilitat în filologie, 25 de ani se află la "timona" uneia din cele mai reputate facultăţi din ţară şi chiar de peste hotarele ei, Limbi şi Literaturi Străine. Succesele facultăţii denotă un talent veritabil de pedagog-organizator. Variate sunt preocupările ştiinţifice ale savantului Ion Manoli: probleme de teorie a literaturii universale şi franceze, probleme de stilistică, poetică, semantică. Mai bine de 100 de publicaţii, inclusiv 5 monografii şi 2 dicţionare, constituie la ora actuală patrimoniul ştiinţific al profesorului Ion Manoli. Cărţile Domniei sale pot fi regăsite în Biblioteca Congresului din SUA şi alte biblioteci mari din lume.
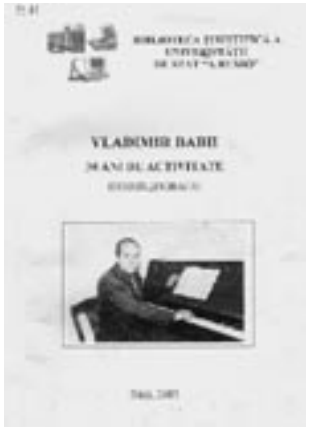
Biobibliografia ***Vladimir Babii*** a fost întocmită la un eveniment de succes profesional: 30 de ani de activitate pedagogică a doctorului în pedagogie, profesorul Facultăţii Muzică şi Pedagogie Muzicală Vladimir Babii, autor a mai multor publicaţii ştiinţifice, ultima din ele fiind monografia "Studiu de organologie".

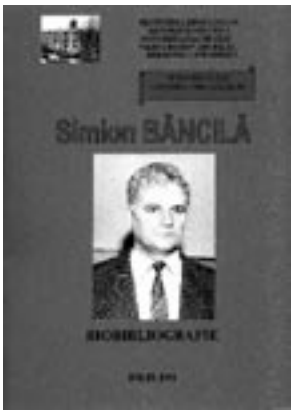

Simion Băncilă, doctor în fizică şi matematică, om de o aleasă omenie, prorector pentru studii. Îşi onorează această funcţie din 1987, realizând succese considerabile în administrarea universităţii şi activitatea ştiinţifică. Biobibliografia pune la dispoziţia cititorilor peste 100 titluri de lucrări ştiinţifice, publicate în cele mai prestigioase ediţii din fosta Uniune Sovietică şi România, având drept obiect de cercetare fizica corpurilor solide, proprietăţile termice ale metalelor lichide. Cercetările ulterioare sunt consacrate implementării noului curriculum la fizică în învăţământul preuniversitar.

Gheorghe Popa, şef catedră Limbă Română, doctor în filologie, autor a peste 100 de lucrări ştiinţifice, printre care o monografie, două dicţionare, un manual (coautor). Cercetările ştiinţifice ale savantului Gheorghe Popa sunt din cele mai variate: lingvistică generală, sociolingvistică, semantică, gramatică, domeniul preferat fiind locuţiunile. Pe lângă activitatea ştiinţifică proprie, Gheorghe Popa coordonează şi pe cea a doctoranzilor săi. La momentul actual, îndrumaţi de şeful lor, îşi pregătesc tezele de doctor şapte tineri cercetători.

Elena Belinschi, doctor în filologie, conferenţiar la catedra Limbă Română, coautor a 22 de manuale de limbă română pentru elevi şi studenţi şi a peste 80 de articole ştiinţifice îşi depune rafinamentul său pedagogic deosebit la altarul cultivării dragostei faţă de verbul matern şi formării profesorilor pentru şcolile din Moldova.

Ion Gagim, decanul Facultăţii Muzică şi Pedagogie Muzicală, primul doctor habilitat şi creator al primei şcoli de cercetări ştiinţifice în educaţia muzicală din Moldova, membru-corespondent al

Academiei Internaționale de Studii Pedagogice din Moscova, membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din Moldova. Cele mai mari biblioteci din lume dețin cărțile lui Ion Gagim în care autorul încearcă să răspundă la mai multe întrebări ale vieții şi existenței.

Traducerile conținutului biobibliografiilor în limbile de circulație extinsă: engleză, franceză, germană, rusă fac posibilă difuzarea lor în biblioteci din lumea întreagă şi în consecință sporirea prestigiului bibliotecii, universității, urbei şi țării.

Iulius Popa, corespondentul hebdomadarului "Literatura şi arta", cunoscut bibliofil, eminescolog, cel mai mare colecționar de medalii şi monede cu chipul poetului, prieten sadea al bibliotecii noastre, "fire pasională, sensibilă, receptivă, onestă". Expozițiile de cărți din colecția lui I. Popa prezentate în biblioteca Universității, vor ocupa un loc de cinste în lanul amintirilor multor cititori.

În momentul de față, pe masa de lucru a salariaților bibliotecii se află cinci biobibliografii, care vor

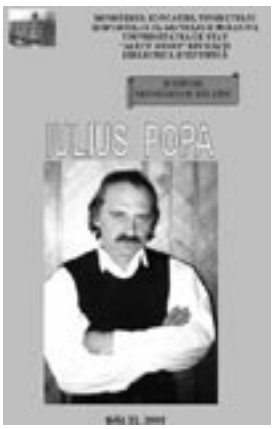

continua seria "Personalități universitare bălțene" şi vor deschide noi: "Universitari bălțeni", "Scriitori universitari bălțeni": ***Lidia Stupacenco***, decanul facultății Pedagogie şi Psihologie, doctor în pedagogie, autor al unor importante proiecte de colaborare cu centre universitare din alte țări; ***Maria Şleahtițchi***, decanul Facultății Filologie, critic literar, poetă; ***Larisa Bortă***, şef catedră Limbă şi Literatură Rusă, doctor habilitat în filologie; ***Silviu Berejan***, academician, cercetător-coordonator la Institutul de Lingvistică al A.Ş., din Moldova, profesor universitar de Bălți.

La elaborarea biobibliografiilor au participat bibliotecarii: Maria Fotescu, Elena Scurtu, Ana Nagherneac, Valentina Topală, Elena Harconiță; profesorii, doctori în ştiințe: Iulia Ignatiuc, Elena Dragan, Ana Pomelnicov, Victor Schiba; lectori superiori: Ana Munteanu, Tamara Panaguță, Ludmila Cabac, Olga Simac; lectorii: Micaela Țaulean, Lina Cabac, care ne ajută la traducerile materialului în alte limbi, şi, desigur, protagoniştii, prezentându-ne documentele necesare.

"Ceea ce e important în artă, e să vibrezi tu însuţi şi să-i faci şi pe alţii să vibreze"

Elena Ţurcan
şef oficiu

Câtă dreptate conţin aceste minunate cuvinte ale marelui George Enescu!

...În anul 1976, în structura Bibliotecii se înscrie oficiul Documente Muzicale care în 2006 îşi va sărbători 30 de ani de activitate. Destinat iniţial acoperirii necesităţilor de studiu ale studenţilor specialităţii de muzică din cadrul Facultăţii Pedagogie, mai târziu îşi extinde aria de servire asupra noii Facultăţi Muzică şi Pedagogie Muzicală (deschisă în 1980), pentru care este indispensabilă deja 25 ani. Astăzi această subdiviziune se integrează deplin în structura celor 14 servicii/centre ale bibliotecii bălţene, restructurate/modernizate în urma reformei organizaţional-funcţionale demarată în 2004, constituindu-se din următoarele compartimente: ***împrumut la domiciliu, sala de lectură / audiţie la căşti / vizionare emisiuni TV individuală / în grup; sala procesare / imprimare texte ştiinţifice; sala pentru interpretare la pian; 2 cabine de lucru / înregistrare individuală***. Serviciul asigură comunicarea colecţiilor speciale prin acces direct / indirect la sursele tipărite, AV şi electronice, oportunităţi de acces la Multimedia în condiţii optime şi cu echipament tehnic adecvat.

Utilizatorul Bibliotecii are acces la o bogată colecţie de circa 55 mii documente muzicale:

- 45 707 documente de muzică tipărită;
- 2 024 publicaţii seriale de specialitate;
- 1 040 discuri de vinil;
- 200 audio casete;
- 114 CD-uri muzicale;
- 5741 broşuri, programe.

Echipamentul tehnic înglobează: 3 picupuri, 2 combine muzicale, 1 casetofon, 1 televizor, 1 pian, 1 xerox, 10 calculatoare, o imprimantă. Pe lângă multiplele programe aplicative în sistem automatizat, elaborate şi utilizate cu succes în Bibliotecă, important este Proiectul de prezervare a discurilor de vinil: reînregistrarea a operelor muzicale de pe discuri în memoria calculatorului, cu posibilităţi de audiţie directă ori copiere pe CD. Până în prezent au fost prezervate peste 80 CD, 30 discuri de vinil, care se pot audia de la toate PC înzestrate cu căşti. Trecerea informaţiei de pe discuri pe suport electronic va îmbunătăţi calitatea servirii utilizatorilor, păstrând pentru generaţiile viitoare enorma bogăţie de care dispunem.

Constituirea şi îmbogăţirea colecţiei muzicale este una din sarcinile de bază ale bibliotecii. La momentul actual colecţia reprezintă un important tezaur documentar şi de cunoaştere. Componenţa fondului de note şi fonografii este universală, aici sunt cuprinse creaţii muzicale din diferite timpuri şi ale diferitelor popoare. La fel de actuală rămâne achiziţia documentelor ce-şi fac apariţia în Republica Moldova, România, Rusia. Pe parcursul ultimilor ani, colecţia s-a îmbogăţit cu valoroase lucrări: 2002 – 196 ex., 2003 – 431 ex., 2004 – 260 ex., 2005 (6 luni) – 191 ex. O achiziţie consistentă de ultima oră este colecţia intrată prin Proiectul de dezvoltare a colecţiei pentru învăţământul artistic (Fundaţia SOROS Moldova), câştigat de Bibliotecă în 2004 (236 titluri în circa 400 exemplare). O amplă expoziţie vine să mărturisească despre ediţiile valoroase din domeniul culturii, artei, picturii, muzicii, care sunt propuse pentru consultare tuturor doritorilor. Această bogată expoziţie a fost consacrată şi celei de-a 25-a aniversări a Facultăţii Muzică şi Pedagogie Muzicală, la sărbătoarea căreia a participat şi Biblioteca.

Anual peste 27 500 cititori intră în spațiile acestei subdiviziuni bibliotecare, consultând circa 50 600 publicații. La dispoziția lor sunt puse manuale, monografii, culegeri, cursuri universitare, note, partituri, reviste, dicționare şi enciclopedii, discuri de vinil, CD, casete, portrete ale compozitorilor, calendare muzicale, imagini din operele compozitorilor etc. Un rol important în informarea viitorilor muzicieni îl au expozițiile privind viața personalităților din domeniu, expozițiile-vernisaje ale elevilor Liceului de Arte "Amadeus", expozițiile/revistele informative, care cultivă şi dezvoltă sentimentul frumosului, contribuie la educarea spiritual-estetică a elevului/studentului: *Publicații muzicale uitate, Valsurile lui Strauss, Instrumente muzicale noi şi vechi, Unde joacă moldovenii, În universul lui G. Bizet, Şi totuşi muzica mişcă stelele etc*.

Vizionarea programelor TV (36 posturi captate prin antena-satelit), condiții optimale de interpretare la pian a compozițiilor muzicale (cameră separată), audiție în grup şi individuală (sala de lectură şi boxe de audiție), servicii de consultare şi furnizare a documentelor electronice, culegerea textului şi obținerea documentului necesar, printarea şi copierea documentelor – sunt oportunități de informare / documentare şi comunicare modernă. Dialogul cu clientul este foarte important pentru colaboratorii oficiului, urmărindu-se şi anticipându-se schimbările ce au loc în procesul de învățământ, exigențele şi necesitățile specialiştilor din domeniul muzicii, susținându-se un parteneriat optim cu corpul profesoral al facultăților Pedagogie Muzicală, Pedagogie, Psihologie şi Asistență Socială, Colegiul Teoretic, Liceul "I. Creangă", Liceul de Arte "Amadeus". Zilele Bibliotecii la Facultate, promovate anual, sunt acțiuni prin care fiecare compartiment al bibliotecii vine să-şi promoveze încă o dată colecțiile, oportunitățile şi serviciile. În timpul acestor Zile au loc întâlniri ale bibliotecarilor cu studenții şi profesorii, se organizează expoziții şi se promovează lansări şi prezentări de carte. La a 25-a aniversare a Facultății Muzică, sărbătorită în mai 2005, biblioteca a venit cu bibliografia *Contribuții ştiințifice ale profesorilor Facultății Muzică şi Pedagogie Muzicală* (*500 titluri*), biobibliografia *Ion Gagim*, dedicată decanului facultății. Acestea au fost prezentate în cadrul Conferinței Internaționale ***Educația artistic - spirituală în contextul învățămîntului contemporan*** (*19-21 mai*). Biblioteca a mai participat cu două expoziții de anvergură, prezentând lucrările cadrelor didactice de la Facultate, precum şi documentele intrate prin Proiect.

O facilitate modernă pentru utilizatori este accesul la colecția de CD-uri muzicale. Cu inteligență şi profesionalism se creează această colecție (începând cu anul 2000), care încearcă să urmărească istoria muzicii. Se promovează cunoştințele muzicale generale, indispensabile fiecărui om cult, a resurselor informaționale despre muzicieni, compozitori, interpreți naționali şi universali, a diverselor genuri muzicale, cunoaşterii istoriei, culturii, obiceiurilor. Calitatea sunetului de pe CD-uri este incomparabilă cu sunetul de pe discul vinil. CD-urile oferă posibilitatea unor audiții individuale şi colective excelente. Sala de lectură muzicală, boxele de audiere-înregistrare individuală întrunesc condiții optime de receptare şi de revigorare a mesajului cărții, având drept scop retransmiterea informației prin canale noi, cu un puternic caracter emoțional, ce propun audiția ca mod de informare şi documentare.

Un deosebit interes prezintă colecția de discuri de vinil şi audio-casete pentru doritorii de-a audia opere literare ale lui M. Eminescu, V. Alecsandri, M. Sadoveanu, A. Blandiana, I.L. Caragiale, I. Creangă, J. Verne, Frații Grimm.

Educația religioasă a membrilor comunității noastre, cu rol major în formarea şi dezvoltarea armonioasă, echilibrată a personalității tinerilor şi în păstrarea sănătății spirituale şi morale a poporului nostru, constituie un aspect important al activității informativ-formative, instructiv-educative a bibliotecii universitare. Ea constituie tema a peste 200 casete audio intrate în colecție grație donației venite din partea fostei bibliotecare universitare bălțene, Galina Florea, actualmente profesoară la Universitatea „Spiru Haret" din Bucureşti. Colecția conține predici, liturghii ale sărbătorilor religioase: *Viața şi pătimirea Sfântului Eustatie, Predica la Praznicul Bunei Vestiri, Paraclisul Maicii Domnului, Minunea din Moldova: Taina Sfintei Spovedanii, Patimile Domnului* etc.

De curând în oficiul Documente Muzicale s-au efectuat mai multe lucrări/acțiuni de renovare/ modificare/ design: recepționarea mobilierului atractiv, extinderea parcului de PC, repararea sălilor/ cabinelor muzicale, cu un impact direct în amplificarea demersului creativ muzical.

În republică se ştie că la Bălți este edificat un autentic centru cultural, artistic, metodico-ştiințific de pregătire a profesorilor de muzică. Se poate afirma cu certitudine, că copii din Republica Moldova învață astăzi arta audiției muzicale, cunosc ABC-ul muzical din manualele şi metodicele elaborate de către cadrele didactice de la Bălți, la apariția cărora contribuie în mare măsură şi Biblioteca universității.

Exigențe şi experiențe ale Mediatecii

Valentina Topalo
şef Centru Activități Culturale

A devenit limpede pentru majoritatea beneficiarilor din campusul universitar bălțean că activitatea lor nu trebuie să se rezume doar la studierea curriculei universitare, ci trebuie să-şi dezvolte abilități de a obține informații şi cunoştințe din toate domeniile de activitate. În condițiile modernizării învățământului superior, studentului nu i se cere numai să fie receptiv la cuvântul profesorului ci să mai fie capabil să studieze singur, să ajungă cu concursul bibliotecii la convingeri, priceperi şi deprinderi de utilizare a informației calitative.

Anii universitari 1995/2005 pot fi considerați ani de cotitură în viața şi activitatea a 8 facultăți, a unui liceu şi unui colegiu. În acest context Biblioteca Ştiințifică îşi păstrează statutul de puternică sursă de informare, prezență activă în viața şi munca clienților, răspunzând de activitatea ei, preocupându-se de implantarea acesteia în noul cadru creat, de găsire a unor noi metode de muncă cu cartea, adecvate procesului de modernizare la care este supus învățământul. *Această schimbare de optică în ceea ce priveşte direcțiile strategice ale activității Bibliotecii şi bibliotecarului s-a produs printr-o deplasare de accent şi anume: în etapa actuală problema cea mai importantă este să-i formăm beneficiarului deprinderi temeinice de lectură, oferindu-i servicii moderne şi informația necesară, orientându-l în utilizarea eficientă a surselor de informare şi documentare, promovând tehnologiile şi tehnicile informaționale şi de comunicare prin intermediul Mediatecii*. Ca intermediară între textul sonor şi consumatorul de informație, Mediateca este de tip hibridă, funcțiile fiind aceleaşi ca şi ale oricărei săli de lectură, deosebirile fiind doar suportul material al informației. Actualitatea Mediatecii de azi constă din momente caleidoscopice, rotindu-se în ambiții biblioteconomice şi manageriale de decenii.

Dar să ne deplasăm în anii '60-'90 al secolului XX, perioadă care a însemnat mulți ani de muncă, de dăruire, de renunțări şi jertfe personale şi colective, consumate în zile şi nopți, în zile de lucru şi sărbători înnodate (să ne amintim de bibliotecarele: Valentina Şişchin, Elena Scurtu, Chilea Tabac, Maria Fotescu, Ela Gorodnaia, Maria Bragari, Emilia Țurcanu, Ana Scutnițchki). Aceste bibliotecare

au organizat lucrul cu primele documente vizuale, oferind informații fotocopiate din cărți, reviste din toate domeniile creației literare, ştiințifice, tehnice agricole, economice şi alte domenii ale activității umane.

Un raport de activitate al Bibliotecii din 1962, relatează despre evoluția vizualului (segment de istorie, inserat în "Otciot o rabote biblioteki") semnat de ex-directoarea Faina Tlehuci, în care pătrunse termenul "microfişe 27", pe lângă alte documente tradiționale întrate în bibliotecă. Am făcut această referire deoarece este o precizare istorică a apariției primelor materiale vizuale şi a primului documator de citire. Cu 43 de ani în urmă, rară bibliotecă avea un colțişor de mediatecă, oferind fiecărui profesor-cercetător, student sau colaborator ştiințific posibilitatea de-a accede la patrimoniul informațional universal.

E greu de imaginat prin anii 1989-1990 o colecție densă de microfişe, 155 unități, propuse de bibliotecă atât din propria colecție cât şi prin împrumutul interbibliotecar. Oricum în rapoartele ştiințifice tradițiile îndelungate de utilizare a audiovizualului au fost scrise de direcție cu relativă precizie în următorii zeci de ani ca să caracterizeze periodic şi acest indicator cultural de lectură.

Mijloace şi Materiale Audiovizuale al anilor 1995 - 2001 tăinuieşte însemnate titluri promoționale: oficiul mijloace şi materiale audiovizuale şi colecția de carte rară, din 1998 Oficiul mijloace şi materiale audiovizuale în componența Secției ştiințifico-metodice, Mediateca din 2001. Un avantaj al reconsiderării indicatorilor de natură statistică pentru demersul de evaluare a oficiului şi rolului lui în perioada 1995-2001, este acel al raportării lucide, riguroase, închegate de patime subiective, atât la succesele cât şi la neîmplinirile, eşecurile şi erorile lui. Reactualizarea de către bibliotecă a indicatorilor principali care vorbesc de la sine, facilitează comparațiile cu etapele anterioare a sistemului totalitar, dar şi cu starea şi activitatea oficiului mijloace şi materiale audiovizuale, în perioada de tranziție şi în perspectiva următorilor ani ai secolului XXI.

Din 1995 oficiul spațios şi interesant, cu o sală de lectură pentru citirea microfişelor, microfilmelor, diapozitivelor, discuri cu texte în limbi străine, un televizor, 3 documatoare, 2 picupuri, un videocasetofon, 2 magnetofoane, un codoscop şi o sală de conferințe cu aparataj special de proiectare a filmelor este pus la dispoziția clienților. Sectorul audiovizual dispunea de 788 unități biblioteconomice: casete audio 16, videocasete 60, microfilme 137, microfişe 404, diafilme 182, seturi audio 410, MGF (bobine 5) , discuri 30.

Anul	Nr. unități AV	Cititori înscrişi	Vizite	Documente împrumutate
1962	27			
1980-1990	563			
1990-2000	1373	3866	48958	45829
2001-2004	2556	6455	46949	47632

Referindu-ne la datele despre activitatea Mediatecii, aşa cum sunt ele redate în rapoartele statistice din anii 1962-2004, sesizăm efortul excepțional al conducerii bibliotecii de a răspunde cerințelor de lectură.

Mijloace şi materiale audiovizuale1995-2004 (septembrie)

Asemenea date constituie un material important de reflecție, fiindcă una este o curba care reflectă creşterea numărului de unități de documente, grație cărora s-au asigurat servicii adecvate calitative şi alta care reflectă asigurarea de noi servicii cu mediile noi întru susținerea beneficiarilor în studierea limbilor străine.

Mediateca de azi înglobează o multitudine de activități, fiecare fundamentată ştiințific din punct de vedere biblioteconomic şi managerial, ceea ce presupune o continuă documentare, cercetare, adecvare la tradițiile naționale şi internaționale.

În septembrie 2004 rectoratul şi directorul bibliotecii au îmbunătățit organizarea Serviciului (fiind una din direcțiile de bază ale politicii manageriale a Bibliotecii), ameliorând activitatea ei logistică (extinderea spațiului, mobilier elegant şi funcțional), având în componența ei două săli de informare şi o colecție preponderent umanistă. Cantitativ, colecția s-a îmbogățit, numărând 2 556 unități hibride (tradiționale şi electronice), acoperind diverse domenii ale ştiințelor filologice şi tehnice.

Remarc faptul că fondul este reprezentat de numeroase medii noi de comunicare: CD, DVD-Rom-uri, audio-video casete, microfişe, microfilme, slaiduri cât şi resurse hardware - 25 computere de lucru pentru clienți : acces Internet, baze de date naționale şi internaționale, locuri citire CD, DVD-Romuri, acces la baza de date locală - TI-NLIB, tehnoredactare, TV-2 - recepționarea a 36 de programe internaționale prin satelit, video casetofon, casetofoane, imprimantă, proiector,

locuri pentru consultare 32 – toate au fost puse la dispoziția clienților. Astfel s-au redefinit funcțiile Mediatecii, asigurând o mai bună funcționare a ei (realizat fiind un obiectiv strategic important) sub aspect informațional şi tehnologic. De asemenea, s-au creat noi facilități şi servicii pentru clienți: baze de date EBSCO, ONU, IANSP - Springer, Oxford University Press, Cambridge University Press, Colecția digitală a profesorilor, 18 mape cu adrese utile naționale şi internaționale. Actualmente Serviciul se află în stadiul incipient de consolidare, reorganizare simultană cu implementarea tuturor tipurilor de media şi cu definitivarea strategiilor de acces la resursele interne, externe şi la informația virtuală. În aşa fel prin extinderea Mediatecii, Biblioteca posedă o sală intelectuală care contribuie la nivelarea diferenței dintre studenți, dreptul de acces la informație a mai multor vizitatori, formarea continuă şi educația permanentă a lor. Deosebit de elocvente sunt progresele obținute în privința indicilor de performanță:

În 2001-2004 s-a înregistrat un număr impunător de titluri din diverse domenii: Limbă şi Literatură Străină, Economie, Tehnică, Informatică; anul 2003 a fost cel mai productiv pentru domeniile Lingvistică, Filologie, beneficiind de proiectul „Dezvoltarea Colecției Multimedia", fiind activ consultate individual şi în grup în special de studenții de la facultatea Limbi şi Literaturi Străine. Concluzii interesante rezultă din alte date statistice efectuate în anii 2003-2004 unde se precizează o creştere anuală medie de 250 - 300 exemplare intrate în colecția Mediatecii, împrumutându-se clienților în medie

450-550 de documente lunar. Studiind necesitățile beneficiarilor, constatăm că Mediateca ocupă un loc privilegiat de transmitere de informații de la un mediu la altul şi soluționează cerințele de acces al informației deținute din alte spații virtuale.

Din momentul deschiderii sălilor Mediatecii eficiența lor a fost simțitoare, dovadă a utilității ei fiind şi situația statistică care atestă o bogată şi variată activitate complet automatizată. Datele prezentate în acest sens sunt edificatoare.

Numai în 2004 s-au oferit 18 003 de documente de interes general, reviste din diverse specialități, 274 CD, DVD-romuri, documente AV-2849, documente Audio-2207, înscrişi fiind 1665 de utilizatori. La cererile zilnice se răspunde cu 72,8 unități informație. La fiecare minut s-a solicitat în lunile septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie 6 pagini de informație printată, respectând cu rigurozitate - de regulă, o oră la fiecare loc de lucru. A fost o perioadă de uimire şi de teamă - uimire pentru ştiința studenților anului întâi, îndeosebi, de a deprinde repede tehnica regăsirii informației stocate pe orice motor de căutare al fiecărui terminal şi teamă ca nu cumva boboceii să citească mai multă informație pe siturile nedorite. De altfel, conform programului permanent de învățare, instruire de la orele de cultură a informației fiecare beneficiar este inițiat în ceea ce priveşte specificul Mediatecii (regulile de utilizare ale computerelor, a mediilor noi, agenda serviciului). Se efectuează operații biblioteconomice legate de TINLIB. Grație acestui sistem clientul cu sprijinul bibliotecarului de serviciu poate să se intereseze de orice volum existent în bibliotecă. Mediateca oferă clientului posibilități să consulte, să caute, să selecteze şi să regăsească bazele de date pentru a vedea dacă informația este sau nu disponibilă, dacă o obține pe loc sau dacă întră în regim de rezervare Word, apoi se printează.

În subsistemul de circulație există o evidență automată a cititorilor cu datele permisului de intrare şi un program special pentru tehnoredactarea lucrărilor de licență, masterat şi referate. Bibliotecarii multimedia îşi pun străduința şi capacitățile să depăşească limitele necunoaşterii pentru a furniza o informație pertinentă studiind, consultând resursele serviciului şi a altor biblioteci din țară şi din lume. Zilnic cyberlibrarianul întreprinde paşi spre integrarea, crearea interdependenței între mediile noi, completându-le reciproc, bazându-se pe o colaborare între ele, independentă de orice schimbare survenită în procesul servirii neafectând nici unul din ele.

Se fac eforturi pentru a schimba calitatea serviciilor. În ultimii patru ani Biblioteca are o strategie de

dezvoltare a lecturii electronice (biblioteca a fost conectată la Internet din 2001) pentru demersul potrivit al cititorului. În Mediatecă s-a accesat Internet la un singur computer, fiind **un loc virtual net superior** sălilor de clasă la început de Mileniu, apoi s-au instalat 25 locuri devenite spații virtuale care permit interacțiunea navigatorilor în lumea întreagă. Revoluționarea Tehnologiei Informației, care a început în urmă cu patru ani, astăzi a schimbat radical viața utilizatorului, Internetul ajutându-l să regăsească informații, programe, colecții valoroase din alte biblioteci ale lumii, ierarhizate pe subiecte sau după cuvinte cheie. Dar acest „cyberspace", aşa cum l-a numit William Gibson, înseamnă a conduce, ceea ce presupune abilitatea de a „vedea, observa" printre informațiile în format electronic cele calitative şi a le controla prin manipularea computerelor, bibliotecarul având capacitatea de a vizita o cantitate de locuri de lucru în Internet. De aceea Internetul are implicații sporite asupra bibliotecarului, reafirmând-se ca educator în orientarea surselor de informare,la utilizarea şi diseminarea ei la cerere, la structurarea şi aplicarea ei în practică. Cerințele informaționale enorme au obligat mediabibliotecarii să instaleze programul de conducere a computerelor CLUBCONTROL, program capabil să filtreze informația utilă uzerului, s-o aprecieze din volumul imens de informații transmise prin internet fiind şi aceasta o formă nouă şi modernă de educație a beneficiarului.

Misterul tehnologic - **Internetul** este pe măsura timpului în care au ajuns să trăiască beneficiarii bălțeni. Informații kilometrice găsesc numai în câteva secunde, în deosebi accesând faimosul google, altavista, rambler, alltheweb, EBSCO Publishing etc. Utilizatorii bălțeni se familiarizează cu diverse proiecte, comunicând cu alte universități din lume, alte Biblioteci de pe glob. Internetul mai propune internaților un nou tip de comunicare şi de lectură pe site-uri pentru domeniul istorie-geografie, muzică, biologie apoi urmează surfing pe motoarele de căutare la psihologie, drept, cele mai solicitate fiind site-uri pentru literatură, matematică, informatică şi de asemenea biblioteci online. Având expresia sa estetică, Internetul are orice gen de activitatea publicistică începând de la ştiri până la editarea de cărți, astfel beneficiarul bălțean devine proprietar virtual al unor situri din *Contrafort*, *Săptămâna*, *Magazin istoric* etc. Ne aflăm în fața unor încercări viabile de literatură inspirată de un altfel de mod de a imagina actul lecturii, cititorul rămânând satisfăcut de a vedea cum prinde viață sub ochii lui orice text şi imagine la text, fiindcă *o imagine (uneori) face cât o mie de cuvinte*. Volens-nolens se produce şi o colaborare între scriitori plus cartea multimedia plus utilizatorul. Facilitățile propuse internaților nu sunt posibile pe hârtie, astfel în Mediatecă se încearcă să se exploreze experiențele interacțiunii între student şi informația avansată.

Prin noul mediu de comunicare, internetul, biblioteca contribuie la perfecționarea clientului grației schimbului de păreri, experiențe care îmbunătățesc cunoştințele celor interesați de diverse domenii academice şi nu numai. Locurile unde aceste informații se găsesc au adrese care sunt similare adreselor poştale. La un post de lucru, începând cu luna decembrie 2004, clienții accesează e-mail personal. Topul mediilor variate de formare, informare şi cunoaştere off-line şi on-line în 2004:

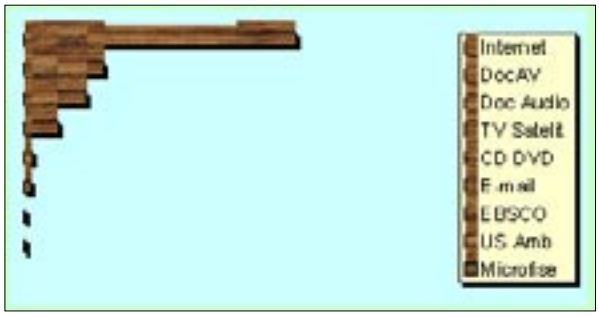

În total, au utilizat aceste suporturi informaționale de 16 510 ori (în 2003 de 8583 ori). Este evident că beneficiarii bălțeni, anii de studii 2-5, au abilități tehnice necesare de utilizare cu succes a noilor tehnologii informaționale şi a serviciilor oferite de acestea.

Geografic, clienții universității nu se concentrează numai la un singur mediu, dar şi la cărți, reviste, cercetând, consultând în limbile: română, rusă, limbi străine. În mod tradițional organizăm documentarea fiecărui utilizator individual sau în grup,oferindu-le colecția în limbile: engleză, franceză, germană, italiană, spaniolă, română, rusă.

Un loc deosebit în activitatea serviciului îl ocupă **acțiunile de informare şi largă popularizare a proiectului** „**Dezvoltarea Colecțiilor Multimedia**", documente electronice de o excepțională valoare practică pentru studierea limbii engleze. Se oferă CD-urile *New Headway English course* pe diverse niveluri, *Toefic*, audiocasetele: *Introductory, Elementary, Advanced Stories for Reproduction, Samouciteli angliiskogo iazika, Limba engleză - simplu şi repede, Limba franceză - simplu şi repede, Limba germană - simplu şi repede*, seturile audio *Les nouveau sans frontiere*, videocasetele: *Window on Britain, Notre Dame de Paris*, CD-urile *Eminescu – viața şi activitatea* în 7 limbi: engleză, franceză, germană, spaniolă, rusă, română, italiană, microfişele tulburătoare (varianta inițială a CD-ului) în limbile franceză şi engleză: *Bonnard. Grammaire francaise de lycees et colleges*, 1950, *Chomsky N. Sistems of sintactic analysis*, 1953, *Wartburg W. Evolution et structure*, 1937, *Broomfield L. Old English Subjunctivies*, 1930; *Ion Luca Caragiale - opera, studii critice* - în limba română, video-casetele: *M. Eminescu "Luceafărul", "Melancolie", "Călătorie virtuală în absolut"*.

Din 2002 biblioteca organizează Z**ilele Bibliotecii la Facultate**. În aceste ZILE MARI se produc întâlniri cu studenții în vederea cunoaşterii mai bună a fondului, punând accent pe relevarea bogăției şi varietății tematice a acestuia. Cu succes s-a realizat ciclul Carte - Film, organizând mini-expoziții aflate la baza unor ecranizări cu secvențe din filmele propuse de TV-5, Franța, SUA,BBC WORLD. Asemenea acțiune a fost organizată pentru video filmele: Notre-Dame de Paris, Window on Britain, Traficul de Femei „Ea". Prin săptămâna TV-5 se urmăreşte să se prelungească interesul beneficiarilor față de anumite informații de care se pot apropia şi în calitate de beneficiari-spectatori.

S-au produs diverse întâlniri lângă expoziții pentru a-l informa pe clientul nostru asupra noutăților intrate; infoexpoziții, reviste infobibliografice în serviciu, expoziții tematice asupra literaturii existente în Mediatecă şi bibliotecă, modalitate de–ai invita pe cititori să facă permanent Lectură. Câteva din ele:

- Atenție la limba vorbită (pentru studierea limbilor română, engleză, franceză, spaniolă, germană, italiană, polonă);
- Autoeducație: sens şi devenire (studierea de sine stător a limbilor străine prin intermediul seturilor AV, CD, DVD-urilor)
- Metodica predării limbilor străine
- Documente la studierea limbii polone
- Călătorie prin Colecția Multimedia

Ceea ce s-a realizat în 43 de ani în Mediatecă reprezintă paşi din multitudinea de zile ale multor ani, care vor fi urmați de alți paşi, ce se vor înscrie cu mai multă greutate după 2005 pe drumul consolidării rolului Mediatecii, mediabibliotecarului în viața de fiecare zi a comunității universitare.

Dorim să preîntâmpinăm şi să provocăm cereri de lectură, să stimulăm şi să dirijăm cu mai mult suflet şi profesionalism fluxul informațional, să contribuim la crearea deprinderilor de informare şi a unui comportament acționar capabil să se utilizeze informația veridică de către beneficiarii bibliotecii. Povestea bibliotecii şi a Mediatecii continuă, întrepătrunsă temeinic cu destinul bibliotecarilor care au întemeiat-o. Am cercetat tradiția din cei 60 de ani de existență a Bibliotecii Ştiințifice, reconstituind pagini de muncă în ipostazele ei cele mai interesante şi controversate.

Alecu Russo
– iubitor al cărții

Vasile Secrieru

“Datinile, poveştile, muzica
şi poezia sînt arhivele popoarelor.
Cu ele se poate oricând
reconstitui trecutul întunecat”

A. Russo

În anul 2004, s-au comemorat 185 ani de la naşterea lui Alecu Russo, prozator şi memoralist român. Născut la 17 martie 1819, în localitatea Străşeni – Lăpuşna (Basarabia), a trecut la cele veşnice în 5 februarie 1859, Iaşi. A studiat la Institutul “François Naville” din Vernier, lângă Geneva (Elveția), 1829 – 1835 şi petrece un an la Viena (1835 - 1836). La întoarcerea sa în România, a lucrat în calitate de asesor la Judecătoria din Piatra Neamț (1841 - 1844) şi avocat. După revoluția din 1848, a cărei desfăşurare o urmăreşte din Transilvania, duce o viață de privațiuni. Este desemnat membru în Divanul Apelativ şi, pentru scurt timp, director al Departamantului Lucrărilor Publice (1856). A fost un mare patriot, luptând până la ultima sa suflare pentru Unirea Principatelor Române, eveniment care s-a produs la doar câteva zile după ce trecuse în lumea celor drepți. A făcut parte din cohorta scriitorilor paşoptişti.

A rămas cunoscut în literatura română prin lucrările: “Piatra Teiului”, “Stânca Corbului”, “Cântarea României” (poem alegoric în proză). Este considerat un teoretician de excepție al folclorului prin studiul “Poezia poporală”, un neîntrecut polemist în probleme de limbă literară cu volumul “Critica criticii” şi un memorialist de excepție: “Amintiri”, “Soveja”, “Jurnalul unui exilat politic”.

Rămân şi astăzi celebre unele din gândurile lui Russo: “Odată cu binele s-a născut şi răul”, “Odată cu lumina s-a ivit şi întunericul”, “Odată cu literatura s-a născut şi înțelepciunea”, “Iubiți-mi Patria, dacă vreți să dorm în pace”.

Alecu Russo a fost mereu cu inima şi sufletul alături de cărți, ele au fost cele care i-au dat putere şi insuflat încredere în viitor. El îşi găsea alinare în lecturarea cărților, pe care le considera cel mai bun leac pentru suflet. Fiind exilat la Soveja, din motive politice, la 8 martie 1846, scria în jurnalul său: “Am mântuit cărțile ce mi-au venit de la Iaşi; era un volum în şase broşure al “Magazinului istoric pentru Dacia”, tipărit în țara muntenească… N-am ce spune despre publicație şi despre scopul ei… e frumos, e mare, e folositor. E multă simplitate în cronica lui Consctantin Căpitanu, multe mişcări împotriva moldovenilor; dar e ieftin la vorbă şi tare ostenitor; nu plăteşte cât Miron [Costin] şi alții. Am cetit foarte mult osebitele bucăți datorite redactorilor şi m-am unit cu părerea lor, cu privire la istorie; dar această citire a lăsat în mine o-ntipărire rea…”.

Atât timp cât s-a aflat la Soveja, A. Russo a vizitat şi biserica de aici, unde a găsit şi răsfoit câteva cărți bisericeti vechi, care constituiau şi adevărate monumente de artă. “Evanghelia – în opinia lui Russo – este cartea libertății. Hristos a zis “Cuvântul este pentru toți care vreau să-l asculte”.

A. Russo a citit mai multe lucrări din literatura românească: de la cronicari, lecturați majoritatea în manuscris, până la tipăriturile editate de “Cantora Foaiei Săteşti” sau de “Institutul Albinei”.

Dintre scriitorii străini l-a citit pe Rabelais şi Theophile Gautier, despre acesta din urmă arăta: “am dat peste față 75, ediția din Bruxelles, unde zice: “un couvent est un monde” etc… Dau iertăciune lui Gautier, căci nu cunoaşte Soveja… şi mai ales fiindcă nu ştie ce va să zică a fi Soveja fără voia-ți”.

Conform unei înregistrări oficiale a autorităților, aflăm că de la Alecu Russo a rămas o bogată bibliotecă care cuprinde, pe lângă diverse manuscrise, şi cărțile: “Letopisețele Moldoveneşti” de M. Kogălni-

ceanu (ediția 1852), “Istoria Românilor” de Vaillant (La Roumanie, Paris, 1844, 3 volume), “Istoria lumii nemțeşti” de Krim; lucrări semnate de Alecsandri, Conachi, Negruzzi, Hrisoverghi; tratate de drept, geografie etc. Din păcate, atât cărțile cât mai ales manuscrisele bibliotecii sale, s-au pierdut.

Toate aceste aspecte prezentate mai sus ni-l înfățişează pe A.Russo ca un mare patriot, erudit de talie europeană. El a fost cel care a adus, prin ostenerile sale cărturăreşti, o notă de prospețime în literatura română modernă, conştientizând faptul că o națiune poate să supraviețuiască numai prin Cultură şi Educație.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dicționarul scriitorilor români (R-Z). – Bucureşti: Ed. Albatros, 2002. – 947 p.

2. Russo, Alecu. Opere complete. – Bucureşti: Ed. Cugetarea – Georgescu Delafrois, 1942. – 360 p.

3. Russo, Alecu. Cântarea României. – Bucureşti: Ed. Tineretului, 1959. – 187 p.

4. Russo, Alecu. Piatra Teiului. – Chişinău: Ed. Hyperion, 1991. – 285 p.

5. Zaciu, Mircea, Papahagi, Marian, Sasu, Aurel. Dicționarul esențial al scriitorilor români. – Bucureşti: Ed. Albatros, 2000. – 920 p.

Colecţii speciale: carte rară şi carte cu autograf

Natalia Lunic
bibliotecar superior

O nouă culminare a omenirii este posibilă, acolo unde Europa popoarelor nu mai este decât uitare opacă, dar mai trăieşte încă în treizeci de cărţi foarte vechi care nu au îmbătrânit niciodată.

Friedrich Nietzsche

Formele vieţii spirituale a unui popor apar întâi pe cale orală şi mai târziu îmbracă haina scrierii, a scrierii de mână la început şi apoi a scrierii tipărite. Baza oricărei civilizaţii este opera scrisă, acea primă carte, devenită ulterior monument al creaţiei geniului uman. Monumentele scrise sunt verigi în salba istoriei seculare, atât a poporului român, cât şi a celorlalte popoare cu care a convieţuit. Astfel cartea, care a înfruntat timpul, venind dintr-o altă epocă, devine piesă de muzeu, iar biblioteca - lăcaşul glasurilor adânci ale eternităţii. Astfel de cărţi nu mai sunt simple documente ale colecţiei, ci unicate, raritaţi editoriale şi bibliografice, despre care se spune că sunt „un mijloc de a dăinui". Cartea este unul din elementele cele mai productive ale cunoaşterii, care conţine toate tipurile de mesaje, devenind „podul de flori" dintre milenii şi generaţii. Cartea perenă e de neconceput în afara bibliotecii. Filosoful german Arthur Schopenhauer afirma că „numai bibliotecile sunt memoria sigură şi durabilă a omenirii." Bibliotecile vor exista atât timp cât va exista şi umanitatea. Viitorul oricărei naţiuni se făureşte prin Cărţi. O Naţiune fără biblioteci este ca şi un trup fără suflet.

„***Bibliotecile constituie memoria omenirii. O memorie infamă, dar cu ea vom clădi un viitor care va semăna, fie măcar puţin, cu puterea speranţei noastre***". (Bernard Shaw)

„O carte bună e patrimoniul întregii lumi" (Papa Clement al XIV-lea). Iar cartea veche/rară constituie nu numai un patrimoniu, dar şi o comoară a neamului. Cartea tradiţională, ieşită de sub teascurile tiparniţelor, rămâne cel mai important izvor de dobândire a cunoştinţelor, nefiind ameninţată de pericolul dispariţiei iminente. Cartea tipărită a asigurat un asemenea ritm al ideilor ce au guvernat lumea, încât nimeni nu a sesizat că, de fapt, lumea e guvernată de cărţi. Cartea, pe care M. Gorki o

definea „una dintre cele mai mari şi mai complicate minuni create de om pe drumul fericirii şi stăpânirii viitorului", parcurge un drum complex, chiar sinuos uneori, între creatorul ei (autorul) şi cel căruia se adresează (cititorul). Acest drum trece prin editură, care îi dă formă, tipografie, care o multiplică şi librărie / bibliotecă, care o difuzează.

Cartea reprezintă „oglindă şi unealtă, mugur şi rod, cartea este obiectul cu cele mai multe chipuri dintre toate plămădirile omului; ea poate fi frumoasă, adevărată, prietenoasă, folositoare, înţeleaptă, acaparatoare şi vinovată, o carte poate fi ca omul de lângă tine şi ca tine însuţi..." (Ion Stoica). Anume astfel de carte se păstrează în tezaurul cultural al Bibliotecii Ştiinţifice „Alecu Russo" din Bălţi. Această colecţie de o valoare patrimonială inestimabilă cuprinde operele unor autori de mult trecuţi în neant, precum şi lucrările unor contemporani iluştri. Aceste perle, devenite raritaţi prin anul de apariţie, prin dedicaţiile, autografele, notiţele marginale, sunt dovada unor relaţii seculare trainice, demonstrând acea dragoste de carte specifică (îndrăznim să credem) poporului nostru.

Biblioteca a început a-şi constitui colecţia de carte veche/rară concomitent cu fondul de bază şi anume cu primele documente ale Institutului Învăţătoresc în 1945. Chiar de la primele numere de inventar putem observa că fondul de carte conţinea deja

exemplare care constituiau istoria în sine. Odată cu dinamica creşterii colecţiei, diversificarea domeniilor şi sporirea gradului de satisfacere a necesităţilor utilizatorilor, apărea şi interesul de realizare a unei colecţii de carte specială, deosebită, rară şi unică. Documente de bibliofilie, care trebuiau ferite de dispariţie sau de deteriorare, numărul cărora creştea din an în an, erau stocate şi conservate în condiţii speciale. Acumularea lor a impus sistematizare, stabilirea unei ordini, caracteristice întregii colecţii. Astfel a apărut o necesitate stringentă de a crea un fond special, în cadrul serviciului de Organizare şi Conservare a Colecţiilor. Caracterul de colecţie al acestui fond este conferit de faptul că el s-a constituit în timp, chiar dacă a fost completat sporadic, înglobează sute de cărţi, din toate domeniile cunoaşterii umane, cărţi devenite piese de muzeu.

Care au fost criteriile de selecţie a documentelor pentru acest fond ? Iniţial procesul de selecţie a cărţilor era dominat de subiectivitate, ghidat de experienţa bibliotecarilor şi de criteriile impuse şi promovate de regimul de guvernare. Cu toate acestea n-au putut fi distanţate astfel de noţiuni esenţiale, care au căpătat în prezent statutul de concepte: „rar” şi „vechi”. Ce presupun aceste noţiuni? Şi care carte poate fi considerată rară sau veche? Să apelăm la explicaţiile date de „Dicţionarul universal al limbii române”, editat de Lazăr Şăineanu, 1998 (pe care la fel îl deţinem). Găsim următoarele semnificaţii ale cuvântului **rar**: puţin numeros, care se găseşte într-un număr mic şi în puţine locuri; neobişnuit, care nu este comun; deosebit, excepţional. Iar din multitudinea de sensuri ale cuvântului **vechi** ne-ar interesa următoarea: care există de mult timp, care a apărut, a luat fiinţă, a fost făcut cu mult timp în urmă; care se menţine de mult timp.

Adăugând acestor definiţii exhaustive subiectivitatea bibliotecarului versat în meseria sa, precum şi criteriul geografic, vom obţine principiile de selecţie care au stat la baza constituirii fondului de carte veche/rară de la biblioteca universitară bălţeană. Documentele sunt neobişnuite, căci vin din alte secole (sec. XVIII-XX), emanând suflul timpurilor, cu pecetea vremurilor de restrişte imprimată adânc pe filele îngălbenite. Trecutul cărţilor are prin natura sa un farmec irezistibil, o poezie aparte. Mai întotdeauna, documentele de altădată par mai frumoase pentru că păstrează parfumul înţelepciunii şi al frumuseţii altor timpuri. De aici şi raţiunea exerciţiului de colectare.

„***O carte bună e mai mult decât o faptă bună şi decât o faptă mare, pentru că este pretutindeni şi totdeauna***.” (M. Maeterlinck)

Aceste documente sunt excepţionale prin: informaţiile pe care le oferă, prin lumea de idei şi sentimente a unor secole demult apuse, cuprinse între coperţile ei; autografele xeroxate sau originale de pe paginile cărţilor; ilustraţii numeroase şi inedite, realizate de pictori renumiţi; .modul de copertare (legare în piele, imprimare aurită pe copertă, gravuri de aramă fină ş.a.); numărul redus de exemplare.

Carte a cărţilor româneşti, ruse, franceze, engleze, germane, portugheze, şi chiar ucraineşti ea înfăţişeată dezvoltarea cărţii şi tiparului în România, Rusia, Moldova, Franţa ş.a. înţeleasă, în sens larg, ca istorie a scrisului, precum şi ca mijloc de difuzare a cunoştinţelor. „Cunoaşterea este studiul unei vieţi întregi şi e nevoie de o minte foarte ascuţită pentru a pătrunde esenţa lucrurilor ascunsă de modă care, în acest loc, dispune, mai mult ca niciodată, de toate adevărurile.” (Stendhal, „Memoriile unui turist”)

De aici începe istoria, din acest miez cu savoare deosebită, care oferă posibilitatea unor călătorii imaginare excepţionale. În lucrarea sa „Construind un pod către secolul al XVIII-lea” Neil Postman afirma că „singura cale de a merge înainte este privind înapoi, fiind conştient de trecut şi făcând în aşa fel ca valorile trecutului să fie utile prezentului şi viitorului.” Acum mai mult decât oricând, bibliotecarii trebuie să protejeze aceste valori şi să le asigure perpetuarea.

Colecţia însumează lucrări care acoperă o arie geografică largă: cărţi şi autori din Franţa, Germania, Rusia, Anglia, România şi, firește, din Republica Moldova. Majoritatea acestor cărţi provin din donaţiile venite din Rusia, România, de la donatori particulari.

Deşi nu s-a dus o politică activă de completare sistematică a acestei colecţii, fondul deţine în prezent 4 042 de documente. Iată cum se repartizează, după limbi, cărţile din cadrul acestei colecţii:

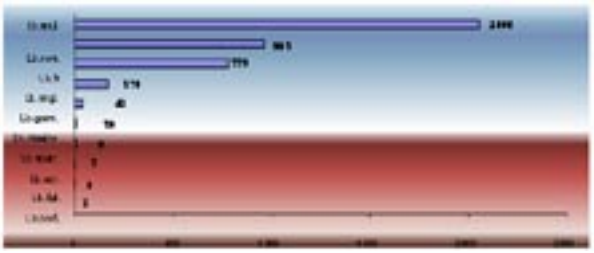

Începând cu anul 2000 s-au făcut investigaţii bibliografice ale colecţiei de carte veche/rară de către un colectiv de bibliotecari. Astfel au fost prezentate două fascicule de „*Carte rară în limba română din colecţiile bibliotecii*”, în care sunt consemnate mărturii ale bogatei şi valoroasei culturi româneşti de la sfârşitul secolului al XIX – începutul secolului XX, pe care le înglobează

fondul de carte veche/rară. În aceste două lucrări (2000; 2003) sunt prezentate într-o formă atractivă şi argumentată ştiinţific 388 de titluri de carte rară în limba română, cu adnotările de rigoare. Din cele 855 de documente în limba română cea mai mare parte, 648 ex., sunt cărţi de la începutul secolului al XX-lea. Colecţia deţine cărţi în limba română din toate domeniile cunoaşterii umane, însă predomină documente la literatura română şi critica literară – 300 ex. şi istoria românilor – 180 ex. Sunt prezente şi documente care însumează o varietate de domenii, cum ar fi lucrarea „Cartea Noastră", editată de către Societatea culturală „Cartea Noastră", sub preşedinţia lui Emanoil Catelly, prefect al judeţului Bălţi. Prima ediţie a acestei cărţii a fost tipărită în oraşul Bălţi, la 1936. Prin conţinutul ei, această carte, care cuprinde cunoştinţe elementare despre religie, istorie, geografie, limbă şi literatură română, numeroase sfaturi de agricultură, pomicultură, viticultură, apicultură, creşterea animalelor ş.a., scrise pe înţelesul tuturor, constituie o adevărată enciclopedie sătească.

Colecţia deţine şi pagini din viaţa Bălţiului, localitate în istoria căreia îşi are înfipte trainic rădăcinile şi Biblioteca actualei Universităţi. „*Primul ghid al municipiului Bălţi*", apărut sub direcţia lui I. Broitman, la Bălţi, în 1937-1938, deşi o xerocopie, ne oferă informaţii preţioase despre localitatea natală. Prezentarea cronologică a materialului permite cititorilor să-şi formeze o imagine reală despre încercările prin care a trecut oraşul de-a lungul secolelor. Imaginea unor personalităţi ale culturii basarabene sunt profilate, atât pe paginile acestui ghid, cât şi în lucrările „*Sfinţirea catedralei din Bălţi, 2 iunie 1935*", „*Zilele Mitropolitului Visarion Puiu*", Paşcani, 2000, „*Bisericile din eparhia Hotinului*", Bălţi, xerocopie. Istoria plaiului natal trebuie adunată picătură cu picătură, căci rădăcinile sunt acele liante durabile care ne ancorează în realitate.

Ar fi de menţionat existenţa unei ediţii de lux, cu caractere chirilice, în cadrul colecţiei de carte în limba română.

Свифт, Жонатан. Кэлэто-риите луй Гулливер / трад. де Ю.Кыркелан, Н.Есиненку; презентаре графикэ И.Богдеско. - Кишинэу: Ед. «Лумина», 1980. - 304 р.

Din tirajul acestei cărţi 60 de exemplare au fost legate în piele cu imprimare aurită. Fiecare conţine câte 14 gravuri autografe, tipărite de pe plăci de aramă în atelierul graficianului. În colecţia Bibliotecii Ştiinţifice „A. Russo" din Bălţi se păstrează exemplarul cu numărul 18.

Reprezentative pentru cărţile rare româneşti sunt astfel de colecţii de carte: „Biblioteca Universală", „Biblioteca pentru toţi", „Scriitorii români contemporani", „Clasicii contemporani", „Clasicii români comentaţi". Aceste colecţii şi multe altele apar la edituri devenite celebre prin promovarea unui program cultural adaptat la cerinţele epocii. Edituri, care îmbină cele trei laturi ale meseriei: librar-editor-tipograf, pun bazele tipăririi cărţilor în limba română la sf. sec. XIX - începp. sec. XX, pe teritoriul provinciilor româneşti. Una dintre primele edituri, reprezentativă pentru civilizaţia cărţii la români, este întreprinderea editorial-tipografică a lui I.V. Socec. Continuator al unui „deschizător de drum în domeniul editurii comerciale" cum a fost librarul-editor George Ioanid, care formase la vremea sa gustul public pentru lectură prin colecţia „Biblioteca litteraria" („una din primele colecţii populare europene"), Ioan V. Socec îşi face ucenicia între anii 1848-1856 pentru ca apoi să deschidă o librărie pe cont propriu („Librăria nouă Socec and Comp."). Librăria înfiinţată în 1856, transformată în editură cu tipografie în 1871 sub firma „Socec, Sander şi Teclu", reorganizată sub o nouă conducere în 1919, luând firma de „Socec & Co", devine una dintre cele mai importante în această perioadă. În 1875 Socec începe editarea în sistemul „Opere complete" ale scriitorilor români clasici şi contemporani. Preocuparea editurii, care poate fi considerată un program, pentru promovarea literaturii naţionale se reflectă şi în tipărirea unor ediţii separate ale scriitorilor români, dar nu va fi uitată nici literatura scriitorilor străini. Astfel, ia fiinţă colecţia „Clasicilor Români şi Străini pentru copii şi tineret", întemeiată şi îngrijită de Octav Minar (pseud. lui Octav Popovici), istoric literar, prozator şi dramaturg (1886-1965). În fondul BŞU deţinem un volum al acestei colecţii: „*Bolintineanu povestind copiilor*", care însumează versurile scriitorului „străbătute de parfumul sincerităţii". Lucrarea conţine portretul scriitorului pe copertă şi câteva referinţe critice. Alte câteva cărţi ale acestei edituri în colecţii: „*Biblioteca teatrului naţional*", „*Biblioteca pentru toţi*", precum şi lucrări din alte domenii: W. Le Queux „*Rasputin, călugărul criminal*", 1921; D. Theodosiu „*Pedologie: (Stud. copilului)*", 1926.

Nicolae Iorga considera tiparul „î artă, o chemare, o taină, un fel de religie, o breaslă, plină de mister şi sacră". Cărţile apărute la editurile de la începutul secolului trecut anume astfel şi erau pentru cititori.

Una din primele cărţi ale editurii librarului Carol Muller în cooperare cu editura Librăriei E. Graeve şi Comp. este exemplarul:

Literatură şi ştiinţă: Publicaţiune semestrială: vol. 1-2. – Bucureşti: Ed. Libr. Carol Muller, Ed. Libr. E.Graeve şi Comp., 1893-1894.

Carol Muller a publicat nu numai literatură română şi universală, dar şi, la un nivel înalt de popularizare, scrieri de istorie, filozofie, estetică, matematică, ştiinţe naturale etc. Una din cărţile de acest gen se păstrează în colecţia de carte veche/rară:

Szavlovski, I.L. Chronologie, calendare şi reforma calendarului. – Bucureşti: Ed. Libr. Storck & Muller, 1898. – 64 p. – nr. 159 al colecţiei „Biblioteca pentru toţi".

Colecţia dată a fost înfiinţată de librarul-editor Carol Muller la 1 martie 1895 şi s-a bucurat de o mare popularitate, având o vitalitate pe măsură, cu durata de apariţie şi în zilele noastre. Directorul literar al colecţiei era folcloristul şi publicistul Dumitru Stăncescu (1866-1899), iniţiatorul efectiv al acestei colecţii. A tradus din H.C. Andersen, F. Coppee, Bernardin de Saint-Pierre, Herbert Spencer.

„***O traducere bună are mai multă valoare decât o operă originală mediocră.***" (Al.A. Philippide)

O serie de cărţi publicate la editura Librăriei „Universala" Alcalay & Co se păstrează în fondul de carte veche/rară. Librăria, întemeiată de editorul şi librarul român Leon Alcalay (1847-1920) apare cu diferite menţionări în zona editurii pe cărţile publicate: Librăria Leon Alcalay, Alcalay & Co, Librăria „Universala" sau fiind menţionată numai adresa. Această librărie va prelua în 1899 drepturile de editare a colecţiei „*Biblioteca pentru toţi*". Leon Alcalay va continua seria lucrărilor de tematică variată în colecţia „Biblioteca pentru toţi", ajungând în 1920, anul morţii sale şi al trecerii colecţiei sub egida editurii Şaraga, la 1104 titluri, câteva reeditate de mai multe ori.

Furtună, Dumitru. Cuvinte şi mărturii despre Ion Creangă: Cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la moartea sa. – Bucureşti: Ed. Libr. Leon Alcalay, 1915. – 96 p.

Una dintre primele nuvele istorice ale polonezului H. Sienkiewicz, vestit la acel moment prin capodoperele pe care le-a creat:

Sienkiewicz, Henryk. Bartek Învingătorul. – Bucureşti: Ed. Libr. „Universala" Alcalay & Co., [1916]. – 88 p.

„Prin varietatea şi multitudinea scrierilor tipărite, „Biblioteca pentru toţi" rămâne cea mai importantă colecţie de cultură generală română. Prin intermediul acestei colecţii, cititorul român a cunoscut multe din scrierile literaturii române, precum şi o bună parte din valorile literaturii şi culturii mondiale." (M. Tomescu „Istoria cărţii româneşti de la începuturi până la 1918", 1968).

Cărţile în limbă română din colecţia de carte veche/rară sunt zestrea poporului român în acest colţ de ţară marginalizat şi văduvit secole la rând. Comoara, care a reuşit să supravieţuiască, trebuie ocrotită şi păstrată, căci ea este a „urmaşilor voştri şi a urmaşilor urmaşilor voştri în veacul vecilor..."(cuvintele lui Ştefan cel Mare din drama „Apus de soare", de B. Delavrancea).

Din punct de vedere cronologic, operele din această colecţie pot fi împărţite astfel:

	Sec. XVIII	**Sec. XIX**	**Încep. sec. XX**
Limba rusă	12	415	1628
Limba română	-	210	751
Limba engleză	-	96	74
Limba germană	-	10	32
Limba franceză	-	436	343
Limba italiană	1	4	1
Limba spaniolă	-	1	8
Lb.latină, greacă	-	4	6
Lb.ucraineană	-	-	7
Lb.portugheză	-	3	-

Numărul impunător de documente în limba rusă din cadrul colecției se datorează, desigur, împrejurărilor istorice favorabile pătrunderii în diferite vremuri a cărții în limba rusă pe teritoriul actualei Republici Moldova. Majoritatea acestor cărți au fost procurate cu intenția de a completa colecția de carte veche/rară. Din cele 2 048 de cărți în limba rusă, colecția dispune de 12 documente din secolul al XVIII-lea, acestea fiind cele mai vechi cărți ale colecției. Din punct de vedere cronologic, cea mai veche carte este a autorului

КИРОВЫ

Рамзей. Новое кироваставленіе, или путешествія Кировы съ приложенными разговорами о богословіи и баснотворствъ древнихъ / съ фран. на рос. языкъ пер. Авраамъ Волкщвъ. - М., 1765. - 167 p.

Cartea este traducerea în limba rusă a romanului autorului francez Andre-Michel, chevalier de Ramsay. Traducerea romanului este dedicată contelui P.S. Saltîkov, cu cuvinte de mulțumire şi recunoştință pentru susținerea şi sprijinul acordate în editarea volumului. Fiind un roman de călătorii imaginare, cartea ne prezintă cercul de interese ale societății ruseşti de la sfârşitul secolului al XVIII-lea. Cartea e îmbrăcată în piele şi e înfrumusețată, după moda timpului, cu mici imagini la începutul şi sfârşitul capitolelor. Cărți de acelaşi gen de la sfârşitul secolului al XVIII-lea, prezintă traducerea anumitor lucrări ale unor autori francezi, cum ar fi Voltaire, Rousseau, dedicate anumitor generali – F.I. Glîbov – sau conți – A.A. Bezborodko pentru a avea o mai largă circulație.

În colecție se păstrează 294 de documente din domeniul literaturii străine, traduse în limba rusă. Traducerile, realizate la sfârşitul secolului al XVIII-lea – începutul secolului al XX-lea de traducători anonimi sau cunoscuți: A. Şuligovskaia, P. Potemkin, A. Volkov ş.a. aveau menirea de a populariza şi de a pune la dispoziția publicului rusesc literatura străină din diferite epoci. Operele unor scriitori de talie europeană ca Dante, Milton, Shakespeare, Schiller ş.a., având un aspect exterior deosebit, iar unele lucrări conținând şi textul original paralel, formează o colecție de anticariat unică în felul ei.

Мильтон, Джон. Потерянный рай и возвращенный рай: поэмы = Paradise lost and paradise regained / Джон Мильтон; съ 50 картинами Густава Дорэ; пер. съ англ. А.Шульговской.- С.-Петербургъ: Изд. А.Ф. Маркса, 1895. - 334 p. – text paral. în l. engl.

Cartea are formatul unui album: 31/41. În afara textului paralel în două limbi: rusă şi engleză pe care-l prezintă, mai conține şi 50 de ilustrații ale pictorului şi graficianului francez Gustave Dore (1832-1883). Fiecare litografie conține autograful pictorului în colțul stâng de jos, conferind operei originalitate şi o valoare inestimabilă. Fiecare litografie este acoperită cu o foaie de calc pentru o protecție mai sigură. Colecția de carte veche/rară mai însumează şi alte lucrări ale acestui grafician vestit. El a ilustrat cu debordantă fantezie şi cu forță de sugestie epică operele principale ale lui Dante, Rabelais, Cervantes, Perrault, La Fontaine, Balzac. Lucrarea apare la editura lui Adolf Fedorovici Marks (1838-1904). Acest editor, invitat în Rusia cu scopul de a organiza secția germană a comerțului cu cărți, a contribuit substanțial la răspândirea operelor clasicilor literaturii artistice ruse. A publicat unul din cele mai bune atlase ruseşti „Bîlьшîй âсемирный настîльный атлас” (1905), care a cunoscut mai multe ediții, bucurându-se de o mare popularitate.

Un fond aparte al colecției de carte veche/rară în limba rusă îl constituie documentele de critică literară a operelor din literatura străină – un număr de 69 de exemplare. Aici întâlnim cărți ce tratează tema anumitor curente literare, cum ar fi:

1. Из истории английского реализма/ под ред. И.И. Анисимова. - М.: Изд. Академий Наук СССР, 1941. – 244 p.
2. Дживелегов, А.К. Начало итальянского возрождения/ А.К. Дживелегов. – Изд. 2-е, перераб. – М.: Гос. изд., 1924. – 240 p.
3. Главнъйшія теченія міровой литературы / под. ред. В.В. Битнера. – С.-Петербургъ: Изд. ”Въестника Знанія” (В.В. Битнера), 1905. - 120 p.

Această ultimă lucrare prezintă literatura franceză a sec. al XIX-lea, descrisă de profesorul francez J. Pelissier şi face parte din colecția „Энциклопедическая библиотека”, care îşi pusese scopul de a prezenta în lucrări separate dezvoltarea literaturii şi culturii mondiale.

Găsim şi documente care ilustrează istoria unor literaturi separate, cum ar fi:

История западной литературы: в 3-х т. (1800-1910)/ под ред. О.Д. Батюшкова. – М.: Изд. т-ва „Міръ”, 1912.

Lucrări fundamentale ale unor personalități de talie mondială cum sunt profesorii Friedrich Vogt şi Max Koh. Traducerea în limba rusă a istoriei literaturii germane din cele mai vechi timpuri până la începutul secolului al XX-lea a autorilor sus-menționați, e realizată de A.L. Pogodin cu învoirea editorilor originalului. Cartea conține 72 de desene, 2 gravuri, 18 cromolitografii. Lucrarea e o adevărată comoară care îmbină mici perle de

gravură şi pictură din cele mai îndepărtate secole (VIII – XII). Editată în 1900, opera, fundamentată ştiinţific, aduce vorbitorilor de limbă rusă informaţia necesară studiului. Informaţia oferită nu-şi pierde actualitatea nici în prezent şi aduce un bogat material de studiu nu numai pentru un arhivist, dar şi pentru un filolog, istoric sau pentru un pasionat de literatură.

Monografii consacrate unor personalităţi notorii ale literaturii universale, ce ţin de sfârşitul secolului al XIX-lea, ne prezintă opera şi activitatea lui D. Defoe, H. Heine, F. Schiller.

Reprezentativ este fondul de literatură artistică rusă în limba originalului. Acest fond însumează 594 de documente. Aici se păstrează operele complete ale unor personalităţi proeminente ale literaturii ruse cum ar fi: A.S. Puşkin, L.N. Tolstoi, I.S. Turgheniev, N. Gogol, F. Dostoievski, A. Fet. Colecţia deţine textul lucrării, considerată unul din monumentele literaturii scrise ruseşti: „Слîâî î пîлку Игîреâе", apărută în 1819 (pe frontispiciul lucrării este redat un fragment al Letopiseţului din Radziwill) şi aceeaşi operă reeditată şi completată cu xerografii din 1988, cu mărturii preţioase din originalul lucrării. Un alt exemplar al acestei opere, o adevărată capodoperă editorială este lucrarea cu acelaşi titlu apărută în 1934 şi având formatul 62/89. Textul lucrării este în limba rusă veche, iar ilustraţiile sunt realizate în stilul şcolii din Paleh de către ilustrul meşter Ivan Golikov. Coperta din lemn oferă trăinicie şi durabilitate acestui monument al literaturii vechi.

Mai puţin numeroase sunt documentele în limba rusă din celelalte domenii ale cunoaşterii umane. Astfel, colecţia deţine 129 de ex. din domeniul generalităţi, aici fiind incluse o serie de enciclopedii de la sfârşitul sec. XIX - începutul sec. XX. Printre acestea găsim şi prima ediţie a lucrării „Энциклопедический словарь", care apare la editura înfiinţată în 1889 de către tipograful I.A. Efron, din iniţiativa profesorului S.A. Vengherov şi prin coparticiparea editorului german F.A. Brockhaus. Editura îşi propunea iniţial numai editarea acestui dicţionar enciclopedic, unic la acel moment pentru cititorul rus. Drept model a servit enciclopedia „Konversationslexikon" (1808), editată de publicistul german Friedriech Arnold Brockhaus (1772-1823), care la acel moment apărea în Germania în ediţia a 13-a. Primul volum al dicţionarului enciclopedic rus apare în 1890, iar ultimul – în 1904. Până în 1907 mai apar încă 4 volume suplimentare. Fiecare volum este împărţit în două părţi obţinându-se 82 de volume de bază. Redactorul primelor 8 părţi a fost profesorul I.E. Andreevski; următoarele volume au fost redactate de K.K. Arseniev, F.F. Petruşevskii. Colectivul de autori era compus din profesori notorii ai timpului printre care: S.A. Vengherov, N.I. Kareev, D.I. Mendeleev ş.a. În vol. 82 este prezentată o galerie fotografică a colaboratorilor Dicţionarului Enciclopedic. La aceeaşi editură în 1907 editură apare şi lucrarea „Малый энциклîпедический словаръ", în două volume, divizate în părţi. Deţinem prima ediţie a acestui dicţionar. Însă editura dată nu s-a limitat numai la tipărirea unor dicţionare sau enciclopedii. Cu timpul au apărut şi alte lucrări la fel de fundamentale. În colecţia „Библиотека Великих Писателей" apar lucrări consacrate anumitor scriitori cu renume mondial:

Мольеръ / под ред. С.А. Вленгерова. – С.-Петербургъ: Изд. Брокгаузъ-Ефрона, 1912. – 620 p.

Байронъ / под ред. С.А. Венгерова. – С.-Петербургъ: Изд. Брокгаузъ-Ефрона, 1904. – 680 p.

În colecţia „Библиотека самообразованія" una dintre primele cărţi ale acestei edituri este:

Вундтъ, В. ВВеденіе въ философію: пер съ нем. / В. Вундтъ; под ред. Э.Л. Радлова. – СПБ: Тип. АО Брокгаузъ-Ефронъ, 1903. – 310 p.

Colecţia este posesoare a 101 ex. din domeniile filozofiei şi al esteticii în limba rusă. Reprezentative şi ilustrative sînt cărţile ce tratează subiecte pedagogice – 114 ex. Domeniul artei, deşi conţine numai 52 de ex., aduce în faţa cititorilor nişte lucrări fundamentale, actuale şi în prezent, cum ar fi:

Гнъдичъ, П.П. Исторія искусствъ: (Зодчество, Живопись, Ваяніе)/ П.П. Гнъдичъ; съ 15 раскрашенными таблицами и 580 рис. въ текстъ. – С.-Петербургъ: Изд. А.Ф. Маркса, 1897. – 580 p.

De asemenea îşi au locul în colecţie şi lucrări de arhivă, cum ar fi unul din cele patru tratate de drept pe baza legilor Imperiului rus, apărut în 1811, alcătuit de Z. Goriuşkin (1738-1821), profesor al Universităţii din Moscova, autodidact.

Горюшкин, Захарій. Руководство къ познанію россійскаго Законоискусства. – М.: Въ Университетской Типографіи, 1811. – 358 p.

Domeniul lingvisticii şi al limbii ruse, în special, îl reprezintă 76 de ex. Este semnificativă lucrarea de gramatică rusă a pedagogului N.I. Greci, ilustru savant al secolului al XIX-lea:

Гречъ, Николай. Пространная русская грамматика: Т.1. – Изд. 2-е, исправ. – С.-Петербургъ: Въ Типографіи Издателя, 1830. - 408 p.

Un număr mare de cărți vechi şi de valoare, ce aduc informații suplimentare în domeniul istoriei atât universale, cât şi ruseşti, ating cifra de 222 de ex. Aici se păstrează lucrările unor colective de autori, cum ar fi: „Общая история Европейской культуры”, 1908-1914, precum şi operele unor autori cu renume mondial, cum ar fi „Istoria” grecului Herodot, editată şi reeditată de sute de ori: în colecția de carte veche/rară se păstrează traducerea în limba rusă din 1888. Documentele descriu evenimente ale unor marcante domnii. Monografii, din prima jumătate a secolului al XIX-lea, aduc în prim-plan trecute vieți de țari şi țarine: Petru I, Elizaveta I, Ioan cel Groaznic ş.a. Lucrările de istorie rusă ale scriitorului, istoricului şi publicistului polonez Kazimierz Waliszewski, traduse în limba rusă, oferă cititorului clipe de revelare. Printr-o expunere înviorată de sute de amănunte din viața personală a țarilor ruşi, el transmite posterității imaginea unei istorii privită din altă perspectivă decât cea obişnuită.

Bogăția şi diversitatea oferită de acest fond de carte rară în limba rusă este de necontestat, însă vechimea, starea precară a unor documente devine un obstacol în valorificarea informației oferite. Cartea în limba rusă din colecție a fost şi rămâne a fi prețioasă, în primul rând, prin informația de cultură generală, pe care o pune în fața cititorului şi care nu poate fi europene substituită prin altceva.

Un capitol aparte în istoria colecției de carte veche/rară îl constituie fondul de carte în limbi străine: franceza, engleza, germana fiind reprezentate printr-un număr semnificativ de documente. Domeniile cele mai completate sunt cel al lingvisticii şi al beletristicii. Având o facultate de limbi străine, nici nu e de mirare că BŞU trebuia să achiziționeze cât mai multe documente în original, acestea fiind cele mai valoroase pentru studiul limbii străine. Astfel, cititorul, avid de cunoaştere, are posibilitatea să studieze limba străină în dezvoltarea ei, comparând lucrări din secole diferite. O analiză statistică atentă ne permite să observăm că colecția de carte veche/rară dispune de documente în limbi străine din secolele al XIX-lea şi al XX-lea. În acest cadru atrage atenția unicul document din secolul al XVIII-lea în limba italiană:

Mehegan, Cav. di. Quadro della storia moderna: della caduta dell’imperio d’occidente sino alla pace di vestfalia: T.1 /; trad. dal fran. da E.C.T. - Parigi, 1780. - 440 p.

Şi cea mai recentă lucrare în limba italiană, o ediție de lux, este volumul care cuprinde cele două poeme epice ale grecului Homer „Iliada” şi „Odiseea”, capodopere ale literaturii universale, scrise în hexametri dactilici. Lucrarea este în limba italiană contemporană, traducerea fiind efectuată după originalul grec de către Mario Giammarco. Ediția prezintă interes prin faptul că conține textul paralel în greacă şi italiană, care poate fi contrapus fiind plasat vis-a-vis. Cartea a apărut în colecția „I Mammut”, nr. 54, şi este o a doua ediție a acestei lucrări, textul fiind prezentat integral.

În cadrul colecției în limbi străine apar astfel de serii specifice secolelor XIX–XX, cum ar fi „Bibliotheque des Merveilles”, „Enseignement par les yeux”, „Les cahiers verts”, „Collection Edouard Guillaume”, „The handy-volume”, „Sellect Collection”...

Gallimard este una dintre cele mai prestigioase şi mai vechi case de editură franceză în domeniul literar. Înființată în 1911 de către Gaston Gallimard (1881-1976) împreună cu André Gide (1869-1951) şi J. Schlumberger. A publicat autori contemporani francezi şi străini. Sute de cărți apărute la această editură înglobează fondul BŞU, cele mai vechi fiind:

Claudel, Paul. Morceaux choisis. – Paris: Gallimard, 1925. – 251 p.

Lacretelle, Jacques de. Silbermann. – Paris: Libr. Gallimard, 1922. – 253 p.

Saint-Exupéry, Antoine de. Vol de nuit / pref. d’Andrй Gide. – Paris: Gallimard, 1931. – 172 p.

Operele unor autori reprezentativi pentru literatura europeană şi cea mondială, cum ar fi Shakespeare, Molière, Hugo, Shelley, Dickens ş.a. pot fi lecturate în original şi unele chiar în ediții care au văzut lumina tiparului în timpul vieții autorului, ca de ex., romanul lui Al. Dumas-tatăl (1802-1870), „Louis XIV et son siècle”, a apărut în 1866.

Colecția de carte veche/rară deține lucrări enciclopedice, îmbrăcate în piele, ilustrate de pictori renumiți ca G. Doré, H. Weir, C. Gilbert, C. Delort, S. Rejchan, tipărite de edituri franceze, germane, engleze care activează până în prezent, cum ar fi, spre exemplu şi Librairie Hachette et C. Acest concern francez de edituri, cu punctul de plecare într-o librărie înființată în 1826 de către Louis-Cristophe Hachette (1800-1864), a cunoscut o dezvoltare apreciabilă odată cu editarea „Dicționarului limbii

franceze" al lui Littre (1863). Astăzi, grupul de edituri Hachette este cel mai important producător francez de carte. În fondul BŞU pot fi lecturate operele publicate la editurile acestui concern, apărute în diverse serii: „**Nouveaux classiques illustres**", „**Le livre de poche**", „**Aventure verte**" ş.a. În 1953 editura Hachette a lansat publicarea colecției „**Le livre de poche**", cărți incitante, texte scurte, romancieri vestiți, cu un format comod şi, cel mai important, ieftine – cu prețul de 10 franci. Colecția va avea o popularitate enormă. Noile serii ale acestei colecții „O mie şi una de nopți" şi „J'ai lu" (Librio) cunosc 21 906 titluri şi între coperțile lor apar 10 503 autori.

Renard, Jules. Poil de carotte. – Paris: Hachette, 1958. – 252 p.

Larousse este o editură înființată în 1852 de pedagogul şi enciclopedistul francez Pierre Larousse (1817-1875), împreună cu Augustin Boyer – Editura Larousse & Boyer. Fiind director de şcoală, P.Larousse publică o serie de lucrări de pedagogie. Editura, devenită „Librairie Larousse", se dezvoltă rapid, specializându-se în lucrări lexicografico-enciclopedice. Opera capitală este „Grand Dictionnaire universel du XIX siècle" (publicat în fascicule între 1864-1876), care va cunoaşte numeroase reeditări, cu termen de apariție până în prezent.

Curioase şi instructive sunt dicționarele elaborate conform primelor metode de studiere a unei limbi străine, cum ar fi metoda lui Toussaint-Langenscheidt. Metoda dată a stat la baza elaborării dicționarului rus-german de Karl Blattner, editat în anul 1911 de către două edituri, de comun acord:

1. Лангеншейдтское книгоиздательство (Берлин – Шёнебергъ)
2. Товарищество М.О. Вольфъ (С.-Петербургъ и Москва)

Blattner, Karl. Taschenworterbuch der russischen und deutschen Sprache: mit Angabe der Aussprache nach dem phonetischen System der Methode Toussaint-Langenscheidt: T.1/ Karl Blattner. – Berlin, St.- Petersburg, M.

Aceste şi multe alte documente necesită o analiză minuțioasă, în vederea valorificării patrimoniului pe care îl deținem. „Într-adevăr, de la carte trebuie să pornim şi tot spre carte trebuie să mergem, indiferent de formele ei de mâine, dacă vrem să ştim cine am fost, cine suntem şi cine trebuie să fim mai departe... Numai **chemarea cărții** ne mai poate salva, ne poate arăta calea cea dreaptă şi bună a vieții." (Dumitru Păsat)

În 2003 au fost transferate pentru Programul „Memoria Moldovei" 200 de notițe bibliografice, informații despre cărțile rare în limba română deținute în colecțiile BŞU. Acest prim pas pe care îl face colecția de carte veche/rară într-o nouă epocă, cea a computerizării şi digitizării informației va fi urmat de o transpunere integrală. Intenționăm să digitizăm informația deținută în colecția de carte veche/rară pentru a păstra mai bine suportul, adică însăşi cartea – piesă de muzeu.

O parte integrantă a colecției de carte rară este **cartea cu autograf**. Colecția **Dedicații** s-a constituit de-a lungul anilor şi s-a format ca un tot întreg, însumând documente transformate de posesorii lor în opere unice, care transmit căldura sufletească a creatorului filantrop. În decursul existenței sale Biblioteca Ştiințifică a Universității de Stat „A. Russo" a fost locul de popas, în trecerea prin municipiul Bălți, a unor oameni de ştiință, artă şi cultură printre care: E. Coşeriu, Ioan Drăgan, Gheorghe Ghimpu,

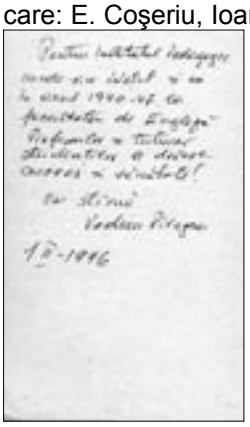

Gavril Istrate, Vlad Zbârciog, Dan Mănucă, Robert Rojdestvenski, Nicolae Enciu, Spiridon Vangheli, Grigore Vieru, Mihai Cimpoi, Carmen Cozma ş.a. Astfel a apărut colecția „Autograf", cărți unice şi deosebite în felul lor. Mai puțin păstrează ea din termenul de „vechi" şi mai mult din cel de „rar", deosebită fiind însăşi colecția, la fel cum e şi eterogenă. Personalitățile notorii, care au vizitat Biblioteca Ştiințifică a Universității de Stat „A.Russo" în diferite timpuri, participând şi la manifestările organizate în cadrul ei, şi-au lăsat opera lor cu dedicații sau autograf. Lansările de carte organizate cu regularitate în incinta BŞU n-au putut să văduvească colecția de operele create cu atâta dăruire şi oferite cu multă dragoste şi recunoştință. În această colecție şi-au găsit sediul numai cele mai reprezentative şi de preț documente, de o valoare indubitabilă.

De-a lungul deceniilor pe filele unor cărți s-au depus amprentele, sigiliile multor oameni din trecut, oameni cunoscuți sau mai puțin cunoscuți, însă în colecția „Autograf" a BŞU se păstrează cărți cu dedicații oferite de autori anume instituției date. Colecția „Autograf", de altfel ca şi întreaga colecție a BŞU,

nu este o colecție statică: ea poartă urmele comunității care i-a dat naştere şi, în primul rând, ale comunității universitare bălțene, acesta fiind mediul ei firesc de existență, mediu în care a fost creată şi care a alimentat-o decenii la rând. Varietatea tematică a cărților este destul de largă: toate domeniile cunoaşterii umane sunt ilustrate prin opere de valoare. Însă cea mai mare parte a lucrărilor ține de literatura artistică şi critica literară română, domenii în care s-au făcut cercetări şi s-a scris cel mai mult.

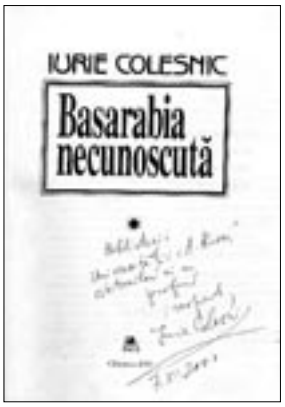

Deşi majoritatea operelor sunt ale unor personalități din Republica Moldova – 163 de cărți – colecția deține şi operele cu dedicații ale unor scriitori ruşi (Agnia Barto, Robert Rojdestvenski), polonezi, lituanieni (E. Miezelaitis) şi nu în ultimul rând lucrările unor scriitori din România – 34 de documente. Deşi nu prea mare ca volum – 217 ex., colecția „Autograf” ne oferă o mică părticică de istorie, istorie a BŞU, a localității cu care a făcut corp comun multe decenii în urmă „şi pe-amândoi necontenit/ Îi zguduie furtuna”. (B.P. Hasdeu, „Bradul”) Şi, totuşi, prin puținul de cărți păstrate, deținem mărturii ale timpului în care au fost create. Aceste cărți dețin acea parte a memoriei colective, pe care păstrând-o, putem privi cu semeție în viitor. Ele ne oferă acel remediu unic, după Iurie Colesnic, de care avem nevoie şi care este memoria. Aici întâlnim chipuri care, prin dedicațiile lăsate, devin mai apropiate sufletului nostru, căci au călcat, nu atât de mult timp în urmă, pe aceleaşi locuri, pe acelaşi pământ, care nu poate să nu ne fie drag. Astfel, colecția păstrează cărțile lui Vadim Pirogan, fost elev al liceului „Ion Creangă” din Bălți între anii 1934-1940. Tot la Bălți în 1946 V. Pirogan se înscrie în Institutul Pedagogic nou format, însă e nevoit să plece, ca să nu fie arestat. Un alt elev al liceului de la Bălți este lingvistul român Eugen Coşeriu. „Unul din cei mai originali teoreticieni ai limbii, creator de noi direcții în filozofia limbajului, semantică, geografie lingvistică ş.a. Membru al unor academii internaționale. Membru de onoare al Academiei Române.” („Dicționar enciclopedic 2003: 98 000 de definiții”, 2002).

Vizitând localitățile natale, în 2001, la împlinirea vârstei de 80 de ani, el a poposit şi la BŞU, lăsându-şi unele din lucrările sale, traduse în limba română, cu dedicații.

Documentele din această colecție sunt şi vor fi pentru secolele următoare acel liant invizibil, dar sigur al perpetuării. Colecția este o reflectare a zbuciumului comunității basarabene, a personalităților ei, împrăştiate prin întreaga lume, cu dorințele, speranțele şi incertitudinile lor.

Cartea a fost şi va rămâne materialul de studiu al multor generații, iar acel lăcaş unic pe care şi l-a ales, biblioteca, de orice gen ar fi ea, n-o va părăsi niciodată. Aceste două entități au devenit inseparabile multe secole în urmă. Datoria noastră este să menținem şi să păstrăm ce ne-a transmis trecutul şi să perpetuăm inestimabilele valori nealterate către viitorul de neatins, ce se întrezăreşte la orizont şi care se transformă mereu în prezent.

Arta cărții

Larisa Roşca
sef Serviciu Literatură în Limbi Străine
Lilia Melnic
bibliotecar superior, SLLS

Cărțile sunt moştenirea pe care un mare geniu o lasă omenirii şi care sunt transmise din generație în generație ca dar pentru urmaşii care nu s-au născut încă.

J. Addison

Studiul propus privind arta cărții este completat cu exemple de carte din fondul rar al Bibliotecii Ştiințifice Universitare bălțene, însoțit de o expoziție bibliofilă ce se doreşte o punte peste vremuri.

Cartea este un fenomen social destul de complicat. În ea se contopeşte gândirea şi cuvântul, ştiința şi arta, viața spirituală a unui individ şi a întregii societăți. De ea sunt legate probleme de ideologie, estetică, informare. Ea are istoria sa, problemele sale. Cartea conține o lume necuprinsă a bogățiilor spirituale ale umanității. Ea este nu numai produsul ei ci şi instrumentul muncii intelectuale.

Originile cărții se pierd în negura vremii, strâns legate de originile scrisului. Toate civilizațiile care au cunoscut scrisul au dat forme particulare “cărților” lor. În Orientul antic se scria pe tăblițe de ceramică, iar în Egiptul, Grecia şi Roma aceleiaşi epoci, mai cu seamă pe foi de papirus. Începând cu secolul al II-lea, atât în Orient cât şi în Occident, se răspândeşte scrisul pe suluri de pergament, numite rotuluşi, care înlocuiesc treptat papirusul şi tăblițele de ceramică. Prima carte care avea forma cărții de azi e Codexul, cu foile de papirus sau de pergament, prinse între scoarțe de lemn frumos sculptate sau învelite în piele, împodobite cu nituri şi pietre scumpe. Unele din ele aveau prinse de copertă nişte lacăte care se încuiau.

De prin secolul al XI-lea, pergamentului i se substituie tot mai mult hârtia, adusă inițial în Europa din țările Orientului. Ulterior, Europa însăşi va produce bogate sortimente de hârtie. Multe veacuri însă, paralel cu hârtia, pergamentul a continuat să constituie prestigiosul suport al unor somptuoase manuscrise.

Numai apariția hârtiei şi a tiparului au declanşat revoluția cărții. Perioada în care forma cărții a evoluat de la manuscris la tiparniță a durat jumătate de veac. Tipăriturile din acea perioadă sunt incunabulele cu coperțile din lemn, îmbrăcate în piele, unele cu ornamente încrestate cu cuțitul în pielea coperții cu motive ale stilului gotic târziu, mai rar figuri sau scene.

Încă de la apariția lor, cărțile caligrafiate pe foi de pergament sau de hârtie, erau frecvent împodobite cu diverse elemente decorative: litere ornate, viniete, chenare, frontispicii, reprezentări simbolice şi figurative, monocrome sau policrome, cunoscute, sub numele de *miniaturi*, termen derivat din denumirea oxidului roşu de plumb, numit *miniu*, folosit inițial la executarea acestor decorații. Deşi ulterior s-au utilizat în acest scop şi alte substanțe colorante, ornamentele respective au continuat să se numească miniaturi, înțelesul noțiunii s-a restrâns cu vremea numai la sfera ilustrațiilor figurative ale manuscriselor, extinzându-se apoi asupra tuturor reprezentărilor figurative de mici dimensiuni, indiferent de tehnica lor. Nicolae Iorga a constatat că *miniatura constituie una dintre manifestările cele mal splendide ale sufletului evului mediu*.

Evul mediu a fost epoca de aur a miniaturii. Decorul esențial era alcătuit din litere ornate la care se adăugau frontispicii, chenare şi compoziții figurative, reduse la dimensiunile unei viniete, alăturate inițialei, sau ocupând întreaga pagină. Un exemplu de manuscris cu miniaturi este Житие Александра Невского (Viața lui A. Nevski), Leningrad, Ed. Avrora, 1990. Fiind perfectat într-un singur exemplar, el nu putea fi accesibil publicului larg, însă datorită ediției facsimile această lacună, caracteristică manuscriselor a fost compensată. La ilustrarea miniaturilor au participat mai mulți pictori.

Amplasarea unor figuri şi grupuri în aceste compoziţii de la stânga la dreapta, de sus în jos, e specific pentru majoritatea ilustratelor manuscrisului.

Слово о плъку Игоревъ (**Cântecul despre oastea lui Igor**), editura Academia, Moscova, 1934, este ilustrată în stil paleh de maestrul artei decorative, unul din iniţiatorii miniaturii paleh Ivan Golikov. El este autorul nu numai al miniaturilor, ci şi al frontispiiciilor, vinietelor finale, letrinelor, al textului, care a fost scris în stilul limbii ruse vechi. Tot în interpretarea lui Ivan Golikov este prezentată coperta şi titlul poemului epic, ce oferă operei o expresivitate şi festivitate deosebită.

De-a lungul secolelor s-a diversificat şi legătura, atât tehnic cât şi din punct de vedere al materialelor folosite, în legătură cu curentele ce s-au manifestat în artă. Stilul gotic este suc-cedat de stilul pe care îl aduce Renaşterea cu rădăcini în Italia, unde ia amploare şi măiestrie legătura de lux. Se aurea coperta, pe îmbrăcămintea de piele se ornau plăci de aur cu diferite motive. A apărut marochinul şi saftianul, cartonul care a înlocuit lemnul. În 1798 germanul **Aloys Senefelder** a inventat litografia, utilizând principiul tipăririi plate, până atunci se utilizându-se tehnici de gravură prin scobire sau în relief. **Litografie** vine de la cuvântul grec **lithos** - piatră, pe care era executat desenul. Autorizând un traseu mai liber, mai rapid, mai fin, mai nuanţat ea cunoaşte un mare succes în epoca romantică.

Gravura în lemn ia amploare în anii 1830, fiind utilizată pentru ornarea cărţii, vinietelor, frontispiciilor, iniţialelor. Din fondul rar al Bibliotecii Universitare bălţene exemplificăm cărţile lui **Zenaide Fleuriot**, **Grand coeur**, 1903, **Caline**, 1896, **Mandarine**, 1907, toate editate la Paris, Librairie Hachette, cu legătura de carton acoperită cu percalină roşie, cu motive aurite, conţinând placa editorului. Opere ilustrate cu gravuri desenate pe lemn de C. Delort.

Marea varietate de legături de pe decor se pot clasifica în felul următor:

* casetat - ce reproduce acelaşi motiv ornamental, cu inspiraţie clasică;
* decor presărat - pe a cărei suprafaţă figurează blazonul sau monograma repetată a cărţii;
* antrelacuri - o împletitură continuă de linii curbe sau frânte;
* catedral - decor compus din elemente arhitectonice ale bisericilor medievale;
* dantelat - chenar dantelat cu colţurile orientate spre centru;
* zăbrelit - cu decor inspirat din arta porţilor din aliaj forjat;
* grotesc - motivul ornamental se repetă pe întreaga suprafaţă a cotorului cărţii cu excepţia spaţiului pentru titlu (figuri ciudate, fantastice);
• evantai - decor din elemente plasate în colţurile chenarului, sau în formă de rozetă în mijlocul copertei;
* cu camee - compoziţie în relief plasată în centru, într-un cartuş oval, amintind o camee;
* vorbitoare/simbolice/ - reproduc subiectul cărţii prin imagini gravate;

Arta lui **Gustave Doré** este situată într-un registru foarte diferit. Dotat cu un mare spirit de observaţie şi imaginaţie, el a debutat foarte tânăr, utilizează noi tehnici de gravură în “lemn colorat”, obţinând de la gravorii săi nuanţe şi contraste de calitate. Stilul său este marcat de prezentarea unor detalii de un realism nemaipomenit. El este considerat ca cel mai mare ilustrator al lui Dante. În BŞU Bălţi este prezent cu Dante Alighieri, L’Enfer, o traducere în franceză de Pier-Angelo Fiorentino, acompaniată de textul italian, Paris, Librairie Hachette et C-ie, 1868, in folio, demi-basane chagrinee (semi piele fină de capră), Джон Мильтон, Потерянный и возвращённый рай (Paradisul pierdut şi regăsit) = Paradise lost and paradise regained, cu 50 de desene interpretate de G. Doré, o traducere în engleză cu text paralel în limba rusă, editată la St. Petersburg, coperta şi cotorul înfrumuseţate cu ornament, imprimare color şi aurită.

Alături de gravurile din lemn erau utilizate şi gravuri în oţel: Molière, *Oeuvres completes*, Paris, Librairie Garnier Freres, ornată cu viniete gravate în oţel după desenele lui *G. Staal*.

Gravura în cupru a apărut la fel de timpuriu, mai târziu a apărut gravura în acvaforte, care se foloseşte şi azi în ilustrarea de carte.

Vă propunem atenției câteva cărți din fondul rar al BŞU Bălți, toate editate de unul din cei mai mari editori de carte rusă, magnat al cărții din acea perioadă - Ivan Dimitrievici. Sîtin: Л. Толстой (L. Tolstoi), Война и Миръ (Războiul şi Pacea) 1912; Драматическія произведеніа 1914 (Lucrări dramatice); Анна Каренина (Anna Karenina) 1914.

Toate sunt în legătura din carton, îmbrăcată în pânză vopsită în culoare neagră , numele autorului şi titlul operei fiind imprimate cu litere aurite, fiecare copertă ornată cu o placă din metal cu imprimări în relief ce reproduc subiectul cărții (ornamentare simbolică), bogate în ilustrații sau copii fotografice, color sau alb-negru, reprezentând scene din spectacole cu acelaşi titlu, fiecare cu o foaie de protecție cu text explicativ.

Fotografia a constituit pentru gravori o sursă abundentă de inspirație, dar ea nu-şi găseşte la începuturi utilizarea în ilustrarea cărții, fiind necesară o hârtie specială. O ediție bilingvă, rusă şi franceză, în prefața căreia este menționat că această ediție prezintă o metodă absolut nouă în ilustrarea uneia din cele mai mari creații ale literaturii ruse Иллюстрации къ Записками сумашедшаго (Ilustrații la *Însemnările unui nebun*) Н. В. Гоголь, 1883, Ст.-Петербургъ. Fotografiile sunt interpretate de fotograful Academiei Imperiale de Arte, Constantin Şapiro. Coperta din carton, îmbrăcată în pânză fină de mătase, părțile laterale ale cărții aurite.

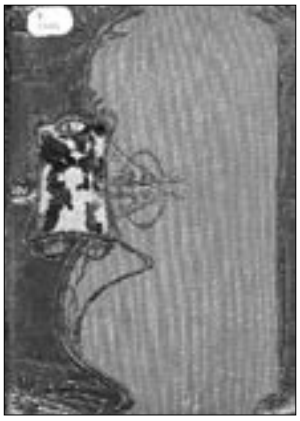

În perioada romantică cartea îşi schimbă haina. Multe continuă să fie legate într-o copertă de hârtie, uneori colorată. Se renunță la coperta de piele, care era foarte scumpă, păstrând o copertă mixtă din piele şi carton. Într-o interpretare originală avem cartea într-o legătură de carton cu coperta mixtă din percalină şi piele cu imprimări florale, aurite Вселенная и человъчество (*Universul şi omenirea*), 1904, Ст.-Петербургъ. Este o traducere din germană a cărții renumitului învățat Hans Kramer sub redacția profesorului A. S. Doghel. Textul e bogat ilustrat, ajutat de planşe suplimentare color şi alb-negru, copii de pânze, de fotografii, scheme privind universul şi omenirea.

Două cărți din seria *Muzeele Europei*, ambele editate la Paris, Librăria Nilsson, la începutul secolului 19, ale criticului de artă cu mare pătrundere şi clarviziune: Gustave Geffroy, Versailles - titlu încadrat în ornamente tipografice şi frontispiciu cu lujeri de aur, fructe de ananas, cu un mascheron central gravat de Rene Binet.

Le Palais du Louvre, cu cartonaj original al editorului, cu inscripții aurite. Poarta cărții reprezintă *Chelia evanghelistului* (veche comoară a călugărului Saint-Denis). Ornamentul final este prezentat prin vaza antică a lui Porfire.

Adesea felul de interpretare a legăturii, decorul, pot ajuta la datarea şi stabilirea provenienței unui volum.

Ediția facsimile a minunatului manuscris consacrat monumentului culturii poetice, poemului ce reuneşte arta cărții cu arta ilustrării în stilul baroc rus este cartea Книга любви знак в честен брак de Karion Istomin. Cartea a fost adusă în dar lui Petru I şi Eudochiei Lopuhina, cu ocazia căsătoriei. Coperta este din carton presat, îmbrăcată în pânză de mătase, cu ornament aurit în formă de panglici. Lucrarea arată ca o ghirlandă festivă din embleme.

Autorul a găsit, cu ajutorul emblemelor, modalitatea simbolico-alegorică de a se exprima. Tipul clasic al emblemei prezintă o triadă din deviză, imagine şi poezie. Seria de triade din această carte e supusă unei teme, formând un poem.

Un maestuos monument al culturii române este ***Biblia de la Bucureşti***, ***1688***. Coperta din carton, acoperită cu piele neagră, cu ornament fitomorf. În frontispiciu vedem lujeri voluptuoşi, răsucindu-se, care ocupă tot centrul cu inflorescențe de bujor, floarea-soarelui, alături de fructe de rodie. A fost tipărită prima dată în timpul lui Şerban Vodă Cantacuzino, domnul Țării Româneşti. În colecția Bibbliotecii este prezent exemplarul retipărit în facsimil, în 1997, la Bucureşti. Atenția este atrasă de eleganța literei, acuratețea dispunerii textului în pagină, de inițialele grațioase.

În zilele noastre legătura, de cele mai multe ori comercială, este fabricată din carton cu fața lucioasă şi viu colorată, mai rar din piele naturală, sau substituient, uneori cu supracopertă ce contribuie la afirmarea estetică a cărții.

Cartea Кэлэториile луй Гулливер, Жонатан Свифт, (Călătoriile lui Gul-

liver, J. Swift), publicată în 1980 la Chişinău, editura Literatura artistică, este o ediție bibliofilă, cu coperta îmbrăcată în piele bej, cu imprimare aurită, central monograma repetată a autorului cărții (decor presărat), garnitura literară şi imprimarea sunt interpretate ofset, cele 14 gravuri autografe fiind tipărite pe plăci de aramă în atelierul graficianului Ilie Bogdesco.

Un alt model de interpretare a cărții moderne e cartea ***Strigăt către tine*** de Grigore Vieru, Chişinău Litera, Bucureşti, Litera Int., 2000. Coperta din carton, cu fața lucioasă, albă, presărată din abundență cu frunze de laur aurite. Pe suprafața de jos a cărții şi pe cotor figurează blazonul *Bibliotecii de aur*, din care face parte această carte cu nr. 200.

Cartea ***Fables de La Fontaine***, cu text integral, editată în 1993, în Slovenia la editura Ars Mundi, coperta din carton cu fața lucioasă ornată cu ilustrația fabulei *Lupul păstor la oi*. Cotorul din piele culoarea verde poartă imprimarea aurită a numelui Gustave Doré, autorul celor 320 ilustrații-gravuri în plină foaie, viniete, ornamente finale, reprezentând subiecte ale fabulei.

Caligramă este un text poetic, dispunerea tipografică a căruia urmăreşte reprezentarea grafică a simbolurilor sau sugestiilor dintr-o poezie. ***Guillaume Apollinaire***, ***Calligrames***, 1955. Coperta din hârtie velină, albă, decorată cu una din caligramele în culori a lui G. Apollinaire, în frontispiciu reproducerea unui desen de Pablo Picasso, gravat pe lemn de R. Jaudon. Poeme-imagini şi poeme desene, sursele unui lirism vizual rar utilizat până atunci. Sintezele picturale permit să citeşti dintr-o privire ansamblul unui poem. Această ediție este revăzută şi redactată după documente originale, îmbogățită cu numeroase reproduceri ale caligramelor manuscrise, prezentate şi adnotate de Michel Decaudin. Ediția a fost limitată la 8000 exemplare, rezervate abonaților *Clubului celei mai bune cărți*. Exemplarul nostru poartă nr. 2552.

Călătorind prin timp, am descoperit farmecul, frumusețea captivantă a modului de prezentare, de înfrumusețare cu decoruri spectaculoase a cărții în diferite epoci. Cartea tipărită cu ilustrate îngrijite este totodată un obiect căruia îi poți simți splendoarea hărții şi legăturii. Imprimarea este o artă. Victor Hugo a spus: „*Să descifrezi o carte, să te cufunzi în ea, să creezi, ce Sărbătoare!*”

Donatia
bibliofilului Iulius Popa

Natalia Lunic
bibliotecar superior

O donaţie recentă din colecţia personală a bibliofilului bălţean Iulius Popa, a completat fondul de carte rară a Bibliotecii cu 187 de exemplare: cărţi şi reviste deosebite, ce denotă gustul fin şi rafinat al colecţionarului. Această mini-colecţie, atât de diversă, eterogenă, este, totodată, omogenizată de predilecţiile de selectare ale colecţionarului doct în materie. Donaţia însumează cărţi în şapte limbi, cea mai numeroasă fiind cartea în limba română – 106 ex., atît de necesară şi de solicitată în perimetrul basarabean.

Documentele donate se repartizează după limbi în felul următor:

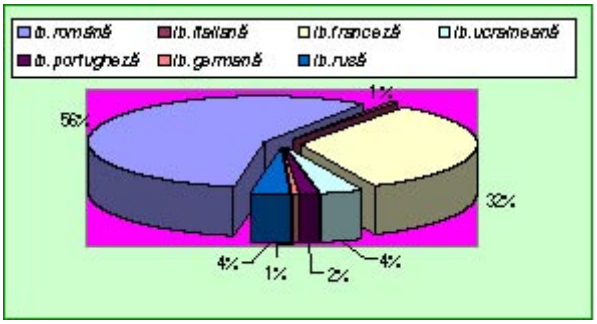

Cărţile donate vin din cele mai diferite domenii ale cunoaşterii umane: începând cu colecţia „romanelor captivante”, care atrag atenţia chiar şi celui mai indiferent cititor, trecând prin preocupările pentru sănătate, suflet, ştiinţă şi finisând cu revistele care aduc un amalgam de subiecte interesante şi atractive – de toate pentru toţi - cum ar fi revista „Lectures pour tous”, din care avem 26 de numere.

Una din cele mai vechi cărţi este „Грамматикъ практікъ романо-французскъ”, alcătuită de Gheorghe Vida, „român nobil din Marmaţia” (municipiu în judeţul Maramureş) şi apărută la Buda (în prezent Budapesta). Cartea este un îndrumar teoretic (cu exemple) de însuşire a limbii franceze. Apărută la o întretăiere de perioade istorice - 1833, lucrarea prezintă un interes deosebit pentru studiul limbii române, care trecea atunci prin transformări radicale. Caracteristică pentru acea epocă este tendinţa de modernizare, respectiv „europenizare” a societăţii. În Transilvania îndeosebi, reformele iosefinice au creat condiţii legale şi instituţionale pentru emanciparea limbii române. Limba română veche „suferă o mare transformare începând cu 1820-1830: abia atunci începe să se scrie o limbă cu adevărat nouă, limba literară de azi.” (G. Ivănescu, „Istoria limbii române”, 1980)

Tipografia Universităţii din Buda a fost un centru însemnat de difuzare a cărţii ştiinţifice şi literare în limbile germană, latină, maghiară, neogreacă, cehă, sârbă, română şi în alte limbi pe întreg cuprinsul Monarhiei habsburgice. Lucrarea apărută în acest centru universitar este influenţată puternic de curentul timpului şi anume de ideile latinizării limbii române, promovate de Şcoala Ardeleană. Este ştiut că numeroase lucrări fundamentale ale corifeilor Şcolii Ardelene au fost publicate la tipografia Universităţii din Buda, iar doi reprezentanţi ai acestei Şcoli au şi lucrat efectiv acolo: Gh. Şincai – corector (din 1804), P. Maior – cenzor al secţiei române (din 1809). Gramatica lui Gh. Vida, scrisă cu o ortografie chirilică, este împărţită în paragrafe conform părţilor de vorbire ale gramaticii franceze. Fiecare frază sau cuvânt adus spre exemplificare îşi are echivalentul în limba română. La sfârşitul lucrării este plasat un vocabular francez-român al celor mai întrebuinţate cuvinte, necesare pentru exprimarea orală.

Cea mai mare parte a cărţilor oferite de dl I. Popa sunt exemplare apărute la sfârşitul sec. al XIX-lea - începutul secolului XX, la edituri care capătă forţă şi stau mărturie dezvoltării artei tiparului, modernizării sale. Astfel, deţinem una din primele cărţi din colecţia „Biblioteca pentru toţi”, înfiinţată de librarul-editor Carol Muller la 1 martie 1895, colecţie de mare popularitate, care va avea o vitalitate pe măsură, apărând şi în zilele noastre. Directorul literar al colecţiei era folcloristul şi publicistul Dumitru Stăncescu (1866-1899), iniţiatorul efectiv al acestei colecţii. A tradus din H.C. Andersen, F. Coppee, Bernardin de Saint-Pierre şi Herbert Spencer. În fondul de carte veche/rară deţinem exemplarul cu nr. 3 al acestei colecţii:

Mihail Zamphirescu. Cântece şi plângeri: poezii. – Bucureşti: Ed. Libr. Carol Muller, [1895]. – 112 p.

Scopul colecției era acela de a pune la dispoziția „tinerimei şi a tuturor cititorilor cărți bune, bine alese, frumoase, interesante şi bine traduse, culese din toate producțiile spiritului omenesc" şi în acelaşi timp ieftine – fiecare volum costa numai 30 de bani, ceea ce asigura o largă răspândire colecției. „Fiecare volum va conține şi o mică biografie a autorului sau un studiu asupra operei ce se publică. „Biblioteca pentru toți" va apare regulat de două ori pe lună în broşuri de 112 pagini tipărite cu îngrijire, cu litere frumoase."

Bibliofilul ne-a împărtăşit tot ce are mai de preț: cartea veche şi rară, cartea pe hârtie specială, cartea în format deosebit: cum este romanul „A doua călătorie în lumea basmelor" de Selma Lagerlof, având formatul 21/27 sau „România" – revista Oficiului național de turism (nr. 12, 1937), având formatul 23/31 sau „Lectures pour tous" – revistă publicată de editura Hachette, cel mai mare concern francez de edituri, inserând cele mai diverse rubrici, atractive şi în prezent. Aceste exemplare deosebite conțin fotografii-autografe, litografii-autografe originale, publicitate făcută unor mărfuri din alt secol, care incită interesul pentru trecut.

N-a fost uitată nici tema religioasă. Aici se pot observa divizările tradiționale din cadrul religiei mondiale. Minoritățile naționale aveau şi ele nevoie de cărți tipărite. Povestiri din istoria poporului evreu inserate în manuale didactice, selecții de rugăciuni, colecții speciale pentru evreii români:

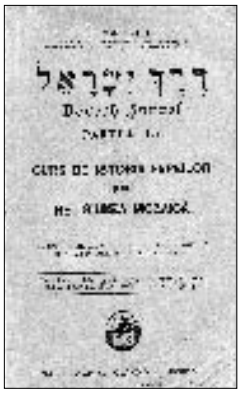

I. Smotrici. Curs de istoria evreilor şi de religiunea mozaică – Bucureşti: Ed. Cartea românească, [1930- 1932]. – 192 p.

În colecția „Biblioteca „Ivria", creată în 1933 de Dr.Thenen, şeful rabin al comunității israelite din Brăila, autorul primei traduceri româneşti a „Mahzorului", apar cărți „spre cea mai deplină mulțumire sufletească a întregii evreimi din țară", cărți pentru evreii români. Deținem №1 al acestei colecții:

M. Thenen. Raşi: viața şi opera – Brăila: Ed. Dr. Thenen, 1933. – 64 p.

Religia creştină pe teritoriul României Mari îşi are publicațiile sale. „Micul Misionar"(1936) – „revistă lunară ilustrată pentru tinerime" de propagare a credinței creştine, care apărea în Oradea. Ne-a

fost donat un exemplar al acestei reviste – nr. 11-12, 1939. Revista dezbate subiecte interesante din viața religioasă a creştinilor, din peregrinările misionarilor prin diferite țări. Aduce în fața cititorilor traducerile unor contemporani din cele mai diverse țări, care tratează probleme de religie creştină, precum şi subiecte ce țin de alte religii.

Problemele sociale ale creştinismului sunt dezbătute în lucrarea lui Gh.I. Ghia „Creştinismul şi problemele sociale", Craiova: Ed. Ramuri, 1923. – 40 p.

Necesitatea unor manuale de religie a fost suplinită de „Dogmele religiunii creştine" de Dumitru Stănescu, apărută în 1920 la editura Librăriei „Universala" Leon Alcalay. Librăria dată, întemeiată de editorul şi librarul român Leon Alcalay (1847-1920) apare cu diferite menționări în zona editurii pe cărțile publicate: Librăria Leon Alcalay, Alcalay & Co, Librăria „Universala" sau fiind menționată numai adresa. Această librărie va prelua în 1899 drepturile de editare a colecției „Biblioteca pentru toți". Leon Alcalay va continua seria lucrărilor de tematică variată, ajungând în 1920, anul morții sale şi al trecerii colecției sub egida editurii Şaraga, la 1104 titluri, câteva reeditate de mai multe ori.

Prin varietatea şi multitudinea scrierilor tipărite, „Biblioteca pentru toți" rămâne cea mai importantă colecție de cultură generală română. Prin intermediul acestei colecții, cititorul a cunoscut multe din scrierile literaturii române, precum şi o bună parte din valorile literaturii şi culturii mondiale. Acum am

avut posibilitatea să includem în fondul Bibliotecii câteva numere ale acestei colecţii, care lipseau până în prezent: nr. 20-20 bis, 228-229, 243-245, 266 ş.a.

Caracteristica epocii în care au fost publicate aceste cărţi este varietatea colecţiilor şi a editurilor, care se afirmau punând bazele tipăririi cărţilor în limba română la sf. sec. al XIX - înc. sec. XX, pe teritoriul provinciilor româneşti.

Un exemplar al colecţiei „Clasicii Români şi Străini pentru copii şi tineret", întemeiată şi îngrijită de Octav Minar (pseud. lui Octav Popovici), istoric literar, prozator şi dramaturg (1886-1965) este volumul „Bolintineanu povestind copiilor", care însumează versurile scriitorului „străbătute de parfumul sincerităţii". Lucrarea conţine portretul scriitorului pe copertă şi câteva referinţe critice.

O serie de romane menite să atragă publicul prin subiecte de acţiune, captivante şi incitante, apar în colecţiile „Romanele captivante", „Aventura", colecţii ale editurii „Adevărul": F. Vallard „Sclava berberului", Ch. Barry „Omul dublu", L. Bruun „Insula fericirii", M. Priollet „Morfină..." ş.a. După cum putem observa aceste colecţii prezentau, de fapt, cititorului român traduceri ale romanelor unor scriitori contemporani străini, introducându-l astfel în circuitul valorilor culturii mondiale.

Publicaţiile periodice de la începutul secolului trecut diferă de cele contemporane. Revistele donate sunt atât de diverse cuprinzând o tematică variată, bogată în informaţii. „Astra" – revistă de literatură, artă şi ştiinţă, apare bilunar, la Bucureşti, din 1915-1916 şi în 1918, redactată de Ion Gorun (Alex. Hodoş (1863-1929), scriitor român, redactor al revistei „Viaţa". În 1918, apare cu titlul „Astra ilustrată", iar în 1922 reapare intitulată „Astra nouă". Anume acest ultim titlu îl găsim pe două din cărţile donate. Formatul acestor reviste este al unor cărţi nu prea mari. Fiecare volum inserează câte două numere, fiecare cuprinzând câte 96-112 pagini şi având cuprins separat. Revista, apărea la editura „Ig. Hertz" şi cuprindea proză literară, articole, informaţii din străinătate, fiind compusă în mare parte din traduceri de E. Muschik, P. Bliss, Th. Winkler, C. Capprivi, A. Cehov, M. Jokai, P. Krailing ş.a.

Publicaţia care tratează subiecte de artă medicală este „Sănătatea". Această „revistă ilustrată de medicină populară, higienă socială, educaţie morală, literatură medicală" apare bilunar la Bucureşti, de la 1 martie 1901 – 1/15 mai 1916, sub redacţia unui comitet de medici. Publică şi un supliment, „Viaţa fericită" (1 martie 1906 – 1/15 mai 1916), care, în primii cinci ani apare cu paginaţie separată. Iar de la 15 martie 1911 – 1/15 mai 1916 este inclus în paginaţia revistei, formând o rubrică aparte cu titlul „Viaţa fericită"; în acest răstimp, publicaţia se intitulează „Sănătatea şi Viaţa fericită". Revista reapare la 1/15 octombrie 1919. Cele câteva numere pe care le deţinem, nr. 2, 1911; nr. 19-20, 1930; nr. 7-8, 9-10-11-12, 13-14, 1931 ne permit să observăm rolul pe care-l deţinea medicina în viaţa cotidiană la începutul secolului trecut.

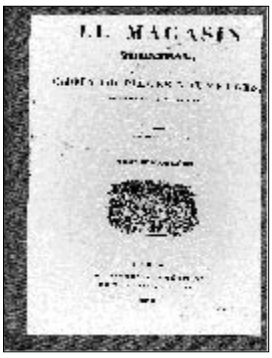

Revistele în limba franceză „Le Magasin theatral", 1836, vol. 14, „Mercure de France", 1935, nr. 1 (vol. 257), „Revue des deux mondes", 1937, nr. 1 (vol. 37) au forma unor cărţi, acestea fiind, de fapt, nişte ediţii sumative, care înglobează două numere apărute în aceeaşi lună, formând un volum. „Mercure de France" este o revistă de literatură înfiinţată în 1889 de către Alfred Vallette. Primul număr al acestei reviste apare în 1890. Titlul ales este al unei publicaţii mai vechi, „Le Mercure galant", înfiinţată în 1672 de Donneau de Vise. Revista a cunoscut mai multe titluri succesive printre care şi cel de „Mercure de France". Publicaţia apare până în 1825. Grupul de autori care au pus bazele acestei publicaţii a fost alcătuit din scriitori ca: G. Albert Aurier, J. Court, L. Denise, R. de Gourmont, J. Leclerc, E. Raynaud, J. Renard, A. Samain ş.a. Pe paginile revistei au fost publicate lucrările unor scriitori ca L. Bloy, A. Jarry, S. Mallarmé sau Rachilde. Interzisă şi reapărută de câteva ori pe parcursul existenţei sale, revista îşi încetează existenţa în 1965.

O altă publicaţie periodică franceză, „Revue des Deux Mondes" îşi face apariţia în 1829. Din 1831 până în 1877 redactorul-şef al revistei este jurnalistul francez François Buloz (1803-1877), care a ştiut să colaboreze cu cei mai mari scriitori ai timpului său. Din 1877, anul morţii sale, conducerea revistei este preluată de feciorul său Charles. Publicaţie periodică lunară, din 1832 „Revue des Deux Mondes" va apărea mai des: de două ori pe lună. Este o revistă de artă, literatură, istorie şi filozofie. În 1893 conducerea ei este preluată de criticul literar francez Ferdinand Brunetiere (1849-1906), care este fondatorul teoriei evoluţiei genurilor literare. Volumul pe care îl deţinem este condus deja de Rene Doumic şi inserează atât articole de critică literară, cât şi de politică mondială şi de teorie a dreptului, semnate de scriitorul şi avocatul

francez Maurice Garcon (1889-1967), precum şi de alte personalităţi notorii ale epocii.

O serie de romane apărute la editura „Librairie Flammarion” aduc în faţa cititorului opere într-o franceză clasică a secolului al XIX-lea. Editura Flammarion, înfiinţată în 1875 de cei doi fraţi Flammarion, Camille şi Ernest, vine iniţial cu un program de publicare a operelor scriitorilor francezi contemporani. Seria „Select-Collection”, dirijată de fraţii Max şi Alex Fischer, îşi propune să publice, la un preţ redus, toate capodoperele romanului literar contemporan, alcătuind astfel în Franţa o colecţie unică de opere complete. Cărţile apar în formatul „in-8*”, textul fiind împărţit pe două coloane. Ilustraţiile sunt prezente, în primele exemplare, numai pe copertă, fiind realizate în culori de pictori contemporani: Emile Zola, Jean Richepin, Henri Barbusse ş.a. Fiecare carte a colecţiei îşi are numărul său, în funcţie de ordinea apariţiei; această practică este preluată de la edituri cu o experienţă mai bogată cum ar fi editura „Artheme Fayard & C.”. Fondată în 1850 de către Artheme Jean Francois Fayard (1836-1895), editura publică lucrări de literatură universală, ştiinţă umană şi artă. Romanele apărute în colecţia „Le livre de demain” sunt înzestrate cu xilogravuri în număr de 20-50, în funcţie de volumul operei. Aici găsim romanele unor scriitori ca: Georges Duhamel, Claude Farrere, Andre Cortis, Claude Anet ş.a. Colecţia este numerotată cu cifre arabe.

O ediţie de lux intrată în fondul de carte rară prin această donaţie este volumul care cuprinde cele două poeme epice ale lui Homer: „Iliada” şi „Odiseea”, capodopere ale literaturii universale, scrise în hexametri dactilici. Lucrarea este în limba italiană contemporană, traducerea fiind efectuată după originalul grec de către Mario Giammarco. Ediţia prezintă interes prin faptul că conţine textul paralel în greacă şi italiană, care poate fi contrapus fiind plasat vis-a-vis. Cartea a apărut în colecţia „I Mammut”, nr. 54, şi este o a doua ediţie a acestei lucrări, textul fiind prezentat integral.

Contribuţia adusă de bibliofulul Iulius Popa este incomensurabilă, căci împărtăşindu-ne nouă din bogăţiile sale a oferit de fapt întregii comunităţi universitare material de studiu pentru generaţii întregi de tineri studioşi.

Două lucrări valoroase de muzică religioasă din colecţiile Bibliotecii Ştiinţifice a Universităţii de Stat "A. Russo" Bălţi

Vasile Secrieru

"Doar muzica bisericească, cu farmecul ei spontan, poate potoli sufletul ei rătăcitor şi poate domoli mintea zbuciumată".
Sf. Roman Dulcecântătorul (sec. IV)

Oamenii au manifestat, încă din cele mai vechi timpuri, o mare dragoste pentru muzică. Muzica sacră are la bază arta populară; arta păstrează până în prezent în forma monodică a cântecului popular, a dansului ţărănesc şi a melodiei bisericeşti de strană. Această muzică reprezintă o simbioză perfectă între cultura Răsăritului şi Apusului, caracterizându-se prin melosul modal, armonia, polifonia modală şi eterofonia deosebit de atrăgătoare.

Muzica creştin-ortodoxă este cea care trezeşte sentimente sufleteşti nedefinite, influenţează gândirea şi subconştientul, dar cea mai mare ofertă este acea "căldură" duhovnicească prin care pregăteşte condiţiile optime pentru crearea şi dezvoltarea unor procese psihice speciale. Asemenea razelor solare, muzica religioasă stimulează încolţirea semînţelor şi dezvoltarea plantelor ivite din inimile omeneşti. Astfel, Sfântul Ioan de Kronstadt arată că prin intermediul muzicii bisericeşti ne apropiem duhovniceşte de Dumnezeu.

Sub bolţile catedralelor, mănăstirilor şi bisericilor au răsunat şi răsună dulci armonii izvorâte din pietatea şi credinţa slujitorilor Domnului. Sfântul ierarh Vasile cel Mare, apreciind la justa valoare importanţa muzicii sacre pentru credincioşi, afirmă că: "psalmodia armonioasă aduce cu sine tot ce poate fi mai bun: iubirea făcând duh; unirea între creştini într-un singur glas de cor", iar cântările "… lucrează la desăvârşirea progresivă a credinciosului, adică aduce contribuţii în toate treptele ce duc spre desăvârşirea arătată pentru Mântuitorul Iisus Hristos".

O muzică religioasă de calitate pătrunde mai adânc în inimile fiecărui credincios, de aceea se impune, astăzi, revenirea la frumoasele noastre tradiţii muzicale bisericeşti, deoarece fără a ne cunoaşte Istoria şi înaintaşii nu putem să sperăm la un viitor mai bun. Căci, aşa după cum ne învaţă Ion Luca Caragiale, "istoria pentru noi trebuie să fie un izvor nesecat de poezie sănătoasă, un şir de icoane sfinte de unde să căpătăm totdeauna învăţătura de adevăr şi insuflare de virtute".

Cântăreţii bisericeşti au menirea de a contribui la crearea unui mediu duhovnicesc desăvârşit prin muzica pe care o interpretează. Considerăm necesară şi oportună înfiinţarea unei Facultăţi sau Academii de Muzică religioasă care să pregătească cântăreţi şi dirijori de cor pentru toate lăcaşurile de cult.

Prima lucrare de muzică religioasă, asupra căreia ne vom opri atenţia, se intitulează Anastasimatorul cuprinde serviciile de sâmbătă seara şi ***Duminică dimineaţa puse pe cele 8 glasuri întrebuinţate în Biserica Ortodoxă Română***, semnat de Gavriil Musicescu, profesor de armonie la Conservator, conducător al corului mitropolitan din Iaşi; Gheorghe I. Dima, profesor de muzică la Liceul Naţional din Iaşi şi prim cantor la biserică "Sfântul Spiridon" din Iaşi; Grigore I. Gheorghiu, profesor de muzică bisericească la Seminarul "Veniamin" din Iaşi, cantor la Mitropolia ieşeană. Acest volum cuprinde glasurile bisericeşti: 5, 6, 7, şi 8, lipsind primele 4, fiind tipărit la Leipzig (Germania), în anii 1887 – 1889. Conţine 198 de pagini, fiecare glas constituie câte o fasciculă aparte, într-un singur volum: Glasul al 5-lea, 1887. – 44 pag.; Glasul al 6- lea, 1888. – 60 pag.; glasul al 7-lea, 1889. – 42 pag.; Glasul al 8-lea, 1889. – 50 pag. Toate aceste fascicule sunt supuse pe notaţie liniară. Preţul unui exemplar era de 2 lei, toate drepturile privind comercializarea volumului aparţineau exclusiv autorilor şi putea fi procurat în oraşul Iaşi.

Fiecare glas bisericesc este dedicat unor personalităţi distincte bisericeşti sau civile: *Glasul al 5* lea este dedicat lui Iosif Gheorghianu, Arhiepiscop şi Mitropolit al Ungrovlachiei, Primat al României şi Preşedinte al Sfântului Sinod; *Glasul al 6 lea* este închinat Principelui Dimitrie Ghica, Preşedintele

Eforiei spitalelor civile din Bucureşti; *Glasul al 7-lea* este dedicat lui Emanoil P. Protopopescu, Primarul oraşului Bucureşti; *Glasul al 8-lea* este închinat lui Melchisedec, Episcop de Roman, membru al Academiei Române şi cea din Kiev.

Studiul cuprinde mai multe cântări apărute în ediţii diferite. Amintim doar câteva din ele: „Binecuvântat eşti, Doamne”, „Toată suflarea”, „Prochimene”, „Tropariul”, „Doamne strigat-am” ş.a., interpretate de coruri în toate bisericile ortodoxe româneşti la slujbele de sâmbătă seara şi duminica dimineaţa. Pe pagina de titlu a cărţii apare inscripţia: „Monastirea Curchi a Fratelui Ţugui Dumitru”. Amintim doar două menţiuni de pe versoul paginii de titlu: „Mănăstirea Curchi jud. Orhei Basarabia” şi „Амурская область. Благовошчинск Р-на Села Ново-трица Д.Э.У 553. Уржинецки Е.В. Гараж”. O altă inscripţie marginală apare la pagina 1: „st. m. Curchi”. Din inscripţiile marginale reiese că această carte s-a aflat un timp la mănăstirea Curchi, judeţul Orhei din Basarabia.

În luna mai 1889, autorii scriau următoarele către Episcopul Melchisedec: „Prea sânţite stepâne, Lucrarea întreprinsă de noi, după îndemnul Prea sânţiei Voastre, transpunerea şi prelucrarea psaltichiei pe notaţiunea liniară, cu presentă broşură încheie şi presintă societăţii o lucrare complectă a unei părţi din serviciul cântărilor bisericei orthodoxe Române, adecă: „Anastasimatariul”.

Cu această lucrare, ca orice lucrări ce tind spre progres, am avut de întimpinat în calea noastră multe greutăţi şi obstacole, dar pe care le-am suportat şi învins cu mândrie, datorind aceasta numai şi numai bunei dispoziţiuni a Prea sânţiei Voastre faţă cu noi, precum şi sprijinului moral şi material de care nu neaţi lipsit şi mulţemită căruia vedem az dată la lumină o parte complectă din lucrarea noastră.

Mulţemindu-Vă pentru sprijinul ne preţuit ce neaţi dat până acum, Ve rugăm să bine voiţi a primi din parte-ne presenta dedicaţiune ca semn de stimă şi recunoscinţă ce noi în special Ve datorim”.

Acest volum de muzică bisericească a fost făcut donaţie bibliotecii de către neobositul bibliofil bălţean Iulius Popa.

Cea de-a doua carte ”Мологіу Катавасіер: Біне-кувынтареа Преасфинцітулуй Архипастор ши Митрополіт а тоатэ Унгроблахія Д.Д. Ніфон (Ediţia a 2-a. - Букурешті: Типографіа луі Антон Панн, 258 p.), aparţine autorului Anton Pann şi a văzut lumina tiparului în anul 1854. În prezent, se păstrează într-o stare fizică bună.

Acest volum de muzică psaltică cuprinde imnuri din rânduiala slujbelor de duminică pentru cele opt glasuri bisericeşti. Este scrisă cu caractere chirilice în limba română. Prima ediţiea cărţii a apărut cu strădania arhimandritului Spiridon Tismaninul, care a dat dovadă că este un adevărat slujitor al lui Dumnezeu. Cel care 1-a urmat a fost arhimanditul Augustin, ucenicul Episcopului de Râmnic, D.D. Calinic Cernicanul.

În prefaţa lucrării, care se intitulează „Către cântătorii eclesiastici”, autorul scrie: „Iată, iubiţii mei, şi a doua ediţie a Irmologhiului-Katavasier, mai îndreptat şi mai adăugat de cât cel dintâi; veţi vedea întrânsul multe din cântări potrivite spre a se cânta pe două Tacturi, adică, pe acesta ... şi acesta ... mai cu seamă va vedea că ... (Podobiile) Glasurilor, le-am potrivit prin alte Tropare în tocma după cele greceşti la ritmi şi Tonuri, ca cei ce n-au idee de cele greceşti să cunoască însuşirea fie căruia ... şi să se silească a potrivi prin trânsele în cântare pe cele româneşti, care încă nu sunt regulate ...”.

Amintim doar câteva din cântările inserate în acest studiu: „Catavasii la Naşterea Domnului şi Mântuitorului Nostru Iisus Hristos”, „Catavasii la Botezul Domnului Nostru Is. Hs.”, „Catavasii la întâmpinarea Domnului Nostru Iisus Hristos”, „Catavasii la Bunavestire şi la alte sărbători ale Născătoarei de Dumnezeu”, „Catavasii la Dum. Floriilor”, „Catavasii în sfânta şi luminata zi a Paştilor”, „Catavasii la înălţarea Domnului Nostru Iisus Hristos”, „Catavasii la pogorârea Duhului Sfânt”, „Catavasii la Adormirea Prea Sfintei de Dumnezeu Născătoarei şi Pururea Fecioarei Măria”, „Catavasii la înălţarea Cinstitei Cruci” şi altele.

Cele două lucrări supuse cercetării noastre constituie nişte adevărate comori pentru toţi cei interesaţi şi pasionaţi de muzica religioasă. Ele pot fi consultate atât de profesorii de muzică cât şi de elevii seminarilor teologice, studenţii Facultăţii de Teologie şi Muzică, preoţi, cântăreţi ai bisericii.

Astăzi, poate ca niciodată, avem nevoie de a comunica mult mai mult cu Dumnezeu prin intermediul bisericii, fiindcă ea este anume cea care ne înalţă inimile şi sufletele, apropiindu-ne de mirifica împărăţie a veşniciei.

BIBLIOGRAFIE:

1. Caliga, Marina. Rolul muzicii religioase în dezvoltarea moral – spirituală a copiilor: Teză de magistru în muzică – 1400. Bălţi, 2003. – 139 p.

2. Pagini nescrise din istoria pedagogiei şi a culturii româneşti: O istorie a învăţământului muzical. – Bucureşti: Ed. Didactică şi Pedagogică, 1995. – 302 p.

3. Păcurariu, Mircea. Dicţionarul teologilor români. – Bucureşti: Ed. Univers enciclop., 1996. – 502 p.

Reconstituirea bibliotecii lui Benjamin Franklin

Edwin Wolf

În „După ce a fost întuneric" Manasseh Cutler descrie vizita sa la Benjamin Franklin: „Noi am intrat în casă şi doctorul m-a invitat în bibliotecă, care se asemăna cu o cameră de lucru. Era o cameră foarte mare. Pereții erau acoperiți cu rafturi pline de cărți, existau de asemenea patru lăzi mari, care se întindeau pe două treimi din camera completată în aceeaşi manieră. Presupun că aceasta este cea mai mare şi mai bună bibliotecă personală din America". După moartea lui Franklin, în 1790, executorii săi au obținut o evaluare a bibliotecii care număra 351 volume, 150 broşuri topografice, 767 ediții în cvarto, 1548 formate în octava etc., în total 4 276 volume, evaluate la prețul de 184 710£. În testamentul său, scris în 1788, bătrânul bibliofil relata despre catalogul cărților din colecția sa. Catalogul nu a fost însă găsit. Intenția de a recunoaşte şi localiza cărțile pe care Franklin le-a avut în proprietate pare a fi o enigmă neortodoxă. Tot ce cunoaştem este că a avut 4 276 unități, şi că, puse împreună, tabloul întreg ar trebui să demonstreze cum ar fi arătat cea mai bună bibliotecă de la 1787.

Nu cunoaştem unde sunt cărțile şi dacă le vom găsi cândva. Franklin nu folosea semne de cărți, foarte rar îşi semna numele pe volume, numai ocazițional făcea notițe, nu avea semne secrete cum avea de exemplu Jefferson.

Semnele de creion au fost şterse de către proprietari şi foarte frecvent aruncate împreună cu supracoperțile vechi atunci când volumele erau legate sau restaurate. Problema prezentată nu este atât de lipsită de speranțe cum am facut-o să pară. Pe baza diverselor evidențe sute de titluri pot fi clasate ca aparținând bibliotecii lui Frankin şi sute de titluri au fost deja identificate şi localizate.

Istoria constituirii constante a bibliotecii în tinerețe este descrisă în *Autobiografie*: „De când eram copil eram îndrăgostit de lectură şi toți banii care ajungeau pe mâinile mele se transformau în cărți". Una dintre cărți, pe care, după cum menționa, o avea de pe când era adolescent, era *Arta Gândirii* şi a fost găsită la Library Company, căreia a donato în 1733. Copilul a devenit un tipograf de succes; banii puțini s-au transformat într-un venit comfortabil. Cărțile au fost întotdeauna în centrul existenței sale, când le tipărea, publica, vindea, cumpăra, citea şi – când devenind figură de importanță internațională – le primea în dar.

Biblioteca lui Franklin, aşa cum exista la 1776, cu achiziții de mai mult de jumătate de secol din timpul aflării la Londra, a fost lăsată în casa din Philadelphia când a plecat în misiune diplomatică în Franța. Când britanicii au amenințat Philadelphia, ginerele său Bache a împachetat cărțile şi le-a ascuns la Lancaster. Între timp, cel mai popular american care vreo dată a deținut un post diplomatic în străinătate ca un magnet atrăgea cărțile în casa sa din Passy. Unele dintre lucrările mai noi le cumpăra; diferite societăți care-l alegeau ca membru îi trimeteau revistele lor; manuale în limba franceză şi le asigura singur pentru sine şi secretarul său - nepotul Temple Franklin; foarte multe cărți îi erau trimise de oameni de ştiință, economişti, scriitori, poeți etc., în încercarea de a-l onora pe Franklin cu lucrările lor, dar şi de a se onora pe ei înşişi prin acceptarea darurilor de către acesta. Când bătrânul diplomat părăsea Franța pentru a se întoarce acasă, printre nenumăratele şi variatele bagaje erau şi zeci de cutii cu cărți.

Ca şi toți bibliofilii, Franklin avea problema spațiului de amplasare. Vechea bibliotecă, posibil încă în cutiile de pe timpul Revoluției, colecția franceză în lăzile pregătite pentru drumul transatlantic, şi o casă plină de micii Baches! Franklin, ca un bun bibliofil, a rezolvat problema pozitiv. A construit o aripă la casă, etajul doi al căreia era biblioteca văzută de Manasseh Cutler. Acolo, pe rafturile improvizate din cutiile frumos aranjate – sau ceva de felul acesta, cărțile se rânduiau de-a lungul pereților. Ființă de natură utilitară, Franklin ştia că, aşezate pe rafturi, fără a şti unde să le găseşti, cărțile sunt doar elemente haotice într-o maşinărie de mare valoare. Aşa că, a făcut ceea ce orice om sensibil ar fi făcut în asemenea condiții, le-a numerotat şi clasificat. Pe fiecare carte a fost pus numărul raftului. În dreptul fiecărei cărți în catalog era indicat semnul de raft, de exemplu $C_{47}N_4$, în aşa fel ca să poată fi găsită, luată şi pusă la loc simplu şi repede. Bătrânul bibliofil a folosit catalogul pentru a însemna cărțile care vroia să ajungă la cei doi nepoți Bache şi nepotul Jonathan Williams.

În testamentul său el menționa că aceştia trebuie să ia cărțile care erau marcate cu numele lor în catalog. Restul cărților, şi acestea constituiau aparent marea majoritatea bibliotecii, cu excepția câtorva donații către instituții şi unele persoane particulare, urmau să ajungă la Temple Franklin.

Este straniu că un cunoscător atât de bun al cărților îşi cunoştea atât de rău nepoții. Nu putem fi siguri ca Jonathan Williams şi-a primit vreo dată partea sa. Într-o serie de scrisori supărate, care au supraviețuit, acesta se plângea că nu a primit nimic. Printre cărțile pe care Williams le-a dat Societății Filozofice de la Academia Militară din West Point, la 1810, nici una n-a putut fi indentificată ca provenită din biblioteca lui Franklin. Atât Benjamin Franklin Bache, cât şi fratele său William, aparent, au primit volumele pe care bunicul le destinase lor. Câteva volume au ajuns la William şi Thomas Hewson, copiii prietenului londonez al lui Franklin, Polly Stevenson. Trei seturi mari de cărți ştiințifice au fost date Societății Filozofice Americane, Academiei Americane de Artă şi Ştiințe din Boston, şi către Library Company din Philadelphia, unde încă se mai află. Restul erau ale lui Temple Franklin, şi acesta se pare nu le-a păstrat prea bine.

Temple a plecat în Anglia în 1790, câteva luni după moartea bunicului şi nu s-a mai întors niciodată în Philadelphia. Câteva autorități au susținut, fără prea mari dovezi, că Temple a luat toate, sau o mare parte de cărți cu el. El a luat câteva dintre hârtiile lui Franklin, acestea constituiau lotul descoperit de Henry Stevens şi vândute Bibliotecii Congresului. Niciodată nu au fost descoperite seturi de cărți similare şi mă îndoiesc foarte mult că Temple s-ar fi împovărat la plecare cu valize cu cărți. Cred că este mai mult probabil că el le-a lăsat, cum a făcut cu cea mai mare parte de hârtii, în grija prietenului său din Philadelphia, George Fox.

Printr-o afacere cu Robert Morris-Jr, detaliile căreia nu sunt prea clare, Temple a predat sau chiar a vândut biblioteca bunicului, lui Morris. Din acest punct nu există nici un document concludent. Ori Robert Morris-Jr a decis să lichideze averea, ori creditorii familiei lui Morris au luat această decizie. În orice caz, la 14 octombrie 1801 librarul francez N. G. Dufief informa cititorii *Aurorei* „că recent a adăugat numeroaselor colecții de cărți în diferite limbi, o parte considerabilă a selectei şi prețioasei biblioteci a celebrului om de stat din Philadephia Dr. Benjamin Franklin”. Aşa, fără mare fanfară, a început fragmentarea bibliotecii unuia dintre cei mai mari bibliofili ai țării. Printr-o mare coincidență în mâinile lui Dufief în acelaşi timp erau rămăşițele unei mărețe biblioteci americane timpuriicea a lui William Byrd de Westover. Bietul Dufief, cu una din cele mai neobişnuite colecții adunate vreo dată de un bibliofil american la activ a descoperit că are a face cu o piață stagnantă. O serie de scrisori de la librarul francez către preşedintele Jefferson descrie situația sa în cuvinte sinistre. A existat, să fim siguri, o mare agitație după anunțul public făcut de Dufief în ziare despre colecția pusă în vânzare. El îi spunea lui Jefferson, după o săptămână, că entuziasmul cetățenilor de a achiziționa cărțile l-a împiedicat să facă catalogul acestora. Câteva zile mai târziu, într-un editorial în *Aurora* William Duane îşi exprima regretul că volumele vor fi împrăştiate în diferite părți ale continentului. Cunoaştem câțiva dintre principalii cumpărători: Zachariah Poulson-Jr, tipograf şi editor din Philadelphia, apoi bibliotecar la Library Company, Societatea Filozofică Americană, secretarul ei John Vaughan, şi William Mackenzie, vânzător şi bibliofil din Philadelphia.

În noiembrie 1802, Dufief scrie lui Jefferson că William Duane era interesat să cumpere aproximativ două mii de volume încă rămase din biblioteca lui Franklin. Dacă nu le cumpăra, Dufief urma să trimită lui Jefferson catalogul cărților pe care le are. Duane ezita. În ultima zi a lunii ianuarie, 1803, librarul inventiv vireaza spre o nouă țintă. Cu catalogul cărților rămase (întors de Jefferson dar dispărut mai apoi) face o ofertă Bibliotecii Congresului, propunându-i să cumpere colecția în întregime sau pe părți. „Cum ar fi mai valoros de cheltuit bani”, întreba acesta preşedintele, „decât folosindu-i pentru a cumpăra cărțile unuia dintre fondatorii Republicii America şi a unui om mare?!”. „Nu este o speculație, continua el, care mă face să folosesc un asemenea limbaj, dar aceste cărți trebuie să aparțină unei biblioteci naționale, fiind în mare parte despre politica, legislația şi afacerile Americii. Eu voi pune un preț atât de mic pe ele încât nimeni nu mă va putea acuza de asemenea lucru. Dacă Congresul nu le va cumpăra în întregime, va trebui să le vând cum poate fi mai bine”.

„Nu, domnule”, îşi răspunde în scrisoare, „deşi sunt liber să o fac, nu aş vinde niciodată, poate doar cu excepția dacă mi-aş face în ciuda mie însumi, cărțile lui Galileo, Newton şi Franklin”.

Pentru a trezi interesul lui Jefferson, îi trimite câteva cărți cu notițe copioase, făcute de Franklin. Jefferson comandă ceva din catalog, mai mult pentru colecția sa personală.

El îi spune senatorului Baldwin că oferta a fost făcută de Dufief, adăugând că „afacerile mele cu el îmi dau convingerea că prețurile vor fi moderate”. Din păcate, Congresul n-a avut inspirația să cumpere colecția, şi credem că alte cărți numai printr-o enigmă vor putea fi găsite cândva. Două mii de volume din biblioteca lui Franklin au ars în 1814.

Negocierile s-au terminat la 1 martie 1803, cu o notă din partea lui Jefferson, unde se menționa

despre returnarea de către Congres a catalogului cu informația „că ei şi-au folosit deja toate fondurile şi de aceea au considerat inutil de a lua subiectul în considerare". Jefferson a cumpărat ediția 1556 *Athenaeus*, primele două cărți de Philostratus, Londra, 1680 (la care lipseau titlul şi ultima filă), *Physico and Astro Theology* de Derfam şi a primit trei volume de tratate despre revoluție.

Aş dori ca aceasta să fie o poveste şi să o pot termina cu „ei au trăit fericiți de-a pururi". După ultima scrisoare a lui Jefferson Dufief a trebuit să acționeze, împotriva voinței sale. „Biblioteca Dr. Franklin" a fost anunțată pentru vânzare de către Shannon şi Poalk la licitația public din 12 martie 1803. „Această colecție, în afară de o largă varietate de excelente şi rare cărți în engleză, franceză, italiană, germană, greacă, latină etc., conține câteva manuscrise, fiecare dintre care vor fi vândute fără nici o rezervă. Se poate spune că nici o dată până acuma n-a fost vândută la o vânzare publică biblioteca unui om atât de ilustru". Deşi Franklin făcuse un catalog al cărților despre care menționa în testament, deşi Dufief trimisese unul mai mic lui Jefferson, şi deşi unul a fost anunțat disponibil la licitație, nici un catalog n-a supraviețuit. Vârful cutiei care conținea enigma a fost pierdut. Nu avem un tablou care să ne ghideze.

Această informație era cunoscută aproape integral şi a fost tipărită de George Simnson Eddy, a cărui relatare despre biblioteca lui Franklin a apărut în *Proceeding of the American Antiquarian Society* în 1925. El a fost primul care a încercat să dezlege enigma. A continuat mai mulți ani să adune informații şi să dea de urma volumelor din colecția Franklin. Catalogul său în forma finală, cu note – câteodată detaliate alteori speculative – aproximativ 1 500 volume, care se presupune să fi aparținut colecției Franklin, este acum la Princeton, unde custozii au fost mult prea amabili să mi-l împrumute pe un termen ce excede pe cel presupus de împrumutul interbibliotecar.

Este cunoscut faptul cum şi când biblioteca lui Franklin şi-a încetat existența, dar încă nu se ştie ce cărți conținea. Cunoştințele noastre despre acestea vin din diverse surse. În primul rând, avem corespondența lui Franklin şi scrisorile trimise lui. Se ştie că Franklin nu păstra în bibliotecă toate cărțile. Trebuie să ne amintim că în prima parte a vieții a fost vânzător de cărți precum şi tipograf, cea mai mare parte a cărților comandate colegului său din Londra Strahan se pare că au fost cumpărate pentru a fi vândute. Pe de altă parte, în 1747, când Franklin era ocupat cu formarea miliției, i-a cerut lui Strahan să-i trimită *Folard's Polybius*, în franceză, în 6 volume, tipărită la Paris, la prețul de 3 guineas. Deoarece redactorul adăugase materiale despre ştiința militară, poate fi rezonabil să presupunem că Franklin le vroia pentru sine. Aproape un an mai târziu, totuşi, el îi scrie lui Strahan că s-a bucurat că Polybius n-a ajuns, deoarece îl vroia pentru fiul său care se gândea la o carieră militară, dar a renunțat la idee. Anularea comenzii se pare că a venit prea târziu; setul a fost trimis în Philadelphia. Dar după cum arată o scrisoare de la James Logon, din octombrie 1749, i-a fost vândută acestuia şi se află acum la Biblioteca Logan.

Scrisorile, pline de citate din cărți şi relatări despre cărțile trimise şi primite, trebuie folosite selectiv. Unele lucrări trimise prietenilor erau ale Library Company şi nu ale lui. Unele cărți erau pur şi simplu împrumutate. Un volum pe care însuşi Franklin a scris „De la Count de Buffon pentru Societate ", n-a ajuns la Societate Filozofică Americană în timpul vieții sale. John Bayne a văzut-o la Passy în 1783; Franklin a trimis-o la Aitken pentru e fi legată în 1786; ea poartă semnul de raft al lui Franklin; şi nu a ajuns în colecțiile Societății decât ceva mai târziu; o dată necunoscută.

Alte surse importante de reconstituire a Bibliotecii lui Franklin sunt diverse liste. Cea mai timpurie dintre acestea este catalogul cărților vândute din colecția lui James Ralph, prietenul lui Franklin, care a avut loc la 5-6 aprilie 1762. John B. Shipley a găsit o copie la Muzeul Britanic cu numele cumpărătorilor şi de pe aceasta a alcătuit o listă cu cărțile cumpărate de Franklin. Eu am numărat 141 volume plus un lot nedefinit, numit „pachetul lui Waste". Unele dintre aceste titluri le-am găsit cu semnul de raft al lui Franklin la Library Company. Următoarea este o listă de 25 titluri în 37 volume, cumpărate de Franklin la 13 mai 1769, de la librarii D.Wilson şi G..Nicol. Până acum am fost în stare să identific numai un volum din această listă ca aparținând lui Franklin, dar această listă a apărut târziu şi există deci încă speranțe.

Cel mai bun rezultat în ce priveşte titlurile l-a oferit descoperirea unei colecții de 51 de volume de tratate din secolul XVII şi începutul secolului XVIII, pe care bibliotecarul Zachariah Poulson-Jr le-a prezentat către Library Company la 3 decembrie 1801, perioadă în care, dacă ne amintim, Dufief depunea eforturi să vândă cărțile din colecția Franklin. Prezența semnului de raft al lui Franklin în multe dintre cărți şi dovezile din scrisoarea doctorului, adresată vărului său, Samuel Franklin, în iulie 1771, stabilesc dovada provenienței fără nici o rezervă. Philadelphianul îi spunea rudei sale engleze că tocmai a cumpărat „o curioasă colecție de *Pamphlete* legate în 8 volume", în care a găsit notițe scrise de mâna lui Benjamin Franklin, bunicul lui Samuel. Ca un expert în autograf, atotcuprinzătorul Franklin vroia să lase în urmă ceva plăcut. O comparație a scrisului de mână de pe volumele de pamflete cu cel de pe o carte cunoscută că ar fi fost păstrată de unchiul Benjamin demonstrează că Benjamin II făcuse o eroare.

Ar fi o poveste frumoasă dacă este adevărat, dar cel puțin scrisul de mână mi-a permis să pun împreună volumele, „Unchiul Benjamin”, semnele de raft care încă s-au păstrat în unele pentru a demonstra apartenența de Franklin, şi altele din diferite surse originale pentru ca să fie clar că toate cincizeci şi unu volume din lot au ajuns direct din mâinile lui Dufief în mâinile lui Poulson şi de acolo pe rafturile de la Library Company. Printre documentele lui Franklin de la Universitatea Pennsylvania este o listă scrisă de Temple Franklin. Titlul este scris în franceză: „Lista cărților domnului Franklin duse la oficiu, decembrie 31, 1781”, cu subtitlul: „Lista cărților duse la oficiu, ianuarie 8, 1782”. Aici găsim titlurile a 71 lucrări în 65 volume. O listă similară, din documentele Franklin de la Societaea Filozofică Americană, fără îndoială, făcută tot la Passy, este intitulată succint „Lista cărților”. Ea conține 121 titluri în 160 volume. Aceste două liste sunt similare, şi prezintă probleme similare şi chinuitoare. În unele cazuri am fost în stare să identific lucrarea fără probleme şi să găsesc exemplarul lui Franklin, în altele a fost aproape imposibil.

Alte liste făcute pe timpul lui Franklin nu sunt cunoscute. Din punct de vedere cronologic următoarea listă găsită este marcată cu numele lui Benjamin Franklin Bach şi conține lista cărților care-i reveneau prin testament şi a fost trimisă acestuia de Temple Franklin. Originalul acestui document n-a fost localizat. Documentul conține 74 titluri în 217 volume.

La 2 octombrie 1801, consiliul Societății Filozofice Americane s-a întrunit „să examineze Biblioteca doctorului Franklin”, raportând că au cheltuit 107,62$. La licitația din 1803 Societatea cumpăra 62 lucrări în 54 volume, plus 76 volume de almanahuri, legate. Cu excepția câtorva volume declarate mai târziu duplicate, Societatea încă dispune de întreaga bogăție de la 1801-1803.

Un alt cumpărător a fost bibliologul William Mackenzie, un negustor bogat din Philadelphia şi primul american cunoscut de noi care a colecționat carte veche şi rară. Nu se cunoaşte cât a cumpărat acesta din biblioteca lui Franklin. Dar în colecțiile de la Library Company am găsit zeci de volume, toate provenind din lotul lăsat moştenire de Mackenzie sau vândute bibliotecii de către executorii acestuia în condiții favorabile stipulate de el. Am examinat cu emoții fiecare din cărțile care au fost tipărite înainte de data morții lui Franklin. Multe au fost restaurate şi nu vor mai putea fi descoperite. Au fost găsite destule semne care au stat la baza acestui studiu; dar şi destule care mi-au trezit frustrări. La fiecare volum găsit intact revin jumătate de duzină de volume complet restaurate cu toate însemnele originale dispărute. În aceste cazuri rămâne numai intuiția că acestea ar fi putut aparține lui Franklin. Am găsit multe titluri despre care ştiam din alte surse că aparținuseră lui Franklin, dar despre care exemplarul lui Mackenzie nu-mi spunea nimic. De exemplu, în cazul setului despre *Istoria Chinei* în 13 volume, volumul legat al lui Mackenzie număra doar 12 unități. În biblioteca lui Franklin eu am inclus cărțile fără semne ca aparținând lui Franklin, poziție cu care vor simpatiza prietenii mei dar care îmi va aduce atacuri din partea criticilor.

Al treilea depozitar important al cărților din colecția Franklin, Societatea Istorica din Pennsylvania, a ajuns la comoară indirect. William Duane, care mai mult decât oricare alt individ conştientiza importanța provenienței, a cumpărat un număr considerabil de volume de la Dufief după ce Jefferson le-a respins, sau de la licitație. Printre acestea erau 148 volume de tratate, câteva din cele politice aveau note extinse scrise de mâna lui Franklin. În 1822 Duane le-a vândut *Athenaeum*-ului din Philadelphia, împreună cu *Pennsylvania Gazette*, editată între 1729-1747. Din păcate, *Athenaeum* era o bibliotecă care împrumuta cărți. Nu se ştie cum a putut cineva „împrumuta” fără ca să restituie o duzină şi jumătate de volume de ziare. Setul de *Pennsylvania Gazette* a dispărut şi nici un document cu însemnările lui Franklin n-a fost găsit. Dispersate şi legate separat, de obicei, de persoane care ştiau ce înseamnă un lucru bun atunci când îl vedeau, şi care cunoşteau sau nu originea lor, multe dintre broşurile cu comentariile lui Franklin pe margini, se întorceau în renumitele rețele comerciale precum Mernzies şi Brinley. Fără semne ale foştilor deținători (*Athenaeum* a început să folosească ştampile numai după ce furturile au devenit foarte frecvente), unele dintre aceste volume subțiri se păstrează în colecțiile bibliotecilor publice Boston, New York, Morgan, Societatea Antiquarian, Colecțiile Boies Penrose. Nu sugerez să intrăm în polemici cu Muzeul Britanic din Texas şi nici ca furtul de acum mai bine de o sută de ani să fie ispăşit de posesorii curenți care nu au nici o vină, dar aş dori să descopere unde se află restul 37 de volume.

La 1888 *Athenaeum* a conştientizat că o comoară istorică trebuie să se afle într-o bibliotecă istorică şi a predat 121 volume rămase Societății Istorice, unde se păstrează acum. Deşi Eddy făcuse o ciornă a listei broşurilor din colecție, titlurile nu apar în catalogul de fişe al Societății Istorice şi volumele de tratate – de importanță supremă pentru cercetătorii lui Franklin – au fost puțin cunoscute şi puțin folosite. Ocazional, cărți care poartă cu siguranță semnele de provinienţă din colecția lui Franklin au fost vândute la licitație sau descoperite în biblioteci. Este uimitor cât de dificil este de a trasa calea unei cărți care a fost vândută sau văzută acum cincizeci, sau chiar douăzeci şi cinci de ani.

Nu cred că Jonathon Williams a primit vreodată partea sa de cărți. Pe cea a lui Temple Franklin

am schițat-o dispersată. A lui Bennie Bache a sfârşit, cred eu, în mâinile lui Duane şi a fost vândută la licitații. Rămânem cu moştenirea lui Billy Bache de la bunicul său. Aceasta, după părerea mea, a trecut în familie şi a sfârşit prin a ajunge în mâinile lui Franklin Bache. Acest descendent pe linie directă era prieten cu Eddy şi i-a trimis mai multe cópii ale documentului ce enumera partea lui Benny Bache – nici una dintre care nu le-a avut în posesie – dar şi o listă de cărți pe care le avea în posesie, alcătuită cu ceva timp înainte de 1914. Această listă a fost o altă sursă importantă pentru mine.

După moartea văduvei lui Franklin Bache, aproape toate cărțile au fost vândute, în 1947, de Freeman. Franklin Bache a învelit cu stofă coperțile mai multor volume pe care a scris „*Din Biblioteca lui Benjamin Franklin*". Unele volume purtau inscripții de prezentare, altele aveau semnul de raft, cătevai aveau semnătura lui Temple Franklin, altele pe cea a tatălui său. La acea licitație am observat pentru prima dată semnul de raft şi am atras atenția Dr. William E. Lingelbach de la Societatea Filozofică. Acesta şi dna Gertrude D. Hess remarcaseră aceasta în multe cărți ale Societății, şi conspiratoriu înainte de vânzare am concluzionat ele au fost puse de Dufief. Eram interesați de ele, dar deloc convinşi în totalitate de importanța lor ca provenite din colecția Franklin. Persy Laner, care a participat la vânzare din partea Societății Filozofice, a cumpărat câteva loturi. Celelalte au fost împrăştiate între alți licitatori de succes. Chiar şi volumele cu referiri la Franklin sau care conțineau numele lui pe copertă au fost vândute la prețuri foarte mici. E greu de spus ce psihologie de masă a convins audiența licitației, că în pofida evidențelor sau a contrariilor, nici una dintre cărți n-a aparținut cu adevărat lui Franklin. Poate încercarea de amator a lui Franklin Bache de a stabili originea punând supracoperți pe toate cărțile. Trei volume de lucrări ştiințifice ale lui Priestley, exemplarul de prezentare trimis lui Franklin de cercetătorul Magellan au ajuns la istețul John Filton numai pentru 90$. Şapte volume ale lucrării lui Rozier despre agricultură, cu o lungă dedicație în care Franklin era numit *Aristotelul Americii*, au fost cumpărate de Societatea Filozofică cu 30$. Revistele Congresului, în carton original, unele cu numele lui Franklin pe prima copertă, au fost vândute de la 3,50$ până la 16$. Volumele cu semnătura lui Temple Franklin au fost vândute şi mai ieftin.

Nu este clar dacă toate aceste cărți au venit din casa lui Franklin Court după moartea proprietarului şi dacă toate făcuseră parte din componența bibliotecii lui Franklin. Deoarece multe dintre ele, care aveau evidențe clare că au aparținut Doctorului, nu aveau semne de raft, pot numai să presupun: ori că înainte de moartea lui Franklin sarcina de a marca cărțile nu era respectată, ori că volumele care se pastrau în alte camere decât bibliotecă nu erau marcate (4 276 volume erau mult prea multe pentru o cameră cu parametrii 17/33 care mai servea şi ca oficiu). Se părea că sarcina de a trasa calea cărților vândute după 1947 va fi una mai uşoară. Dar n-a fost aşa. Unii dintre cumpărători au dat puțină importanță achizițiilor făcute pe un preț atât de mic şi le-au ignorat. Unii le-au vândut sau le-au pus undeva fără ca să ştie unde. Eu încă mai caut câteva zeci de volume pentru care am dovezi sigure că ar fi aparținut lui Franklin.

Aceasta m-a adus către sfârşitul istoriei. Prin mijloacele descrise, am identificat la Societatea Filozofică Americană ca aparținând colecției Franklin 426 titluri în 457 volume, plus 76 volume de almanahuri; la Library Company 1 293 titluri în 223 volume; la Societatea Istorică 861 titluri în 121 volume. Aici au ajuns cele mai multe dintre cărțile lui Franklin. Destul de multe au fost împrăştiate în alte 21 de colecții. Examinând în alte biblioteci copii ale cărților despre care ştiam că au aparținut lui Franklin am fost în stare să localizez alte volume. La Biblioteca Congresului, am găsit prin această metodă *Istoria tiparului* de Fournier, care a aparținut lui Franklin şi care, din fericire, a păstrat pagina albă de la începutul cărții cu semnul de raft ce corespundea cu cel de pe lista de cărți distribuite lui B.F. Bache. La Princeton am găsit setul de 10 volume de *Istoria Chinei*, la care exista o referire într-o scrisoare. Unele volume aveau semnul de raft. Căutând întâmplător pe un raft pamflete de la Societatea Americană de Anticariat, am găsit unul cu scrisul lui Franklin. Din lista cărților deținute cândva de Franklin Bache, am găsit 26 volume la Biblioteca Gratuită din Philadelphia, donate de către Bache în 1914. La Institutul Franklin am găsit ediția Moxon tipărită în Philadelphia, identificată numai după o notă scurtă făcută de mâna lui Franklin, după câte se pare, exemplarul lui B.F. Bache vândut la licitație, cumpărat de Adam Ramage şi dat Institutului de către acesta. Printr-o simplă întâmplare, am descoperit pe rafturile Bibliotecii de Patente un set de şapte volume de invenții şi maşini aprobate de Academia Regală de Ştiințe. Le-am luat de pe raf, le-am deschis şi am văzut semnul de raft.

Trebuie încă mult de căutat. Am identificat şi localizat un total de 2 981 titluri în 1 020 volume.

Am de identificat şi localizat încă 640 titluri în 1 106 volume, şi n-am terminat încă munca cu hârtiile lui Franklin. Dnul Eddy vorbea despre descoperirea a 1 350 „volume", care în lista lui par o combinație de volume şi titluri, dar care n-au fost identificate şi localizate. Cred că am dreptate să susțin că am dublat rezultatele lui. Ca să revin la metafora mea originară, aproape o pătrime a enigmei în ceea ce priveşte colecția Franklin a fost dezlegată. Ştiu cum arată cealaltă pătrime, dar n-am găsit încă elementele. Dar eu continuu să caut, pun la un loc, adun fapte, rugându-mă să reuşesc.

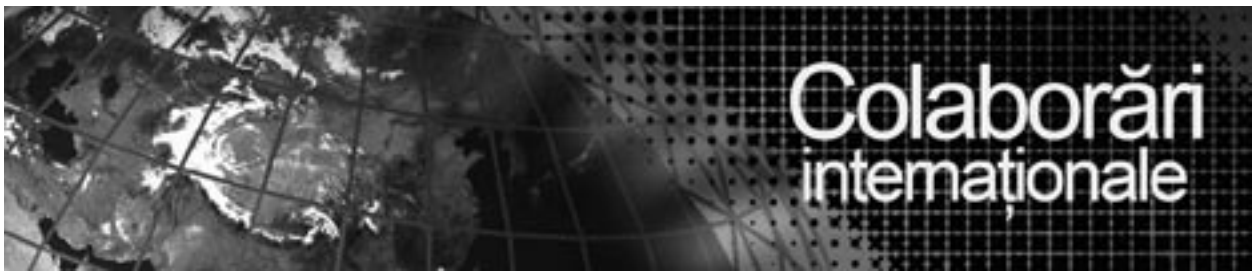

Centrul de Documentare ONU de la Bălți

Valentina Topalo

Concepția care a stat la baza creării şi activității unui Centru de Documentare al ONU în Biblioteca Ştiințifică a Universității de Stat ”Alecu Russo” este originală. Într-o viziune modernă, documentarea apare ca rodul unor eforturi conjugate a numeroase agenții, între care un rol major îl au editurile şi colecțiile centrelor PNUD Moldova. Rolul bibliotecilor creşte în domeniul cunoaşterii, ele fiind singurele în stare să înmagazineze vastul material documentar. În astfel de condiții s-a considerat absolut utilă o coordonare a eforturilor bibliotecii şi CD al ONU în scopul conectării acestora la activitatea de modelare a vieții tinerilor din comunitatea universitară şi din municipiul Bălți.

Examinând activitatea acestui Centru după trei ani de existență, am avea revelația unor schimbări organizatorice şi funcționale în ale căror bază, motiv şi semnificații o să pătrundem.

Centrul de Documentare dispune de un program generos: 41 de ore săptămânal, sâmbăta – zi de odihnă. Lucrează un bibliotecar.

Cititorii studiază într-o ambianță modernă şi diversificată: extinderea spațiului, mobilier adecvat, postere ale ONU, ghidurile Bibliotecii, ale Centrului, acces liber la raft, acces Internet, baze de date ale ONU, printare informații.

Colecția se îmbogățeşte din donațiile Centrului de Referință al PNUD Moldova şi ale agențiilor ONU. În 2004 s-au furnizat 52 de documente în limbile engleză, franceză, română, rusă. Începând cu 500 de ex., azi colecția numără 1251 unități. S-au înscris 851 de beneficiari, înregistrând 4420 vizite şi împrumutând 4604 documente.

Indicii statistici pentru anii 2001(noiembrie-decembrie) – 2004 :

	Beneficiari	Vizite	Împrumut	Lb. ro	Lb. str
2001	46	194	351	151 -	200
2002	66	1194	1922	1072	708
2003	514	2815	4467	1997	1745
2004	851	4420	4604	2063/432	1126
total	1477	8623	11344	5283/432	3779

S-a încercat să fie un echilibru între carte şi revista de drept internațional, ştiințele naturii, medicină, economie, sociologie, cultură, la care se adaugă importante documente electronice: CD-romuri, audio casete, colecția fiind organizată modular pe domenii, prin dispunerea ra fturilor cu acces liber şi a locurilor de lectură. În acțiunea de popularizare a Cărții ONU către cititor nu s-a pus nici un fel de accente prioritare, nici un fel de limitări sau discriminări tematice. Dintre formativ şi informativ au învins ambele, contribuind la realizarea unui beneficiar armonios dezvoltat, deschis către nou.

La realizarea orientării lecturii importantă este cartea care permite o trecere de la o treaptă de lectură la alta mai avansată. Numim *Cartea ONU* punte spre o cunoaştere mai bună a activității şi a problemelor importante globale pe care le soluționează ONU deja de 60 de ani. Ilustrăm acest gând prin lectura următoarelor volume: Raportul Național *al dezvoltării umane anii 1999, 2000, 2001, 2002, 2003; Evaluarea comună pe Țară; Evaluarea sărăciei în Moldova 2000; Sărăcia în Moldova 2002; Corupția şi evaziunea fiscală: dimensiuni economice, 2003; Drepturile omului în Republica Moldova, 2000, 2002; ONU în Moldova anii 2000-2004*, care oferă informații cu tematică variată pentru necesitățile viitorilor specialişti. 1477 de cititori au utilizat Centrul considerându-l în categoria cititorului format sau cititorului activ al Centrului ONU. Ne-am obişnuit să-i avem în vizită pe cei ce practică şi vor practica profesii intelectuale de prestigiu - cadre universitare, cercetători, beneficiari ce profesează medicina, economia, învățământul. La cererea studenților s-au întocmit bibliografii selective (15-20 informații), full-text pe diverse teme: *Ecologia şi protecția mediului, Apa potabilă, Dreptul studenților - cine le apără, Discriminarea rasială, Consiliul de Securitate al ONU, SCERS în Moldova, Rezolvarea difirendelor, Sănătatea familiei, Bolilie cardiovasculare, Diplomația în război, Structuri internaționale de război, Egalitatea între genuri, Violența în familie, Privatizarea în Moldova, Energia nucleară şi efectele sale asupra omului şi mediului* etc.

Centrul acoperă o arie provocatoare de informare, privind cele 8 obiective de dezvoltare ale Mileniului III. Vocația Colecției ONU o constituie informația de tip sintetic (sinteze capabile să ofere direcții şi tendințe), solicitarea la rândul ei fiind cu caracter strict determinată şi utilă mai ales pentru beneficiarii ce dispun de un timp extrem de limitat. Informația sintetică este o modalitate modernă şi eficientă de informare, contribuind real la cunoaşterea celor mai noi puncte de vedere pe plan mondial, cartea ce se străduie prin eforturi conjugate să ofere o imagine riguroasă a studiului actual al cunoaşterii umane în direcțiile Mileniului III. În 2004 s-au consultat 4604 cărți, reviste, documente electronice 351, iar în trei ani de activitate s-au citit 11344 de documente, dintre ele: 5283 în limba română, 3779 în limbile europene şi 432 în limba rusă. Deservirea se efectuează în regimul accesului liber la raft, ceea ce favorizează o creştere certă a solicitărilor. Prin urmare, fiecărei solicitări îi revine 3,6 unități. Cifra- progres de consultare este condiționată de motivul creşterii neîncetate a fondului ca valoare şi ca actualitate (500 unități în 2001, 1251 în 2004). S-a extins spațiile de prezentare a expozițiilor: 14 expoziții tematice, expuse fiind 456 de volume, 5 expoziții informative sau aşa numitele expoziții *Cartea ONU a săptămânii, a lunii*, expuse fiind 45 titluri. Pe parcursul anului, beneficiarii Centrului sunt sensibilizați spre informare de expozițiile: *Globalizarea şi Guvernarea, Documente valoroase ale ONU, Durabilitatea viitorului nostru, 1 Octombrie - Ziua oamenilor în etate, 24 Octombrie - Ziua Națiunilor Unite, Renunță la viol şi vei gusta din nectarul zeilor, Drumul libertății duce prin cultură* etc. Un micro-sondaj de opinie realizat cu beneficiarii de diverse profiluri universitare şi municipale cu privire la sensul şi locul CD al ONU în informarea/documentarea universitară, municipală, organizarea colecției în acest Centru, relația cu bibliotecarul şi cu instrumentele de informare a oferit un set de răspunsuri care servesc ca sursă de optimizare a serviciilor. 25% de profesori, 50% studenți, 10% beneficiari externi, 5% liceeni, 5%, colaboratori 5% se informează zilnic în Centru din cartea ONU şi a agențiilor ei. Pe lângă cartea tradițională, în anul 2004 - 2069 de utilizatori au accesat Internetul (numai la un singur computer), surfând de 351 ori un. org, undp.md şi bazele de date: locale, naționale, internaționale.

Utilizatorii şi-au expus următoarele deziderate: majorarea colecției în limba română, creşterea a 2 stații de lucru în Internet, un xerox.

Câteva date statistice ale utilizării mediilor:

	2004	2003	2002	2001
Internet	2069	1589	810	384
Baze de date	351	565	-	-
Documente AV	587	102	-	-
CD	59	32	15	-

Datele statistice de mai sus ne permit să formulăm nişte concluzii.

Numărul internauților a crescut până la 4852 în această perioadă de activitate, bazele de date ale ONU s-au accesat de 916 ori, lectura fiind asigurată şi clientul păstrat, permanentizat, câştigat, mai ales pe cel de la

facultățile Drept, Economie, Asistență Socială, Limbi şi Literaturi Străine, Oficiul Forței de Muncă, lucrătorii Muzeului municipal, pensionari, lucrători medicali etc. Îmbunătățirea nivelului de informare s-a produs prin *utilizarea documentelor audio-video, 689 la număr*, grație completării colecției cu seturile *Limba care ne uneşte, nivelurile 1, 2, 3,* venit prin proiectul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare "Limba mijloc de integrare socială", anii 2003-2004.

Popularizarea CD a ONU prin afişe, materiale promoționale: *Ziua Mondială fără tutun, Ziua Internațională a refuzului la fumat, Asigurarea unui mediu durabil* au atenționat beneficiarul asupra documentelor oferite şi dreptul lor de-a le utiliza .

Clubul ONU NORD

Din anul înființării, 2001, şi până în prezent, Clubul ONU Nord şi-a propus ca prin întregul său conținut, activitatea de popularizare a cărții ONU să contribuie la stimularea gândirii globale a beneficiarilor, să-i ajute să înțeleagă sensul şi semnificația evenimentelor din lumea întreagă, spiritul viu, novator al politicii pacifice a ONU.

Astfel activitatea Clubului permanent îmbracă forme variate pentru a corespunde diverselor solicitări ale beneficiarilor. De aceea, unul din rezultatele primului an de activitate a constituit-o necesitatea unei mai atente studieri diferențiate a beneficiarilor, prin prisma necesităților şi a solicitărilor lor, pentru a se realiza seminare, lansări de carte, mese rotunde, întâlniri, dezbateri, conferințe, care să corespundă cât mai bine varietății de interese şi puncte de vedere în documentare. Spațiul pentru activitățile Clubului sunt oferite de Bibliotecă, sala de conferințe cu 100 de locuri, concepută modern, în care beneficiarului îi sunt create condiții optime de informare, ambianță civilizată şi plăcută, propice desfăşurării activităților, care impune respect şi îndeamnă la frecventare.

Performanțele realizate de Club îi dau o imagine excelență şi un maximum de încredere din partea studenților, grupurilor tematice, profesorilor, ONG-urilor, utilizatorilor din municipiu. Din **experiența acestor trei ani**, aş evidenția în primul rând seminarul **10 decembrie - Ziua Internațională a Drepturilor Omului**, organizat şi moderat de dna dr. în Drept, Elena Botnari, care s-a bucurat de o apreciere mare din partea clienților. Apoi urmează seminarele organizate în 2004 de PNUD Moldova şi agențiile ei, avându-i alături pe Valentina Bodrug-Lungu cu tema *Egalitatea genurilor şi împuternicirea femeilor, Reproductivitatea sănătății* - moderator dr. în medicină, Boris Gâlcă, UNFPA; seminarul PNUD Moldova şi Relații Interetnice cu prezentarea, în cadrul proiectului (anii 2003-2004) *Limba – mijloc de integrare socială,* a cărților *Limba care ne uneşte, nivelurile 1, 2, 3* - manager de proiect - Liliana Calmațui, coordonator Elena Constantinovici, dr. habilitat în Filologie, Institutul de Lingvistică al Academiei de Ştiințe din Moldova.

Discuțiile, dezbaterile în grupurile tematice: Drept Internațional Public, Economistul referitor la ***Piața tenebră, spălarea banilor şi evaziunea fiscală, Sărăcia şi rolul statului, School for Democratic Culture, grupul tematic ECO-Educația şi sănătatea Națiunii, Cea mai bună băutură este apa din izvor, Ora ecologică***, adeziunea studenților față de aceste forme de lucru cu cartea ONU se datorează caracterului lor deschis, direct, ce oferă posibilitatea unui schimb de păreri de la student la student, de la profesor la student, de la bibliotecar la beneficiar. Altă activitate reuşită a fost lansarea revistei bilingve ***ONU în Moldova*** (anul 2002).

La Zilele Mondiale, Zilele Internaționale, Zilele Tineretului, Zilele Bibliotecii, organizate în Club, fiecare vizitator a avut posibilitatea să ia act de *Obiectivele de dezvoltare ale Mileniului, obiective pe care şi Republica Moldova s-a angajat să le realizeze*

	2004	2003	2002	2001	total
Şedințe	14	7	6	3	30
Participanți	682	361	260	138	1441
Expoziții temat./ex.	14/364	6/210	2/120	2/120	24/904
Expoziții info.	5/42	3/32	4/28	2/36	14/138

între anii 1999-2015. Toate acțiunile au avut drept efect stimularea interesului clienților noştri în egală măsură pentru Centru, Club, Bibliotecă, interes ce s-a concretizat în frecvența a 138 de beneficiari în 2001, care a ajuns în 2004 la 682, total în trei ani constituind 1441 participanți de la Facultățile: Drept, Economie, Asistență Socială, Limbi Străine, Filologie, Ştiințele Naturii şi Agroecologie, Fizică, Tehnică, Matematică, Informatică. 24 de expoziții (expuse 904 volume), 14 informative care au pus în valoare cartea ONU, informându-i exact despre colecția Centrului, Bibliotecii, ce le sunt necesare, trezindu-le gustul pentru acest tip de carte în afara celor indicate de curricula universitară.

Alături de activitățile prezentate mai sus, din 7 octombrie 2004, Clubul mai înscrie în agenda acțiunilor sale *Cenaclul Universitar CONTUR* – moderator, scriitorul Anatol Moraru, avându-i în atenție pe studenți de la toate facultățile. Au fost lansate versuri de *Oleg Velnicer* (Pedagogie, Psiholiogie şi Asistență Socială), *Diana Pleşca*, *Doina Rusu* (Filologie), *Ghenadie Stânca* (Limbi şi Literaturi Străine). Versurile în sine nu sînt lipsite de ambițiile, în sensul bun al cuvântului, profesioniste. Grafia poetică nu e atât de metaforizată ca la autorii actuali, expresia este directă, explicită, autorii păstrează universul poetic tradițional, deşi sunt conştienți de "insuficiența limbajului" şi-i suportă inadecvarea cu greutate.

Impresia pe care o lasă lectura poeziilor, poemelor, sonetelor e foarte plăcută şi atmosfera de rafinare şi distincție intelectuală, ambiția proprie unui **Contur literar** de ținută, respiră în fiecare pagină scrisă, apoi redată de studenți.

Acțiunile promovate în Clubul ONU Nord sunt instructive şi absolut necesare. Organizarea acestor manifestări se bazează pe parteneriat (colaborare fructuoasă cu cele 8 facultăți ale Universității) - modalitate eficientă de prezență a Bibliotecii, a Clubului ONU Nord în mijlocul comunității universitare.

Din 2001, Biblioteca Ştiințifică a oferit în permanență informații prețioase despre ONU, documentele acestei organizații care trebuie cunoscute şi recunoscute, respectate, protejate, ca mai apoi să se soluționeze cu succes problema formării unei societăți inclusive din punct de vedere cultural.

Filiala Bibliotecii Institutului Goethe la Bălți

Gabriela Moraru

GOETHE INSTITUT este cea mai importantă instituție culturală din Germania. Susținătoare a politicii culturale în străinătate, promovează limba si cultura germană în întreaga lume. Este o organizație non-profit cu 127 de institute în străinătate, precum şi 16 institute în Germania (în total, 143 de institute în 78 de țări). Sediile Centrale ale Institutului Goethe se află la München şi la Bonn.

Un scop important în activitatea acestei instituții este promovarea colaborării culturale internaționale. Legat de acest lucru, Institutul Goethe organizează şi sprijină un spectru larg de manifestări culturale pentru prezentarea culturii germane. Centrul informațional al Institutului Goethe pune la dispoziție informații actuale despre aspectele vieții culturale, sociale şi politice din Germania. Oferă o mulțime de cărți şi medii pentru toți cei care se interesează de Germania şi pentru cei care vor să învețe şi/sau să predea limba germană.

Filiala Bibliotecii Institutului Goethe, deschisă în toamna anului 2003 la Biblioteca Ştiințifică a Universității "A. Russo" Bălți, cuprinde 161 de cărți în limba germană, care sunt solicitate nespus de mult de beneficiarii noştri. În prima jumătate a anului am avut 2281 consultări, iar pe parcursul întregului an am atins cifra de 5142. Dicționarele sunt opere lexicografice cuprinzând cuvintele unei limbi, ale unui dialect, ale unui domeniu de activitate, iată de ce numai colecția de dicționare "Duden", ce cuprinde 12 volume, a fost solicitată de 356 ori, îndeosebi vol. 6 - 46 ori, vol.8 - 95 ori, vol.12 - 43 ori. Iar colecția de enciclopedii "Kindlers Neues Literatur Lexikon"- în 22 de volume, care sunt la fel nişte lucrări lexocografice ce tratează termeni de bază, noțiuni din toate domeniile, fiind un ansamblu multilateral de cunoştințe omeneşti. În prima jumătate a anului 2004 a fost consultată de 152 ori, iar la sfârşit de an cifra a ajuns la 326 ori. Se bucură nespus de mult utilizatorii noştri şi de volumul cu poezii "Der neue Conrady Das grosse deutsche Gedichtbuch", care a fost consultat de 77 de ori. Toate aceste date ne dovedesc cât e de binevenită colecția Filialei Bibliotecii Institutului Goethe la Biblioteca Universitară din Bălți.

Bibliotecile reprezintă marile colective în care lumea îşi poate vedea chipul ca în oglinzi miraculoase, sunt structurile celor mai fireşti alăturări de opinii opuse şi sentimente contradictorii, sunt starea de plasmă a ideii în care zac forțe nebănuite, nuclee sinergetice, care aşteaptă sclipiri polarizatoare, cheia de gând care deschide porți noi cunoaşterii si experienței umane. Iar cartea, ca produs final, este marfă, iar marfa are nevoie de piață pentru a fi promovată, pe de o parte. Pe de altă parte, această piață are nevoie de un cititor pregătit, cult. Să recunoaştem că nu fiecare poate deschide o carte şi noi ne bucurăm că nu avem aşa fel de cititori.

Utilizatorii noştri au înțeles bine adevărul că:

Filiala Bibliotecii Institutului Goethe este o colecție bogată de cărți din mai multe domenii, care le oferă utilizatorilor şansa de a folosi în procesul de învățământ cele mai recente surse de informație.

Astfel studenții au ocazia de a studia surse la nivelul ultimelor publicații ştiințifice după standardul european.

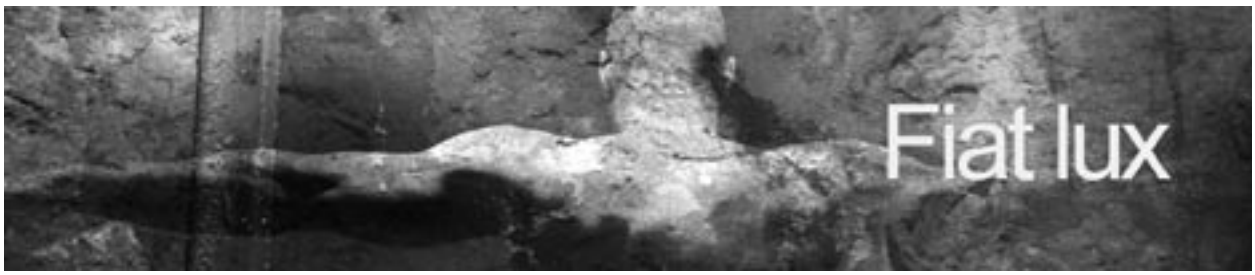

Adevărata istorie a principalei biblioteci a Basarabiei îşi mai aşteaptă autorul...

(Convorbire cu istoricul Sânvăsiu Donbraviuc, profesor la Universitatea din Leipzig (Germania)

- Domnule profesor, sunteţi un basarabean, care, iată, îşi face o carieră strălucită în Occident. Sunteţi chiar un foarte tânăr basarabean care urmează această cale a emigraţiei (dacă se poate spune aşa ceva în cazul dumneavoastră) şi reuşiţi, ca şi mulţi alţi compatrioţi repatriaţi, să ne reprezentaţi cu demnitate în lume. Biblioteca Naţională a Republicii Moldova a iniţiat chiar, cu peste un deceniu în urmă, un poliptic cultural-istoric şi ştiinţific „Basarabenii în lume", în cadrul căruia se ţin simpozioane, se inaugurează expoziţii, se demonstrează filme documentare ş. a. m. d. despre basarabenii stabiliţi cu traiul peste hotare.. Acest proiect strategic prefigurează şi editarea materialelor acumulate pe parcursul şedinţelor (ediţiilor) acestui poliptic. Au văzut lumina tiparului primele două volume ale colecţiei „Basarabenii în lume" şi sperăm să acceptaţi şi dumneavoastră să fiţi prezentat în volumul următor al colecţiei...

- Recurgerea dvs. la propoziţia condiţională de mai sus este justificată, deoarece eu am urmat nu „calea exilului", ci calea norocului. Vorba e că s-a lansat, pe când eram student la Universitatea din Chişinău, o ofertă a Germaniei privind continuarea studiilor unor studenţi-istorici moldoveni la Universităţile din această ţară. A fost anunţat de către partea germană, în colaborare cu Ministerul Învăţământului din republica noastră şi cu USM, un concurs la care am participat şi eu, obţinând „notă de trecere". Acest moment mi-a marcat în mod crucial destinul şi cariera. Am ajuns la o altitudine pe care iniţial nici nu mi-o programasem...

- Am aflat că în scurta perioadă de când sunteţi în Germania (mai puţin de un deceniu) aţi susţinut deja două teze de doctorat, aţi publicat mai multe cărţi şi vă faceţi un loc în elita istoricilor. Aţi difuzat aici la Putna o impunătoare monografie în două volume despre limba română vorbită în Moldova istorică (scoasă la editura Universităţii din Leipzig), al cărei coautor sunteţi şi care se bucură de mare audienţă, căci e una din primele lucrări cu adevărat fundamentale, care varsă lumină asupra acestui aspect al istoriei noastre. Lipsa de informaţie de până acum în această privinţă le permitea unor falsificatori să inventeze iarăşi „osebita" limbă moldovenească.

- Comemorarea celor 500 de ani de la trecerea în eternitate a marelui domnitor a strâns sub flamura spirituală a Moldovei, a României toată suflarea noastră cea mai aleasă. Am venit şi noi, studenţii, doctoranzii şi profesorii români din Germania, ca să adăugim suflare la suflare. E ca şi cum s-ar împlini chemarea lui Eminescu din „Doina": „De-i suna din corn o dată, ai s-aduni Moldova toată, de-i suna de două ori... ".

- Aşadar, există o adevărată cooperare şi solidaritate a basarabenilor stabiliţi în Germania.

- Noi avem chiar o idee romantică: aceea de a relansa Societatea „România jună", înfiinţată de Eminescu şi de ceilalţi români, studenţi în Germania în sec. XIX.

- Lucrul acesta se vede şi după rezultatele cercetărilor ştiinţifice pe care le efectuaţi, or există o suită întreagă de publicaţii consacrate tematicii basarabene, pe care le scoateţi la lumină în diferite oraşe, în special la Freiburg, Frankfurt, Leipzig şi Heidelberg. Din ultimul oraş ne-a parvenit, de exemplu, monografia lui Klaus Heitman despre situaţia lingvistică în Republica Moldova, scoasă la Editura „Arc", volum lansat în cadrul Salonului Naţional de Carte de la Chişinău. Este remarcabilă această mobilizare a „forţelor" ştiinţifice din land-

urile nemţeşti întru punerea în lumină a adevărului despre Basarabia. E un semn că diaspora basarabeană din Germania este una elitară.

- Aveți perfectă dreptate. Iar minunatul poet Alexandru Lungu, pe care îl avem printre noi în această țară, ne ridică la înălțimile europene nu doar ale ştiinței, ci şi ale poeziei. Dar aş vrea să întrerupem pe o clipă acest fir al vorbei, pentru a-mi exprima gratitudinile mele cele mai pioase față de Biblioteca Națională din Chişinău, fără de care nu aş fi ajuns niciodată acolo unde mă aflu acum. Această străveche instituție pe care o reprezentați şi o diriguiți, a avut şi are un rol decisiv în elevarea şi continuitatea comunității basarabene, rol pe care îl au şi celelalte biblioteci din provincia noastră. Totuşi, aniversările ce le-ați avut nu demult denotă un rol precumpănitor al BN. Am primit în acest segment de timp, prin poştă, un colet ce conținea trei tipărituri elaborate de comunitatea bibliotecară a Moldovei: două volume de „Scrieri istorice" ale lui Petru Ganenco relative la „Istoria Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova de la 1832 până la 1918", primul volum, şi „Istoria bibliotecilor din Basarabia şi Transnistria de la începuturi până la 1918", volumul doi, apoi monografia Ninei Negru „Bibliotecile Basarabiei şi ale Transnistriei şi conştiința de comunitate" şi monografia despre Biblioteca municipală „B. P. Hasdeu" din Chişinău semnată de necunoscuta pentru mine Maria Vieru-Işaev. Coletul mi l-au trimis rudele lui Petru Ganenco.

- Cum a fost posibil ca ele să vă trimită aceste cărți? Sunteți rude, prieteni?

- Tatăl meu, Aurelian Donbraviuc, a fost şi rămâne deocamdată unul din cei mai iscusiți meşteri zidari, tencuitori, zugravi şi tâmplari din nordul Basarabiei. Era vestit până hăt în jos, încât nişte gospodari din Nezavertailovka (Slobozia), satul de baştină al lui Ganenco, l-au înnăimit pe tatăl meu cu echipa sa să efectueze reparația capitală a casei de locuit şi a acareturilor nepoților lui Petru Ganenco, care în acel moment se afla în concediu de vară în satul natal şi se implica zilnic în orânduirea lucrărilor, iar tatăl meu, de o sociabilitate şi de o bonomie proverbiale, a stat cu el la conversație ore întregi şi au devenit buni prieteni. Peste un an eu am susținut examenele de admitere la Facultatea de Istorie a USM, iar tatăl meu, care credea şi mai crede în mine „ca într-un împărat" (vorba lui câmpenească) a purces întru a-mi crea toate condițiile ca să pot deveni un Nicolae Iorga (visul meu adolescentin, justificat mai mult de vârstă decât de prestație). Un meşter ca el are mulți bani, aşa că a face legături şi cunoştințe nu constituia pentru el un lucru ieşit din comun. Cu Petru Ganenco, însă, relația a fost de alt ordin, nebanal (nebănesc). Tata m-a adus la Biblioteca Națională care pe atunci avea o altă titulatură, m-a prezentat lui Ganenco, directorul care a avut mai apoi un rol important în educația şi formarea mea, căci, contrar regulilor de atunci care îngrădeau accesul studenților la colecțiile BNRM, mai ales la publicațiile în limba română, nu doar mi-a dat acces, ci chiar mi le împrumuta la domiciliu, pe numele său, fapt prin care eu eram, cum îmi imaginam cu mintea mea de adolescent, cel mai favorizat om de pe Pământ. Sigur că în Europa Occidentală aşa ceva e de neimaginat şi abominabil, căci orice om trebuie să aibă acces nelimitat la informație... Dar în condițiile noastre, un omuleț din Basarabia – pradă a celor mari şi tari, mă consideram prea fericit de favoarea ce îmi picase ca o mană din cer. Mai mult ca atât, Petru Ganenco nu doar îmi oferea toată informația disponibilă, ci şi făcea comenzi pentru mine la marile biblioteci din lume (eu cunosc rusa, engleza, germana, franceza, greaca, ucraineana, poloneza, latina), aşa că am fost în acea perioadă un fel de burete care a absorbit toată informația. Țin să subliniez cuvântul „burete", căci într-adevăr în acei ani eu asimilam cunoştințele într-un mod inimaginabil, drept care am fost asemuit cu memoria uriaşă a lui Mihai Cimpoi. Plus la aceasta, Ganenco îmi oferea oportunitatea de a fi prezent la diferite întruniri ale istoricilor din acel moment, discuțiile cărora, ascultate şi asimilate, îmi grăbeau formația.

- Eu de fapt mă pregătisem să întrețin un dialog despre cartea dvs. relativă la limba română din Moldova istorică. Însă de vreme ce ați pomenit de lucrările istorice referitoare la bibliotecile basarabene, lucrările pe care le-ați primit de la noi, poate împărțim convorbirea noastră în două părți: una despre istoria bibliotecilor basarabene şi a doua referitoare la limba română vorbită în Moldova istorică, ce ziceți?

- Absolut de acord, dar fără a depăşi limitele timpului în care am şedere la Putna şi la Chişinău.

- Perfect. Atunci s-o începem cu istoria Bibliotecii Publice din Chişinău, subiect care a devenit, într-un moment, motivul unui fel de „război al Troiei" la Chişinău, al unei declanşări a relativismului, a „demitizării" şi chiar a unui fel de *ars combinatoria* în câmpul datelor şi evenimentelor...

- Chiar aşa? Eu nu sunt un adept al postmodernismului ştiințific, nici al oricărui alt „ism" în ştiința istorică. Cu excepția semnificațiilor în care acest curent îşi capătă, totuşi, o justificare şi devine o nouă mărturie a ascensiunii spiritului uman. De aceea aş propune să abordăm o temă mai bine prezentată, ca să nu plictisim cititorul, cu atât mai mult cu cât lucrările ce mi-au fost trimise în Germania prezintă mai mult nişte încercări, nişte debuturi, deşi ar trebui să-l menționăm pe Petru Ganenco care ştia ce înseamnă metodă de cercetare istorică dar a compromis-o, pe alocuri, prin pendulările impuse de vigilența comunistă excesivă, şi pe Nina Negru, care are darul povestitului şi simțul esențialului...

- Păi, ultima propoziție pe care ați enunțat-o acum, constituie deja un început de discuție asupra problemelor pe care propuneți să le amânăm.

- Da? Fie. Hai să schițăm mai întâi nişte prolegomene. Istoria este o specialitate şi numai scrierile de specialitate o pot reprezenta pe deplin. Iar o specialitate, în Europa, inclusiv istoria, se învață cinci ani plus încă vreo doi ani pentru masterat, plus încă doi, trei, patru, cinci pentru doctorat *et caetera*. E nevoie de un sistem profesoral de formare, fără de care nu este posibil să devii istoric de performanță, tot aşa cum şi în vechime, de altfel, au intrat în istorie mai mult cei ce au avut acasă un dascăl (să ne amintim, de exemplu, de Ieremia Cacavela, educatorul lui Dimitrie Cantemir). Fără acest sistem rămâi un „scriitor" de album şi nu poți, nu trebuie să ai în nici un fel veleități de istoric „mai mare". Înainte vreme handicapul de studii putea fi surmontat prin autodidaxie. Astăzi aşa ceva e mai greu sau imposibil de realizat, din cauza volumului enorm şi mereu în creştere de texte contrastând tot mai dramatic cu scurtimea crescândă şi ea a vieții umane, dar şi în funcție de informația conținută în Internet, care ori te ajută să devii „cetățean global", atunci când informația ce te interesează există în acest mediu, ori te pune în dubiu.

- În dubiu?

- Da, în dubiu, căci avalanşa de informație, atunci când nu ştii cum să o utilizezi şi nu o poți asimila, te pune într-o dificultate insolubilă... Dar să revenim la subiect. Am să vă spun ce cred eu despre „opusurile" de istorie bibliotecărească ce mi-au parvenit din Basarabia. Înainte de aceasta, însă, hai să continuăm expunerea laconică a „prolegomenelor" pe care începusem să le formulez. Să traversăm din mare fugă filosofia istoriei, căci fără înțelegerea şi implicarea ei nici o istorie, inclusiv aceea a bibliotecilor, nu are şanse să devină ştiință. Ca să nu par arogant, voi face trimitere, în cele ce urmează, la cursul de filosofie a istoriei redactat de Eugen Şt. Holban, basarabeanul nostru care predă filosofia la College de France din Paris. Ce este istoria ca atare? În acest termen, scrie Holban, distingem două sensuri mai importante: unul corespunde ideii de expunere, de povestire (o suită de fapte, ordonate în mod logic, oferind o unitate), al doilea e mai restrâns şi se referă la descrierea evenimentelor care afectează viața oamenilor. Istoria ca ştiință e posibilă numai în primul sens. Dar şi aici nu trebuie scăpată din vedere axioma că faptele ca atare nu prezintă o semnificație coerentă. Numai o examinare a lor de către observatorul-istoric le poate conferi o unitate. Faptul devine eveniment istoric numai când este integrat într-o comprehensiune care îi dă sens şi valoare. Dacă am descrie, *par exemple* (pilda e dată tot de Holban), revoluția franceză fără prezentarea obiectivă a situației politico-sociale anterioare, atunci istorisirii noastre i-ar lipsi tocmai înțelegerea evenimentelor în complexitatea lor şi astfel compunerea noastră n-ar avea nimic în comun cu ştiința istorică. De unde rezultă că numai scrierile de specialitate sunt susceptibile de a produce metamorfoza, trecerea sus-menționată – anume de la fapt la eveniment istoric. Tocmai pentru a putea realiza acest lucru se şi face instruirea îndelungată şi metodică a unui istoric, în cadrul căreia el însuşeşte palmaresul de tehnici de interpretare necesare pentru a face din istorisire o ştiință. Dar nici tehnicitatea aceasta nu ne-ar da încă o istorie adevărată, superioară, dacă istoricul nu şi-ar însuşi o cultură nu mai mică decât cultura universală. Ar veni apoi alte două calități obligatorii ale unui istoric: imparțialitatea („Un istoric adevărat, scria Hegel (apud Fenelon) nu aparține nici unui timp şi nici unei țări, deşi el îşi iubeşte patria") şi buna intenție, bunul simț, moralitatea – calități pe care Iorga le punea chiar în capul „mesei" istoriei.

- Ca şi Alexandru Sturdza care spunea că istoricul nu trebuie să se comporte ca un procuror, nici ca un avocat, căci atunci rezultatul muncii sale ar fi nu o istorie, ci, iminent, o falsificare. „Tu nu vei înainta întru cunoaşterea adevărului, scria el, decât numai întru atâta, încât vei înainta întru lucrarea binelui".

- Apoi, deasupra la toate cele enumerate până aici, stă vocația, talentul de istoric, fără de care nici nu mai are rost să consumi timp şi sănătate pentru a te forma, or, rezultatul muncii celui lipsit de har în ceea ce s-a apucat, s-a ambiționat să facă va fi nu altceva decât deşertăciunea, discordia şi frustrarea.

- Şi ar mai exista apoi şi un specific al istoriei bibliotecăreşti...

- Bibliotecile sunt parte componentă a culturii, prin urmare istoria lor trebuie să mai țină cont şi de filosofia culturii. În acest context, cel mai important postulat este acesta: „Cultura reprezintă memoria poporului, conştiința colectivă a continuității istorice" (Eugen Şt. Holban). Aşadar, un istoric din domeniul cultural, când restabileşte evoluția în timp a ceva (instituție, tradiție ş.a.m.d.), va urmări nu doar şi nu atât continuitatea logică, cât mai ales continuitatea receptată, imprimată în conştiința comunității, în opinia publică. Iar dacă şirul evenimențial, continuitatea logică nu se va suprapune cu cea înregistrată de conştiința colectivă, se va da prioritate, la expunere, celei din urmă, istoricului rămânându-i doar posibilitatea unor comentarii, de regulă mai mult în notele de subsol şi în referințe, acestea avându-şi justificare mai ales atunci când se constată intervenții autoritariste, de regim asupra conştiinței publice, manipularea şi dezorientarea acestei conştiințe.

- Reiese deci că ar exista un adevăr al obiectului de cercetat şi un adevăr al istoricului?

- Există probabilitatea unei asemenea dihotomii, această posibilitate fiind cu atât mai mare, cu cât e mai redus nivelul de pregătire profesională al istoricului. La un neofit va predomina adevărul personal. Ar mai fi apoi şi cazul „istoricului" imoral, rău intenționat, sau care face istorie la comandă,

produsul „muncii" căruia este falsificarea. Adevărul adevărat e cel ascuns în însuşi obiectul cercetat.

- Cadrul filosofic şi metodologic pe care l-aţi conturat aici e ca şi cum un brocart prin care, totuşi, aş vrea să întrezărim şi istoria bibliotecilor...

- Istoria unei biblioteci, ca şi a oricărei alte instituţii de cultură, este reflectarea unei continuităţi. Care ar fi parametrii după care am putea contura aceasta continuitate? Primul, foarte important, este acela al colecţiei, or, când spunem „bibliotecă", noi ne gândim în primul rând la o colecţie organizată de cărţi şi de alte publicaţii, colecţie care poate fi particulară sau publică, adică completată şi întreţinută pe banii contribuabililor. În cel de al doilea caz, colecţia este instituţionalizată, adică putem vorbi deja despre personalitatea juridică a ei. Important este şi un al treilea parametru, cel funcţional, specific pentru anumite tipuri de biblioteci. Important mi se pare să nu se admită aici eclectismul, confuzia de parametri care îl poate deruta chiar şi pe istoric. Continuitatea unei colecţii se urmăreşte făcând abstracţie de felul de personalitate juridică al instituţiilor care o au păstrat şi dezvoltat. Continuitatea anumitor aspecte funcţionale trebuie să fie cercetată în funcţie nu atât de felul de personalitate juridică, de tipul bibliotecii ca instituţie, cât de exercitarea de facto a acestor funcţiuni. Sunt dese cazurile când aceleaşi funcţii au fost exercitate succesiv de diferite feluri de biblioteci. Cât priveşte căutarea continuităţii după personalitatea juridică, adică, altfel spus, după finanţator, sau pe linia administrativă, ea este lipsită de perspective şi irelevantă, ba chiar derutantă, căci schimbarea finanţatorului nu întotdeauna înseamnă şi schimbarea funcţionalităţii sau a colecţiei.

- Cum credeţi că au fost aplicaţi/abordaţi aceşti parametri în contextul istoriei Bibliotecii Publice din Chişinău ?

- Petru Ganenco a avut la mână dovezile documentare ale continuităţii acestei instituţii, sub aspectul colecţiei dar şi al statutului său funcţional, cel puţin până la 1917. El avea în arhiva sa, de exemplu, dactilocopiile tuturor articolelor de presă consacrate acestei biblioteci, scoase în perioada de la 1832 până la 1918, publicaţii care certifică continuitatea acestei instituţii în conştiinţa comunităţii. Astfel, în 1882 este sărbătorită aniversarea a 50-a a bibliotecii, fapt consemnat în „Bessarabskie gubernskie vedomosti". În ziarul „Bessarabskii vestnik" din 1890, apare un voluminos material în care se expune pe larg istoria Bibliotecii Publice din Chişinău pe perioada 1832-1890, istorie pe care Ganenco o preia, dar nu indrăzneşte să facă trimitere la aceste surse, ca să nu fie învinuit de recurgere la „istoriografia ţaristă", probabil (sau să nu fie bănuit de plagiat), ci încearcă să găsească o documentare proprie a continuităţii expusă în acel material de epocă, una care să nu trezească suspiciunile autorităţilor comuniste. În 1893 apare, tot în „Bessarabskii vestnik", o trecere în revistă a celor mai importante şi mai vechi biblioteci publice din Russia, printre acestea fiind menţionată şi Biblioteca Publică din Chişinău fondată în 1832. Aşadar, până în acest an nu se spune nimic despre lichidarea unei biblioteci şi înfiinţarea altei biblioteci publice la Chişinău. Aceeaşi bibliotecă persistă în conştiinţa comunităţii chişinăuene şi după revoluţie, după reunirea Basarabiei cu Ţara, fapt consemnat, de exemplu, într-o trecere în revistă de prin 1937, în care se subliniază că biblioteca publică, pusă sub auspiciile primăriei, datează de un secol (adică e vorba tot de biblioteca fondată în 1832). Este absolut clară continuitatea colecţiei (autorităţile române selecţionează pentru a fi depozitate la Bucureşti cărţi rare în limba rusă şi în alte limbi, între care şi cărţi ce făceau parte din fondul iniţial, cel din 1832) şi a funcţiilor exercitate. Ganenco însă, având dovada irefutabilă a continuităţii pe cei mai importanţi parametri, mai caută ceva şi pe linia parametrului administrativ, cel care am arătat mai sus că este absolut irelevant, drept care se cam împotmoleşte în paginile referitoare la momentul 1876-1877. În plus, el a înţeles, sau a fost impus să înţeleagă altfel metodologia transformării faptelor în evenimente, consacrând pagini lungi şi obositoare nu situaţiei în care a apărut şi a evoluat biblioteca, ci aşa-numitului (în istoriografia de atunci) „context social-politic şi istoric". În plus, nu prea avea dexteritate stilistică. Dar a realizat, totuşi, un tratat de istorie.

- De altfel, continuitatea la care v-aţi referit acum o împărtăşeau Ştefan Ciobanu, Alexandru Boldur, Gheorghe Bezviconi, Constantin Stere şi alţi cărturari, pe care însă dna Işaev îi clasează la „şirul erorilor"...

- Îmi vine greu să calific maniera ei de abordare, care nu are nici un precedent în ceea ce am învăţat eu despre istorie.

- Vasile Malanetchi spunea despre prima carte a dnei Işaev că e un foarte bun dosar...

- Cred că a caracterizat-o cu spirit de pătrundere, iar această a doua carte a dânsei seamănă chiar, pe alocuri, cu un dosar judiciar în care febra punitivă copleşeşte balanţa justiţiei... Am văzut că aţi nimerit şi dvs. printre „inculpaţi"... Dar aş vrea să clarificăm mai întâi aici împreună un moment care îmi suscită nedumerirea. Este vorba de articolul despre această bibliotecă semnat de dvs., din enciclopedia „Chişinău". După apariţia acelei enciclopedii, întâlnindu-l pe Ganenco, am înţeles că el regreta că materialul scris de Domnia Sa a apărut cu numele dvs. Cum a putut să se întâmple aşa ceva?

- Dl Boris Movilă, secretarul coordonator al enciclopediei în cauză, ne-a adresat o scrisoare oficială prin care solicita un articol despre BNRM. I-am poruncit acest lucru drei Svetlana Gheorghiţă, secretarul ştiinţific de atunci al instituţiei noastre şi

dlui Petru Ganenco, devenit de curând bibliotecar principal trecând la noi de la Biblioteca Academiei. Pare-mi-se că s-a păstrat corectura făcută de mâna lui Ganenco pe exemplarul cules de dra Gheorghiță. Articolul elaborat, semnat de Ganenco şi Gheorghiță, a fost remis redacției enciclopediei cu scrisoare oficială însoțitoare, semnată de mine. Când a apărut enciclopedia şi am văzut că sub articol nu stau numele autorilor adevărați, am rămas stupefiat. A fost un moment greu în relațiile mele cu fostul meu director...

- Redacția a intervenit în articol, de vreme ce dna Işaev scoate la iveală erori redacționale?

- Articolul a fost comprimat de acelaşi redactor (dna Işaev l-a atacat pe nedrept pe Iurie Colesnic) din care cauză are într-adevăr locuri mai puțin explicite, dar nu în măsura în care să se ajungă la nonsensurile pe care incearcă să le vadă dna Işaev. Or, la momentul apariției cărții dnei Işaev existau într-adevăr trei martori vii la noi (Petru Moleavco, Alexandra Cneazev şi Antonina Poleacov) care țin minte când Biblioteca Publică din Chişinău se mai afla încă în curtea primăriei chişinăuene. Ei nu au 165 de ani, cum remarcă dna Işaev, ci au între 74 şi 90 de ani (dna Cneazev), dar biblioteca s-a aflat în reşedința primăriei până în anii celui deal Doilea Război Mondial, când aceste persoane erau în floarea tinereții. Cam preconcepute sunt şi alte „erori" etalate. Nina Negru a efectuat cercetări speciale asupra acestor momente şi a demonstrat şi... erorile dnei Işaev. Dar şi eroarea lui Ganenco despre „transportarea" la Chişinău a Bibliotecii Centrale a RASSM de la Tiraspol la Chişinău şi comasarea ei cu Biblioteca Orăşenească (cu Biblioteca Pedagogică Centrală, după Işaev) din noua capitală, lucru care nu a avut loc şi nici nu avea cum să aibă. Aspectul acesta a fost clarificat, înaintea Ninei Negru, şi de Alexandru Chirtoacă, unul din directorii postbelici ai instituției. Dar să revin la articolul din enciclopedie. În perioada cât îşi elabora lucrarea, dna Işaev m-a contactat de câteva ori, ne-am întâlnit şi la întrebările ei referitoare la anumite momente din acel articol, i-am răspuns că nu sunt istoric, că nu eu am scris acel articol, aşa încât nu aş fi omul cel mai indicat pentru o astfel de discuție. Altă dată, după ce a revenit dintr-o deplasare din Bucureşti, pare-mi-se, a venit la mine şi mi-a spus că ea a găsit documentele referitoare la istoria BNRM şi poate să ne scrie această istorie şi să pună capăt controverselor, dar cu condiția unui contract financiar. I-am răspuns că noi o avem în state pe dna Nina Negru, că avem toată încrederea în ea, aşa că ar fi imoral să mă înțeleg cu altcineva pe la spatele ei. I-am mai spus că tot imoral ar fi din partea mea să cumpăr o istorie de care, chipurile, am avea nevoie ca să liniştim apele. Adevărul istoric nu poate fi negociat...

- Nu de aceea oare ea v-a admonestat atât de drastic şi etalat anume în calitate de „autor" al articolului? Ba mai mult, învinuieşte insistent „conducerea BNRM", care, chipurile, îşi însuşeşte istoria altei biblioteci... E ceva asemănator aici cu conflictele teritoriale dintre unele țări...

- Mă văd nevoit să spun câteva cuvinte şi despre „poziția" „conducerii BNRM". Primele adjudecări s-au „pus pe post" prin 1996, când, în preajma aniversării a 165-a a Bibliotecii Publice din Chişinău, ni s-a sugerat din partea municipalei, că aniversarea cu pricina ar trebui să fie mai curând a BMC, iar BNRM ar trebui să-şi numere anii de ființare din 1991, când instituției noastre i s-a dat titulatura de Bibliotecă Națională. Stând şi reflectând, aflându-ne atunci în plin proces de renaştere națională, m-am gândit că un trecut rusesc nici nu ne-ar onora prea mult în acel moment. Am pus în discuție această chestiune la Consiliul de administrație al bibliotecii, luându-se decizia de a nu include în programul de activitate pe anul 1997 celebrarea aniversării a 165-a a BNRM. În primăvara lui 1997 însă, intervine Ganenco şi alți veterani şi se ia decizia de a organiza o şedință festivă de consemnare a aniversării a 165-a, dar nu a BNRM, ci a Bibliotecii Publice Guberniale din Chişinău. Programul şi materialele acelei şedințe, de asemenea articolele din presă de atunci confirmă această nuanță, una care dădea mână liberă şi BMC. În 1999 moare Petru Ganenco şi eu mă apuc să editez manuscrisele rămase de la el. Primul volum al scrierilor sale istorice se numea „Istoria Bibliotecii Publice din Chişinău. 1832-1918". Intervine însă redactorul ştiințific, care taie *manu propria* titlul de mai sus şi scrie: „Istoria Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. 1832-1918." Tot el, ca membru al Consiliului ştiințific al instituției, a fost principalul inițiator al celebrării largi a aniversării a 170-a a BNRM...

- Şi tot el, dacă nu mă înşeală memoria, a salutat în „Literatura şi arta" lucrarea doamnei Işaev în care aceasta desființează scrierea lui Ganenco al cărei redactor ştiințific el a fost...

- Dar care este opinia dvs. relativă la „conexiunile şi incursiunile istorice" ale dnei Işaev?

- Ceea ce izbeşte în această carte este în primul rând inconsecvența (sau duplicitatea?) penibilă a autoarei. Ea porneşte de la un citat din Iorga referitor la primatul surselor documentare în cercetarea istorică, citat din care îşi face un motto, adică un principiu, pe care însă îl încalcă la tot pasul. Însăşi ideea centrală, pivotul lucrării, aceea a desființării unei biblioteci şi a înființării alteia, se bazează nu pe documente oficiale aprobate definitiv, ci pe proiecte de documente şi pe presupuneri. Şi e clar că acte oficiale în acest sens nici nu prea au cum să fie, căci aşa ceva ar fi împotriva bunului simț, ar fi o absurditate. Or, de vreme ce fondul bibliotecii, 8073 volume, e mutat din clădirea ocârmuirii guberniale (clădirea se afla în partea de sus a str. Gubernskaia (azi str. Puşkin) mai la vale,

în clădirea primăriei, şi în spaţiul nou biblioteca îşi începe activitatea anume cu aceste volume, este evident că e vorba de aceeaşi bibliotecă, iar nu de una nou-înfiinţată căreia „i s-au cedat" (cum zice autoarea) 8073 volume. Dar dacă nu i se cedau? Ajungem astfel la concluzia absurdă că pot fi înfiinţate şi biblioteci fără cărţi! La aceste „sofisme" se mai adaugă şi întemeierea unor concluzii pe spusele unor informatori orali dubioşi.

- Unul din ei nici nu putea fi martor la evenimentele în care îl „implică" dna Işaev, căci în acei ani el era încă elev la şcoala din Camenca, apoi partizan în detaşamentul „de luptă împotriva ocupanţilor români" „Sovetskaia Moldavia"...

- Apoi, intenţionat sau nu, ea denaturează unele aspecte, unele date, atunci când parcă ar încerca trecerea de la fapte la evenimente, aşa cum am menţionat în prolegomenele de mai sus că ar trebui să procedeze un istoric. Lucrul esenţial care îi scapă autoarei (ca şi lui Ganenco, de altfel), este că în acea perioadă guvernatorul, ocârmuirea gubernială şi autoritatea publică orăşenească se aflau într-un raport de ostilitate crescândă, cam aşa cum se află astăzi primăria lui Urechian cu preşedinţia Moldovei. În Rusia lua amploare mişcarea revoluţionară. Participanţii la acea mişcare pătrund în duma orăşenească şi în upravă, apar si primari din rândurile ei. Chişinăul e împânzit tot mai mult de elementele revoluţionare, care, urmărite de autorităţile ţariste, se scurg, se pripăşesc în acest oraş provincial, ori, mai pe româneşte spus, de golănime (din care cauză ţarismul, care ridicase Rusia la nivelul celor mai civilizate ţări din Europa acelui timp, impunea restricţii pentru aceste persoane, inclusiv pentru ţinuta vestimentară a celor ce intrau în instituţiile publice, limitând astfel, şi pe această cale, posibilităţile lor de asociere şi de influenţă publică). Dna Işaev îl denigrează absolut nejustificat pe Ganenco în privinţa datelor despre restricţii pe care acesta le invocă, imputându-i chiar şi traducerea falsificată a sintagmei „opreatno odetâi".

- De altfel, dna Işaev recurge şi aici la un procedeu incorect:ea face trimitere şi citează nu textul din „Scrierile istorice" ale lui Ganenco, în care traducerea domnilor Manea şi Zavadschi, sub redacţia dlui Ion Madan, este un pic mai altfel, ci la o publicaţie anterioară din „Magazin bibliologic" – „Pagini din istoria Bibliotecii Naţionale" – tradusă din ruseşte de Svetlana Gheorghiţă, care nu avea nici o experienţă de traducător. Textele la care se referă dna Işaev, răfuindu-se cu autorul lor, au fost scrise sau utilizate de Ganenco numai în limba rusă, el personal nu le-a tradus niciodată.

- Oricum, indiferent de cum a fost tradusă sintagma dată, ea reflectă adevărul luptei pe care ţarismul o ducea împotriva ciumei roşii care va izbândi în 1917 şi va calici destinul multor popoare. Chişinăul devenea pe atunci o pepinieră de demoni roşii (cum i-a numit Dostoievski). Nu întâmplător redacţia clandestină a „Iskrei" leniniste s-a oploşit în acest oraş. Daria Harjevschi, directoarea acestei biblioteci de la 1884, era o propagandistă înveterată a ideilor socialiste. Toate acţiunile revoluţionarilor roşii purtau subtitlul de „antipravitelstvennâe". Biblioteca Gubernială este numită de Harjevschi „pravitelstvennaia" (titulatură inventată de dânsa) şi ea vrea să se rupă de numele acesta ca şi proletarii de numele ţării lor. Drept care ea scrie despre „likvidaţiia pravitelstvennoi biblioteki" (Işaev continuă această linie şi traduce deliberat inadecvat „pravitelstvennaia" prin „de Stat", (încă o sintagmă folosită de ea ca „ac de cojoc" la revizuirea istoriei Bibliotecii Publice din Chişinău), şi începe, în rapoartele de activitate anuale ale bibliotecii, o nouă numărătoare a anilor de fiinţare a ei: nu din 1832, ci din 1877. Publicaţiile periodice ale timpului, însă, chiar dacă inserează date din aceste rapoarte anuale, continuă numărătoarea veche. Apoi, această autoare nu a ştiut cum sau nu a voit să circumscrie în contextul istoric, de exemplu, anunţurile din ziare privind închiderea sau deschiderea acestei biblioteci. Rusia, precum am menţionat, ajunsese la nivelul celor mai civilizate ţări, iar aceasta presupunea, între altele, şi informarea populaţiei. Drept care, atunci când biblioteca se închidea pe o anumită perioadă şi se redeschidea după aceea, populaţia era informată prin intermediul presei. Motivele de închidere a bibliotecii erau diferite: ba că bibliotecarii sunt mobilizaţi să supravegheze familiile celor plecaţi pe front, ba că se fac reparaţii, ba că directoarea e plecată pe un timp etc., dar cel mai adesea cauza închiderii era decretarea stării de asediu (în legătură cu războiul, cu pogromurile sau cu tulburările de masă ce aveau loc etc.), în timpul căreia erau interzise, vorba lui Stere, „aglomerările sedităioase". Cum scrie el în documentările sale politice, aceste stări de asediu erau declarate la Chişinău, ca şi în întreaga Rusie, foarte des. Şi într-adevăr, în presa timpului întâlnim zeci de anunţuri privind deschiderea Bibliotecii Publice din Chişinău, ceea ce nu înseamnă, desigur, că în acest oraş s-au înfiinţat zeci de biblioteci publice. Anunţul la care se referă dna Işaev că ar vesti inaugurarea unei noi biblioteci, însemna pur şi simplu că biblioteca a încheiat lucrările legate de trecerea în clădirea primăriei şi este gata să servească cititorii (abonaţii, sau membrii bibliotecii, cum mai erau ei numiţi, căci accesul în bibliotecă era contra plată). Deşi nu sunt biblioteconomist, mi s-a părut absolut bizară tentativa dnei Işaev de a cerceta continuitatea funcţională prin a verifica dacă în Biblioteca Publică din Chişinău citeau persoane din celelalte localităţi ale Basarabiei...

- E o născocire „biblioteconomică" amuzantă. Ca şi fanteziile ei legate de particula „kak" din fraza Dariei Harjevschi: „...ona kak gubernskaia... prednaznacena slujiti preimuşcestvenno knigohranilişcem. „Ea nu ştie că de fapt misiunea unei biblioteci principale

(naționale) este cea arătată în p. 1. 2 al standardului UNESCO PGI-87/WS/17: „Les bibliothèques nationales... fonctionnant comme bibliothèques de dépôt”, iar standardul acesta a fost elaborat în baza studierii experienței multiseculare a bibliotecilor principale din țările lumii, experiență despre care Harjevschi avea, se pare, cunoştințe la zi.

- Dna Işaev exploatează mult parametrul administrativ la care m-am referit în „prolegomene”, căci el, probabil, îi oferă mai multe posibilități de a aduce şirul evenimentelor în corespundere cu „adevărul” său personal, cu ideea sa preconcepută, aceea de lichidare a unei biblioteci şi de înființare a alteia (repetând gestul Dariei Harjevschi). Dar ce s-a întâmplat de fapt? Fondatorul bibliotecii, care a rămas neschimbat până la 1917, el fiind Ministerul de Interne al Rusiei, căuta o soluție de a întreține biblioteca după încetarea finanțării ei din capitalul regional de 10% (epuizat din cauza crizei în care Rusia a fost adusă de război). În 1869 biblioteca trece sub finanțarea oraşului. În contextul adâncirii confruntării între ocârmuire şi dumă-upravă, social-revoluționarii ajunşi în duma orăşenească şi în primărie, vor să obțină controlul direct asupra bibliotecii, spre a o folosi în scopul educației socialiste a maselor, cum s-a şi întâmplat. Guvernatorul insista mai ales să rămână bibliotecară dna Beller, un om „al ocârmuirii” care nu agrea mişcarea socialistă. Drept care peste câțiva ani, pentru a-şi putea promova omul ei, autoritatea publică a oraşului sistează pentru moment finanțarea bibliotecii (o evaluare sumară ne arată că finanțarea însemna în acel moment mai ales salariul dnei Beller), iar membrii dumei pregătesc un nou regulament, mai inițiind şi mutarea bibliotecii în clădirea primăriei, ca s-o scoată definitiv de sub supravegherea guvernatorului (căci nu văd ce alt motiv ar fi existat de a muta biblioteca din excelentul spațiu din clădirea ocârmuirii guberniale în care o mutase directorul Beller). Nemaiexistând alte soluții pentru autoritățile țariste în declin, ținând cont şi de noul regulament al oraşului care îi permitea autorității publice chişinăuene să organizeze, pe banii săi, cu permisiunea Ministerului de Interne, instituții publice, acest minister permite trecerea bibliotecii sub tutela administrativă a primăriei, iar doamnei Beller nu-i rămâne decât să predea biblioteca adusă până la un nivel remarcabil de soțul ei şi să-şi întocmească foaia de lichidare, ca orice angajat care se concediază (deci, era şi această procedură o „likvidațiia”). Dar acest lucru s-a întâmplat mai târziu de 1877. Apoi, întrucât fondatorul a rămas acelaşi, procedura în cauză nu e decât o asanare, iar aceasta e una din cele cinci feluri de reorganizare în sensul actual al acestei noțiuni juridice (doamna Işaev caută cuvântul „reorganizare” în documentele timpului, fără a se întreba mai întâi dacă el exista în limbajul juridic rusesc de atunci, iar dacă nu exista, care era echivalentul lui). Căci dacă ar fi fost vorba de înființarea altei biblioteci, numai Ministerul de Interne avea dreptul să aprobe regulamentul şi să permită înființarea unei noi instituții, lucru care, reieşind din documentele disponibile, nu s-a întâmplat, căci ministerul a permis transmiterea bibliotecii, nu înființarea alteia. Trebuie menționat aici şi faptul că din procesul de reorganizare a unei instituții face parte şi o procedură de lichidare la nivelul formalităților birocratice: se abrogă titulatura şi statutul juridic vechi ale ei şi se instituie cele noi. Această procedură trebuia să se facă de asemenea prin rezoluția Ministerului de Interne, rezoluție care, din câte înțeleg, încă nu a fost depistată în arhive. Poate că aceasta şi este „razreşenia” la care se referă periodicele timpului? Dacă e aşa, atunci spusa dnei Harjevschi despre „likvidație” ar mai avea un fel de temei. Însă oricum ar sta lucrurile în cadrul parametrului administrativ, decisive rămân continuitatea colecției şi cea funcțională, continuitate înregistrată şi de conştiința comunității, conştiință care trece cu vederea, ca peste ceva neesențial, peste „evenimentele” şi intrigile administrative şi (sau) politico-administrative. Aş vrea să spun şi câteva cuvinte despre maniera dnei Işaev. Ea putea foarte bine să scrie o istorie a BMC (căci are înclinații de căutător de documente şi date, chiar manifestă un fel de patimă față de ele) fără să demoleze în stil proletar, să judece, să desființeze şi să lezeze onoarea şi demnitatea atâtor personalități, în primul rând pe acea a lui Ganenco. Învinuirile de sovietism şi altele de acest gen ce i le aduce sunt false, cu atât mai mult cu cât el era, aşa cum susținea Ion Dron şi colegii de generație ai lui Ganenco, un bun patriot al Basarabiei şi nu era un istoric oficial care să determine formarea conştiinței colective. A scris un mic tratat de istorie a unei modeste biblioteci, pe care nu cred că l-au citit mai mult de câteva zeci de persoane. Autoarea aceasta realizează de fapt un fel de scriitură care pe alocuri se deosebeşte de istoriografia sovietică (pe care o critică cu legitimă înverşunare) doar prin culoare. Iar afirmația ei că ar fi încercat să-l reeduce pe Ganenco (în parc!), mai ales că scria despre un om care răposase recent, e un act necreştinesc, un act de impertinență care nu are nimic în comun cu ştiința istorică.

- Ați putea să ne spuneți câteva cuvinte şi despre cum vedeți evoluția de după 1940 a acestui subiect?

- Cât n-ar părea de paradoxal, deşi există pe această perioadă documente certe, ordonate, interpretate, nici aici nu s-a ajuns la o viziune limpede în această temă, apele mai fiind tulburate, poate, şi de manipularea unor documente de arhivă în scopul forțării unor concluzii convenabile. Se ştie că instituțiile centrale din capitala Chişinău au fost organizate conform Ucazului prezidiului Sovietului suprem al URSS din 1940 despre formarea RSS Moldoveneşti. Biblioteca Republicană, aşa cum au arătat şi cercetările lui A. Chirtoacă, a fost organizată şi ea în conformitate cu acest ucaz, nicidecum

prin alte hotărâri. În perioada războiului instituția se considera evacuată, deci în 1944 ea îşi reia activitatea, nu este reînfiinţată, cum scrie dna Işaev. De altfel, acest pasaj din cartea ei este cu totul alogic. Ea scrie că BN este reînfiinţată în septembrie 1944 printr-o hotărâre moldovenească cu titulatura de Bibliotecă Centrală din Chişinău, iar în octombrie printr-o hotărâre unională se aprobă statul de funcţii al acestei biblioteci, numai că în această hotărâre ea este numită deja Bibliotecă Republicană. Se iscă aici un şir de nedumeriri. Cum se putea ca o instituţie să fie înfiinţată de puterea de la Chişinău iar statul de funcţii al ei să-l aprobe Moscova? Parcă n-am prea auzit de asemenea întâmplări. Apoi, dacă ea a fost înfiinţată ca Bibliotecă Centrală, cum se putea să fie finanţată ca Bibliotecă Republicană, că doar e vorba de finanţare, de o chestiune care cere o exactitate şi o corespundere perfectă în toate. Asta ar fi fost posibil (teoretic, desigur, căci în practică nu se putea întâmpla aşa ceva din cauza imposibilităţii din oficiu arătate mai sus) numai dacă înainte de aceasta ar fi fost adoptată o hotărâre intermediară de schimbare a titulaturii sau de reorganizare a Bibliotecii Centrale, dar o asemenea decizie nu există. Reiese deci că, aşa cum scrie A. Chirtoacă, în 1944 personalul Bibliotecii Republicane (organizate prin transfer funcţional conform Ucazului sovietic în 1940) se întoarce din evacuaţie şi îşi reia activitatea, iar Moscova aprobă statul de funcţii al instituţiei, pentru a putea fi plătite salariile. De ce Moscova? Pentru că prin Ucazul din 1940, în cadrul guvernului RSSM au fost create ministere şi instituţii de însemnătate republicană, iar o parte din domenii şi instituţii au rămas în subordinea ministerelor de importanţă unională. Biblioteca Republicană s-a aflat în subordine republican-unională („respublikansko-soiuznoe podcinenie") până în 1953 când se înfiinţează Ministerul Culturii al RSSM. Aşadar, Biblioteca Centrală organizată în 1944 prin hotărâre moldovenească, nu prea seamănă a fi Biblioteca Republicană (mai ales că expresia „organizovati"nu se poate traduce nicidecum prin „reînfiinţare"). Eu aş mai cerceta încă şi încă o dată acest caz. Apoi, este eronată concluzia lui Ganenco despre comasare şi transportarea fondului de cărţi de la Tiraspol la Chişinău (căci transferul de instituţii însemna doar alocarea de mijloace financiare şi imobiliare pentru aşezarea activităţii lor la Chişinău), iar întorsătura dnei Işaev privind comasarea bibliotecii din Tiraspol cu Biblioteca Centrală pedagogică din Chişinăul interbelic e o aberaţie şi mai mare, or acele biblioteci nu numai că aparţineau unor state diferite, dar una din ele (cea din Chişinău) îşi încetase deja existenţa.

- Nina Negru a elucidat acest caz într-un excelent studiu despre Biblioteca Centrală a pedagogilor...

- Situaţia a clarificat-o, în mare, încă Alexandru Chirtoacă, pe care mi l-aţi dat să-l citesc aseară. Trebuie să-l valorificaţi pe acest istoric al bibliotecilor.

- Cum credeţi că au evoluat după 1940 parametrii despre care vorbeaţi la început în cadrul aşa-ziselor „prolegomene" ale dvs.?

- S-o începem cu colecţiile. După război România a retrocedat, aşa cum mi-a demonstrat dl Ganenco, trei loturi de cărţi din colecţiile bibliotecii publice din Chişinău, inclusiv volume care au făcut parte din fondul iniţial, cel din 1832, aceste loturi intrând în colecţiile bibliotecii republicane. Există deci un fel de continuitate în acest parametru, dar ea nu este suficient de relevantă. Parametrul funcţional, însă, ne arată o continuitate elocventă. Funcţiile de „depôt", de orientare metodologică şi asistenţă a bibliotecilor din teritoriu, de cercetare şi dezvoltare în domeniu, de coordonare a organizării lecturii publice la scara întregii Basarabii (întregii republici) fiind preluate de BN, iar funcţia de organizare a lecturii publice în teritoriul municipiului Chişinău preluând-o BMC. Amândouă aceste biblioteci sunt ramuri pe tulpina crescută din rădăcina care s-a prins în 1832. Ba chiar s-ar putea ca pe linia funcţiei de servire a cititorilor copii (renumitul compartiment numit „Puşkinskoe otdelenie" al vechii biblioteci publice) o a treia ramură pe tulpină să fie Biblioteca Naţională pentru Copii. Şi pentru fiecare din aceste trei ramuri se poate stabili, simbolic desigur, şi câte o „zi de naştere", ca să se creeze prilejuri de „ieşire în lume", dar şi de şedere împreună. Dar, repet, pe linia funcţională, simbolică (dacă se poate spune aşa), nu pe cea administrativă, care, într-o perioadă istorică întinsă şi plină de schimbări radicale, nu prea are cum fi neîntreruptă (dna Işaev a încercat să-şi găsească un punct de reper în această cvasiimposibilitate) şi care este ca şi cum o linie moartă.

- Sau, dimpotrivă, o linie „mocnită"...

- Ceea ce s-a întâmplat cu istoria scrisă a acestei biblioteci e un indiciu că Basarabia actuală e încă foarte departe de cultura şi civilizaţia europeană. În Occident o asemenea situaţie este prea puţin probabilă. Dacă s-ar fi întâmplat acest caz în Leipzig, de pildă, dacă mai multe biblioteci din acel oraş ar fi descoperit că fac parte dintr-un singur arbore genealogic, ele ar fi organizat nişte activităţi comune, care le-ar fi înnobilat, solidarizat, împrietenit, înfrăţit, omenit, civilizat, miruit. Civilizaţia înseamnă viaţă în comun, nu fudulie moldovenească. E ridicol să se spună că o bibliotecă ocupă „teritoriul „ istoric al altei biblioteci. Conciliaţi-vă şi fiţi cooperanţi, abandonaţi autarhismul dacă vreţi să ajungeţi în Europa. Încercaţi să organizaţi împreună celebrarea aniversărilor bibliotecii de la care se trag celelalte. Transferaţi chiar Ziua Bibliotecarului, sărbătoare pe care mi-aţi spus că o aveţi, pe data înfiinţării acestei biblioteci, ca să fie o adevărată sărbătoare comună pentru toată suflarea bibliotecărească din Basarabia. Cred că în ceea ce priveşte istoria acestei biblioteci ar trebui aplicată

procedura excluderii persoanelor prea interesate, prea ambiționate şi, mai cu seamă, a mercenarilor. Trebuie să vină cineva care să producă o istorie cultă şi totodată cu har scrisă a acestei biblioteci, căci ea face parte din cultură, nu din politică sau din capricioasele meandre politico-administrative, deşi în perioada de după 1877 şi mai ales de după 1884 a fost folosită şi ca instrument de deznaționalizare şi de promovare a ideologiei roşii, lucru de care de asemenea nu trebuie să uitați. Şi chiar dacă lucrul acesta nu se va produce în mod deliberat astăzi, o va face timpul. Adevărata istorie a principalei biblioteci a Basarabiei îşi mai aşteaptă autorul. Şi încă ceva. Nu luați aceste concluzii ale mele drept adevăr în ultima instanță, căci vremea acestui fel de adevăr (pe care voi îl clamați chiar şi în cărțuliile de istorie bibliotecară) a apus. Eu am căutat logica documentelor depistate de voi (mai ales acolo unde ea vă lipseşte cu desăvârşire), aplicând cunoştințele de specialitate acumulate şi însuşite aici şi în Occident. Oricând se poate întâmpla să fie depistate documente noi, care să modifice linia acestui subiect, deşi nu cred că aceste shimbări ar putea fi radicale.

- Înainte de a trece la partea a doua a convorbirii noastre, cea consacrată monografiei pe care ați difuzat-o la Putna, v-aş ruga să adresați tradiționalul mesaj cititorilor revistei noastre.

- Le doresc tuturor cititorilor revistei „Magazin bibliologic" şi tuturor bibliotecarilor basarabeni fericire.

Interlocutor: Alexe Rău
Putna – Chişinău, 2-4 iulie 2004

Addenda: din arhiva lui Petru Ganenco:
o scurtă istorie a Bibliotecii Publice din Chişinău Publicată în anul 1890

«БЕССАРАБСКИЙ ВЕСТНИК» № 211 от 27 мая 1890 г. «Кишинёвская общественная библиотека»

В текущем году как известно открывается, по постановлению думы, при городской общественной библиотеке свободный абонемент для чтения книг на дому. Кишинёвская публика, для которой распахиваются двери этого «неприкосновенного» учреждения, совершенно не знакома с кладом, неожиданно предоставленным ее просвещенному вниманию, потому я принимаю на себя смелость представить краткий очерк нашей библиотеки того, чем она была до сих пор для публики.

«В числе других учреждений, дарованных Бессарабии положением 29 февраля 1828 года, заменившим верховный совет, упоминается и Кишинёвская публичная библиотека.»

Так начинается единственное краткое обозрение этой библиотеки помещённое в «Бессарабских губернских ведомостях» за 1882 год.

Открытие же её состоялось только в 1832 году при гражданском губернаторе Сорокумском. В том же году отчасти на пожертвованные частными лицами, отчасти на ассигнованными правительством деньги, было куплено книг от Липранди на 647 руб., от Кельхнера 62 названия, от профессора Архангельского 13 названий, что вместе с книгами пожертвованными Воронцовым, Г.Г. Полонским и Бален-де-Балю, составило основной фонд Кишинёвской публичной библиотеки. В 1833 году было выписано из Москвы ещё 43 названия книг, а в 1836 г. приобретена с публичных торгов, после смерти Рябинина, его библиотека, состоящая из 23 томов словарей и 13 грамматик на различных языках, 50 томов русских, 19 французских, 20 немецких, 131 английских, 7 итальянских, 42 детских, 13 латинских, 2 греческих, 3 еврейских, 4 арабских, 1 молдавская и 1 болгарская книг, т.е. всего 320 томов и 58 атласов карт. В 1835 году библиотека обогатилась ещё 609 томами, присланными Министерством народного просвещения бесплатно и 60 томами, пожертвованными Императорской Академией Наук.

Кроме этих книг библиотека со времени своего основания получила бесплатно множество периодических изданий, за исключением «Земледельческого журнала Московского общества сельского хозяйства», редакция которого объявила, что с 1841 года будет высылать его с платою по 2 руб. за экземпляр. По этому поводу библиотекарь Козлов, на вопрос губернатора Фёдорова о том, нужно ли будет приобретение этого журнала за деньги, ответил, что получение «Земледельческого журнала Московского общества сельского хозяйства», началось с 1836 года, но что ни один из посетителей библиотеки не читал его. «Я приемлю смелость донести вашему превосходительству, - говорит Козлов, - что пока будет существовать в здешнем крае поссесии, отнимающие у помещиков охоту и самую возможность производить земледельческие опыты, не явится в Кишинёве никто, чтобы пожелал чтением журнала…»

В течении всего времени на 1844 год библиотека возрастала всё больше и больше, как приобретением книг покупкою, так и вкладами разных лиц и учреждений. В 1844 г. по счёту библиотекаря, состояло на лицо 1077 названий или 2230 томов. Число посетителей в отчетном

году доходило до 863 человек, которыми прочитано было 1434 тома. В этом году мы находим первое указание на то, что книги выдавались на руки. «Многочисленность такая читателей, говорит Колов, - произошла оттого, что благонадежнейшим из них отпускались некоторые книги, по части словесности, а всего более романы и журналы. Для чтения на дом, с подпискою возвращать их в чистоте, а за потерянное вносить немедленно следующие деньги.»

Не взирая на это правило, как видно из того же отчёта, много книг возвращалось в библиотеку в растрёпанном виде, а некоторые терялись. Находились между читателями на дому и такие, которые брали книги для того, чтобы закладывать их для получения взаймы денег. «В числе читателей, - говорит Козлов, - получил от меня, Французское сочинение, стоящее 200 рублей, и чиновник Слиницкий, который вместо чтения, заложил его за 15 руб., какому-то мещанину.»

В 1854г. число книг Кишинёвской публичной библиотеки возросло до 1529 названий или 3388 томов, не считая 1540 экземпляров журналов и газет с 119 названиями. В числе всех этих книг на русском языке было 931 название или 2057 томов, остальные на иностранных языках, преимущественно на французском.

С 1854г. для библиотеки начинается новый период её существования, так как двери её надолго закрываются для публики. Достоверно неизвестно, что было причиной закрытия библиотеки: Крымская ли война, безденежье, или и то и другое вместе, но только библиотека оставалась в тесном помещении дома Богачева, не была доступна для публики до 1860 года. Вновь открылась для публики при губернаторе Фонтен-де-Веррайоне. По его поручению, библиотекарь занялся приведением в известность имущество библиотеки, составлением каталогов и приведением в должный порядок книжных шкафов и полок.

В 1876 году, по распоряжению Министра внутренних дел, библиотека со всем имуществом была уступлена городу и перемещена в здании городской думы, где помещается и в настоящее время. С тех пор публичная библиотека переименована в Кишинёвскую городскую состоит в ведении городского управления, содержится на средства и управляется библиотекарем под наблюдением особого попечительства из двух лиц, обязанных представлять думе ежегодно отчёт как о расходе сумм, опускаемых на её содержание, так и ровно о состоянии библиотечного имущества.

Со времени перехода библиотеки в ведение города, она ежегодно пополняется новыми книгами, как путём покупки, так ровно и через пожертвования, делаемые частными лицами.

Из последних следует отметить пожертвования госпожи Мазараки, приславшей библиотеке в 1882 году 1153 разных книг, оставшихся после смерти её мужа и состоящих из журналов и других русских сочинений числом 619 книг, и французских числом 534 книги.

В настоящее время Кишинёвская библиотека, хотя ещё и не так богата, как того желательно, но по разнообразию имеющихся в ней редких, дорогих книг, содержанию их в образцовом порядке и вообще всей её обстановке, она стоит выше многих публичных библиотек крупных провинциальных центров. Библиотека занимает помещение в шесть больших, светлых, высоких комнат, приспособленных к читальне, и посетители, находя тут приличную и удобную обстановку, порядок, тишину и любезную предупредительность библиотекарши, с удобством проводят время в молчаливых занятиях или чтении книг. В шкафах и на полках водворён образцовый порядок, все книги распределены по категориям, приведены в систему, а вновь составленные подробные каталоги дают возможность быстро найти необходимую книгу.

По отчёту за 1889 год в библиотеке числится по беллетристике и разного рода знаниям, а также и научных книг – 4925 томов на русском языке. Из них по философии . 306 томов, естествознанию – 349 томов, законоведению – 504 тома, истории – 763 тома, географии – 772 тома, по словесности – 1169 томов, остальные книги относятся к педагогике, языкознанию, математике, сельскому хозяйству, богословию и другим научным предметам.

Из периодических и повременных изданий имеется 79 названий журналов в 5585 томов и 60 названий газет в 326 пачках. Здесь можно найти издания, составляющие в настоящее время в полном смысле библиографическую редкость. Так, из журналов имеется: «Библиотека для чтения» с 1843 года, «Время» с 1862 года, «Военный журнал» с 1849 г., «Журнал торговли и мануфактур» с 1830-1857 гг. «Маяк», «Морской сборник», «Основа», «Лесной журнал», «Женский вестник», и многие другие. Журналы Министерств: Внутренних дел, Государственных имуществ, Юстиции – имеются за всё время их издания в целости с 1834 по 1889 года. Из прекратившихся в последнее время журналов можно найти «Дело» 1869-1887 гг., «Современник» с 1843-1866 гг., «Отечественные записки» с 1839.1884 гг. Наконец имеются издания даже прошлого столетия: «Сочинения и переводы» с 1755-1769 гг., «Собрание сочинений, выбранных из месяцесловов» с 1785-1793 гг., «Труды Санкт-Петербургского Вольно-Экономического общества» сохранились за целое столетие с 1766-1871 годы. Из газет можно найти главнейшие, издающийся в настоящее время и сохранившиеся за многие прошлые годы. Старейшая газета в нашей библиотеке «Одесский вестник»

выписывается непрерывно с 1846 года, затем и Санкт-Петербургские ведомости» с 1848 года, «Сын Отечества» с 1857 г., «Московские ведомости» с 1867 г., «Новое время», «Неделя», «Новосибирский телеграф» с 1875 года, а также «Новости и другие позднейшие издания. Имеются также издания, давно уже прекратившие своё существование. Так, «Русский вестник» (еженедельное издание) за 1861- 1862 гг., «Современная почта», за 1863 г., «Коммерческая газета» за 1830-1850 гг., «Военные приказы» за 1857-1859 гг., «Голос» за 1863-1882 гг. Все эти издания на русском языке и составляют так называемый русский отдел библиотеки, имеющий также и отдел иностранный. В последнем преобладают сочинения исключительно на французском языке. Их насчитывается по каталогу 1047 томов отдельных авторов и 764 томов периодических изданий. Кроме того, имеется до 665 томов на разных языках, кроме французского: на английском, немецком, молдавском, болгарском, еврейском, турецком, арабском и даже санскритском. Из известных европейских авторов в этом отделе, кроме таких классиков, как Шекспир, Байрон (на английском языке), Шиллер (на немецком), Жан-Жак Руссо и другие, имеются и Вольтер, Паскаль, Гизо, Милль, Прудон, Ренан, Адам Смит, Бюффон, Бюхнер, Шатобриан и другие. Плутарха на французском языке имеется 13 книг. Все эти сочинения в подлинниках и составляют богатство, которым не всякая библиотека может похвастаться.

В настоящее время преступлено к составлению систематического каталога всех статей и произведений, раскинутым по многочисленным книгам ежемесячных журналов. Труд огромный, но за то он даст возможность отыскать бывшие когда бы то ни было в печати произведение и не вышедшее по каким-либо причинам отдельным изданием. Кроме того библиотекарь занялся выяснением цифры стоимости всей библиотеки по магазинным ценам каждой книги и журнала. Эта работа ещё не закончена, но в виде сырого материала, даёт пока довольно интересные цифры. Так, начиная от книжек для народного чтения, стоимостью в 1,5 копейки экземпляр, есть книги стоимостью 5, 10, 15 рублей. «Сказание русского народа о семейной жизни своих предков» сочинение Сахарова в 2-х томах в продаже 40 руб., девять томов Рекмо «Земля и люди» - 70 руб., « Решения гражданского кассационного департамента» с 1867-1876 гг. – 140 руб., «Полное собрание законов Российской Империи» с 1649 по 1866 гг. стоит в продаже 760 рублей.

Но кроме этого, библиотека может гордиться дорогими в научном отношении книгами, стоившими когда-то рубль или два, а в настоящее время составляющими библиографическую редкость. Из последних отмечу «Уголовно-статистические этюды» сочинений Неклюдова, «Публичные лекции политической экономии», и «О некоторых условиях, способствующих умножению народного капитала» соч. Бабета, «Экономические софизмы» соч. Бастия, «Основные начала финансовой науки» соч. Рау, «Мир как воля и представление» соч. Шопенхаузера, «Сущность мирового процесса или философия безсознательного» соч. Гартиана, «Тризна» Т. Шевченко, «О языке церковнославянском, его начале, образователях и исторических судьбах» соч. Зеленецкого и многие другие. Все эти сочинения весьма ценны, но приобрести их нет никакой возможности.

Если же подведём общий итог всему книжному имуществу нашей библиотеки, то окажется, что она имеет около 12,5 тысяч русских и иностранных книг и 300 с лишним пачек разных газет, причём ещё ежегодно выписывается, кроме отдельных авторов, восемнадцать (18) журналов и столько же (18) газет. Таким образом, что бы там не говорили, а не всякая провинциальная библиотека по своему богатству может сравнится с нашей.

Захар О-вч.

Mitropolitul

Nectarie Cotlarciuc al Bucovinei şi Biblioteca Universităţii din Cernăuţi

Vasile Secrieru

Nectarie Cotlarciuc s-a născut la 7 februarie 1875, în Stulpicani-Suceava, ca fiu al unui cantor bisericesc. A studiat la Liceul din Suceava (1887-1895), continuându-şi studiile la Universitatea din Cernăuți (1895-1899), unde îşi susține şi doctoratul în Teologie şi Filosofie; studii de specializare la Universitățile din Viena, Bonn, Würtzburg şi München (1899-1901). Profesor suplinitor la Liceul I de Stat din Cernăuți (1901), funcționar la Biblioteca Universității din Cernăuți (1902), bibliotecar (1913), directorul bibliotecii (1918); diacon al Catedrei din Cernăuți (1901), preot (1914), protopop (1919), arhipresbiter stavrofor (1921). Docent universitar (1915), profesor titular (1919) la Catedra de Teologie practică a Facultății de Teologie din Cernăuți, decan al Facultății în anul universitar 1920/1921. La 29 martie 1923 a fost ales Episcop de Cetatea Albă-Ismail (înscăunat la 20 mai 1923), iar la 7 noiembrie 1924, desemnat Arhiepiscop al Cernăuților şi Mitropolit al Bucovinei (instalat la 10 noiembrie 1924), păstorind până la moarte.

A scris mai multe lucrări de liturgică, drept bisericesc, filosofie, omiletică, în limba română şi germană: *Scaunul patriarhal ortodox din Constantinopol* (1903, în limba germană), *Ceva despre reforma patronatului bisericesc din Bucovina* (1904), *Istoricul literaturii românilor din Bucovina* (1906), *Dreptul de ctitorie şi patronatul bisericesc în Principatul Moldovei şi în Bucovina* (1907, în limba germană), *Subiectul averii bisericeşti în Biserica din Răsăritul Apropiat* (1909, în limba germană), *Despre problema esenței materiale, spirituale a Dumnezeirii* (1910, în limba germană), *Scurtă privire asupra bibliografiei române* (1911, în limba germană), *Contribuțiuni la dreptul conjugal şi patrimoniul românesc* ("Beiträge Zum lebenden Ehe und Familienrecht der Rumänen insbesondere jener im Süden der Bukowina", Wien, 1913). Această broşură a apărut din lucrările seminariale ale Universității din Cernăuți, "cu scopul de a aduna material pentru studiul dreptului în ființă azi la români. Putând servi ca îndrumare pentru studii similare în restul pământului locuit de români". Materialul lucrării a fost împărțit astfel: 1. Scopul căsătoriei; 2. Încheierea căsătoriei; 3. Cazuri care împiedică încheierea unei căsătorii; 4. Despărțirea; 5. Părinți față de copii; 6. Adopțiunea; 7. Clironomia; 8. Frăția.

Alte lucrări: *Suporturile psihologice ale limbajului* (1915, în limba germană), *Treptele formale psihologice în predică* (1915, în limba germană; 1923, ediția a II-a, în limba română), *Ocrotirea socială şi biserica creştină* (1921), *Chestiuni omiletice* (1923), *Împrumutul Fondului bisericesc al Bucovinei* (1923) ş.a.

A colaborat la publicațiile: *Patria, Sentinela, Încercări literare, Deşteptarea, Viitorul, Glasul Bucovinei, Cultura poporului*. După 1918, a publicat mai multe studii, articole, predici în prestigioasa revistă bisericească *Candela*, care apărea din anul 1882 la Cernăuți.

Pentru merite deosebite pe tărâmul culturii şi al activității bisericeşti i-au fost decernate mai multe distincții de stat şi bisericeşti: Coroana României în grad de Mare Cruce; Coroana României în grad de Ofițer; Steaua României în grad de Comandor; Medalia Răsplata muncii pentru biserici, clasa I; Marele Cordon al Ordinului Sfântului Mormânt şi Cruce de Mare Ofițer al Ordinului Polonia restituta. A trecut la cele veşnice la 4 iulie 1935, în Cernăuți.

O parte a vieții lui Nectarie Cotlarciuc a fost strâns legată de cea a Bibliotecii Universității din Cernăuți, unde a activat mai mulți ani în calitate de funcționar, bibliotecar şi director. Această instituție datează încă de la jumătatea secolului al XIX-lea, atunci când fruntaşii vieții politice bucovinene au numit, la 26 martie 1851, un comitet pentru întemeierea şi administrarea "Bibliotecii Țării". Acesta a elaborat statutele de funcționare, acționând în vederea obținerii unor donații. Prima donație a venit din partea fraților Scarlat şi Constantin Vârnav : o casă pentru sediul bibliotecii. Fondatorul Bibliotecii Țării este considerat protomedicul Moldovei, Mihai Zotta. Printre ctitorii bibliotecii s-a numărat şi compozitorul Carol Miculi. Dintre directorii Bibliotecii Țării, care au contribuit la îmbogățirea colecțiilor acesteia, îi amintim pe Eusebie Popovici, profesor la Facultatea de Teologie, şi Ion G. Sbiera, primul profesor de limba şi literatura română la Universitatea din Cernăuți, două personalități marcante ale culturii româneşti. Biblioteca Țării şi-a început activitatea la 29 septembrie 1852 cu o secție de carte românească, de care s-a îngrijit Iacob Vorobchevici, iar apoi Aron Pumnul. Biblioteca dispunea de o colecție de 2000 volume. Între donatorii de carte, în această epocă de început, apar Alexandru Papiu-Ilarian şi Gheoghe Asachi, iar la 1858, domnitorul Moldovei, Mihail Sturdza, care a transmis bibliotecii suma de 2 000 fiorini. Mai târziu biblioteca s-a bucurat de două mari donații, una (1 230 volume) din succesiunea lui Eudoxiu Hurmuzachi, iar 600 volume de la baronul Iancu Mustața.

În anul 1875 a fost înființată Universitatea germană la Cernăuți. Biblioteca Țării a constituit nucleul Bibliotecii Universitare, care avea, în momentul predării acesteea universității, 15 544 volume. Guvernul a achiziționat mai multe bibliotecii particulare, în cea mai mare parte juridice, totalul volumelor se ridica în ziua inaugurării Bibliotecii Universitare – 4 octombrie 1875, la 31 306 volume. Birourile bibliotecii au fost amenajate la primul etaj al edificiului universității. Creşterea totală, până la trecerea bibliotecii sub administrația românească, era de 200 000 volume, anual deci 4 650 volume. În 1918, biblioteca deținea un fond de 230 928 volume, iar în anul 1935 - 420 140. Prin încadrarea bibliotecii în rândul bibliotecilor universitare şi de studiu austriece, s-a schimbat şi situația donațiilor. Astfel, Universitățile austriece, germane şi elvețiene au trimis regulat publicațiile lor, în primul rând tezele de doctorat. Cadrele didactice universitare au contribuit şi ele la îmbogățirea patrimoniului cultural al bibliotecii. Între aceste am putea nominaliza pe Constantin Tomaşciuc, profesor de procedură civilă şi drept comercial la Cernăuți, fiind şi primul rector al universității, donând bibliotecii 2 400 volume. Din anul 1881, biblioteca a beneficiat de prevederile depozitului legal al tipăriturilor apărute în Bucovina. În timpul primului război mondial biblioteca a activat în condiții normale. Intenția autorităților austriece de a transporta biblioteca în 18 vagoane la Viena a fost zădărnicită datorită înaltului patriotism de care au dat dovadă profesorul Alexe Procopovici, profesorul V. Gheorghiu şi Cornel Topor-Tarnovițchi, directorul serviciului Căi Ferate din Cernăuți, care a refuzat să pună la dispoziție autorităților vagoanele necesare.

În urma Unirii Bucovinei cu România, la 28 noiembrie 1918, fostele autorități austriece au trecut sub noua organizare românească. La 11 august 1919, Guvernul român a numit un nou director al Bibliotecii Universitare, în persoana lui Nicolaie (după botez Nectarie) Cotlarciuc, doctor în Teologie şi Filosofie, care activase în cadrul bibliotecii încă din anul 1901. Bibliotecarilor austrieci, ca şi celorlalți funcționari de stat, drept condiții pentru menținerea lor în serviciul Statului român, li s-au cerut prestarea jurământului de credință față de Rege şi Constituție, precum şi studierea limbii române. Numai o parte din ei au rămas să activeze în continuare, iar ceilalți, în frunte cu directorul Baumhackl, au renunțat la funcțiile lor şi au părăsit Bucovina. Prin Decretul Regal din 12 septembrie 1919, Universitatea germană a fost transformată în Universitatea românească. La 24 octombrie 1920, a avut loc inaugurarea solemnă a Universității româneşti şi a bibliotecii, la care au luat parte Regele Ferdinand, Regina Maria şi Principele Carol, care au rămas profund impresionați de bogăția şi varietatea colecției bibliotecii universitare.

Noul director al bibliotecii, Nicolae Cotlarciuc, viitorul mitropolit al Bucovinei şi Hotinului, şi-a luat angajamentul, pe lângă obligațiile ce veneau din numirea sa şi ca profesor de Teologie practică la Facultatea de Teologie din Cernăuți, de a pune temelia viitoarei instituții a bibliotecii. Nicolae Cotlarciuc are meritul de a fi organizat Biblioteca Universitară, în cei patru ani ai conducerii sale (1919-1923), într-un institut de înaltă cultură românească. Bogatele sale experiențe şi idei de reformă pe tărâmul bibliologiei au fost expuse într-un proiect de lege pentru biblioteci, înaintat şi discutat la Adunarea Asociației profesorilor universitari din România, care a avut loc în perioada 3-5 iunie 1922 la Cernăuți. Mai multe sugestii din acest proiect au fost implementate la Biblioteca Universitară din Cernăuți, dar şi la alte biblioteci din Țară.

O problemă acută în acea perioadă a fost cea a recrutării personalului bibliotecii, rămas prea redus prin plecarea unei însemnate părți a vechilor funcționari. N. Cotlarciuc a ştiut să adune în jurul său, pe lângă bibliotecari mai experimentați, şi un grup de tineri bibliotecari. Cadrul de 8 funcționari ştiințifici, format încă la sfârşitul anului 1919, s-a

redus repede prin trecerea a doi membri la catedre de profesori universitari. Numărul funcționarilor cuprindea: un director, un subdirector, 5 bibliotecari, 5 bibliotecar-asistenți şi 6 funcționari inferiori, reprezentând personalul bugetar. În 1935, personalul bibliotecii constituia 14 funcționari cu studii universitare, 2 funcționari administrativi şi 7 unități tehnice. Biblioteca a beneficiat în anul 1922 de prevederile legii Depozitului legal din 7 noiembrie a aceluiaşi an.

În perioada interbelică, directori ai bibliotecii au mai fost Constantin Mandicevschi şi Eugen Păunel, iar între anii 1941-1944, Teodor Bălan. Reputatul istoric bucovinean, Ion Nistor, ne relatează faptul că pentru adăpostirea Bibliotecii Universitare, condusă şi îmbogățită prin purtarea de grijă a directorului ei, Constantin Mandicevschi, s-a început şi a finalizat construcția unui palat după toate cerințele moderne. Din păcate, noua clădire a bibliotecii a rămas neterminată. Biblioteca Universității din Cernăuți devenise mândria culturală a Bucovinei, ea fiind, în 1940, a doua bibliotecă a României (prima era Biblioteca Academiei Române). Tot în acest an, 1940, autoritățile sovietice au transferat 35 000 cărți de drept la Lwow, dar au fost înapoiate în octombrie 1943. *În Gazeta Refugiaților* (1941), Dimitrie Marmeliuc, în articolul "Ce-am părăsit la Cernăuți" arată că Biblioteca Universității din Cernăuți era "cea mai de preț, cea mai frumoasă zestre părăsită în acea zi nenorocită de iunie", biblioteca cu sutele de mii de volume, în afară de numeroase incunabule de mare preț, manuscrise şi hărți geografice. În anul 1942, Biblioteca Universitară a participat la expoziția "Bucovina reîntregită".

Nicolae Cotlarciuc a fost cel care a alcătuit catalogul obiectelor din Bucovina, cu prilejul participării Bucovinei la Expoziția jubiliară de la Bucureşti, în anul 1906, expunând piese din tezaurul său artistic şi documentar. El are meritul de a fi utilizat pentru prima dată în limba română termenul de "bibliologie", în anul 1910, atunci când publică articolul *Kurze Übersicht über die rumänische Bibliologie*. În opinia sa, noțiunea de "bibliologie" ar fi fost folosită pentru prima oară de un român, dar în limba germană.

Biblioteca şi Biserica au fost pentru Nectarie Cotlarciuc acele două surse nesecate care i-au dat mereu putere de a munci şi a trăi. Galeria bibliologilor români ar fi incompletă fără figura Mitropolitului Nectarie Cotlarciuc al Bucovinei, care a reuşit să-şi impună personalitatea şi printre ierarhii Bisericii Ortodoxe Române. A fost un vrednic slujitor al Altarului şi un cărturar de o aleasă cultură.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bibliografia românească modernă (1831-1918), vol. 1(A-C). – Bucureşti: Ed. St. şi Encicl. Soc. de St. Filologice din R.S. România, 1984. – 911 p.

2. Caprenu, Ioan. Bucovina: Istorie şi cultură românească (1775-1918). – Iaşi: Ed. Moldova, 1995. – 142 p.

3. Colesnic, Iurie. Generația Unirii. Chişinău: Ed. Museum, 2004. – 543 p

4. Dicționarul teologilor romani. – Bucureşti: Ed. Univers Encicl., 1996. – 502 p.

5. Grigorovița, Mircea. Învățământul în Nordul Bucovinei (1775-1944). – Bucureşti: Ed. Didactică şi Pedagogică, 1993.

6. Nistor, Ion. Istoria Bucovinei. – Bucureşti: Ed. Humanitas, 1991. – 454 p.

7. Purici, Ştefan. Bucovina 1775-1862. Aspecte politice, sociale, culturale, economice si demografice (Conferința ştiințifică internațională) // Glasul Bucovinei, 1996, nr. 2. – P. 29-41.

8. Theodorescu, Barbu. Istoria bibliografiei romane. – Bucureşti: Ed. Encicl. Română, 1972. – 432 p.

9. Trebici, Vladimir. Basarabia şi Bucovina // Academica, 1991, nr. 12. – P. 12-13.

Contribuţii privind viaţa şi activitatea Mitropolitului Visarion Puiu (1879-1964)

Vasile Secrieru

"Biserica noastră nu trebuie să fie o biserică moartă, ci trebuie să fie o biserică vie".
Visarion Puiu

Visarion Puiu, pe numele său de botez Victor, s-a născut la 27 februarie 1879, în Paşcani (România), în familia conducătorului de tren Ioan Puiu. A urmat studiile elementare la o "şcoală nemţească particulară în Paşcani", apoi la o şcoală de stat din orăşelul Roman. În toamna anului 1891 îl găsim elev la Seminarul Teologic din Roman, iar în toamna lui 1894, a fost transferat la Seminarul "Veniamin Costachi" din Iaşi. În 1899, s-a înscris la Facultatea de Teologie din Bucureşti, pe care a absolvit-o în anul 1904. La 21 decembrie 1905, "într-o geroasă dimineaţă de iarnă" a fost tuns în monahism, în catedrala din Roman, în prezenţa Episcopului Gherasim Safirin, iar în ianuarie 1907, a plecat la studii la Academia Teologică din Kiev. Întors din Kiev, a fost hirotonit preot pe seama Catedralei din Galaţi, la 6 decembrie 1908, şi ridicat la rangul de arhimandrit. La 1 ianuarie 1909, a fost numit director al Seminarului Teologic din Galaţi şi arhimandrit de scaun. În calitatea sa de director a ales tineri din mănăstiri pentru Seminar pe care i-a ajutat şi susţinut "cu ochi de adânc cunoscător de suflet". Mulţi din aceşti tineri mai apoi au studiat la Paris, Oxford şi Bucureşti.

La 1 septembrie 1918, a fost desemnat director al Seminarului Teologic din Chişinău. În 1 noiembrie 1918, numit Exarh al mănăstirilor din Basarabia. În această calitate, a scris o serie de broşuri, cuprinse sub titlul general de "*Biserică mănăstirească*" şi monografia "*Pregătirea clerului nostru în trecut şi astăzi*", care aveau menirea de a ridica nivelul cultural al mănăstirilor basarabene.

În 17 martie 1921, a fost ales Episcop titular al Argeşului, la 25 martie 1921, hirotonit arhiereu în Catedrala mitropolitană din Bucureşti, iar la 27 martie 1921 (Duminica Floriilor), instalat.

La 28 februarie 1923, Congresul Extraordinar al Bisericii basarabene l-a propus pe Visarion Puiu pentru scaunul de Episcop al Hotinului, cu sediul la Bălţi. În cuprinsul eparhiei Hotinului intrau judeţele Bălţi, Soroca şi Hotin. A fost ales în această demnitate la 29 martie 1923 şi instalat la 13 mai 1923. A păstorit, ca Episcop al Hotinului până la 17 octombrie 1935, când a fost numit Mitropolit al Bucovinei (instalat la 10 noiembrie 1935), retras în luna mai 1940. În perioada 1942-1944, a fost Mitropolit al "Transnistriei", cu reşedinţă la Odesa. A trecut la cele veşnice în 10 august 1964, în localitate Viels-Maison, lângă Chateau-Thierry, departamentul Aisne (înhumat ulterior în cimitirul Montparnasse din Paris).

Este necesar să enumerăm macăr câteva din realizările lui Visarion Puiu, în calitatea sa de Episcop al Hotinului: Catedrala episcopală "Sf. Împăraţi Constantin şi Elena", schitul episcopiei cu hramul Sfinţilor Victor şi Visarion (amintind de numele său de botez şi călugărie). S-a înălţat un palat monumental, reşedinţă episcopală, cancelarie episcopală, cămin preoţesc, Seminar Teologic, clădiri pentru personalul episcopal, locuinţe pentru Consiliul eparhial, gospodăria episcopală ce se întindea pe o suprafaţă de 100 ha. A înfiinţat fabrica de lumânări, atelierul de obiecte bisericeşti, Casa de ajutor reciproc, Banca clerului, Sanatoriul pentru cler de la Burnos, Muzeul bisericesc de la Hotin (1929), noi schituri. La Mănăstirea Dobruşa a deschis o Şcoală de cântăreţi bisericeşti, iar la Mănăstirea Japca – o Şcoală de pregătire practică rurală pentru fetele de la sate. În perioada păstoririi sale la Bălţi, pe raza episcopiei, au fost înălţate 11 biserici, 36 se aflau în construcţie, 225 au fost reparate şi 45 se aflau în curs de reparaţie.

Despre toate aceste împliniri ale Episcopului Visarion Puiu ne relatează şi Alexandru Borza, autorul lucrării *Basarabia noastră*, prezentată la Ateneul Român în seara zilei de 9 februarie 1936: "nu-ţi vine să crezi fără seamăn la noi (catedrală, reşedinţă episcopală) s-au putut ridica la Bălţi prin râvna fără pereche a fostului episcop Visarion Puiu, făgăduind o renaştere sufletească a creştinilor".

În ziarul *Viitorul*, din 9 ianuarie 1929, citim următoarele cuvinte de laudă la adresa Episcopului

Visarion al Hotinului: "Datorită muncii neobosite a P.S. Episcop Visarion al Hotinului, această eparhie ocupă primul loc în ce priveşte intensitatea propagandei bisericeşti şi naţionale. Prin stăruinţa Episcopului, s-a început construirea la Bălţi a unei măreţe catedrale, care, după mărime, va fi a doua în Basarabia, după cea din Chişinău, iar ca arhitectură şi mai frumoasă.

S-a mai clădit o biserică frumoasă a închisorii, s-a început clădirea palatului episcopal şi a unei biserici în piaţa fânului.

Mănăstirile din cuprinsul eparhiei, în urma revoluţiei ruse, se aflau într-o stare de plâns. Acum, însă, graţie disciplinii introduse în viaţa mănăstirilor de către P.S. Episcop Visarion, situaţia lor s-a îmbunătăţit, ele devenind locaşuri de recreare sufletească şi o mângâiere.

P.S. a înfiinţat şi cercuri pastorale regulate, care aduc roade frumoase, regenerând viaţa de la sate".

În anul 1923, Episcopul Visarion Puiu a fost delegat de către Mitropolitul primat al României, Miron Cristea, să sfinţească biserica românească din Sofia, capitala Bulgariei. Acest eveniment a constituit o mare bucurie atât pentru români cât şi pentru bulgari. Încă la Rusciuc (Ruse) delegaţia românească a fost întâmpinată de întreg oraşul, oficialităţi, Mitropolitul Vasile şi numeroşi clerici trimişi de la Sofia. La slujba de sfinţire a oficiat şi Mitropolitul Ştefan al Sofiei. Episcopul Visarion a dat tonul în româneşte. Corul catedralei bulgare a cântat româneşte.

Episcopul Visarion Puiu a desfăşurat o bogată activitate de caritate şi obştească. A fost un om generos şi mărinimos, de o dăruire rară pentru cei din jurul său. Astfel, în 1929, când o parte din populaţia judeţelor Tighina, Cahul şi Cetatea Albă suferă din cauza secetei, la îndemnul lui Visarion Puiu şi al clerului, a fost adunată o coletă pentru sinistraţi. De asemenea, în anul 1932, o parte din populaţia transnistreană, persecutată de regimul comunist, a fost adăpostită, iar copiii au fost primiţi în şcoli. În 1930, mulţi locuitori din Grecia şi Bulgaria au fost încercaţi de cutremur. Clerul, la iniţiativa Episcopului Visarion, a colectat suma de 20 000 lei pentru cei suferinzi. În vederea stimulării învăţământului religios, a instituit un premiu pentru elaborarea celui mai bun manual de predare a Religiei, în sumă de 10 000 lei; la Şcoala de Arte şi Meserii din Iaşi a donat suma de 300 000 lei; Institutului Teologic din Bucureşti a făcut donaţie 500 000 lei, iar Seminarului Teologic "Veneamin Costache" din Iaşi – suma de 300 000 lei. A organizat o excursie pentru preoţi, în anul 1927, pe ruta Cernăuţi - Târgul Ocna – Cluj – Oradea – Arad – Braşov – Sinaia – Iaşi – Galaţi – Brăila – Ismail.

Elanul şi râvna sa nu s-au manifestat doar în domeniul strict bisericesc. S-a preocupat şi de curăţenia oraşului, apa potabilă, iluminatul public, hala oraşului, reţeaua de căi ferate, construirea instituţiilor publice: Tribunalul, Primăria, Liceul ş.a. S-a interesat şi de starea lucrurilor de la baia publică, sala de teatru, cea de conferinţe şi concerte, de parcuri, canalizare, azile, cimitir, maternitatea oraşului.

Episcopul Visarion consideră că "Biserica noastră nu trebuie să fie o biserică moartă, ci trebuie să fie o biserică vie". Fiind o verigă importantă în societate, Biserica trebuie să se implice mai activ în viaţa economică, socială şi culturală a acesteia. Fiecare eparhie, în măsura posibilităţilor, este necesar să deţină o tipografie, revistă, muzeu bisericesc şi bibliotecă, toate acestea având menirea de a ţine mereu trează conştiinţa tuturor creştinilor ortodocşi.

Aceste şi alte realizări au atras atenţia autorităţilor bisericeşti şi civile. Astfel, cu prilejul sfinţirii Catedralei "Sf. Împăraţi Constantin şi Elena" din Bălţi, Regele României Carol al II-lea a întreprins o vizită în Basarabia. La această festivitate, Episcopul Visarion trasa principiile marii misiuni a Bisericii creştine în viaţa de stat şi cea socială, datoria Guvernului de a sprijini pentru binele şi prosperitatea Neamului: "Desigur, sufletul şi trupul sunt două lumi deosebite, totuşi, aşa de strâns legate între ele, încât una fără alta nu pot via, ci omoară omul. De aceia şi trebuie să fie egale îngrijirii noastre. Dar, lumea zilelor noastre are aceste două laturi alcătuitoare în cumplit dezechilibru. Puţini văd acest păcat. Se cuvine, însă, celor cu răspundere, şi biserica e printre cei cu mai mare răspundere, să-l înlăture şi să redeie lumii curăţenia minţii şi întregirea vieţii şi armoniei sociale, atât de trebuitoare poporului şi oricărei ţări, cât mai curând".

Episcopul Visarion are meritul de a fi adunat şi publicat mai multe documente româneşti vechi din Basarabia. Aceste documente datează din anii 1483, 1786, 1799, 1800, 1820. Într-un studiu, publicat în revista *Convorbiri literare* (mai-august 1927), se menţionează faptul că "nimeni nu pune la îndoială însemnătatea, mai ales azi, a înfăptuirii unei istorii naţionale. Orice urmă, orice mărturisire, orice talisman pe care vremurile ni le-au strecurat prin cine ştie ce ciudăţenie, ajung pentru reconstruirea acestui trecut, de-o însemnătate pe care mulţi nici nu o bănuiesc. Prea Sf. Episcop Visarion al Hotinului printre multele îndatoriri duhovniceşti şi păstoreşti îşi aminteşte şi de aceasta, pe care fiecare din noi ar trebui să o purtăm în minte, peste tot în treburile noastre de fiecare zi: câte taine nu ar ieşi la iveală! Prea Sf. Sa are bunăvoinţa să ne trimită spre publicare următoarele documente de curând aflate". Visarion Puiu, în colaborare cu alţi

distinşi cercetători ai trecutului nostru, Ştefan Berechet, Leon T. Boga, Ştefan Ciobanu şi Constantin N. Tomescu, a contribuit la apariţia volumului *Documente basarabene* (în 2 volume, Chişinău, 1928-1938), lucrarea prezintând şi astăzi un mare interes pentru cei pasionaţi de istoria Basarabiei. Aceste preocupări ni-l înfăţişează pe Visarion Puiu ca pe un mare iubitor al Istoriei şi al Neamului său.

Visarion Puiu a scris mai multe lucrări de o înaltă ţinută ştiinţifică şi educativă. Vom aminti doar câteva din ele: *Preoţi săteşti* (Bucureşti, 1902, 75 p. Ediţia a II-a în 1925); *Creştinism şi naţionalitate. Teză de licenţă* (Bucureşti, 1904, 104 p.); *Câteva cuvântări bisericeşti* (Bucureşti, 1904.105 p.); *Mănăstirile de călugăriţe. Schiţe istorice* (Bucureşti, 1910); *Din istoria vieţii monahale* (Bucureşti, 1911, 116 p.); *Mănăstirile din Basarabia* (Chişinău, 1919, 95 p.); *Predici pentru oraşe* (Chişinău, 1920, 232 p.); *Memoriu prezentat M.S. Regelui Carol al II-lea al României* (Chişinău, Tipografia Eparhială "Cartea Românească", 1930, 14 p.); *Glas în pustie* (Chişinău, 1931 şi 1935); *Din călătoriile ieromonahului rus Partenie prin Moldova* (traducere din limba rusă), Valenii de Munte, 1910, 53 p.; *Episcopul Teofan "Vechile rânduieli ale vieţii monahale"*, Dobruşa, 1931, 750 p., tradusă în limba română datorită îndemnului şi râvnei Episcopului Visarion Puiu al Hotinului.

În lucrarea *Predici pentru oraşe* (Chişinău, 1920), autorul include o cuvântare rostită în 1915 în Catedrala din Galaţi : "Noi nu cunoaştem legea (religia)… Trăieşte în mijlocul nostru un neam de oameni ce ne arată parcă înadins un adevăr: putem fi fără cultură înaltă, putem fi chiar fără ţară, dar prin lege nu putem păstra şi unitatea naţională şi un rost determinat pe acest pământ. Pentru că, oricât de puţin a ţine la religie, ea este şi rămâne un ciment, o legătură sufletească puternică, de a cărei folos pentru neam ar trebui să ne dăm seama". În timpul episcopatului la Hotin, Episcopul Visarion, raporta Sfântului Sinod că a găsit aici "ţărani de o rară valoare etnică", dar că prezenţa evreilor în târguri era prea numeroasă, în urma invaziei refugiaţilor din Rusia bolşevică, "încetăţeniţi şi împroprietăriţi la noi cu duiumul".

O altă lucrare, care a produs mare agitaţie, atât în rândul clericilor cât şi al politicienilor, a fost *Memoriu prezentat M. S. Regelui Carol II al României* (Chişinău, Tipografia Eparhială "Cartea Românească", 1930, 14 p.). Memorilul descria situaţia dificilă în care se afla Biserica: "Cea dintâi instituţie, care a suferit mai mult din pricina politicianismului din ţara noastră, a fost biserica. Sub influenţa stărilor din ţările prin care şi-au făcut studiile, în deosebi a ideilor antireligionare din Franţa, care totuşi preţuieşte clerul şi confesiunile din cuprinsul ei, politicienii noştri au despoiat biserica română de averi, fără să-i asigure viaţa şi dezvoltarea ei viitoare, şi au supus-o tuturor umilirilor sprijinind puterea în alcătuirea cârmuirii sale elemente slabe şi supuse politicii de partide". Autorul memorialului nu vorbea doar în numele Bisericii din Basarabia, ci al întregii Biserici Ortodoxe Române: "Starea nemulţumitoare, în care se găseşte azi Biserica Ortodoxă Română, a Vechiului Regat, se datoreşte îndeosebi nesocotirii în care a fost lăsată de politicienii, care i-au luat rostul ei pentru popor şi le-au plăcut s-o vadă pururea umilită.

Sire, Biserica noastră română ortodoxă se găseşte într-o cumplită stare de lâncezire, provenită din dezorganizarea ei şi din lipsa unei cârmuiri vigilente".

Episcopul Visarion a fost criticat în unele cercuri pentru faptul că s-ar fi opus înfiinţării Patriarhiei Române şi a Facultăţii de Teologie din Chişinău. La 4 februarie 1925, Mitropolitul primat Miron Cristea a convocat Sfântul Sinod. Propunerea privind crearea Patriarhiei Române a fost citită de către Mitropolitul Nectarie al Bucovinei. Lucrările Sfântului Sinod erau prezidate de Arhiepiscopul Gurie Grosu al Chişinăului. Toţi participanţii erau însufleţiţi, numai Episcopul Visarion Puiu de la Bălţi "stătea palid şi agitat". Propunerea a fost primită unanim. A doua zi, Episcopul Visarion declară "că-i pentru ridicarea Î. P. Sf. Mitropolit primat Miron, pe care îl stimează, apreciază şi iubeşte chiar…, dar e contra patriarhatului, nefiind Biserica noastră pregătită pentru asta". Mitropolitul primat Miron Cristea arăta în continuare : "Apoi face un tablou pesimist al stării Bisericii. Sunt desigur multe rele de îndreptat, dar nu-i cum zice el. O fire negativă. Ca episcop de Argeş vecinic nemulţumit, vecinic dus de acasă, fără voie a se apuca de lucru, mereu cârcotaş, până a făcut Regelui memorii ca să iasă din Castelul regal de la Argeş. – Asta nu în vorbe potrivite, ci în termeni cari – dacă nu interveneam eu – puteau să-i devie fatale. Am promis că-l vom muta de acolo, la proxima ocazie. S-a dus la Bălţi spre marea lui durere, căci voia la Roman, unde însă Alexandru Constantinescu, voia cu orice preţ pe pr. Lucian Triteanu, spre regretul meu, care-l doream vicar al meu ca să mă ajute. De aci Visarion mereu supărat. A dorit însă să fie ales în comisia Sinodului, care să ducă Regelui hotărârea Sinodului. Regele însă era operat - bolnav".

Considerăm că Miron Cristea nu este obiectiv atunci când se referă la personalitatea lui Visarion Puiu, iar în ceea ce priveşte înfiinţarea celor două instituţii, Patriarhia Română şi Facultatea de Teologie din Chişinău, el nu a fost împotriva acestora, ci considera că încă nu este momentul potrivit pentru ele.

Visarion Puiu a fost membru activ a unor instituţii de cultură şi societăţi de binefacere: ASTRA

basarabeană (secţia istorică), Comisia Monumentelor Istorice, Secţia Regională din Basarabia ş.a. A fost redactor şi colaborator la mai multe reviste şi ziare bisericeşti, unde a publicat o serie de studii şi articole. Din ianuarie 1919, arhimandritul Visarion Puiu a condus prestigioasa revistă bisericească *Luminătorul*, avându-l ca secretar de redacţie pe preotul Petre Comerzan, fiind ajutat de Ştefan Berechet. Tot din acest an 1919, a fost şi preşedintele comitetului care edita *Revista Societăţii istorico-arheologice bisericeşti*.

Pentru rodnica sa activitate, Episcopul Visarion Puiu a fost mult apreciat de către unii funcţionari de stat şi distinşi ierarhi. Astfel, cu prilejul participării la sfinţirea Catedralei episcopale din Bălţi, Mitropolitul Maximos al Halkiedonului declara: "Ar fi o lipsă de neiertat, continuă Înalt Preasfinţia Sa, dacă n-am accentua că pe aceste meleaguri am găsit un ierarh care reprezintă idealul episcopatului creştin ortodox". Acelaşi înalt ierarh relata: "Iar din activitatea desfăşurată de preasfinţitul episcop Visarion constatăm că biserica ortodoxă română are un viitor strălucit şi-şi poate împlini cu prisosinţă rostul pe care ea îl are în această ţară şi în ortodoxie".

Notarul public din oraşul Bălţi, Efim Popovici, consemna faptul că străinul "pripăşit astăzi la Bălţi, va putea admira câteva monumente de rară frumuseţe, cum este: Catedrala Episcopiei, reşedinţa episcopală, noul liceu de fete în construcţie, şcoala normală, mai multe locaşuri ortodoxe de închinare. Într-adevăr, acest loc a fost sfinţit de marele Mitropolit Visarion al Bucovinei, pentru cele sfinte dar şi pentru ridicarea oraşului".

Informaţii valoroase despre activitatea Episcopului Visarion Puiu, mai ales perioada când a fost la Bălţi, le aflăm din lucrările: *Sfinţirea Catedralei din Bălţi* (2 iunie 1935) (Bălţi, 1935, 66 p.); *Zilele "Mitropolit Visarion Puiu"* (Paşcani, 200, 111p. : il. + 4 buclete+efigia simpozionului); *Primul ghid al municipiului Bălţi* (S.l., S.n., 1937-1938, 138p.: il.) Aceste trei cărţi se păstrează în fondul rar al Bibliotecii Ştiinţifice a Universităţii de Stat "A. Russo" din oraşul Bălţi şi pot fi consultate de toţi cei interesaţi de viaţa şi opera Mitropolitului Visarion. Alte izvoare, care fac referire la personalitatea marelui ierarh, se află la Muzeul de Istorie şi Etnografie din Bălţi.

Considerăm că astăzi Biserica Ortodoxă Română are datoria de a reedita toate lucrările, studiile şi articolele marelui teolog, deoarece ele vor constitui şi peste veacuri un izvor de lumină, căldură sufletească şi înţelepciune.

Este o datorie creştinească a fiecăruia dintre noi de a ne cinsti înaintaşii: "Aduceţi-vă aminte de faptele înaintaşilor voştri, ca să puteţi lua mărire mare şi nume veşnic" (Sfânta Scriptură), iar faptele lor să ne fie spre învăţătură şi mântuirea sufletului.

Cărturarul şi teologul Visarion Puiu, un "călugăr-ostaş", aşa cum l-a caracterizat reputatul istoric Nicolae Iorga, face parte din pleiada celor mai destoinici fii ai Neamului Românesc, fiind un vrednic slujitor al altarului şi patriot adevărat. Opera sa constituie un aport considerabil la fundamentarea Teologiei şi o sursă preţioasă de studii şi cercetare pentru teologi, istorici, sociologi ş.a. Basarabia trebuie să-şi recunoască vrednicii săi fii, unul dintre ei fiind şi mitropolitul-cărturar Visarion Puiu.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bisericile din Eparhia Hotinului. – Bălţi, 2000. – 167 p.

2. Borza, Alexandru. Basarabia noastră. Conferinţă ţinută la Ateneul Român în seara de 9 februarie 1936. – Bucureşti: Ed. Imprimeriile Independenţa, 1937. – 19 p.

3. Coadă, Lidia. Reşedinţa episcopală, Bălţi 1923 // Curierul de Nord, 3 iulie 1992, p. 5.

4. Dicţionarul teologilor români. – Bucureşti: Ed. Univers Encicl., 1996. – 502 p.

5. Fapte trecute şi basarabeni uitaţi. – Chişinău: Ed. Univ., 1992. – 361 p.

6. Ghibu, Onisifor. Trei ani pe frontul basarabean. Bilanţul unei activităţi. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1996. – 224 p.

7. Holban, Eugen Ştefan. Dicţionar cronologic. Prin veacurile învolburate ale Moldovei dintre Prut şi Nistru. – Chişinău: Ed. Museum, 1998. – 231 p.

8. Negru, Nina. Bibliotecile Basarabiei şi conştiinţa de comunitate (1812-1940) // Biblioteca, 1999. – Nr. 2. – P. 52.

9. Palade, Gheorghe; Ghicu, Liliana. Biserica ortodoxă din Basarabia în anii 1918-1940. În: Cugetul. – 1995. – Nr. 1-2. – P. 76.

10. Ploşniţa, Elena. Muzee bisericeşti în Basarabia // Alfa şi Omega, 16-30 apr., 1996, p. 3.

11. Primul ghid al municipiului Bălţi. – Bălţi, 1935.

12. Puiu, Visarion. Pe malul Nistrului // Convorbiri literare, 1921, nr. 6-7, p. 417-428.

13. Răduică, Georgeta; Răducă, Nicolin. Dicţionarul presei româneşti (1731-1918). – Bucureşti: Ed. Şt. – 1995. – 502 p.

14. Secrieru, Vasile. Contribuţii la istoricul Bisericii Ortodoxe Române 1918-1940 (lucrare de licenţă). – Alba Iulia, 1998.

15. Sfinţirea Catedralei din Bălţi (2 iunie 1935). – Bucureşti: Consiliul Eparhiei Hotinului, 1935. – 66 p.

16. Suveică, Tudor; Suveică, Livia. Episcop al Hotinului cu reşedinţa la Bălţi // Glasul Naţiunii. – Nr.18. – 1999. – P.10.

17. Zilele "Mitropolit Visarion Puiu". – Paşcani, 2000. – 111 p.

Revista

Vasile Secrieru

"Misionarul" – repere istorice

Misionarul, publicaţie lunară a "Misiei Ortodoxe Române". A apărut la Chişinău, în perioada 1929-1942, sub conducerea Secţiei culturale a Consiliului Eparhial din Chişinău, cu un bogat material privind dogma şi metodele de acţiune misionară. Abonamentul anual, pe hârtie velină, era de 300 de lei, iar pe hârtie simplă era de 220 lei, în străinătate costa 4 dolari.

După cum arată şi titlul, revista se adresa, în primul rând, locuitorilor din mediul rural. Mitropolitul Hrisostonus al Atenei, într-o convorbire întreţinută cu preotul misionar eparhial Theodor Rudiev din Chişinău, declara în legătură cu această publicaţie: "Nu cunosc limba română, însă am început să învăţ, ca să pot urmări literatura religioasă a dumneavoastră. Cele ce mi s-au tradus din revista Misionarul, de la începutul ei până astăzi, sunt lucruri de mare preţ şi numai bazat pe aceste consideraţiuni pe care cred că o vor face toţi ortodocşii care vor avea ocazia să facă cunoştinţă cu conţinutul revistei". Deci, *Misionarul* se traducea şi în greceşte, era atât de mult apreciat de către Prea Fericitul Patriarh al Orientului, încât acesta lua lecţii de limba română pentru a putea citi în original această publicaţie.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române recomanda clerului să sprijine revista *Misionarul* prin colaborare şi abonare "spre a-şi ajunge scopul pentru care a fost pornită de Arhiepiscopia Chişinăului cu un cald entuziasm creştinesc şi cu multe jertfe materiale". Preşedintele Comitetului de redacţie al *Misionarului*, la care a publicat permanent, a fost **Vladimir Burjacovschi** (23 mai 1891, Sănătăuca, jud. Soroca - 1959, Bucureşti), preot iconom stavrofor, consilier eparhial, publicist. Absolvent al Seminarului Teologic din Chişinău. A studiat şi la Academia Teologică din Kiev, dat din cauza evenimentelor revoluţionare n-a finisat studiile. A obţinut licenţa la Facultatea de Teologie din Chişinău. A fost profesor de Religie la şcolile secundare din Chişinău. Cei mai fideli coroboratori ai revistei au fost: **Efim Tighineanu, Episcopul Policarp, Constantin N. Tomescu, Vladimir Burjacovschi, Vasile Ţepordei, Marin Ionescu, Alexandru Scvoznicov, Sergiu Roşca, Constantin Chirică, V. Prisăcaru, Corneliu Grumăzescu, T. Gogoncea, I. D. Oporan, V. Harea, Spiru L. Gheorghiu, protosinghel Ieraclie, protodiacon Beladanu, ierodiacon Serafim Gheorghiu** ş.a.

În 1942, *Misionarul* şi-a încetat activitatea, reapărând, după câţiva zeci de ani, în anul 2004, serie nouă. Revista apare cu sprijinul Mitropoliei Basarabiei, având-l ca redactor-şef pe **Anatol Telembici**, redactor-şef adjunct - preot **Vlad Movilă**, secretar - Viorel Bolduma, scrisori - preot Eugeniu Nazarciuc; colegiul de redacţie: **Î.P.S. Mitropolit şi Exarh Petru, prot. Anatolie Goncear**, protopop de Chişinău, **prot. Valeriu Cernei**, protopop de Bălţi, **prot. Gheorghe Untilă**, protopop de Cahul, **prot. Victor Rusu**, protopop de Edineţ, **prot. Mitr. Gheorghe Eşanu**, protopop de Ungheni, **prot. Anatolie Balan**, protopop de Tighina.

Revista *Misionarul* are astăzi aceeaşi menire pe care a avut-o şi în trecut: de a propovădui cuvântul lui Dumnezeu şi de a ţine mereu treaz spiritul ortodox al credinţei noastre strămoşeşti.

BIBLIOGRAFIE:

1. Chişinău. Enciclopedie. – Chişinău: Ed. Museum, 1997. – 576 p.
2. Istoria Basarabiei. De la începuturi şi până în 1994. – Bucureşti: Ed. Tempus, 1998. – 194 p.
3. Negru, Nina. Nu-l mai plângeţi pe acela Care veşnic singur nu-i… // Lit. şi Arta. – 1994. – 19 mai. – P. 8.

Clubul
BiblioSpiritus: obiective, priorităţi

BiblioSpiritus promovează valorile şi tradiţiile naţionale şi internaţionale în domeniul bibliotecar.

BiblioSpiritus realizează ceea ce există, ceea ce este alături dintotdeauna - realitatea profesiei pe care o îmbrăţişezi.

BiblioSpiritus schimbă perspectivele spirituale ale lumii bibliotecare.

Obiectivele

• Redimensionarea conţinutului şi funcţiilor Bibliotecii şi Bibliotecarului în Mileniul III.

• Ridicarea pregătirii profesionale a celor ce slujesc cultura, lectura, cartea, intermediază informaţia pentru utilizatori în vederea concretizării comandamentelor majore, ce privesc evoluţia spiritualităţii bibliotecare.

Propune:

Dezbateri, dialoguri profesionale, mese rotunde, simpozioane, sesiuni de comunicări şi referate pe diverse probleme, inclusiv pe probleme de biblioteconomie.

Ancorează în spectrul problematicii profesionale, inserînd forme şi modalităţi de activitate pentru optimizarea şi perfecţionarea demersului bibliotecar.

Clubul

– Este un mediu de informare şi documentare pentru bibliotecari şi alţi beneficiari interesaţi de aspiraţiile bibliotecarului secoluliui XX-XXI, de perspectivele spirituale contemporane şi de oamenii care s-au realizat în viaţă.

– Ajută şi susţine să evaluezi şi să evoluezi adaptarea la un anumit post şi nivelul de competenţă atins.

– Dezvoltă aptitudinile principale care asigură eficienţa unui profesionist şi buna lui integrare în comunitatea bibliotecară şi universitară.

– În calitate de membru ai nevoie de aptitudini / facultăţi naturale/dobândite.

Clubul îţi propune să obţii

• Capacitate de adaptare - a găsi răspunsuri adecvate unor situaţii; a putea oferi sau adapta o soluţie.

• Simţ analitic - a recunoaşte elementele specifice ale unei situaţii/ probleme în cadrul unui document, text, imagini, colecţii etc.

• Capacitate de sinteză - a identifica, a regrupa elementele distincte în funcţie de caracterele pertinente legate de un obiectiv determinat şi a le ierarhiza.

• Capacitate de decizie - a face o alegere la momentul oportun în funcţie de obiective, ţinând seama de argumentele pro sau contra şi a se conforma ulterior alegerii iniţiale.

• Simţ al anticipaţiei - a prevedea un eveniment, a putea deduce şi satisface o nevoie de informare potenţială din evoluţia cunoscută a activităţii unei personalităţi.

• Spirit de iniţiativă - a imagina, a propune, a întreprinde, a organiza fără ca aceste activităţi să fie monitorizate de cineva.

• Perseverenţă - a păstra voinţa de a duce la bun sfârşit un program, a impune o activitate în pofida dificultăţilor ce pot apărea.

• Rigoare - a respecta regulile şi deontologia profesională.

• Spirit critic - a emite o judecată de valoare asupra unui document, unei persoane, unei metode de lucru, subliniindu-i punctele forte şi pe cele slabe.

• Curiozitate intelectuală - a fi deschis faţă de evenimentele exterioare şi noutăţile în legătură cu profesia de bibliotecar, a folosi orice oportunitate pentru a-şi îmbogăţi cunoştinţele şi a le putea reflecta.

• Abilităţi de comunicare – a putea intra uşor în legătură cu alţii, a formula un mesaj, a suscita răspunsul, a ajusta mesajul în funcţie de efectele percepute.

• Arta de a asculta - a face abstracţie de sine pentru a înţelege pe altcineva. A fi deschis faţă de preocupările altcuiva pentru a înţelege punctul de vedere şi argumentele.

• Spirit de echipă - a realiza corect partea proprie de lucru în parteneriat cu alţi membri ai clubului schimbând şi împărţind informaţii, cunoştinţe, pentru a atinge un obiectiv comun.

• Simţ organizatoric - a putea înţelege diverse dimensiuni ale unei activităţi şi rolul membrilor clubului; a alege şi a aplica o metodă adecvată, a evalua şi a ajusta demersul în funcţie de rezultate.

Alexe Rău în Clubul BiblioSpiritus

În 27 mai 2004 bibliotecarii bălţeni au fost actorii şi spectatorii unui eveniment de excepţie. Este vorba de inaugurarea Clubului bibliotecarilor universitari de la Bălţi - BiblioSpiritus*, în cadrul căruia a fost lansată opera cunoscutului bibliolog, poet, filosof şi publicist Alexe Rău, director general al Bibliotecii Naţionale a RM. Lansarea a durat câteva ore, Alexe Rău, cartea şi bibliotecarii universitari s-au aflat în centrul unei interesante şi consistente discuţii. Mai jos reproducem câteva din intervenţiile rostite la lansare.*

Elena HARCONIŢA,
director general al Bibliotecii

Acum câteva zile, când aşteptam să ne treacă pragul potenţialii studenţi în *Ziua uşilor deschise la Universitate*, răsfoind ziarele, m-a surprins un articol despre Paradoxul vremurilor noastre, din care am desprins următoarele:

- ne-am multiplicat averile, dar ne-am redus valorile;
- am învăţat cum să câştigăm existenţa, dar nu cum să facem o viaţă;
- am adăugat anii vieţii şi nu viaţa anilor;
- am cucerit spaţiul cosmic, dar nu şi pe cel interior;
- am construit mai multe calculatoare să deţină mai multă informaţie, dar comunicăm puţin…

Şi m-am gândit, că noi, cei care ne-am adunat astăzi aici, nu suntem dintre cei rataţi, iar activitatea de astăzi şi protagonistul ei, precum şi mult stimaţii profesori , dragii studenţi şi colegii mei vin, cu adevărat, să infirme cele citate mai sus…

Valorile nu le-am redus, ci din contra - le adăugăm zi de zi, le multiplicăm, dovadă fiind **gândirea şi inaugurarea acestui Club BiblioSpiritus**, la propunerea a două bibliotecare ambiţioase de la noi, Valentina Topalo şi Silvia Ciobanu, mereu generatoare şi realizatoare de idei noi. Prima întâlnire din acest Club este consacrată directorului general al Bibliotecii Naţionale din Republica Moldova, dlui Alexe Rău, care şi-a îmbogăţit şi continuă să-şi îmbogăţească viaţa adăugând **şi ani şi viaţă anilor** prin tot ceea ce a realizat în cei 30 de ani de activitate în cea mai importantă instituţie a cărţii din Moldova, promovând idei reformatoare în biblioteconomie, de fapt, identificând biblioteconomia naţională ca autor al Legii bibliotecilor din Moldova, Strategiei de dezvoltare a Sistemului Naţional de biblioteci, Conceptului actual de Bibliotecă Naţională, modelului cibernetic de management, programelor moderne Memoria Moldovei, SIBIMOL, Saloanelor de Carte Naţională şi multor altor diverse idei şi proiecte realizate atât de BNRM cât şi de alte biblioteci din republică.

A cucerit şi cucereşte spaţii interioare prin excelente poeme şi eseuri filosofice, care mereu plămădesc şi izbucnesc în cărţi, articole şi comunicări în cadrul şedinţelor, seminarelor, întrunirilor de specialitate, conferinţelor şi tradiţionalului simpozion *Anul Bibliologic*, care mai mult de un deceniu deja adună la un loc bibliotecarii din toată ţara pentru a generaliza activitatea de fiecare an. Mulţi dintre ei mărturisesc cu sinceritate că vin la

Anul Bibliologic pentru ca să-l asculte încă o dată anume pe Alexe Rău.

Exprim gratitudinea noastră, mult stimate domnule Alexe Rău, că fiind atât de ocupat, cu multe griji şi probleme, V-aţi făcut timp să Vă deplasaţi la Bălţi pentru **a comunica cu cititorii din afara capitalei**, dar nu şi din afara culturii şi spiritualităţii unui neam.

Ne bucurăm că la aceasta întâlnire participă cea mai cititoare Facultate din Universitate - Filologia, în frunte cu decanul, dr. Maria Şleahtiţchi, şeful de catedră, dr. Nicolae Leahu, care lansează şi valorifică patrimoniul naţional, mereu împrospătându-l cu propriile scrieri; dr. Valentina Enciu împreună cu studenţii care învaţă să deosebească şi să pună preţ pe valorile autentice.

Le mulţumim colegilor noştri din bibliotecile municipiului, care au acceptat să vină astăzi la inaugurarea Clubului BiblioSpiritus.

Vă îndemn să Vă simţiţi ca întotdeauna bine la noi şi să participaţi la activitatea de astăzi.

Valentina TOPALO
şef Centru Activităţi Culturale şi promoţionale

Cartea ne-a adunat pe toţi

Ori de câte ori se naşte o idee, încep suferinţele. Este greu de descris natura acestei suferinţe în termeni precişi. Suferinţa poartă un element cert de neputinţă, un sentiment că există ceva în interiorul ei, care trebuie să fie spus lumii întregi, dar nu ştii cum să o mărturiseşti în faţa celor curioşi şi setoşi de cunoştinţe noi. Ideea cu adevărat bună dă o senzaţie extrem de plăcută. S-a născut impulsul de a striga „Evrica” şi dorinţa de a ieşi spre comunitatea bibliotecară nordică cu Clubul *BiblioSpiritus* şi de a povesti tuturor despre valorile şi tradiţiile naţionale în domeniul bibliotecar, de a spune despre ceea ce există, ceea ce este alături dintotdeauna – realitatea profesiei pe care o îmbrăţişăm. Clubul *BiblioSpiritus* pune la îndemâna profesioniştilor un model şi o serie de repere pentru a-i ajuta să atingă performanţele cerute de contextul socio-profesional actual, ajută bibliotecarii să evalueze şi să evolueze prin adaptarea la un anumit post şi nivel prin competenţă atins.

Ne-am fi simţit nefericiţi dacă nu l-am fi avut la inaugurarea Clubului *BiblioSpiritus* pe Bibliotecarul UNU (vorba celor din nord, „cuşma” sau „managerul bibliologiei basarabene”) ca să înţelegem cu toţii sensul descoperirilor unuia din NOI. Am considerat că asemenea deschidere de Club va fi cu adevărat importantă daca îl vom lansa pe Alexe Rău, directorul Bibliotecii Naţionale, în care se îmbină de minune talentul de poet, bibliolog şi filosof al culturii.

Lansarea de carte e o tradiţie şi un obicei frumos la Biblioteca Ştiinţifică Universitară de a organiza şi de a aduce la cunoştinţă utilizatorului lucrări tipărite, cunoscute şi necunoscute, aflate în colecţia Bibliotecii.

Conceptul expoziţiei, cu genericul “***Încredere, ,Optimism şi Acţiune***”, prezentată în cadrul Clubului, s-a dorit a fi respectul, consideraţiunea faţă de slujitorul culturii basarabene Alexe Rău care vine, de fapt, tot de la Nord. Expoziţia structurată pe câteva secţiuni a cuprins 90 de documente ce ţin de activitatea lui Alexe Rău. Una din secţiuni ilustrează opera poetului Alexe Rău , care debutează cu “***Spune ceva***”, în anul 1993, apoi urmează “***Uniluconul***”, 1997, “***Nuca lui Nevermore***”, 1999, “***Pe noi nouă adu-ne***”, 2003. Poetul cultivă o poezie filosofică şi oferă utilizatorului un prilej de a citi despre solidaritate, însuşiri şi tendinţe opuse ale vieţii omeneşti, dar interpretate de poet aşa cum le simte.

„*Iar omul este ca Uniluconul / Se naşte spre-a muri bea spre a-i fi sete /Ba umbră ba lumină –i lasă conul/ Ba e grăbit ba stă pe îndelete*”. Sau “*Acest copac tăcut îmi este frate, / Căci el din trupul tatei-a răsărit/Iar de există viaţă după moarte /El poate fi chiar tata înfrunzit*” (Uniluconul, Acest copac tăcut).

Sunt versuri de tânguire şi nostalgie acută după părinţi, după locul de baştină, precum şi dorul de tot ce-l înconjoară. Poetul îndrăzneşte să dea răspunsuri la întrebările care îl frământă dramatic. O face în spiritul concepţiilor sale de filosof şi-l ghidează pe cititor cu simplitatea profesionalismului implantat pe tărâmul poeziei. Poeziile ce le scrie au un rezumat al lor: “*Cu crucea-n cer cu spada în pământ*” (Neamul), “*Căci neamul tău atârnă de-un baltag*” (Baltagul), “*Povara bunătăţii noastre*” (Îndemn) , “*Cum orice pom cândva se geluieşte*” (Tata), “*Eu te-aş chema sub pomul înflorit…*” (Către poezie), “*Pe stâncă brazii au spre cer avânt*” (Brazii au spre cer avânt), “*Căci omul este însuşi Uniluconul*” (Uniluconul) etc.

Aceste versuri încă nu sunt incluse în antologiile literaturii basarabene ori în manualul şcolar,-

dar ceea ce scrie Alexe Rău este de valoare, fapt ce nu poate fi pus la îndoială. Oricum, poezia oferă cititorului bucuria de a descoperi singur, neaşteptat, gânduri proaste şi înțelepte.

Alexe e un cuvânt grecesc şi înseamnă *„apărător*”, iar Alexe Rău acordă profesiei ceea ce se cuvine, o ocroteşte după calitățile şi meritele sale, după poziția şi priceperea sa. Îi recunoaştem aceste merite, fiindcă „A tout seigneur, tout honneur!” (Fiecărui senior, toată cinstea, spune un proverbul francez). Împreună cu echipa de bibliotecari de la Biblioteca Națională a stabilit ordinea în grădina Bibliologiei autohtone, loc cu însuşiri deosebit de frumoase.

Ca cercetător-bibliolog vorbeşte în eseurile, studiile şi dialogurile sale despre profesia de Bibliotecar, subliniind în fiecare text importanța acestei meserii pentru Mileniul III. Aminteşte cititorului că suntem Bibliotecarii societății,mediatorii societății cunoaşterii şi aparținem tot atât de mult acestei societăți, iar celor neobservați le aminteşte că uneori norocul îi ajută şi că “*Există şi un Dumnezeu al Bibliologiei*” (carte cu titlu impresionant, publicată în 2000, la Editura *Museum*).

Alexe Rău face parte din bibliotecarii care au migrat dintr-o funcție de bibliotecă spre alta, înțelegând rolul decisiv pe care-l are informația pentru orice om dornic de a căpăta un loc în viață. Creează şi realizează întru dezvoltatrea profesiei şi a încurajării bibliotecarilor. Se adresează altor profesii pentru a manifesta un grad sporit de înțelegere față de cei care slujesc informația modernă şi să-i susțină din toată inima în nobila lor misiune. Explică lumii că bibliotecarul are o viață împestrițată cu greutăți, are succese şi insuccese, dar rămâne un intelectual modest, de aleasă performanță spirituală.

Alexe Rău se bucură azi de aprecierea cuvenită a multor categorii de oameni din societatea culturală basarabeană, constituind o formă de atitudine şi de aşezare pe locul meritat în ierarhia bibliotecarilor, a poeților şi a filosofilor de cultură.

Credem că “epoca” în care s-a născut Alexe Rău (cu toate că poetul şi filosoful afirmă, cu un anumit regret, “că i-a fost dat să se nască în alți ani decât printre bărbații frumoşi de la 1848”) reprezintă victoria unui segment de viață trăit în pofida tuturor obstacolelor şi ispitelor, menținându-se pe o singură cale rodnică şi având o voință de fier. Acest fel de perseverență este caracteristică unui bărbat adevărat, aflat printre bibliotecarii secolului XXI. Nu-i rămâne decât “*să muncească pentru a îndreptăți ivirea în acest timp şi în acest spațiu*” (Alexe Rău. *Există şi un Dumnezeu al Bibliologiei*).

Bibliotecarii din Clubul „BiblioSpiritus” Vă felicită pentru aceste cărți şi Vă aşteaptă la Bălți cu noi realizări, cu noi pagini de poezie şi eseuri.

Elena SCURTU
şef serviciu Documentare - Informare Bibliografică

Biblioteca Națională formează imaginea culturală a țării

Bogat şi variat, de o înaltă ținută informațională, este ansamblul de bibliografii şi digeste elaborat de Biblioteca Națională a Moldovei de când la conducerea acesteia se află Alexe Rău.

Începând cu anii ’90 (marile schimbări sociale), Biblioteca Națională contribuie în modul cel mai activ la formarea imaginii Republicii Moldova în lumea întreagă prin schimb de carte, prezentări de expoziții (cu participarea personalităților din alte țări), elaborare de bibliografii curente şi retrospective. Menționăm câteva din ele:

Bibliografii curente:

• *Cronica vieții politico-administrative, social-economice şi culturale a Moldovei*, ediție trimestrială cu informații despre documentele ce țin de activitatea politică, socială, economică, administrativă a Republicii Moldova;

• *Cultura în Moldova*: buletin de informare şi documentare referitor la problemele de cultură şi societate, învățământ şi educație, creație artistică, mass-media;

• *Buletin bibliologic*, ediție lunară cu date despre intrările noi în Biblioteca Națională şi în alte centre informaționale din Moldova despre organizarea muncii în biblioteci de diferite niveluri;

• *Moldova* (*Exteriorica*): buletin de informare şi documentare ce asigură informarea specialiştilor de diverse domenii cu documente publicate în străinătate, având ca subiect de cercetare viața din Republica Moldova.

Bibliografii retrospective:

• *Biblioteca Națională a Moldovei. 170 de ani. 1982-2002*. O continuare a bibliografiei Biblioteca

de stat a R.S.S.M. N.K. Krupskaia, elaborată în preajma jubileului de 150 de ani de la fondarea bibliotecii. Cuprinde 8 compartimente ce pun în lumină grandioasa şi vasta activitate a Bibliotecii Naţionale timp de 20 de ani întru prosperarea ţării;

• *Biobibliografii* (colecţia „*Moldavica*") ce reflectă viaţa şi creaţia celebrităţilor moldave. Exemple: V. Alecsandri, Gh. Neaga, Z. Tcaci....;

• *Cataloage ale expoziţiilor* deschise cu ocazia diverselor ocazii, jubilee... Literatura prezentată este structurată în mai multe capitole: *Coloana fără sfârşit: 125 de ani de la naşterea sculptorului Constantin Brâncuşi; De un sânge, de un cuget, de o simţire: 400 de ani de la ultima domnie a lui Mihai Viteazul şi de la înfăptuirea primei Uniri a Principatelor Române* etc., etc.

Prin strădania Bibliotecii Naţionale, a colectivului condus cu multă dăruire şi profesionalism de către Alexe Rău, publicul larg de cititori devine coparticipant şi preţuitor al valorilor naţionale şi mondiale.

Maria ŞLEAHTIŢCHI
poetă, dr. conferenţiar,
decan al Facultăţii Filologie

Linie de contur: poetul Alexe Rău

Recunosc că am ajuns la poezia lui Alexe Rău târziu, abia în contextul acestei întîlniri în clubul ***Bibliospiritus*** de la Bălţi. Am avut însă revelaţia descoperirii unei poezii adevărate (de parcă ar exista şi una neadevărată!), am trăit de fapt revelaţia descoperirii unui poet şi bucuria întâlnirii cu poezia. Ţin în mână doar câteva texte din şirul celor semnate de Alexe Rău. Am în faţă cartea ***Nuca lui Nevermore*** (Editura Augusta, Timişoara, 1999) şi două plachete din seria ***Moment poetic*** (nr. 18 şi 24), scoase de Editura Cartier, în care găsim şi câteva poeme semnate Alexe Rău.

Poezia lui, marcată de ritmul domol al naraţiei lirice, îşi pliază elegantă şi cuminte observaţia, meditaţia, contemplarea pe metafore şi texte preexistente, edificându-se în construcţii intertextuale, în jocuri ale ideilor, din care nu lipseşte emoţia, spontaneitatea proprii dintotdeauna discursului poetic. Poemul Ea (***Vîntuleţului de primăvară A. Huiban***) este o autentică artă poetică, o îmbinare organică dintre observaţia faptului cotidian şi adulmecarea inefabilului prin nările ascuţite ale hipotalamusului: „Ea a intrat în viaţa mea cum înfloreşte nucul când se prelingea printre degetele tatei sângele păsării sacrificate iar eu cutremurat m-am simţit montat de privirea ei". Pretextul epic este asumat de întreaga construcţie lirică, iar jocul ambiguităţilor transformă mărcile cotidianului în sursă a imaginarului poetic. Floarea de nuc, miezul de nucă verde, nucile coapte pe care le pradă corbul Nevermore sunt imagini „consumate" de textul prin care este definit poetul şi poezia în relaţia lor de reciprocitate.

Din şirul poemelor publicate ulterior (2001) - ***Acvariu, Iarnă, Primăvară, Vară, Toamnă, Din Bibliotecă, Din pătratul regelui, Baltagul*** – remarc paradoxul ideilor Din bibliotecă, în care eul liric constată că „Nimic nu poate fi singur" (cred că aţi reţinut punerea neobişnuită în ecuaţie a celor două instanţe ale discursului „nimic" şi „singur"), de vreme ce o idee nu ar fi nimic fără cealaltă: ideea de Don Quijote fără ideea de Rosinanta; ideea de Rosinanta fără de ideea de Sancho Panza... „Abia acum/, povesteşte personajul lui Alexe Rău, /au ieşit cu toţii/ călare şi pe jos/ de-a dreptul din/ bibliotecă", care avea la rândul ei o altă ordine a ideilor servantului „Bibliotecii / Cervantes".

Din ciclul publicat în 2003 selectez poemul ***Servus***, ***Călino***. Mai puţin pentru nota autobiografică şi istorică (un fel de a zice!), mai mult pentru acea confesiune lirică caldă, pentru privirea umedă, dar pătrunzătoare, a acestui eu masculin care contemplă din geamul Bibliotecii Lumii imaginea poeziei, alignind puţin în mersul ei legănat. Să se numească această imagine *Călina*, să fie născută prin părţile Sloboziei?... Nu ştiu... Ştiu însă că între puii fragezi de ciută şi un poem umed, nou-născut, este o legătură inefabilă care nu cere demonstraţie: „Dacă ciutele/ din preajma Sloboziei tale / alignesc de-un picior / se ştie / că au în preajmă / pui fragezi // Când tu / treci strada / şchiopătând mai tare / ştiu că te grăbeşti / să duci acasă / un poem nou-născut". Totul este adevărat.

Nicolae LEAHU
scriitor, dr. conferenţiar, şef Catedră Literatura Română şi Universală

Mai degrabă cărturar decât artizan

Alexe Rău nu-şi caută vocaţia, ci şi-o născeşte. Cărţile sale (inclusiv cele de poezie) sunt rodul unor accidente spirituale, nu ale unui „plan" înaintând riguros către o finalitate ştiută, bănuită, cel puţin. Lucru vizibil mai ales în poezia sa, unde spontaneitatea însoţeşte îndemânarea pe căile lunecării în voie a inspiraţiei. Da, Alexe Rău preferă să fie şi să rămînă, „în dulcele stil clasic", un inspirat, fără ca această condiţie să-l incomodeze cumva. Faţă în faţă cu stările fiinţei sale, poetul „uită" istoria poeticităţii pe rafturile bibliotecii, ştiind că astăzi biblioteca e însuşi omul, însăşi existenţa sa impregnată de reflexele culturii şi ale culturii poetice în special. Fără a fi un livresc ostentativ, Alexe Rău încearcă să facă din poezie un mod de transcriere sau de fixare a celor mai pregnant conturate lingvistic efluvii ale vieţii interioare. Volumul ***Pe noi nouă adu-ne*** (2003) certifică o poetică-happening şi un insolit, deloc crispat, fel de a fi al autorului, care poate fi deopotrivă

nostalgic şi pios, dar şi ironic, relativizând miturile literare dintotdeauna sau potențându-le expresivitatea acolo unde tensiunea lor emotivă a început să se estompeze. Un poet care nu face caz de condiția sa de poet, trăind în spațiul poeziei la fel de firesc şi discret precum în viață.

Vasile SECRIERU
bibliotecar principal

Cărturarul Alexe Rău între Clio şi Biblion

Am o deosebită plăcere să particip la o manifestare culturală mai deosebită şi să creionez câteva aspecte ce țin de creația şi activitatea dlui Alexe Rău, omul care s-a logodit de mult timp cu Cartea şi Biblioteca. În expunerea noastră vom face o scurtă referire la cărțile: *Ochiul din oglinda paginii; Bibliotecile Basarabiei şi ale Transnistriei şi conştiința de comunitate*, semnată de distinsa cercetătoare de la Biblioteca Națională a Moldovei, Nina Negru, şi cele două volume intitulate *Scrieri istorice*, aparținând regretatului Petru Ganenco, fostul director al Bibliotecii Naționale din Chişinău.

Ochiul din oglinda paginii, aparținând lui Alexe Rău, a apărut la Chişinău, în editura Ulysse, 2002. Volumul constituie o culegere de studii şi articole care tratează diverse aspecte ce țin de rolul şi menirea cărții, ale bibliotecarului şi bibliotecii în societatea civilă. În acest sens menționăm studiile: “Bibliotecile şi informația în secolul XXI”; “Bibliotecile şi democrația”; “Rostul Asociației bibliotecarilor în contextul societății civile a sec. XXI” ş.a. Autorul are meritul nu numai de a trece în revistă anumite probleme din domeniul bibliologiei ci ne oferă şi anumite soluții de rezolvare a acestora. Alexe Rău din acest volum e mai pragmatic decât în cărțile anterioare, adică mai aplicat la fenomenul cercetat, dar în acelaşi timp mai implicat istoric dintr-o perspectivă filosofică îmbogățită. Ceea ce în cărțile anterioare lăsa să se vadă lecturile moderne sau post-moderne, acum le aflăm pe acestea amplificate într-o nouă structurare de istorie românească. Lucrarea tratează nu numai chestiuni de bibliologie, ci şi cele de istorie şi filozofia istoriei. Cartea este structurată în două părți. În prima parte, “Între Clio şi Biblon”, autorul se preocupă de cercetarea istoriei, cărții româneşti şi evaluarea bibliotecilor româneşti sau străine. Alexe Rău se manifestă ca istoric în studiile dedicate unor mari personalități româneşti: Ştefan cel Mare, Nicolae Densuşianu şi gravorul Ilie Anagnoste, cel care a “zugrăvit” monumentala lucrare “Cazania lui Varlaam” (1643) şi alte cărți de referință ale culturii româneşti, oferindu-ne noi contribuții documentare. Interesante ni se par şi aprecierile autorului despre activitatea bibliologului Petru Ganenco, un bibliotecar venit din rândurile istoricilor, dar şi studiul despre calendare.

În partea a doua, “În Agora”, dedicată bibliotecilor, putem lua cunoştință cu unele cercetări istorice, dar prevalează studiile, însemnările, reportajele referitoare la universul cărții şi cel al bibliotecilor basarabene şi străine. Regăsim în paginile acestei cărți mai multe idei, opinii, sugestii, soluții privind sistemul bibliotecilor din Republica Moldova, experiență preluată şi de la diverse întruniri naționale şi internaționale la care autorul a participat. Pe Alexe Rău îl preocupă nu numai marile biblioteci ci şi cele săteşti. Cei care doresc să afle mai multe informații despre cartea *Ochiul din oglinda paginii* au posibilitatea de a consulta prestigioasa revistă *Biblioteca* (Bucureşti, nr.4, 2003, P. 124-125).

Cea de a doua carte, *Bibliotecile Basarabiei şi ale Transnistriei şi conştiința de comunitate*, semnată de Nina Negru, a fost prefațată de Alexe Rău, văzând lumina tiparului în preajma aniversării a 170-a de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Autoarea pune la dispoziția cititorilor mai multe documente de arhivă, necunoscute până acum, referitoare la istoria Bibliotecii Naționale. Acest valoros volum reprezintă o istorie a bibliotecilor din Basarabia din cele mai vechi timpuri şi până în secolul al XX-lea. Este lăudabilă această inițiativă a distinsei doamne Nina Negru de a realiza o astfel de istorie a bibliotecilor din Basarabia şi Transnistria, exemplul său trebuie urmat şi de către alți cercetători, istorici sau bibliologi. În prefața lucrării, Alexe Rău, referindu-se la activitatea autoarei, consideră că dânsa “face parte din pleiada valoroşilor cercetători de la noi, care şi-au făcut o profesiune de credință din demascarea acestei a treia modalități de prezentare a adevărului…”.

Cele 2 volume a lui Petru Ganenco, *Scrieri istorice* (cu un cuvânt-înainte de A. Rău) prezintă o scurtă istorie a bibliotecilor din Basarabia de la începuturi şi până în secolul al XX-lea. Volumul I este intitulat *Istoria Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova de la 1832 până la 1918* şi cuprinde capitolele: “Situația politică, socială şi culturală a Basarabiei până şi după fondarea Bibliotecii publice din Chişinău”; “Activitatea Bibliotecii guberniale în perioada anilor 1830-1877”; “Lupta națională a românilor pentru eliberarea Basarabiei de sub oprimarea țaristă”; “Trecerea Bibliotecii publice guberniale din Chişinău la finanțarea municipiului, schimbarea denumirii şi rolul ei în perioada de până la 1918”. Cel de-al II-lea volum, *Istoria bibliotecilor din Basarabia şi Transnistria de la începuturi până la 1918* conține mai multe capitole: “Din istoria bibliotecilor din Moldova până la începutul secolului al XIX”; “Bibliotecile Basarabiei în prima jumătate a sec. XIX”; “Bibliotecile Basarabiei şi Transnistriei în a doua jumătate a XIX”; “Acumularea colecțiilor de publicații în bibliotecile Basarabiei şi Transnistriei la sfârşitul sec. XIX - începutul sec. XX”.

A. Rău arăta despre Petru Ganenco următoarele: “Meritul, sau poate marele noroc al lui Ganenco este de a fi intuit foarte devreme, în primii ani de bibliotecărie, că esența esențelor în biblioteconomie este categoria de Ordine…”.

Atât lucrarea neobositei cercetătoare Nina Negru, cât şi cele două volume ale lui Petru Ganenco, scrieri de o certă valoare ştiințifică şi culturală, constituie nişte surse valoroase de documentare pentru istorici, bibliologi, filologi, sociologi, teologi ş.a.

În diverse studii şi articole, Alexe Rău ne demonstrează că este nu numai un mare bibliolog ci şi un bun istoric. Chiar dacă nu este absolventul unei Facultăți de Istorie, Domnia sa mânuieşte cu multă măiestrie noțiuni şi instrumente specifice unui slujitor al zeiței Clio. El îmbină cu iscusință pledoariile teoretice cu cele pragmatice. Este necesar să subliniem faptul că autorul concepe Istoria şi Cartea ca un tot întreg, oferindu-ne nişte studii bine documentate, cu date veridice, urmărind întotdeauna adevărul istoric, ghidându-se după celebrul principiu al părintelui Istoriei, Herodot: “Historia est magistra vitae”. Alexe Rău a dat dovadă, nu o singură dată, că este un adevărat patriot, iubirea sa de Neam, Tradiții şi tot ceea ce este sfânt, nu sunt pur şi simplu nişte declarații pompoase, ci reprezintă nişte trăiri sufleteşti, redate prin cuvântul scris. Nu greşesc atunci când afirm că Alexe Rău reprezintă un Model Intelectual, şi în acelaşi timp un exemplu pentru cei ce aspiră la nobila demnitate de Intelectual. Domnia sa este un om al realităților, un vrednic slujitor al Cuvântului şi Cărții, deci şi al Dreptății, căci aşa cum afirma marele patriot Nicolae Bălcescu “cel ce luptă pentru Dreptate, luptă pentru Dumnezeu”. Prin tot ceea ce realizează A. Rău demonstrează că posedă un spirit de luptător. Numai prin astfel de personalități ca Alexe Rău cultura românească din Basarabia poate să prospere şi să depăşească toate momentele de criză. Domnia sa merită, pe bună dreptate, recunoştința întregii societăți. Cărturarul A. Rău face parte cu cinste din galeria marilor bibliologi români, alături de Ioan Bianu, Dan Simonescu, Traian Brad, Petru Ganenco, Hermina Angelescu, Ion Stoica ş.a. Astfel, ilustrul bibliolog bucureştean Emil Vasilescu aprecia faptul că Alexe Rău “contribuie la limpezirea unor realități conceptuale şi practice din domeniul bibliologiei sau biblioteconomiei… [opera sa] este majoră, de neocolit pentru înțelegerea marii bătălii desfăşurate în Basarabia pentru repunerea în drepturi a adevărurilor istorice”.

Performanțele înregistrate de Alexe Rău pe tărâmul culturii se datorează şi faptului că a fost şi este sprijinit de către colegii săi de la Biblioteca Națională, care formează o adevărată echipă de profesionişti şi care constituie un model şi pentru alte instituții.

În final, nu-mi rămâne decât să-i urez Domniei Sale sănătate, înțelepciune, înger păzitor, multă putere de lucru şi un sincer *La mai mult şi la mai mare!*

Elena STRATAN
şef serviciu Studii şi Cercetări.
Asistență metodică

Magazinul Bibliologic

Este prima şi cea mai importantă revistă de specialitate din Moldova ce promovează valorile biblioteconomice şi culturale, ideile contemporane şi colaborarea profesională.

Ştiința biblioteconomică națională n-ar fi cunoscut o atare evoluție fără contribuțiile savante ale neobositului Alexe Rău: poet, publicist, istoric, dar mai înainte de toate bibliotecar, bibliotecon-omist de forță, teoritician cu tentă filosofică.

Sunt elocvente în acest sens preocupările permanente ale D-lui pentru elaborarea unor documente strategice, relevante, care vin să sprijine, să orienteze activitatea bibliotecilor din țară, să optimizeze sistemul de consultanță metodologică de specialitate. Astfel, salutăm apariția setului de documente de profil: *Biblioteconomia Moldovei: cadru de reglementare*, în 3 volume care includ documente legislative , instrucțiuni de reglementare, alte documente strategice, abordate într-o viziune modernă, conform normelor internaționale care prezintă un interes major pentru toată comunitatea bibliotecară. Cu prilejul celor 170 de ani de la înființarea bibliotecii apare cartea *Biblioteca Națională a Republicii Moldova: Cadru de reglementare* (1995-2002), care conține documentele principale privind suportul normativ de organizare şi funcționare a Bibliotecii Naționale, prin care este asigurat procesul de dirijare al respectivei instituții.

Preocupările bibliologice ale lui A. Rău sunt inserate şi pe paginile revistei de specialitate *Magazin Bibliologic*, al cărui animator şi redactor-şef este. *Magazin bibliologic* este prima şi cea mai importantă revistă de specialitate din Basarabia ce promovează valori biblioteconomice şi culturale, idei contemporane, colaborare profesională.

Revista propune o paletă largă de materiale în rubrici originale, atrăgătoare şi chiar enigmatice: AGORA, PIETRE PENTRU TEMPLUL BIBLIOLOGIEI, GALERIA MB, BIBLIOSOFIE; BIBLISTICĂ, CLIO şi BYBLION, REMEMBER, ANIVERSĂRI CULTURALE etc.

Oferă materiale incitante, surprinzătoare, inedite chiar provocatoare care invită la eventuale lecturi cum ar fi: Alexe Rău „Manuscrisele de la

Marea Moartă", „Exlibrisul mondial pe simezele clujene", „Manuscrisele lui Mihai Eminescu", „Borges bibliosoful". Lucrarea „Borges şi bibliosoful" este, după cum spune autorul, o tentativă de a-l evalua pe renumitul Borges, concepţiile sale despre carte, lectură. Şi nu este deloc uşor, pentru că zice Alexe Rău: „Borges nu este un râu pe care să-l localizezi după albia sa, nici măcar o mare sau un ocean, care şi acestea sunt limitate. El este o apă ce a acoperit totul, el este o lume...Lui Borges îi datorăm asocierea Bibliotecii cu Paradisul. Această viziune o întâlnim într-o poezie din volumul „El Hacedar": „*Eu care îmi imaginam paradisul ca un fel de bibliotecă*".

Rubricile *Universul lecturii, Teorie şi practică, IT* acordă un spaţiu amplu comunicării profesionale, dialogului ştiinţific, se încearcă să se valorifice tot mai insistent dimensiunea umană a bibliotecii, se promovează statutul social al bibliotecarului, noile tehnologii, experienţe moderne. În aceste rubrici întâlnim materiale semnate şi de bibliotecarii universitari bălţeni: F.Tlehuci (ex-directorul bibliotecii), E. Harconiţă, actualul director, D. Caduc, V. Topalo, A. Nagherniac, L. Zadiraico,V. Secrieru, E. Stratan, care vin să întregească demersul bibliotecar actual.

Rubricile REMEMBER, CLIO şi BIBLION găzduiesc materiale ce oglindesc valorificarea patrimoniului bibliologic şi cultural. În aceste rubrici întâlnim articole semnate de Vasile Secrieru, colaboratorul nostru.

Pe parcurs revista şi-a schimbat modul de ilustrare. Impresionează aspectul estetic, designul. Numerele sunt însoţite de ilustraţii: exlibrusuri, picturi, grafică de carte din colecţiile lui Gheorghe Vrabie, Ion Severin, Eudochia Zavtur.

Prin conţinutul consistent şi elevat, bunul gust, pasiune şi suflet, *Magazinul Bibliologic* în frunte cu Alexe Rău se impune tot mai mult în peisajul biblioteconomic actual, serveşte ca factor de unitate şi modernitate. În final, oprindu-mă la rubrica *Popas la Oradea*, mi-am zis: *De ce nu şi la Bălţi*? Poate ne-am dori o rubrică *Popas la Nord*, bănuiesc că am avea ce ne spune.

Îi doresc D-lui A. Rău multe împliniri şi să ne bucure şi mai departe cu apariţii de acest gen.

Anişoara NAGHERNEAC
bibliotecar principal

Alexe Rău: „Există şi un Dumnezeu al bibliologiei"

Distins bibliolog, poet, eseist, „filosof al culturii", scriitorul Alexe Rău, ne bucură ochiul şi inima cu cartea intitulată semnificativ: „**Există şi un Dumnezeu al bibliologiei**". – Ch.: Museum, 2000. – 135 p. Prefaţa e semnată de ilustrul cărturar Nicolae Busuioc, directorul Bibliotecii „Gh. Asachi" Iaşi.

Avem în faţă un volum reuşit, ce reuneşte gânduri, idei, articole, eseuri, interviuri ale autorului cu tematică biblioteconomică, publicate mai mulţi ani în şir în presa de specialitate. Lucrarea abordează mai multe aspecte ce ţin de carte, bibliotecă şi destinul lor, scoate în evidenţă, competent şi cu măiestrie scriitoricească, aspectul bibliologic al unor creaţii de referinţă din literatura noastră, conturând portretele unor mari personalităţi din cultura românească: „*Cuvânt despre Aethicus Histricus*" (în acest studiu autorul ne prezintă câteva aspecte privind viaţa filosofului străromân Aethicus Histricus, autor al unui jurnal de călătorie „Cosmografia", conţinând date geografice preţioase şi inventator al alfabetului Aethicus); „*Reflecţii asupra unei străvechi tipărituri" (Cazania lui Varlaam); „O bibliotecă simbolizând Ţara*" (este deja recunoscut faptul că mai multe personalităţi de peste Prut au contribuit substanţial la redeşteptarea şi consolidarea conştiinţei naţionale din Basarabia, printre care îl amintim şi pe distinsul istoric, pedagog, scriitor, om de cultură, ardeleanul Onisifor Ghibu); „*Reforma bibliotecară în Moldova (Unele aspecte teoretice)*" etc.

Remarcăm faptul că această carte a adus şi încredere, şi optimism, şi alinare în inimile celor ce practică această meserie nobilă, care „lucrând mereu pentru alţii, se dăruie întru devenirea celorlalţi"; i-a făcut pe mulţi să privească cu „ochi mai blânzi, mai îngăduitori", la activitatea instituţiilor informaţionale de la noi din ţară, inclusiv la biblioteci. Munca bibliotecarului îi este dragă şi lui Dumnezeu, deoarece prin carte, bibliotecarul propovăduieşte cuvântul, deci, lumină, înţelepciune, bunătate. Aşa crede şi autorul, citez: „Atât de bine le-a prevăzut pe toate Dumnezeu, încât acum am sentimentul că există şi un Dumnezeu al bibliologiei", cel care a impus în acest domeniu ordinea, disciplina, dinamismul, modernismul şi simţul prosperităţii.

Suntem convinşi că *ochiul magic* ne va lumina activitatea spre bine şi progres. Dumnezeul bibliologiei să Vă fie mereu în preajmă. Să rămâneţi fidel acestui crez, bucurându-ne şi în continuare cu noi şi noi lucrări, care, cu certitudine, vor menţine mereu trează conştiinţa de comunitate şi Neam.

Vă aducem cele mai sincere felicitări pentru aceste împliniri, dorindu-vă sănătate, succese, realizări profesionale, noroc şi mult bine!

Ina LUPAN
studentă, Facultatea Filologie

Frumoase impresii

În plin modernism programatic, Mihai Cimpoi afirma: „Alexe Rău scutură de praf şi naftalină stra-

ie folclorice scoase din sofaua bunicii, evidenţiind pietrele scumpe şi fluturaşii metalici, demonstrând croiala lor modernă, finețurile țesăturii prin care a trecut şi firul greu al dorului:

Pe tine
Leru-i ler
Te iubesc eu
Numai aşa cum spune Dumnezeu
Uşor ca fulgul
Şi ca piatra greu...

Fiind în Basarabia, un teritoriu zbuciumat dintre Prut şi Nistru, un spaţiu supus multor evenimente istorice necontenite, poetul e o fire într-o permanentă căutare. O căutare de frumos, adevăr şi puritate. Anume acestea îi vor da uitare şi alinare. E înzestrat de la destin să ne amintească de trecut, de strămoşi, chemându-ne spre lumina caldă şi senină a poeziei care înfrumusețează orice vârstă; e demn să ocrotească Altarul Cărții. Cartea e un tămăduitor al sufletului, e izvorul unde-ți poți îneca durerea şi amarul. Soarbe cu nesaț foşnetul codrilor, murmurul izvorului, fața milostivă a neamului – toate aşternându-le pe hârtie.

Poeziile lui A. Rău încântă auzul, prin muzicalitatea versurilor. În fiecare vers elogiază trecutul, neamul, dragostea şi frumosul. Apelând la invocații retorice scoate din umbră şi întuneric căutarea şi zbuciumul uman, amintindu-ne în permanență de rădăcini şi matricea strămoşească.

Doina RUSU
studentă, Facultatea Filologie

...Cel ce spune CEVA...

Modestul din fire Alexe Rău, care poartă şi un prenume de poet-preot, este un taciturn sfătos şi inteligent, un om care ascunde sub tăcerile presurate cu cenuşa unei fineți adânci interiorizate o energie morală deosebită şi este o sete de comunicare ce trădează un mucalit de tip humuleştean.

Ca poet, Alexe Rău, a pornit de la ideea de *a spune ceva...* (aşa s-a intitulat volumul de debut, tipărit în 1993) ca să atingă cele mai fine coarde ale sufletului. A. Rău-poetul şi-a înmuiat pana în arhetipalitate, în domeniul eminescian al arheilor: în versurile sale lăsate în voia libertății de expresie modernă, se aud influxuri line de colind, de rostiri apăsate de teatru popular, note monotone ca un tors de lână şi de şagă spusă flăcăieşte la şezătoare. E un modern sfios şi nerăbdător de cazoane, de arhetipuri clasice folclorice, pe care le-am simțit în urma lecturii poeziei *Ciuleandra*.

În fond, Alexe Rău e un necomplexat de formule, e un spontan risipitor de frumuseți vechi de psalmi, romanțe, colinde şi descântece, care-şi transcrie senzațiile şi trăirile în desene şocante...

Aşa cum au observat mai mulți critici, Alexe Rău, cu prenume de poet-preot cultivă o poezie meditativă, adesea în ritmul tipic ultimei răscruci de milenii, cu parabole şi paradoxuri proaspete, printre care metafora se simte foarte comod. O poezie ce procură celui ce-i deschide cărțile o desfătare aparte şi un prilej aparte de reflecție. A. Rău dă dovadă în toate de o temeinicie în treburi, aşa cum se întâmplă cu cei ce vin din Larga - satul de baştină al lui A. Rău şi al academicianului Mihai Cimpoi.

În calitatea sa de bibliotecar, Alexe Rău se autoşcoleşte, iar în cea de poet, şcoleşte şi pe ceilalți.

Silvia CIOBANU
şef serviciu Săli de lectură

Către Alexe Rău

Zilele acestea am răsfoit din nou paginile *Jurnalului parizian* şi aidoma unui hoinar am retrăit clipele petrecute acum 21 de ani la Paris, fiind studentă a Institutului de Cultură din Moscova. Remarc felul Dvs. de a pune pe hârtie evenimentele: fie o întâlnire profesională, o vizită la vreun muzeu sau o plimbare pe splaiul Senei. Intrată în posesia cărții, m-am cufundat impresionată în iureşul evenimentelor trăite de scriitor în acea lună de noiembrie, îmbinând calificarea profesională cu plăcerea de a se afla în sânul Parisului. Prezintă interes profesional trecerea în revistă a Departamentelor BNF, a stilului de lucru a persoanelor ce o reprezintă.

Multe din cele citite la Dvs. realizăm şi noi în ultimii ani: performarea sistemului de management şi marketing biblioteconomic: cercetări ştiințifice, automatizarea şi informatizarea Bibliotecii, lucrul în echipă, diverse publicații de orientare în munca bibliotecară, preformarea culturii comunicării, realizarea unui film pe CD despre bibliotecă etc.

Susțin părerea lui Alexe Rău că Parisul este pentru noi acel ceva ce rămâne mereu în vigoare, ca o orientare vectorială a ființei. Pentru noi, bibliotecarii, Dvs. sunteți *un maître* al Bibliologiei Moldovei, sunteți a noastră orientare vectorială, exemplu de urmat şi de învățat. Şi deopotrivă cu *Jurnalul unei biblioteci* de N. Busuioc, m-a pătruns adânc în suflet şi *Jurnalul parizian* care te face să meditezi asupra fiecărei slove puse pe hârtia imaculată de mâna Dvs.

Stela GARAS
bibliotecar

Răsfoind *Gazeta Bibliotecarului*

Gazeta Bibliotecarului este un buletin informativ al Bibliotecii Naționale şi al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, avându-l pe Alexe

Rău în calitate de redactor-şef. *Gazeta Bibliotecarului* atrage atenția cititorilor de specialitate dar şi publicul larg, care este interesat de schimbările ce se produc în lumea bibliotecară. Este un ziar cu un conținut bogat şi divers, compartimentele-i fiind la fel de variate ca şi materialul expus: seminare, simpozioane, concursuri, premii, sărbători, lansări, aniversări, proiecte, ştiri şi bibliografii noi.

Consultând doar câteva numere, pot să afirm că *Gazeta Bibliotecarului* caută puncte de tangență dintre cele mai actuale probleme, una din ele fiind proiectul SIBIMOL care, dus la bun sfârşit, va plasa Moldova şi Biblioteca Națională printre liderii. Proiectul SIBIMOL este un punct forte în etapa actuală, discutat de mai multe reviste de specialitate şi nu în ultimul rând de *Gazeta Bibliotecarului.* Cu o scurtă descriere ce va fi sistemul SIBIMOL, realizări, perspective, desfăşurări ne vine Alexe Rău, cavaler al Medaliei Uniunii Europene, autor şi responsabil al acestui proiect. Noi, cei de la biblioteca universitară bălțeană, suntem onorați că participăm la realizarea acestui proiect.

O rubrică importantă din acest ziar este “Carte veche şi rară”, ce pune în valoare ineditele manuscrise ale secolelor trecute. Biblioteca universitară bălțeană este şi ea gazda unei frumoase expoziții de carte rară. Aceste perle au fost puse la dispoziția bibliotecii de către bibliofilul bălțean Iulius Popa: “*Perle din colecția bibliofilului Iulius Popa* – expusă în *Gazeta Bibliotecarului*: “Eminescu – om al timpului modern”, “Franța. Cărți. Moda şi Napoleon “, “ Latina, rusa, germana şi un pic … de Basarabie țaristă “, “Cărți despre cărți, artă şi frumos.”

Gazeta Bibliotecarului oferă informație nu numai despre bibliotecile din republică ci şi din străinătate. De ex., Vera Osoianu ne vine cu o scurtă informație despre împrumutul interbibliotecar la Biblioteca Congresului din S.U.A.

Gazeta Bibliotecarului este ca un îndrumar în lumea bibliotecară: de lansăm o carte, de desfăşurăm un seminar, de omagiem pe cineva, *Gazeta Bibliotecarului* este mereu alături. Mulțumim mult dlui Alexe Rău şi colegiului de redacție şi vom fi bucuroşi să întâlnim mai des numele colegilor noştri în paginile acestui ziar.

Reîntoarcerea pribeagului

Iurie Colesnic

Nu mai ştiu dacă este în lume o altă literatură care şi-ar fi permis să-şi uite puținii scriitori pe care îi are într-un timp atât de scurt de la trecerea lor din viață. Dumitru C. Moruzi este cazul cel mai elocvent.

Explicații şi motivări pot fi găsite diverse, unele chiar destul de plauzibile, dar, în esență, problema rămâne nesoluționată. La începutul mileniului trei, peste mai bine de o sută de ani de la publicarea scrierilor lui Dumitru C. Moruzi, descoperim că opiniile punctate de el odinioară sunt valabile şi astăzi.

Destinul omenesc

De obârşie grecească, dintr-un neam care a dat istoriei noastre doi domnitori, Constantin şi Alexandru Moruzi, Dumitru este fiul principelui Constantin Moruzi, personaj extrem de popular şi bine cunoscut în epocă, şi al domniței Ecaterina, nepoata domnitorului Ioan Sturza.

Ca să ne facem o părere corectă despre părinții şi casa în care a fost crescut şi educat viitorul scriitor, trebuie să apelăm la documente şi la studii ştiințifice care au cercetat atent epoca. Gheorghe Bezviconi a fost cel mai perseverent cercetător al familiei Moruzi. A publicat câteva studii serioase şi bine întocmite – cel mai amplu dintre ele, *Moruzeştii*, a rămas în manuscris după moartea autorului. Noi vom cita din lucrarea tiparită în *Revista istorică* a lui Nicolae Iorga:

"Prințul Constantin Moruzi[1],este eroul multor intrigi şi revolte, a fost şi izgonit din țară în anii 1848, 1854 şi 1866, aşa încât, ori de câte ori părăseşte Moldova, istoricii îl pierd din vedere, deşi prezintă interes pentru ei.

Constantin Moruzi se trage dintr-o veche[2] familie, de loc din Trapezunt (din secolul al XVII-lea), aşezată apoi la Bizanț şi venită în cele din urmă, în 1777, în persoana lui Constantin Vodă, să domnească peste Țările Româneşti[3]. El s-a născut în 1816. Cinci ani mai târziu, tatăl său, nepotul lui Constantin-Vodă, beizadeà Dimitrie Al. Moruzi, aflând despre decapitarea fratelui său, dragomanul Nicolae, a trecut, deghizat ca marinar, de la Constantinopol la Odesa[4]. Mama lui Constantin, Sevastia, fata bogătaşului grec Ierachi, a fost întemnițată la Constantinopol[5]. De altfel, din pricina

[1] Familia Moruzi a fost recunoscută ca princiară în Rusia abia în 1893 (ucazurile din 9 iunie 1893 şi 10 august 1905). V. Vasilievici, *Familiile titrate*, Petersburg, 1910.

[2] O tradiție familială coboară pe Moruzii din Împărații Comneni al Bizanțului. *O Enciclopedie rusă* (ed. Brockhaus şi Efron, XXXIX, p. 219) afirmă că Moruzeştii l-au urmat pe Alexis Comnenul, în 1204, din Bizanț la Trapezunt.

[3] I. Fitti, *Arhiva G. Cantacuzino*, Bucureşti, 1919, p. 278.

[4] În Rusia s-au retras şi mai înainte: Maria, fata dragomanului Alexandru Moruzi, decapitat de turci în 1769, fratele lui Constantin-Vodă, măritată cu generalul Comneno (părinții Ecaterinei Matei Crupenschi; v. G. Bezviconi, *Familia Krupenski în Basarabia, Din trecutul nostru,* X, 1939, p. 14); familia lui Scarlat Sturdza, căsătorit cu Sultana Moruzi, fata lui Constantin-Vodă; familia Ipsilanti, descendentă dintr-o soră a lui Constantin-Vodă Moruzi (G. Bezviconi, *Din vremea lui Al. Sturdza*, *Din trecutul nostru,* nr. 36-39, 1936, şi Eteria, nr. 26-7, 1935) şi alții. Între anii 1823 şi 1825, familia Moruzi a fost împroprietărită în sudul Basarabiei; Dimitrie şi sora sa Eufrosenia Plainò au primit 6.000 şi 3.000 desetine de pământ; cumnata lor, Ralú, văduva dragomanului Constantin Moruzi, decapitat şi el în 1821 – 3.000; mătuşa lor Ralú Caliarhi, fata lui Constantin-Vodă – 3.000; Eufrosenia şi Roxandra, văduva şi fata dragomanului Dimitrie Moruzi, decapitat în 1812 – 6000 şi 3.000, etc. (*Descrierea statistică a Basarabiei propriu-zise sau a Bugeacului,* Cetatea Albă, 1899, p. 264 şi urm.).

[5] E. Rizo-Rengabé. *Livre d'or de la Noblesse Phanariote*, Athènes, 1892, p. 87 şi urm.

destituirii tatălui lui Dimitrie, Constantin-Vodă, din Scaunul Moldovei, în 1806, a izbucnit războiul ruso-turc, iar la semnarea păcii din Bucureşti, în 1812, doi fraţi ai Domnului demis, dragomanii Dimitrie[6] şi Panaiot, au fost decapitaţi şi ei, fără să fie vinovaţi de trădare[7], dar şi fără să fi rămas străini de unele negocieri suspecte[8].

Beizadeaua Dimitrie Moruzi nu s-a mai întors la Constantinopol. Bucurându-se de supuşenia rusă, s-a aşezat, după pacea din Adrianopol (1829), în Moldova, la moşia Pechea, lângă Galaţi, unde a murit în 1844. Acolo a crescut şi Constantin, urmând apoi studiile la München[9], la două facultăţi. Vorbea franţuzeşte mai bine decât un francez, era un jurist neîntrecut, şi un om de o frumuseţe cu adevărat rară, aşa încât el însuşi repeta adesea: „aşa frumuseţe se naşte o dată la o sută de ani”[10]. Avea o putere de viaţă formidabilă. Era un purtător al vechilor tradiţii, dar şi un materialist specific grec, încercând toate mijloacele de îmbogăţire, cultivând la moşia sa până şi tutunul şi năutul[11], totuşi totdeauna înglodat în datorii, ba chiar ajuns la ruină. Nimeni nu-i putea contesta prestigiul unui boier mare, dar nici un om care avea un ban în buzunar nu ţinea să rămână supt acelaşi acoperiş cu el[12].

Revenit la Iaşi, tânărul Moruzi s-a căsătorit cu Pulcheria Cantacuzino (1824-1844). Ea a murit de timpuriu, lăsându-şi zestrea moştenire fiului ei, Alexandru, născut în 1842. De aceea Constantin Moruzi nu ţinea la fiul său, căruia nu i-a dat decât o creştere aleasă în străinătate.

A doua soţie a prinţului Moruzi a fost Ecaterina (1826-1891), fata lui beizadea Nicolae Sturdza (fiul lui Ioan-Vodă) şi a frumoasei Marghiolița D. Ghica († 1888), măritată apoi cu C. Sturdza, răpită şi măritată în cele din urmă cu N. Rosetti-Roznovanu. Cocoana Catinca a primit o creştere aleasă la Lemberg, era foarte inteligentă, ca şi mamă-sa, dar, spre deosebire de tot neamul ei, avea o înfăţişare ce-i permitea mai apoi să-şi zică: „mama pădurii”. Mică de stat, dar foarte energică, această femeie conducea cu autoritate pe cel mai frumos bărbat al timpului. Era şi secretara lui la scrierea epistolelor, pe care le redacta, de altfel, după gustul ei[13]”. (Bezviconi, Gh. *Prinţul Constantin Moruzi*, în *Revista istorică*, XXV, 1940, nr.4-6).

Extrapolat în spaţiul românesc al Basarabiei legenda Olandezului Zburător are o versiune simplistă dar profund autohtonă. Pribeagul autor îşi deapănă cântecul mişcat de fiorul unui dor nostalgic dar etern.

Dumitru C. Moruzi s-a născut la 2 iulie 1850 la Iaşi, dar copilăria, începând cu vârsta de patru ani, şi-a petrecut-o în Basarabia, fie la Dănuţeni, fie la Cosăuţi, fie la Ciripcău, iar iernile – la Chişinău.

În casa părintească, sub îndrumarea mamei, învaţă să citească, să scrie şi să calculeze. Cu o bonă franceză – a învăţat limba franceză, cu un ofiţer polonez – poloneza. Au adus de la Iaşi la Dănuţeni un profesor francez, dar acestuia nu i-a plăcut să stea la moşie şi atunci elevul şi dascălul său s-au mutat cu traiul şi învăţătura la Iaşi. Acelaşi profesor îl va însoţi la studii la Paris, în 1863, unde s-a produs un scandal, în urma căruia au fost nevoiţi să se despartă, nu însă fără implicarea poliţiei şi a mamei Catinca. Francezul avea prostul obicei să-şi bată discipolul. Dumitru, în toţi aceşti ani, a răbdat, dar în hotelul din Franţa n-a mai putut suporta teroarea şi a început să ţipe – au venit stăpânii şi oamenii de serviciu din hotel, a venit poliţia şi, după ce le-au scris părinţilor, au rezolvat conflictul. S-a înscris la Liceul *St. Louis* din Paris, iar în 1869 şi-a luat bacalaureatul la Sorbona.

În inima Franţei, s-au cimentat convingerile lui filofranceze şi ostilitatea faţă de imperialismul rusesc.

Revine în Basarabia, unde-l ajută pe tatăl său la administrarea moşiilor familiale. Ca supus al ţarului, participă la războiul ruso-turc din 1877-1878, fiind translator în statul - major al unei armate ruseşti.

Pentru participarea la acest război, Carol I l-a decorat cu *Steaua României* în grad de ofiţer.

Cunoştea îndeaproape realităţile dure ale războiului, descifrase adevăratele planuri ale ţarismului care, dincolo de intenţia declarată de a lupta pentru eliberarea popoarelor balcanice de sub jugul otoman, dorea, de fapt, cucerirea acestor teritorii.

Dar, refuzul lui la cetăţenia rusă are un alt mobil. O ceartă cu părinţii din cauza unei căsătorii nepotrivite titlului său princiar l-a determinat să accepte cetăţenia română.

---

[6] Din căsătoria lui Dimitrie cu Eufrosenia Suţi s-au născut şase copii: Gheorghe, ofiţer, mort la asedierea Varşoviei; Constantin, născut în 1795 la Constantinopol şi decedat în 1839 la Atena, consilier de stat; Alexandru, locotenent, care a zidit în decada a opta casele Moruzi de pe Prospectul Liteinâi din Petersburg, căsătorit cu Elena Sturdza, apoi cu Nadejda, fata consilierului privat Teodor Hartulari, şi decedat în 1880 (F. Van der Hoeven, *Almanach de St. – Pétersbourg*, Petersburg, 1912, p. 351); Roxandra, măritată cu baronul T. Stuart (G. Bezviconi, *Baronii Stuart*, *Din trecutul nostru*, nr. 13-14, 1934, pp. 35-38); Smaranda, 1801-1874, măritată cu T. Crupenschi din Chişinău (G. Bezviconi, *Familia Krupenski din Basarabia*, *Din trecutul nostru*, X, 1939, p. 44), şi Sevastia, domnişoară de onoare la Curtea Imperială.

[7] N. Iorga, *Pierderea Basarabiei şi Moruzeştii*, în *Analele Academiei*, XXXIII, Bucureşti, 1910, p. 176 şi urm.

[8] G. Bezviconi, *Manuc-Bei, Din trecutul nostru*, III-IV, 1938.

[9] Arhivele Statului din Chişinău. Dosarul nr. 422, 1869, 153 file.

[10] Amintirile dnei Natalia Gusti-Vişniakov.

[11] D. Moruzi, *Pribegi în ţara răpită*, Iaşi, 1912.

[12] Amintirile dlui G.E.K.

[13] Amintirile dnei N. Gusti-Vişniakov şi ale dlui G. Ermolinschi de Korczak.

Prinţul Constantin Moruzi îi pregătea intrarea în diplomaţie, dar firea romantică a fiului nu se împăca cu tradiţiile familiilor princiare în care căsătoriile nu erau decât nişte aranjamente.

Va ocupa câteva funcţii modeste în aparatul administrativ. A fost numit administrator al plasei Constanţa, apoi, subprefect la Sulina, dar în 1895, intrigile fraţilor Stătescu l-au făcut să iasă din serviciu, întreţinându-se mai mult din ajutorul acordat de verişoara sa, regina Natalia, care i-a cumpărat şi casa din Tătăraşi.

Destinul scriitorului

A început să scrie din motive materiale. A debutat la vârsta de 53 de ani în revista *Cronica* (Bucureşti), unde tipăreşte lucrarea *Basarabia şi viitorul ei* (1812-1905). Scrierea apare şi sub forma unei plachete având un alt titlu: *Basarabia şi viitorul ei* (1905). Dar nici aici nu se încheie scurta biografie a acestei prime scrieri. În 1906, ea apare, inclusă integral, în volumul *Ruşii şi românii*, având prefaţa semnată de istoricul Nicolae Iorga, unul dintre cei mai consecvenţi susţinători ai scriitorului.

Trebuia cumva să se întreţină singur. Ajutoare de la rudele sale bogate nu mai primea. Nici regina Natalia, nici regele Milan nu mai aveau această posibilitate. Părinţii nu i-au lăsat averi prea mari şi atunci nu-i rămânea decât să-şi încerce norocul pe un ogor extrem de arid – scrisul.

Cultura vastă, cunoaşterea istoriei pe viu, nu numai din cărţi, i-au permis să formuleze teorii şi teze care nu numai că erau adevărate pentru epoca lui, ci, spre uimirea noastră, valabilitatea lor rămâne incontestabilă şi astăzi. Cu toate acestea, n-a avut succes ca scriitor… Lucrările lui erau, în esenţă, de natură publicistică şi de aici numărul mic de persoane interesate să-l citească. Basarabia, deşi era în obiectivul unor savanţi de talia lui Nicoae Iorga sau al lui Gheorghe Ghibănescu, rămânea a fi o temă pentru viitor. Regatul era frământat de alte probleme... Piatra de încercare pentru curajosul autor era limbajul, el aducea în scrisul său elemente lingvistice care aveau circulaţie în Basarabia, dar cititorul nu este gata să meargă întotdeauna, fără rezerve, pe urmele autorului...

Dorinţa de a scrie, de a se afirma era foarte mare. Lucra ca un vâslaş legat de galeră. Scria studii, romane, piese de teatru, colecta folclor. Era tipul autorului total care scria şi, paralel, se şlefuia pe sine.

O caracterizare expresă i-o face Nicolae Iorga în volumul 1 al cărţii *Neamul românesc în Basarabia* (Bucureşti, 1995):

"D. Moruzi scrie bine, foarte colorat şi energic, în icoane splendide uneori, deşi fără îngrijire; d-sa are cunoştinţi de politică foarte întinse şi dovedeşte o iubire de neam pe care n-o întunecă nici anumite rânduri neaşteptat de batjocoritoare…"

A mai colaborat la publicaţiile periodice *Cronica* (Bucureşti), *Unirea* (Iaşi), *Unirea femeilor române* (Iaşi) ş. a.

Dar totuşi, despre acest autor s-a scris prea puţin. Cele câteva cronici din timpul vieţii nu puteau acoperi orgoliul unui cneaz ce râvnea la gloria literară. Nici posteritatea n-a fost prea generoasă cu moştenirea lui literară şi toate referinţele critice pot fi reproduse în doar câteva rânduri. Dar, trebuie remarcat un detaliu. În 1958, în volumul *Istoria literaturii moldoveneşti*, este inclus un studiu dedicat lui Dumitru Moruzi, semnat de istoricul literar E. Levit. A fost nu numai un act de justiţie, a fost un gest riscant şi curajos de a scoate din anonimat, de a analiza creaţia unui scriitor „burghez" a cărui operă este profund basarabeană, antiţaristă şi antirusă…

Dintre caracterizările postume reproducem una (Rudolf Suţu. *Iaşii de odinioară*, vol. II, Iaşi, 1928, 311) care-l prezintă pe Dumitru C. Moruzi ca pe o curiozitate a Iaşiului de odinioară:

"Cărturarul Dimitrie Moruzi (1900)

Mimi Moruzi, cum i se spunea între rudele sale, era fiul Catincăi Moruzi, născută Sturza, a doua soţie a lui Constantin Moruzi din Rusia. Dimitrie Moruzi era văr şi cu Natalia Cheşcu, regina de mai târziu a Serbiei şi cu fraţii Rosnovanu şi Sakelaridi.

Ieşenii cei vechi au stimat întotdeauna pe „cneazul Moruzi din Tataraşi", pe cărturarul modest care, acolo, într-o căsuţă ce de abia se zărea şi se pierdea printre copacii înalţi şi verdeaţa ce-i plăceau atâta cneazului, a scris minunatele lucrări: *Pribegi în ţara răpită*, *Înstrăinaţii* şi atâtea altele. Era şi un pasionat muzicant.

În ultimele lui zile, acest boier moldovan din Rusia, retras aici la Iaşi, unde şi-a trăit viaţa lui închisă în biroul său de lucru, a dus mare lipsă".

Lucrările lui Dumitru C. Moruzi fac impresia unor scrieri memorialistice. Personajele trăiesc, se mişcă, activează într-un cadru realist şi dacă treci din paginile romanelor la presa vremii se poate întâmpla să citeşti motive asemănătoare în cronica mondenă sau la „fapt divers". De aici şi această imagine a scriitorului pe care şi-a format-o şi a propagat-o cu insistenţă Dumitru C. Moruzi – un bătrân care-şi deapănă neostenit amintirile.

Romanele lui au câte un subtitlu: *Înstrăinaţii* este definit de autor ca „studiu social în formă de roman", *Pribegi în ţara răpită* – "roman social basarabean". De aici şi subtila observaţie a lui de G. Călinescu în *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* (Bucureşti, 1941): "D. C. Moruzi îşi romanţează amintirile în stilul lui N. Filimon. Toată valoarea romanului stă în documentaţia asupra vieţii boierilor şi ţăranilor din Basarabia. Alcătuirea unei case boiereşti, la Chişinău şi la ţară, moravurile nobilimii basarabene, ale curţii de la Petersburg, călătoriile în faeton, acestea toate sunt înfăţişate cu un mare pitoresc; vehiculele sunt ca şi portre-

tizate. Aceste vehicule bizare pentru ochiul nostru sugerează imensul spațiu rusesc."

Romancier social, memorialist, publicist, folclorist. O imagine gravă, plină de sine a unui scriitor răsfățat de muze, ceea ce nu corespunde realității. Suntem datori să punem la îndoială acest profil literar în cazul când citim piesele de teatru, versurile sau cronicile lui risipite prin ziarele vremii. Alături de romanele *Înstrăinații* (1910, Vălenii de Munte; 1912, ediția a II-a, Bucureşti), *Pribegi în țara răpită* (1912), *Moartea lui Cain* (1914), în bibliografia lui mai sunt înscrise opera muzicală *Cetatea Neamțului*, opera comică *Pescarii din Sulina* (*Veta, ou les pecheurs de Soulina*,1911, în colaborare cu Gh. Gr. Arghyropolu), comedia în trei acte *Convertirea* (1911) ş. a.

Dumitru C. Moruzi era un bun cunoscător al literaturii ruse. Prin el, cititorul român afla despre existența unei literaturi deosebite în Rusia. În scrisul lui se întrevăd influențe din L. Tolstoi, N. Gogol, I. Turgheniev ş.a.

Printre momentele negative remarcate de critică: "lunecarea" din roman spre memorialistică, construcții pe alocuri nedefinitivate, inconsecvențe lingvistice, repetarea subiectului (unul dintre păcatele frecvente), readucerea în prim-plan a aceloraşi personaje, dar… sub alte nume. Petre V. Haneş scrie în studiul său despre D. C. Moruzi: „Tema – aceeaşi: superioritatea vieții patriarhale față de civilizație. Procedeul – acelaşi: în loc de acțiune, discuții teoretice. Uneori, chiar autorul intervine şi polemizează cu personajele…"

Întrebarea pe care şi-o pun istoricii literari „Este oare Dumitru C. Moruzi un scriitor basarabean?" are, de fiecare dată, un singur răspuns: „Da". S-a născut la Iaşi, dar a locuit în Basarabia şi toată opera lui este dedicată acestei părți a României.

Mihai Cimpoi în *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia* (Chişinău, 1997) ne propune o nouă citire a romanelor lui Dumitru Moruzi. Făcând aluzie la neorealismul italian şi la „literatura brută" americană, el demonstrează că, prin felul său de a vedea lumea şi de a o reflecta în opera literară, autorul din Tătăraşi este totuşi un romancier.

Destinul omului politic

Dumitru C. Moruzi n-a fost un om politic în sensul acceptat de noi astăzi. A avut o funcție de subprefect în Dobrogea, un post care trebuia să-i permită o existență onorabilă… Dar, dacă-i citim cu atenție scrierile, ne convingem că a fost preocupat de studierea claselor sociale. Grație eforturilor lui, avem descrierea unor pături care astăzi nu mai sunt şi nici condițiile, mediul propice renaşterii lor nu există. Târgoveții sunt descrişi cu lux de amănunte. Comercianții de astăzi au o altă mentalitate, alte metode, alt limbaj. O altă clasă complet dispărută este cea boierească. Studiile de mai ieri despre lupta de clasă ne-au creat o imagine deformată a unui segment al societății basarabene de odinioară. Dacă o vom studia mai atent, vom descoperi că a fost clasa cea mai activă social şi cea mai importantă. Împotriva acestei categorii s-a lucrat subtil, utilizându-se diverse procedee: boierii nu erau recunoscuți ca nobili ereditari, moşiile lor erau cumpărate de străini pentru a-i dezmoşteni…

Pe urmele lui, au păşit mai uşor şi Constantin Stere când a scris *În preajma revoluției*, şi Gheorghe Bezviconi când a lucrat la romanul *Ultimul om de prisos*.

Profesorul A.C. Cuza, la înmormântarea lui Dumitru C. Moruzi, a rostit o emoționantă cuvântare în care a definit exact aspirațiile politice ale acestuia: „Publicist politic, el a fost un bărbat cu vederi generoase, cu idei într-adevăr naționaliste, susținând cu înflăcărare drepturile româneşti ale basarabenilor săi, mai ales, şi luptând cu pana ageră, liberă şi independentă, pentru realizarea marelui ideal al unirii românilor, care a fost crezul întregii lui vieți şi gândul său cel din urmă."

Avântul lui politic mai poate fi măsurat şi într-un alt mod: critica argumentată şi consecventă la adresa imperialismului şi a şovinismului țarist, apelul lansat către popoare de a lupta pentru drepturi naționale, sincera lui credință că, în cele din urmă, ele se vor elibera din Imperiul Rus, care era o enormă închisoare.

În controversata – la începutul secolului – problemă evreiască, el are o poziție proprie, bine argumentată. Apariția statului Israel este o confirmare elocventă a intuiției lui politice, a înțelepciunii lui.

Intuiția lui politică era ieşită din comun. El a prevăzut exact ce se va întâmpla cu împăratul Rusiei şi cu casa imperială. Evenimentele din 1917 au demonstrat previziunea cneazului din Tătăraşi care, deşi nu ieşea din casă, prea bine ştia ce se întâmplă şi poate chiar se va întâmpla în lume.

S-a stins din viață la Iaşi pe 9 octombrie 1914. A fost înmormântat la Cimitirul *Eternitatea*.

În decembrie 2000, cu ocazia unei lansări de carte, am vizitat cimitirul ieşean unde am găsit cu greu locul de veşnică odihnă a scriitorului Dumitru C. Moruzi. Un mormânt părăginit, uitat de lume, după cum, uitate de lume, sunt şi scrierile lui în postumitate. Regretul nostru este enorm. Astăzi, mai mult ca oricând, avem nevoie de scrierile lui Dumitru C. Moruzi, iar ca ele să „lucreze", nu e suficient să scoatem de la index puținele exemplare de cărți care s-au mai păstrat, ci să le reeditățm, să le difuzăm, prin ele să ne împrospătăm memoria şi credința de neam. El a făcut tot ce i-a stat în puteri, acum a venit rândul nostru…

Vladimir Cavarnali

Iurie Colesnic

…Poezia poetului basarabean Vladimir Cavarnali e, în sfârşit, eruptivă, oarecum primară dar viguroasă, cu adevărat lirică şi patetică (E. Lovinescu)

Poeții mari se nasc nu acolo unde îi aşteptăm, ci acolo unde îi aşteaptă destinul.

Vladimir Cavarnali a trăit ca un poet, a murit ca un poet şi viața lui postumă are parte tot de un destin poetic.

Pe coperta a IV-a a volumului II al ediției din 1935 a lui N. Gane *Trecute vieți de doamne şi domnițe* scrie: „*Operele premiate ale scriitorilor tineri*

Au apărut – 1934

Vladimir Cavarnali – *Poezii*;

Eugen Jebeleanu – *Inimi sub săbii* (poeme);

Horia Stamatu – *Memnon* (versuri);

Dragoş Vrânceanu – *Cloşca cu puii de aur* (versuri);

Emil Cioran – *Pe culmile disperării*;

Constantin Noica – *Mathesis*".

Acestea erau premiile pentru literatură acordate de Fundația pentru literatură şi artă "Regele Carol II".

Primul pe listă s-a pomenit a fi un basarabean de la Bolgrad. O mai bună dovadă a sincronizării literare nici nu putea să existe. Dar acest subiect, în varianta lui concretă, poate fi cercetat cu atenție doar în formula lui primordială, adică parcurgând pas cu pas etapele şi obstacolele prin care i-a fost dat să treacă acestui poet, care, după un debut atât de formidabil, a ajuns un anonim.

Fiul lui Cristofor şi al Varvarei Cavarnali a făcut studii liceale şi universitare rupându-se de la mediul său patriarhal. Lumea şcolilor a retopit în el sentimentele țăranului de la coarnele plugului, aureolându-le cu un nuanțat destin intelectual. Ruperea de la rădăcina seculară s-a produs treptat, dar sigur.

A participat la fondarea şi editarea revistei *Bugeacul* (1935-1940). În 1941, pe timpurile când la Bucureşti s-a încercat reeditarea publicației, el se afla în Basarabia ocupată de sovietici.

În perioada când era profesor la liceul *Ioan Vodă cel Cumplit* din Cahul a participat la editarea celor câteva numere din revista *Moldavia*.

În 1940, în luna martie, când s-a fondat Societatea Scriitorilor din Basarabia, el a fost cooptat în comitetul de conducere a acestei organizații.

A publicat, colaborând în calitate de publicist şi critic literar cu următoarele publicații periodice:

Limba Română (1929-1932, Bucureşti), *Litere* (1933-1935, Bucureşti), *Luceafărul Literar* (1927-1939, Bucureşti), *Pasărea Albastră* (1935-1936, Bucureşti), *Bugeacul, Viața Basarabiei* (1932-1940, Chişinău, 1941-1944, Bucureşti), *Itinerar* (1938-1940, Chişinău), *Poetul, Moldavia, Albina, Front literar, Curentul literar, Festival* (Silistra), *Frize* (1934-1935, Braşov), *Orizonturi* (1938-1942, Galați) ş.a.

Bibliografia operei lui până în 1944 cuprinde o listă nu prea mare de titluri, dar toate aceste informații sunt revelatorii pentru cititorii contemporani.

La întocmirea unei biografii aş pune la bază ceea ce a publicat în *Viața Basarabiei*, considerându-le drept scrieri plămădite în contextul generației sale, moment definitoriu pentru un tânăr creator:

În singurătatea ciudată... // Viața Basarabiei. – 1937. – nr. 5-6. – P. 26; *Făclii pe culmi*; Armonie // Viața Basarabiei. – 1937. – nr. 9. – P.25; *Înfrângere* // Viața Basarabiei. – 1937. – nr. 10. – P. 36; *Poem* // Viața Basarabiei. – 1937. – nr. 11. – P. 12; *Patru poeme: Bucurie; Cu inima*; *Tătăroaica, iubita mea...*; *Mi-e devastată inima* // Viața Basarabiei. – 1937. – nr. 12. – P. 1-4; *Întâmpinare* // Viața Basarabiei. – 1938. – nr. 3. – P. 26; *În psalmul*; *Poem* // Viața Basarabiei. – 1938. – nr. 4 – 5. – P. 44; *Poeme: Înaripare*; *Viziune*; *Evlavie* // Viața Basarabiei. – 1938. – nr.6 – 7. – P. 11-12; *Poeme*: *Îmbunare*; *Expansiune* // Viața Basarabiei. – 1938. – nr. 8 – 9. – P. 33-35; *Poeme: Pentru dragostea ta; O, mâni!*; *Poem* // Viața Basarabiei. – 1938. – nr.11. – P. 19-20; *Preludiul mare*... // Viața Basarabiei. – 1938. – nr. 12. – P. 1; *Ospăț de noapte* // Viața Basarabiei. – 1939. – nr. 1. – P. 5; *Poeme: Feerie*; *Când de sus cade o stea...* // Viața Basarabiei. – 1939. – nr. 4. – P. 65; *Slove, grave litanii...* // Viața Basarabiei. – 1939. – nr. 5. – P. 1; *Cu un regret* // Viața Basarabiei. – 1939. – nr. 7-8. – P. 22; *O, blond miracol...* // Viața Basarabiei. – 1940. – nr. 4. – P. 6; *Cuvinte calde* // Viața Basarabiei. – 1942. – nr. 10-11. – P. 45; *Vrere...* // Viața Basarabiei. – 1942. – nr. 12. – P. 28.

TRADUCERI:

D.S. Merjcovschi, *Buda*. Trad. din ruseşte de Vl.Cavarnali // Viața Basarabiei. – 1942. – nr.12. – P. 61-62.; Liliev N. *Dureri* / Trad.din bulgară de

Vl.Cavarnali // Viaţa Basarabiei. – 1942. – nr. 10-11. – P. 77.; Pencio S. *Potolire* / Trad.din bulgară de Vl. Cavarnali. // Viaţa Basarabiei. – 1943. – nr. 1. – P. 64-68.; *Salutul cântăreţului*: (Capitolul I din *«Calevala»*) // Viaţa Basarabiei. – 1942. – nr. 10-11. – P. 76-77.

PUBLICISTICĂ

O societate a scriitorilor basarabeni // Viaţa Basarabiei. – 1936. – nr.9. – P. 93-95; *Cărţi revoluţionare* // Viaţa Basarabiei. – 1936. – nr.10. – P. 58-60; *Scriitorul activ: Eseu despre rostul scrisului, locul scriitorului în societate* // Viaţa Basarabiei. – 1936. – nr. 10. – P. 58-60; *Revendicări* // Viaţa Basarabiei. – 1936. – nr. 10. – P. 1-3; *Atitudine basarabeană*: (*Viaţa din ţinut după Unire*) // Viaţa Basarabiei. – 1936. – nr. 11-12. – P. 3-6; *Consideraţiuni despre scriitorul tânăr* // Viaţa Basarabiei. – 1937. – nr. 1-2. – P. 113-115; *Virgil Carianopol /poet/* // Viaţa Basarabiei. – 1943. – nr. 3-4. – P. 137-138; *Eugenia Ştefănescu* (Cercetătoare în domenul agriculturii) // Viaţa Basarabiei. – 1943. – nr. 3-4. – P. 138: *George Catargi* // Viaţa Basarabiei. – 1943. – nr. 3-4. – P. 158-159. – Semn.: Vl. C.;

DESPRE OPERĂ:

Recenzie // Viaţa Basarabiei. – 1934. – nr. 7-8. – P. 122-124. – Rec. la cartea:

Cavarnali V. Poezii. – Bucureşti,1933. – Semn.: N.F.C. – Operă premiată de Comitetul pentru premierea scriitorilor tineri needitaţi.

Ştefănucă P. Un nou poet basarabean. // Viaţa Basarabiei. – 1934. – nr. 3. – P. 55-57;

Meniuc George. Cărţi // Viaţa Basarabiei. – 1939. – nr. 5. – P. 75-76. – Rec. la cartea Cavarnali Vladimir. *Răsadul verde al inimii, stelele de sus îl plouă*: Poezii. – Bolgrad,1939;

Vladimir Cavarnali ne anunţă apariţia unui volum de «Poezii» // Viaţa Basarabiei. – 1938. – nr. 10. – P. 87;

Vladimir Cavarnali... publică în revista «Moldova» din Bolgrad epopeia finlandeză «Calevala» // Viaţa Basarabiei. – 1940. – nr.1. – P. 79;

Vladimir Cavarnali (grav bolnav) // Viaţa Basarabiei. – 1944. – nr. 5-7. – P. 46. – Semn: V.B.

Hangiu, I. *Dicţionarul presei literare româneşti (1790-1990)*. – Bucureşti, 1996 ;

Zaciu, Mircea, Papahagi, Marian, Sasu, Aurel (coordonatori). *Dicţionarul Scriitorilor Români* (A – C). – Bucureşti, 1995.

Fişa lui biografică, în expunerea surorii sale, Kati Davidoglu, care în literatură semna cu numele Ecaterina Cavarnali, cunoaşte două momente ale adevărului. Prima fişă a fost întocmită în 1980, la rugămintea lui Iacob Slavov, pentru a-l include pe V. Cavarnali în cuprinsul unui dicţionar al scriitorilor români aflat în curs de pregătire la Institutul *Al. Philippide* din Iaşi. Expunerea materialului este succintă, cu o mare doză de prudenţă, întocmai cum cereau acele vremuri.

„Primit la 6 octombrie 1980, Iacov Slavov

Stimate Domnule Slavov,

M-am bucurat mult că mi-aţi scris şi v-aţi gândit la Valodea cu dragoste. În acelaşi timp, ţin să-mi exprim consideraţia pe care o am…(?) Mă bucur să se face un asemenea volum şi cu atât mai mult că au solicitat date şi pentru Valodea.

El a fost un cinstit şi drept şi n-a făcut în viaţă compromisuri. Datele pe care vi le trimit sunt scoase din actele care există la nepotul meu. Le scriu în mod cronologic ca să nu se facă greşeli şi nici să nu existe vreun dubiu în activitatea lui. El a lucrat foarte mult, atât ca profesor, ca poet şi ca traducător, întrucât nu făcea compromisuri, lucra foarte minuţios, mult şi verifica, verifica, modifica de multe ori, până nu-i plăcea un lucru, nu-i dădea drumul. N-a lucrat, n-a scris niciodată pentru câştig.

Vladimir Cavarnali s-a născut la 10 august 1910, din părinţi muncitori. Urmează Liceul de Băieţi din Bolgrad. Îşi ia bacalaureatul la Secţia modernă la Ismail în anul 1928.

În anii 1928-1932 urmează Facultatea de Litere şi Filozofie din Bucureşti. În 1932 îşi ia licenţa în Filologia modernă de la Universitatea din Bucureşti.

Publică versuri la *Viaţa Românească, Dimineaţa, Universul, Pagini Basarabene, Revista Scriitorilor şi Scriitoarelor Români* 1934. Publică un volum de versuri „*POESII*", care este premiat de Fundaţiile Regale (Carol II-lea).

În 1934 intră în Societatea Scriitorilor Români. Colaborează la *Dimineaţa, Universul*.

În 1935 face Seminarul Pedagogic, îşi ia examenul la Facultatea din Bucureşti. În 1935-1936 este numit profesor la Chilia Nouă (la gimnaziul de 6 ani) la catedra de l. română. Din anul 1936-1940 îşi ia examenul de capacitate la l. română. Din 1937-1940 este numit profesor la Liceul de Băieţi din Bolgrad (la catedra de l. română). În 1939 tipăreşte volumul de poezii *Răsadul verde al inimii – stelele de sus îl plouă* (la Bolgrad). Colaborează la ziarele *Dimineaţa, Universul, Pagini Basarabene, Viaţa Românească*.

În 1940-1941 funcţionează ca profesor de l. română în Republica Moldova. În 1940-1941 se propune să fie profesor de limba moldovenească la Chişinău (la facultate).

El susţine că nu trebuie introdusă limba lui Creangă, fiind dialect, ci trebuie introdusă limba lui Eminescu (limba care se vorbeşte la Radio Chişinău şi astăzi). Refuză asemenea catedră şi se întoarce în satul Curciuru, Ucraina unde predă l. română.

În 1942 este judecat ca comunist, închis apoi, cu domiciliu forţat la Bolgrad şi apoi în Bucureşti pe str. Caraiman. Din lipse de probă este eliberat. În anul 1942-1943 este numit profesor la Şcoala de Ucenici nr. 10 din Bucureşti, la catedra de l. română.

Tot în anul 1942-1943 este numit profesor de l. română la Liceul de Construcţii Edilitare din Bucureşti. În anul 1944-1945 este numit profesor la Liceul „Gh. Şincai" din Bucureşti. În anul 1945-1946 este numit profesor la Liceul „Aurel Vlaicu" din Bucureşti. În 1946 este numit profesor titular la Liceul „Gh.Şincai" de l. română. În 1947 este numit profesor definitiv de l. română şi istorie la Liceul „Gh.Şincai".

În anul 1947-1948 este numit profesor titular definitiv de l. română la Liceul „Matei Basarab".

În anul 1948 concomitent este numit la Ministerul Educaţiei Naţionale ca scriitor şi consilier cultural al acestui minister. În anul 1949 este reconfirmat ca membru al Uniunii Scriitorilor cu noul carnet. Tot în 1949 este numit inspector de specialitate la Direcţia învăţământului secundar din Ministerul Învăţământului Public.

Tot în 1949 este numit în funcţia de responsabil al Secţiei de literatură pentru tineret şi copii, salariat al Uniunii Scriitorilor. Concomitent lucrează la CC al Pionierilor, la Secţia de literatură pentru copii şi tineret – salariat, apoi lucrează ca redactor la revistele pentru copii *„Luminiţa", „Arici Pogonici", „Licurici", „Înainte"*.

Scrie versuri pentru copii, pe care le publică la aceste reviste. Unele au fost puse pe note, au devenit cântece. Lucrează ca redactor la revista *„Albina"*, apoi consilier cultural pentru scenarii la Cinematografie, în calitate de scriitor. În anul 1953 îşi ia certificat de traducător din l. rusă. Traduce:

„Mama" de M.Gorki (prima traducere în română) (1947, Bucureşti – n.n.);

„Gâşte şi lebede" – povestiri populare – de M.Bulatov (Bucureşti, 1945 – n.n.);

M.E. Şcedrin, „Opere VII". În lumea cumpărăturii şi-a acurateţii (Bucureşti, 1964);

„Vasioc Trubaciov şi prietenii săi" de V. Aseeva (Bucureşti, 1950);

„Marta" de Anna Brodele (Bucureşti, 1954);

„Căsătoria" de N. Gogol

Traduce poezii de Maiakovski, Esenin pe care le publică în diverse reviste. Scrie versuri pentru copii.

Din 1954-1957 inclusiv lucrează ca redactor la *Gazeta literară*, publică versuri la *Luceafărul, Gazeta literară, Viaţa Românească, Albina*.

În 1954-1955 absolveşte Facultatea de Marxism-leninism, curs seral. Devine colaborator la Editura Didactică, face diferite traduceri pedagogice, apoi traduce cărţi, între acestea nu le găsim pe toate „Însemnările unui naturalist", „Şcoala pentru tineretul muncitoresc şi particularităţile ei". Participă la diferite cenacluri, trimis de Uniunea Scriitorilor în Bucureşti şi provincie. A pregătit un volum de versuri „Zorii vremii de aur" – poezii (manuscris), „Adolescenţii" (roman manuscris), volum manuscris – *Poezii*.

În 1963 a fost pensionat de Uniunea Scriitorilor (pe caz de boală). În 1966 a fost operat la spitalul Fundeni de litiază biliară. În urma operaţiei a decedat la 17 iulie 1966.

O singură dată a scris Mihai Stoian un necrolog la „Gazeta literară". Poeziile au fost cerute de Lungu (când era aici), de Boureanu, de Ioanichie Olteanu, ca să scrie prefaţă şi să se tipărească. Manuscrisele se află la fiul, inginerul Iulian Cavarnali, sunt proprietatea lui.

Nu s-a făcut nici un demers pentru publicarea lor. N-au fost citite nimănui, n-au fost date.

I-am atras atenţia de câteva ori nepotului meu, el tot amână.

Vă mulţumesc mult pentru frumoasa atitudine faţă de Valodea, vă mulţumesc că mi-aţi scris. Am vrut să vă scriu, m-am gândit la amândoi des, dar v-am rătăcit adresa, printre multele mele hârtii. Eu am fost mult timp foarte bolnavă. M-a lovit o maşină. Apoi, altele şi altele şi aşa a trecut timpul.

Vă urez sănătate şi toate bune familiei întregi.

Kati Cavarnali–Davidoglu".

Probabil la acel dicţionar se mai lucrează până în prezent, dar informaţia–autograf pusă la dispoziţie de sora scriitorului este extrem de valoroasă. Între timp a fost editat *Dicţionarul Scriitorilor Români* (Bucureşti, 1995, coordonator dr. prof. Mircea Zaciu) în care este prezentat amplu scriitorul Vladimir Cavarnali.

Scriitorul Gheorghe Gheorghiu, originar şi el din sudul Basarabiei, a schiţat un portret al lui Vladimir Cavarnali în volumul său *Destine literare* (Chişinău, 1999) şi tot acolo scrie despre moştenirea literară lăsată, rămasă până astăzi nevalorificată. Este o temă dificilă şi există riscul ca scrierile lui aşa şi să rămână – doar în varianta de manuscris:

„Judecând după manuscrisele rămase, pe care le păstrează cu sfinţenie Iulian Cavarnali, poetul ar fi putut edita, încă în viaţă fiind, cel puţin două volume de versuri. Dar versurile pe care le scria el nu aveau sorţi de izbândă atunci".

Care va fi soarta moştenirii lui literare? Va fi publicată ori nu? Sau în literatură Vladimir Cavarnali va rămâne doar autorul al celor două plachete de versuri publicate în timpul vieţii? Deocamdată avem doar întrebări, după ele urmează răspunsurile… Şi timpul la sigur ni le va oferi.

Dacă atunci nu aveau sorţi de izbândă, să sperăm că acum le-a venit sorocul...

SUMMARY

AGORA
Alexe Rău. The Northern influence on the library science.....5

MAGNA CUM LAUDAE
Nicolae Filip. My library.....7
Radu Moțoc. The Library of University „Alecu Russo" of Bălți.....9
Ion Madan. The bibliography is the prestigious domain of the scientific and practical activity.....11
Iurie Colesnic. The unique library.....12
Alexandru Budişteanu. The 60th anniversary of the University Library of Bălți.....13
Thomas Wilhelm. The 60th anniversary of the University Library of Bălți.....14
Zinaida Stratan. For the anniversary.....14

PREMIERE
Alexe Rău. A new professional journal.....15

OUR GUEST
Elena Harconița. Our library and its people...18

GALLERY OF MB
Valeriu Cabac. Elena Harconița – 50.....25
Ludmila Corghenci. The person who owns the key of success.....26
Iurie Colesnic. Elena Harconița - the treasure guard.....27
Sweet words of our colleagues.....28
Alexe Rău. The lights of the destiny could be re-lighted.....30

STUDIES AND RESEARCHES
Vasile Secrieru. Some remarks on religious book.....32
Anişoara Nagherneac. Academic contributions from the university professors of Bălți.....35
Larisa Roşca. Documentation and information interests of the students and professors of Foreign Languages and Literatures Faculty..39
Vasile Secrieru. Publications of the Christian orthodox young people from Basarabia (1918-1940).....42
Vera Osoianu. Book and reading in the life of Benjamin Franklin.....44

REMEMBER
Elena Harconița. Faina Tlehuci – active, catching, offensive spirit.....50
Vasile Secrieru. Emanoil Bucuța – a distinct representative of Romanian bibliology.....53
Vasile Secrieru. Petre Andrei and the universe of the book.....55

THEORY AND PRACTICE AT THE LIBRARY OF „ALECU RUSSO" UNIVERSITY
Elena Stratan. The human resources management under the paradigm of change.....57
Liuba Surlaru. Collection development and collection preservation: realities and desi deratum.....62
Dora Caduc. Actual aspects of the collection development.....65
Lina Mihaluță. The cataloguing in the context of the integration of modern libraries.....70
Silvia Ciobanu. User – the fundamental factor in the circuit and transfer of information.....73
Elena Cristian. Quality and value in the publication lending services.....76
Larisa Roşca, Marcela Bordeniuc. Directions and strategies in the development of the specific offer of the Department of literature in foreign languages.....80
Natalia Culicov. Reference services are the face of the library to the public.....84
Silvia Ciobanu. Promoting the open access to the collections.....87
Elena Scurtu. Bibliographical information and documentation services.....89
Adela Cucu. Cultural treasure.....91
Galina Belcovschi. A reading room for future lawyers and economists.....95
Elena Scurtu. Information culture: forms of existence and access.....97
Elena Stratan. Experiences in the managerial communication.....100

BIBLIOSOPHY
Alexe Rău. ALEPH in front of the mirror (5)..102

CULTURAL DISSEMINATION IN BĂLȚI
Valentina Topalo. Permanence and diversity in book promoting – cultural policy principals of the library.....105

Elena Scurtu, Maria Fotescu. The image of the University presented in the bibliographical indexes created by librarians.....111
Elena Țurcan. „What is important in the art is that you vibrate and make others to vibrate”.....114
Valentina Topalo. Exigencies and experiences of the mediateca.....117

“NOTHERN” BIBLIOPHILY

Vasile Secrieru. Alecu Russo – lover of books.....122
Natalia Lunic. Special collections: rare books and books with autographs.....124
Larisa Roşca, Lilia Melnic. The art of book..133
Natalia Lunic. The donation of the bibliophile Iulius Popa.....137
Vasile Secrieru. Two valuable pieces of the religious music in the collections of the Library of “A. Russo” University.....141
Edwin Wolf. Reconstitution of the library of Benjamin Franklin.....143

INTERNATIONAL COOPERATION

Valentina Topalo. ONU Documentation Centre in Bălți.....148
Gabriela Moraru. The branch of Goethe Institute Library in Bălți.....152

FIAT LUX

„The real history of the main library in Basarabia is still waiting for its author...” Dialog with the historian Sânvăsiu Donbraviuc, professor at Leipzig University.....153
Addenda: From archive of Petru Ganenco: a short history of the Public Library of Chişinău published in 1890.....161

CLIO AND BIBLON

Three articles by Vasile Secrieru, the researcher in bibliology from Bălți:
The Metropolitan Bishop of Bucovina Nectarie Cotlarciuc and the University Library of Cernăuți.....164
Contributions to the life and activity of Metropolitan Bishop Visarion Puiu (1879-1964)...167
„Misionarul” journal – historical marks.....171

BIBLIO SPIRITUS CLUB AT THE LIBRARY OF “A. RUSSO” UNIVERSITY

Inauguration meeting leaded by „actors” Elena Harconiță, Alexe Rău, Valentina Topalo, Elena Scurtu, Maria Şleahtițchi, Nicolae Leahu, Vasile Secrieru, Elena Stratan, Anişoara Nagherneac, Ina Lupan, Doina Rusu, Silvia Ciobanu, Stela Garas.....172

CULTURAL ANNIVERSARIES

Iurie Colesnic. The return of the exile.....182
Iurie Colesnic. Vladimir Cavarnali.....186

СОДЕРЖАНИЕ

AGORA
Алексей Рэу. Специфика библиотечной деятельности севера Молдовы.....5

MAGNA CUM LAUDAE
Николай Филип. Моя библиотека.....7
Раду Моцок.Научная Библиотека Бэлцкого Университета им. «Алеку Руссо».....9
Ион Мадан. Библиография является престижной областью научной и практической деятельности.....11
Юрий Колесник. Уникальная библиотека.
Александр Будиштяну. К 60-летию юбилея Научной Библиотеки Бэлцкого Университета им. «Алеку Руссо».....12
Томас Вилхелм. К 60-летию юбилея Научной Библиотеки Бэлцкого Университета им. «Алеку Руссо».....13
Зинаида Стратан. К юбилею.....14

ПРЕМЬЕРА
Алексей Рэу. Ещё один журнал по специальности.....15

ГОСТЬ ЖУРНАЛА МБ
Елена Харконица. Библиотека и ее люди..18

ГАЛЕРЕЯ МБ
Валерий Кабак.Елена Харконица – 50.....25
Людмила Коргенч. Человек обладающий ключом к успеху.....26
Юрий Колесник. Елена Харконица – хранительница сокровищ.....27
Златыми устами коллег.....28
Алексей Рэу. И вновь зажигаются свечи..30

ИССЛЕДОВАНИЕ
Василий Секриеру. Аспекты религиозной литературы.....32
Анна Нагерняк. Академический вклад профессорского преподавательского состава Университета г. Бэлць.....35
Лариса Рошка. Интерес преподавателей и студентов Факультета иностранных языков и литературы к информации.....39
Василий Секриеру. Точки зрения на публикации молодых православных христиан из Бессарабии (1918 -1940).....42
Вера Осояну. Книга и чтение в жизни Бенжамина Франклина.....44

REMEMBER
Елена Харконица. Фаина Тлехуч – активная, зажигательная, решительная натура.....50
Василий Секриеру. Эммаоил Букуца – выдающийся представитель румынского библиотековедения.....53
Василий Секриеру. Петре Андрей и мир книги.....55

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА НБУ ИМ. «АЛЕКУ РУССО»
Елена Стратан. Менеджемент персонала в процессе перемен.....57
Любовь Сурлару. Организация и сохранность фондов: реальность и требования..62
Дора Кадук. Актуальные особенности в развитии комплектования фондов.....65
Лина Михалуца. Каталогизация в контексте интеграции современных библиотек.....70
Сильвия Чобану. Читатель – основной элемент в информационном потоке.....73
Елена Кристиян. Качество и значимость отдела абонемента.....76
Лариса Рошка. Марчела Борденюк. Стратегические направления в развитии услуг специфичных отделу Иностранных языков и литературы.....80
Наталия Куликов. Библиографические справки - лицо библиотеки.....84
Сильвия Чобану. Свободный доступ к книжной полке в НБУ им. “А. Руссо”.....87
Елена Скурту. Библиографический отдел. Адела Куку. Культурное наследие.....89
Галина Белковский. Читальный зал для будущих юристов и экономистов.....91
Елена Скурту Информационная культура – формы существования и доступ.....95
Елена Стратан. Опыт общения в управленческой деятельноти.....100

БИБЛИОСОФИЯ
Алексей Рэу. Алеф (Aleph) перед зеркалом (5).....102

КУЛЬТУРНЫЕ МЕРОПРИЯТИЯ ПО – БЭЛЦКИ
Валентина Топало. Постоянство и разнообразие в популяризации книги – приципы культурной политики библиотеки.....105
Елена Скурту, Марина Фотеску. Имидж Университета созданный библиотекарями посредством библиографий.....111
Елена Цуркан. “То что важно в искусстве это самому трепетать и других на это вдохновлять”.....114
Валентина Топало. Требования и опыт медиатек.....117

СЕВЕРНАЯ БИБЛИОФИЛИЯ
Василий Секриеру. Алеку Руссо – любитель книги.....122
Наталия Луник. Специальные коллекции: редкая книга и книги с автографом.....124
Лариса Рошка, Лилия Мельник. Искусство книги.....133
Наталия Луник. Дар библиофила Юлиуса Попы.....137
Василий Секриеру. Две лучших музыкальных работ на религиозную тему из коллекции Научной Библиотеки Бэлцкого Университета.....141
Эдвин Вольф. Восстановление библиотеки Бенжамина Франклина.....143

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО
Валентина Топало. Центр документации ООН в Бэлцах.....148
Габриела Морару. Филиал Библиотеки Института “Гёте” в Бэлцах.....152

FIAT LUX
«Достоверная история главной библиотеки Бессарабии ждет своего автора...» диалог с историком Сынвэсиу Донбравюк, профессором университета из Лейпцига.....153
Приложение: из архива Петра Ганенко: краткая история Кишинёвской Публичной Библиотеки опубликованная в 1890 году.....161

КЛИО И БИБЛОН
Три статьи бэлцкого библиолога Василия Секриеру:
Митрополит Буковины Нектарий Котларчук и Библиотека Университета из Черновиц.....164
Вклад в жизнь и творчество Митрополита Виссариона Пую (1879-1964).....167
Журнал «Миссионер» - исторический репер.....171

КЛУБ БИБЛИО СПИРИТУС В НБУ ИМ «А. РУССО»
Первое заседание клуба с участием, Елены Харконица, Алексея Рэу, Валентины Топало, Елены Скурту, Марии Шляхтицкой, Николая Ляху, Василия Секриеру, Елены Стратан, Анны Нагерняк, Инны Лупан, Дойны Руссу, Сильвии Чобану, Стеллы Гарас.....172

ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫЕ ДАТЫ
Юрий Колесник. Возвращение скитальца..182
Юрий Колесник. Владимир Каварнали...188